

Vlada Republike Srbije

KOMISIJA ZA IZRADU
GRADANSKOG ZAKONIKA

PREDNACRT

GRADANSKI ZAKONIK REPUBLIKE SRBIJE

DRUGA KNJIGA

OBLIGACIONI ODNOSI

Beograd, 2009. godine

KOMISIJA ZA IZRADU GRAĐANSKOG ZAKONIKA

Izdavač

GENERALNI SEKRETARIJAT VLADE
Beograd, Nemanjina 11

Tehnički sekretar

Đina Lukić Živković

Kompjuterska obrada i prelom teksta

Slavoljub Drašer i Javorina Beker

Tiraž: 1.000 primeraka

Štampa

FUTURA, Petrovaradin

UVODNE NAPOMENE

I

Uvažavajući višegodišnje inicijative i predloge iz udruženja pravnika, Vlada Republike Srbije donela je Odluku o obrazovanju posebne Komisije radi kodifikacije građanskog prava i izrade Građanskog zakonika Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, br. 104/06, 110/06 i 85/09).*

Pri donošenju navedene odluke Vlada je, između ostalog, imala u vidu sledeće osnovne razloge koji ukazuju na potrebu donošenja Građanskog zakonika u Republici Srbiji:**

1. Srbija je, kao što je dobro poznato, donela svoj Građanski zakonik još 1844. godine. On je bio na snazi punih sto godina, sve do 1946. godine. Tada je, zajedno sa svim zakonima Srbije i predratne Jugoslavije, izgubio pravnu snagu pod dejstvom „revolucionarne svesti” kojom je izvršena abrogacija do tada važećeg celokupnog pravnog sistema, koji je, posebno u oblasti građanskog prava, izražavao tekovine evropske pravne civilizacije. Od tog vremena, pa sve do danas, Srbija nije izvršila kodifikaciju u vidu opšteg Građanskog zakonika, pa se u tom pogledu, nalazi u docnji u odnosu na druge zemlje u okviru Evropske porodice prava.

Polazeći od postojećeg stanja zakonodavstva u oblasti građansko-pravnih odnosa, ustanovljene sudske prakse i razvijene pravne teorije, stvoreni su svi neophodni uslovi u Republici Srbiji za kodifikaciju građanskog prava u obliku Građanskog zakonika za čije donošenje je ustavni osnov neosporan.

* Vlada je imenovala Komisiju u sastavu: akademik prof. dr Slobodan Perović (predsednik), prof. dr Miodrag V. Orlić, prof. dr Mirko Vasiljević, prof. dr Oliver Antić, prof. dr Predrag Šulejić, prof. dr Marina Janjić Komar, prof. dr Olga Cvejić Jančić, Snežana Andrejević, prof. dr Dragor Hiber, Vojislav Nedić, Đurđe Ninković, Dragoljub Đorđević, Vojkan Simić i Ratomir Slijepčević (sekretar Komisije).

** Integralni tekst obrazloženja za donošenje Građanskog zakonika Republike Srbije publikovan je u I Knjizi Komisije koja je objavljena novembra 2007. godine.

2. Svakako, rad na izradi Građanskog zakonika ne svodi se samo na prostu recepciju postojećih posebnih zakona u građansko-pravnoj oblasti i njihovo tehničko uobličavanje u smislu Kodeksa. On bi, pre svega, trebalo da obuhvati analizu postojećih zakonskih rešenja, njihovo osavremenjivanje i dogradnju, a naročito njihovo usklađivanje, kako međusobno, tako i sa savremenim tekovinama civilizacije prava, pravne prakse i pravne teorije, opšte i naše. Zato je neophodno odgovarajuća zakonska rešenja u toj oblasti usaglasiti sa rešenjima ratifikovanih međunarodnih konvencija i sa međunarodnim standardima, a naročito sa pravom Evropske unije, gde je u toku rad na izradi Građanskog zakonika EU, koji se neće okončati u neposrednoj budućnosti, ali koji bi svakako bio u paralelnoj optici rada na izradi Građanskog zakonika Republike Srbije. Pojedina rešenja trebalo bi usaglasiti sa osnovnim ciljevima smernica koje dolaze iz Evropske unije, a koje se odnose na sasvim konkretna pitanja iz ove oblasti prava. To je danas fakt, ne samo sa zemljama članicama Evropske unije, već i sa onim zemljama koje se nalaze na putu ka članstvu u Evropsku uniju, gde se nalazi i Republika Srbije i njen pravni sistem.

3. Srbija je danas jedna od retkih zemalja koja početkom XXI veka nema svoj Građanski zakonik, što je teško razumeti ako se zna da je ona bila među prvim evropskim zemljama koje su još u XIX veku imale svoj Građanski zakonik. Građanski zakonik treba doneti, ne samo zbog urgentne potrebe, već i zbog opšteg stanja našeg prava, njegove istorije i kulture, kao i zbog značajnog koraka ka vladavini pravne sigurnosti. Naime, svaka kodifikacija u oblasti Građanskog prava, već samim svojim postojanjem, uveličava bogatstvo pravne zajednice i doprinosi stabilnosti pravnih ustanova. To predstavlja jedan od neophodnih uslova konstitucije pravne države. Ona omogućava svim pravnim subjektima, kako građanima, tako i pravnim licima, da na jednom mestu imaju korpus svih građanskih subjektivnih prava.

Ako se pođe od činjenice da su sve kodifikacije privatnog prava na evropskom kontinentu bile prožete tekovinama pravne nauke, i da su one, upravo u vremenu pojave tih kodifikacija i njihovog oživotvorenja u praksi, doživljavale zapažen progres, onda nema razloga da bude drugačije i sa kodifikacijom građanskog prava u Republici Srbiji.

4. Uzimajući u obzir rezultate pravne nauke i rešenja komparativnog prava, ta kodifikacija ne bi smela da preraste u prepreku daljem razvoju prava, posebno autonomnog prava privrednih subjekata i u opasnost koja se iskazuje već iz samog pojma kodifikacije kao čvrstog zakonodavnog okvira. I zbog toga, kodifikatorski akt treba da zadovolji dve naizgled antinomne težnje: da učvrsti već izgrađene odnose jedne koherentne celine, doprinoseći većem poštovanju načela pravne sigurnosti, ali i da istovremeno ne zatvara put daljoj evoluciji građanskog prava i stalnom usavršavanju savremenog pravnog poretka u celini. Naprotiv, da tu evoluciju podstiče.

5. Potrebe prakse, naročito privredno-poslovne, brzo se menjaju pod uticajem različitih faktora (državni intervencionizam, finansijsko tržište, nadnacionalne asocijacije), a naročito pod uticajem naglog tehničkog razvoja koji donosi nove načine komuniciranja i nove sadržaje građansko pravnih odnosa. Sve to govori u prilog stanovištu da se prilikom izbora pojedinih rešenja, kao posledice ove ili one teorije, mora voditi računa o potrebama praktičnog života, jer se i kodeks, kao i svaki drugi zakon, donosi upravo radi tog realnog i što kvalitetnijeg i humanijeg života, a ne radi zadovoljenja neke teorije koja ne odgovara tim zahtevima. Otuda je potrebno učiniti zajednički napor da kodifikacija građanskog prava, ne samo u njenom nastanku, već naročito u vremenu njene primene i oživotvorenja u praktičnom životu, doprinese ostvarivanju očekivanih rezultata.

II

Komisija je novembra 2007. godine objavila prvu knjigu: „RAD NA IZRADI GRAĐANSKOG ZAKONIKA REPUBLIKE SRBIJE” – IZVEŠTAJ KOMISIJE SA OTVORENIM PITANJIMA, u tiražu od 1300 primeraka. Tekst je dostavljen nadležnim organima, pravnim i privrednim institucijama i zainteresovanim pojedincima, radi što potpunijeg informisanja najšire javnosti, a u cilju podsticanja stručne diskusije u postupku iznalaženja što boljih zakonskih rešenja u budućem Građanskom zakoniku Republike Srbije. Radi toga, tekst je objavljen i na elektronskoj prezentaciji Ministarstva pravde.

Taj izveštaj Komisije, pored okvirnog sadržaja budućeg Građanskog zakonika, obuhvatio je otvorena pitanja sa osnovnim argumentima i alternativama,

kao i moguća normativna rešenja u pojedinim oblastima građansko pravnih odnosa.

Prva Knjiga Komisije pobudila je interesovanje i pozitivne reakcije pravničke javnosti, ne samo u Republici Srbiji, već i u inostranstvu, naročito u zemljama Evropske unije i bivšim jugoslovenskim republikama, sada samostalnim državama.

III

U ovoj Drugoj Knjizi, objavljuje se Prednacrt dela Građanskog zakonika koji se odnosi na obligacione odnose – na jedan od najobimnijih delova budućeg Građanskog zakonika.

Predloženi tekst, sa brojnim alternativama i napomenama uz određene članove, predstavlja normativnu ilustraciju zakonskih rešenja o kojima će se Komisija naknadno opredeliti u skladu sa rezultatima stručne javne rasprave koja će uslediti nakon objavljivanja ovog teksta.

Kao osnova za izradu teksta, sasvim razumljivo, poslužio je važeći Zakon o obligacionim odnosima koji u našem pravnom poretku uspešno funkcioniše već više od 30 godina i koji je od domaće i inostrane pravničke javnosti pozitivno ocenjen. Njegova vitalnost potvrđena je, ne samo u poslovnim aktivnostima, već i u najširoj primeni u sudskoj i vansudskoj praksi.

Komisija je nastojala da taj važeći zakonodavni akt usavrši i dopuni, ne samo na osnovu analize bogate višedecenijske prakse i savremenih tendencija, pre svega, u evropskoj komparativnoj legislativi, već i u skladu sa potrebama i racionalnim zahtevima savremenog pravnog života.

Po svom obimu, predložene promene su znatne i, radi bolje ilustracije, označene su **VEĆIM SLOVIMA** u odnosu na važeći Zakon o obligacionim odnosima.

IV

Ilustracije radi, navode se najznačajnije predložene promene:

1. Unete su definicije o najvažnijim pravnim institutima, kao što su:
 - *obligacioni odnosi*;
 - *privredni ugovori*;

- *krivica;*
- *šteta;*
- *opasne stvari;*
- *opasne delatnosti i*
- *bitne povrede ugovora.*

2. Dopunjene su odredbe o:

- *zaključenju ugovora;*
- *zastupanju;*
- *pregovorima;*
- *ponudi;*
- *predugovoru;*
- *tumačenju ugovora i*
- *opcionom ugovoru.*

3. Razrađene su odredbe *o tumačenju ugovora i o prokuri*, kao najširem i specifičnom poslovnom punomoćju;

4. Iznete su različite varijante *o dejstvu promenjenih okolnosti* (klauzula *rebus sic stantibus*);

5. Znatno su proširena zakonska rešenja *o odgovornosti za prouzrokovanu štetu* (pre svega, odredbe o odgovornosti privrednih subjekata; države i drugih subjekata javnih ovlašćenja; lekara i drugog medicinskog osoblja). Posebno su razrađene odredbe o odgovornosti za štetu od životinja, građevina, motornih vozila, terorističkih akata, javnih demonstracija, sportskih i drugih manifestacija;

6. Predviđeno je *pravo privrednih subjekata i drugih pravnih lica na novčanu naknadu štete zbog povrede poslovnog ugleda*;

7. Značajne novine su unete *u oblasti naknade neimovinske štete u slučaju povrede zaštićenih prava ličnosti* (Ustavom zagarantovanih prava ličnosti, kao i prava zagarantovanih opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava i potvrđenim međunarodnim ugovorima);

8. Razrađena je zakonska materija *o hartijama od vrednosti*;

9. Predložena su rešenja *o ispunjenju obaveza*, kao najvažnijem načinu prestanka obligacija (na primer: ovlašćenje trećeg lica da primi ispunjenje, red uračunavanja ispunjenja, odbijanje zadocnelog ispunjenja, dejstvo dužnikove docnje);

10. Dopusnjena su rešenja *o kompenzaciji*;

11. Formulisane su odredbe *o kumulativnim i alternativnim obavezama*.

12. Regulisani su ugovori koji do sada nisu bili zakonski regulisani, kao što su:

- *poklon;*
- *posluga;*
- *ortakluk;*
- *ugovor o čuvanju sporne stvari (ugovorni sekvistar);*
- *prodaja sa pravom otkupa i*
- *ugovor o saradnji u poljoprivredi.*

13. Da bi se ocenila celishodnost unošenja (kao imenovanih) novih ugovora autonomnog privrednog prava, u tekstu su razrađene odredbe o:

- *franšizingu;*
- *faktoringu;*
- *forfetingu i*
- *ugovoru o distribuciji.*

Komisija posebno očekuje izjašnjavanje stručne javnosti o potrebi zakonskog regulisanja tih ugovora.

14. Takođe su, kao alternativne mogućnosti, formulisane i odredbe o:

- *izdavačkom ugovoru i*
- *lizingu.*

15. Značajne dopune su izvršene i kod ugovora o:

- *prodaji;*
- *građenju;*
- *prevozu;*
- *licenci;*
- *trgovinskom zastupanju;*
- *organizovanju putovanja;*
- *jemstvu;*
- *osiguranju i reosiguranju.*

16. Posebno je razrađen deo o *bankarskim ugovorima i drugim bankarskim poslovima.*

Pojedini ugovori su prethodno bili objavljeni u I knjizi Komisije (kao na primer: ugovor o osiguranju). Međutim, u ovoj knjizi su objavljeni, jer su korigovani ili prošireni na osnovu *prispelih* sugestija, najnovijih smernica EU i novih saznanja iz poslovne prakse.

V

Komisija se opredelila da u ovoj pripremnoj fazi blagovremeno upozna zainteresovanu pravničku javnost sa predloženim zakonskim tekstom. Pri tome, Komisija će nastojati da u toku javne rasprave, do završne faze izrade Građanskog zakonika, dobije što više mišljenja, sugestija i predloga. Zato tekst sadrži veći broj alternativnih rešenja.

U Komisiji se nastavlja sa radom i na preostalim delovima Građanskog zakonika koji će takođe biti objavljeni u narednim publikacijama Komisije i na elektronskoj prezentaciji Ministarstva pravde.

* * *

Mišljenja, sugestije i predlozi mogu se dostaviti Komisiji, posredstvom Udruženja pravnika Srbije, Beograd, Krunska 74, tel: 011/244 6910 ili elektronski, na adrese: upj@eunet.rs ili djina3@nadlanu.com.

OBLIGACIONI ODNOSI

(OBLIGACIJE)

OSNOVNA NAČELA

Pojam

Član 1

OBLIGACIJA JE PRAVNI ODNOS IZMEĐU DVE ODREĐENE STRANE NA OSNOVU KOGA JE JEDNA STRANA (POVERILAC) OVLAŠĆENA DA ZAHTEVA OD DRUGE STRANE (DUŽNIKA) ODREĐENO DAVANJE, ČINJENJE ILI UZDRŽAVANJE OD NEČEGA ŠTO BI INAČE IMALA PRAVO DA ČINI, A DRUGA STRANA JE DUŽNA DA TO ISPUNI.

Nastanak

Član 2 (član 1 ZOO)

OBLIGACIJE nastaju iz ugovora, prouzrokovanja štete, sticanja bez osnova, posloводства bez naloga, jednostrane izjave volje i drugih zakonom utvrđenih činjenica.

Alternativa: Reč „obligacije” zamenjuju se rečima: „obligacioni odnosi”.

Strane u obligacionim odnosima

Član 3 (član 2 i 11 ZOO)

Strane u obligacionim odnosima mogu biti fizička i pravna lica.

Strane u obligacionom odnosu su ravnopravne.

Sloboda ugovaranja

Član 4 (član 10 ZOO)

Strane ugovornice su slobodne, u granicama prinudnih propisa, javnog poretka i MORALA, da svoje odnose urede po svojoj volji.

UGOVOR OBAVEZUJE STRANE UGOVORNICE KAO ZAKON.

Načelo savesnosti i poštenja

Član 5 (član 12 ZOO)

U zasnivanju obligacionih odnosa i ostvarivanja prava i obaveza iz tih odnosa strane su dužne da se pridržavaju načela savesnosti i poštenja.

STRANE NE MOGU OVU DUŽNOST DA ISKLJUČE ILI OGRANIČE.

Zabrana zloupotrebe prava

Član 6 (član 13 ZOO)

Zabranjeno je vršenje prava iz građansko-pravnih odnosa protivno cilju zbog koga su ona zakonom ustanovljena ili priznata.

Zabrana stvaranja i iskorišćavanja monopolskog položaja

Član 7 (član 14 ZOO)

U zasnivanju građansko-pravnih odnosa ne mogu se ustanovljivati prava i obaveze kojima se za bilo koga stvara ili iskorišćava monopolski položaj na tržištu.

RAVNOPRAVNOST I ZAŠTITA KONKURENCIJE OBEZBEĐUJE SE I POSEBNIM PROPISIMA.

ZABRANJENA JE ZLOUPOTREBA DOMINANTNOG POLOŽAJA NA TRŽIŠTU KOJOM SE FORMALNO ILI FAKTIČKI POVREĐUJU PRAVILA O ZAŠTITI POTROŠAČA.

Načelo jednake vrednosti

Član 8 (član 15 ZOO)

U zasnivanju dvostranih ugovora strane polaze od načela jednake vrednosti uzajamnih davanja.

Zakonom se određuje u kojim slučajevima narušavanje načela JEDNAKE VREDNOSTI povlači pravne posledice.

Alternativa: U stavu 1. reči: „polaze od”, zamenjuju se rečima: „se pridržavaju”.

Zabrana prouzrokovanja štete

Član 9 (član 16 ZOO)

Svako je dužan da se uzdrži od postupka kojim se može drugom prouzrokovati šteta.

Dužnosti ispunjenja obaveza

Član 10 (član 17 ZOO)

Strane u obligacionom odnosu dužne su da izvrše svoju obavezu i odgovorne su za njeno ispunjenje.

Obaveza se može ugasiti samo saglasnošću volja strana u obligacionom odnosu ili na osnovu zakona.

Odricanje unapred od prigovora

Član 11

ODREDBA UGOVORA KOJOM SE JEDNA UGOVORNA STRANA UNAPRED ODRIČE SVIH PRIGOVORA, ILI ODREĐENE VRSTE PRIGOVORA KOJI BI SE MOGLI ODNOSITI NA PUNOVAŽNOST TOG UGOVORA, NEMA PRAVNOG DEJSTVA NI U POGLEDU ONIH PRIGOVORA KOJIH BI SE INAČE MOGAO POJEDINAČNO UNAPRED ODREĆI.

ISTO VAŽI ZA TAKVO ODRICANJE JEDNOSTRANOM IZJAVOM VOLJE.

Ponašanje u izvršavanju obaveza i ostvarivanju prava

Član 12 (član 18 ZOO)

Strana u obligacionom odnosu dužna je da u izvršavanju svoje obaveze postupi sa pažnjom koja se u pravnom prometu zahteva u odgovarajućoj vrsti obligacionih odnosa (pažnja dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina).

Strana u obligacionom odnosu dužna je da u izvršavanju obaveza iz svoje profesionalne delatnosti postupi s povećanom pažnjom prema pravilima struke i običajima (pažnja dobrog stručnjaka).

Strana u obligacionom odnosu dužna je da se u ostvarivanju svog prava uzdrži od postupka kojim bi se otežalo izvršavanje obaveze druge strane.

Alternativa: U stavu 1. reči: „pažnja dobrog privrednika”, odnosno „pažnja dobrog domaćina”, zamenjuju se rečima: „BRIŽLJIVOG I UREDNOG ČOVEKA”. U stavu 2. reči: „pažnja dobrog stručnjaka”, zamenjuju se rečima: „PAŽNJA RAZUMNOG I PAŽLJIVOG STRUČNJAKA”.

Rešavanje sporova na miran način

Član 13 (član 19 ZOO)

Strane u obligacionom odnosu nastoje da sporove rešavaju usaglašavanjem, posredovanjem ili na drugi miran način.

Dispozitivni karakter odredaba ZAKONIKA

Član 14 (član 20 ZOO)

STRANE MOGU SVOJE OBLIGACIONE ODNOSI urede drukčije nego što je ovim zakonikom određeno, ako iz pojedine odredbe ovog zakonika ili iz njenog smisla ne proizilazi što drugo.

Primena dobrih poslovnih običaja

Član 15 (član 21 ZOO)

Strane u obligacionim odnosima dužne su da u pravnom prometu postupaju u skladu sa dobrim poslovnim običajima.

Na obligacione odnose se primenjuju uzanse ako su strane u obligacionim odnosima ugovorile njihovu primenu ili ako iz okolnosti proizilazi da su njihovu primenu htele.

Postupanje u skladu sa opštim aktima

Član 16 (član 22 ZOO)

Pravna lica u zasnivanju obligacionih odnosa postupaju u skladu sa svojim opštim aktima.

Ali, ugovor koji je zaključen ili druga pravna radnja koja je preduzeta suprotno tim aktima ostaje na snazi, osim ako je za to druga strana znala ili morala znati ili ako je ovim zakonikom drukčije određeno.

SAVESNOST DRUGE UGOVORNE STRANE SE PRETPOSTAVLJA.

Primena pojedinih odredaba

Član 17 (član 25 st. 1 i 2 ZOO)

Odredbe ovog zakonika koje se odnose na ugovore primenjuju se na sve vrste ugovora, osim ako za PRIVREDNE UGOVORE nije izričito drukčije određeno.

PRIVREDNI UGOVORI u smislu ovog ZAKONIKA SU UGOVORI KOJE MEĐUSOBNO ZAKLJUČUJU PRIVREDNI SUBJEKTI, KAO ŠTO SU: PRIVREDNA DRUŠTVA, DRUGA PRAVNA LICA I POJEDINCI KOJI U VIDU REGISTROVANOG ZANIMANJA OBAVLJAJU NEKU PRIVREDNU DELATNOST.

SVOJSTVO PRIVREDNOG SUBJEKTA, ODREĐUJE SE POSEBNIM PROPISIMA.

I Varijanta: U stavu 1., reči: „privredne ugovore” zamenjuju se rečima: „UGOVORE U PRIVREDI”, a u stavu 2. rečima: „UGOVORI U PRIVREDI”.

II Varijanta: Za navedene ugovore upotrebiti naziv: „TRGOVINSKI UGOVORI”.

Primena na druge pravne poslove

Član 18 (član 25 st. 3 ZOO)

Odredbe ovog zakonika koje se odnose na ugovore shodno se primenjuju i na druge pravne poslove.

Deo prvi
NASTANAK OBAVEZA

Glava I
UGOVOR

ODELJAK 1.
ZAKLJUČENJE UGOVORA

Odsek 1
SAGLASNOST VOLJA

Kad je ugovor zaključen

Član 19 (član 26 ZOO)

Ugovor je zaključen kad su se ugovorne strane saglasile o bitnim sastojcima ugovora.

Obavezno zaključenje i obavezna sadržina ugovora

Član 20 (član 27 ZOO)

Ako je neko po zakonu obavezan da zaključi ugovor, zainteresovano lice može zahtevati da se takav ugovor bez odlaganja zaključi.

Odredbe propisa kojima se, delimično ili u celini, određuje sadržina ugovora sastavni su delovi tih ugovora, te ih upotpunjavaju ili stupaju na mesto ugovornih odredaba koje nisu u saglasnosti sa njima.

Napomena: Sankcija za nepoštovanje zakonske obaveze da se zaključi određeni ugovor predviđena je u članu 183. ZOO, u vidu naknade štete. Mogla bi se kao alternativna mogućnost predvideti i sudska intervencija u vidu sudske odluke koja bi supstituisala nezaključen ugovor. Ta bi mogućnost bila poželjna kada neki subjekat sa monopolističkim položajem na tržištu ne poštuje zakonsku obavezu zaključenja određenog ugovora.

Izjava volje

Član 21 (član 28 ZOO)

Volja za zaključenje ugovora može se izjaviti rečima, uobičajenim znacima ili drugim ponašanjem iz koga se sa sigurnošću može zaključiti o njenom postojanju.

VOLJA ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA MOŽE SE SAOPŠTITI I RAZLIČITIM SREDSTVIMA KOMUNIKACIJA, AKO POSEBNIM PROPISIMA NIJE DRUKČIJE ODREĐENO.

Izjava volje mora da bude učinjena slobodno i ozbiljno.

Dozvola i odobrenje

Član 22 (član 29 ZOO)

Kad je za zaključenje ugovora potrebna saglasnost trećeg lica, ova saglasnost može biti data pre zaključenja ugovora, kao dozvola, ili posle njegovog zaključenja, kao odobrenje, ako zakonom nije propisano što drugo.

Dozvola, odnosno odobrenje moraju biti dati u obliku propisanom za ugovore za čije se zaključenje daju.

Pregovori

Član 23 (član 30 ZOO)

Pregovori koji prethode zaključenju ugovora ne obavezuju i svaka ih strana može prekinuti kad god hoće.

Ali strana koja je vodila pregovore bez namere da zaključi ugovor odgovara za štetu nastalu vođenjem pregovora.

Odgovara za štetu i strana koja je vodila pregovore u nameri da zaključi ugovor, pa odustane od te namere bez osnovanog razloga i time drugoj strani prouzrokuje štetu.

Ako se drukčije ne sporazumeju, svaka strana snosi svoje troškove oko priprema za zaključenje ugovora, a zajedničke troškove snose na jednake delove.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

AKO JE JEDNA STRANA U PREGOVORIMA DALA DRUGOJ STRANI POVERLJIVA OBAVEŠTENJA ILI JOJ OMOGUĆILA DA DOĐE DO NJIH, DRUGA STRANA, AKO NIJE DRUKČIJE DOGOVORENO, NE SME IH UČINITI DOSTUPNIM TREĆIM LICIMA, NITI IH KORISTITI ZA SVOJE INTERESE, BEZ OBZIRA DA LI JE NAKNADNO UGOVOR ZAKLJUČEN ILI NIJE.

ODGOVORNOST ZA POVREDU OBAVEZE O POVERLJIVIM OBAVEŠTENJIMA MOŽE SE SASTOJATI U NAKNADI PROUZROKOVANE ŠTETE I PREDAJI OŠTEĆENOM KORISTI KOJU JE ŠTETNIK TOM POVREDOM OSTVARIO.

Vreme i mesto zaključenja ugovora

Član 24 (član 31 ZOO)

Ugovor je zaključen onog trenutka kad ponudilac primi izjavu ponuđenog da prihvata ponudu.

Smatra se da je ugovor zaključen u mestu u kome je ponudilac imao svoje sedište, odnosno prebivalište u trenutku kad je učinio ponudu.

Ponuda

Član 25 (član 32 ZOO)

Ponuda je predlog za zaključenje ugovora učinjen određenom licu, koji sadrži sve bitne sastojke ugovora tako da bi se njegovim prihvatanjem mogao zaključiti ugovor.

Ako su ugovorne strane posle postignute saglasnosti o bitnim sastojcima ugovora ostavile neke sporedne tačke za docnije, ugovor se smatra zaključenim, a sporedne tačke, ako same ugovorne strane ne postignu saglasnost o njima, uređiće sud vodeći računa o prethodnim pregovorima, NJIHOVOJ DOTADAŠNJOJ POSLOVNOJ praksi i običajima.

Opšta ponuda

Član 26 (član 33 ZOO)

Predlog za zaključenje ugovora učinjen neodređenom broju lica, koji sadrži bitne sastojke ugovora čijem je zaključenju namenjen, važi kao ponuda, ukoliko drukčije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

PREDLOG ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA UPUĆEN VEĆEM BROJU ODREĐENIH LICA PREDSTAVLJA PONUDU AKO JE DOVOLJNO ODREĐEN I AKO UKAZUJE NA NAMERU PONUDIOCA DA SE OBAVEŽE U SLUČAJU PRIHVATANJA.

PREDLOG UPUĆEN NEODREĐENOM BROJU LICA SMATRAĆE SE SAMO KAO POZIV DA SE UČINI PONUDA, IZUZEV AKO LICE KOJE ČINI TAKAV PREDLOG JASNO NE UKAŽE NA SUPROTNO.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Ponuda neovlašćenog lica

Član 27

PISMENA PONUDA OBAVEZUJE PONUDIOCA, IAKO JE NIJE POTPISALO OVLAŠĆENO LICE, SAMO U SLUČAJU: AKO JE PONUDA SAČINJENA NA HARTIJI SA ODŠTAMPANIM ILI UTIS-

NUTIM OZNAKAMA PONUDIoca, KOJOM SE ON U SVOM POSLOVANJU SLUŽI; AKO JE PONUDA SNABDEVENA PEČATOM ILI ŠTAMBILJEM PONUDIoca I POTPISANA NA UOBİČAJENI NAČIN; AKO SE PONUDA ODNOSI NA POSAO KOJIM SE PONUDILAC REDOVNO BAVI I NE PRELAZI OBIM NJEGOVOG UOBİČAJENOG POSLOVANJA I AKO PONUĐENI NIJE ZNAO DA JE PONUDU POTPISALO NEOVLAŠĆENO LICE.

ISTO VAŽI I ZA PRIHVATANJE PONUDE.

PRETHODNE ODREDBE VAŽE ZA ZAKLJUČENJE PRIVREDNIH UGOVORA.

Izlaganje robe

Član 28 (član 34 ZOO)

Izlaganje robe sa označenjem cene smatra se kao ponuda, ukoliko drukčije ne proizlazi iz okolnosti slučaja ili običaja.

Slanje kataloga i oglasa

Član 29 (član 35 ZOO)

Slanje kataloga, cenovnika, tarifa i drugih obaveštenja, kao i oglasi učinjeni ŠTAMPOM, LETCIMA, RADIOM, TELEVIzIJOM, ELEKTRONSKIM PUTEM ILI NA KOJI DRUGI NAČIN ne predstavljaju ponudu za zaključenje ugovora, nego samo poziv da se učini ponuda pod objavljenim uslovima.

Ali će pošiljalac takvih poziva odgovarati za štetu koju bi pretrpeo ponudilac, ako bez osnovanog razloga nije prihvatio njegovu ponudu.

Dejstvo ponude

Član 30 (član 36 ZOO)

Ponudilac je vezan ponudom, izuzev ako je svoju obavezu da održi ponudu isključio, ili ako to isključenje proizlazi iz okolnosti posla.

Ponuda se može opozvati samo ako je ponuđeni primio opoziv pre prijema ponude ili istovremeno sa njom.

Alternativa: Stav 2. zamenjuje se stavovima koji glase:

PONUDA PROIZVODI DEJSTVO OD TRENUTKA KAD STIGNE PONUĐENOME.

PONUDA, ČAK I KAD JE NEOPOZIVA, MOŽE DA SE POVUČE AKO JE IZJAVA O PUVLAČENJU STIGLA PONUĐENOME PRE ILI U ISTO VREME KADA I PONUDA.

SVE DOK SE UGOVOR NE ZAKLJUČI PONUDA MOŽE DA SE OPOZOVE, AKO OPOZIV STIGNE PONUĐENOME PRE NEGO ŠTO JE ON OTPOSLOAO SVOJ PRIHVAT.

PONUĐA NE MOŽE DA SE OPOZOVE AKO JE U NJOJ ODREĐEN ROK ZA NJENO PRIHVATANJE ILI KAD JE NA DRUGI NAČIN NAZNAČENO DA JE NEOPOZIVA, KAO I AKO JE PONUĐENI RAZUMNO VEROVAO DA JE PONUDA NEOPOZIVA I PONAŠAO SE SAGLASNO TOME.

Do kada ponuda obavezuje

Član 31 (član 37 ZOO)

Ponuda u kojoj je određen rok za njeno prihvatanje obavezuje ponudioca do isteka tog roka.

Ako je ponudilac u pismu, ELEKTRONSKOJ POŠTI ili telegramu odredio rok za prihvatanje, smatraće se da je taj rok počeo teći od datuma označenog u pismu, ELEKTRONSKOJ POŠTI ILI od dana kad je telegram predat pošti.

U slučaju da pismo nije datirano, rok za prihvatanje ponude teče od dana kada je pismo predato pošti.

Ponuda učinjena odsutnom licu, u kojoj nije određen rok za prihvatanje, vezuje ponudioca za vreme koje je redovno potrebno da ponuda stigne ponudnomome, da je ovaj razmotri, o njoj odluči i da odgovor o prihvatanju stigne ponudiocu.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

AKO ROK ZA PRIHVATANJE PONUDE NIJE ISTEKAO, PONUDA ĆE PRESTATI DA VAŽI KADA PONUDILAC PRIMI IZJAVU KOJOM SE PONUDA ODBIJA.

Forma ponude

Član 32 (član 38 ZOO)

Ponuda ugovora za čije zaključenje zakon zahteva posebnu formu obavezuje ponudioca samo ako je učinjena u toj formi.

Isto važi i za prihvatanje ponude.

Prihvatanje ponude

Član 33 (član 39 ZOO)

Ponuda je prihvaćena kad ponudilac primi izjavu ponuđenog da prihvata ponudu.

Ponuda je prihvaćena i kad ponudilac pošalje stvar ili plati cenu, kao i kad učini neku drugu radnju koja se, na osnovu ponude, prakse utvrđene između zainteresovanih strana ili običaja, može smatrati kao izjava o prihvatanju.

Prihvatanje se može opozvati ako ponudilac primi izjavu o opozivanju pre izjave o prihvatanju ili istovremeno sa njom.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Ukrštanje ponuda

Član 34

U SLUČAJU UKRŠTENIH PONUDA KOJE SE RAZLIKUJU U TOME ŠTO JEDNA STRANA TRAŽI MANJU NAKNADU ZA SVOJU OBAVEZU, A DRUGA JOJ NUDI VIŠE, UGOVOR JE ZAKLJUČEN ZA SREDNJI IZNOS.

Prihvatanje neposredne ponude

Član 35 (član 40 ZOO)

Ponuda učinjena prisutnom licu smatra se odbijenom ako nije prihvaćena bez odlaganja, izuzev ako iz okolnosti proizlazi da ponuđenom pripada izvestan rok za razmišljanje.

Ponuda učinjena telefonom, teleprinterom, ELEKTRONSKIM PUTEM ili neposrednom radio ILI VIZUELNOM vezom, smatra se kao ponuda prisutnom licu.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

PONUDA UČINJENA TELEFAKSOM NE SMATRA SE PONUDOM UČINJENOM PRISUTNOM LICU.

Prihvatanje ponude s predlogom da se izmeni

Član 36 (član 41 ZOO)

Ako ponuđeni izjavi da prihvata ponudu i istovremeno predloži da se ona u nečemu izmeni ili dopuni, smatra se da je ponudu odbio i da je sa svoje strane učinio drugu ponudu svome ranijem ponudiocu.

Alternativa: Dodaju se tri nova stava koja glase:

ODGOVOR NA PONUDU, KOJIM SE PONUDA PRIHVATA, ALI SA DOPUNAMA ILI IZMENAMA KOJE JE BITNIJE NE MENJAJU, ZNAČI PRIHVATANJE, OSIM AKO PONUDILAC ODMAH NE PRIGOVORI.

AKO TAKO NE POSTUPI, UGOVOR ĆE SE ZAKLJUČITI U SKLADU SA SADRŽINOM IZMENA KOJE SU NAVEDENE U IZJAVI O PRIHVATANJU.

SMATRA SE DA SE BITNO MENJA PONUDA KAD SE DOPUNE ILI IZMENE ODREDBE KOJE SE ODOSE NA CENU, PLAĆANJE, KVALITET ILI KOLIČINU ROBE, MESTO I VREME ISPORUKE, OBIM ODGOVORNOSTI JEDNE STRANE U ODNOSU NA DRUGU.

Ćutanje ponuđenog

Član 37 (član 42 ZOO)

Ćutanje ponuđenog ne znači prihvatanje ponude.

Nema dejstva odredba u ponudi da će se ćutanje ponuđenog ili neko drugo njegovo propuštanje (na primer, ako ne odbije ponudu u određenom roku, ili ako poslatu stvar o kojoj mu se nudi ugovor ne vrati u određenom roku i sl.) smatrati kao prihvatanje.

Ali, kad ponuđeni stoji u stalnoj poslovnoj vezi s ponudiocem u pogledu određene robe, smatra se da je prihvatio ponudu koja se odnosi na takvu robu, ako je nije odmah ili u ostavljenom roku odbio.

Isto tako, lice koje se ponudilo drugom da izvršava njegove naloge za obavljanje određenih poslova, kao i lice u čiju poslovnu delatnost spada vršenje takvih naloga, dužno je da izvrši dobijeni nalog ako ga nije odmah odbilo.

Ako u slučaju iz prethodnog stava ponuda, odnosno nalog nije odbijen, smatra se da je ugovor zaključen u trenutku kad je ponuda, odnosno nalog stigao ponuđenom.

Zadocnelo prihvatanje i zadocnelo dostavljanje izjave o prihvatanju

Član 38 (član 43 ZOO)

Prihvatanje ponude izvršeno sa zadocnjenjem smatra se kao nova ponuda od strane ponuđenog.

Ali, ako je izjava o prihvatanju koja je učinjena blagovremeno, stigla ponudiocu posle isteka roka za prihvatanje, a ponudilac je znao ili je mogao znati da je izjava otposlata blagovremeno, ugovor je zaključen.

Ipak, ugovor u takvom slučaju nije zaključen ako ponudilac odmah, a najkasnije prvog idućeg radnog dana po prijemu izjave, ili i pre prijema izjave, a po isteku roka za prihvatanje ponude, izvesti ponuđenoga da se zbog zakašnjenja ne smatra vezan svojom ponudom.

Smrt ili nesposobnost jedne strane

Član 39 (član 44 ZOO)

Ponuda ne gubi dejstvo ako je smrt ili nesposobnost jedne strane nastupila pre njenog prihvatanja, izuzev ako suprotno proizlazi iz namere strana, običaja ili prirode posla.

Predugovor

Član 40 (član 45 ZOO)

Predugovor je takav ugovor kojim se preuzima obaveza da se docnije zaključi drugi, glavni ugovor.

PROPISI O FORMI NEKOG UGOVORA VAŽE I ZA PREDUGOVOR, AKO JE FORMA PROPISANA RADI ZAŠTITE UGOVORNIKA OD NAGLIH NEPROMIŠLJENIH ODLUKA.

Predugovor obavezuje ako sadrži bitne sastojke glavnog ugovora.

Na zahtev zainteresovane strane sud će naložiti drugoj strani koja odbija da pristupi zaključenju glavnog ugovora da to uradi u roku koji će joj odrediti.

Zaključenje glavnog ugovora može se zahtevati u roku od šest meseci od isteka roka predviđenog za njegovo zaključenje, a ako taj rok nije predviđen, onda od dana kad je prema prirodi posla i okolnostima ugovor trebalo da bude zaključen.

Predugovor ne obavezuje ako su se okolnosti od njegovog zaključenja toliko izmenile da ne bi bio ni zaključen da su takve okolnosti postojale u to vreme.

Alternativa: St. 4. i 5. zamenjuju se stavovima koji glase:

ZAKLJUČENJE GLAVNOG UGOVORA MOŽE SE ZAHTEVATI U ROKU OD ŠEST MESECI OD ISTEKA ROKA PREDVIĐENOG ZA NJEGOVO ZAKLJUČENJE, A AKO TAJ ROK NIJE PREDVIĐEN, ONDA OD ZAKLJUČENJA PREDUGOVORA.

NEIZVRŠAVANJE OBAVEZE DA SE ZAKLJUČI GLAVNI UGOVOR DAJE PRAVO SAUGOVORNIKU DA ZAHTEVA NAKNADU ŠTETE KOJU ZBOG TOG NEIZVRŠENJA TRPI.

ALI, AKO SU U PREDUGOVORU ODREĐENI BITNI USLOVI ZA ZAKLJUČENJE GLAVNOG UGOVORA, SUD ĆE, NA ZAHTEV ZAINTERESOVANE STRANE, OSUDITI DRUGU STRANU KOJA ODBIJA DA PRISTUPI ZAKLJUČENJU GLAVNOG UGOVORA DA TO URADI U ROKU KOJI ĆE JOJ ODREDITI, POSLE ČIJEG ISTEKA ĆE SE PRESUDA SMATRATI KAO ZAKLJUČENJE GLAVNOG UGOVORA.

Opcioni ugovor

Član 41

UGOVOROM SE MOGU ODREDITI USLOVI NEKOG DRUGOG UGOVORA MEĐU ISTIM UGOVORNICIMA I DATI PRAVO JEDNOM UGOVORNIKU DA SVOJOM IZJAVOM ZASNUJE ODNOS IZ TOG DRUGOG UGOVORA (OPCIONI UGOVOR ILI OPCIJA).

AKO ZA VRŠENJE PRAVA OPCIJE NIJE ODREĐEN ROK U UGOVORU ILI ZAKONU, A UGOVORNICI SE O NJEMU NAKNADNO NE SPORAZUMEJU, ODREDIĆE GA SUD PREMA OKOLNOSTIMA SLUČAJA I OBIČAJIMA.

Odsek 2.

PREDMET

Kakav mora biti predmet obaveze

Član 42 (član 46 ZOO)

PREDMET UGOVORA MOŽE BITI SVE ŠTO NIJE ZAKONOM ZABRANJENO I ŠTO NIJE PROTIVNO JAVNOM PORETKU ILI MORALU.

PREDMET UGOVORA MOŽE BITI I BUDUĆA STVAR.

Ugovorna obaveza može se sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju.

Ona mora biti moguća, DOZVOLJENA i određena, odnosno određiva.

Ništavost ugovora zbog predmeta

Član 43 (član 47 ZOO)

Kad je predmet obaveze nemoguć, NEDOZVOLJEN, neodređen ili neodrediv, ugovor je ništav.

ALI AKO JE UGOVOR ZAKLJUČEN SA ODLOŽNIM ROKOM ILI POD ODLOŽNIM USLOVOM, NAROČITO POD USLOVOM DA PREDMET UGOVORA POSTANE MOGUĆ, UGOVOR ĆE BITI PUNOVAŽAN AKO PREDMET BUDE MOGUĆ O ROKU, ODNOSNO U VREME OSTVARENJA USLOVA.

STRANA KOJA PRI ZAKLJUČENJU UGOVORA NIJE ZNALA NITI JE MOGLA ZNATI DA JE PREDMET UGOVORA NEDOZVOLJEN ILI NEMOGUĆ IMA PRAVO DA ZAHTEVA OD DRUGE STRANE, AKO JE OVA ZNALA ILI MORALA ZNATI ZA TO, DA JOJ NAKNADI ŠTETU KOJU NE BI IMALA DA UGOVOR NIJE BIO ZAKLJUČEN.

Naknadna mogućnost

Član 44 (član 48 ZOO)

Ugovor zaključen pod odložnim uslovom ili rokom punovažan je ako je predmet obaveze koji je u početku bio nemoguć postao moguć pre ostvarenja uslova ili isteka roka.

Kad je predmet obaveze nedopušten

Član 45 (član 49 ZOO)

Predmet obaveze je nedopušten ako je protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili MORALU.

Kad je predmet odrediv

Član 46 (član 50 ZOO)

Predmet obaveze je odrediv ako ugovor sadrži podatke pomoću kojih se može odrediti ili su strane ostavile trećem licu da ga odredi.

Ako to treće lice neće ili ne može da odredi predmet obaveze, ugovor je ništav.

Alternativa: Dodaje se pet novih stavova koji glase:

AKO JE ODREĐIVANJE PREDMETA UGOVORA OSTAVLJENO NEKOLICINI, U SLUČAJU NESLAGANJA ODLUČUJE VEĆINA.

TREĆE LICE JE DUŽNO VODITI RAČUNA O SVIM OKOLNOSTIMA, NAROČITO O PRILIKAMA NA TRŽIŠTU, I PREMA NJIMA ODREDITI PREDMET PRAVIČNO, U PROTIVNOM NEZADOVOLJNA UGOVORNA STRANA MOŽE ZAHTEVATI PONIŠTENJE UGOVORA.

ALI AKO SU UGOVORNE STRANE OSTAVILE TREĆEM LICU DA POSTUPI PO SVOM NAOBODENJU, PONIŠTENJE UGOVORA MOŽE SE ZAHTEVATI SAMO AKO JE ONO POSTUPILO NESAVESNO.

AKO JE UGOVORENO DA ĆE PREDMET ODREDITI JEDNA OD UGOVORNIH STRANA, SMATRA SE DA JE UGOVOR ZAKLJUČEN POD USLOVOM DA SE SA NJEGOVOM ODLUKOM SAGLASI DRUGA STRANA.

NIŠTAV JE UGOVOR U KOME JE ODREĐIVANJE PREDMETA UGOVORA OSTAVLJENO SLOBODNOJ OCENI JEDNOJ OD UGOVORNIH STRANA.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Ugovor da se stvar ne otuđi ili ne optereti

Član 47

PUNOVAŽAN JE UGOVOR KOJIM SE NEKO OBAVEZUJE DA ODREĐENU STVAR NE OTUĐI ILI NE OPTERETI ZA ODREĐENO VREME, KOJE NE MOŽE BITI DUŽE OD PET GODINA.

ALI AKO JE ON STVAR OTUĐIO, STICANJE SAVESNOG PRIBAVIOCA NE MOŽE SE OSPORAVATI, A OTUĐILAC JE ODGOVORAN SVOM SAUGOVORNIKU ZBOG POVREDE SVOJE OBAVEZE.

ISTO VAŽI U SLUČAJU OPTEREĆENJA STVARI.

Odsek 3.

OSNOV

Dozvoljen i neistiniti osnov

Član 48 (član 51 ZOO)

Svaka ugovorna obaveza mora imati dozvoljen pravni osnov.

Osnov je nedozvoljen ako je protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili moralu.

Pretpostavlja se da obaveza ima pravni osnov iako nije izražen.

Ništavost ugovora zbog osnova

Član 49 (član 52 ZOO)

Ako pravni osnov ne postoji ili je nedozvoljen, ugovor je ništav.

DUŽNIK MOŽE ODBITI DA IZVRŠI OBAVEZU KOJA NEMA DOZVOLJEN PRAVNI OSNOV I POSLE ZASTARELOSTI PRAVA DA TRAŽI PONIŠTENJE TE OBAVEZE.

Pobude za zaključenje ugovora

Član 50 (član 53 ZOO)

Pobude iz kojih je ugovor zaključen ne utiču na njegovu punovažnost.

Ali, ako je nedozvoljena pobuda bitno uticala na odluku jednog ugovornika da zaključi ugovor i ako je to drugi ugovornik znao ili morao znati, ugovor će biti bez dejstva.

Ugovor bez naknade nema pravno dejstvo i kad drugi ugovornik nije znao da je nedozvoljena pobuda bitno uticala na odluku njegovog saugovornika.

Odsek 4.

SPOSOBNOST

Ugovori pravnog lica

Član 51 (član 54 ZOO)

Pravno lice može zaključivati ugovore u pravnom prometu u okviru svoje pravne sposobnosti.

Ugovor zaključen IZVAN PRAVNE SPOSOBNOSTI PRAVNOG LICA nema pravno dejstvo, OSIM AKO POSEBNIM PROPISIMA NIJE DRUKČIJE ODREĐENO.

Savesna strana može zahtevati naknadu štete koju je pretrpela usled zaključenja ugovora koji nema pravno dejstvo.

Saglasnost za zaključenje ugovora

Član 52 (član 55 ZOO)

Kad je opštim aktom pravnog lica određeno i u registar upisano da njegov zastupnik može zaključiti određeni ugovor samo uz saglasnost nekog organa, saglasnost se može dati prethodno, istovremeno ili naknadno, ako šta drugo nije upisano u registar.

Druga strana ima pravo da pozove pravno lice da se njegov ovlašćeni organ u primerenom roku izjasni da li daje saglasnost, pa ako to ovaj ne učini, smatraće se da saglasnost nije data.

Naknadna saglasnost ima povratno dejstvo, ako drukčije nije ugovoreno.

Ako saglasnost nije data, smatra se da ugovor nije ni zaključen.

Kad se prema odredbama ovog člana smatra da ugovor nije zaključen, savesna strana može zahtevati od pravnog lica pravičnu naknadu.

Odredbe prethodnih stavova primenjuju se i u slučaju kad je opštim aktom pravnog lica određeno da zastupnik može zaključiti neki ugovor samo zajedno s određenim organom tog pravnog lica.

Ugovor poslovno nesposobnog lica

Član 53 (član 56 ZOO)

Za zaključenje punovažnog ugovora potrebno je da ugovornik ima poslovnu sposobnost koja se traži za zaključenje tog ugovora.

Ograničeno poslovno sposobno lice može bez odobrenja svog zakonskog zastupnika zaključivati samo one ugovore čije mu je zaključivanje zakonom dozvoljeno.

Ostali ugovori tih lica zaključeni bez dozvole zakonskog zastupnika rušljivi su, ali mogu biti osnaženi njegovim naknadnim odobrenjem.

Pravo saugovornika poslovno nesposobnog lica

Član 54 (član 57 ZOO)

Saugovornik poslovno nesposobnog lica koji nije znao za njegovu poslovnu nesposobnost može odustati od ugovora koji je zaključio sa njim bez odobrenja njegovog zakonskog zastupnika.

Isto pravo ima i saugovornik poslovno nesposobnog lica koji je znao za njegovu poslovnu nesposobnost, ali je bio prevaren od njega da ima dozvolu svog zakonskog zastupnika.

Ovo pravo se gasi po isteku trideset dana od saznanja za poslovnu nesposobnost druge strane, odnosno za odsustvo dozvole odnosno odobrenja zakonskog zastupnika, ali i ranije ako zakonski zastupnik bude odobrio ugovor pre nego što taj rok istekne.

Pozivanje zakonskog zastupnika da se izjasni

Član 55 (član 58 ZOO)

Saugovornik poslovno nesposobnog lica koji je zaključio ugovor sa njim bez dozvole njegovog zakonskog zastupnika može pozvati zakonskog zastupnika da se izjasni da li odobrava taj ugovor.

Ako se zakonski zastupnik ne izjasni u roku od trideset dana od ovog poziva da ugovor odobrava, smatraće se da NIJE DAO SAGLASNOST.

Kad ugovornik stekne poslovnu sposobnost posle zaključenja ugovora

Član 56 (član 59 ZOO)

Poslovno sposobno lice može zahtevati da se poništi ugovor koji je bez potrebne dozvole zaključilo za vreme svoje ograničene poslovne sposobnosti samo

ako je tužbu podnelo u roku od tri meseca od dana sticanja potpune poslovne sposobnosti.

Odsek 5.
MANE VOLJE

Pretnja i prinuda

Član 57 (član 60 ZOO)

NIŠTAV JE UGOVOR ZAKLJUČEN UPOTREBOM NEDOZVOLJENE PRINUDE.

Ako je ugovorna strana ili neko treći nedozvoljenom pretnjom izazvao osnovani strah kod druge strane tako da je ova zbog toga zaključila ugovor, druga strana može tražiti da se ugovor poništi.

Strah se smatra osnovanim ako se iz okolnosti vidi da je ozbiljnom opasnošću ugrožen život, telo ili drugo značajno dobro ugovorne strane ili trećeg lica.

UGOVOR ZAKLJUČEN UPOTREBOM SILE ILI NEDOZVOLJENE PRINUDE PREMA UGOVORNOJ STRANI NE PROIZVODI PRAVNA DEJSTVA.

Bitna zabluda

Član 58 (član 61 ZOO)

Zabluda je bitna ako se odnosi na bitna svojstva predmeta, na lice sa kojim se zaključuje ugovor ako se zaključuje s obzirom na to lice, kao i na okolnosti koje se po običajima u prometu ili po nameri stranaka smatraju odlučnim, a strana koja je u zabludi ne bi inače zaključila ugovor takve sadržine.

Strana koja je u zabludi može tražiti poništaj ugovora zbog bitne zablude, osim ako pri zaključenju ugovora nije postupala s pažnjom koja se u prometu zahteva.

U slučaju poništaja ugovora zbog zablude, druga savesna strana ima pravo da traži naknadu pretrpljene štete bez obzira na to što strana koja je u zabludi nije kriva za svoju zabludu.

Strana koja je u zabludi ne može se na nju pozivati ako je druga strana spremna da izvrši ugovor kao da zablude nije bilo.

Zabluda o ponudi kod ugovora bez naknade

Član 59 (član 62 ZOO)

Kod ugovora bez naknade bitnom zabludom se smatra i zabluda o pobudi koja je bila odlučna za preuzimanje obaveze.

Nesporazum

Član 60 (član 63 ZOO)

Kad strane veruju da su saglasne, a u stvari među njima postoji nesporazum o prirodi ugovora ili o osnovu ili o predmetu obaveze, ugovor ne nastaje.

Alternativa: Dodaju se dva stava koja glase:

STRANA KOJA JE IZAZVALA NESPORAZUM SVOJOM KRIVICOM DUŽNA JE NAKNADITI ŠTETU KOJU JE DRUGA STRANA PRERTPELA.

KADA SE POSLE ZAKLJUČENJA UGOVORA UTVRDI DA POSTOJI NESPORAZUM O NEKOJ SPOREDNOJ TAČKI, UGOVOR ĆE OSTATI NA SNAZI, A TU TAČKU UREDIĆE SUD, AKO SE IZ OKOLNOSTI SLUČAJA MOŽE ZAKLJUČITI DA BI UGOVORNE STRANE ZAKLJUČILE UGOVOR I BEZ NESPORAZUMA O TOJ TAČKI.

Posredna izjava

Član 61 (član 64 ZOO)

Zabluda lica preko koga je strana izjavila svoju volju smatra se isto kao i zabluda u vlastitom izjavljivanju volje.

Prevara

Član 62 (član 65 ZOO)

Ako jedna strana izazove zabludu kod druge strane ili je održava u zabludi u nameri da je time navede na zaključenje ugovora, druga strana može zahtevati poništaj ugovora i onda kad zabluda nije bitna.

Strana koja je zaključila ugovor pod prevarom ima pravo da zahteva naknadu pretrpljene štete.

Ako je prevaru učinilo treće lice prevara utiče na sam ugovor ako je druga ugovorna strana u vreme zaključenja ugovora znala ili morala znati za prevaru.

Ugovor bez naknade može se poništiti i kad je prevaru učinilo treće lice, bez obzira na to da li je druga ugovorna strana u vreme zaključenja ugovora znala ili morala znati za prevaru.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

STRANA KOJA JE ZAKLJUČILA UGOVOR POD PREVAROM IMA PRAVO NA PRIGOVOR I POSLE ISTEKA ROKA ZASTARELOSTI PRAVA DA ZAHTEVA PONIŠTENJE UGOVORA.

I Varijanta za prethodni stav glasi:

STRANA KOJA JE ZAKLJUČILA UGOVOR POD PREVAROM MOŽE ODBITI DA IZVRŠI OBAVEZU IZ UGOVORA I POSLE ZASTARELOSTI PRAVA DA TRAŽI NJEGOVO PONIŠTENJE.

II Varijanta za prethodni stav glasi:

UGOVOR ZAKLJUČEN POD PREVAROM JE NIŠTAV.

Prvidan ugovor

Član 63 (član 66 ZOO)

Prvidan ugovor nema dejstva među ugovornim stranama.

Ali, ako prvidan ugovor prikriva neki drugi ugovor, taj drugi važi ako su ispunjeni uslovi za njegovu pravnu valjanost.

Prividnost ugovora ne može se isticati prema trećem savesnom licu.

Odsek 6.

FORMA UGOVORA

Neformalnost ugovora

Član 64 (član 67 ZOO)

Zaključenje ugovora ne podleži nikakvoj formi, osim ako je zakonom drukčije određeno.

Zahtev zakona da ugovor bude zaključen u određenoj formi važi i za sve docnije izmene ili dopune ugovora.

Ali su punovažne docnije usmene dopune o sporednim tačkama o kojima u formalnom ugovoru nije ništa rečeno ako to nije protivno cilju radi koga je forma propisana.

Punovažne su i docnije usmene pogodbe kojima se smanjuju ili olakšavaju obaveze jedne ili druge strane, ako je posebna forma propisana samo u interesu ugovornih strana.

Raskidanje formalnih ugovora

Član 65 (član 68 ZOO)

Formalni ugovori mogu biti raskinuti neformalnim sporazumom, izuzev ako je za određeni slučaj zakonom predviđeno što drugo, ili ako cilj zbog koga je propisana forma za zaključenje ugovora zahteva da raskid ugovora bude obavljen u istoj formi.

Ugovorena forma

Član 66 (član 69 ZOO)

Ugovorne strane mogu se sporazumeti da posebna forma bude uslov punovažnosti njihovog ugovora.

AKO SE PRE ILI PRILIKOM POSTIZANJA SAGLASNOSTI O SADRŽINI UGOVORA POSTIGNE SAGLASNOST O NJEGOVOJ FORMI, SMATRA SE DA JE UGOVOR ZAKLJUČEN TEK KADA JE TA FORMA OBAVLJENA.

ISTO VAŽI AKO JE TADA SAMO JEDNA STRANA ZAHTEVALA DA UGOVOR BUDE OBAVLJEN U ODREĐENOJ FORMI.

Ugovor za čije je zaključenje ugovorena posebna forma može biti raskinut, dopunjen ili na drugi način izmenjen i neformalnim sporazumom.

Ako su ugovorne strane predvidele posebnu formu samo da osiguraju dokaz svoga ugovora, ili da postignu što drugo, ugovor je zaključen kad je postignuta saglasnost o njegovoj sadržini, a za ugovorne strane je u isto vreme nastala obaveza da ugovoru daju predviđenu formu.

Forma ugovora o prenosu nepokretnosti

Član 67

UGOVOR NA OSNOVU KOGA SE PRENOSI PRAVO SVOJINE NA NEPOKRETNOSTI ILI SE USTANOVLJAVA NEKO DRUGO STVARNO PRAVO NA NEPOKRETNOSTI, MORA BITI ZAKLJUČEN U PISMENOJ FORMI I OVEREN.

Alternativa: U prethodnom stavu brišu se reči: „ILI SE USTANOVLJAVA NEKO DRUGO STVARNO PRAVO NA NEPOKRETNOSTI” i dodaje se novi stav 2 koji glasi:

UGOVOR O PROMETU NEPOKRETNOSTI PUNOVAŽAN JE IAKO NIJE OVEREN.

Sankcija nedostatka potrebne forme

Član 68 (član 70 ZOO)

UGOVOR KOJI NIJE ZAKLJUČEN U PROPISANOJ FORMI NEMA PRAVNO DEJSTVO UKOLIKO IZ CILJA PROPISA KOJIM JE ODREĐENA FORMA NE PROIZILAZI ŠTO DRUGO.

UGOVOR KOJI NIJE ZAKLJUČEN U UGOVORENOJ FORMI NEMA PRAVNO DEJSTVO UKOLIKO SU UGOVORNE STRANE PUNOVAŽNOST UGOVORA USLOVILE POSEBNOM FORMOM.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

UGOVOR NE PROIZVODI NIKAKVO DEJSTVO AKO NIJE ZAKLJUČEN U ZAKONOM PROPISANOJ ILI UGOVORENOJ FORMI, IZUZEV AKO JE SAMIM ZAKONOM ZA ODREĐENI SLUČAJ PREDVIĐENO NEŠTO DRUGO.

ALI, DELIMIČAN MANJI NEDOSTATAK U FORMI NE POVLAČI NIŠTAVOST UGOVORA
AKO NE SMETA POSTIZANJU CILJA RADI KOGA JE FORMA USTANOVLJENA.

Pretpostavka potpunosti isprave

Član 69 (član 71 ZOO)

Ako je ugovor zaključen u posebnoj formi, bilo na osnovu zakona bilo po volji stranaka, važi samo ono što je u toj formi izraženo.

Ipak, biće punovažne istovremene usmene pogodbe o sporednim tačkama o kojima u formalnom ugovoru nije ništa rečeno, ukoliko nisu u suprotnosti sa njegovom sadržinom ili ako nisu protivne cilju zbog koga je forma propisana.

Punovažne su i istovremene usmene pogodbe kojima se smanjuju ili olakšavaju obaveze jedne ili obe strane ako je posebna forma propisana samo u interesu ugovornih strana.

Sastavljanje isprave

Član 70 (član 72 ZOO)

Kad je za zaključenje ugovora potrebno sastaviti ispravu, ugovor je zaključen kad ispravu potpišu sva lica koja se njim obavezuju.

Ugovorna strana koji ne zna pisati staviće na ispravu rukoznak overen od dva svedoka ili od suda, odnosno drugog organa.

Za zaključenje dvostranog ugovora dovoljno je da obe strane potpišu jednu ispravu ili da svaka od strana potpiše primerak isprave namenjen drugoj strani.

Zahtev pismene forme je ispunjen ako strane izmenjaju pisma ili se sporazumeju PUTEM ELEKTRONSKE POŠTE ili nekim drugim sredstvom koje omogućava da se sa izvesnošću utvrde sadržina i davalac izjave.

KORIŠĆENJE ELEKTRONSKOG POTPISA UREĐUJE SE POSEBNIM PROPISIMA.

Nestanak isprave

Član 71

POSTOJANJE I SADRŽINA UGOVORA ZA ČIJE JE ZAKLJUČENJE POTREBNA PISMENA FORMA MOŽE SE U SLUČAJU NESTANKA ISPRAVE DOKAZIVATI SVIM DOKAZNIM SREDSTVIMA.

Napomena: Oceniti opravdanost stava da se postojanje i sadržina privrednih ugovora i ugovora preko propisanog iznosa mogu dokazivati samo pismenim ispravama.

Kad je izvršen ugovor kome nedostaje forma

Član 72 (član 73 ZOO)

Ugovor za čije se zaključenje zahteva pismena forma smatra se punovažnim iako nije zaključen u toj formi ako su ugovorne strane izvršile, u celini ili u pretežnom delu, obaveze koje iz njega nastaju, osim ako iz cilja zbog koga je forma propisana očigledno ne proizlazi što drugo.

Alternativa: Prethodni član se menja tako da glasi:

UGOVOR ZA ČIJE SE ZAKLJUČENJE ZAHTEVA ODREĐENA PISMENA FORMA OSTAĆE PUNOVAŽAN, IAKO NIJE ZAKLJUČEN U TOJ FORMI, AKO SU IZVRŠENE SVE OBAVEZE KOJE IZ NJEGA NASTAJU, IZUZEV AKO ZAKON NAREĐUJE ŠTO DRUGO U ODREĐENOM SLUČAJU.

ALI, AKO JE JEDNA STRANA U USMENO ZAKLJUČENOM DVOSTRANOM UGOVORU, ZA ČIJU SE PUNOVAŽNOST ZAHTEVA PISMENA FORMA, ISPUNILA SVOJU OBAVEZU, ONA NEMA PRAVO ZAHTEVATI OD DRUGE STRANE DA I OVA ISPUNI SVOJU OBAVEZU, NEGO SAMO PRAVO ZAHTEVATI POVRAĆAJ ONOGA ŠTO JE DALA NA IME ISPUNJENJA, IZUZEV AKO JE FORMA USTANOVLJENA SAMO RADI NJENE ZAŠTITE I AKO JE U DATOM SLUČAJU MOGUĆE ODRICANJE OD TE ZAŠTITE.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Odgovornost za nedostatak forme

Član 73

KO NAVEDE SVOG SAUGOVORNIKA DA SE PRI ZAKLJUČENJU UGOVORA NE PRIDRŽAVA PROPISANE FORME, PA POSLE ODBIJE DA IZVRŠI SVOJU OBAVEZU POZIVAJUĆI SE NA NIŠTAVOST UGOVORA ZBOG ODSUSTVA FORME, DUŽAN JE NAKNADITI MU ŠTETU KOJU OVAJ NE BI PRETRPEO DA NIJE BILO OVOG UGOVORA.

ISTO VREDI I ZA SLUČAJ ODBIJANJA UGOVORNIKA DA PRISTUPI OBAVLJANJU UGOVORNE FORME KAD JE TO USLOV ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA.

Odsek 7.

USLOV

Uslovi i njihovo dejstvo

Član 74 (član 74 ZOO)

Ugovor je zaključen pod uslovom ako njegov nastanak ili prestanak zavisi od buduće neizvesne činjenice.

Ako je zaključen pod odložnim uslovom pa se uslov ispuni, ugovor deluje od trenutka njegovog zaključenja, osim ako iz zakona, prirode posla ili volje strana ne proističe nešto drugo.

Ako je zaključen pod raskidnim uslovom, ugovor prestaje da važi kada se uslov ispuni.

Smatra se da je uslov ostvaren ako njegovo ostvarenje, protivno načelu savesnosti i poštenja, spreči strana na čiji je teret određen, a smatra se da nije ostvaren ako njegovo ostvarenje, protivno načelu savesnosti i poštenja, prouzrokuje strana u čiju je korist određen.

Nedopušten ili nemoguć uslov

Član 75 (član 75 ZOO)

Ništav je ugovor u kome je postavljen odložni ili raskidni uslov protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili moralu.

Ugovor zaključen pod nemogućim odložnim uslovom je ništav, a nemoguć raskidni uslov smatra se nepostojećim.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Potestativan uslov

Član 76

AKO NASTUPANJE USLOVA ZAVISI ISKLJUČIVO OD VOLJE UGOVORNE STRANE KOJA SE OBAVEZUJE, TAKVA OBAVEZA JE NIŠTAVA.

Obezbeđenje uslovnog prava

Član 77 (član 76 ZOO)

Ako je ugovor zaključen pod odložnim uslovom, poverilac čije je pravo uslovljeno može zahtevati odgovarajuće obezbeđenje tog prava ako je njegovo ostvarenje ugroženo.

Odsek 8.

ROK

Računanje vremena

Član 78 (član 77 ZOO)

Rok određen u danima počinje teći prvog dana posle događaja od koga se rok računa, a završava se istekom poslednjeg dana roka.

Rok određen u nedeljama, mesecima ili godinama završava se onog dana koji se po imenu i broju poklapa sa danom nastanka događaja od koga rok počinje da teče, a ako takvog dana nema u poslednjem mesecu, kraj roka pada na poslednji dan tog meseca.

Ako poslednji dan roka pada u dan kada je zakonom ILI DRUGIM OPŠTIM PRAVNIM AKTOM određeno da se ne radi, kao poslednji dan roka računa se sledeći radni dan.

Početak meseca označava prvi dan u mesecu, sredina – petnaesti, a kraj – poslednji dan u mesecu, ako što drugo ne proizlazi iz namere stranaka ili iz prirode ugovornog odnosa.

Primena pravila o uslovu

Član 79 (član 78 ZOO)

Kad dejstvo ugovora počinje od određenog vremena, shodno se primenjuju pravila o odložnom uslovu, a kad ugovor prestaje da važi po isteku određenog roka, shodno se primenjuju pravila o raskidnom uslovu.

Odsek 9.

KAPARA I ODUSTANICA

1. Kapara

Vraćanje i uračunavanje kapare

Član 80 (član 79 ZOO)

Ako je u trenutku zaključenja ugovora jedna strana dala drugoj izvestan iznos novca ili izvesnu količinu drugih zamenljivih stvari kao znak da je ugovor zaključen (kapara), ugovor se smatra zaključenim kad je kapara data, ako nije što drugo ugovoreno.

U slučaju ispunjenja ugovora, kapara se mora vratiti ili uračunati u ispunjenje obaveze.

Ako što drugo nije ugovoreno, strana koja je dala kaparu ne može odustati od ugovora ostavljajući kaparu drugoj strani, niti to može učiniti druga strana vraćanjem udvojene kapare.

Alternativa: Stav 1. menja se tako da glasi:

AKO SU SE UGOVORNE STRANE SPORAZUMELE DA ĆE JEDNA DATI DRUGOJ KAPARU, UGOVOR SE SMATRA ZAKLJUČENIM KADA JE KAPARA DATA, AKO NIJE ŠTO DRUGO UGOVORENO.

Neizvršenje ugovora

Član 81 (član 80 ZOO)

Ako UGOVOR NIJE IZVRŠEN KRIVICOM STRANE koja je dala kaparu, druga strana može po svom izboru tražiti izvršenje ugovora, ako je to još moguće ili tražiti naknadu štete, a kaparu uračunati u naknadu ili vratiti, ili se zadovoljiti primljenom kaparom.

Ako je do neizvršenja ugovora DOŠLO KRIVICOM STRANE koja je primila kaparu, druga strana može, po svom izboru, tražiti izvršenje ugovora, ako je to još moguće, ili tražiti naknadu štete i vraćanje kapare, ili tražiti vraćanje udvojene kapare.

U svakom slučaju, kad druga strana traži izvršenje ugovora, ona ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog zadocnjenja.

Sud može na zahtev zainteresovane strane smanjiti preterano veliku kaparu.

Delimično ispunjenje obaveze

Član 82 (član 81 ZOO)

U slučaju delimičnog ispunjenja obaveze, poverilac ne može zadržati kaparu, nego može tražiti ispunjenje ostatka obaveze i naknadu štete zbog zadocnjenja, ili tražiti naknadu štete zbog nepotpunog ispunjenja, ali se u oba slučaja kapara uračunava u naknadu.

Ako poverilac raskine ugovor i vrati ono što je primio kao delimično ispunjenje, on može birati između ostalih zahteva koji pripadaju jednoj strani kad je ugovor ostao neizvršen krivicom druge.

2. Odustanica

Uloga odustanice

Član 83 (član 82 ZOO)

Sporazumom ugovornih strana može se ovlastiti jedna ili svaka strana da odustane od ugovora davanjem odustanice.

Kad strana u čiju je korist ugovorena odustanica izjavi drugoj strani da će dati odustanicu, ona više ne može zahtevati izvršenje ugovora.

Strana ovlašćena da odustane dužna je dati odustanicu istovremeno sa izjavom o odustajanju.

Ako ugovorne strane nisu odredile rok do koga ovlašćena strana može odustati od ugovora, ona to može učiniti sve dok ne protekne rok određen za ispunjenje njene obaveze.

Ovo pravo odustajanja od ugovora prestaje i kad strana u čiju je korist ugovoreno počne ispunjavati svoje obaveze iz tog ugovora ili primati ispunjenje od druge strane.

Kapara kao odustanica

Član 84 (član 83 ZOO)

Kad je uz kaparu ugovoreno pravo da se odustane od ugovora, onda se kapara smatra kao odustanica i svaka strana može odustati od ugovora.

U ovom slučaju, ako odustane strana koja je dala kaparu, ona je gubi, a ako odustane strana koja je kaparu primila, ona je udvojeno vraća.

ODELJAK 2. ZASTUPANJE

Odsek 1.

O ZASTUPANJU UOPŠTE

Mogućnost zastupanja

Član 85 (član 84 ZOO)

Ugovor, kao i drugi pravni posao, može se preduzeti i preko zastupnika.

Ovlašćenje za zastupanje zasniva se na zakonu, opštem aktu pravnog lica, aktu nadležnog organa ili na izjavi volje zastupanog (punomoćje).

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

OVLAŠĆENJE ZA ZASTUPANJE MOŽE SE DATI POTPUNO POSLOVNO SPOSOBNOM LICU.

Dejstva zastupanja

Član 86 (član 85 ZOO)

Ugovor koji zaključi zastupnik u ime zastupanog lica i u granicama svojih ovlašćenja obavezuje neposredno zastupanog i drugu ugovornu stranu.

Pod istim uslovima i ostali pravni poslovi zastupnikovi proizvode pravno dejstvo neposredno prema zastupanom licu.

Zastupnik je dužan obavestiti drugu stranu da istupa u ime zastupanog, ali i kad on to ne uradi ugovor proizvodi pravno dejstvo za zastupanog i drugu stranu, ako je ova znala ili je iz okolnosti mogla zaključiti da on istupa kao zastupnik.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Dužnost postupanja u interesu zastupanog

Član 87

ZASTUPNIK JE DUŽAN POSTUPATI U INTERESU ZASTUPANOG, TE ODGOVARA ZA ŠTETU KOJU ZASTUPANI TRPI ZBOG PRAVNOG POSLA PREDUZETOG PROTIVNO NJEGOVI INTERESIMA.

ZASTUPANI IMA PRAVO ZAHTEVATI DA SE PONIŠTI UGOVOR ZAKLJUČEN PROTIVNO NJEGOVI INTERESIMA, AKO JE SAUGOVORNIK ZNAO ILI MOGAO ZNATI DA JE UGOVOR PROTIVAN NJEGOVI INTERESIMA.

Prenošenje ovlašćenja

Član 88 (član 86 ZOO)

Zastupnik ne može preneti svoja ovlašćenja na drugog, izuzev kad mu je to dozvoljeno zakonom ili ugovorom.

Izuzetno, on to može učiniti ako je sprečen okolnostima da posao lično obavi, a interesi zastupanog zahtevaju neodložno preduzimanje pravnog posla.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Zabrana sukoba interesa

Član 89

ZASTUPNIK NE MOŽE U IME LICA KOJE ZASTUPA ZAKLJUČITI UGOVOR SA SAMIM SOBOM ZA SVOJ RAČUN, KAO NI ZA RAČUN NEKOG DRUGOG LICA KOJE TAKOĐE ZASTUPA, IZUZEV SLUČAJEVA KAD JE TO ZAKONOM DOZVOLJENO.

ALI, LICE U ČIJE JE IME TAKAV UGOVOR ZAKLJUČEN MOŽE GA NAKNADNO RATIFIKOVATI.

Prekoračenje granica ovlašćenja

Član 90 (član 87 ZOO)

Kad zastupnik prekorači granice ovlašćenja, zastupani je u obavezi samo ukoliko odobri prekoračenje.

Odobrenje iz prethodnog stava ima povratno dejstvo, ako strane ne odrede drukčije.

Ako zastupani ne odobri ugovor u roku koji je redovno potreban da se ugovor takve vrste razmotri i oceni, smatraće se da je odobrenje odbijeno.

Ako druga strana nije znala niti morala znati za prekoračenje ovlašćenja, može odmah po saznanju za prekoračenje, ne čekajući da se zastupani o ugovoru izjasni, izjaviti da se ne smatra ugovorom vezana.

Ako zastupani odbije odobrenje, zastupnik i zastupani su solidarno odgovorni za štetu koju je druga strana pretrpela, ako ona nije znala niti je morala znati za prekoračenje ovlašćenja.

Alternativa: Stav 5 menja se tako da glasi:

AKO ZASTUPANI ODBIJE ODOBRENJE, ZASTUPNIK JE OBAVEZAN DA DRUGOJ STRANI KOJA NE ZNA NITI JE MORALA DA ZNA ZA PREKORAČENJE OVLAŠĆENJA ISPLATI NAKNADU KOJA ĆE TU STRANU STAVITI U ISTI POLOŽAJ U KOME BI BILA DA JE ZASTUPANI DAO ODOBRENJE.

Zaključenje ugovora od strane neovlašćenog lica

Član 91 (član 88 ZOO)

Ugovor koji neko lice zaključi kao punomoćnik u ime drugoga bez njegovog ovlašćenja obavezuje neovlašćeno zastupanog samo ako on ugovor naknadno odobri.

Strana sa kojom je ugovor zaključen može zahtevati od neovlašćeno zastupanog da se u primerenom roku izjasni da li ugovor odobrava.

Ako neovlašćeno zastupani ni u ostavljenom roku ugovor ne odobri, smatra se da ugovor nije ni zaključen.

U tom slučaju, strana sa kojom je ugovor zaključen može od lica koje je kao punomoćnik bez ovlašćenja zaključilo ugovor tražiti naknadu štete, ako u trenutku zaključenja ugovora nije znala niti je morala znati da to lice nije imalo ovlašćenje za zaključenje ugovora.

Alternativa: Stav 4 menja se tako da glasi:

U TOM SLUČAJU, STRANA SA KOJOM JE UGOVOR ZAKLJUČEN MOŽE OD LICA KOJE JE KAO PUNOMOĆNIK BEZ OVLAŠĆENJA ZAKLJUČIO UGOVOR, ALI U TRENUTKU ZAKLJUČENJA UGOVORA NIJE ZNALA NITI JE MORALA DA ZNA DA TO LICE NIJE IMALO OVLAŠĆENJE ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA, ZAHTEVATI NAKNADU ŠTETE KOJA ĆE JE STAVITI U ISTI POLOŽAJ U KOME BI BILA DA JE ZASTUPNIK DELOVAO SA OVLAŠĆENJEM.

Odsek 2. PUNOMOĆJE

Davanje punomoćja

Član 92 (član 89 ZOO)

Punomoćje je ovlašćenje za zastupanje koje vlastodavac pravnim poslom daje punomoćniku.

Postojanje i obim punomoćja su nezavisni od pravnog odnosa na čijoj je podlozi punomoćje dato.

Punomoćnik može biti i pravno lice.

Forma punomoćja

Član 93 (član 90 ZOO)

Forma propisana zakonom za neki ugovor ili koji drugi pravni posao važi i za punomoćje za zaključenje tog ugovora, odnosno za preduzimanje tog posla.

Obim ovlašćenja

Član 94 (član 91 ZOO)

Punomoćnik može preduzimati samo one pravne poslove za čije je preduzimanje ovlašćen.

Punomoćnik kome je dato opšte punomoćje može preduzimati samo pravne poslove koji dolaze u redovno poslovanje.

Posao koji ne dolazi u redovno poslovanje može punomoćnik preduzeti samo ako je posebno ovlašćen za preduzimanje tog posla, odnosno vrste poslova među koje on spada.

Punomoćnik ne može bez posebnog ovlašćenja za svaki pojedini slučaj zaključiti ugovor o jemstvu, o poravnanju, o izbranom sudu, kao ni odreći se nekog prava bez naknade.

Alternativa: U prethodnom stavu iza reči: „sudu”, dodaju se reči: „PREUZIMANJU MENIČNE OBAVEZE OD STRANE FIZIČKOG LICA.”

Opozivanje i sužavanje punomoćja

Član 95 (član 92 ZOO)

Vlastodavac može po svojoj volji suziti ili opozvati punomoćje, čak i ako se ugovorom odrekao tog prava.

Opozivanje i sužavanje svakog punomoćja može se učiniti izjavom bez posebne forme.

Ako je opozivanjem ili sužavanjem punomoćja povređen ugovor o nalogu, ili ugovor o delu, ili neki drugi ugovor, punomoćnik ima pravo na naknadu time nastale štete.

Dejstvo prestanka i sužavanja punomoćja prema trećim licima

Član 96 (član 93 ZOO)

Opozivanje punomoćja, kao i njegovo sužavanje nema dejstvo prema trećem licu koje je zaključilo ugovor sa punomoćnikom, ili obavilo drugi pravni

posao, a nije znalo niti je moralo znati da je punomoćje opozvano, odnosno suženo.

U tom slučaju, vlastodavac ima pravo zahtevati od punomoćnika naknadu štete koju bi zbog toga pretrpeo, izuzev kad punomoćnik nije znao ni morao znati za opozivanje, odnosno za sužavanje punomoćja.

Isto važi i u ostalim slučajevima prestanka punomoćja.

Drugi slučajevi prestanka punomoćja

Član 97 (član 94 ZOO)

Punomoćje prestaje prestankom pravnog lica kao punomoćnika, ako zakonom nije drukčije određeno.

Punomoćje prestaje smrću punomoćnika.

Punomoćje prestaje prestankom pravnog lica, odnosno smrću lica koje ga je dalo, osim ako se započeti posao ne može prekinuti bez štete po pravne sledbenike ili ako punomoćje važi i za slučaj smrti davaoca, bilo po njegovoj volji, bilo s obzirom na prirodu posla.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Vraćanje isprave o punomoćju

Član 98

PO PRESTANKU PUNOMOĆJA, PUNOMOĆNIK JE DUŽAN DA VRATI VLASTODAVCU ISPRAVU O PUNOMOĆJU.

Odsek 3.

POSLOVNO PUNOMOĆJE

Ko može dati punomoćje i njegova sadržina

Član 99 (član 95 ZOO)

Poslovno punomoćje može dati, u granicama zakona, privredni subjekt, odnosno drugo pravno lice, i njime ovlastiti punomoćnika da zaključuje ugovore i obavlja ostale poslove koji su uobičajeni u vršenju njihove poslovne delatnosti.

Poslovni punomoćnik ne može otuđiti ili opteretiti nepokretnosti, preuzeti obaveze jemstva, uzeti zajam i voditi spor, ako nije dobio posebno punomoćje za svaki takav posao.

Poslovno punomoćje može biti ograničeno na određenu vrstu poslova, ili na određene poslove, ali ova ograničenja imaju dejstvo prema trećem samo ako je za njih znao ili morao znati.

Alternativa: U stavu 2. iza reči: „jemstva”, dodaju se reči: „menične obaveze”.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Zabrana rada za drugoga

Član 100

POSLOVNI PUNOMOĆNIK KOJI JE BEZ DOZVOLE VLASTODAVCA ZAKLJUČIO ZA RAČUN NEKOG TREĆEG POSAO OBUHVAĆEN PUNOMOĆJEM KOJE MU JE DAO VLASTODAVAC, DUŽAN JE NAKNADITI MU PRIČINJENU ŠTETU.

Poslovno punomoćje imaoca radnje

Član 101 (član 96 ZOO)

Odredbe o poslovnom punomoćju shodno se primenjuju na poslovno punomoćje imaoca radnje.

Poslovno punomoćje ne prestaje smrću imaoca radnje, kao ni kad on bude lišen poslovne sposobnosti.

Odsek 4.

PROKURA

Pojam prokure

Član 102

PROKURA JE NAJŠIRE PUNOMOĆJE KOJE DAJE PRIVREDNI SUBJEKT, U SKLADU SA SVOJIM OSNIVAČKIM ILI OPŠTIM AKTOM, RADI ZAKLJUČIVANJA PRAVNIH POSLOVA ILI OBAVLJANJA PRAVNIH RADNJI U VEZI SA DELATNOŠĆU TOG PRIVREDNOG SUBJEKTA.

PROKURU DAJE NADLEŽNI ORGAN PRIVREDNOG SUBJEKTA U PISMENOJ FORMI I TO SAMO FIZIČKOM LICU I ONA JE NEPRENOSIVA.

DAVANJE PROKURE, UZ POTPIS PROKURISTE I NAZNAKU SVOJSTVA, UPISUJE SE U PRIVREDNI REGISTAR.

Vrste prokure

Član 103

PROKURA SE DAJE JEDNOM ILI VEĆEM BROJU LICA RADI POJEDINAČNOG ILI ZAJEDNIČKOG ISTUPANJA.

U SLUČAJU ZAJEDNIČKE PROKURE PRAVNI POSLOVI SE MOGU ZAKLJUČITI ILI PRAVNE RADNJE PREDUZIMATI SAMO UZ SAGLASNOST SVIH ZAJEDNIČKIH PROKURISTA, A IZJAVE VOLJE TREĆIH LICA I NJIHOVE PRAVNE RADNJE UČINJENE PREMA JEDNOM OD ZAJEDNIČKIH PROKURISTA, SMATRA SE DA SU UČINJENE SVIM TIM PROKURISTIMA.

Ograničenja ovlašćenja

Član 104

PROKURA NE SADRŽI OVLAŠĆENJE ZA OTUĐENJE I OPTEREĆENJE NEPOKRETNOSTI, OSIM AKO JE ZA SVAKI TAKAV POSAO DOBIJENO POSEBNO PUNOMOĆJE.

SVA DRUGA OGRANIČENJA PROKURE NEMAJU DEJSTVA PREMA SAVESNIM TREĆIM LICIMA.

PROKURA SE NE MOŽE DATI ZA ODREĐENO VREME, NITI SE MOŽE VEZATI ZA ODREĐENE USLOVE.

Potpisivanje

Član 105

PROKURISTA SE POTPISUJE TAKO ŠTO ISPOD OZNAKE VLASTODAVCA STAVLJA SVOJ POTPIS SA DODATKOM IZ KOGA SE VIDI TO SVOJSTVO.

Prestanak

Član 106

DAVALAC PROKURE MOŽE ISTU OPOZVATI U SVAKO DOBA.

PRIVREDNI SUBJEKT SE NE MOŽE UNAPRED ODREĆI PRAVA NA OPOZIV PROKURE ILI NA OGRANIČENJE OVLAŠĆENJA IZ PROKURE U SKLADU SA ZAKONOM.

OPOZIV PROKURE NE LIŠAVA PROKURISTU PRAVA KOJA IMA U SKLADU SA UGOVOROM NA KOME JE DAVANJE PROKURE ZASNOVANO.

PRESTANAK PROKURE UPISUJE SE U PRIVREDNI REGISTAR.

OVLAŠĆENJE IZ PROKURE PRESTAJE BRISANJEM IZ REGISTRA, OSIM AKO TREĆA LICA ZA TO NISU RANIJE SAZNALA.

Odsek 5.

OVLAŠĆENJA TRGOVINSKOG PUTNIKA

Član 107 (član 97 ZOO)

Trgovinski putnik preduzetnika ovlašćen je preduzimati samo one poslove koji se odnose na prodaju robe i koji su navedeni u punomoćju koje mu je dato.

U slučaju neizvesnosti, smatra se da trgovinski putnik nije ovlašćen da zaključuje ugovore, nego samo da prikuplja porudžbine, ali će ipak ugovor koji je zaključio ostati na snazi ako ga vlastodavac naknadno odobri.

Trgovinski putnik koji je ovlašćen da prodaje robu, nije ovlašćen da naplati cenu, kao ni da prodaje na kredit, osim ako ima posebno ovlašćenje za prodaju na kredit.

Trgovinski putnik je ovlašten da za vlastodavca prima reklamacije zbog nedostatka robe i ostale izjave u vezi sa izvršenjem ugovora zaključenog njegovim posredovanjem, kao i da u ime vlastodavca preduzima potrebne mere za očuvanje njegovih prava iz tog ugovora.

Odsek 6.

OVLAŠĆENJA LICA KOJA OBAVLJAJU ODREĐENE POSLOVE

Član 108 (član 98 ZOO)

Lica koja rade na takvim poslovima čije je obavljanje vezano za zaključenje i ispunjenje određenih ugovora, kao što su prodavci u prodavnicama, lica koja obavljaju određene usluge u ugostiteljstvu, lica na poslovima šalterske službe u pošti, u banci i sl. ovlašćeni su samim tim na zaključenje i ispunjenje tih ugovora

ODELJAK 3.

TUMAČENJE UGOVORA

Primena i tumačenje ugovornih odredaba

Član 109 (član 99 ZOO)

Jasne odredbe ugovora primenjuju se onako kako glase.

Pri tumačenju spornih odredbi ne treba se držati doslovnog značenja upotrebljenih izraza, već treba istraživati zajedničku nameru ugovornih strana i odredbu tako razumeti kako to odgovara načelima ovog zakonika.

I Varijanta: Stav 2. menja se tako da glasi:

PRI TUMAČENJU SPORNIH ODREDBI NE TREBA SE DRŽATI DOSLOVNOG ZNAČENJA UPOTREBLJENIH IZRAZA, NEGO ISTRAŽIVATI ZAJEDNIČKU NAMERU UGOVORNIH STRANA I ODREDBU TAKO RAZUMETI KAKO SE NAJBOLJE SLAŽE SA SVRHOM KOJU SU ONE IMALE U VIDU ZAKLJUČUJUĆI UGOVOR.

II Varijanta: Stav 2. menja se tako da glasi:

PRI TUMAČENJU SPORNIH UGOVORNIH ODREDBI NIJE ODLUČUJUĆE ZNAČENJE UPOTREBLJENIH IZRAZA VEĆ ZAJEDNIČKA NAMERA UGOVORNIH STRANA KOJU SU ŽELELE DA OSTVARE U SKLADU SA NAČELIMA UTVRĐENIM OVIM ZAKONIKOM.

Utvrđivanje namere ugovornih strana

Član 110

ZAJEDNIČKA NAMERA UGOVORNIH STRANA UTVRĐUJE SE PREMA PREDMETU I PRAVNOM OSNOVU UGOVORA, ODNOSNO PREMA ONOME ŠTO JE JEDNA STRANA IZJAVILA I KAKO JE TREBALO DA DRUGA STRANA TO RAZUME U SMISLU SA KOJIM MOŽE IMATI PRAVNO DEJSTVO, U SKLADU SA NAČELIMA POŠTENOG PROMETA.

AKO SE NE MOŽE UTVRĐITI ZAJEDNIČKA NAMERA UGOVORNIH STRANA ODLUČUJUĆA JE NAMERA KOJU BI REDOVNO IMALA RAZUMNA LICA ISTOG SVOJSTVA U ODGOVARAJUĆIM OKOLNOSTIMA.

AKO JE UTVRĐENO DA JE JEDNA STRANA IMALA NAMERU DA UGOVOR DOBIJE ODREĐENO ZNAČENJE, A U VREME ZAKLJUČENJA UGOVORA DRUGA STRANA JE MORALA DA ZNA ZA TU NAMERU, UGOVOR TREBA TUMAČITI U SKLADU SA TOM NAMEROM.

Okolnosti od značaja za tumačenje ugovora

Član 111

PRI TUMAČENJU UGOVORA UZEĆE SE U OBZIR PRETHODNI PREGOVORI, OKOLNOSTI U KOJIMA JE UGOVOR ZAKLJUČEN, PONAŠANJE UGOVORNIH STRANA I POSLE ZAKLJUČENJA UGOVORA, MEĐUSOBNO USPOSTAVLJENA DOBRA POSLOVNA PRAKSA, UOBIČAJENO ZNAČENJE POJEDINIH IZRAZA U ODGOVARAJUĆOJ PROFESIONALNOJ DELATNOSTI, PRIRODA I OPŠTA SVRHA UGOVORA.

Alternativa: Dodaje se stav 2 koji glasi:

UGOVORNE STRANE MOGU ISKLJUČITI PRETHODNE PREGOVORE KAO OKOLNOST OD ZNAČAJA ZA TUMAČENJE UGOVORA SAMO AKO TO NIJE SUPROTNO NAČELU SAVESNOSTI I POŠTENJA.

Tumačenje u korist jedne strane

Član 112 (član 100 ZOO)

U slučaju kad je ugovor zaključen prema unapred odštampanom sadržaju, ili kad je ugovor bio na drugi način pripremljen i predložen od jedne ugovorne strane, nejasne odredbe tumačiće se u korist druge strane.

Tumačenje prema vrsti ugovora

Član 113 (član 101 ZOO)

Nejasne odredbe u ugovoru bez naknade treba tumačiti u smislu koji je manje težak za dužnika, a u teretnom ugovoru u smislu kojim se ostvaruje pravičan odnos uzajamnih davanja.

Vansudsko tumačenje ugovora

Član 114 (član 102 ZOO)

Ugovorne strane mogu predvideti da će, u slučaju nesaglasnosti u pogledu smisla i domašaja ugovornih odredbi, neko treći tumačiti ugovor.

U tom slučaju, ako ugovorom nije drukčije predviđeno, strane ne mogu pokrenuti spor pred sudom ili drugim nadležnim organom dok prethodno u razumnom roku ne pribave tumačenje ugovora, osim ako treće lice odbije da da tumačenje ugovora.

Alternativa: Ovaj član se briše.

ODELJAK 4.

NEVAŽNOST UGOVORA

Odsek 1.

NIŠTAVI UGOVORI

Ništavost

Član 115 (član 103 ZOO)

Ugovor koji je protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili moralu je ništav ako cilj povređenog pravila ne upućuje na neku drugu sankciju ili ako zakon u određenom slučaju ne propisuje što drugo.

Ako je zaključenje određenog ugovora zabranjeno samo jednoj strani, ugovor će ostati na snazi ako u zakonu nije što drugo predviđeno za određeni slučaj, a strana koja je povredila zakonsku zabranu snosiće odgovarajuće posledice.

Alternativa: Naziv odeljka 4. menja se tako da glasi: ZABRANJENI UGOVORI.

Posledice ništavosti

Član 116 (član 104 ZOO)

U slučaju ništavosti ugovora svaka ugovorna strana dužna je da vrati drugoj sve ono što je primila po osnovu takvog ugovora, a ako to nije moguće, ili ako se priroda onog što je ispunjeno protivi vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu, prema cenama u vreme donošenja sudske odluke, ukoliko zakon što drugo ne određuje.

Ali, ako je ugovor ništav zbog toga što je po svojoj sadržini ili cilju protivan prinudnim propisima, javnom poretku ili moralu, sud može odbiti, u celini ili

delimično, zahtev nesavesne strane za vraćanje onog što je drugoj strani dala a može i odlučiti da druga strana ono što je primila po osnovu zabranjenog ugovora preda opštini na čijoj teritoriji ona ima sedište, odnosno prebivalište, ili boravište.

Prilikom odlučivanja sud će voditi računa o savesnosti jedne, odnosno obeju strana, o značaju ugroženog dobra ili interesa, kao i o moralnim shvatanjima.

Alternativa: Izostaviti moguću sankciju "predaje u korist opštine" kao neadekvatna.

Delimična ništavost

Član 117 (član 105 ZOO)

Ništavost neke odredbe ugovora ne povlači ništavost i samog ugovora, ako on može opstati bez ništave odredbe, i ako ona nije bila ni uslov ugovora ni odlučujuća pobuda zbog koje je ugovor zaključen.

Ali će ugovor ostati na snazi čak i ako je ništava odredba bila uslov ili odlučujuća pobuda ugovora u slučaju kad je ništavost ustanovljena upravo da bi ugovor bio oslobođen te odredbe i važio bez nje.

Konverzija

Član 118 (član 106 ZOO)

Kad ništav ugovor ispunjava uslove za punovažnost nekog drugog ugovora, onda će među ugovornih stranama važiti taj drugi ugovor, ako bi to bilo u saglasnosti sa ciljem koji su ugovorne strane imale u vidu kad su ugovor zaključili i ako se može uzeti da bi oni zaključili taj ugovor da su znali za ništavost svog ugovora.

Naknadni nestanak uzroka ništavosti

Član 119 (član 107 ZOO)

Ništav ugovor ne postaje punovažan kada zabrana ili koji drugi uzrok ništavosti naknadno nestane.

Ali, ako je zabrana bila manjeg značaja, a ugovor je izvršen, ništavost se ne može isticati.

Alternativa: Stav 2 se briše.

Odgovornost lica krivog za ništavost ugovora

Član 120 (član 108 ZOO)

Ugovorna strana koja je kriva za zaključenje ništavog ugovora odgovoran je svome saugovaraču za prouzrokovanu štetu koju trpi zbog ništavosti ugovora,

ako ovaj nije znao ili prema okolnostima nije morao znati za postojanje uzroka ništavosti.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

**Kad oba ugovornika znaju da je neka nebitna
odredba ništava**

Član 121

AKO OBA UGOVORNIKA ZNAJU DA JE NEKA ODREDBA NJIHOVOG UGOVORA NIŠTAVA, SMATRAĆE SE DA TA ODREDBA NE POSTOJI, A OSTALI DELOVI UGOVORA BIĆE PUNOVAŽNI AKO SU ISPUNJENI BITNI USLOVI ZA ZAKLJUČENJE TAKVOG UGOVORA.

Isticanje ništavosti

Član 122 (član 109 ZOO)

Na ništavost sud pazi po službenoj dužnosti i na nju se može pozivati svako zainteresovano lice KOJE IMA OPRAVDANI INTERES.

Pravo da zahteva utvrđenje ništavosti ima i javni tužilac.

Alternativa: Stav 2 se briše.

Neograničeno isticanje ništavosti

Član 123 (član 110 ZOO)

Pravo na isticanje ništavosti ne gasi se.

Odsek 2.

RUŠLJIVI UGOVORI

Kad je ugovor rušljiv

Član 124 (član 111 ZOO)

Ugovor je rušljiv kad ga je zaključila strana ograničeno poslovno sposobna, kad je pri njegovom zaključenju bilo mana u pogledu volje strana, kao i kad je to ovim zakonikom ili posebnim propisom određeno.

Poništenje ugovora

Član 125 (član 112 ZOO)

Ugovorna strana u čijem je interesu rušljivost ustanovljena može tražiti da se ugovor poništi.

Ali, saugovarač te strane može od nje tražiti da se u određenom roku, ali ne kraćem od 30 dana, izjasni da li ostaje pri ugovoru ili ne, jer će u protivnom smatrati da je ugovor poništen.

Ako se pozvana ugovorna strana u ostavljenom roku ne izjasni ili ako izjavi da ne ostaje pri ugovoru, smatraće se da je ugovor poništen.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

OBAVEŠTENJE O ZAHTEVU ZA PONIŠTAJ TREBA DA BUDE DATO U RAZUMNOM ROKU, VODEĆI RAČUNA O DATIM OKOLNOSTIMA, POŠTO JE STRANA KOJA ZAHTEVA PONIŠTAJ UGOVORA SAZNALA ILI JE MORALA DA SAZNA RELEVANTNE ČINJENICE ILI JE STEKLA MOGUĆNOST DA SLOBODNO DELUJE.

UKOLIKO STRANA KOJA IMA PRAVO DA ZAHTEVA PONIŠTAJ UGOVORA, IZRIČITO ILI PREČUTNO POTVRDI UGOVOR, POŠTO SAZNA ZA OSNOV PONIŠTAJA ILI STEKNE MOGUĆNOST DA SLOBODNO DELUJE, PONIŠTAJ UGOVORA NEĆE BITI MOGUĆ.

Posledica poništenja

Član 126 (član 113. ZOO)

Ako je na osnovu rušljivog ugovora koji je poništen nešto bilo ispunjeno, ima se izvršiti vraćanje, a ako to nije moguće, ili ako se priroda onog što je ispunjeno protivi vraćanju, ima se dati odgovarajuća naknada u novcu.

Naknada u novcu daje se prema cenama u vreme vraćanja, odnosno donošenja sudske odluke.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

STRANA KOJA ZAHTEVA PONIŠTAJ IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE KOJA BI JE STAVILA U ISTU POLOŽAJ U KOM BI BILA DA NIJE ZAKLJUČILA UGOVOR, POD USLOVOM DA JE DRUGA STRANA ZNALA ILI MORALA DA ZNA ZA UZROK PONIŠTENJA UGOVORA.

Vraćanje i naknada u slučaju poništenja ugovora ograničeno poslovno sposobnog lica

Član 127 (član 114. ZOO)

U slučaju poništenja ugovora zbog ograničene poslovne sposobnosti jedne ugovorne strane, saugovarač takvog lica može zahtevati vraćanje samo onog dela ispunjenja koji se nalazi u imovini ograničeno poslovno sposobnog lica, ili je upotrebljen u njegovu korist, kao i onog što je namerno uništeno ili otuđeno.

Odgovornost za poništenje ugovora

Član 128 (član 115. ZOO)

Ugovorna strana na čijoj je strani uzrok rušljivosti odgovoran je svom saugovaraču za štetu koju trpi zbog poništenja ugovora, ako ovaj nije znao ni morao znati za postojanje uzroka rušljivosti ugovora.

Odgovornost ograničeno poslovno sposobnog lica

Član 129 (član 116. ZOO)

Ograničeno poslovno sposobno lice odgovara za štetu nastalu poništenjem ugovora, ako je lukavstvom uverilo svog saugovarača da je poslovno sposobno.

Prestanak prava

Član 130 (član 117. ZOO)

Pravo zahtevati poništenje rušljivog ugovora prestaje istekom roka od jedne godine od saznanja za razlog rušljivosti, odnosno od prestanka prinude.

To pravo u svakom slučaju prestaje istekom roka od tri godine od dana zaključenja ugovora.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

PRAVO ZAHTEVATI PONIŠTENJE RUŠLJIVOG UGOVORA PRESTAJE ISTEKOM ROKA OD JEDNE GODINE OD SAZNANJA ZA RAZLOG RUŠLJIVOSTI ODNOSNO OD PRESTANKA PRINUDE, A U SLUČAJU ZABLUDE U ROKU OD TRI GODINE OD SAZNANJA ZA POSTOJANJE ZABLUDE.

TO PRAVO U SVAKOM SLUČAJU PRESTAJE ISTEKOM ROKA OD PET GODINA OD DANA ZAKLJUČENJA UGOVORA, A U SLUČAJU PRINUDE I PREVARE U ROKU OD DESET GODINA OD DANA ZAKLJUČENJA UGOVORA.

ODELJAK 5.

DVOSTRANI UGOVORI

Alternativa: Naziv Odeljka 5. menja se tako da glasi:

DVOSTRANO OBAVEZNI UGOVORI

Odsek 1.

ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE I PRAVNE NEDOSTATKE ISPUNJENJA

Alternativa: Prethodni naslov menja se tako da glasi:

ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE I PRAVNE NEDOSTATKE STVARI

Član 131 (član 121. ZOO)

Kod ugovora sa naknadom svaka ugovorna strana odgovara za materijalne nedostatke svog ispunjenja.

Isto tako, ugovorna strana odgovara i za pravne nedostatke ispunjenja i dužan je da štiti drugu stranu od prava i zahteva trećih lica kojima bi njeno pravo bilo isključeno ili suženo.

Na ove obaveze prenosioca shodno se primenjuju odredbe ovog zakonika o odgovornosti prodavca za materijalne i pravne nedostatke, ako za određeni slučaj nije što drugo propisano.

Odsek 2.

PRIGOVOR NEISPUNJENJA UGOVORA

Pravilo istovremenog ispunjenja

Član 132 (član 122 ZOO)

U dvostranim ugovorima nijedna strana nije dužna ispuniti svoju obavezu ako druga strana ne ispuni ili nije spremna da istovremeno ispuni svoju obavezu, izuzev ako je što drugo ugovoreno ili zakonom određeno, ili ako što drugo proističe iz prirode posla.

Ali, ako na sudu jedna strana istakne da nije dužna ispuniti svoju obavezu dok i druga strana ne ispuni svoju, sud će joj naložiti da ispuni svoju obavezu kad i druga strana ispuni svoju.

Napomena: Mogao bi se dodati stav u kome bi se izričito navelo da pravila o istovremenom ispunjenju važe i u slučaju poništenja ugovora. U tom slučaju mogli bi se dopuniti čl. 104. i 113. ZOO.

Pogoršanje materijalnih prilika

Član 133 (član 123. ZOO)

Ako je ugovoreno da prvo jedna strana ispuni svoju obavezu, pa se posle zaključenja ugovora materijalne prilike druge strane pogoršaju u toj meri da je neizvesno da li će ona moći ispuniti svoju obavezu, ili ako ta neizvesnost proizlazi iz drugih ozbiljnih razloga, strana koja se obavezala da prva ispuni svoju obavezu može odložiti njeno ispunjenje dok druga strana ne ispuni svoju obavezu ili dok ne pruži dovoljno obezbeđenje da će je ispuniti.

To važi i kad su materijalne prilike druge strane bile u istoj meri teške još pre zaključenja ugovora ako njen saugovarač to nije znao niti je morao znati.

U tim slučajevima strana koja se obavezala da prva ispuni svoju obavezu može zahtevati da joj se obezbeđenje pruži u primerenom roku, a posle proteka tog roka bez rezultata, može raskinuti ugovor.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Delimično ispunjenje

Član 134

PROTIVNO JE SAVESNOSTI I DOBRIM OBIČAJIMA U PROMETU ODBITI POTPUNO ILI DELIMIČNO ISPUNJENJE SOPSTVENE OBAVEZE AKO JE DRUGA STRANA ISPUNILA SVOJU OBAVEZU, ALI NE SASVIM, A S OBZIROM NA MALU VREDNOST NEISPUNJENOG DELA NJENE OBAVEZE I NA OKOLNOSTI SLUČAJA, ISPUNJENJE SOPSTVENE OBAVEZE NE PREDSTAVLJA RIZIK ZA POVERIOCA.

Odsek 3.

RASKID UGOVORA ZBOG NEISPUNJENJA

Prava jedne strane kad druga strana ne ispuní svoju obavezu

Član 135 (član 124 ZOO)

U dvostranim ugovorima, kad jedna strana ne ispuní svoju obavezu, druga strana može, ako nije što drugo određeno, zahtevati ispunjenje obaveza ili, pod uslovima predviđenim u idućim članovima, raskinuti ugovor prostom izjavom, ako raskid ugovora ne nastupa po samom zakonu, a u svakom slučaju ima pravo na naknadu štete.

Kad je ispunjenje o roku bitni sastojak ugovora

Član 136 (član 125 ZOO)

Kad ispunjenje obaveze u određenom roku predstavlja bitan sastojak ugovora, pa dužnik ne ispuní obavezu u tom roku, ugovor je raskinut SAMOM ČINJENJEM NEIZVRŠENJA, BEZ IZJAVE O RASKIDU I BEZ OSTAVLJANJA NAKNADNOG ROKA (AUTOMATSKI RASKID).

Ali, poverilac može održati ugovor na snazi, ako po isteku roka, bez odlaganja, obavesti dužnika da zahteva ispunjenje ugovora.

Kad je poverilac zahtevao ispunjenje, pa ga nije dobio u razumnom roku, može izjaviti da raskida ugovor.

Ova pravila važe kako u slučaju kad su ugovorne strane predvidele da će se ugovor smatrati raskinutim ako ne bude ispunjen u određenom roku, tako i onda kad je ispunjenje ugovora u određenom roku bitan sastojak ugovora po prirodi posla.

Kad ispunjenje o roku nije bitni sastojak ugovora

Član 137 (član 126 ZOO)

Kad ispunjenje obaveze u određenom roku nije bitni sastojak ugovora, dužnik zadržava pravo da i posle isteka roka ispuni svoju obavezu, a poverilac da zahteva njeno ispunjenje.

Ali, ako poverilac želi raskinuti ugovor, mora ostaviti dužniku primeren naknadni rok za ispunjenje.

Ako dužnik ne ispuni obavezu u naknadnom roku, UGOVOR SE RASKIDA IZJAVOM POVERIOCA UPUĆENE DUŽNIKU NA NESUMNJIV NAČIN.

Bitna povreda ugovora

Član 138

POVERILAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR KAD NEISPUNJENJE OBAVEZE PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA.

BITNA POVREDA UGOVORA POSTOJI KAD NEISPUNJENJE UGOVORNE OBAVEZE OD STRANE DUŽNIKA PROUZROKUJE TAKVU ŠTETU POVERIOCU KOJA GA SUŠTINSKI LIŠAVA KORISTI KOJU JE OD UGOVORA OPRAVDANO OČEKIVAO ILI USLED KOJE SE ZA POVERIOCA SVRHA UGOVORA NE MOŽE OSTVARITI.

IZJAVA O RASKIDU IMA DEJSTVO JEDINO AKO JE O NJOJ DUŽNIK OBAVEŠTEN.

U SLUČAJU BITNE POVREDE UGOVORA, POVERILAC NIJE DUŽAN OSTAVLJATI DUŽNIKU NAKNADNI ROK ZA ISPUNJENJE OBAVEZE.

Ostali slučajevi raskida bez ostavljanja naknadnog roka

Član 139 (član 127. ZOO)

KAD NEISPUNJENJE OBAVEZE NE PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA, POVERILAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR BEZ OSTAVLJANJA DUŽNIKU NAKNADNOG ROKA ZA ISPUNJENJE AKO MU JE DUŽNIK SAOPŠTIO DA NEĆE ISPUNITI OBAVEZU, ILI AKO IZ DUŽNIKOVOG DRŽANJA PROIZILAZI DA ON SVOJU OBAVEZU NEĆE ISPUNITI NI U NAKNADNOM ROKU, ILI AKO SE OSTAVLJANJE NAKNADNOG ROKA PROTIVI PRIRODI POSLA.

Raskid ugovora pre isteka roka

Član 140 (član 128 ZOO)

KAD JE PRE ISTEKA ROKA ZA ISPUNJENJE OBAVEZE OČIGLEDNO DA ĆE DUŽNIK UČINITI BITNU POVREDU UGOVORA, POVERILAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR.

Raskid ugovora sa uzastopnim obavezama

Član 141 (član 129 ZOO)

Kad u ugovoru sa uzastopnim obavezama jedna strana ne ispunji jednu obavezu, druga strana može, u razumnom roku, raskinuti ugovor u pogledu svih budućih obaveza, ako je iz datih okolnosti očigledno da ni one neće biti ispunjene.

Ona može raskinuti ugovor ne samo u pogledu budućih obaveza, nego i u pogledu već ispunjenih obaveza, ako njihovo ispunjenje bez izostalih ispunjenja nema interesa za nju.

Dužnik može održati ugovor ako da odgovarajuće obezbeđenje.

Alternativa: Prethodni član se menja tako da glasi:

KAD U UGOVORU SA UZASTOPNIM OBAVEZAMA NEISPUNJENJE BILO KOJE OBAVEZE DUŽNIKA PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA, POVERILAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR U ODNOSU NA TU OBAVEZU.

KAD ZBOG NEISPUNJENJA BILO KOJE OBAVEZE DUŽNIKA POVERILAC OSNOVANO ZAKLJUČI DA ĆE DOĆI DO BITNE POVREDE UGOVORA U ODNOSU NA BUDUĆE OBAVEZE, POVERILAC MOŽE IZJAVITI DA UGOVOR RASKIDA ZA UBUDUĆE, POD USLOVOM DA TO UČINI U RAZUMNOM ROKU.

POVERILAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR NE SAMO U POGLEDU BUDUĆIH OBAVEZA, NEGO I U POGLEDU VEĆ ISPUNJENIH OBAVEZA, AKO NJIHOVO ISPUNJENJE BEZ OSTALIH ISPUNJENJA NEMA INTERESA ZA NJEGA.

Izjava o raskidu

Član 142 (član 130 ZOO)

POVERILAC KOJI RASKIDA UGOVOR DUŽAN JE TO IZJAVITI DUŽNIKU NA NESUMNJIV NAŽIN.

IZJAVA O RASKIDU UGOVORA PROIZVODI DEJSTVO SAMO AKO JE O NJOJ DUŽNIK OBAVEŠTEN.

Kad se ugovor ne može raskinuti

Član 143 (član 131 ZOO)

Ugovor se ne može raskinuti zbog neispunjenja neznatnog dela obaveze.

Dejstvo raskida

Član 144 (član 132 ZOO)

Raskidom ugovora obe strane su oslobođene svojih obaveza, izuzev obaveze na naknadu eventualne štete.

Ako je jedna strana izvršila ugovor potpuno ili delimično, ima pravo da joj se vrati ono što je dala.

Ako obe strane imaju pravo zahtevati vraćanje datog, uzajamna vraćanja vrše se po pravilima za izvršenje dvostranih ugovora.

Svaka strana dužuje drugoj naknadu za koristi koje je u međuvremenu imala od onoga što je dužna vratiti, odnosno naknaditi.

Strana koja vraća novac dužna je platiti zateznu kamatu od dana kad je isplatu primila.

Alternativa: U stavu 5. reči: „zateznu kamatu”, zamenjuju sa rečima: „ZAKONSKU KAMATU” ili „KAMATU U SKLADU SA ZAKONOM”.

Odsek 4.

RASKID ILI IZMENA UGOVORA ZBOG PROMENJENIH OKOLNOSTI

Napomena: Za institut klauzule *rebus sic stantibus* predlažu se sledeće varijante:

I Varijanta:

Uslovi za traženje izmene ili raskida ugovora

Član 145

AKO BI ZBOG IZVANREDNIH DOGAĐAJA, KOJI SE NISU MOGLI PREDVIDETI U VREME ZAKLJUČENJA UGOVORA ISPUNJENJE OBAVEZE ZA JEDNU UGOVORNU STRANU POSTALO PRETERANO OTEŽANO ILI BI JOJ NANELO VELIKI GUBITAK, ONA MOŽE TRAŽITI DA SE UGOVOR IZMENI ILI RASKINE.

RASKID UGOVORA MOŽE SE ZAHTEVATI SAMO POSLE NEUSPELIH PREGOVORA O IZMENI UGOVORA PREDUZETIH U RAZUMNOM ROKU SHODNO KONKRETNIM OKOLNOSTIMA.

UGOVORNA STRANA NE MOŽE ZAHTEVATI IZMENU ILI RASKID UGOVORA ZBOG PROMENJENIH OKOLNOSTI KOJE SU NASTUPILE POSLE ISTEKA ROKA ODREĐENOG ZA ISPUNJENJE NJENE OBAVEZE.

PRI ODLUČIVANJU DA LI JE ZAHTEV ZA IZMENU ILI RASKID UGOVORA OPRAVDAN, KAO I DA LI ĆE SE UGOVOR IZMENITI ILI RASKINUTI, VODIĆE SE RAČUNA O CILJU UGOVORA, O NORMALNOM RIZIKU KOD UGOVORA TE VRSTE, O TRAJANJU I DEJSTVU IZVANREDNIH DOGAĐAJA, KAO I INTERESIMA JEDNE I DRUGE STRANE.

**Primeri izvanrednih događaja i odredbe ugovora
koje se mogu izmeniti**

Član 146

KAO IZVANREDNI DOGAĐAJ ZBOG KOJIH SE MOŽE TRAŽITI IZMENA ILI RASKID UGOVORA SMATRAJU SE NAROČITO: PRIRODNI DOGAĐAJI (SUŠA, POPLAVE, ZEMLJOTRES); UPRAVNE MERE (U VIDU ZABRANA ILI OGRANIČENJA UVOZA ILI IZVOZA I DRUGIH OGRANIČENJA PROMETA ROBOM, PROMENA SISTEMA CENA, TARIFA I PROPISANIH CENA, PROMENA STANDARDA I EKONOMSKE POJAVE (KAO ŠTO SU IZUZETNO NAGLI I VELIKI PAD ILI SKOK CENA).

ZBOG IZVANREDNIH DOGAĐAJA MOGU SE IZMENITI ONE ODREDBE UGOVORA NA KOJE JE TAJ DOGAĐAJ UTICAO, KAO ŠTO SU ODREDBE O CENI, KOLIČINI PREDMETA, VISINI DRUGIH OBAVEZA, VREMENU, MESTU, NAČINU ISPUNJENJA UGOVORA, ILI SE MOŽE ODREDITI NEŠTO DRUGO.

Prava strane kad druga strana traži izmenu ili raskid ugovora

Član 147

KAD JEDNA UGOVORNA STRANA ZAHTEVA IZMENU UGOVORA ZBOG PROMENJENIH OKOLNOSTI, DRUGA STRANA MOŽE RASKINUTI UGOVOR, U KOM SLUČAJU SE SMATRA KAO DA UGOVOR NIJE BIO NI ZAKLJUČEN.

KAD JEDNA UGOVORNA STRANA ZAHTEVA RASKID UGOVORA, DRUGA STRANA MOŽE TRAŽITI DA SE UGOVOR ODRŽI NA SNAZI, SA PREDLOGOM IZMENA ODREDBA UGOVORA.

Saopštavanje zahteva za izmenu ili raskid ugovora

Član 148

UGOVORNA STRANA KOJA JE OVLAŠĆENA DA ZBOG PROMENJENIH OKOLNOSTI ZAHTEVA IZMENU ILI RASKID UGOVORA, SVOJ ZAHTEV TREBA NA NESUMNJIV NAČIN DA SAOPŠTI DRUGOJ STRANI ČIM JE DOZNALA DA SU TAKVE OKOLNOSTI NASTUPILE, U PROTIVNOM ODGOVARA ZA ŠTETU KOJU JE DRUGA STRANA PRETRPELA ZBOG TOGA ŠTO JOJ ZAHTEV NIJE BIO NA VREME SAOPŠTEN.

II Varijanta:

U kojim slučajevima su mogući

Član 145

AKO POSLE ZAKLJUČENJA UGOVORA NASTUPE OKOLNOSTI KOJE SE NISU MOGLE PREDVIDETI, A KOJE OTEŽAVAJU ISPUNJENJE OBAVEZE JEDNE UGOVORNE STRANE U TOJ MERI, DA JE OČIGLEDNO DA UGOVOR VIŠE NE ODGOVARA OČEKIVANJIMA UGOVORNIH STRANA I DA BI PO OPŠTEM MIŠLJENJU BILO NEPRAVIČNO ODRŽATI GA NA SNAZI TAKAKAV KAKAV JE, SUD MOŽE NA ZAHTEV TE STRANE RASKINUTI UGOVOR.

SUD NEĆE RASKINUTI UGOVOR AKO DRUGA STRANA PRISTANE DA SE ODGOVARAJUĆI USLOVI UGOVORA PRAVIČNO IZMENE.

AKO IZREKNE RASKID SUD ĆE NA ZAHTEV DRUGE UGOVORNE STRANE OSUDITI STRANU KOJA GA JE ZAHTEVALA DA NAKNADI DRUGOJ STRANI PRAVIČAN DEO ŠTETE KOJU TRPI ZBOG TOGA.

Okolnosti od značaja za odluku suda

Član 146

PRI ODLUČIVANJU O RASKIDANJU UGOVORA, ODNOSNO O NJEGOVOJ REVIZIJI NA OSNOVU PREDLOGA DRUGE UGOVORNE STRANE, SUD SE RUKOVODI NAČELIMA POŠTENOG PROMETA, VODEĆI RAČUNA NAROČITO O CILJU UGOVORA, NORMALNOM RIZIKU KOD UGOVORA TE VRSTE I O INTERESIMA JEDNE I DRUGE STRANE.

III Varijanta:

Pretpostavke za raskidanje

Član 145 (član 133)

Ako posle zaključenja ugovora nastupe okolnosti koje otežavaju ispunjenje obaveze jedne strane, ili ako se zbog njih ne može ostvariti svrha ugovora, a u jednom i u drugom slučaju u toj meri da je očigledno da ugovor više ne odgovara očekivanjima ugovornih strana i da bi po opštem mišljenju bilo nepravično održati ga na snazi takav kakav je, strana kojoj je otežano ispunjenje obaveze, odnosno strana koja zbog promenjenih okolnosti ne može ostvariti svrhu ugovora može zahtevati da se ugovor raskine.

Raskid ugovora ne može se zahtevati ako je strana koja se poziva na promenjene okolnosti bila dužna da u vreme zaključenja ugovora uzme u obzir te okolnosti ili ih je mogla izbeći ili savladati.

Strana koja zahteva raskid ugovora ne može se pozivati na promenjene okolnosti koje su nastupile po isteku roka određenog za ispunjenje njene obaveze.

Ugovor se neće raskinuti ako druga strana ponudi ili pristane da se odgovarajući uslovi ugovora pravično izmene.

Ako izrekne raskid ugovora, sud će na zahtev druge strane obavezati stranu koja ga je zahtevala da naknadi drugoj strani pravičan deo štete koju trpi zbog toga.

Dužnost obaveštavanja

Član 146 (član 134. ZOO)

Strana koja je ovlašćena da zbog promenjenih okolnosti zahteva raskid ugovora dužna je da o svojoj nameri da traži raskid ugovora obavesti drugu stranu čim je saznala da su takve okolnosti nastupile, a ako to nije učinila, odgovara

za štetu koju je druga strana pretrpela zbog toga što joj zahtev nije bio na vreme saopšten.

Okolnosti od značaja za odluku suda

Član 147 (član 135. ZOO)

Pri odlučivanju o raskidanju ugovora, odnosno o njegovoj izmeni, sud se rukovodi načelima poštenog prometa, vodeći računa naročito o cilju ugovora, o normalnom riziku kod ugovora odnosne vrste, o opštem interesu, kao i o interesima obeju strana.

Alternativa: U prethodnom članu brišu se reči: „o opštem interesu”.

Odricanje od pozivanja na promenjene okolnosti

Član 148 (član 136. ZOO)

Strane se mogu ugovorom unapred odreći pozivanja na određene promenjene okolnosti, osim ako je to u suprotnosti sa načelom savesnosti i poštenja.

Odsek 5.

NEMOGUĆNOST ISPUNJENJA

Nemogućnost ispunjenja za koju ne odgovara ni jedna strana

Član 149 (član 137 ZOO)

Kad je ispunjenje obaveze jedne strane u dvostranom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, gasi se i obaveza druge strane, a ako je ova nešto ispunila od svoje obaveze, može zahtevati vraćanje po pravilima o vraćanju stečenog bez osnova.

U slučaju delimične nemogućnosti ispunjenja zbog događaja za koji nije odgovorna ni jedna ni druga strana, druga strana može raskinuti ugovor ako delimično ispunjenje ne odgovara njenim potrebama, inače ugovor ostaje na snazi, a druga strana ima pravo da zahteva srazmerno smanjenje svoje obaveze.

Nemogućnost ispunjenja za koju odgovara druga strana

Član 150 (član 138 ZOO)

Kad je ispunjenje obaveze jedne strane u dvostranom ugovoru postalo nemoguće zbog događaja za koji odgovara druga strana, njena obaveza se gasi, a ona zadržava svoje potraživanje prema drugoj strani, s tim što se smanjuje za onoliko koliko je ona mogla imati koristi od oslobođenja od sopstvene obaveze.

Pored toga, ona je dužna ustupiti drugoj strani sva prava koja bi imala prema trećim licima u vezi sa predmetom svoje obaveze čije je ispunjenje postalo nemoguće.

Odsek 6.

PREKOMERNO OŠTEĆENJE

Očigledna nesrazmera uzajamnih davanja

Član 151 (član 139 ZOO)

Ako je između obaveza ugovornih strana u dvostranom ugovoru postojala u vreme zaključenja ugovora očigledna nesrazmera, oštećena strana može zahtevati poništenje ugovora ako za pravu vrednost tada nije znala niti je morala znati.

Pravo da se zahteva poništenje ugovora prestaje istekom jedne godine od njegovog zaključenja.

Odricanje unapred od ovog prava nema pravnog dejstva.

Ugovor će ostati na snazi ako druga strana ponudi dopunu do prave vrednosti.

Zbog ove nesrazmere ne može se tražiti poništenje ugovora na sreću, javne prodaje, kao ni onda kad je za stvar data viša cena iz osobite naklonosti.

Alternativa: U stavu 1. reči: „očigledna nesrazmera”, zameniti rečima: „OŠTEĆENJE PREKO POLOVINE”.

Stav 5 menja se tako da glasi:

„Zbog ove nesrazmere ne može se tražiti poništenje PRIVREDNIH I ALEATORNIH ugovora, PORAVNANJA, javne prodaje, kao ni onda kad je za stvar data viša cena iz osobite naklonosti.”

Odsek 7.

ZELENAŠKI UGOVOR

Član 152 (član 141 ZOO)

Ništav je ugovor kojim neko, koristeći se stanjem nužde ili teškim materijalnim stanjem drugog, njegovim nedovoljnim iskustvom, lakomislenošću ili zavisnošću, ugovori za sebe ili za nekog trećeg korist koja je u očiglednoj nesrazmeri sa onim što je on drugom dao ili učinio, ili se obavezao dati ili učiniti.

Na zelenaški ugovor shodno se primenjuju odredbe ovog zakona o posledicama ništavosti i o delimičnoj ništavosti ugovora.

Ako oštećeni zahteva da se njegova obaveza smanji na pravičan iznos, sud će udovoljiti takvom zahtevu ako je to moguće, a u tom slučaju ugovor sa odgo-varajućom izmenom ostaje na snazi.

Oštećeni može podneti zahtev za smanjenje obaveze na pravičan iznos u roku od pet godina od zaključenja ugovora.

Alternativa: Stav 4 menja se tako da glasi:

„Oštećeni može podneti zahtev za smanjenje obaveze na pravičan iznos u roku od pet godina od zaključenja ugovora, A KAD JE U PITANJU KRIVIČNO DELO, DOK NE ZASTARI PRAVO NA GONJENJE.”

Odsek 8.

OPŠTI USLOVI FORMULARNIH UGOVORA

Alternativa: Naziv Odseka 8. menja se tako da glasi:

UGOVORI PO PRISTUPU (FORMULARNI UGOVORI)

Obaveznost

Član 153 (član 142 ZOO)

Opšti uslovi određeni od strane jedne ugovorne strane, bilo da su sadržani u formularnom ugovoru, bilo da se na njih ugovor poziva, dopunjuju posebne pogodbe utvrđene među ugovornim stranama u istom ugovoru i, po pravilu, obavezuju kao i ove.

Opšti uslovi moraju se objaviti na uobičajeni način.

Opšti uslovi obavezuju ugovornu stranu ako su joj bili poznati ili morali biti poznati u času zaključenja ugovora.

U slučaju neslaganja opštih uslova i posebnih pogodbi važe ove poslednje.

Alternativa: Dodaje se novi stav 1. koji glasi:

UGOVOROM PO PRISTUPU (FORMULARNIM UGOVOROM) JEDNA STRANA UNAPRED ODREĐUJE ELEMENTE I USLOVE UGOVORA PREKO JEDNE OPŠTE I STALNE PONUDE (OPŠTI USLOVI), A DRUGA STRANA SAMO PRISTUPA TAKO UČINJENOJ PONUDI.

Ništavost nekih odredbi opštih uslova

Član 154 (član 143 ZOO)

Ništave su odredbe opštih uslova koje su protivne samom cilju zaključenog ugovora ili dobrim poslovnim običajima, čak i ako su opšti uslovi koji ih sadrže odobreni od nadležnog organa.

Sud može odbiti primenu pojedinih odredbi opštih uslova koje lišavaju drugu stranu prava da stavi prigovore, ili onih na osnovu kojih ona gubi prava iz ugovora ili gubi rokove, ili koje su inače nepravične ili preterano stroge prema njoj.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Odnos opštih uslova i individualnih ugovora

Član 155

KAD SU ZA ODREĐENA JAVNA PREDUZEĆA ILI DRUGE PRIVREDNE SUBJEKTE UTVRĐENI OPŠTI USLOVI ISPORUKE ILI USLUGA KOJE ONI VRŠE, TI USLOVI SU SASTAVNI DELOVI SVIH INDIVIDUALNIH UGOVORA KOJE BI ONI ZAKLJUČILI O TIM ISPORUKAMA ILI USLUGAMA.

ISTO PRAVILO VAŽI I U SLUČAJU DA ORGANIZACIJA POTROŠAČA UGOVORI OPŠTE USLOVE ZA POJEDINAČNE UGOVORE INDIVIDUALNIH POTROŠAČA.

Odsek 9.

USTUPANJE UGOVORA

Uslovi ustupanja

Član 156 (član 145 ZOO)

Svaka strana u dvostranom ugovoru može, ako na to pristane druga strana, ustupiti ugovor nekom trećem licu, koje time postaje nosilac svih njenih prava i obaveza iz tog ugovora.

Ustupanjem ugovora ugovorni odnos između ustupioca i druge strane prelazi na prijemnika i drugu stranu u času kad je druga strana pristala na ustupanje, a ako je druga strana dala svoj pristanak unapred, u času kada je obaveštena o ustupanju.

Pristanak na ustupanje ugovora je punovažan samo ako je dat u formi u zakonu propisanoj za ustupljeni ugovor.

Odredbe o sporednim pravima u vezi sa ugovorom o preuzimanju duga shodno će se primeniti i na ustupanje ugovora.

Odgovornost ustupioca

Član 157 (član 146 ZOO)

Ustupilac odgovara prijemniku za punovažnost ustupljenog ugovora.

On mu ne jemči da će druga strana ispuniti svoje obaveze iz ustupljenog ugovora, osim ako se na to naročito obavezao.

On ne jemči drugoj strani da će prijemnik ispuniti obaveze iz ugovora, osim ako se na to naročito obavezao.

Prigovori

Član 158 (član 147 ZOO)

Druga strana može istaći prijemniku sve prigovore iz ustupljenog ugovora, kao i one koje ima iz drugih odnosa sa njim, ali ne i prigovore koje ima prema ustupiocu.

ODELJAK 6.

OPŠTA DEJSTVA UGOVORA

Odsek 1.

STVARANJE OBAVEZA ZA UGOVORNE STRANE

Dejstva ugovora među ugovornim stranama i njihovim pravnim sledbenicima

Član 159 (član 148 ZOO)

Ugovor stvara prava i obaveze za ugovorne strane.

Ugovor ima dejstvo i za univerzalne pravne sledbenike ugovornih strana, izuzev ako je što drugo ugovoreno ili što drugo proizlazi iz prirode samog ugovora.

Ugovorom se može ustanoviti pravo u korist trećeg lica.

Odsek 2.

UGOVOR U KORIST TREĆEG LICA

Neposredno pravo trećeg

Član 160 (član 149 ZOO)

Kad neko ugovori u svoje ime potraživanje u korist trećeg, treći stiče sopstveno i neposredno pravo prema dužniku, ako nije što drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz okolnosti posla.

Ugovorna strana ima pravo zahtevati da dužnik izvrši prema trećem ono što je ugovoreno u korist tog trećeg lica.

Opozivanje koristi za trećeg

Član 161 (član 150 ZOO)

Ugovarač koristi za trećeg može je opozvati ili izmeniti sve dok treći ne izjavi da prihvata ono što je ugovoreno u njegovu korist.

Ako je ugovoreno da će dužnik izvršiti ono na šta se obavezao u korist trećeg tek posle smrti ugovorne strane, ovaj može sve dotle, pa i svojim testamentom, opozvati korist ugovorenu za trećeg, ako iz samog ugovora ili iz okolnosti ne proizlazi što drugo.

Prigovori dužnika prema trećem

Član 162 (član 151 ZOO)

Dužnik može istaći trećem sve prigovore koje ima prema ugovornoj strani po osnovu ugovora kojim je ugovorena korist za trećeg.

Odbijanje trećeg

Član 163 (član 152 ZOO)

Ako treći odbije korist koja je ugovorena za njega, ili je ugovorna strana opozove, korist pripada ugovornoj strani, ako što drugo nije ugovoreno ili ne proizlazi iz prirode posla.

Obećanje radnje trećeg lica

Član 164 (član 153 ZOO)

Obećanje učinjeno drugom da će treći nešto učiniti ili propustiti, trećeg ne obavezuje, a obećavalac odgovara za štetu koju bi drugi pretrpeo zbog toga što treći neće da se obaveže ili da izvrši ili propusti određenu radnju.

Obećavalac neće odgovarati ako je drugom obećao da će se samo zauzeti kod trećeg da se ovaj obaveže da nešto učini ili propusti, a u tome nije uspeo i pored sveg potrebnog zalaganja.

Alternativa: Dodaju se dva nova člana koja glase:

SIMULACIJA

Dejstvo među ugovornicima

Član 165

PRIVIDAN ILI SIMULOVAN UGOVOR NASTAJE KAD UGOVORNE STRANE ISTOVREMENO SA ZAKLJUČENJEM NEKOG UGOVORA, ILI POSLE TOGA, NAPRAVE DRUGI UGOVOR O ISTOM

PREDMETU, ALI DRUGE PRIRODE ILI DRUGE SADRŽINE, BEZ NAMERE DA SE NJIME OBAVEŽU I ISKLJUČIVO U CILJU PRIKRIVANJA PRVOG UGOVORA.

PRIVIDAN UGOVOR NEMA DEJSTVA MEĐU UGOVORNIM STRANAMA, VEĆ MEĐU NJIMA PROIZVODI SVOJA DEJSTVA PRVI, PRIKRIVENI UGOVOR, KOJI SE STVARNO HTEO, AKO SU ISPUNJENI USLOVI ZA NJEGOVO ZAKLJUČENJE.

Dejstvo prema trećim licima

Član 166

SVAKO ZAINTERESOVANO LICE MOŽE SE U SUKOBU SA JEDNIM UGOVORNIKOM POZVATI NA PRIKRIVENI UGOVOR I ISTAĆI DA PRIVIDNI UGOVOR NEMA DEJSTVA.

ALI LICA KOJA SU U POVERENJU NA PRIVIDAN UGOVOR STEKLA NEKO PRAVO, ILI KOJA SU KAO LIČNI POVERIOCI PREDUZELI MERE IZVRŠENJA NA PREDMETIMA PRIVIDNOG UGOVORA NE ZNAJUĆI ZA NJEGOVU PRIVIDNOST, MOGU SE POZVATI NA PRIVIDNI UGOVOR KAKO U SUKOBU SA UGOVORNIM STRANAMA I NJIHOVIM PRAVOSLEDBENICIMA, TAKO I U SUKOBU SA POVERIOCIMA PRIVIDNOG OTUĐIOCA.

Glava II

PROUZROKOVANJE ŠTETE

ODELJAK 1.

OPŠTA NAČELA

Osnovi odgovornosti

Član 167 (član 154 ZOO)

Ko drugome prouzrokuje štetu dužan je naknaditi je, ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice.

Za štetu od stvari ili delatnosti, od kojih potiče povećana opasnost štete za okolinu, odgovara se bez obzira na krivicu.

Za štetu bez obzira na krivicu odgovara se i u drugim slučajevima predviđenim zakonom.

I Varijanta: U stavu 1 brišu se reči: „ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice”.

II Varijanta: Iza stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

PRETPOSTAVLJA SE OBIČNA NEPAŽNJA.

Šteta

Član 168 (član 155 ZOO)

Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njenog povećanja (izmakla korist), POVREDA ZAJAMČENIH PRAVA LIČNOSTI, kao i nanošenje drugome fizičkog ili psihičkog bola ili straha (neimovinska šteta).

Napomena: Pojam: „zajamčena prava ličnosti” biće određen u Opštem delu Građanskog zakonika gde bi se navelo da se pod tim pojmom podrazumevaju: Ustavom zagarantovana prava ličnosti, kao i prava zagarantovana potvrđenim međunarodnim ugovorima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

POD ŠTETOM SE PODRAZUMEVA NE SAMO SVAKO UMANJENJE NEČIJE IMOVINE (PRETRPLJENI GUBITAK ILI PROSTA ŠTETA) I SPREČAVANJE NJENOG POVEĆANJA (IZMAKLA DOBIT), NEGO I POVREDA SVAKOG ZAKONITOG INTERESA, KAO I POVREDE PRAVA LIČNOSTI: SLOBODE, ČASTI, UGLEDA, STIDA, LIČNOG I PORODIČNOG MIRA I DRUGIH LIČNIH DOBARA, KAO I NANOŠENJE DRUGOME FIZIČKOG ILI PSIHIČKOG BOLA (MORALNA ILI NEIMOVINSKA ŠTETA).

Zahtev da se ukloni opasnost štete

Član 169 (Član 156 ZOO)

Svako može zahtevati od drugoga da ukloni izvor opasnosti od koga preti znatnija šteta njemu ili neodređenom broju lica, kao i da se uzdrži od delatnosti od koje proizlazi uznemiravanje ili opasnost štete, ako se nastanak uznemiravanja ili štete ne može sprečiti odgovarajućim merama.

Sud će na zahtev zainteresovanog lica narediti da se preduzmu odgovarajuće mere za sprečavanje nastanka štete ili uznemiravanja, ili da se otkloni izvor opasnosti, na trošak držaoca izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini.

Ako šteta nastane u obavljanju opštekorisne delatnosti za koju je dobijena dozvola nadležnog organa, može se zahtevati samo naknada štete koja prelazi normalne granice.

Ali, i u tom slučaju se može zahtevati preduzimanje društveno opravdanih mera za sprečavanje nastupanja štete ili za njeno smanjenje.

Zahtev da se prestane sa povredom prava ličnosti

Član 170 (član 157 ZOO)

Svako ima pravo zahtevati od suda ili drugog nadležnog organa da naredi prestanak radnje kojom se povređuje integritet ljudske ličnosti, ličnog i porodičnog života i drugih prava njegove ličnosti.

Sud, odnosno drugi nadležni organ može narediti prestanak radnje pod pretnjom plaćanja izvesne novčane svote, određene ukupno ili po jedinici vremena, u korist povređenog.

ODELJAK 2. ODGOVORNOST PO OSNOVU KRIVICE

Postojanje krivice

Član 171 (član 158 ZOO)

PRI PROSUĐIVANJU DA LI JE LICE KOJE JE ŠTETU PROUZROKOVALO KRIVO ILI NE, TO JEST DA LI SE PONAŠALO KAKO JE TREBALO, SUD VODI RAČUNA O REDOVNOM TOKU STVARI I O TOME ŠTA SE OD RAZUMNOG I PAŽLJIVOG ČOVEKA MOGLO OSNOVANO OČEKIVATI U DATIM OKOLNOSTIMA.

ALI, PRI PROSUĐIVANJU DA LI JE LICE, KOJE PROFESIONALNO OBAVLJA ODREĐENU DELATNOST (na primer: lekari, veterinari, medicinsko osoblje, inženjeri, arhitekte, advokati, notari) SKRIVLJENO PROUZROKOVALO ŠTETU, SUD VODI RAČUNA O PRAVILIMA NAUKE I STRUKE, O ŽIVOTNOM ISKUSTVU I O TOME ŠTA SE OD RAZUMNOG I PAŽLJIVOG STRUČNJAKA MOGLO OSNOVANO OČEKIVATI U DATIM OKOLNOSTIMA.

Lica koja ne odgovaraju za štetu

Član 172 (član 159 ZOO)

Lice koje usled duševne bolesti ili zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobno za rasuđivanje, ne odgovara za štetu koju drugome prouzrokuje.

Ko drugom prouzrokuje štetu u stanju prolazne nesposobnosti za rasuđivanje, odgovoran je za nju, izuzev ako dokaže da nije svojom krivicom dospeo u to stanje.

Ako je u to stanje dospeo tuđom krivicom, za štetu će odgovarati onaj ko ga je u to stanje doveo.

Odgovornost maloletnika

Član 173 (član 160 ZOO)

Maloletnik do navršene sedme godine ne odgovara za štetu koju prouzrokuje.

Maloletnik od navršene sedme do navršene četrnaeste godine ne odgovara za štetu, osim ako se dokaže da je pri prouzrokovanju štete bio sposoban za rasuđivanje.

Maloletnik sa navršenih četrnaest godina odgovara prema opštim pravilima o odgovornosti za štetu.

Nužna odbrana, stanje nužde, otklanjanje štete od drugog

Član 174 (član 161 ZOO)

Ko u nužnoj odbrani prouzrokuje štetu napadaču nije dužan naknaditi je, osim u slučaju prekoračenja nužne odbrane.

Kad neko prouzrokuje štetu u stanju nužde, oštećeni može zahtevati naknadu od lica koje je krivo za nastanak opasnosti štete, ili od lica od kojih je šteta otklonjena, ali od ovih poslednjih, ne više od koristi koju su imala od toga.

Ko pretrpi štetu otklanjajući od drugog opasnost štete, ima pravo zahtevati od njega naknadu one štete kojoj se razumno izložio.

Dozvoljena samopomoć

Član 175 (član 162 ZOO)

Ko u slučaju dozvoljene samopomoći prouzrokuje štetu licu koje je izazvalo potrebu samopomoći, nije dužan naknaditi je.

Pod dozvoljenom samopomoći podrazumeva se pravo svakog lica da otkloni povredu prava kad neposredno pretila opasnost, ako je takva zaštita nužna i ako način otklanjanja povrede prava odgovara prilikama u kojima nastaje opasnost.

Pristanak oštećenog

Član 176 (član 163 ZOO)

Ko na svoju štetu dozvoli drugome preduzimanje neke radnje, ne može od njega zahtevati naknadu štete prouzrokovane tom radnjom.

Ništava je izjava oštećenog kojom je pristao da mu se učini šteta radnjom koja je zakonom zabranjena.

ODELJAK 3.

ODGOVORNOST ZA DRUGOGA

Duševno bolesni i zaostali u umnom razvoju

Član 177 (član 164 ZOO)

Za štetu koju prouzrokuje lice koje usled duševne bolesti ili zaostalog umnog razvoja ili kojih drugih razloga nije sposobno za rasuđivanje, odgovara onaj koji je na osnovu zakona, ili odluke nadležnog organa, ili ugovora, dužan da vodi nadzor nad njim.

On se može osloboditi odgovornosti ako dokaže da je vršio nadzor na koji je obavezan ili da bi šteta nastala i pri brižljivom vršenju nadzora.

Odgovornost roditelja

Član 178 (član 165 ZOO)

Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzrokuje drugom njihovo dete do navršene sedme godine, bez obzira na svoju krivicu.

Oni se oslobađaju odgovornosti ako postoje razlozi za isključenje odgovornosti prema pravilima o odgovornosti bez obzira na krivicu.

Oni ne odgovaraju ako je šteta nastala dok je dete bilo povereno drugom licu i ako je to lice odgovorno za štetu.

Roditelji odgovaraju za štetu koju prouzrokuje drugom njihovo maloletno dete koje je navršilo sedam godina, osim ako dokažu da je šteta nastala bez njihove krivice.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

ZA ŠTETU KOJU JE PROUZROKOVAO MALOLETNIK SPOSOBAN ZA RASUĐIVANJE ODGOVARAJU, PORED MALOLETNIKA, I LICA KOJA SU DUŽNA DA VODE NADZOR NAD NJIM.

ONA SE OSLOBAĐAJU ODGOVORNOSTI AKO DOKAŽU DA NISU MOGLA SPREČITI NASTANAK ŠTETE, TE DA DO NJIH NEMA KRIVICE ZA ŠTETU.

Solidarna odgovornost

Član 179 (član 166 ZOO)

Ako pored roditelja odgovara za štetu i dete, njihova je odgovornost solidarna.

Odgovornost drugog lica za maloletnika

Član 180 (član 167 ZOO)

Za štetu koju drugom prouzrokuje maloletnik dok je pod nadzorom staratelja, škole ili druge ustanove, odgovara staratelj, škola, odnosno druga ustanova, osim ako dokažu da su nadzor vršili na način na koji su obavezni, ili da bi šteta nastala i pri brižljivom vršenju nadzora.

Ako za štetu odgovara i maloletnik, odgovornost je solidarna.

Posebna odgovornost roditelja

Član 181 (član 168 ZOO)

Ako dužnost nadzora nad maloletnim licem ne leži na roditeljima, već na nekom drugom licu, oštećeni ima pravo da zahteva naknadu od roditelja, kad je šteta nastala usled lošeg vaspitanja maloletnika, rđavih primera ili poročnih navika koje su mu roditelji dali, ili se i inače šteta može upisati u krivicu roditeljima.

Lice na kome u ovom slučaju leži dužnost nadzora ima pravo tražiti od roditelja da mu naknade isplaćeni iznos ako je ono isplatilo naknadu oštećenom.

Odgovornost po osnovu pravičnosti

Član 182 (član 169 ZOO)

U slučaju štete koju je prouzrokovalo lice koje za nju nije odgovorno, a naknada se ne može dobiti od lica koje je bilo dužno da vodi nadzor nad njim, sud može, kad to pravičnost zahteva, a naročito s obzirom na materijalno stanje štetnika i oštećenog osuditi štetnika da naknadi štetu, potpuno ili delimično.

Ako je štetu prouzrokovao maloletnik sposoban za rasuđivanje koji nije u stanju da je naknadi, sud može, kad to pravičnost zahteva, a naročito s obzirom na materijalno stanje roditelja i oštećenog, obavezati roditelje da naknade štetu, potpuno ili delimično, iako za nju nisu krivi.

Odgovornost privrednog subjekta

Član 183 (član 170 ZOO)

Za štetu koju zaposleni u radu ili u vezi sa radom prouzrokuje trećem licu odgovara NJGOV PREDUZETNIK ILI DRUGI PRIVREDNI SUBJEKT u kome je zaposleni radio u trenutku prouzrokovanja štete, osim ako dokaže da je zaposleni u datim okolnostima postupao onako kako je trebalo, što ne isključuje primenu pravila o odgovornosti za štetu koja potiče od opasne stvari ili opasne delatnosti.

Oštećeni ima pravo zahtevati naknadu štete i neposredno od štetnika ako je štetu prouzrokovao namerno.

Alternativa: Dodaje se novi stav 3. koji glasi:

ODNOSI U VEZI SA ODGOVORNOŠĆU ZA ŠTETU IZMEĐU ZAPOSLENIH I POSLODAVACA UREĐUJU SE POSEBNIM PROPISIMA.

Odgovornost drugih poslodavaca

Član 184 (član 171 ZOO)

Odredbe prethodnog člana primenjuju se i na druge poslodavce u pogledu odgovornosti za štetu koju zaposleni koji kod njih rade prouzrokuju u radu ili u vezi s radom.

Lice koje je oštećenom naknadilo štetu koju je zaposleni prouzrokovao namerno ili krajnjom nepažnjom, ima pravo od tog zaposlenog zahtevati naknadu plaćenog iznosa.

To pravo zastareva u roku od šest meseci od dana isplaćene naknade štete.

Odgovornost pravnog lica za štetu koju prouzrokuje njegov organ

Član 185 (član 172 ZOO)

Pravno lice odgovara za štetu koju njegov organ prouzrokuje trećem licu u vršenju ili u vezi sa vršenjem svojih funkcija.

Ako za određeni slučaj nije što drugo u zakonu određeno, pravno lice ima pravo na naknadu od lica koje je štetu skrivilo namerno ili krajnjom nepažnjom.

To pravo zastareva u roku od šest meseci od dana isplaćene naknade štete.

Alternativa: Dodaje se novi stav 2 koji glasi:

ORGAN PRAVNOG LICA ODGOVARA ZA ŠTETU KOJU SVOJIM NEZAKONITIM RADOM PROUZROKUJE TREĆEM LICU U VRŠENJU ILI U VEZI SA VRŠENJEM SVOJIH FUNKCIJA.

Odgovornost države i drugih subjekata javnih ovlašćenja

Član 186

DRŽAVNI ORGAN, IMALAC JAVNOG OVLAŠĆENJA, ORGAN AUTONOMNE POKRAJINE ILI ORGAN JEDINICE LOKALNE SAMOUPRAVE ODGOVARA ZA IMOVINSKU I NEIMOVINSKU ŠTETU KOJU PROUZROKUJE TREĆIM LICIMA SVOJIM NEZAKONITIM ILI NEPRAVILNIM RADOM.

ODELJAK 4.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD OPASNE STVARI ILI OPASNE DELATNOSTI

Odsek 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam opasne stvari i opasne delatnosti

Član 187

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC STVARI, POKRETNIH ILI NEPOKRETNIH, ČIJI POLOŽAJ ILI UPOTREBA ILI OSOBINE ILI SAMO POSTOJANJE PREDSTAVLJA POVEĆANU OPASNOST ŠTETE ZA OKOLINU (OPASNE STVARI) ODGOVARA ZA ŠTETU KOJA POTIČE OD NJIH.

VRŠILAC DELATNOSTI KOJA PREDSTAVLJA POVEĆANU OPASNOST ŠTETE ZA OKOLINU (OPASNA DELATNOST) ODGOVARA ZA ŠTETU KOJA POTIČE OD TE DELATNOSTI.

Pretpostavka uzročnosti

Član 188 (član 173 ZOO)

Šteta nastala u vezi sa opasnom stvari ili opasnom delatnošću smatra se da potiče od te stvari, odnosno delatnosti, izuzev ako se dokaže da one nisu bile uzrok štete.

Protivpravno oduzimanje opasne stvari

Član 189 (član 175 ZOO)

Ako je SOPSTVENIK LIŠEN OPASNE STVARI na protivpravan način, za štetu koja od nje potiče ne odgovara on, nego onaj koji mu je oduzeo opasnu stvar, ako sopstvenik nije za to odgovoran.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

AKO JE SOPSTVENIK LIŠEN DRŽAVINE OPASNE STVARI NA PROTIVPRAVAN NAČIN, ZA ŠTETU KOJA OD NJE POTIČE NE ODGOVARA ON, NEGO ONAJ KOJI MU JE ODUZEO DRŽAVINU STVARI.

Predaja stvari trećem licu

Član 190 (član 176 ZOO)

Umesto sopstvenika opasne stvari, i isto kao on, odgovara lice kome je imalac poverio stvar da se njome služi, ili lice koje je inače dužno da je nadgleda, a nije kod njega na radu.

Isto važi i ako je šteta proizašla iz neke skrivene mane ili skrivenog svojstva opasne stvari na koje mu nije skrenuo pažnju.

U tom slučaju odgovorno lice koje je isplatilo naknadu oštećenom ima pravo da zahteva ceo njen iznos od sopstvenika.

SOPSTVENIK opasne stvari koju je poverio licu, a koje nije osposobljeno ili nije ovlašćeno da njome rukuje, odgovara za štetu prouzrokovanu od te stvari.

Alternativa: Posle stava 1. dodaje se novi stav koji glasi:

ALI ĆE PORED NJEGA ODGOVARATI I SOPSTVENIK OPASNE STVARI AKO SE NAKNADA NE MOŽE DOBITI OD LICA KOJE JE BILO DUŽNO DA JE NADGLEDA.

Oslobodenje od odgovornosti

Član 191 (član 177 ZOO)

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC STVARI SE OSLOBAĐA ODGOVORNOSTI AKO DOKAŽE DA ŠTETA POTIČE OD NEKOG UZROKA KOJI SE NALAZIO VAN STVARI, A ČIJE SE DEJSTVO NIJE MOGLO PREDVIDETI, ILI SE NIJE MOGLO SPREČITI ILI IZBEĆI.

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC OPASNE STVARI OSLOBAĐA SE ODGOVORNOSTI I AKO DOKAŽE DA JE ŠTETA NASTALA ISKLJUČIVO KRIVICOM OŠTEĆENOG ILI TREĆEG LICA, KOJU ON NIJE MOGAO PREDVIDETI I ČIJE POSLEDICE NIJE MOGAO IZBEĆI.

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC SE OSLOBAĐA ODGOVORNOSTI DELIMIČNO, AKO JE OŠTEĆENI DELIMIČNO KRIV ZA ŠTETU.

AKO JE ZA ŠTETU DELIMIČNO KRIVO TREĆE LICE, ONO ODGOVARA OŠTEĆENOM ZA CELU ŠTETU PORED SOPSTVENIKA ILI DRŽAOCA STVARI, A DUŽNO JE SNOSITI NAKNADU SRAZMERNO TEŽINI SVOJE KRIVICE.

LICE KOJIM SE SOPSTVENIK ILI DRŽALAC POSLUŽIO PRI UPOTREBI OPASNE STVARI NE SMATRA SE TREĆIM LICEM.

POD ISTIM USLOVIMA OSLOBAĐA SE ODGOVORNOSTI I LICE KOJE OBAVLJA OPASNU DELATNOST.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC se oslobađa odgovornosti ako dokaže da šteta potiče od nekog uzroka koji se nalazio van stvari, a čije se dejstvo nije moglo predvideti ili izbeći ili otkloniti.

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC stvari oslobađa se odgovornosti i ako dokaže da je šteta nastala isključivo radnjom oštećenog ili trećeg lica, koju on nije mogao predvideti i čije posledice nije mogao izbeći ili otkloniti.

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC se oslobađa odgovornosti delimično, ako je oštećeni delimično doprineo nastanku štete.

Ako je nastanku štete delimično doprinelo treće lice, ono odgovara oštećenom solidarno sa SOPSTVENIKOM ILI DRŽAOCEM STVARI, a dužno je snositi naknadu srazmerno težini svoje krivice.

Lice kojim se SOPSTVENIK ILI DRŽALAC poslužio pri upotrebi stvari ne smatra se trećim licem.

POD ISTIM USLOVIMA OSLOBAĐA SE ODGOVORNOSTI I LICE KOJE OBAVLJA OPASNU DELATNOST.

Odsek 2.

ODGOVORNOST U SLUČAJU KORIŠĆENJA MOTOROG VOZILA

Motorno vozilo

Član 192

MOTORNIM VOZILOM SMATRA SE SVAKO VOZILO KOJE SE POKREĆE SOPSTVENIM MOTOROM I KOJE JE PO SVOJIM TEHNIČKIM OSOBINAMA NAMENJENO I OSPOSOBLJENO ZA PREVOZ.

SASTAVNIM DELOM MOTORNOG VOZILA SMATRA SE I SA NJIM POVEZANO PRIKLJUČNO VOZILO.

Odgovornost po osnovu krivice

Član 193 (član 178 ZOO)

U SLUČAJU ŠTETE U SAOBRAĆAJNOJ NEZGODI UZ UČEŠĆE DVA ILI VIŠE MOTORNIH VOZILA KOJA JE PROUZROKOVANA isključivom krivicom SOPSTVENIKA ILI DRŽAOCA, primenjuju se pravila o odgovornosti po osnovu krivice.

Ako postoji obostrana krivica, svaki SOPSTVENIK ILI DRŽAOC odgovara za ukupnu štetu koju su oni pretrpeli srazmerno stepenu svoje krivice.

Ako nema krivice ni jednog, SOPSTVENICI ILI DRŽAOCI odgovaraju na ravne delove, ako razlozi pravičnosti ne zahtevaju što drugo.

Za štetu koju pretrpe treća lica SOPSTVENICI ILI DRŽAOCI motornih vozila odgovaraju solidarno.

Odgovornost za štetu trećem licu

Član 194

SUVLASNICI, ODNOSNO ZAJEDNIČKI SOPSTVENICI MOTORNOG VOZILA ODGOVARAJU SOLIDARNO ZA ŠTETU KOJU PRETRPI TREĆE LICE.

TREĆE LICE JE OŠTEĆENO LICE KOJE NIJE SOPSTVENIK, NITI LICE ZADUŽENO ZA ODRŽAVANJE, AKTIVIRANJE ILI KORIŠĆENJE MOTORNOG VOZILA.

Odgovornost u slučaju neovlašćenog korišćenja motornog vozila

Član 195

NEOVLAŠĆENI KORISNIK MOTORNOG VOZILA ODGOVARA ZA ŠTETU TREĆEM LICU UMESTO SOPSTVENIKA I ISTO KAO ON.

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC MOTORNOG VOZILA SOLIDARNO ODGOVARA SA NEOVLAŠĆENIM KORISNIKOM AKO JE SVOJOM KRIVICOM OMOGUĆIO NEOVLAŠĆENO KORIŠĆENJE VOZILA.

Odsek 3.

ODGOVORNOST PROIZVOĐAČA STVARI SA NEDOSTATKOM

Član 196 (član 179 ZOO)

Ko stavi u promet neku stvar koju je proizveo, a koja zbog nekog nedostatka za koji on predstavlja opasnost štete za lica ili stvari, odgovara za štetu koja bi nastala zbog tog nedostatka, BEZ OBZIRA DA LI JE ZNAO ZA NEDOSTATAK.

Proizvođač odgovara i za opasna svojstva stvari ako nije preduzeo sve što je potrebno da štetu, koju je mogao predvideti, spreči putem upozorenja, bezbedne ambalaže ili drugom odgovarajućom merom.

AKO JE VIŠE LICA PROUZROKOVALO ŠTETU PROIZVODOM SA NEDOSTATKOM NJIHOVA ODGOVORNOST JE SOLIDARNA.

ODGOVORNOST PROIZVOĐAČA NE MOŽE UNAPRED DA SE UGOVOROM OGRANIČITI ILI ISKLJUČITI.

ODGOVORNOST PROIZVOĐAČA STVARI SA NEDOSTATKOM UREĐUJE SE POSEBNIM PROPISIMA.

Odsek 4.

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD ŽIVOTINJA

Odgovornost sopstvenika ili držaoca

Član 197

ZA ŠTETU KOJU PROUZROKUJU ŽIVOTINJE ODGOVARA NJEN SOPSTVENIK ILI DRŽALAC, BILO DA JE ŽIVOTINJA KOD NJEGA, BILO DA JE ZALUTALA ILI POBEGLA.

SOPSTVENIK ILI DRŽALAC ODGOVARA ZA ŠTETU KOJU JE UZNEMIRENA ŽIVOTINJA PROUZROKOVALA LICU KOJE JE DRAGOVOLJNO POKUŠALO DA JE UHVATI ILI ZADRŽI.

Alternativa: Stav 1. menja se tako da glasi:

ZA ŠTETU KOJU PROUZROKUJE ŽIVOTINJA ODGOVARA LICE KOJE JE DRŽI, AKO NE DOKAŽE DA JE ŽIVOTINJU ČUVALO I NADZIRALO SA SVOM PAŽNJOM KOJU SU OKOLNOSTI NALAGALE ILI DA BI ŠTETA NASTUPILA I PORED NJEGOVE PAŽNJE.

Kad je životinja predata drugom

Član 198

ZA ŠTETU KOJU PROUZROKUJU ŽIVOTINJE POVERENE NA ČUVANJE ILI STARANJE LICIMA I USTANOVAMA KOJE SE BAVE PRIMANJEM ŽIVOTINJA NA ČUVANJE I STARANJE, ODGOVARAJU TA LICA I USTANOVE ONAKO KAKO BI ODGOVARAO SOPSTVENIK ILI DRŽALAC.

SOPSTVENIK KOJI JE PREDAO ŽIVOTINJE DRUGOME DA SE NJOM SLUŽI, ILI NA ČUVANJE ILI STARANJE DUŽAN JE SKRENUTI MU PAŽNJU NA MANE ŽIVOTINJE, AKO IH IMA, INAČE ĆE ODGOVARATI ZA ŠTETU.

Kad je životinja uhvaćena u šteti

Član 199

DRŽALAC ZEMLJIŠTA IMA PRAVO DA UHVATI TUĐU ŽIVOTINJU KOJA TU ČINI ŠTETU I DA JE ZADRŽI KAO ZALOGU ZA NAPLATU NAKNADE.

ON JE DUŽAN DA BEZ ODLAGANJA OBAVESTI O ŠTETI I ZADRŽAVANJU SOPSTVENIKA ŽIVOTINJE, A AKO NE ZNA KO JE SOPSTVENIK, ONDA NADLEŽNI ORGANI LOKALNE SAMOUPRAVE.

Šteta od divljih životinja

Član 200

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD DIVLJIH ŽIVOTINJA UREĐUJE SE POSEBNIM PROPISIMA.

Odsek 5

ODGOVORNOST ZA ŠTETU OD GRAĐEVINA

Član 201

SOPSTVENIK ZGRADE I SVAKE DRUGE GRAĐEVINE ILI ETAŽNI SOPSTVENICI STANOVA U ZGRADI ODGOVORNI SU ZA ŠTETU KOJU ONA PROUZROKUJE SVOJIM RUŠENJEM ILI PADOM NEKOG NJENOG DELA, ILI NA KOJI DRUGI NAČIN.

ONI SE OSLOBAĐAJU ODGOVORNOSTI AKO DOKAŽU DA SE ŠTETA DOGODILA USLED VIŠE SILE ILI KRIVICOM OŠTEĆENOG.

ODGOVORNO LICE IMA PRAVO DA TRAŽI NAKNADU OD LICA KOJE JE KRIVO ŠTO SE ŠTETA DOGODILA.

ODREDBE OVOG ČLANA VAŽE I ZA SVOJINSKOG DRŽAOCA.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Mere obezbeđenja

Član 202

LICE KOME PRETI ŠTETA OD TUĐE GRAĐEVINE ILI POSTROJENJA IMA PRAVO DA ZAHTEVA OD NJIHOVOG SOPSTVENIKA DA PREDUZME POTREBNE MERE ZA OTKLANJANJE OPASNOSTI.

ODELJAK 5.

POSEBNI SLUČAJEVI ODGOVORNOSTI

Odgovornost za štetu usled terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija

Član 203 (član 180 ZOO)

Za štetu nastalu smrću, telesnom povredom ili oštećenjem, KAO I ZBOG IZGUBLJENOG IZDRŽAVANJA usled akata nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demon-

stracija i manifestacija, odgovara država čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spreče takvu štetu.

Organizatori, učesnici, podstrekači i pomagači u aktima nasilja ili terora, javnim demonstracijama i manifestacijama koje su usmerene na podrivanje ustavnog uređenja, nemaju pravo na naknadu štete po ovom osnovu.

Država ima pravo i obavezu da zahteva naknadu isplaćenog iznosa od lica koje je štetu prouzrokovalo.

To pravo zastareva u rokovima propisanim za zastarelost potraživanja naknade štete.

I Varijanta: Stav 1. menja se tako da glasi:

Za štetu nastalu smrću, telesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usled akata nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara država.

II Varijanta: Stav 1 menja se tako da glasi:

Za štetu nastalu smrću, telesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine nekog lica usled terorističkih akata, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara država, AUTONOMNA POKRAJINA ILI LOKALNA SAMOUPRAVA čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spreče takvu štetu i koji imaju pravo i obavezu da zahtevaju naknadu isplaćenog iznosa od lica koje je štetu prouzrokovalo.

Napomena: Osnovno rešenje je usklađeno sa Evropskom konvencijom o obeštećenju žrtava nasilja.

Odgovornost organizatora sportskih i drugih priredbi

Član 204 (član 181 ZOO)

Organizator okupljanja većeg broja ljudi u zatvorenom ili na otvorenom prostoru odgovara za štetu nastalu smrću ili telesnom povredom koju neko pretrpi usled izvanrednih okolnosti koje u takvim prilikama mogu nastati, kao što je gibanje masa, opšti nered i slično.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi.

Organizator okupljanja većeg broja ljudi u zatvorenom ili na otvorenom prostoru odgovara za štetu nastalu smrću, telesnom povredom ILI OŠTEĆENJEM STVARI NASTALIM usled izvanrednih okolnosti koje u takvim prilikama mogu nastati, kao što je gibanje masa, opšti nered i slično.

Odgovornost zbog uskraćivanja neophodne pomoći

Član 205 (član 182 ZOO)

Ko bez opasnosti po sebe uskrati pomoć licu čiji su život ili zdravlje očigledno ugroženi, odgovara za štetu koja je otuda nastala, ako je on tu štetu prema okolnostima slučaja morao predvideti.

Ako pravičnost zahteva, sud može takvo lice osloboditi obaveze da naknadi štetu.

Odgovornost u vezi sa obavezom zaključenja ugovora

Član 206 (član 183)

Lice koje je po zakonu obavezno da zaključi neki ugovor, dužno je da naknadi štetu ako na zahtev zainteresovanog lica bez odlaganja ne zaključi taj ugovor.

Odgovornost u vezi sa vršenjem poslova od opšteg interesa

Član 207 (član 184)

Lice koje obavlja komunalnu ili drugu sličnu delatnost od opšteg interesa odgovara za štetu ako, bez opravdanog razloga, obustavi ili neredovno vrši svoju uslugu.

Profesionalna odgovornost lekara i drugog medicinskog osoblja

Član 208

LEKARI I DRUGA LICA MEDICINSKE STRUKE ODGOVORNA SU ZA ŠTETU KOJU SVOJIM PONAŠANJEM U PRUŽANJU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE, SUPROTNO PRAVILIMA SAVREMENE MEDICINSKE NAUKE I ZDRAVSTVENE PRAKSE, PROUZROKUJU SMRT, TELESNU POVREDU ILI POGORŠANJE ZDRAVSTVENOG STANJA PACIJENTA.

AKO JE ZA PROUZROKOVANU ŠTETU IZ PRETHODNOG STAVA ODGOVORNA I ZDRAVSTVENA USTANOVA NJIHOVA JE ODGOVORNOST SOLIDARNA.

ODGOVORNO LICE MOŽE SE OSLOBODITI ODGOVORNOSTI AKO DOKAŽE DA JE U PRUŽANJU ZDRAVSTVENE ZAŠTITE POSTUPALO SA POVEĆANOM PROFESIONALNOM PAŽNJOM ILI DA JE ŠTETA NASTALA ISKLJUČIVO KRIVICOM PACIJENTA ILI TREĆEG LICA.

PROFESIONALNA ODGOVORNOST SE NE MOŽE UNAPRED UGOVOROM ILI NA DRUGI NAČIN ISKLJUČITI ILI OGRANIČITI.

NA OVU VRSTU ODGOVORNOSTI SHODNO SE PRIMENJUJU OPŠTA PRAVILA OVOG ZAKONIKA O ODGOVORNOSTI ZA PROUZROKOVANU ŠTETU, KAO I ODREDBE POSEBNIH PROPISA.

ODELJAK 6.
NAKNADA ŠTETE

Odsek 1.
NAKNADA IMOVINSKE ŠTETE

Uspostavljanje ranijeg stanja i naknada u novcu

Član 209 (član 185 ZOO)

Odgovorno lice dužno je uspostaviti stanje koje je bilo pre nego što je šteta nastala.

Ukoliko uspostavljanje ranijeg stanja ne uklanja štetu potpuno, odgovorno lice dužno je za ostatak štete dati naknadu u novcu.

Kad uspostavljanje ranijeg stanja nije moguće, ili kad sud smatra da nije nužno da to učini odgovorno lice, sud će odrediti da ono isplati oštećenom odgovarajuću svotu novca na ime naknade štete.

Sud će dosuditi oštećenom naknadu u novcu kad on to zahteva, izuzev ako okolnosti datog slučaja opravdavaju uspostavljanje ranijeg stanja.

Određivanje naknade po pravičnosti

Član 210

AKO SE VISINA ŠTETE NE MOŽE TAČNO UTVRDITI, SUD ĆE ODREDITI NAKNADU PO PRAVIČNOSTI, VODEĆI RAČUNA O SVIM OKOLNOSTIMA SLUČAJA.

Kad dospeva obaveza naknade

Član 211 (član 186 ZOO)

Obaveza naknade štete smatra se dospelom od trenutka nastanka štete.

Alternativa: Ovaj član se briše (jer nije u skladu sa članom 376 ZOO).

Napomena: Pitanje je da li momenat dospelosti razdvojiti u slučaju imovinske i neimovinske štete.

Naknada u slučaju propasti stvari oduzete na nedozvoljen način

Član 212 (član 187 ZOO)

Ako je stvar koja je bila oduzeta imaću na nedozvoljen način propala usled više sile, odgovorno lice dužno je dati naknadu u novcu.

Naknada u obliku novčane rente

Član 213 (član 188 ZOO)

U slučaju smrti, telesne povrede ili oštećenja zdravlja, naknada se određuje, po pravilu, u obliku novčane rente, doživotno ili za određeno vreme.

Novčana renta dosuđena na ime naknade štete plaća se mesečno unapred, ako sud ne odredi što drugo.

Poverilac ima pravo da zahteva potrebno obezbeđenje za isplatu rente, osim ako to prema okolnostima slučaja ne bi bilo opravdano.

Ako dužnik ne pruži obezbeđenje koje sud odredi, poverilac ima pravo da zahteva da mu se umesto rente isplati jedna ukupna svota čija se visina određuje prema visini rente i verovatnom trajanju poveriočevog života, uz odbitak odgo-varajućih kamata.

Iz ozbiljnih uzroka poverilac može i u drugim slučajevima zahtevati, odmah ili docnije, da mu se umesto rente isplati jedna ukupna svota.

Alternativa: U stavu 3 brišu se reči: „osim ako to prema okolnostima slučaja ne bi bilo opravdano.”

Odsek 2.

OBIM NAKNADE IMOVINSKE ŠTETE

Obična šteta i izmakla korist

Član 214 (član 189 ZOO)

Oštećeni ima pravo kako na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.

Pri oceni visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije je ostvarenje sprečeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

Visina naknade štete određuje se prema cenama u vreme donošenja sudske odluke, izuzev slučaja kad zakon naređuje što drugo.

Kad je stvar uništena ili oštećena krivičnim delom učinjenim sa umišljajem, sud može odrediti visinu naknada prema vrednosti koju je stvar imala za oštećenog.

Potpuna naknada

Član 215 (član 190 ZOO)

Sud će, uzimajući u obzir i okolnosti koje su nastupile posle prouzrokovanja štete, dosuditi naknadu u iznosu koji je potreban da se oštećenom materijalna

situacija dovede u ono stanje u kome bi se nalazila da nije bilo štetne radnje ili propuštanja.

Sniženje naknade

Član 216 (član 191 ZOO)

Sud može, vodeći računa o materijalnom stanju oštećenog, osuditi odgovorno lice da isplati manju naknadu nego što iznosi šteta, ako ona nije prouzrokovana ni namerno ni krajnjom nepažnjom, a odgovorno lice je slabog imovnog stanja te bi ga isplata potpune naknade dovela u oskudicu.

Ako je štetnik prouzrokovao štetu radeći nešto radi koristi oštećenog sud može odrediti manju naknadu, vodeći računa o brižljivosti koju štetnik pokazuje u sopstvenim poslovima.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

KAD JE ŠTETA PROUZROKOVANA NAMERNO ILI KRAJNJOM NEPAŽNJOM PRI ODREĐIVANJU VISINE NAKNADE NE VODI SE RAČUNA O OKOLNOSTIMA KOJE BI INAČE MOGLE UTICATI NA SNIŽENJE NAKNADE.

KAD JE ŠTETA PROUZROKOVANA UMIŠLJAJNIM KRIVIČNIM DELOM VELIČINA PRETRPLJENOG GUBITKA ODREĐUJE SE PREMA VREDNOSTI KOJU JE STVAR IMALA LIČNO ZA OŠTEĆENOG.

Podeljena odgovornost

Član 217 (član 192 ZOO)

Oštećeni koji je doprineo da šteta nastane ili da bude veća nego što bi inače bila, ima pravo samo na srazmerno smanjenu naknadu.

Kad je nemoguće utvrditi koji deo štete potiče od radnje oštećenog, sud će dosuditi naknadu vodeći računa o okolnostima slučaja.

Odsek 3.

POSEBNO O NAKNADI IMOVINSKE ŠTETE U SLUČAJU SMRTI, TELESNE POVREDE I OŠTEĆENJA ZDRAVLJA

Izgubljena zarada i troškovi lečenja i sahrane

Član 218 (član 193 ZOO)

Ko prouzrokuje nečiju smrt dužan je naknaditi uobičajene troškove njegove sahrane.

On je dužan naknaditi i troškove njegovog lečenja od zadobijenih povreda i druge potrebne troškove u vezi sa lečenjem, kao i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad.

Pravo lica koje je poginuli izdržavao

Član 219 (član 194 ZOO)

Lice koje je poginuli izdržavao ili redovno pomagao, kao i ono koje je po zakonu imalo pravo zahtevati izdržavanje od poginulog, ima pravo na naknadu štete koju trpi gubitkom izdržavanja, odnosno pomaganja.

Ova šteta naknađuje se plaćanjem novčane rente, čiji se iznos odmerava s obzirom na sve okolnosti slučaja, a koji ne može biti veći od onoga što bi oštećeni dobijao od poginulog da je ostao u životu.

Alternativa: Dodaje se novi stav 3 koji glasi:

SUD ODREĐUJE VREME ZA KOJE ĆE ODGOVORNO LICE PLAĆATI RENTU, ALI ONO NE MOŽE BITI DUŽE OD VREMENA ZA KOJE BI POGINULI VEROVATNO ŽIVEO DA NIJE BILO NASILNE SMRTI.

Naknada štete u slučaju telesne povrede ili narušenja zdravlja

Član 220 (član 195 ZOO)

Ko drugome nanese telesnu povredu ili mu naruši zdravlje, dužan je naknaditi mu troškove oko lečenja i druge potrebne troškove s tim u vezi, kao i zaradu izgubljenu zbog nesposobnosti za rad za vreme lečenja.

Ako povređeni zbog potpune ili delimične nesposobnosti za rad gubi zaradu, ili su mu potrebe trajno povećane, ili su mogućnosti njegovog daljeg razvijanja i napredovanja uništene ili smanjene, odgovorno lice dužno je plaćati povređenom određenu novčanu rentu, kao naknadu za tu štetu.

Izmena dosuđene naknade

Član 221 (član 196 ZOO)

Sud može na zahtev oštećenog za ubuduće povećati rentu, a može je na zahtev štetnika smanjiti ili ukinuti, ako se znatnije promene okolnosti koje je sud imao u vidu prilikom donošenja ranije odluke.

Neprenosivost prava

Član 222 (član 197 ZOO)

Pravo na naknadu štete u vidu novčane rente usled smrti bliskog lica ili usled povrede tela ili oštećenja zdravlja ne može se preneti drugom licu.

Dospeli iznosi naknade mogu se preneti drugome, ako je iznos naknade određen pismenim sporazumom strana ili pravnosnažnom sudskom odlukom.

Alternativa: Dodaje se stav 3. koji glasi:

POTRAŽIVANJE PO OSNOVU NAKNADE ŠTETE MOŽE SE NASLEDITI AKO JE POKRENUT SUDSKI POSTUPAK.

Odsek 4.

POSEBNO O NAKNADI IMOVINSKE ŠTETE U SLUČAJU POVREDE ČASTI I ŠIRENJA NEISTINITIH NAVODA

Član 223 (član 198 ZOO)

Ko drugome povredi čast kao i ko iznosi ili prenosi neistinite navode o prošlosti, o znanju, o sposobnosti drugog lica, ili o čemu drugome, a zna ili bi morao znati da su neistiniti, i time mu prouzrokuje imovinsku štetu dužan je naknaditi je.

Ali, ne odgovara za prouzrokovanu štetu onaj ko učini neistinito saopštenje o drugome ne znajući da je ono neistinito, ako je on ili onaj kome je saopštenje učinio imao u tome ozbiljnog interesa.

Odsek 5.

NAKNADA NEIMOVINSKE ŠTETE

Objavljivanje presude ili ispravke i satisfakcija

Član 224

U SLUČAJU POVREDE ZAŠTIĆENIH PRAVA LIČNOSTI SUD MOŽE NAREĐITI OBJAVLJIVANJE PRESUDE NA TROŠAK ŠTETNIKA, ILI OBJAVLJIVANJE ISPRAVKE, ILI DA ŠTETNIK POVUČE IZJAVU KOJOM JE POVREDA UČINJENA, ILI ŠTO DRUGO ČIME SE MOŽE POSTIĆI SVRHA NAKNADE.

SUD ĆE PORED TAKVE NAKNADE ILI MESTO NJE I NEZAVISNO OD NAKNADE IMOVINSKE ŠTETE, KAO I U ODSUSTVU IMOVINSKE ŠTETE, DOSUDITI POVREĐENOM NA NJEGOVO TRAŽENJE ODREĐENU SVOTU NOVCA ZA PRETRPLJENU NEIMOVINSKU ŠTETU, KAD NAĐE DA JE TAKVA NOVČANA NAKNADA U DATOM SLUČAJU OPRAVDANA TEŽINOM KRIVICE ILI TEŽINOM NANESENE ŠTETE.

Alternativa: Prethodni član zamenjuje se sa dva nova člana koja glase:

Objavljivanje presude ili ispravke

Član 224 (član 199 ZOO)

U slučaju povrede prava ličnosti sud može narediti, na trošak štetnika, objavljivanje presude, odnosno ispravke, ili narediti da štetnik povuče izjavu kojom je povreda učinjena, ili što drugo čime se može ostvariti svrha koja se postiže naknadom.

NA ZAHTEV ŠTETNIKA, SUD MOŽE DONETI PRESUDU KOJOM SE SAMO KONSTATUJE DA JE ŠTETNIK POVREDIO ZAŠTIĆENO ZAJAMČENO PRAVO LIČNOSTI.

Pravična novčana naknada

Član 225 (član 200 ZOO)

Za pretrpljene fizičke bolove, za pretrpljene duševne bolove zbog umanjavanja životne aktivnosti, naruženosti, povrede ugleda, časti, slobode ili prava ličnosti, smrti bliskog lica kao i za strah sud će, ako nađe da okolnosti slučaja, a naročito jačina bolova i straha i njihovo trajanje to opravdava, dosuditi pravičnu novčanu naknadu, nezavisno od naknade imovinske štete kao i u njenom odsustvu.

Prilikom odlučivanja o zahtevu za naknadu neimovinske štete, kao i o visini njene naknade, sud će voditi računa o značaju povređenog dobra i cilju kome služi ta naknada, ali i o tome da se njome ne pogoduje težnjama koje nisu spojive sa njenom prirodom i društvenom svrhom.

Posebna naknada pravnim licima

Član 226

PRAVNA LICA IMAJU PRAVO NA PRAVIČNU NAKNADU ŠTETE ZBOG POVREDE UGLEDA ILI DRUGIH VREDNOSTI KOJE PROIZILAZE IZ PRIRODE NJHOVOG SUBJEKTIVITETA.

Lica koja imaju pravo na novčanu naknadu u slučaju smrti ili teškog invaliditeta

Član 227 (član 201 ZOO)

U slučaju smrti nekog lica, sud može dosuditi članovima njegove uže porodice (supružnik, deca i roditelji) pravičnu novčanu naknadu za njihove duševne bolove.

Takva naknada može se dosuditi i braći i sestrama ako je između njih i umrlog postojala trajnija zajednica života.

U slučaju naročito teškog invaliditeta nekog lica, sud može dosuditi njegovom bračnom drugu, deci i roditeljima pravičnu novčanu naknadu za njihove duševne bolove.

Pravična naknada može se dosuditi i vanbračnom drugu, ako je između nje-
ga i umrlog, odnosno povređenog postojala trajnija zajednica života.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

ZA PRETRPLJENE FIZIČKE BOLOVE, KAO I ZA STRAH, BRIGU, TUGU I DRUGE DUŠEVNE
BOLOVE SUD MOŽE PREMA OKOLNOSTIMA SLUČAJA, DOSUDITI PRAVIČNU NOVČANU NAK-
NADU NEZAVISNO OD NAKNADE IMOVINSKE ŠTETE, KAO I U ODSUSTVU IMOVINSKE ŠTETE.

U SLUČAJU SMRTI NEKOG LICA, SUD MOŽE DOSUDITI ČLANOVIMA UŽE PORORICE
PRAVIČNU NOVČANU NAKNADU ZA DUŠEVNE BOLOVE USLED SMRTI NJIMA POSEBNO BLIS-
KOG LICA.

PRAVO NA PRAVIČNU NOVČANU NAKNADU IMAJU I RODITELJI U SLUČAJU GUBITKA
ZAČETOG, A NEROĐENOG DETETA.

Satisfakcija u posebnim slučajevima

Član 228 (član 202 ZOO)

Pravo na pravičnu novčanu naknadu zbog pretrpljenih duševnih bolova ima
lice koje je prevarom, prinudom ili zloupotrebom nekog odnosa podređenosti ili
zavisnosti navedeno na kažnjivu obljubu ili kažnjivu bludnu radnju, kao i lice
prema kome je izvršeno neko drugo krivično delo protiv dostojanstva ličnosti i
morala.

Naknada buduće štete

Član 229 (član 203 ZOO)

Sud će na zahtev oštećenog dosuditi naknadu i za buduću neimovinsku šte-
tu ako je po redovnom toku izvesno da će ona trajati i u budućnosti.

Nasledivanje i ustupanje potraživanja naknade neimovinske štete

Član 230 (član 204 ZOO)

Potraživanje naknade neimovinske štete prelazi na naslednike samo ako je
priznato pravosnažnom odlukom ili pismenim sporazumom.

Pod istim uslovima, to potraživanje može biti predmet ustupanja, prebijanja
ili prinudnog izvršenja.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

POTRAŽIVANJE NAKNADE NEIMOVINSKE ŠTETE PRELAZI NA NASLEDNIKA I ONO
MOŽE BITI PREDMET USTUPANJA, PREBIJANJA I PRINUDNOG IZVRŠENJA.

Shodna primena pravila o naknadi imovinske štete

Član 231 (član 205 ZOO)

Odredbe O ODREĐIVANJU NAKNADE PO PRAVIČNOSTI, o podeljenoj odgovornosti i sniženju naknade koje važe za IMOVINSKU štetu shodno se primenjuju i na NEIMOVINSKU štetu.

Odsek 6.

ODGOVORNOST VIŠE LICA ZA ISTU ŠTETU

Solidarna odgovornost

Član 232 (član 206 ZOO)

Za štetu koju je više lica prouzrokovalo zajedno, svi učesnici odgovaraju solidarno.

Podstrekač i pomagač, kao i onaj koji je pomagao da se odgovorna lica ne otkriju, odgovaraju solidarno sa njima.

Solidarno odgovaraju za prouzrokovanu štetu i lica koja su je prouzrokovala radeći nezavisno jedno od drugog, ako se ne mogu utvrditi njihovi udeli u prouzrokovanoj šteti.

Kad je nesumnjivo da je štetu prouzrokovalo neko od dva ili više određenih lica koja su na neki način međusobno povezana, a ne može se utvrditi koje je od njih štetu prouzrokovalo, ta lica odgovaraju solidarno.

Regres isplatioca

Član 233 (član 208 ZOO)

Solidarni dužnik koji isplati više nego što iznosi njegov udeo u šteti, može tražiti od svakog od ostalih dužnika da mu naknadi ono što je platio za njega.

Koliko iznosi udeo svakog pojedinog dužnika sud određuje s obzirom na težinu njegove krivice i težinu posledica koje su proistekle iz njegovog delovanja.

U slučaju nemogućnosti da se utvrde udeli dužnika, na svakog pada jednak deo, osim ako pravičnost zahteva da se u konkretnom slučaju drukčije odluči.

Odsek 7.

**PRAVO OŠTEĆENOG POSLE ZASTARELOSTI PRAVA
DA ZAHTEVA NAKNADU**

Član 234 (član 209 ZOO)

Posle nastupanja zastarelosti prava da zahteva naknadu štete, oštećeni može zahtevati od odgovornog lica, po pravilima koja važe u slučaju sticanja bez osnova, da mu ustupi ono što je dobio radnjom kojom je prouzrokovana šteta.

Glava III

STICANJE BEZ OSNOVA

I Varijanta: Naziv Glave III menja se tako da glasi:

PRAVNO NEOSNOVANO OBOGAĆENJE

II Varijanta: Naziv Glave III menja se tako da glasi:

STICANJE BEZ PRAVNOG OSNOVA

ODELJAK 1.

OPŠTE PRAVILO

Član 235 (član 210 ZOO)

NIKO SE NE MOŽE OBOGATITI BEZ OSNOVA NA TUĐI RAČUN.

Kad je neki deo imovine jednog lica prešao na bilo koji način u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili u zakonu, sticalac je dužan da ga vrati, a kad to nije moguće – da naknadi vrednost postignutih koristi.

ODELJAK 2.

POJEDINI SLUČAJEVI NEDUGOVANOG

Odsek 1.

ISPLATA

Verovanje da dug postoji

Član 236

KO, VERUJUĆI DA JE DUŽAN, PLATI ŠTO NIJE BIO DUŽAN IMA PRAVO ZAHTEVATI DA MU SE ISPLAĆENO VRATI.

Kad se zna da dug ne postoji

Član 237 (član 211 ZOO)

Ko izvrši isplatu znajući da nije dužan platiti, nema pravo da zahteva vraćanje, izuzev ako je zadržao pravo da traži vraćanje ili ako je platio da bi izbegao PRINUDNO IZVRŠENJE, ILI NEKU DRUGU PRINUDU.

Dvostruka isplata duga

Član 238 (član 212 ZOO)

Ko je isti dug platio dva puta, pa makar jednom i po osnovu izvršne isprave, ima pravo tražiti vraćanje po opštim pravilima o sticanju bez osnova.

**Izvršenje neke prirodne obaveze ili neke moralne
ili društvene dužnosti**

Član 239 (član 213 ZOO)

Ne može se tražiti ono što je dato ili učinjeno na ime izvršenja neke prirodne obaveze ili neke moralne ili društvene dužnosti.

Odsek 2.

KAD JE OSNOV DOCNIJE OTPAO

Član 240 (član 210 ZOO)

Obaveza vraćanja, odnosno naknade vrednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

PRAVO ZAHTEVATI DA MU SE VRATI ONO ŠTO JE ISPLATIO IMA I ONAJ KOJI JE PLATIO ŠTO JE BIO DUŽAN, AKO JE OSNOV DUGA DOCNIJE OTPAO, KAO I ONAJ KOJI JE PLATIO S OBZIROM NA BUDUĆI OSNOV, AKO SE TAJ OSNOV NE OSTVARI.

Odsek 3.

**PRIMANJE ISPLATE TUĐEG POTRAŽIVANJA
I OTUĐENJE TUĐE STVARI**

Član 241

KO JE PRIMIO ISPLATU TUĐEG POTRAŽIVANJA KOJOM SE TO POTRAŽIVANJE PUNOVAŽNO UGASILO, DUŽAN JE PRIMLJENO USTUPITI PRAVOM POVERIOCU.

ISTO VAŽI U SLUČAJU PUNOVAŽNOG OTUĐENJA TUĐE STVARI, A AKO NAKNADA NIJE JOŠ ISPLAĆENA OTUĐIOCU, SOPSTVENIK SE MOŽE OBRATITI NEPOSREDNO PRIBAVIOCU.

Odsek 4. NEMORALAN I NEZAKONIT OSNOV

Član 242

KO PRIMI ŠTOGOD DA BI SE UZDRŽAO OD NEKOG NEDOPUŠTENOG DELA, ILI DA BI IZVRŠIO RADNJU KOJU JE INAČE DUŽAN IZVRŠITI, DUŽAN JE VRATITI PRIMLJENO KAO NESAVESNO OBOGAĆENI.

KO DRUGOME OBEĆA NAGRADU ZA DELO ZA KOJE ZNA DA JE PROTIVNO ZAKONU, JAVNOM PORETKU ILI MORALU NIJE DUŽAN ISPLATITI JE, ALI AKO JE ISTU ISPLATIO NE MOŽE JE NATRAG TRAŽITI, BEZ OBZIRA DA LI JE DELO IZVRŠENO ILI NE, NITI JE MOŽE ZADRŽATI ZA SEBE ONAJ KOME JE DATA, NEGO JE DUŽAN PREDATI SVE ŠTO JE PRIMIO, ODNOSNO VREDNOST PRIMLJENOG U SKLADU SA POSEBNIM PROPISIMA.

ODELJAK 3. PRAVILA VRAĆANJA

Obim vraćanja

Član 243 (član 214 ZOO)

Kad se vraća ono što je stečeno bez osnova, moraju se vratiti plodovi i platiti zatezna kamata, i to, ako je sticalac nesavestan, od dana sticanja, a inače od dana podnošenja zahteva.

Naknada troškova

Član 244 (član 215 ZOO)

Sticalac ima pravo na naknadu nužnih i korisnih troškova, ali ako je bio nesavestan, naknada za korisne troškove mu pripada samo do iznosa koji predstavlja uvećanje vrednosti u trenutku vraćanja.

Kad se može zadržati primljeno

Član 245 (član 216 ZOO)

Ne može se tražiti vraćanje neosnovano plaćenih iznosa na ime naknade štete zbog povrede tela, narušenja zdravlja ili smrti, ukoliko je isplata izvršena savesnom pribaviocu.

Alternativa: Dodaje se stav 2 koji glasi:

STICALAC SE SMATRA NESAVESNIM OD TRENUTKA DOSTAVE ODLUKE O PRIHVATANJU VANREDNOG PRAVNOG LEKA I DUŽAN JE VRATITI PRIMLJENO SA KAMATAMA OD TRENUTKA KADA JE POSTAO NESAVESTAN.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Isplata pre roka ili pre ispunjenja uslova

Član 246

ISPLATA DUGA IZVRŠENA PRE ROKA NE DAJE PRAVO ZAHTEVATI POVRAĆAJ, NITI PRAVO NA ODBIJANJE ODGOVARAJUĆIH KAMATA.

DUŽNIK IMA PRAVO ZAHTEVATI POVRAĆAJ AKO JE ISPLATIO USLOVNI DUG PRE ISPUNJENJA USLOVA, IZUZEV AKO SE USLOV ISPUNIO U MEĐUVREMENU.

ODELJAK 4.

OSTVARIVANJE KORISTI

Upotreba stvari u tuđu korist

Član 247 (član 217 ZOO)

Ako je neko svoju ili tuđu stvar upotrebio na korist trećeg, a nema uslova za primenu pravila o poslovodstvu bez naloga, treći je dužan vratiti stvar, odnosno, ako to nije moguće, naknaditi njenu vrednost.

Izdatak za drugog

Član 248 (član 218 ZOO)

Ko za drugog učini kakav izdatak ili nešto drugo što je ovaj po zakonu bio dužan učiniti, ima pravo zahtevati naknadu od njega.

Upotrebljavanje tuđe stvari u svoju korist

Član 249 (član 219 ZOO)

Kad je neko tuđu stvar upotrebio u svoju korist, imalac može zahtevati, nezavisno od prava na naknadu štete, ili u odsustvu ove, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe.

Glava IV
POSLOVODSTVO BEZ NALOGA

Alternativa: Naziv Glave IV menja se tako da glasi:

NEZVANO VRŠENJE TUĐIH POSLOVA

ODELJAK 1.
OPŠTA PRAVILA

Član 250 (član 220 ZOO)

Poslovodstvo bez naloga je vršenje tuđih poslova, pravnih ili materijalnih, bez naloga ili ovlašćenja, ali za račun onoga čiji su poslovi, a radi zaštite njegovih interesa.

Vršenju tuđeg posla može se nezvano pristupiti samo ako posao ne trpi odlaganje, te predstoji šteta ili propuštanje očigledne koristi.

Alternativa: Stav 2. menja se tako da glasi:

VRŠENJU TUĐEG POSLA MOŽE SE NEZVANO PRISTUPITI SAMO AKO POSAO NE TRPI ODLAGANJE, TE PREDSTOJI NEMINOVNA ŠTETA ILI NESUMNJIVO PROPUŠTANJE ZNATNE KORISTI.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Kad nezvani vršilac veruje da vrši svoj posao

Član 251

NE NASTAJU ODNOSI IZ POSLOVODSTVA BEZ NALOGA KAD SE NEKO PRIHVATI TUĐEG POSLA U UVERENJU DA VRŠI SOPSTVENI POSAO, KAO ŠTO JE TO U SLUČAJU POSLOVA KOJE PREDUZIMA SAVESNI DRŽALAC ILI PRIVIDNI NASLEDNIK.

ODELJAK 2.
OBAVEZE I PRAVA POSLOVOĐE BEZ NALOGA

Obaveze poslovođe bez naloga

Član 252 (član 221 ZOO)

Poslovoda bez naloga dužan je obavestiti o svom postupku što je moguće pre onog čiji je posao i nastaviti započeti posao ukoliko mu je to razumno moguće, dok ovaj ne bude mogao preuzeti brigu o njemu.

Po svršenom poslu on je dužan položiti račun i ustupiti onome čiji je posao sve što je pribavio vršeći njegov posao.

Ukoliko nije što drugo zakonom naređeno, poslovođa bez naloga ima obaveze nalogoprimca.

Dužna pažnja i odgovornost

Član 253 (član 222 ZOO)

Pri vršenju tuđeg posla poslovođa bez naloga dužan je rukovoditi se stvarnim ili verovatnim namerama i potrebama onoga čiji je posao.

On je dužan postupiti sa pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina.

Sud može, s obzirom na okolnosti u kojima se neko nezvano prihvatio tuđeg posla, smanjiti njegovu odgovornost ili ga sasvim osloboditi odgovornosti za nepažnju.

Za odgovornost poslovno nesposobnog poslovođe bez naloga važe pravila o njegovoj ugovornoj i vanugovornoj odgovornosti.

Prava poslovođe bez naloga

Član 254 (član 223 ZOO)

Poslovođa bez naloga koji je postupio u svemu kako treba i radio ono što su okolnosti zahtevale, ima pravo zahtevati da ga onaj čiji je posao vršio oslobodi svih obaveza koje je zbog toga posla uzeo na sebe, da preuzme sve obaveze koje je zaključio u njegovo ime, da mu naknadi sve nužne i korisne izdatke, kao i da mu naknadi pretrpljenu štetu, čak i ako očekivani rezultat nije postignut.

Njemu pripada i primerena naknada, za trud, ako je otklonio štetu od lica čiji je posao ili ako mu je pribavio korist koja odgovara u svemu njegovim namerama i potrebama.

Vršenje tuđih poslova u nameri da se drugom pomogne

Član 255 (član 224 ZOO)

Ko vrši tuđi posao u nameri da drugome pomogne, a nisu ispunjeni uslovi za poslovođstvo bez naloga, pripada mu pravo na naknadu učinjenih troškova, ali najviše do visine koristi koju je drugi postigao.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Spašavanje tuđe stvari

Član 256

KO SPASI TUĐU POKRETNU STVAR OD PROPASTI ILI OŠTEĆENJA IMA PRAVO ZAHTEVATI NAKNADU IZDATAKA KOJI SU PREMA PRILIKAMA BILI POTREBNI, NAKNADU PRETRPLJENE ŠTETE, KAO I ODMERENU NAGRADU ZA SVOJ TRUD.

SOPSTVENIK SE MOŽE OSLOBODITI OVIH OBAVEZA AKO IZJAVI DA NAPUŠTA STVAR.

Odnosenje dodataka

Član 257 (član 225 ZOO)

Svaki poslovođa bez naloga ima pravo odneti stvari kojima je povećao tuđu imovinu a za koje mu se učinjeni izdaci ne naknađuju, ako se one mogu odvojiti bez oštećenja stvari kojoj su dodate, ali lice u čiji se posao bio umešao može, ako hoće, zadržati te dodatke ukoliko mu naknadi njihovu sadašnju vrednost, no najviše do iznosa učinjenih izdataka.

ODELJAK 3.

VRŠENJE TUĐIH POSLOVA PROTIV ZABRANE

Član 258 (član 226 ZOO)

Ko se prihvati tuđeg posla i pored zabrane lica čiji je posao, a za zabranu je znao ili morao znati, nema prava koja pripadaju poslovođi bez naloga.

On odgovara za štetu koju je prouzrokovao mešanjem u tuđe poslove, čak i ako je do nje došlo bez njegove krivice.

Ali, kad je zabrana vršenja posla protivna zakonu ili moralu, a naročito ako je neko zabranio da drugi ispuni neku njegovu zakonsku obavezu koja ne trpi odlaganje važe opšta pravila o poslovodstvu bez naloga.

ODELJAK 4.

NEPRAVO POSLOVODSTVO

Član 259 (član 227 ZOO)

Ko vrši tuđi posao u nameri da za sebe zadrži postignute koristi iako zna da je posao tuđ, dužan je na zahtev onoga čiji je posao položiti račun kao poslovođa bez naloga i predati mu sve postignute koristi.

Onaj čiji je posao može zahtevati i vraćanje stvari u predašnje stanje, kao i naknadu štete.

ODELJAK 5.
ODOBRENJE

Član 260 (član 228 ZOO)

Ako onaj čiji je posao naknadno odobri ono što je izvršeno, poslovođa bez naloga smatra se nalogoprincem koji je od početka radio po nalogu lica čiji je posao.

Glava V
JEDNOSTRANA IZJAVA VOLJE

ODELJAK 1.
JAVNO OBEĆANJE NAGRADE

Kad obavezuje

Član 261 (član 229 ZOO)

Javnim oglasom učinjeno obećanje nagrade onome ko izvrši određenu radnju, postigne neki uspeh, nađe se u određenoj situaciji ili, ako je obećanje učinjeno pod nekim drugim uslovom, obavezuje obećaoća da ispuní obećanje.

Obećalac nagrade ili bilo kakvog nagradnog takmičenja dužan je da odredi rok za takmičenje, a ako ga ne odredi svako ko želi da učestvuje u takmičenju ima pravo da traži da sud odredi odgovarajući rok.

Opozivanje obećanja

Član 262 (član 230 ZOO)

Obećanje se može opozvati onako kako je učinjeno, kao i ličnim saopštenjem ali onaj ko je izvršio radnju, a nije znao niti je morao znati da je obećanje nagrade opozvano, ima pravo zahtevati obećanu nagradu, a onaj ko je do opozivanja učinio potrebne izdatke radi izvršenja radnje određene u javnom oglasu ima pravo na njihovu naknadu, izuzev ako obećavalac dokaže da su oni učinjeni uzalud.

Obećanje nagrade ne može se opozvati ako je oglasom određen rok za izvršenje radnje, odnosno za obaveštenje o postignutom rezultatu ili ostvarenju određene situacije.

Ko ima pravo na nagradu

Član 263 (član 231 ZOO)

Pravo na nagradu ima onaj ko prvi izvrši radnju za koju je nagrada obećana.

Ako je više lica izvršilo radnju istovremeno, svakom pripada jednak deo nagrade, ukoliko pravičnost ne zahteva drukčiju podelu.

Konkurs

Član 264 (član 232 ZOO)

O dodeljivanju nagrade u slučaju konkursa odlučuje organizator konkursa ili jedno ili više lica koja on odredi.

Ako su u uslovima konkursa ili nekim opštim propisima koji važe za određeni konkurs postavljena pravila po kojima nagrada treba da bude dodeljena, svaki učesnik u konkursu ima pravo zahtevati poništenje odluke o dodeljivanju nagrade ako nagrada nije dodeljena saglasno tim pravilima.

Svojinu ili koje drugo pravo na delu nagrađenom na konkursu stiče organizator konkursa samo ako je to navedeno u oglasu konkursa.

Prestanak obaveze

Član 265 (član 233 ZOO)

Obaveza obećaoa nagrade prestaje ako mu niko ne saopšti, u roku određenom u oglasu, da je izvršio radnju, ili postigao uspeh, ili uopšte ispunio uslove postavljene u javnom oglasu, a ako rok nije određen, istekom jedne godine od objavljivanja oglasa.

Glava VI

HARTIJE OD VREDNOSTI

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 266 (član 237 ZOO)

HARTIJA OD VREDNOSTI JE ISPRAVA KOJA SADRŽI ODREĐENA PRAVA, KOJA NJEN ZAKONITI IMALAC MOŽE DA OSTVARI PREMA IZDAVAOCU (EMITENTU), ODNOSNO PREMA TREĆEM LICU.

PRAVA i obaveze iz hartije od vrednosti nastaju u trenutku kada izdavalac hartiju od vrednosti preda njenom korisniku, ODNOSNO KADA SE ZAKONITI IMALAC UPIŠE U JAVNI REGISTAR.

PRAVA IZ HARTIJA OD VREDNOSTI MOGU BITI OBLIGACIONA, SVOJINSKA I DRUGA STVARNA PRAVA, KAO I DRUGA UTVRĐENA POSEBNIM PROPISIMA.

HARTIJA OD VREDNOSTI MOŽE BITI I U FORMI ELEKTRONSKOG ZAPISA ODREĐENOG ZAKONOM.

ODREDBE O HARTIJAMA OD VREDNOSTI IZDATE U FORMI PISANE ISPRAVE SHODNO SE PRIMENJUJU I NA HARTIJE OD VREDNOSTI U FORMI ELEKTRONSKOG ZAPISA, AKO POSEBNIM PROPISOM NIJE DRUKČIJE ODREĐENO.

Bitni sastojci

Član 267 (član 235 ZOO)

Hartija od vrednosti KADA SE IZDAJE KAO PISMENA ISPRAVA SADRŽI sledeće bitne sastojke:

- 1) označenje vrste hartije od vrednosti;
- 2) poslovno ime i sedište, odnosno lično ime i prebivalište izdavaoca hartije od vrednosti;
- 3) poslovno ime ili lično ime lica na koje, odnosno po čijoj naredbi hartija od vrednosti glasi, ili označenje da hartija glasi na donosioca;
- 4) PRAVA KOJA PROIZLAZE iz hartije od vrednosti;
- 5) mesto i datum izdavanja hartije od vrednosti;
- 6) potpis izdavaoca hartije od vrednosti.

Posebnim zakonom za pojedine hartije od vrednosti mogu biti određeni i drugi bitni sastojci.

Isprava koja ne sadrži bilo koji od bitnih sastojaka ne važi kao hartija od vrednosti.

Alternativa: Tačka 6. menja se tako da glasi:

6) potpis izdavaoca hartije od vrednosti, OSIM U SLUČAJU SERIJSKIH HARTIJA OD VREDNOSTI KOJE SE ELEKTRONSKI REGISTRUJU.

Na koga hartija od vrednosti može glasiti

Član 268

Hartija od vrednosti može glasiti na donosioca, na ime ili po naredbi.

Alternativa: Dodaje se Odeljak 2 sa pet članova koji glase:

ODELJAK 2. HARTIJE OD VREDNOSTI U SERIJI

Posebni uslovi za izdavanje hartija od vrednosti u seriji

Član 269

HARTIJE OD VREDNOSTI KOJE SE IZDAJU U SERIJI IZDAJU SE U OBLIKU ELEKTRONSKIH ZAPISA NA ODGOVARAJUĆIM ELEKTRONSKIM NOSIOCIMA PODATAKA (DEMATERIJALIZOVANE HARTIJE OD VREDNOSTI).

HARTIJE OD VREDNOSTI KOJE SE IZDAJU U SERIJI IZDAJU SE, PO PRAVILU, JAVNOM PONUDOM NA NAČIN PROPISAN POSEBNIM ZAKONOM.

HARTIJE OD VREDNOSTI IZDATE U SERIJI GLASE NA IME I NE MOGU SE IZDAVATI PO NAREDBI NITI NA DONOSIOCA.

PRAVO NA HARTIJU I PRAVA IZ HARTIJE IZDATE U SERIJI STIČU SE UPISOM NA ODGOVARAJUĆI RAČUN VLASNIKA TIH HARTIJA OD VREDNOSTI, KOJI SE VODI U ZAJEDNIČKOM REGISTRU INFORMACIONOG SISTEMA O TIM HARTIJAMA (ZAKONITI IMALAC HARTIJA OD VREDNOSTI).

ZAKONITI IMALAC HARTIJA OD VREDNOSTI IZDATE U SERIJI MOŽE OD IZDAVAOCA ZAHTEVATI IZDAVANJE TE HARTIJE U MATERIJALIZOVANOM OBLIKU ILI POTVRDU O NJENOM POSTOJANJU, A TROŠAK TOG IZDANJA SNOSI VLASNIK SERIJSKE HARTIJE OD VREDNOSTI.

Alternativa: Stav 1 menja se tako da glasi:

HARTIJE OD VREDNOSTI KOJE SE IZDAJU ELEKTRONSKIM UPISOM VODE SE NA RAČUN ZAKONITOG IMAOCA U ODGOVARAJUĆEM REGISTRU ILI KOD DEPOZITARA, U SKLADU SA POSEBNIM ZAKONOM.

Bitni sastojci hartije izdate u seriji

Član 270

HARTIJE OD VREDNOSTI KOJE SE IZDAJU U SERIJI SADRŽE I:

- OZNAKU VRSTE HARTIJE OD VREDNOSTI, AKO JE IZDAVALAC IZDAO VIŠE KLASA, ODNOSNO SERIJA HARTIJA OD VREDNOSTI I BROJ HARTIJA OD VREDNOSTI;
- NOMINALNU VREDNOST UKUPNE EMISIJE, ODNOSNO SERIJE HARTIJA OD VREDNOSTI KOJE SE IZDAJU;

– NOMINALNU VREDNOST POJEDINAČNE HARTIJE OD VREDNOSTI, ODNOSNO RAČUNOVODSTVENU VREDNOST UKOLIKO SE HARTIJE OD VREDNOSTI IZDAJU BEZ NOMINALNE VREDNOSTI;

– PRAVA I OBAVEZA KOJA HARTIJA OD VREDNOSTI SADRŽI I

– ELEKTRONSKI POTPIS IZDAVAOCA SA DATUMOM IZDAVANJA HARTIJA OD VREDNOSTI.

POSEBNE ELEMENTE ZA JEDNOOBRAZNU IDENTIFIKACIJU POJEDINIH VRSTA HARTIJA OD VREDNOSTI UTVRĐUJE OVLAŠĆENI REGISTAR U KOJEM SE VODI EVIDENCIJA O IZDAVAO-CIMA I ZAKONSKIM IMAOCIMA HARTIJA OD VREDNOSTI IZDATIM U SERIJI.

Vrste hartija od vrednosti u seriji

Član 271

HARTIJE OD VREDNOSTI KOJE SE IZDAJU U SERIJI SU:

1) *AKCIJE* – HARTIJE OD VREDNOSTI KOJE GLASE NA DEO OSNOVNOG KAPITALA AKCI-ONARSKOG DRUŠTVA I KOJE ZAKONITOM IMAOCU (AKCIONARU) DAJU SKUP PRAVA U AKCI-ONARSKOM DRUŠTVU KAO EMITENTU;

2) *OBVEZNICE, BLAGAJNIČKI ZAPISI I KOMERCIJALNI ZAPISI* – HARTIJE OD VREDNOSTI NA OSNOVU KOJIH ZAKONITI IMAOC STIČE POTRAŽIVANJA PREMA EMITENTU, KOJE SE MOŽE OSTVARITI NAKON ISTEKA ROKA DOSPELOSTI;

3) *VARANTI* – HARTIJE OD VREDNOSTI KOJE ZAKONITOM IMAOCU DAJU PRAVO NA KU-POVINU, ODNOSNO PRODAJU HARTIJA OD VREDNOSTI I DRUGIH FINANSIJSKIH INSTRUMENA-TA ODREĐENOG DANA, ODNOSNO U ODREĐENOM PERIODU PO UNAPRED ODREĐENOJ ILI ODREĐIVOJ CENI;

4) *DEPOZITNE POTVRDE* – HARTIJE OD VREDNOSTI KOJE IZDAJE DOMAĆA BANKA KOJA POSEDUJE INOSTRANE AKCIJE ILI OBVEZNICE DEPONOVANE KOD BANKE U INOSTRANSTVU I KOJE PREDSTAVLJAJU DOMAĆI EKVIVALENT INOSTRANIH HARTIJA OD VREDNOSTI A ZAKO-NITOM IMAOCU OMOGUĆUJU KORIŠĆENJE PRAVA IZ TIH HARTIJA;

5) DRUGE HARTIJE OD VREDNOSTI U SKLADU SA POSEBNIM ZAKONOM.

Alternativa: Prethodni član se briše.

Promet hartija od vrednosti izdatih u seriji

Član 272

HARTIJE OD VREDNOSTI IZDATE U SERIJI SU PRENOSIVE I MOGU BITI PREDMET KUPO-VINE I PRODAJE IZMEĐU UČESNIKA NA FINANSIJSKOM TRŽIŠTU, U SKLADU SA POSEBNIM ZA-KONOM.

HARTIJE OD VREDNOSTI IZDATE U SERIJI MOGU BITI PREDMET ZALOGE ZA OBEZ-BEĐIVANJE POTRAŽIVANJA NA ROBNOM I FINANSIJSKOM TRŽIŠTU.

PRAVA NA HARTIJAMA OD VREDNOSTI IZDATIM U SERIJI, PRENOS TIH PRAVA I OGRANIČENJA RASPOLAGANJA TIM HARTIJAMA VRŠE SE UPISOM TIH PRAVA NA RAČUN ZAKONITOG IMAOCA U CENTRALNOM REGISTRU, ODNOSNO KOD DEPOZITARA, U SKLADU SA POSEBNIM ZAKONOM.

Davanje u zajam

Član 273

HARTIJE OD VREDNOSTI IZDATE U SERIJI MOGU SE POZAJMLJIVATI IZMEĐU UČESNIKA NA ORGANIZOVANOM TRŽIŠTU NA OSNOVU MEĐUSOBNOG UGOVORA O ZAJMU ZAKLJUČENOG U SKLADU SA ZAKONOM.

NAČIN VRAĆANJA POZAJMLJENIH HARTIJA OD VREDNOSTI IZDATIM U SERIJI UREĐUJU SE UGOVOROM KOJI ZAKLJUČUJU ZAJMODAVAC I ZAJMOPRIMAC.

AKO UGOVORNE STRANE NISU UTVRDILE NAČIN VRAĆANJA POZAJMLJENIH HARTIJA OD VREDNOSTI, ZAJMOPRIMAC VRAĆA ONE KOJE JE POZAJMIO, A AKO TO NIJE MOGUĆE, VRAĆA ODGOVARAJUĆI EKVIVALENT U DRUGIM HARTIJAMA OD VREDNOSTI PO IZBORU ZAJMODAVCA, ODNOSNO PLAĆA NOVČANI IZNOS SRAZMERNO NJIHOVOJ TRŽIŠNOJ VREDNOSTI KOJU ONE IMAJU NA DAN DOSPEĆA OBAVEZE ZA NJIHOV POVRAĆAJ.

Alternativa: Stav 3 menja se tako da glasi:

AKO UGOVORNE STRANE NISU UTVRDILE NAČIN VRAĆANJA POZAJMLJENIH HARTIJA OD VREDNOSTI ZAJMOPRIMAC VRAĆA ISTI BROJ ZAMENLJIVIH HARTIJA OD VREDNOSTI (ISTE VRSTE I KLASSE ISTOG EMITENTA), A AKO TO NIJE MOGUĆE, DUŽAN JE DA ZAJMODAVCU NAKNADI SVU PROUZROKOVANU ŠTETU.

ODELJAK 3.

OSTVARIVANJE PRAVA IZ HARTIJA OD VREDNOSTI

Kome pripada pravo iz hartije od vrednosti

Član 274 (član 239 ZOO)

Prava iz hartije od vrednosti pripada njenom zakonitom imaoocu.

Kao zakoniti imalac hartije od vrednosti na donosioca smatra se njen donosilac.

Kao zakoniti imalac hartije od vrednosti na ime ili po naredbi smatra se lice na koje hartija od vrednosti glasi, odnosno lice na koje je zakonito preneto.

Savesni pribavilac hartije od vrednosti na donosioca postaje njen zakoniti imalac i stiče prava upisana na njoj i kad je hartija od vrednosti izašla iz ruku njenog izdavaoca, odnosno njenog ranijeg imaooca i bez njegove volje.

Alternativa: Stav 3 menja se tako da glasi:

KAO ZAKONITI IMALAC HARTIJE OD VREDNOSTI NA IME ILI PO NAREDBI SMATRA SE LICE NA KOJE HARTIJA OD VREDNOSTI GLASI, ODNOSNO LICE NA ČIJI JE RAČUN HARTIJA OD VREDNOSTI UPISANA KOD CENTRALNOG REGISTRA, ODNOSNO DEPOZITARA (DEPOZITNE, KASTODI BANKE).

Ko može tražiti ispunjenje

Član 275 (član 240 ZOO)

Ispunjenje prava iz hartije od vrednosti može zahtevati samo njen zakoniti imalac, odnosno lice koje on ovlasti.

ODELJAK 4.

PRENOS HARTIJE OD VREDNOSTI

Prenos prava iz hartije na donosioca

Član 276 (član 241 ZOO)

Prava iz hartije od vrednosti na donosioca prenose se njenom predajom.

Prenos prava iz hartije na ime

Član 277 (član 242 ZOO)

Prava iz hartije od vrednosti na ime prenose se cesijom.

Posebnim zakonom može biti određeno da se prava iz hartije od vrednosti na ime može prenositi i indosamentom.

Prenos prava iz materijalizovane hartije od vrednosti na ime vrši se ubeležavanjem na samoj hartiji poslovnog imena, odnosno ličnog imena novog imaoča, potpisivanjem prenosioca i upisom prenosa u registar hartija od vrednosti, ako se takav registar vodi kod izdavaoca.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

PRENOS PRAVA IZ DEMATERIJALIZOVANE HARTIJE OD VREDNOSTI NA IME VRŠI SE UPISOM NA RAČUN STICAČA U CENTRALNOM REGISTRU, ODNOSNO KOD DEPOZITARA, U SKLADU SA POSEBNIM ZAKONOM.

Prenos prava iz hartije po naredbi

Član 278 (član 243 ZOO)

Prava iz hartije od vrednosti po naredbi prenose se indosamentom.

Vrsta indosamenta

Član 279 (član 244 ZOO)

Indosament može biti puni, blanko i na donosioca.

Puni indosament sadrži izjavu o prenosu i poslovno ime, odnosno lično ime lica na koje se prava iz hartije od vrednosti prenose (indosatar) i potpis prenosioca (indosant), a može da sadrži i druge podatke (mesto, datum i dr.).

Blanko indosament sadrži samo potpis indosanta.

U slučaju prenosa na donosioca umesto imena indosatara stavlja se reč „donosiocu”.

Indosament na donosioca važi kao blanko indosament.

Ništav je delimični indosament.

Prenos punomoćja i prenos za zalogu

Član 280 (član 245 ZOO)

Hartija od vrednosti može se preneti i kao prenos punomoćja, odnosno kao prenos za zalogu.

Kod prenosa punomoćja stavlja se klauzula „vrednost u punomoćju”, a kod prenosa za zalogu „vrednost za zalogu” ili slično.

Dejstvo prenosa prava

Član 281 (član 246 ZOO)

Prenosom prava iz hartije od vrednosti njen novi imalac stiče sva prava koja su pripadala prethodnom imaocu.

Prenos prava iz hartije od vrednosti na ime bilo da se vrši putem cesije ili indosamenta, nema dejstva prema izdavaocu dok on o tome ne bude pismenim putem obavešten, odnosno dok taj prenos ne bude UPISAN NA RAČUN STICAOCA u registar hartija od vrednosti na ime, ako se takav registar vodi kod izdavaoca.

Cedent, odnosno indosant ne odgovara za neispunjenje obaveze od strane izdavaoca, osim u slučaju drukčije zakonske odredbe ili ako postoji suprotna odredba upisana na samoj hartiji od vrednosti.

Dejstvo prenosa punomoćja i prenosa za zalogu

Član 282 (član 247 ZOO)

Imalac hartije od vrednosti koja je na njega preneti kao „prenos punomoćja” ili „prenos za zalogu” može vršiti sva prava koja iz te hartije od vrednosti proističu, ali hartiju može preneti na drugog samo kao prenos punomoćja.

Dokazivanje zakonitosti prenosa

Član 283 (član 248 ZOO)

Poslednji indosatar dokazuje svoje pravo iz hartije od vrednosti neprekidnim nizom indosamenata.

Ovo pravilo se shodno primenjuje i na poslednjeg cesionara, osim kod hartija od vrednosti izdatih u seriji.

Zabrana prenosa

Član 284 (član 249 ZOO)

Zabrana prenosa indosamentom hartije od vrednosti po naredbi vrši se izrazom „ne po naredbi” ili stavljanjem slične klauzule koja ima isto značenje.

Prava iz hartije od vrednosti čiji je prenos indosamentom zabranjen mogu se preneti samo cesijom.

Prenos indosamentom mogu zabraniti izdavalac i indosant.

Posebnim zakonom ili izjavom izdavaoca upisanoj na samoj hartiji od vrednosti na ime može se zabraniti svako njeno prenošenje.

ODELJAK 5.

PROMENE KOD HARTIJA OD VREDNOSTI

Promene koje vrši izdavalac

Član 285 (član 250 ZOO)

Hartiju od vrednosti na donosioca ili po naredbi može izdavalac, na zahtev i o trošku imaoca hartije, promeniti u hartiju na ime.

Ako promenu nije izričito zabranio, izdavalac hartije od vrednosti na ime može je, na zahtev i o trošku imaoca, promeniti u hartiju na donosioca ili po naredbi OSIM U SLUČAJU DEMATERIJALIZOVANIH HARTIJA OD VREDNOSTI.

Promene koje vrši imalac pri prenosu

Član 286 (član 251 ZOO)

Hartiju od vrednosti po naredbi indosant može preneti indosamentom na donosioca, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Hartiju od vrednosti na ime, cedent, odnosno indosant može preneti samo na određeno lice.

Hartija od vrednosti na donosioca može se indosamentom preneti i na određeno lice.

Sjedinjavanje i deljenje hartija od vrednosti

Član 287 (član 252 ZOO)

Hartije od vrednosti izdate u seriji mogu se, na zahtev i o trošku imaoca, sjediniti u jednu ili više hartija od vrednosti.

Hartija od vrednosti može se, na zahtev i o trošku imaoca, podeliti na više hartija od vrednosti manjeg iznosa, ali one ne mogu biti ispod iznosa najnižeg apoena hartije izdate u toj seriji.

U SLUČAJU SJEDINJENJA, ODNOSNO PODELE HARTIJA OD VREDNOSTI IZDATIH U SERIJI OD STRANE ISTOG IZDAVAOCA, NOVE HARTIJE OD VREDNOSTI MORAJU IMATI ISTU NOMINALNU VREDNOST, KAO I DRUGE HARTIJE OD VREDNOSTI ISTE VRSTE TOG IZDAVAOCA (PRINCIP HOMOGENIZACIJE).

ODELJAK 6.

ISPUNJENJE OBAVEZE IZ HARTIJE OD VREDNOSTI

Prestanak obaveze

Član 288 (član 253 ZOO)

PRAVA IZ HARTIJE OD VREDNOSTI PRESTAJU NJIHOVIM OSTVARENJEM OD STRANE ZAKONITOG IMAOCA.

Pravo iz hartije od vrednosti prestaje i kada ona pripadne izdavaocu, ukoliko posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Savesni izdavalac hartije od vrednosti na donosioca oslobađa se obaveze ispunjenjem donosiocu i onda kada ovaj nije njen zakoniti imalac.

Zabrana ispunjenja

Član 289 (član 254 ZOO)

Ako je izdavalac hartije od vrednosti na donosioca znao ili morao znati da donosilac nije zakoniti imalac hartije, niti je ovlašćen od strane zakonitog imaoća, dužan je odbiti ispunjenje, inače odgovara za štetu.

Izdavalac hartije od vrednosti ne može punovažno ispuniti svoju obavezu ako mu je to nadležni organ zabranio, ili kad je znao ili morao znati da je pokrenut postupak za amortizaciju ili poništenje hartije od vrednosti.

Isplata kamate ili drugih prinosa po isplati glavnice

Član 290 (član 255 ZOO)

Izdavalac koji je isplatio glavnicu zakonitom imaoocu hartije od vrednosti dužan je isplatiti kamate, dividendu, odnosno druge prinose sa iste hartije koji mu budu podneti na isplatu posle isplate glavnice, ukoliko ova potraživanja nisu zastarela.

Prigovori na zahtev za ispunjenje obaveze

Član 291 (član 256 ZOO)

Protiv zahteva imaooca hartije od vrednosti, izdavalac može istaći samo prigovore koji se tiču izdavanja same hartije, kao što je falsifikat; zatim prigovore koji proizlaze iz sadržaja hartije, kao što su rokovi ili uslovi; najzad, prigovore koje ima prema samom imaoocu hartije, kao što su kompenzacija, nedostatak zakonom propisanog postupka za sticanje hartije od vrednosti i odsustvo ovlašćenja.

Izdavalac može protiv zahteva imaooca kome je on ustupio hartiju od vrednosti istaći nedostatke pravnog posla na osnovu koga je prenos izvršen, ali te nedostatke ne može istaći protiv zahteva nekog potonjeg imaooca.

Ako je imalac hartije od vrednosti, primajući hartiju od svog prethodnika, znao ili morao znati da mu je ovaj predaje da bi izbegao prigovor koji izdavalac ima prema njemu, izdavalac može istaći taj prigovor i prema imaoocu hartije.

Posebnim zakonom mogu se odrediti i druge vrste prigovora kod pojedinih vrsta hartije od vrednosti.

Zamena oštećene hartije od vrednosti

Član 292 (član 259 ZOO)

Imalac oštećene hartije od vrednosti koja nije podobna za promet, ali čija se istinitost i sadržina mogu tačno utvrditi, ima pravo da zahteva izdavanje nove hartije od vrednosti u istom iznosu, s tim da vrati oštećenu hartiju i naknadi troškove.

Amortizacija hartije od vrednosti

Član 293 (član 260 ZOO)

Izgubljena hartija od vrednosti može se amortizovati samo ako glasi na ime ili po naredbi ukoliko posebnim zakonom nije drukčije određeno.

HARTIJE OD VREDNOSTI IZDATE U SERIJI NE MOGU SE AMORTIZOVATI.

Zastarelost potraživanja iz hartije od vrednosti

Član 294 (član 261 ZOO)

Za zastarelost potraživanja iz hartije od vrednosti važe pravila o zastarelosti, ako posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Napomena: Odredbe o tovarnom listu, skladišnici, konosmanu, polisi osiguranja i dr. uređuju se uz odgovarajuće pravne poslove.

ODELJAK 7.

LEGITIMACIONI PAPIRI I ZNACI

Legitimacioni papiri

Član 295 (član 257 ZOO)

Na železničke karte, pozorišne i druge ulaznice, bonove i druge slične isprave koje sadrže određenu obavezu za njihovog izdavaoca, a u kojima nije označen poverilac, niti iz njih ili okolnosti u kojima su izdate proizlazi da se mogu ustupiti drugome, shodno se primenjuju odgovarajuće odredbe o hartijama od vrednosti.

Legitimacioni znaci

Član 296 (član 258 ZOO)

Garderobni ili slični znaci, koji se sastoje iz komada hartije, metala ili drugog materijala, na kojima je obično utisnut neki broj, ili naveden broj predatih predmeta, a koji obično ne sadrži nešto određeno o obavezi njihovog izdavaoca, služe samo da pokažu ko je poverilac u obligacionom odnosu prilikom čijeg nastanka su izdati.

Izdavalac legitimacionog znaka oslobađa se obaveze kad je u dobroj veri izvrši donosiocu, ali za donosioca ne važi pretpostavka da je on pravi poverilac ili da je ovlašćen zahtevati ispunjenje, te je u slučaju spora dužan dokazati to svoje svojstvo.

Poverilac može zahtevati ispunjenje obaveze iako je izgubio legitimacioni znak.

U pogledu ostalog, u svakom pojedinom slučaju treba se držati zajedničke volje izdavaoca i primaoca znaka, kao i onoga što je uobičajeno.

Deo drugi
DEJSTVA OBAVEZA

Glava VII
POVERIOČEVA PRAVA I DUŽNIKOVE OBAVEZE

ODELJAK 1.
PRAVO NA NAKNADU ŠTETE

Odsek 1.
OPŠTA PRAVILA

Ispunjenje obaveze i posledice neispunjenja

Član 297 (član 262 ZOO)

Poverilac u obligacionom odnosu je ovlašćen da od dužnika zahteva ispunjenje obaveze, a dužnik je dužan ispuniti je savesno u svemu kako ona glasi.

Kad dužnik ne ispuni obavezu ili zadocni sa njenim ispunjenjem, poverilac ima pravo zahtevati i naknadu štete koju je usled toga pretrpeo.

Za štetu zbog zadocnjenja sa ispunjenjem odgovara i dužnik kome je poverilac dao primeren naknadni rok za ispunjenje.

Dužnik odgovara i za delimičnu ili potpunu nemogućnost ispunjenja i ako tu nemogućnost nije skrivio ako je nastupila posle njegovog dolaska u docnju, za koju odgovara.

Alternativa: Posle stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

ZA SVOJE OBAVEZE DUŽNIK ODGOVARA SVOJOM CELOKUPNOM IMOVINOM.

Oslobađanje dužnika od odgovornosti

Član 298 (član 263 ZOO)

Dužnik se oslobađa odgovornosti za štetu ako dokaže da bi stvar koja je predmet obaveze slučajno propala i da je on svoju obavezu na vreme ispunio.

Dužnik se oslobađa odgovornosti za štetu ako dokaže da nije mogao da ispunji svoju obavezu, odnosno da je zakasnio sa ispunjenjem obaveze zbog okolnosti nastalih posle zaključenja ugovora koje nije mogao sprečiti, otkloniti ili izbeći.

Ugovorno proširenje odgovornosti

Član 299 (član 264 ZOO)

Ugovorom se može proširiti odgovornost dužnika i na slučaj za koji on inače ne odgovara.

Ali se ispunjenje ovakve ugovorne odredbe ne može zahtevati ako bi to bilo u suprotnosti sa načelom savesnosti i poštenja.

Ograničenje i isključenje odgovornosti

Član 300 (član 265 ZOO)

Odgovornost dužnika za nameru ili krajnju nepažnju ne može se unapred ugovorom isključiti.

Ali sud može na zahtev zainteresovane ugovorne strane poništiti i ugovornu odredbu o isključenju odgovornosti za običnu nepažnju, ako je takav sporazum proizašao iz monopolskog položaja dužnika ili uopšte iz neravnopravnog odnosa ugovornih strana.

Punovažna je odredba ugovora kojom se određuju najviši iznos naknade, ako tako određeni iznos nije u očiglednoj nesrazmeri sa štetom i ako za određeni slučaj nije što drugo zakonom određeno.

U slučaju ograničenja visine naknade poverilac ima pravo na potpunu naknadu ako je nemogućnost ispunjenja obaveze prouzrokovana namerno ili krajnjom nepažnjom dužnika.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

ODGOVORNOST DUŽNIKA ZBOG NEIZVRŠENJA UGOVORA NE MOŽE SE UGOVOROM ISKLJUČITI, AKO ZA ODREĐENI SLUČAJ NIJE ŠTO DRUGO ZAKONOM ODREĐENO.

PUNOVAŽNA JE ODREDBA UGOVORA KOJOM SE ODREĐUJE NAJVIŠI IZNOS NAKNADE, AKO TAKO ODREĐENI IZNOS NIJE U OČIGLEDNOJ NESRAZMERI SA ŠTETOM I AKO ZA ODREĐENI SLUČAJ NIJE ŠTO DRUGO ZAKONOM NAREĐENO.

ALI ĆE I U SLUČAJU DOZVOLJENOG ISKLJUČENJA ODGOVORNOSTI I U SLUČAJU OGRANIČENJA VISINE NAKNADE POVERILAC IMATI PRAVO NA POTPUNU NAKNADU PO PRAVILIMA VANUGOVORNE ODGOVORNOSTI AKO JE NEMOGUĆNOST ISPUNJENJA PROUZROKOVANA NAMERNO ILI KRAJNJOM NEPAŽNJOM DUŽNIKA.

ODREDBAMA OVOG ČLANA NE DIRA SE U PRAVO UGOVORNIH STRANA DA ODREDE DA LI NEKA OBAVEZA NASTAJE IZ NJIHOVOG UGOVORA I KOLIKI JE OBIM POJEDINIH OBAVEZA.

Obim naknade

Član 301 (član 266 ZOO)

Poverilac ima pravo na naknadu obične štete i izmakle koristi, koje je dužnik u vreme zaključenja ugovora morao predvideti kao moguće posledice povrede ugovora, a s obzirom na činjenice koje su mu tada bile poznate ili morale biti poznate.

U slučaju prevare ili namernog neispunjenja, kao i neispunjenja zbog krajnje nepažnje, poverilac ima pravo zahtevati od dužnika naknadu celokupne štete koja je nastala zbog povrede ugovora, bez obzira na to što dužnik nije znao za posebne okolnosti zbog kojih su one nastale.

Ako je prilikom povrede obaveze pored štete nastao za poverioca i neki dobitak, o njemu će se prilikom određivanja visine naknade voditi računa u razumnoj meri.

Strana koja se poziva na povredu ugovora dužna je preduzeti sve razumne mere da bi se smanjila šteta izazvana tom povredom, inače druga strana može zahtevati smanjenje naknade.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na neispunjenje obaveza koje nisu nastale iz ugovora, ukoliko za pojedine od njih nije ovim zakonikom nešto drugo predviđeno.

Krivica poverioca

Član 302 (član 267 ZOO)

Kad za nastalu štetu, ili njenu veličinu, ili za otežanje dužnikovog položaja ima krivice do poverioca ili do lica za koje on odgovara, naknada se smanjuje srazmerno.

Odgovornost zbog propuštanja obaveštenja

Član 303 (član 268 ZOO)

Ugovorna strana koja je dužna da obavesti drugu stranu o činjenicama koje su od uticaja na njihov međusobni odnos, odgovara za štetu koju pretrpi druga strana zbog toga što nije bila na vreme obaveštena.

Primena odredaba o prouzrokovanju štete

Član 304 (član 269 ZOO)

Ukoliko odredbama ovog odseka nije drukčije propisano, na naknadu ove štete shodno se primenjuju odredbe ovog zakonika o naknadi vanugovorne štete.

Odsek 2.

UGOVORNA KAZNA

Opšta pravila

Član 305 (član 270 ZOO)

Poverilac i dužnik mogu ugovoriti da će dužnik platiti poveriocu određeni novčani iznos ili pribaviti neku drugu materijalnu korist ako ne ispuní svoju obavezu ili ako zadocni sa njenim ispunjenjem (ugovorna kazna).

Ako što drugo ne proizlazi iz ugovora, smatra se da je kazna ugovorena za slučaj da dužnik zadocni sa ispunjenjem.

Ugovorna kazna ne može biti ugovorena za novčane obaveze.

Način određivanja

Član 306 (član 271 ZOO)

Ugovorne strane mogu odrediti visinu kazne po svom nahođenju u jednom ukupnom iznosu, u procentu, ili za svaki dan zadocnjenja, ili na koji drugi način.

Ona mora biti ugovorena u formi propisanoj za ugovor iz koga je nastala obaveza na čije se ispunjenje odnosi.

Akcesornost

Član 307 (član 272 ZOO)

Sporazum o ugovornoj kazni deli pravnu sudbinu obaveze na čije se obezbeđenje on odnosi.

Sporazum gubi pravno dejstvo ako je do neispunjenja ili zadocnjenja došlo iz uzroka za koji dužnik ne odgovara.

Poveriočeva prava

Član 308 (član 273 ZOO)

Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjenja obaveze, poverilac može zahtevati ili ispunjenje obaveze ili ugovornu kaznu.

On gubi pravo da zahteva ispunjenje obaveze ako je zatražio isplatu ugovorne kazne.

Kad je kazna ugovorena za slučaj neispunjenja, dužnik nema pravo da isplati ugovornu kaznu i odustane od ugovora, izuzev ako je to bila namera ugovornih strana kad su kaznu ugovorili.

Kad je kazna ugovorena za slučaj da dužnik zadocni sa ispunjenjem, poverilac ima pravo zahtevati i ispunjenje obaveze i ugovornu kaznu.

Poverilac ne može zahtevati ugovornu kaznu zbog zadocnjenja ako je primio ispunjenje obaveze, a nije bez odlaganja saopštio dužniku da zadržava svoje pravo na ugovornu kaznu.

Alternativa: U stavu 5 brišu se reči: „A NIJE BEZ ODLAGANJA SAOPŠTIO DUŽNIKU DA ZADRŽAVA SVOJE PRAVO NA UGOVORNU KAZNU.”

Smanjenje iznosa ugovorne kazne

Član 309 (član 274 ZOO)

Sud će na zahtev dužnika smanjiti iznos ugovorne kazne ako nađe da je ona nesrazmerno visoka s obzirom na vrednost i značaj predmeta obaveze.

Alternativa: U prethodnom članu brišu se reči: „S OBZIROM NA VREDNOST I ZNAČAJ PREDMETA OBAVEZE.”

Ugovorna kazna i naknada štete

Član 310 (član 275 ZOO)

Poverilac ima pravo zahtevati ugovornu kaznu i kad njen iznos premaša visinu štete koju je pretrpeo, kao i kad nije pretrpeo nikakvu štetu.

Ako je šteta koju je poverilac pretrpeo veća od iznosa ugovorne kazne, on ima pravo zahtevati razliku do potpune naknade štete.

I Varijanta: Stav 2. menja se tako da glasi:

AKO POVERILAC DOKAŽE DA JE IZNOS UGOVORNE KAZNE MANJI OD ŠTETE KOJU JE PRETRPEO, ON IMA PRAVO NA POTPUNU NAKNADU ŠTETE MESTO UGOVORENE KAZNE.

II Varijanta: Stav 2. menja se tako da glasi:

POVERILAC ČIJA JE ŠTETA VEĆA OD UGOVORNE KAZNE MOŽE DA TRAŽI VEĆU NAKNADU SAMO AKO DOKAŽE POSTOJANJE KRIVICE DUŽNIKA.

Zakonom određena naknada i ugovorna kazna

Član 311 (član 276 ZOO)

Ako je za neispunjenje obaveze ili za slučaj zadocnjenja sa ispunjenjem zakonom određena visina naknade pod nazivom penala, ugovorne kazne, naknade ili pod kojim drugim nazivom, a ugovorne strane su pored toga ugovorile kaznu, poverilac nema pravo da zahteva ujedno ugovorenu kaznu i naknadu određenu zakonom, izuzev ako je to samim zakonom dozvoljeno.

Odsek 3.

ZATEZNA KAMATA

Kad se duguje

Član 312 (član 277 ZOO)

Dužnik koji zadocni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje, pored glavnice, i zateznu kamatu.

STOPA ZATEZNE KAMATE UTVRĐUJE SE POSEBNIM PROPISIMA.

Ako je stopa ugovorene kamate viša od stope zatezne kamate, ona teče i posle dužnikove docnje.

Pravo na potpunu naknadu

Član 313 (član 278 ZOO)

Poverilac ima pravo na zateznu kamatu bez obzira na to da li je pretrpeo kakvu štetu zbog dužnikove docnje.

Ako je šteta koju je poverilac pretrpeo zbog dužnikovog zadocnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtevati razliku do potpune naknade štete.

Kamata na kamatu

Član 314 (član 279 ZOO)

Na dospelu, a neisplaćenu ugovornu ili zateznu kamatu, kao i na druga dospela povremena novčana davanja ne teče zatezna kamata, izuzev kad je to zakonom određeno.

Na iznos neisplaćene kamate može se zahtevati zatezna kamata samo od dana kad je sudu podnesen zahtev za njenu isplatu.

Na povremena dospela novčana davanja teče zatezna kamata od dana kad je sudu podnesen zahtev za njihovu isplatu.

Alternativa: Dodaje se novi odsek i član koji glase:

Odsek 4.

VRŠENJE DUŽNIKOVIH PRAVA

Član 315

SVAKI POVERILAC ČIJE JE POTRAŽIVANJE DOSPELO ZA ISPLATU MOŽE VRŠITI, U IME I ZA RAČUN DUŽNIKA, NJEGOVA IMOVINSKA PRAVA PREMA TREĆIM LICIMA KOJA ON NE VRŠI NA ŠTETU SVOJIH POVERILACA, IZUZEV ONIH PRAVA KOJA SU ISKLJUČIVO VEZANA ZA DUŽNIKOVU LIČNOST.

SUD ĆE O POVERIOČEVOM ZAHTEVU OBAVESTITI DUŽNIKA.

DRUGA STRANA MOŽE ISTAČI POVERIOCU SVE PRIGOVORE I DRUGA SREDSTVA OD-BRANE KOJE IMA PREMA DUŽNIKU.

POVERILAC ČIJOM JE ZASLUGOM OSTVARENO NEKO DUŽNIKOVO IMOVINSKO PRAVO IMA PRAVO PRVENSTVENE NAPLATE IZ VREDNOSTI TOG PRAVA.

ODELJAK 2.

POBIJANJE DUŽNIKOVIH PRAVNIH RADNJI

Opšte pravilo

Član 316 (član 280 ZOO)

Svaki poverilac čije je potraživanje dospelo za isplatu, i bez obzira kad je nastalo, može pobijati pravnu radnju svog dužnika koja je preduzeta na štetu poverilaca.

Smatra se da je pravna radnja preduzeta na štetu poverilaca ako usled njenog izvršenja dužnik nema dovoljno sredstava za ispunjenje poveriočevog potraživanja.

Pod pravnom radnjom podrazumeva se i propuštanje zbog koga je dužnik izgubio kakvo imovinsko pravo ili kojim je za njega nastala kakva imovinska obaveza.

Uslovi pobijanja

Član 317 (član 281 ZOO)

Teretno raspolaganje može se pobijati ako je u vreme raspolaganja dužnik znao ili mogao znati da preduzetim raspolaganjem nanosi štetu svojim poveriocima i ako je trećem licu sa kojim je ili u čiju je korist pravna radnja preduzeta to bilo poznato ili moglo biti poznato.

Ako je treće lice dužnikov suprug, ili srodnik po krvi u pravoj liniji, ili u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, ili po tazbini do istog stepena, pretpostavlja se da mu je bilo poznato da dužnik preduzetim raspolaganjem nanosi štetu poveriocima.

Kod besplatnih raspolaganja i sa njima izjednačenih pravnih radnji smatra se da je dužnik znao da preduzetim raspolaganjem nanosi štetu poveriocima, i za pobijanje tih radnji ne zahteva se da je trećem licu to bilo poznato ili moglo biti poznato.

Odricanje od nasleđstva smatra se besplatnim raspolaganjem.

Isključenje pobijanja

Član 318 (član 282 ZOO)

Ne mogu se pobijati zbog oštećenja poverilaca uobičajeni prigodni darovi, nagradni darovi, kao ni darovi učinjeni iz zahvalnosti, srazmerni materijalnim mogućnostima dužnika.

Kako se vrši pobijanje

Član 319 (član 283 ZOO)

Pobijanje se može vršiti tužbom ili prigovorom.

Tužba za pobijanje podnosi se protiv trećeg lica sa kojim je, ili u čiju je korist preduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno protiv njegovih univerzalnih pravnih sledbenika.

Ako je treći otuđio nekim teretnim poslom korist pribavljenu raspolaganjem koje se pobija, tužba se može podići protiv pribavioca samo ako je ovaj znao da se pribavljanje njegovih prethodnika moglo pobijati, a ako je tu korist otuđio poslom bez naknade, tužba se može podići protiv pribavioca i ako on to nije znao.

Tuženi može izbeći pobijanje ako ispuni dužnikovu obavezu.

Dejstvo pobijanja

Član 320 (član 284 ZOO)

Ako sud usvoji tužbeni zahtev, pravna radnja gubi dejstvo samo prema tužiocu i samo koliko je potrebno za ispunjenje njegovih potraživanja.

Rok za podizanje tužbe

Član 321 (član 285 ZOO)

Tužba za pobijanje može se podneti u roku od jedne godine za teretno raspolaganje, a za ostale slučajeve u roku od tri godine.

Rok iz prethodnog stava računa se od dana kada je preduzeta pravna radnja koja se pobija, odnosno od dana kada je trebalo preduzeti propuštenu radnju.

Alternativa: Stav 1 menja se tako da glasi:

TUŽBA ZA POBIJANJE MOŽE SE PODNETI U ROKU OD TRI GODINE.

Dodaje se novi stav 3 koji glasi:

TROGODIŠNJI ROK PREKIDA SE AKO POVERILAC IZVESTI LICE PROTIV KOGA SE MOŽE PODNETI TUŽBA O SVOJOJ NAMERI DA ZAHTEVA POBIJANJE POSLA.

ODELJAK 3.

PRAVO ZADRŽAVANJA

Vršenje prava zadržavanja

Član 322 (član 286 ZOO)

Poverilac dospelog potraživanja u čijim se rukama nalazi neka dužnikova stvar ima pravo zadržati je dok mu ne bude isplaćeno potraživanje.

U slučaju da je dužnik postao nesposoban za plaćanje, poverilac može vršiti pravo zadržavanja iako njegovo potraživanje nije dospelo.

Izuzeci

Član 323 (član 287 ZOO)

Poverilac nema pravo zadržavanja kad dužnik zahteva da mu se vrati stvar koja je izašla iz njegove državine protiv njegove volje, ili kad dužnik zahteva da mu se vrati stvar koja je predata poveriocu na čuvanje ili na poslugu.

On ne može zadržati ni punomoćje dobijeno od dužnika, kao ni druge dužnikove isprave, legitimacije, prepisku i ostale slične stvari, kao ni druge stvari koje se ne mogu izložiti prodaji.

Obaveza vraćanja stvari pre ispunjenja obaveze

Član 324 (član 288 ZOO)

Poverilac je dužan vratiti stvar dužniku ako mu ovaj pruži odgovarajuće obezbeđenje njegovog potraživanja.

Dejstvo prava zadržavanja

Član 325 (član 289 ZOO)

Poverilac koji drži dužnikovu stvar po osnovu prava zadržavanja ima pravo da se naplati iz njene vrednosti na isti način kao založni poverilac, ali je dužan

pre nego što pristupi ostvarenju naplate da o svojoj nameri blagovremeno obavesti dužnika.

Glava VIII

POVERIOČEVA PRAVA U NEKIM POSEBNIM SLUČAJEVIMA

Kad se obaveza sastoji u davanju stvari određenih po rodu

Član 326 (član 290 ZOO)

Kad se obaveza sastoji u davanju stvari određenih po rodu, a dužnik dođe u docnju, poverilac, pošto je prethodno o tome obavestio dužnika, može po svom izboru nabaviti stvar istoga roda i zahtevati od dužnika naknadu cene i naknadu štete, ili zahtevati vrednost dugovanih stvari i naknadu štete.

Kad se obaveza sastoji u činjenju

Član 327 (član 291 ZOO)

Kad se obaveza sastoji u činjenju, a dužnik tu obavezu nije na vreme ispunio, poverilac može, obavestivši o tome prethodno dužnika, sam o trošku dužnika uraditi ono što je dužnik bio dužan uraditi, a od dužnika zahtevati naknadu štete zbog zadocnjenja, kao i naknadu druge štete koju bi imao zbog ovakvog načina ispunjenja.

Kad se obaveza sastoji u nečinjenju

Član 328 (član 292 ZOO)

Kad se obaveza sastoji u nečinjenju, poverilac ima pravo na naknadu štete samim tim što je dužnik postupio protivno svojoj obavezi.

Ako je nešto sagrađeno protivno obavezi, poverilac može zahtevati da se to ukloni o trošku dužnika i da mu dužnik naknadi štetu koju je pretrpeo u vezi sa građenjem i uklanjanjem.

Sud može, kad nađe da je to očigledno korisnije, uzimajući u obzir opšti interes i opravdani interes poverioca, odlučiti da se ne ruši ono što je sagrađeno, već da se poveriocu naknadi šteta u novcu.

Pravo zahtevati naknadu umesto dosuđenog

Član 329 (član 293 ZOO)

Ako dužnik ne ispunji svoju obavezu u roku koji mu je određen pravnom odlukom, poverilac ga može pozvati da je ispunji u naknadnom primere-

nom roku i izjaviti da po isteku tog roka neće primiti ispunjenje, nego će tražiti naknadu štete zbog neispunjenja.

Po isteku naknadnog roka, poverilac može zahtevati samo naknadu štete zbog neispunjenja.

Sudski penali

Član 330 (član 294 ZOO)

Kad dužnik ne izvrši o roku neku svoju nenovčanu obavezu utvrđenu pravnosnažnom odlukom, sud može, na traženje poverioca, odrediti dužniku naknadni primeren rok i izreći, a u cilju uticanja na dužnika i nezavisno od svake štete, da će dužnik, ako ne izvrši svoju obavezu u tom roku, biti dužan isplatiti poveriocu izvesnu svotu novca za svaki dan zadocnjenja, ili za koju drugu jedinicu vremena, počev od isteka tog roka.

Kad dužnik naknadno ispuni obavezu, sud može smanjiti tako određenu svotu, vodeći računa o svrsi zbog koje je naredio njeno plaćanje.

Deo treći
PRESTANAK OBAVEZA

OPŠTE PRAVILO

Član 331 (član 295 ZOO)

Obaveza prestaje kad se ispuni, kao i u drugim zakonom određenim slučajevima.

Prestankom glavne obaveze gase se jemstvo, zaloga i druga sporedna prava.

Glava IX
ISPUNJENJE

ODELJAK 1.
OPŠTA PRAVILA O ISPUNJENJU

Odsek 1.
KO MOŽE ISPUNITI I TROŠKOVI ISPUNJENJA

Ispunjenje od strane dužnika ili trećeg lica

Član 332 (član 296 ZOO)

Obavezu može ispuniti ne samo dužnik nego i treće lice.

Poverilac je dužan primiti ispunjenje od svakog lica koje ima neki pravni interes da obaveza bude ispunjena, čak i kad se dužnik protivi tom ispunjenju.

Poverilac je dužan primiti ispunjenje od trećeg lica ako je dužnik sa tim saglasan, izuzev kad prema ugovoru ili prirodi same obaveze ovu treba da ispuni dužnik lično.

Poverilac može primiti ispunjenje od trećeg lica bez dužnikovog znanja, pa i u slučaju kad ga je dužnik obavestio da ne pristaje da treći ispuni njegovu obavezu.

Ali, ako mu je dužnik ponudio da sam ispuni odmah svoju obavezu, poverilac ne može primiti ispunjenje od trećeg lica.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

ISPUNITI OBAVEZU MOŽE I POSLOVNO NESPOSOBAN DUŽNIK, AKO JE POSTOJANJE OBAVEZE NESUMNJIVO I AKO JE DOSPEO ROK ZA ISPUNJENJE.

OBAVEZU MOŽE ISPUNITI NE SAMO DUŽNIK NEGO I NEKO TREĆE LICE.

POVERILAC JE DUŽAN PRIMITI ISPUNJENJE OD SVAKOG LICA KOJE IMA NEKI PRAVNI INTERES DA OBAVEZA BUDE ISPUNJENA, ČAK I KAD SE DUŽNIK PROTIVI TOM ISPUNJENJU.

POVERILAC JE DUŽAN PRIMITI ISPUNJENJE OD TREĆEG LICA AKO JE DUŽNIK SA TIM SAGLASAN, IZUZEV KAD PREMA UGOVORU ILI PRIRODI SAME OBAVEZE OVU TREBA DA ISPUNI DUŽNIK LIČNO.

POVERILAC MOŽE PRIMITI ISPUNJENJE OD TREĆEG LICA I BEZ DUŽNIKOVOG ZNANJA.

ON MOŽE PRIMITI ISPUNJENJE OD TREĆEG LICA, ALI TO NIJE DUŽAN AKO GA JE DUŽNIK OBAVESTIO DA NE PRISTAJE DA TREĆI ISPUNI NJEGOVU OBAVEZU.

Ispunjenje poslovno nesposobnog

Član 333 (član 297 ZOO)

I poslovno nesposobni dužnik može pravovaljano ispuniti obavezu ako je postojanje obaveze nesumnjivo i ako je dospeo rok za njeno ispunjenje.

Ali se može osporavati ispunjenje ako je takvo lice isplatilo zastareli dug ili dug koji potiče iz igre ili opklade.

Alternativa: Stav 2. se briše.

Napomena: Stav 1. se briše, ako se prihvati alternativno rešenje uz prethodni član.

Troškovi ispunjenja

Član 334 (član 298 ZOO)

Troškove ispunjenja snosi dužnik, ukoliko ih nije prouzrokovao poverilac.

Odsek 2.

ISPUNJENJE SA SUBROGACIJOM

Ugovorna subrogacija

Član 335 (član 299 ZOO)

U slučaju ispunjenja tuđe obaveze svaki ispunilac može ugovoriti sa poveriocem, pre ispunjenja ili prilikom ispunjenja, da ispunjeno potraživanje pređe na njega sa svima ili samo sa nekim sporednim pravima.

Poveriočeva prava mogu preći na ispunioca i na osnovu ugovora između dužnika i ispunioca, zaključenog pre ispunjenja.

U ovim slučajevima subrogacija ispunioca u prava poverioca nastaje u času ispunjenja.

Zakonska subrogacija

Član 336 (član 300 ZOO)

Kad obavezu ispuni lice koje ima neki pravni interes u tome, na njega prelazi u času ispunjenja poveriočevo potraživanje sa svim sporednim pravima I GARANCIJAMA NJEGOVOG ISPUNJENJA.

Subrogacija u slučaju delimičnog ispunjenja

Član 337 (član 301 ZOO)

U slučaju delimičnog ispunjenja poveriočevog potraživanja, na ispunioca prelaze sporedna prava kojima je obezbeđeno ispunjenje tog potraživanja samo ukoliko nisu potrebna za ispunjenje ostatka poveriočevog potraživanja.

Ali poverilac i ispunilac mogu ugovoriti da će koristiti garancije srazmerno svojim potraživanjima, a mogu ugovoriti i da će ispunilac imati pravo prvenstvene naplate.

Dokazi i sredstva obezbeđenja

Član 338 (član 302 ZOO)

Poverilac je dužan predati ispuniocu sredstva kojima se potraživanje dokazuje ili obezbeđuje.

Izuzetno, poverilac može predati ispuniocu stvar koju je primio u zalogu od dužnika ili nekog drugog samo ako zalagodavac pristane na to, inače ona ostaje kod poverioca da je drži i čuva za račun ispunioca.

Koliko se može zahtevati od dužnika

Član 339 (član 303 ZOO)

Ispunilac na koga je prešlo potraživanje ne može zahtevati od dužnika više nego što je isplatio poveriocu.

Isključenje odgovornosti poverioca za postojanje i naplativost potraživanja

Član 340 (član 304 ZOO)

Poverilac koji je primio ispunjenje od trećeg lica ne odgovara za postojanje i naplativost potraživanja u vreme ispunjenja.

Ovim se ne isključuje primena pravila o sticanju bez osnova.

Odsek 3.

KOME SE VRŠI ISPUNJENJE

Ovlašćeno lice

Član 341 (član 305 ZOO)

Ispunjenje mora biti izvršeno poveriocu ili licu određenom zakonom, sudskom odlukom, ugovorom između poverioca i dužnika, ili od strane samog poverioca.

Ispunjenje je punovažno i kad je izvršeno trećem licu, ako ga je poverilac naknadno odobrio ili ako se njime koristio.

Alternativa: Posle prethodnog člana dodaju se dva nova člana koja glase:

Prividni poverilac

Član 342

DUŽNIK SE OSLOBAĐA OBAVEZE AKO JE U DOBROJ VERI IZVRŠIO ISPUNJENJE PRIVIDNOM POVERIOCU, A OVAJ JE OBAVEZAN PREMA PRAVOM POVERIOCU PO PRAVILIMA O STICANJU BEZ OSNOVA.

Ovlašćenje trećeg lica da primi ispunjenje

Član 343

KAD JE TREĆE LICE OVLAŠĆENO DA PRIMI ISPUNJENJE ZA POVERIOCA, U SUMNJI SE SMATRA DA ONO NIJE OVLAŠĆENO ZAHTEVATI ISPUNJENJE OD DUŽNIKA.

Ispunjenje poslovno nesposobnom poveriocu

Član 344 (član 306 ZOO)

Ispunjenje izvršeno poslovno nesposobnom poveriocu oslobađa dužnika samo ukoliko je bilo korisno za poverioca ili se predmet ispunjenja još nalazi kod njega.

Poslovno nesposoban poverilac može odobriti, pošto postane poslovno sposoban, ispunjenje koje je primio u vreme svoje poslovne nesposobnosti.

Alternativa: U stavu 1. reči: „kod njega” zamenjuju se rečima: „U NJEGOVOJ IMOVINI”.

Odsek 4.

PREDMET ISPUNJENJA

Sadržina obaveze

Član 345 (član 307 ZOO)

Ispunjenje se sastoji u izvršenju onoga što čini sadržinu obaveze, te niti je dužnik može ispuniti nečim drugim, niti poverilac može zahtevati nešto drugo.

Nema punovažnog ispunjenja ako ono što je dužnik predao kao dugovanu stvar, i poverilac kao takvu primio to u istinu nije, i poverilac ima pravo da vrati ono što mu je predato i da zahteva dugovanu stvar.

Zamena ispunjenja

Član 346 (član 308 ZOO)

Obaveza prestaje ako poverilac u sporazumu sa dužnikom primi nešto drugo umesto onoga što mu se duguje.

U tom slučaju dužnik odgovara isto kao prodavac za materijalne i pravne nedostatke stvari date umesto onoga što je dugovao.

Ali, poverilac, umesto zahteva po osnovu odgovornosti dužnika za materijalne ili pravne nedostatke stvari, može zahtevati od dužnika, ali ne više od jemca, ispunjenje prvobitnog potraživanja i naknadu štete.

Predaja radi prodaje

Član 347 (član 309 ZOO)

Ako je dužnik predao poveriocu neku stvar ili koje drugo pravo da ih proda i da iz postignutog iznosa naplati svoje potraživanje, a ostatak mu preda, obaveza prestaje tek kad se poverilac naplati iz postignutog iznosa.

Delimično ispunjenje

Član 348 (član 310 ZOO)

Poverilac nije dužan priznati delimično ispunjenje, osim ako priroda obaveze drukčije ne nalaže.

Ali je poverilac dužan primiti delimično ispunjenje novčane obaveze, osim ako ima poseban interes da ga odbije.

Alternativa: Dodaje se stav 3 koji glasi:

AKO POVERILAC NAKNADNO UTVRDI DA ONO ŠTO JE PRIMIO KAO POTPUNO ISPUNJENJE U STVARI TO NIJE, IMA PRAVO VRATITI PRIMLJENO I ZAHTEVATI POTPUNO ISPUNJENJE.

Obaveza davanja stvari određenih po rodu

Član 349 (član 311 ZOO)

Ako su stvari određene samo po rodu, dužnik je dužan dati stvari srednje kakvoće.

Ali, ako mu je bila poznata namena stvari, dužan je dati stvari odgovarajućeg kvaliteta.

Odsek 5.

URAČUNAVANJE ISPUNJENJA

Red uračunavanja

Član 350 (član 312 ZOO)

Kad između istih lica postoji više istorodnih obaveza, pa ono što dužnik ispunjuje nije dovoljno da bi se mogle namiriti sve, onda se, ako o tome ne postoji sporazum poverioca i dužnika, uračunavanje vrši onim redom koji odredi dužnik najkasnije prilikom ispunjenja.

Kad nema dužnikove izjave o uračunavanju, obaveze se namiruju redom kako je koja dospela za ispunjenje.

Ako je više obaveza istovremeno dospelo, prvo se namiruju one koje su najmanje obezbeđene, a kad su sve podjednako obezbeđene, prvo se namiruju one koje su dužniku na najvećem teretu.

Ako su u svemu napred rečenom obaveze jednake, namiruju se redom kako su nastale, a ako su istovremeno nastale, ono što je dato na ime ispunjenja raspoređuje se na sve obaveze srazmerno njihovim iznosima.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

KAD IZMEĐU ISTIH LICA POSTOJI VIŠE ISTORODNIH OBAVEZA, PA ONO ŠTO DUŽNIK ISPUNJAVANJE NIJE DOVOLJNO DA BI SE MOGLE NAMIRITI SVE, ONDA SE URAČUNAVANJE VRŠI ONIM REDOM KOJI ODREDI DUŽNIK.

IZUZETNO, AKO DUŽNIK PORED GLAVNICE DUGUJE I KAMATE I TROŠKOVE, URAČUNAVANJE SE VRŠI SPORAZUMOM POVERIOCA I DUŽNIKA, A AKO TAKVOG SPORAZUMA NEMA, URAČUNAVANJE SE OBAVEZNO VRŠI TAKO ŠTO SE PRVO OTPLAĆUJU TROŠKOVI, ZATIM KAMATE I NAJZAD GLAVNICA.

KAD NEMA NI SPORAZUMA NI DUŽNIKOVE IZJAVE O URAČUNAVANJU, ONDA SE OBAVEZE NAMIRUJU REDOM KAKO JE KOJA DOSPELA ZA ISPUNJENJE.

AKO JE VIŠE OBAVEZA ISTOVREMENO DOSPelo ZA ISPUNJENJE, ONDA SE PRVO NAMIRUJU ONE ČIJE JE ISPUNJENJE NAJMANJE OBEZBEĐENO, A KAD SU SVE PODJEDNAKO OBEZBEĐENE, ONDA SE PRVO NAMIRUJU ONE KOJE SU DUŽNIKU NA NAJVEĆEM TERETU.

AKO SE U SVEMU NAPRED REČENOM OBAVEZE JEDNAKE, NAMIRUJU SE REDOM KAKO SU NASTALE, A AKO SU ISTOVREMENO NASTALE, ONDA SE ONO ŠTO JE DATO NA IME ISPUNJENJA RASPOREĐUJE NA SVE OBAVEZE SRAZMERNO NJIHOVIM IZNOSIMA.

Alternativa: Posle prethodnog člana dodaje se novi član koji glasi:

Kad dužnik propusti da odredi red uračunavanja

Član 351

AKO SE DUŽNIK KOJI JE PROPUSTIO DA ODREDI RED URAČUNAVANJA NE SLAŽE SA URAČUNAVANJEM KOJE JE POVERILAC IZVRŠIO U PRIZNANICI, ON VIŠE NE MOŽE ODREDITI SAM DRUGI RED URAČUNAVANJA, ALI AKO BEZ ODLAGANJA IZJAVI POVERIOCU DA SE NE SLAŽE SA URAČUNAVANJEM IZVRŠENIM U PRIZNANICI, PRIMENIĆE SE RED URAČUNAVANJA ODREĐEN U ZAKONIKU.

Uračunavanje kamata i troškova

Član 352 (član 313 ZOO)

Ako dužnik pored glavnice duguje i kamate i troškove, uračunavanje se vrši tako što se prvo otplaćuju troškovi, zatim kamate i najzad glavnica.

Napomena: Ako se usvoji predložena alternativa za član 350 (stav 2), onda se ovaj član briše.

Odsek 6.

VREME ISPUNJENJA

Kad rok nije određen

Član 353 (član 314 ZOO)

Ako rok nije određen, a svrha posla, priroda obaveze i ostale okolnosti ne zahtevaju izvestan rok za ispunjenje, poverilac može zahtevati odmah ispunjenje obaveze, a dužnik sa svoje strane može zahtevati od poverioca da odmah primi ispunjenje.

Alternativa: Naslov iznad prethodnog člana menja se tako da glasi:

Opšte pravilo

i dodaje se novi stav 1. koji glasi:

DUŽNIK JE DUŽAN ISPUNITI OBAVEZU U ODREĐENOM ROKU.

Dosadašnji stav 1 postaje stav 2.

Ispunjenje pre roka

Član 354 (član 315 ZOO)

Kad je rok ugovoren isključivo u interesu dužnika, on ima pravo ispuniti obavezu i pre ugovorenog roka, ali je dužan obavestiti poverioca o svojoj nameri i paziti da to ne bude u nevreme.

U ostalim slučajevima, kad dužnik ponudi ispunjenje pre roka, poverilac može odbiti ispunjenje, a može ga i primiti i zadržati pravo na naknadu štete, ako o tome bez odlaganja obavesti dužnika.

Pravo poverioca da zahteva ispunjenje pre roka

Član 355 (član 316 ZOO)

Poverilac ima pravo zahtevati ispunjenje pre roka ako mu dužnik nije dao obećano obezbeđenje ili ako na njegov zahtev nije dopunio obezbeđenje smanjeno bez njegove krivice, kao i kad je rok ugovoren isključivo u njegovom interesu.

Kad je određivanje roka ostavljeno jednoj strani

Član 356 (član 317 ZOO)

Kad je određivanje vremena ispunjenja ostavljeno poveriocu ili dužniku, druga strana može, ako ovlašćenik ne odredi rok ni posle opomene, zahtevati od suda da odredi primeren rok za ispunjenje.

Novčana obaveza

Član 357 (član 318 ZOO)

Ako se plaćanje vrši posredstvom banke ili druge organizacije kod koje se vodi račun poverioca, smatraće se, ukoliko ugovorne strane nisu drukčije odredile, da je dug izmiren kada banci, odnosno organizaciji kod koje se vodi račun, stigne novčana doznaka u korist poverioca.

Ako je posebnim propisom ili ugovorom predviđeno plaćanje čekom na određeni račun, pretpostavlja se da su se strane saglasile da je isplata izvršena NA DAN KADA JE DUŽNIKOVA BANKA ZADUŽILA RAČUN IZDAVAOCA ČEKA, A BANKA OD POVERIOCA PRIMILA UPLATU.

Alternativa: Dodaju se dva nova člana koja glase:

Odbijanje zadocnelog ispunjenja

Član 358

POVERILAC MOŽE ODBITI DA PRIMI ZADOCNELO ISPUNJENJE KOJE VIŠE NEMA INTERESA ZA NJEGA I ZAHTEVATI NAKNADU ŠTETE ZBOG NEISPUNJENJA.

ZA ZADOCNENJE SA ISPUNJENJEM OBAVEZE IZ DVOSTRANOG UGOVORA VAŽE POSEBNE ODREDBE.

Ugovoreni gubitak roka

Član 359

KAD JE UGOVORENO DA ĆE DUŽNIK IZGUBITI ROKOVE AKO ZADOCNI SA ISPUNJENJEM NEKE OBAVEZE, GUBITAK ROKOVA NE NASTUPA AKO JE DUŽNIK ZADOCNIO SA ISPUNJENJEM NEZNATNOG DELA OBAVEZE, IZUZEV KAD JE DRUKČIJE UGOVORENO.

SMATRA SE DA SE POVERILAC ODREKAO DA SE KORISTI OVIM PRAVOM AKO JE PRIMIO ZADOCNELO ISPUNJENJE BEZ REZERVE.

Odsek 7.

MESTO ISPUNJENJA

Opšta pravila

Član 360 (član 319 ZOO)

Dužnik je dužan ispuniti obavezu, a poverilac primiti ispunjenje u mestu određenom pravnim poslom ili zakonom.

Kad mesto ispunjenja nije određeno, a ne može se odrediti ni po svrsi posla, prirodi obaveze ili ostalim okolnostima, ispunjenje obaveze vrši se u mestu u kome je dužnik u vreme nastanka obaveze imao svoje sedište, odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, svoje boravište.

Ali, ako je dužnik pravnog lica koje ima više organizacionih delova u raznim mestima, kao mesto ispunjenja smatra se sedište organizacionog dela koji treba da izvrši radnje neophodne za ispunjenje obaveze, ako je poveriocu ta okolnost pri zaključenju ugovora bila poznata ili morala biti poznata.

Mesto ispunjenja novčanih obaveza

Član 361 (član 320 ZOO)

Novčane obaveze ispunjavaju se u mestu u kome poverilac ima sedište odnosno prebivalište, a u nedostatku prebivališta, boravište.

Ako se plaćanje vrši virmanom, novčane obaveze se ispunjavaju u sedištu organizacije kod koje se vode poveriočeva novčana sredstva.

Ako je poverilac promenio mesto u kome je imao svoje sedište, odnosno prebivalište u vreme kad je obaveza nastala te su zbog toga povećani troškovi ispunjenja to povećanje pada na teret poverioca.

Odsek 8.
PRIZNANICA

Pretpostavke u vezi sa priznanicom

Član 362 (član 321 ZOO)

Ko ispuni obavezu potpuno ili delimično, ima pravo zahtevati da mu poverilac o tome izda priznanicu o svom trošku.

Dužnik koji je novčanu obavezu isplatio preko banke ili pošte, može zahtevati da mu poverilac izda priznanicu samo ako za to ima opravdan razlog.

Ako je izdata priznanica da je potpuno isplaćena glavnica, pretpostavlja se da su isplaćene i kamate i sudski i drugi troškovi, ako ih je bilo.

Isto tako, ako dužnik povremenih davanja, kao što su zakupnine, i drugih potraživanja koja se povremeno obračunavaju, kao što su ona koja nastaju utroškom električne energije, ili vode, ili upotrebom telefona, ima priznanicu da je isplatio docnije dospelo potraživanje pretpostavlja se da je isplatio i ona koja su ranije dospela.

Odbijanje izdavanja priznanice

Član 363 (član 322 ZOO)

Ako poverilac odbije da izda priznanicu, dužnik može položiti kod suda predmet svoje obaveze.

Odsek 9.
VRAĆANJE OBVEZNICE

Član 364 (član 323 ZOO)

Kad potpuno ispuni svoju obavezu, dužnik može, pored priznanice, zahtevati od poverioca da mu vrati obveznicu.

Kad poverilac ne može da vrati obveznicu, dužnik ima pravo zahtevati da mu poverilac izda javno overenu ispravu da je obaveza prestala.

Ako je dužniku vraćena obveznica, pretpostavlja se da je obaveza potpuno ispunjena.

Dužnik koji je ispunio obavezu samo delimično, ima pravo zahtevati da se to ispunjenje zabeleži na obveznici.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Vraćanje druge isprave o dugu

Član 364

Kad potpuno ispuni svoju obavezu, dužnik može, pored priznanice, zahtevati od poverioca da mu vrati DRUGU ISPRAVU O DUGU.

Kad poverilac ne može da vrati ISPRAVU O DUGU dužnik ima pravo zahtevati da mu poverilac izda javno overenu ispravu da je obaveza prestala.

Ako je dužniku vraćena DRUGA ISPRAVA O DUGU pretpostavlja se da je obaveza potpuno ispunjena.

Dužnik koji je ispunio obavezu samo delimično, ima pravo zahtevati da se to ispunjenje zabeleži na DRUGOJ ISPRAVI O DUGU.

ODELJAK 2.

DOCNJA

Odsek 1.

DOCNJA DUŽNIKA

Kad dužnik dolazi u docnju

Član 365 (član 324 ZOO)

Dužnik dolazi u docnju kad ne ispuni obavezu u roku određenom za ispunjenje.

Ako rok za ispunjenje nije određen, dužnik dolazi u docnju kad ga poverilac pozove da ispuni obavezu, usmeno ili pismeno, vansudskom opomenom ili započinjanjem nekog postupka čija je svrha da se postigne ispunjenje obaveze.

I Varijanta: Dodaje se novi stav 3 koji glasi:

DUŽNIK NE DOLAZI U DOCNJU AKO DOKAŽE DA JE ZADOCNIO SA ISPUNJENJEM USLED VIŠE SILE ILI NEKIH DRUGIH OKOLNOSTI ZA KOJE ON NE ODGOVARA.

II Varijanta: Dodaje se novi član koji glasi:

Dejstvo dužnikove docnje

Član 366

DUŽNIK U DOCNJI ODGOVARA ZA ŠTETU KOJU POVERILAC TRPI USLED NJEGOVOG ZADOCNENJA SA ISPUNJENJEM.

ON ODGOVARA I ZA DELIMIČNU ILI POTPUNU NEMOGUĆNOST ISPUNJENJA KOJA JE NASTUPILA OD VIŠE SILE POSLE NJEGOVOG DOLASKA U DOCNJU.

Odsek 2.
DOCNJA POVERIOCA

Kad poverilac dolazi u docnju

Član 367 (član 325 ZOO)

Poverilac dolazi u docnju ako bez osnovanog razloga odbije da primi ispunjenje ili ga svojim ponašanjem spreči.

Poverilac dolazi u docnju i kad je spreman da primi ispunjenje dužnikove istovremene obaveze, ali ne nudi ispunjenje svoje dospele obaveze.

Poverilac ne dolazi u docnju ako dokaže da u vreme ponude ispunjenja, ili u vreme određeno za ispunjenje, dužnik nije bio u mogućnosti da svoju obavezu ispuní.

Dejstva poveriočeve docnje

Član 368 (član 326 ZOO)

Dolaskom poverioca u docnju prestaje docnja dužnika, i na poverioca prelazi rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari.

Od dana poveriočeve docnje prestaje teći kamata.

Poverilac u docnji dužan je naknaditi dužniku štetu nastalu usled docnje za koju odgovara, kao i troškove oko daljeg čuvanja stvari.

ODELJAK 3.
POLAGANJE I PRODAJA DUGOVANE STVARI

Polaganje kod suda

Član 369 (član 327 ZOO)

Kad je poverilac u docnji, ili je nepoznat, ili kad je neizvesno ko je poverilac ili gde se nalazi, ili kad je poverilac poslovno nesposoban a nema zastupnika, može dužnik položiti dugovanu stvar kod suda za poverioca.

Isto pravo imaju i treća lica koja su pravno zainteresovana da obaveza bude ispunjena.

O izvršenom polaganju dužnik je dužan izvestiti poverioca ako zna za njega i za njegovo boravište.

Alternativa: Stav 3. zamenjuje se stavovima koji glase:

O IZVRŠENOM POLAGANJU DUŽNIK JE DUŽAN IZVESTITI POVERIOCA AKO ZNA ZA NJEGA I ZA NJEGOVO BORAVIŠTE, INAČE ĆE MU ODGOVARATI ZA ŠTETU.

AKO JE POVERIOČEVO BORAVIŠTE NEPOZNATO, ODREDIĆE MU SE STARALAC.

Kod kog suda se vrši polaganje

Član 370 (član 328 ZOO)

Polaganje se vrši kod stvarno nadležnog suda u mestu ispunjenja, osim ako razlozi ekonomičnosti ili priroda posla zahtevaju da se polaganje izvrši u mestu gde se stvar nalazi.

Svaki drugi stvarno nadležni sud mora primiti stvar u depozit, a dužnik je dužan dati naknadu poveriocu ako je ovaj polaganjem kod drugog suda pretrpeo štetu.

Predaja na čuvanje drugom licu

Član 371 (član 329 ZOO)

Kad je predmet obaveze neka stvar koja se ne može čuvati u sudskom depozitu, dužnik može zahtevati od suda da odredi lice kome će predati stvar da je čuva o trošku i za račun poverioca.

U slučaju obaveze iz privrednog ugovora, predaja takve stvari javnom skladištu na čuvanje za račun poverioca proizvodi dejstvo polaganja kod suda.

O izvršenoj predaji na čuvanje dužnik je dužan obavestiti poverioca, INAČE ĆE MU ODGOVARATI ZA ŠTETU.

Uzimanje položene stvari natrag

Član 372 (član 330 ZOO)

Dužnik može uzeti natrag položenu stvar.

O uzimanju stvari dužnik je dužan obavestiti poverioca.

Pravo dužnika da uzme položenu stvar prestaje kad dužnik izjavi sudu da se odriče tog prava, kad poverilac izjavi da prima položenu stvar, kao i kad bude utvrđeno pravnosnažnom odlukom da polaganje ispunjava uslove urednog ispunjenja.

Dejstvo polaganja

Član 373 (član 331 ZOO)

Polaganjem dugovane stvari dužnik se oslobađa obaveze u času kad je izvršio polaganje.

Ako je dužnik bio u docnji, njegova docnja prestaje.

Od časa kada je stvar položena, rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na poverioca.

Od dana polaganja prestaje teći kamata.

Ako dužnik uzme natrag položenu stvar, smatraće se kao da nije bilo polaganja, a njegovi sadužnici i jemci ostaju u obavezi.

Alternativa: Stav 1. menja se tako da glasi:

POLAGANJEM DUGOVANE STVARI KOD SUDA DUŽNIK SE OSLOBADA OBAVEZE U ČASU KADA JE IZVRŠENO POLAGANJE POD USLOVOM DA POLOŽENU STVAR NE UZME NATRAG.

Dodaje se novi stav 6. koji glasi:

ALI KADA POVERILAC IZJAVI DA ĆE PRIMITI POLOŽENU STVAR KAO POTPUNO ISPU-
NJE, KAO I KADA SE PRAVOSNAŽNOM PRESUDOM UTVRDI DA POLAGANJE ISPUNJAVA US-
LOVE UREDNOG POTPUNOG ISPUNJENJA, ONDA SU JEMCI I SADUŽNICI OSLOBOĐENI SVOJIH
OBAVEZA, ČAK I AKO BI DOCNIJE SA PRISTANKOM POVERIOCA DUŽNIK UZEO STVAR NAT-
RAG.

Troškovi polaganja

Član 374 (član 332 ZOO)

Troškove punovažnog i neopozvanog polaganja snosi poverilac ukoliko prelaze troškove ispunjenja koje je dužan snositi dužnik.

Prodaja umesto polaganja stvari

Član 375 (član 333 ZOO)

Ako je stvar nepodesna za čuvanje, ili ako su za njeno čuvanje ili za njeno održavanje potrebni troškovi nesrazmerni sa njenom vrednošću, dužnik je može prodati na javnoj prodaji u mestu određenom za ispunjenje, ili nekom drugom mestu ako je to u interesu poverioca, a postignuti iznos, po odbitku troškova prodaje, položiti kod suda tog mesta.

Ako stvar ima tekuću cenu, ili ako je male vrednosti u poređenju sa troškovi-
vima javne prodaje, dužnik je može prodati iz slobodne ruke ODNOSNO BEZ JAVNE
PRODAJE.

Ako je stvar takva da može brzo propasti ili se pokvariti, dužnik je dužan prodati je bez odlaganja na najpogodniji način.

U svakom slučaju, dužnik je dužan obavestiti poverioca o nameravanoj
prodaji kad god je to moguće, a po izvršenoj prodaji, o postignutoj ceni i njenom
polaganju kod suda.

Alternativa: Na kraju stava 4. tačka se zamenjuje zarezom i dodaju se reči: „INAČE ĆE MU ODGOVARATI ZA ŠTETU”.

Predavanje stvari poveriocu

Član 376 (član 334 ZOO)

Sud će predati poveriocu položenu stvar pod uslovima koje je dužnik postavio.

Alternativa: Dodaje se novi stav 2 koji glasi:

KAD POVERILAC IMA PRAVO ZAHTEVATI ISPUNJENJE OD DUŽNIKA SAMO AKO I SAM ISTOVREMENO ISPUNI NEŠTO NJEMU, DUŽNIK MOŽE POVERIOČEVO PRAVO DA UZME STVAR POLOŽENU ZA NJEGA KOD SUDA, USLOVITI ISPUNJENJEM ONOGA ŠTO POVERILAC DUGUJE NJEMU.

Prodaja radi pokrića troškova čuvanja

Član 377 (član 335 ZOO)

Ako troškovi čuvanja ne budu isplaćeni u razumnom roku, sud će, na traženje čuvara, narediti da se stvar proda i odrediti način prodaje.

Od iznosa dobijenog prodajom odbiće se troškovi prodaje i troškovi čuvanja, a ostatak položiti kod suda za poverioca.

Glava X

OSTALI NAČINI PRESTANKA OBAVEZA

ODELJAK 1.

PREBIJANJE ILI KOMPENZACIJA

Odsek 1.

ZAKONSKA KOMPENZACIJA I DEJSTVA

Opšti uslovi

Član 378 (član 336 ZOO)

Dužnik može prebiti potraživanje koje ima prema poveriocu sa onim što ovaj potražuje od njega, ako oba potraživanja glase na novac ili druge zamenljive stvari istog roda i iste kakvoće i ako su oba dospela i likvidna.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

KAD DUŽNIK POSTANE POVERILAC SVOG POVERIOCA ONDA SE MOŽE PREBITI ONO ŠTO ON POTRAŽUJE OD SVOG POVERIOCA SA ONIM ŠTO OVAJ POTRAŽUJE OD NJEGA, AKO OBA POTRAŽIVANJA IMAJU ZA PREDMET NOVAC, ILI DRUGE ZAMENLJIVE STVARI ISTOG RODA I ISTE KAKVOĆE, AKO JE SVAKO OD NJIH LIKVIDNO, TO JEST AKO JE SVAKO OD NJIH IZVESNO DA POSTOJI I KOLIKO JE I AKO SU OBA DOSPELA.

PREBIJANJEM PRESTAJU OBA POTRAŽIVANJA AKO SU JEDNAKA, A AKO NISU JEDNAKA MANJE PRESTAJE, A VEĆE SE SMANJUJE ZA IZNOS MANJEG.

OVIM SE NE DIRA U PRAVILA KOJA VAŽE ZA TEKUĆI RAČUN.

Izjava o prebijanju

Član 379 (član 337 ZOO)

Prebijanje ne nastaje čim se steknu uslovi za to, nego je potrebno da jedna strana izjavi drugoj da vrši prebijanje.

Posle izjave o prebijanju smatra se da je prebijanje nastalo onog časa kad su se stekli uslovi za to.

Odsustvo uzajamnosti

Član 380 (član 338 ZOO)

Dužnik ne može izvršiti prebijanje onoga što duguje poveriocu sa onim što poverilac duguje njegovom jemcu.

Ali jemac može izvršiti prebijanje dužnikove obaveze prema poveriocu sa dužnikovim potraživanjem od poverioca.

Ko je dao svoju stvar u zalogu za tuđu obavezu, može zahtevati od poverioca da mu vrati založenu stvar kad se ispune uslovi za prestanak te obaveze prebijanjem, kao i kad poverilac propusti svojom krivicom da izvrši prebijanje.

Alternativa: Ispred stava 1 dodaju se dva nova stava koja glase:

DUŽNIK NE MOŽE UGASITI SVOJ DUG PREBIJANJEM POZIVAJUĆI NA SVOJE POTRAŽIVANJE PREMA NEKOM TREĆEM KOJI, SA SVOJE STRANE, IMA POTRAŽIVANJE PREMA DUŽNIKOVOM POVERIOCU.

KO JE NA OSNOVU UGOVORA DUŽAN IZVRŠITI NEŠTO U KORIST NEKOG TREĆEG NE MOŽE MU PREBITI POTRAŽIVANJE KOJE IMA PREMA LICU SA KOJIM JE ZAKLJUČIO UGOVOR U KORIST TOG LICA.

Produženje roka za ispunjenje

Član 381

AKO JE ROK ZA ISPUNJENJE PRODUŽEN SPORAZUMNO, POTRAŽIVANJE SE SMATRA DOSPELIM TEK KADA ISTEKNE NOVI ROK.

PRODUŽENJE ROKA OD SAMOG POVERIOCA NE SPREČAVA PREBIJANJE.

Zastarelo potraživanje

Član 382 (član 339 ZOO)

Dug se može prebiti sa zastarelim potraživanjem samo ako ono još nije bilo zastarelo u času kad su se stekli uslovi za prebijanje.

Ako su uslovi za prebijanje nastali pošto je jedno od potraživanja zastarelo, nema prebijanja ako je dužnik zastarelog potraživanja istakao prigovor zastarelosti.

Različita mesta ispunjenja

Član 383

PREBIJANJE SE MOŽE IZVRŠITI KAD JE MESTO ISPUNJENJA JEDNE OBAVEZE RAZLIČITO OD MESTA ISPUNJENJA DRUGE, ALI SE PRI TOM OD POTRAŽIVANJA SVAKE STRANE ODBIJAJU ODGOVARAJUĆI TROŠKOVI DO MESTA ISPUNJENJA NJENE OBAVEZE.

Prebijanje sa ustupljenim potraživanjem

Član 384 (član 340 ZOO)

Dužnik ustupljenog potraživanja može prebiti prijemniku ona svoja potraživanja koja je do obaveštenja o ustupanju mogao prebiti ustupiocu.

On mu može prebiti i ona svoja potraživanja od ustupioca koja je stekao pre obaveštenja o ustupanju, a čiji rok za ispunjenje nije bio dospeo u času kada je obavešten o ustupanju, ali samo ako taj rok pada pre roka za ispunjenje ustupljenog potraživanja ili u isto vreme.

Dužnik koji je bez rezerve izjavio prijemniku da pristaje na ustupanje ne može mu više prebiti nikakvo svoje potraživanje od ustupioca.

Ako je ustupljeno potraživanje upisano u javne knjige, dužnik može izvršiti prebijanje prijemniku samo ako je njegovo potraživanje upisano kod ustupljenog potraživanja ili ako je prijemnik izvešten prilikom ustupanja o postojanju tog potraživanja.

Prebijanje sa obavezama prema pravnim licima javnog prava

Član 385

OBAVEZE PREMA LICIMA JAVNOG PRAVA I NJIHOVIM ORGANIMA MOŽE PRESTATI PREBIJANJEM SA POTRAŽIVANJEM PREMA NJIMA SAMO AKO NIJE POSEBNIM PROPISIMA ISKLJUČENO.

Slučajevi kad je prebijanje isključeno

Član 386 (član 341 ZOO)

Ne može prestati prebijanjem:

- 1) potraživanje koje se ne može zapleniti;
- 2) potraživanje stvari ili vrednosti stvari koje su dužniku bile date na čuvanje, ili na poslugu, ili koje je dužnik uzeo bespravno, ili ih bespravno zadržao;
- 3) potraživanje nastalo namernim prouzrokoivanjem štete;
- 4) potraživanje naknade štete pričinjene oštećenjem zdravlja ili prouzrokoivanjem smrti;
- 5) potraživanje koje potiče iz zakonske obaveze izdržavanja.

Zabrana na potraživanju druge strane

Član 387 (član 342 ZOO)

Dužnik ne može vršiti prebijanje ako je njegovo potraživanje dospelo tek pošto je neko treći stavio zabranu na poveriočevo potraživanje prema njemu.

Uračunavanje prebijanjem

Član 388 (član 343 ZOO)

Kad između dva lica postoji više obaveza koje mogu prestati prebijanjem, prebijanje se vrši po pravilima koja važe za uračunavanje ispunjenja.

Odsek 2.

SUDSKA KOMPENZACIJA

Član 389

AKO POTRAŽIVANJE JEDNE STRANE NIJE LIKVIDNO, ALI SE MOŽE LAKO UTVRDITI DA LI ONO POSTOJI I KOLIKO JE, SUD MOŽE IZVRŠITI PREBIJANJE ZA ONAJ DEO TOG POTRAŽIVANJE ČIJE POSTOJANJE BUDE UTVRDIO I ODLOŽITI DONOŠENJE ODLUKE O ZAHTEVU DRUGE STRANE DOK SE NE UTVRDI POSTOJANJE I KOLIČINA OSTATKA.

AKO JE POTRAŽIVANJE DRUGE STRANE VEĆE OD POTRAŽIVANJA KOJE MU SE ISTIČE RADI PREBIJANJA, SUD ĆE DOSUDITI RAZLIKU POVERIOCU ISTOM PRESUDOM.

Odsek 3.

UGOVORNA KOMPENZACIJA

Član 390

UGOVORNE STRANE MOGU SVOJOM VOLJOM PREBITI SVOJA UZAJAMNA POTRAŽIVANJA I KAD NISU ISPUNJENI DRUGI USLOVI ZA PROPISANU ZAKONSKU KOMPENZACIJU, OSIM AKO SU PROTIVNA PRINUDNIM PROPISIMA, JAVNOM PORETKU ILI MORALU.

ODELJAK 2.

OTPUŠTANJE DUGA ILI OPROŠTAJ

Sporazum

Član 391 (član 344 ZOO)

Obaveza prestaje kad poverilac izjavi dužniku da neće tražiti njeno ispunjenje i dužnik se sa tim saglasi.

Za punovažnost ovog sporazuma nije potrebno da bude zaključen u formi u kojoj je zaključen posao iz koga je obaveza nastala.

Alternativa: Dodaje se novi stav 3 koji glasi:

AKO DUŽNIK NE ODBIJE BEZ ODLAGANJA PONUDU POVERIOCA DA MU DUG OPROSTI, SMATRA SE DA JE PONUDU PRIHVATIO.

Odricanje od sredstava obezbeđenja

Član 392 (član 345 ZOO)

Vraćanje zaloge i odricanje od drugih sredstava kojima je bilo obezbeđeno ispunjenje obaveze, ne znači poveriočevo odricanje od prava da traži njeno ispunjenje.

Otpuštanje duga jemcu

Član 393 (član 346 ZOO)

Otpuštanje duga jemcu ne oslobađa glavnog dužnika, a otpuštanje duga glavnom dužniku oslobađa jemca.

Kad ima više jemaca, pa poverilac oslobodi jednog od njih, ostali ostaju u obavezi, ali se njihova obaveza smanjuje za deo koji otpada na oslobođenog jemca.

Opšte otpuštanje dugova

Član 394 (član 347 ZOO)

Opšte otpuštanje dugova gasi sva poveriočeva potraživanja prema dužniku, izuzev onih za koja poverilac nije znao da postoje u času kad je otpuštanje izvršeno.

ODELJAK 3.

PRENOV ILI NOVACIJA

Uslovi

Član 395 (član 348 ZOO)

Obaveza prestaje ako se poverilac i dužnik saglase da postojeću obavezu zamene novom i ako nova obaveza ima različit predmet ili različit pravni osnov.

Sporazum poverioca i dužnika kojim se menja ili dodaje odredba o roku, o mestu, ili o načinu ispunjenja, zatim naknadni sporazum o kamati, ugovornoj kazni, obezbeđenju ispunjenja ili o kojoj drugoj sporednoj odredbi, kao i sporazum o izdavanju nove isprave o dugu, ne smatraju se prenovom.

Izdavanje menice ili čeka zbog neke ranije obaveze ne smatra se prenovom, izuzev kad je to ugovoreno.

Volja da se izvrši prenov

Član 396 (član 349 ZOO)

Prenov se ne pretpostavlja, te ako strane nisu izrazile nameru da ugase postojeću obavezu kad su stvarale novu, ranija obaveza ne prestaje, već postoji i dalje pored nove.

Dejstva prenova

Član 397 (član 350 ZOO)

Ugovorom o prenovu ranija obaveza prestaje, i nova nastaje.

Sa ranijom obavezom prestaju i zaloga i jemstvo, izuzev ako je sa jemcem ili zalagodavcem drukčije ugovoreno.

Isto važi i za ostala sporedna prava koja su bila vezana za raniju obavezu.

Nedostatak ranije obaveze

Član 398 (član 351 ZOO)

Prenov je bez dejstva ako je ranija obaveza bila ništava ili već ugašena.

Ako je ranija obaveza bila samo rušljiva, prenov je punovažan ako je dužnik znao za nedostatak ranije obaveze.

Dejstvo poništenja

Član 399 (član 352 ZOO)

Kad je ugovor o prenovu poništen smatra se da nije ni bilo prenova i da ranija obaveza nije ni prestala postojati.

ODELJAK 4.

SJEDINJENJE ILI KONFUZIJA

Član 400 (član 353 ZOO)

Obaveza prestaje sjedinjenjem kad jedno isto lice postane i poverilac i dužnik.

Kad jemac postane poverilac, obaveza glavnog dužnika ne prestaje.

Obaveza upisana u javnoj knjizi prestaje sjedinjenjem tek kad se izvrši upis brisanja.

ODELJAK 5.

NEMOGUĆNOST ISPUNJENJA

Prestanak obaveze zbog nemogućnosti ispunjenja

Član 401 (član 354 ZOO)

Obaveza prestaje kad njeno ispunjenje postane nemoguće usled okolnosti zbog kojih dužnik ne odgovara.

Dužnik treba da dokaže okolnosti koje isključuju njegovu odgovornost.

Kad su predmet obaveze stvari određene po rodu

Član 402 (član 355 ZOO)

Ako su predmet obaveze stvari određene po rodu, obaveza ne prestaje čak i kad sve što dužnik ima od takvih stvari propadne usled okolnosti za koje on ne odgovara.

Ali, kad su predmet obaveza stvari određene po rodu koje se imaju uzeti iz određene mase tih stvari, obaveza prestaje kad propadne cela ta masa.

**Ustupanje prava prema trećem odgovornom
za nemogućnost ispunjenja**

Član 403 (član 356 ZOO)

Dužnik određene stvari koji je oslobođen svoje obaveze usled nemogućnosti ispunjenja dužan je ustupiti poveriocu pravo koje bi imao prema trećem licu zbog nastale nemogućnosti.

ODELJAK 6.

PROTEK ROKA U TRAJNOM DUGOVINSKOM ODNOSU

Član 404 (član 357 ZOO)

Trajni dugovinski odnos sa određenim rokom trajanja prestaje kad rok istekne, izuzev kad je ugovoreno ili zakonom određeno da se posle isteka roka dugovinski odnos produžava za neodređeno vreme ako ne bude blagovremeno otkazan.

ODELJAK 7.

OTKAZ TRAJNOG DUGOVINSKOG ODNOSA

Član 405 (član 358 ZOO)

Ako vreme trajanja dugovinskog odnosa nije određeno, svaka strana može ga prekinuti otkazom.

Otkaz mora biti dostavljen drugoj strani.

Otkaz se može dati u svako doba, samo ne u nevreme.

Otkazni dugovinski odnos prestaje kada istekne otkazni rok određen ugovorom, a ako takav rok nije određen ugovorom, odnos prestaje po isteku roka određenog zakonom ili običajem, odnosno istekom primerenog roka.

Strane mogu ugovoriti da će njihov dugovinski odnos prestati samim dostavljanjem otkaza, ako za određeni slučaj zakon ne naređuje što drugo.

Poverilac ima pravo da zahteva od dužnika ono što je dospelo pre nego što je obaveza prestala protekom roka ili otkazom.

ODELJAK 8.
PRESTANAK OBAVEZA SMRĆU DUŽNIKA ILI POVERIOCA

Član 406

PO PRAVILU, OBAVEZE NE PRESTAJU SMRĆU DUŽNIKA ILI POVERIOCA, VEĆ PRELAZE NA NJIHOVE NASLEDNIKE.

ALI ĆE PRESTATI SMRĆU POVERIOCA ILI DUŽNIKA TRAJNI DUGOVINSKI ODNOS PRI ČIJEM SU ZASNIVANJU LIČNE OSOBINE DRUGE STRANE BILE ODLUČUJUĆA POBUDA ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA.

SMRĆU DUŽNIKA PRESTAJE TRAJNI DUGOVINSKI ODNOS IZ UGOVORA ZAKLJUČENOG S OBZIROM NA LIČNE SPOSODBNOSTI DUŽNIKA.

NASLEDNICI LICA ČIJOM SMRĆU PRESTAJE DUGOVINSKI ODNOS, AKO ZNAJU ZA POSTOJANJE TAKVOG ODNOSA, DUŽNI SU OBAVESTITI DRUGU STRANU O NASTUPELOJ SMRTI, INAČE ĆE ODGOVARATI ZA ŠTETU.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Smrću dužnika ili poverioca prestaje obaveza samo ako je nastala s obzirom na lične osobine koje od ugovornih strana ili lične sposobnosti dužnika. (član 359 ZOO).

Glava XI
ZASTARELOST

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Opšte pravilo

Član 407 (član 360 ZOO)

Zastarelošću prestaje pravo zahtevati ispunjenje obaveze.

Zastarelost nastupa kad protekne zakonom određeno vreme u kome je poverilac mogao zahtevati ispunjenje obaveze.

Sud se ne može obazirati na zastarelost ako se dužnik nije na nju pozvao.

Kad zastarelost počinje teći

Član 408 (član 361 ZOO)

Zastarelost počinje teći prvog dana posle dana kad je poverilac imao pravo da zahteva ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

Ako se obaveza sastoji u tome da se nešto ne učini, da se propusti ili trpi, zastarelost počinje teći prvog dana posle dana kad je dužnik postupio protivno obavezi.

Nastupanje zastarelosti

Član 409 (član 362 ZOO)

Zastarelost nastupa kad istekne poslednji dan zakonom određenog vremena.

Uračunavanje vremena prethodnika

Član 410 (član 363 ZOO)

U vreme zastarelosti računa se i vreme koje je proteklo u korist dužnikovih prethodnika.

Zabrana promene roka zastarelosti

Član 411 (član 364 ZOO)

Pravnim poslom ne može se odrediti duže ili kraće vreme zastarelosti od onog vremena koje je određeno zakonom.

Pravnim poslom ne može se odrediti da zastarelost neće teći za neko vreme.

Napomena: Postavlja se pitanje da li bi eventualno u određenim slučajevima zainteresovani subjekti obligacionog odnosa mogli svojim pismenim sporazumom da produže rok zastarelosti (na primer u slučaju medijacije; pregovaranja o poravnanju između poslovnih partnera ili kod štetnih radnji čije se posledice tek očekuju).

Odricanje od zastarelosti

Član 412 (član 365 ZOO)

Dužnik se ne može odreći zastarelosti pre nego što protekne vreme određeno za zastarelost.

Pismeno priznanje i obezbeđenje zastarele obaveze

Član 413 (član 366 ZOO)

Pismeno priznanje zastarele obaveze smatra se kao odricanje od zastarelosti.

Isto dejstvo ima davanje zaloge ili kog drugog obezbeđenja za zastarelo potraživanje.

Dejstvo ispunjenja zastarele obaveze

Član 414 (član 367 ZOO)

Ako dužnik ispuni zastarelu obavezu, nema pravo zahtevati da mu se vrati ono što je dao, čak i ako nije znao da je obaveza zastarela.

Poverilac čije je potraživanje obezbeđeno

Član 415 (član 368 ZOO)

Kad protekne vreme zastarelosti, poverilac čije je potraživanje obezbeđeno zalogom ili hipotekom može se namiriti samo iz opterećene stvari, ako je drži u rukama ili ako je njegovo pravo upisano u javnoj knjizi.

Međutim, zastarela potraživanja kamata i drugih povremenih davanja ne mogu se namiriti ni iz opterećene stvari.

Sporedna potraživanja

Član 416 (član 369 ZOO)

Kad zastari glavno potraživanje, zastarela su i sporedna potraživanja, kao što su potraživanja kamata, plodova, troškova, ugovorne kazne.

Kad se ne primenjuju pravila o zastarelosti

Član 417 (član 370 ZOO)

Pravila o zastarelosti ne primenjuju se u slučajevima kad su u zakonu određeni rokovi u kojima treba da se podigne tužba ili da se izvrši određena radnja pod pretnjom gubitka prava.

ODELJAK 2.

VREME POTREBNO ZA ZASTARELOST

Opšti rok zastarelosti

Član 418 (član 371 ZOO)

Potraživanja zastarevaju za deset godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarelosti.

Napomena: U nekim bivšim jugoslovenskim republikama (R. Slovenija, R. Hrvatska), opšti rok zastarelosti skraćen je na 5 godina.

Povremena potraživanja

Član 419 (član 372 ZOO)

Potraživanja povremenih davanja koja dospevaju godišnje ili u kraćim određenim razmacima vremena (povremena potraživanja), pa bilo da se radi o sporrednim povremenim potraživanjima, kao što je potraživanje kamata, bilo da se radi o takvim povremenim potraživanjima u kojima se iscrpljuje samo pravo, kao što je potraživanje izdržavanja, zastarevaju za tri godine od dospelosti svakog pojedinog davanja.

Isto važi za anuitete kojima se u jednakim unapred određenim povremenim iznosima otplaćuju glavnica i kamate, ali ne važi za otplate u obrocima i druga delimična ispunjenja.

Zastarelost prava

Član 420 (član 373 ZOO)

Samo pravo iz kojeg proističu povremena potraživanja zastareva za pet godina, računajući od dospelosti najstarijeg neispunjenog potraživanja posle koga dužnik nije vršio davanja.

Kad zastari pravo iz koga proističu povremena potraživanja, poverilac gubi pravo ne samo da zahteva buduća povremena davanja, nego i povremena davanja koja su dospela pre ove zastarelosti.

Ne može zastariti pravo na izdržavanje određeno zakonom.

Medusobna potraživanja iz privrednih ugovora

Član 421 (član 374 ZOO)

Medusobna potraživanja iz PRIVREDNIH ugovora kao i potraživanja naknade za izdatke učinjene u vezi s tim ugovorima, zastarevaju za tri godine.

Zastarevanje teče odvojeno za svaku isporuku robe, izvršeni rad ili uslugu.

Potraživanje zakupnine

Član 422 (član 375 ZOO)

Potraživanje zakupnine, bilo da je određeno da se plaća povremeno, bilo u jednom ukupnom iznosu, zastareva za tri godine.

Potraživanje naknade štete

Član 423 (član 376 ZOO)

Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastareva za tri godine od kad je oštećeni doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

U svakom slučaju ovo potraživanje zastareva za pet godina od kad je šteta nastala.

Potraživanje naknade štete nastale povredom ugovorne obaveze zastareva za vreme određeno za zastarelost te obaveze.

Alternativa: U stavu 2. reči: „pet godina”, zameniti rečima: „deset godina”.

Potraživanje naknade štete prouzrokovane krivičnim delom

Član 424 (član 377 ZOO)

Kad je šteta prouzrokovana krivičnim delom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarelosti, zahtev za naknadu štete prema odgovornom licu zastareva kad istekne vreme određeno za zastarelost krivičnog gonjenja.

Prekid zastarevanja krivičnog gonjenja povlači za sobom i prekid zastarevanja zahteva za naknadu štete.

Isto važi i za zastoje zastarevanja.

I Varijanta: U stavu 1. brišu se reči: „prema odgovornom licu”.

II Varijanta: U stavu 1., reči: „odgovornom licu” zamenjuju se rečju: „ŠTETNIKU”.

Jednogodišnji rok zastarelosti

Član 425 (član 378 ZOO)

Zastarevaju za jednu godinu:

1) potraživanje naknade za isporučenu električnu i toplotnu energiju, plin, vodu, za dimničarske usluge i za održavanje čistoće (kad je isporuka odnosno usluga izvršena za potrebe domaćinstva);

2) potraživanje IZDAVAOCA PARKING PROSTORA, radio-stanice i radio-televizijske stanice za upotrebu radio-prijemnika i televizijskog prijemnika;

3) potraživanje pošte, telegrafa i telefona za upotrebu telefona i poštanskih pregradaka, kao i druga njihova potraživanja koja se naplaćuju u tromesečnim ili kraćim rokovima;

4) potraživanje preplate na povremene publikacije, računajući od isteka vremena za koje je publikacija naručena.

Zastarevanje teče iako su isporuke ili usluge produžene.

Alternativa: U stavu 1. dodaju se dve nove tačke koje glase:

5) POTRAŽIVANJE ZA USLUGE OBEZBEĐENJA PRISTUPA INTERNETU I ELEKTRONSKIM KOMUNIKACIJAMA;

6) POTRAŽIVANJE UPRAVNIKA U VIŠESTAMBENIM ZGRADAMA (U ETAŽNOJ SVOJINI) ZA USLUGE UPRAVLJANJA I DRUGA POTRAŽIVANJA KOJA SE PLAĆAJU TROMESEČNO ILI U KRAĆIM ROKOVIMA.

Potraživanja utvrđena pred sudom ili drugim nadležnim organima

Član 426 (član 379 ZOO)

Sva potraživanja koja su utvrđena pravnosnažnom sudskom odlukom ili odlukom drugog nadležnog organa, ili poravnanjem pred sudom ili drugim nadležnim organom, zastarevaju za deset godina, pa i ona za koja zakon inače predviđa kraći rok zastarelosti.

Međutim, sva povremena potraživanja koja proističu iz takvih odluka ili poravnanja i dospevaju ubuduće, zastarevaju u roku predviđenom za zastarelost povremenih potraživanja.

ODELJAK 3.

ZASTOJ ZASTAREVANJA

Potraživanja između određenih lica

Član 427 (član 381 ZOO)

Zastarevanje ne teče:

- 1) između bračnih drugova;
- 2) između roditelja i dece dok traje roditeljsko pravo;
- 3) između štićenika i njegovog staraoca, kao i organa starateljstva, za vreme trajanja starateljstva i dok ne budu položeni računi;
- 4) između dva lica koja žive u vanbračnoj zajednici, dok ta zajednica postoji.

Potraživanja određenih lica

Član 428 (član 382 ZOO)

Zastarevanje ne teče:

- 1) za vreme mobilizacije, u slučaju neposredne ratne opasnosti ili rata u pogledu potraživanja lica na vojnoj dužnosti;
- 2) u pogledu potraživanja koja imaju lica zaposlena u tuđem domaćinstvu prema poslodavcu ili članovima njegove porodice koji zajedno sa njima žive, sve dok taj radni odnos traje.

3) U SLUČAJEVIMA PREDVIĐENIM POSEBNIM PROPISIMA.

Zastarelost u slučaju nasleđivanja

Član 429

ZASTARELOST POTRAŽIVANJA IZMEĐU ZAOSTAVŠTINE I TREĆIH LICA NE MOŽE NAS-TUPITI DOK NE PROTEKNE GODINA DANA OD KADA JE NASLEDNIKU URUČENO NASLEĐE ILI OD KADA JE ZAOSTAVŠTINI POSTAVLJEN STARALAC.

MEĐUTIM, AKO JE ZA ZASTARELOST ODREĐENO VREME KRAĆE OD GODINU DANA, ZASTAREVANJE TOGA POTRAŽIVANJA RAČUNA SE POČEV OD URUČENJA NASLEĐA ILI OD POSTAVLJANJA STARAoca.

Nesavladive prepreke

Član 430 (član 383 ZOO)

Zastarevanje ne teče za sve vreme za koje poveriocu nije bilo moguće zbog nesavladivih prepreka da sudskim putem zahteva ispunjenje obaveze.

Uticaj uzroka zastoja zastarevanja

Član 431 (član 384 ZOO)

Ako zastarevanje nije moglo početi da teče zbog nekog zakonskog uzroka, ono počinje teći kad taj uzrok prestane.

Ako je zastarevanje počelo teći pre nego što je nastao uzrok koji je zaustavio njegov dalji tok, ono nastavlja da teče kad prestane taj uzrok, a vreme koje je isteklo pre zaustavljanja računa se u zakonom određeni rok za zastarelost.

Potraživanja prema poslovno nesposobnim licima i njihova potraživanja

Član 432 (član 385 ZOO)

Zastarevanje teče i prema maloletniku i drugom poslovno nesposobnom li-cu, bez obzira na to da li imaju zakonskog zastupnika ili ne.

Međutim, zastarelost potraživanja maloletnika koji nema zastupnika i dru-gog poslovno nesposobnog lica bez zastupnika, ne može nastupiti dok ne protek-ne dve godine od kad su postala potpuno poslovno sposobna, ili od kad su dobila zastupnika.

Ako je za zastarelost nekog potraživanja određeno vreme kraće od dve go-dine, a poverilac je maloletnik koji nema zastupnika ili neko drugo poslovno nes-posobno lice bez zastupnika, zastarevanje tog potraživanja počinje teći od kad je poverilac postao poslovno sposoban, ili od kad je dobio zastupnika.

Potraživanja prema licu na odsluženju vojnog roka

Član 433 (član 386 ZOO)

Zastarelost prema licu koje se nalazi na odsluženju vojnog roka ili na vojnoj vežbi ne može nastupiti dok ne proteknu tri meseca od odsluženja vojnog roka ili prestanka vojne vežbe.

Alternativa: Prethodni član se briše.

ODELJAK 4.

PREKID ZASTAREVANJA

Priznanje duga

Član 434 (član 387 ZOO)

Zastarevanje se prekida kada dužnik prizna dug.

Priznanje duga može se učiniti ne samo izjavom poveriocu, nego i na posredan način, kao što su davanje otplate, plaćanje kamate, davanje obezbeđenja.

Alternativa: U stavu 1. reč: „dug”, zamenjuje se rečima: „osnov duga”.

Podizanje tužbe

Član 435 (član 388 ZOO)

Zastarevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom poveriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom, u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja.

Odustanak, odbacivanje ili odbijanje tužbe

Član 436 (član 389 ZOO)

Prekid zastarevanja izvršen podizanjem tužbe ili kojom drugom poveriočevom radnjom preduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim organom u cilju utvrđivanja, obezbeđenja ili ostvarenja potraživanja, smatra se da nije nastupio ako poverilac odustane od tužbe ili radnje koju je preduzeo.

Isto tako, smatra se da nije bilo prekida ako poveriočeva tužba ili zahtev bude odbačen ili odbijen, ili ako izdejstvovana ili preduzeta mera izvršenja ili obezbeđenja bude poništena.

Odbacivanje tužbe

Član 437 (član 390 ZOO)

Ako je tužba protiv dužnika odbačena zbog nenadležnosti suda ili kog drugog uzroka koji se ne tiče suštine stvari, pa poverilac podigne ponovo tužbu u ro-

ku od tri meseca od dana pravosnažnosti odluke o odbacivanju tužbe, smatra se da je zastarevanje prekinuto prvom tužbom.

Isto vredi i za pozivanje u zaštitu, i za isticanje prebijanja potraživanja u sporu, kao i u slučaju kad je sud ili drugi organ uputio dužniku da svoje prijavljeno potraživanje ostvaruje u parničnom postupku.

Pozivanje dužnika

Član 438 (član 391 ZOO)

Za prekid zastarevanja nije dovoljno da poverilac pozove dužnika pismeno ili usmeno da obavezu ispuni.

Rok zastarelosti u slučaju prekida

Član 439 (član 392 ZOO)

Posle prekida zastarevanje počinje teći iznova, a vreme koje je proteklo pre prekida ne računa se u zakonom određeni rok za zastarelost.

Zastarevanje prekinuto priznanjem od strane dužnika počinje teći iznova od priznanja.

Kad je prekid zastarevanja nastao podizanjem tužbe ili pozivanjem u zaštitu, ili isticanjem prebijanja potraživanja u sporu, odnosno prijavljivanjem potraživanja u nekom drugom postupku, zastarevanje počinje teći iznova od dana kad je spor okončan ili svršen na neki drugi način.

Kad je prekid zastarevanja nastao prijavom potraživanja u stečajnom postupku, zastarevanje počinje teći iznova od dana okončanja ovog postupka.

Isto važi i kad je prekid zastarevanja nastao zahtevom prinudnog izvršenja ili obezbeđenja.

Zastarevanje koje počinje teći iznova posle prekida, navršava se kad protekne onoliko vremena koliko je zakonom određeno za zastarevanje koje je prekinuto.

Zastarelost u slučaju prenova (novacije)

Član 440 (član 393 ZOO)

Ako je prekid nastao priznanjem duga od strane dužnika, a poverilac i dužnik su se sporazumeli da izmene osnov ili predmet obaveze, novo potraživanje zastareva za vreme koje je određeno za njegovu zastarelost.

Deo četvrti
RAZNE VRSTE OBAVEZA

Glava XII
NOVČANE OBAVEZE

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Načelo monetarnog nominalizma

Član 441 (član 394 ZOO)

Kad obaveza ima za predmet svotu novca, dužnik je dužan isplatiti onaj broj novčanih jedinica na koji obaveza glasi, izuzev kad zakon određuje što drugo.

Valuta obaveze

Član 442 (član 395 ZOO)

Ako novčana obaveza glasi na plaćanje u nekoj stranoj valuti ili zlatu, nje-
no ispunjenje se može zahtevati u domaćem novcu prema kursu koji važi u tre-
nutku ispunjenja obaveze.

Klizna skala

Član 443 (član 397 ZOO)

U ugovorima u kojima se jedna strana obavezuje da izradi i isporuči od-
redene predmete dozvoljeno je ugovoriti da će cena zavisiti od cena materijala i
od rada, kao i drugih elemenata koji utiču na visinu troškova proizvodnje, u od-
ređeno vreme na određenom tržištu.

Plaćanje pre roka

Član 444 (član 398 ZOO)

Dužnik novčane obaveze može je ispuniti pre roka.
Ništava je odredba ugovora kojom se dužnik odriče ovog prava.

U slučaju ispunjenja novčane obaveze pre roka, dužnik ima pravo da od iznosa duga odbije iznos kamate za vreme od dana isplate do dospelosti obaveze, samo ako je na to ovlašćen ugovorom ili to proizlazi iz običaja.

ODELJAK 2. UGOVORNA KAMATA

Stopa ugovorne kamate

Član 445 (član 399 ZOO)

Stopa ugovorne kamate između fizičkih lica ne može biti veća od kamatne stope koja se u mestu ispunjenja plaća na štedne uloge po viđenju.

U pogledu najviše ugovorene kamatne stope između pravnih lica primenjuju se odredbe posebnog zakona.

Ako je kamata ugovorena, ali nije određena njena stopa ni vreme dospevanja, između fizičkih lica važi kamatna stopa koja se u mestu ispunjenja plaća na štedne uloge po viđenju, a između pravnih lica važi kamatna stopa koju banka ili druga bankarska organizacija plaća, odnosno ugovara za takvu ili sličnu vrstu posla i dospeva po isteku godine, ako za određeni slučaj nije predviđeno što drugo.

Ako je ugovorena veća kamata od dozvoljene, primeniće se najveća dozvoljena stopa kamate.

Alternativa: Prethodni član se menja, tako da glasi:

UGOVORNE STRANE SLOBODNO ODREĐUJU VISINU UGOVORNE KAMATE.

AKO JE KAMATA UGOVORENA, ALI NIJE ODREĐENA NJENA VISINA, VAŽI STOPA ZAKONSKE ZATEZNE KAMATE, AKO ZA POJEDINE OBAVEZE NIJE DRUGAČIJE PROPISANO.

Kamata na kamatu

Član 446 (član 400 ZOO)

Ništava je odredba ugovora kojom se predviđa da će na kamatu, kada dospe za isplatu, početi teći kamata, ako ne bude isplaćena.

Ali se može unapred ugovoriti da će se stopa kamate povećati ako dužnik ne isplati dospele kamate na vreme.

Odredbe prethodnih stavova ne odnose se na kreditno poslovanje banaka i drugih bankarskih organizacija.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Gašenje kamate

Član 447

KAMATA PRESTAJE TEĆI KAD SVOTA DOSPELIH A NEISPLAĆENIH KAMATA DOSTIGNE GLAVNICU.

Kamata u nenovčanim obavezama

Član 448 (član 402 ZOO)

Odredbe ovog zakonika o ugovornoj kamati shodno se primenjuju i na ostale obaveze koje imaju za predmet stvari određene po rodu.

Glava XIII

OBAVEZE SA VIŠE PREDMETA

ODELJAK 1.

KUMULATIVNE OBAVEZE

Pravo poverioca

Član 449

KAD U ISTOJ OBAVEZI IMA VIŠE RAZNIH PREDMETA KOJE TREBA SVE PREDATI ILI IZVRŠITI ONDA ONI ČINE CELINU I POVERILAC NIJE DUŽAN PRIMITI IH ODVOJENO, NEGO IH MOŽE ZAHTEVATI SVE ODJEDNOM.

ODELJAK 2.

ALTERNATIVNE OBAVEZE

Pravo izbora

Član 450 (član 403 ZOO)

Ako neka obaveza ima dva ili više predmeta, ali je dužnik dužan dati samo jedan da bi se oslobodio obaveze, pravo izbora, ako nije što drugo ugovoreno, pripada dužniku i obaveza prestaje kad on bude predao predmet koji je izabrao.

Alternativa: Dodaju se tri nova stava koja glase:

STRANA KOJA IMA PRAVO IZBORA MOŽE IZABRATI JEDAN ILI DRUGI PREDMET, ALI NE I JEDAN DEO JEDNOG, I JEDAN DEO DRUGOG PREDMETA.

AKO JE JEDAN OD OBEĆANIH PREDMETA OBAVEZE BIO NEMOGUĆ U VREME NASTANKA OBAVEZE, ILI INAČE NIJE MOGAO BITI PREDMET OBAVEZE, OBAVEZA JE JEDNOSTAVNA, A NE ALTERNATIVNA.

PRAVILA O ALTERNATIVNIM OBAVEZAMA PRIMENJUJU SE U SLUČAJU KAD OBAVEZA IMA DVA PREDMETA, ALI SE ONA PRIMENJUJU I AKO OBAVEZA IMA VIŠE OD DVA PREDMETA.

Neopozivost i dejstvo izvršenog izbora

Član 451 (član 404 ZOO)

Izbor je izvršen kad strana kojoj pripada pravo izbora obavesti drugu stranu o tome šta je izabrala, i od tog časa izbor se više ne može menjati.

Izvršenjem izbora smatra se da je obaveza od početka bila jednostavna i da je njen predmet od početka bila izabrana stvar.

Trajanje prava izbora

Član 452 (član 405 ZOO)

Dužnik ima pravo izbora sve dok u postupku prinudnog izvršenja jedna od dugovanih stvari ne bude potpuno ili delimično predata poveriocu po njegovom izboru.

Ako pravo izbora pripada poveriocu, a on se ne izjasni o izboru u roku određenom za ispunjenje, dužnik ga može pozvati da izvrši izbor i za to mu odrediti primeren rok, posle čijeg isteka pravo izbora prelazi na dužnika.

Izbor poveren trećem licu

Član 453 (član 406 ZOO)

Ako izbor treba da izvrši neko treće lice, a ono to ne učini, svaka strana može zahtevati da izbor izvrši sud.

Alternativa: Prethodni član menja se, tako da glasi:

AKO IZBOR TREBA DA IZVRŠI NEKO TREĆE LICE, A ONO TO NE UČINI, ILI VIŠE LICA, A ONA NE MOGU NI DA SE SLOŽE, NI DA OBRAZUJU VEĆINU, SVAKA STRANA MOŽE IH POZVATI DA IZVRŠE IZBOR U PRIMERENOM ROKU, POSLE ČIJEG ISTEKA IZBOR ĆE IZVRŠITI SUD NA ZAHTEV MA KOJE STRANE.

Načelo koncentracije

Član 454 (član 407 ZOO)

Ako je jedan predmet obaveze postao nemoguć usled nekog događaja za koji ne odgovara ni jedna strana, obaveza se ograničava na preostali predmet.

Ograničenje u slučaju odgovornosti jedne strane

Član 455 (član 408 ZOO)

Kad je jedan predmet obaveze postao nemoguć usled događaja za koji je odgovoran dužnik, obaveza se ograničava na preostali predmet u slučaju da pravo izbora pripada njemu, a ako pravo izbora pripada poveriocu, on može po svom izboru tražiti preostali predmet ili naknadu štete.

Kad je jedan predmet obaveze postao nemoguć usled događaja za koji je odgovoran poverilac, dužnikova obaveza prestaje, ali u slučaju da njemu pripada pravo izbora, on može tražiti naknadu štete i izvršiti svoju obavezu preostalim predmetom, a ako pravo izbora ima poverilac, on može dati naknadu štete i tražiti preostali predmet.

ODELJAK 3.

FAKULTATIVNE OBAVEZE I FAKULTATIVNA POTRAŽIVANJA

Odsek 1.

FAKULTATIVNE OBAVEZE

Ovlašćenje dužnika u fakultativnoj obavezi

Član 456 (član 409 ZOO)

Dužnik čija obaveza ima jedan predmet, ali mu je dopušteno da se oslobodi svoje obaveze dajući neki drugi određeni predmet, može se koristiti tom mogućnošću sve dok poverilac u postupku prinudnog izvršenja ne dobije potpuno ili delimično predmet obaveze.

Ovlašćenja poverioca u fakultativnoj obavezi

Član 457 (član 410 ZOO)

Poverilac u fakultativnoj obavezi može zahtevati od dužnika samo predmet obaveze, ali ne i drugi predmet, kojim dužnik, ako hoće, može takođe ispuniti svoju obavezu.

Kad predmet obaveze postane nemoguć usled događaja za koji dužnik odgovara, poverilac može tražiti samo naknadu štete, ali se dužnik može osloboditi obaveze dajući predmet koji je ovlašćen dati umesto dugovanog predmeta.

Odsek 2.

FAKULTATIVNA POTRAŽIVANJA

Član 458 (član 411 ZOO)

Kad je ugovorom ili zakonom predviđeno da poverilac može umesto dugovanog predmeta zahtevati od dužnika neki drugi određeni predmet, dužnik je dužan predati mu taj predmet ako poverilac to zahteva.

Uostalom, za ovakva fakultativna potraživanja važe prema nameri ugovorne strane i prema prilikama posla odgovarajuća pravila o fakultativnim i o alternativnim obavezama.

Glava XIV

OBAVEZE SA VIŠE DUŽNIKA ILI POVERILACA

ODELJAK 1.

DELJIVE OBAVEZE

Deljenje obaveze i potraživanja

Član 459 (član 412 ZOO)

Obaveza je deljiva ako se ono što se duguje može podeliti i ispuniti u delovima koji imaju ista svojstva kao i ceo predmet, i ako ono tom podelom ne gubi ništa od svoje vrednosti, inače obaveza je nedeljiva.

Kad u nekoj deljivoj obavezi ima više dužnika, obaveza se deli među njima na jednake delove, ako nije određena drukčija podela, i svaki od njih odgovara za svoj deo obaveze.

Kad u nekoj deljivoj obavezi ima više poverilaca, potraživanje se deli među njima na jednake delove, ako nije što drugo određeno, i svaki poverilac može zahtevati samo svoj deo potraživanja.

Pretpostavka solidarnosti

Član 460 (član 413 ZOO)

Kad ima više dužnika u nekoj deljivoj obavezi nastaloj privrednim ugovorom, oni odgovaraju poveriocu solidarno, osim ako su ugovorne strane izrično otklonile solidarnu odgovornost.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

KAD IMA VIŠE DUŽNIKA U NEKOJ DELJIVOJ OBAVEZI NASTALOJ UGOVOROM, ONI ODGOVARAJU POVERIOCU SOLIDARNO, OSIM AKO SU UGOVORNICI IZRIČNO OTKLONILI SOLIDARNU ODGOVORNOST ILI AKO TAKVA NJIHOVA VOLJA PROIZILAZI IZ OKOLNOSTI POSLA.

ODELJAK 2.
SOLIDARNE OBAVEZE

Odsek 1.
SOLIDARNOST DUŽNIKA

Sadržina solidarnosti dužnika

Član 461 (član 414 ZOO)

Svaki dužnik solidarne obaveze odgovara poveriocu za celu obavezu i poverilac može zahtevati njeno ispunjenje od koga hoće sve dok ne bude potpuno ispunjena, ali kad jedan dužnik ispuni obavezu, ona prestaje i svi se dužnici oslobađaju.

Od više solidarnih dužnika, svaki može dugovati sa drugim rokom ispunjenja, pod drugim uslovima i uopšte sa različitim odstupanjima.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

PORED ISPUNJENJA SOLIDARNA OBAVEZA PRESTAJE I SVI SE DUŽNICI OSLOBAĐAJU KADA JEDAN SOLIDARNI DUŽNIK IZVRŠI POLAGANJE KOD SUDA ILI KADA POVERILAC PRIMI OD JEDNOG DUŽNIKA NEŠTO DRUGO UMETO DUGOVANOG PREDMETA.

NA DUŽNIKA KOJI JE ISPUNIO OBAVEZU PRELAZE POVERIOČEVA PRAVA PREMA OSTALIM DUŽNICIMA, ALI SAMO ZA DEO KOJI PADA NA SVAKOG OD NJIH.

Prebijanje

Član 462 (član 415 ZOO)

Svaki solidarni dužnik može se pozvati na prebijanje koje je izvršio njegov sadužnik.

Solidarni dužnik može potraživanje svog sadužnika prema poveriocu prebiti sa poveriočevim potraživanjem, ali samo za onoliko koliko iznosi deo duga tog sadužnika u solidarnoj obavezi.

Otpuštanje duga

Član 463 (član 416 ZOO)

Otpuštanje duga izvršeno sporazumno sa jednim solidarnim dužnikom oslobađa obaveze i ostale dužnike.

Ali, ako je otpuštanje imalo za svrhu da oslobodi obaveze samo dužnika s kojim je izvršeno, solidarna obaveza smanjuje se za deo koji prema međusobnim

odnosima dužnika pada na njega, a ostali dužnici odgovaraju solidarno za ostatak obaveze.

Prenov

Član 464 (član 417 ZOO)

Prenovom kojim je poverilac izvršio sa jednim solidarnim dužnikom oslobađaju se i ostali dužnici.

Ali, ako su poverilac i dužnik prenov ograničili na deo obaveze koji dolazi na ovoga, obaveza ostalih ne prestaje, nego se samo smanjuje za taj deo.

Poravnanje

Član 465 (član 418 ZOO)

Poravnanje koje je zaključio jedan od solidarnih dužnika sa poveriocem nema dejstva prema ostalim dužnicima, ali ovi imaju pravo da prihvate to poravnanje, ako ono nije ograničeno na dužnika sa kojim je zaključeno.

Sjedinjenje

Član 466 (član 419 ZOO)

Kad se u jednom licu sjedini svojstvo poverioca i svojstvo dužnika iste solidarne obaveze, obaveza ostalih dužnika smanjuje se za iznos dela koji na njega pada.

Docnja poverioca

Član 467 (član 420 ZOO)

Kad poverilac dođe u docnju prema jednom solidarnom dužniku, on je u docnji i prema ostalim solidarnim dužnicima.

Docnja jednog dužnika i priznanje duga

Član 468 (član 421 ZOO)

Docnja jednog solidarnog dužnika nema dejstvo prema ostalim dužnicima.

Isto važi i za priznanje duga koje bi izvršio jedan od solidarnih dužnika.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Krivica jednog dužnika

Član 469

AKO ISPUNJENJE OBAVEZE POSTANE NEMOGUĆE KRIVICOM JEDNOG SOLIDARNOG DUŽNIKA, ZA VREDNOST DUGOVANE STVARI ODGOVARAJU I OSTALI DUŽNICI, ALI ONI NE

ODGOVARAJU ZA ŠTETU KOJU USLED TOGA TRPI POVERILAC, AKO IZ ODNOSA POVERIOCA I DUŽNIKA NE PROISTIČE ŠTO DRUGO.

Zastoj i prekid zastarevanja i odricanje od zastarelosti

Član 470 (član 422 ZOO)

Ako zastarevanje ne teče ili je prekinuto prema jednom dužniku, ono teče za ostale solidarne dužnike i može se navršiti, ali dužnik prema kome obaveza nije zastarela i koji je morao da je ispuni ima pravo zahtevati od ostalih dužnika prema kojima je obaveza zastarela da mu naknade svaki svoj deo obaveze.

Odricanje od navršene zastarelosti nema dejstva prema ostalim dužnicima.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Presuda

Član 471

ODLUKA DONETA U SPORU POVERIOCA I JEDNOG SOLIDARNOG DUŽNIKA NA ŠTETU DUŽNIKA NEMA DEJSTVA PREMA OSTALIM SOLIDARNIM DUŽNICIMA.

ALI AKO SE ODLUKA DONETA U KORIST DUŽNIKA NA OSNOVU RAZLOGA KOJI VAŽE ZA SVE DUŽNIKE, ONDA ONA KORISTI I OSTALIM SOLIDARNIM DUŽNICIMA.

Pravo ispunioca na naknadu

Član 472 (član 423 ZOO)

Dužnik koji je ispunio obavezu ima pravo zahtevati od svakog sadužnika da mu naknadi deo obaveza koji pada na njega.

Pri tome nije od uticaja okolnost što je poverilac nekog od sadužnika oslobodio duga ili mu je dug smanjio.

Deo koji pada na dužnika od koga ne može da se dobije naknada deli se srazmerno na sve dužnike.

Alternativa: Stav 2. se briše.

Podela na jednake delove i izuzetak

Član 473 (član 424 ZOO)

Ako nije što drugo ugovoreno ili inače ne proizlazi iz pravnih odnosa učesnika u poslu, na svakog dužnika dolazi jednak deo.

Ali, ako je solidarna obaveza zaključena u isključivom interesu jednog solidarnog dužnika, on je dužan naknaditi ceo iznos obaveze sadužniku koji je namirio poverioca.

Odsek 2.

SOLIDARNOST POVERILACA

Solidarnost se ne pretpostavlja

Član 474 (član 425 ZOO)

Kad na poverilačkoj strani ima više lica, ona su solidarna samo kad je solidarnost ugovorena ili zakonom određena.

Sadržina solidarnosti

Član 475 (član 426 ZOO)

Svaki solidarni poverilac ima pravo zahtevati od dužnika ispunjenje cele obaveze, ali kad jedan od njih bude namiren, obaveza prestaje i prema ostalim poveriocima.

Dužnik može ispuniti obavezu poveriocu koga sam izabere, sve dok neki poverilac ne zatraži ispunjenje.

Alternativa: Dodaje se stav 3 koji glasi:

OBAVEZA PRESTAJE ZA SVE POVERIOCE POLAGANJEM KOD SUDA I UGOVORENOM ZAMENOM ISPUNJENJA.

Prebijanje

Član 476 (član 427 ZOO)

Dužnik može izvršiti prebijanje svoje obaveze sa potraživanjem koje ima prema poveriocu koji mu zahteva ispunjenje.

Prebijanje sa potraživanjem koje ima prema nekom drugom poveriocu, dužnik može izvršiti samo do visine dela solidarnog potraživanja koje pripada tom poveriocu.

Otpuštanje duga i prenov

Član 477 (član 428 ZOO)

Otpuštanjem duga i prenovom između dužnika i jednog poverioca smanjuje se solidarna obaveza za onoliko koliko iznosi deo tog potraživanja poverioca.

Poravnanje

Član 478 (član 429 ZOO)

Poravnanje koje je zaključio jedan od solidarnih poverilaca sa dužnikom nema dejstva prema ostalim poveriocima, ali ovi imaju pravo da prihvate to po-

ravnanje, izuzev kad se ono odnosi samo na deo poverioca sa kojim je zaključen.

Sjedinjenje

Član 479 (član 430 ZOO)

Kad se u licu jednog solidarnog poverioca sjedini i svojstvo dužnika, svaki od ostalih solidarnih poverilaca može od njega zahtevati samo svoj deo potraživanja.

Docnja

Član 480 (član 431 ZOO)

Kad dužnik dođe u docnju prema jednom solidarnom poveriocu, on je u docnji i prema ostalim poveriocima.

Docnja jednog solidarnog poverioca dejstvuje i prema ostalim poveriocima.

Priznanje duga

Član 481 (član 432 ZOO)

Priznanje duga učinjeno jednom poveriocu koristi svim poveriocima.

Zastarelost

Član 482 (član 433 ZOO)

Ako jedan poverilac prekine zastarevanje, ili ako prema njemu ne teče zastarevanje, to ne koristi ostalim poveriocima i prema njima zastarevanje teče i dalje.

Odricanje od zastarelosti izvršeno prema jednom poveriocu koristi i ostalim poveriocima.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Presuda

Član 483

ODLUKA DONETA U SPORU DUŽNIKA I JEDNOG POVERIOCA NA ŠTETU POVERIOCA NEMA DEJSTVA PREMA OSTALIM POVERIOCIMA.

ALI AKO JE ODLUKA DONETA U KORIST POVERIOCA NA OSNOVU RAZLOGA KOJI VAŽE ZA SVE POVERIOCE, ONA KORISTI I OSTALIM POVERIOCIMA, UKOLIKO PROTIV NJIH DUŽNIK NE RASPOLAŽE LIČNIM PRIGOVORIMA.

Odnosi između poverilaca posle ispunjenja

Član 484 (član 434 ZOO)

Svaki solidarni poverilac ima pravo zahtevati od poverioca koji je primio ispunjenje od dužnika da mu preda deo koji mu pripada.

Ako iz odnosa među poveriocima ne proističe što drugo, svakom solidarnom poveriocu pripada jednak deo.

ODELJAK 3.

NEDELJIVE OBAVEZE

Član 485 (član 435 ZOO)

Za nedeljive obaveze u kojima ima više dužnika shodno se primenjuju propisi o solidarnim obavezama.

Kad u nedeljivoj obavezi ima više poverilaca među kojima nije ni ugovorena ni zakonom određena solidarnost, jedan poverilac može zahtevati da dužnik ispuni njemu samo ako je ovlašćen od ostalih poverilaca da primi ispunjenje, a inače svaki poverilac može zahtevati od dužnika da obavezu ispuni svim poveriocima zajedno, ili da je položi sudu.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

AKO SE POVERIOCI NE SAGLASE MEĐU SOBOM O ISPUNJENJU DUŽNIK MOŽE IZVRŠITI POLAGANJE KOD SUDA.

Deo peti
PROMENA POVERIOCA ILI DUŽNIKA

GLAVA XV
USTUPANJA POTRAŽIVANJA UGOVOROM ILI CESIJA

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Koja se potraživanja mogu preneti ugovorom

Član 486 (član 436 ZOO)

Poverilac može ugovorom zaključenim sa trećim preneti na ovoga svoje potraživanje, izuzev onog čiji je prenos zabranjen zakonom ili koje je vezano za ličnost poverioca, ili koje se po svojoj prirodi protivi prenošenju na drugoga.

Ugovor o ustupanju nema dejstvo prema dužniku, ako su on i poverilac ugovorili da ovaj neće moći preneti potraživanje na drugoga ili da ga neće moći preneti bez dužnikovog pristanka.

Alternativa: Na kraju stava 2. tačka se zamenjuje zarezom i dodaju se reči: „U KOM SLUČAJU UGOVOR O PRENOŠENJU NEMA DEJSTVA PREMA DUŽNIKU AKO JE TREĆI ZNAO ZA TO.”

Sporedna prava

Član 487 (član 437 ZOO)

Sa potraživanjem prelaze na prijemnika sporedna prava, kao što su pravo prvenstvene naplate, hipoteka, zaloga, prava iz ugovora sa jemcem, prava na kamatu, ugovornu kaznu i sl.

Ipak, ustupilac može predati založenu stvar prijemniku samo ako zalagodavac pristane na to, inače ona ostaje kod ustupioca da je čuva za račun prijemnika.

Pretpostavlja se da su dospele, a neisplaćene kamate ustupljene sa glavnim potraživanjem.

Alternativa: Stav 3 se briše.

Obaveštavanje dužnika

Član 488 (član 438 ZOO)

Za prenos potraživanja nije potreban pristanak dužnika, ali je ustupilac dužan obavestiti dužnika o izvršenom ustupanju.

Ispunjenje izvršeno ustupiocu pre obaveštenja o ustupanju punovažno je i oslobađa dužnika obaveze, ali samo ako nije znao za ustupanje, inače obaveza ostaje i on je dužan da je ispuni prijemniku.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

ISTO VAŽI I ZA DRUGE PRAVNE POSLOVE OBAVLJENE MEĐU NJIMA U TO VREME.

Višestruko ustupanje

Član 489 (član 439 ZOO)

Ako je poverilac ustupio isto potraživanje raznim licima, potraživanje pripada prijemniku o kome je ustupilac prvo obavestio dužnika, odnosno koji se prvi javio dužniku.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

KAD JE SPORNO KOME PRIPADA POTRAŽIVANJE DUŽNIK MOŽE IZVRŠITI POLAGANJE KOD SUDA.

AKO JE OBAVEZA DOSPELA ZA ISPUNJENJE SVAKI UČESNIK U SPORU MOŽE ZAHTEVATI DA DUŽNIK IZVRŠI POLAGANJE KOD SUDA.

ODELJAK 2.

ODNOS PRIJEMNIKA I DUŽNIKA

Član 490 (član 440 ZOO)

Prijemnik ima prema dužniku ista prava koja je ustupilac imao prema dužniku do ustupanja.

Dužnik može istaći prijemniku pored prigovora koje ima prema njemu i one prigovore koje je mogao istaći ustupiocu do časa kad je saznao za ustupanje.

ODELJAK 3.

ODNOS USTUPIOCA I PRIJEMNIKA

Predaja i isprava o dugu

Član 491 (član 441 ZOO)

Ustupilac je dužan predati prijemniku obveznicu ili drugu ispravu o dugu, ako ih ima, kao i druge dokaze o ustupljenom potraživanju i sporednim pravima.

Ako je ustupilac preneo na prijemnika samo jedan deo potraživanja, on je dužan predati mu overen prepis obveznice ili koje druge isprave kojom se dokazuje postojanje ustupljenog potraživanja.

On je dužan izdati mu, na njegov zahtev, overenu potvrdu o ustupanju.

Odgovornost za postojanje potraživanja

Član 492 (član 442 ZOO)

Kad je ustupanje izvršeno ugovorom sa naknadom, ustupilac odgovara za postojanje potraživanja u času kad je izvršeno ustupanje.

Odgovornost za naplativost

Član 493 (član 443 ZOO)

Ustupilac odgovara za naplativost ustupljenog potraživanja ako je to bilo ugovoreno, ali samo do visine onoga što je primio od prijemnika, kao i za naplativost kamata, troškova oko ustupanja i troškova postupka protiv dužnika.

Veća odgovornost savesnog ustupioca ne može se ugovoriti.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava kao stav 1. i stav 4. koji glase:

USTUPILAC NE ODGOVARA AKO PRIJEMNIK NE MOŽE DA NAPLATI USTUPLJENO POTRAŽIVANJE OD DUŽNIKA.

USTUPILAC KOJI JE GARANTOVAO NAPLATIVOST USTUPLJENOG POTRAŽIVANJA ODGOVARA PRIJEMNIKU AKO MU USTUPA DOSPELO POTRAŽIVANJE ZA NJEGOVU NAPLATIVOST U ČASU USTUPANJA, A AKO MU USTUPA POTRAŽIVANJE ČIJE SE ISPUNJENJE NE MOŽE JOŠ ZAHTEVATI OD DUŽNIKA, ZA NJEGOVU NAPLATIVOST U ČASU DOSPELOSTI.

ODELJAK 4.

POSEBNI SLUČAJEVI USTUPANJA POTRAŽIVANJA

Ustupanje umesto ispunjenja ili radi naplaćivanja

Član 494 (član 444 ZOO)

Kad dužnik umesto ispunjenja svoje obaveze ustupi poveriocu svoje potraživanje, ili jedan njegov deo, zaključenjem ugovora o ustupanju dužnikova obaveza se gasi do iznosa ustupljenog potraživanja.

Ali, kad dužnik ustupi svome poveriocu svoje potraživanje samo radi naplaćivanja, njegova se obaveza gasi, odnosno smanjuje tek kad poverilac naplati ustupljeno potraživanje.

U oba slučaja prijemnik je dužan predati ustupiocu sve što je naplatio preko iznosa svog potraživanja prema ustupiocu.

U slučaju ustupanja radi naplaćivanja dužnik ustupljenog potraživanja može ispuniti svoju obavezu i prema ustupiocu, čak i kad je obavešten o ustupanju.

Ustupanje radi obezbeđenja

Član 495 (član 445 ZOO)

Kada je ustupanje izvršeno radi obezbeđenja prijemnikovog potraživanja prema ustupiocu, prijemnik je dužan da se stara sa pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina o naplati ustupljenog potraživanja i da po izvršenoj naplati, pošto zadrži koliko je potrebno za namirenje sopstvenog potraživanja prema ustupiocu, ovome preda višak.

Glava XVI

PROMENA DUŽNIKA

ODELJAK 1.

PREUZIMANJE DUGA

Odsek 1.

OPŠTE ODREDBE

Ugovor o preuzimanju duga

Član 496 (član 446 ZOO)

Preuzimanje duga vrši se ugovorom između dužnika i preuzimaoca, na koji je pristao poverilac.

O zaključenom ugovoru može poverioca izvestiti svaki od njih, i svakome od njih može poverilac saopštiti svoj pristanak na preuzimanje duga.

Pretpostavlja se da je poverilac dao svoj pristanak ako je bez ograde primio neko ispunjenje od preuzimaoca, koje je ovaj učinio u svoje ime.

Ugovorne strane, kao i svaka od njih posebno, mogu pozvati poverioca da se u određenom roku izjasni da li pristaje na preuzimanje duga, pa ako se u određenom roku ne izjasni smatra se da nije dao svoj pristanak.

Ugovor o preuzimanju duga ima dejstva ugovora o preuzimanju ispunjenja za vreme dok poverilac ne bude dao svoj pristanak na ugovor o preuzimanju duga, kao i ako on odbije da dâ pristanak.

Slučaj kad je dug obezbeđen hipotekom

Član 497 (član 447 ZOO)

Kad je prilikom otuđenja neke nepokretnosti na kojoj postoji hipoteka ugovoreno između pribavioca i otuđioca da će pribavilac preuzeti dug prema hipotekarnom poveriocu, smatra se da je hipotekarni poverilac dao pristanak na ugovor o preuzimanju duga ako ga na pismeni poziv otuđioca nije odbio u roku od tri meseca od prijema poziva.

U pismenom pozivu poveriocu se mora skrenuti pažnja na ovu posledicu, inače će se smatrati kao da poziv nije upućen.

Odsek 2.

DEJSTVA UGOVORA O PREUZIMANJU DUGA

Promena dužnika

Član 498 (član 448 ZOO)

Preuzimanjem duga preuzimalac stupa na mesto pređašnjeg dužnika, a ovaj se oslobađa obaveze.

Ali, ako je u vreme poveriočevog pristanka na ugovor o preuzimanju duga preuzimalac bio prezadužen, a poverilac to nije znao niti je morao znati, pređašnji dužnik ne oslobađa se obaveze, a ugovor o preuzimanju duga ima dejstvo ugovora o pristupanju dugu.

Između preuzimaoca i poverioca postoji ista obaveza koja je dotle postojala između pređašnjeg dužnika i poverioca.

Sporedna prava

Član 499 (član 449 ZOO)

Sporedna prava koja su dotle postojala uz potraživanje ostaju i dalje, ali jemstva, kao i zaloge, koje su dala treća lica prestaju ako jemci i zalagodavci ne pristaju da odgovaraju i za novog dužnika.

Ako nije što drugo ugovoreno, preuzimalac ne odgovara za nenaplaćene kamate koje su dospele do preuzimanja.

Prigovori

Član 500 (član 450 ZOO)

Preuzimalac može istaći poveriocu sve prigovore koji proističu iz pravnog odnosa između predašnjeg dužnika i poverioca, iz koga potiče preuzeti dug, kao i prigovore koje preuzimalac ima prema poveriocu.

Preuzimalac ne može istaći poveriocu prigovore koji potiču iz njegovog pravnog odnosa sa predašnjim dužnikom, a koji odnos je bio osnov preuzimanja.

ODELJAK 2.

PRISTUPANJE DUGU

Član 501 (član 451 ZOO)

Ugovorom između poverioca i trećeg, kojim se ovaj obavezuje poveriocu da će ispuniti njegovo potraživanje od dužnika, treći stupa u obavezu pored dužnika.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

SAMO AKO JE TO IZRAŽENO NA NESUMNJIV NAČIN, MOŽE SE UGOVOROM IZMEĐU POVERIOCA I TREĆEG LICA IZVRŠITI PREUZIMANJE DUGA I DUŽNIKA SASVIM OSLOBODITI OBAVEZE.

UGOVORNE STRANE MOGU ODREDITI DA ĆE TREĆI ODGOVARATI SAMO ZA ODREĐENI DEO OBAVEZE.

Pristupanje dugu u slučaju primanja neke imovinske celine

Član 502 (član 452 ZOO)

Lice na koje pređe na osnovu ugovora neka imovinska celina fizičkog ili pravnog lica, ili jedan deo te celine, odgovara za dugove koji se odnose na tu celinu, odnosno na njen deo, pored dotadašnjeg imaoca i solidarno s njim, ali samo do vrednosti njene aktive.

Nema pravnog dejstva prema poveriocima odredba ugovora kojom bi se isključivala ili ograničavala odgovornost utvrđena u prethodnom stavu.

ODELJAK 3.

PREUZIMANJE ISPUNJENJA

Član 503 (član 453 ZOO)

Preuzimanje ispunjenja se vrši ugovorom između dužnika i nekog trećeg kojim se ovaj obavezuje prema dužniku da ispuni njegovu obavezu prema njegovom poveriocu.

On odgovara dužniku ako blagovremeno ne ispuni obavezu poveriocu, te ovaj zatraži ispunjenje od dužnika.

Ali on ne preuzima dug, niti pristupa dugu i poverilac nema nikakvo pravo prema njemu.

Deo šesti
UGOVORI

Glava XVII*
PRODAJA

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 504 (član 454 ZOO)

Ugovorom o prodaji obavezuje se prodavac da prenese na kupca svojinu prodate stvari i da mu je u tu svrhu preda, a kupac se obavezuje da plati cenu u novcu i preuzme stvar.

Prodavac nekog drugog prava obavezuje se da kupcu pribavi prodato pravo, a kad vršenje tog prava zahteva državinu stvari, da mu i preda stvar.

Shodna primena

Član 505

NA MEĐUNARODNU TRGOVAČKU PRODAJU PRIMENJUJE SE KONVENCIJA UN O UGOVORIMA O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE IZ 1980. GODINE, KADA SU ISPUNJENI USLOVI PRIMENE PREDVIĐENI TOM KONVENCIJOM.

NA POTROŠAČKU PRODAJU PRIMENJUJU SE POSEBNI PROPISI O ZAŠTITI POTROŠAČA.

Forma prodaje nepokretnosti

Član 506 (član 455 ZOO)

Ugovor o prodaji nepokretnih stvari mora biti zaključen u pismenoj formi, pod pretnjom ništavosti.

* *Napomena:* Komisija je imala u vidu rešenja iz Konvencije Ujedinjenih nacija o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe, zaključene u Beču, 11. 04. 1980. godine, koju je ratifikovala i Jugoslavija („Međunarodni ugovori”, br. 10/1 od 31. 12. 1984). Pojedine odredbe o prodaji usklađene su sa odgovarajućim odredbama navedene Konvencije u saradnji, pro bono, sa prof. dr Jelenom Perović (predsednik Komisije za međunarodnu prodaju robe Međunarodne unije advokata u Parizu), kao i opšta pravila o raskidu ugovora zbog neispunjenja – bitna povreda ugovora. U istoj saradnji formulisane su i odredbe ugovora o distribuciji.

Alternativa: Prethodni član menja se, tako da glasi:

FORMA UGOVORA O PRODAJI NEPOKRETNIH STVARI UREĐUJE SE POSEBNIM PROPISIMA.

Rizik

Član 507 (član 456 ZOO)

Do predaje stvari kupcu rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi prodavac, a sa predajom stvari rizik prelazi na kupca.

Rizik ne prelazi na kupca ako je on zbog nekog nedostatka predate stvari raskinuo ugovor ili tražio zamenu stvari.

Prelaz rizika u slučaju kupčeve docnje

Član 508 (član 457 ZOO)

Ako predaja stvari nije izvršena zbog kupčeve docnje, rizik prelazi na kupca u času kad je došao u docnju.

Kad su predmet ugovora stvari određene po rodu, rizik prelazi na kupca u docnji ako je prodavac izdvojio stvari očigledno namenjene za izvršenje predaje i o tome odaslao obaveštenje kupcu.

Ali, kad su stvari određene po rodu takve prirode da prodavac ne može da izdvoji jedan njihov deo, dovoljno je da je prodavac izvršio sve radnje koje su potrebne da bi kupac mogao preuzeti stvari i da je o tome odaslao obaveštenje kupcu.

ODELJAK 2.

SASTOJCI UGOVORA O PRODAJI

Odsek 1.

STVAR

Opšte pravilo

Član 509 (član 458 ZOO)

Stvar o kojoj je ugovor mora biti u prometu, te je ništav ugovor o prodaji stvari koja je van prometa.

Za prodaju stvari čiji je promet ograničen važe posebni propisi.

Prodaja se može odnositi i na buduću stvar.

Kad je stvar propala pre ugovora

Član 510 (član 459 ZOO)

Ugovor o prodaji nema pravno dejstvo, ako je u času njegovog zaključenja stvar o kojoj je ugovor bila propala.

Ako je u času zaključenja ugovora stvar bila samo delimično propala, kupac može raskinuti ugovor ili ostati pri njemu uz srazmerno sniženje cene.

Ali će ugovor ostati na snazi i kupac će imati samo pravo na sniženje cene ako delimična propast ne smeta postizanju svrhe ugovora ili ako za određenu stvar postoji takav običaj u pravnom prometu.

Prodaja tuđe stvari

Član 511 (član 460 ZOO)

Prodaja tuđe stvari obavezuje ugovorne strane, ali kupac koji nije znao ili nije morao znati da je stvar tuđa, može, ako se usled toga ne može ostvariti cilj ugovora, raskinuti ugovor i tražiti naknadu štete.

Prodaja spornog prava

Član 512 (član 461 ZOO)

Sporno pravo može biti predmet ugovora o prodaji.

Ali je ništav ugovor kojim bi advokat ili koji drugi nalogoprimac kupio sporno pravo čije mu je ostvarivanje povereno ili ugovorio za sebe učešće u podeli iznosa dosuđenog njegovom nalogodavcu.

Odsek 2.

CENA

Kad cena nije određena

Član 513 (član 462 ZOO)

Ako ugovorom o prodaji cena nije određena, a ni ugovor ne sadrži dovoljno podataka pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, ugovor nema pravno dejstvo.

Kad u privrednom ugovoru o prodaji cena nije određena, niti u njemu ima dovoljno podataka pomoću kojih bi se ona mogla odrediti, kupac je dužan platiti cenu koju je prodavac redovno naplaćivao u vreme zaključenja ugovora, a u nedostatku ove razumnu cenu.

Pod razumnom cenom smatra se tekuća cena u vreme zaključenja ugovora, a ako se ona ne može utvrditi onda cena koju utvrđuje sud prema okolnostima slučaja.

Alternativa: Stav 2 menja se tako da glasi:

KAD U UGOVORU O TRGOVAČKOJ PRODAJI CENA NIJE NI IZRIČITO NI PREČUTNO ODREĐENA NITI U NJEMU IMA DOVOLJNO PODATAKA NA OSNOVU KOJIH BI SE MOGLA ODREDITI, SMATRA SE, AKO DRUKČIJE NE PROIZILAZI IZ UGOVORA ILI OKOLNOSTI, DA SU STRANE PREČUTNO PRISTALE NA CENU KOJA SE U VREME ZAKLJUČENJA UGOVORA REDOVNO NAPLAĆIVALA U ODNOSNOJ TRGOVAČKOJ STRUCI ZA TAKVU STVAR PRODATU POD SLIČNIM OKOLNOSTIMA, A U NEDOSTATKU OVE, RAZUMNU CENU.

Stav 3 se briše.

Propisana cena

Član 514 (član 463 ZOO)

Kad je ugovorena veća cena od one koju je za određenu vrstu stvari propisao nadležni organ, kupac dužuje samo iznos propisane cene, a ako je već isplatio ugovorenu cenu, ima pravo zahtevati da mu se vrati razlika.

Kad je ugovorena tekuća cena

Član 515 (član 464 ZOO)

Kad je ugovorena tekuća cena, kupac dužuje cenu utvrđenu zvaničnom evidencijom na tržištu mesta prodavca u vreme kad je trebalo da usledi ispunjenje.

Ako takve evidencije nema, tekuća cena se određuje na osnovu elemenata pomoću kojih se prema običajima tržišta utvrđuje cena.

Kad je određivanje cene povereno trećem

Član 516 (član 465 ZOO)

Ako treće lice kome je povereno određivanje cene neće ili ne može da je odredi, a ugovorne strane se ne slože naknadno o određivanju cene niti ugovor raskinu, smatraće se da je ugovorena razumna cena.

Kad je određivanje cene ostavljeno jednoj ugovornoj strani

Član 517 (član 466 ZOO)

Odredba ugovora kojim se određivanje cene ostavlja na volju jednoj ugovornoj strani smatra se kao da nije ni ugovorena i tada kupac dužuje cenu kao u slučaju kad cena nije određena.

Kad je cena određena prema težini

Član 518

KAD JE CENA ODREĐENA PREMA TEŽINI, ONA SE IZRAČUNAVA PREMA NETO TEŽINI, AKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO.

**ODELJAK 3.
OBAVEZE PRODAVCA**

**Odsek 1.
PREDAJA STVARI**

I. O PREDAJI UOPŠTE

Vreme i mesto predaje

Član 519 (član 467 ZOO)

PRODAVAC JE DUŽAN ČUVATI STVAR DO PREDAJE SA PAŽNJOM DOBROG PRIVREDNIKA ODNOSNO DOBROG DOMAČINA.

Prodavac je dužan predati stvar kupcu u vreme i na mestu predviđenom ugovorom.

Prodavac je izvršio obavezu predaje kupcu, po pravilu, kad mu stvar uruči ili preda ispravu kojom se stvar može preuzeti, ODNOSNO KAD MU JE STVAR NA DRUGI NAČIN STAVIO NA RASPOLAGANJE.

Predmet predaje

Član 520 (član 468 ZOO)

Ako nije što drugo ugovoreno ili ne proizlazi iz prirode posla, prodavac je dužan predati stvar kupcu u ispravnom stanju, zajedno sa njenim pripadcima.

Plodovi i druge koristi od stvari pripadaju kupcu od dana kad je prodavac bio dužan da mu ih preda.

Kad je ugovorena predaja u toku izvesnog perioda vremena

Član 521 (član 469 ZOO)

Kad je ugovoreno da predaja stvari bude izvršena u toku izvesnog perioda vremena, a nije određeno koja će strana imati pravo da odredi datum predaje u granicama tog perioda, to pravo pripada prodavcu, osim kad iz okolnosti slučaja proizlazi da je određivanje datuma predaje ostavljeno kupcu.

Kad datum predaje nije određen

Član 522 (član 470 ZOO)

Kad datum predaje stvari kupcu nije određen, prodavac je dužan izvršiti predaju u razumnom roku posle zaključenja ugovora, s obzirom na prirodu stvari i na ostale okolnosti.

Kad mesto predaje nije određeno ugovorom

Član 523 (član 471 ZOO)

Kad mesto predaje nije određeno ugovorom, predaja stvari vrši se STAVLJANJEM STVARI NA RASPOLAGANJE u mestu u kome je prodavac u času zaključenja ugovora imao svoje prebivalište ili, u nedostatku ovoga, svoje boravište, a ako je prodavac zaključio ugovor u vršenju svoje redovne privredne delatnosti, onda u mestu njegovog sedišta.

Ali, ako je u času zaključenja ugovora ugovornim stranama bilo poznato gde se stvar nalazi, odnosno gde treba da bude izrađena, predaja se vrši STAVLJANJEM STVARI NA RASPOLAGANJE u tom mestu.

Predaja prevoziocu

Član 524 (član 472 ZOO)

U slučaju kad je prema ugovoru potrebno da se izvrši prevoz stvari, a ugovorom nije određeno mesto ispunjenja, predaja je izvršena uručenjem stvari prevoziocu ili licu koje organizuje otpremu.

Organizovanje prevoza

Član 525 (član 473 ZOO)

Ako je prodavac dužan poslati stvar kupcu, mora zaključiti na uobičajen način i pod uobičajenim uslovima ugovore potrebne za izvršenje prevoza do određenog mesta.

Troškovi

Član 526 (član 474 ZOO)

Troškove predaje, kao i one koji joj prethode, snosi prodavac, a troškove odnošenja stvari i sve ostale troškove posle predaje snosi kupac, ako nije što drugo ugovoreno.

TROŠKOVE SLANJA STVARI NA ZAHTEV KUPCA U NEKO MESTO KOJE NIJE MESTO ISPUNJENJA SNOSI KUPAC.

II. ISTOVREMENO IZVRŠENJE PREDAJE STVARI I ISPLATE CENE

Odlaganje predaje do isplate cene

Član 527 (član 475 ZOO)

Ako nije što drugo ugovoreno ili uobičajeno, prodavac nije dužan predati stvar ako mu kupac ne isplati cenu istovremeno, ili nije spreman da to istovremeno učini, ali kupac nije dužan isplatiti cenu pre nego što je imao mogućnost da pregleda stvar.

Odlaganje predaje u slučaju prevoza stvari

Član 528 (član 476 ZOO)

Kad se predaja stvari ostvaruje uručenjem prevoziocu, prodavac može odložiti odašiljanje stvari do isplate cene ili poslati stvar tako da zadrži pravo da raspolaže njom za vreme prevoza.

Ako je zadržao pravo da raspolaže stvarju za vreme prevoza, prodavac može zahtevati da stvar ne bude predata kupcu u mestu opredeljenja dok ne isplati cenu, a kupac nije dužan isplatiti cenu pre nego što je imao mogućnost da pregleda stvar.

Međutim, kad ugovor predviđa plaćanje uz predaju odgovarajuće isprave, kupac nema pravo da odbije isplatu cene zbog toga što nije imao mogućnosti da pregleda stvar.

Sprečavanje izručenja otposlata stvari

Član 529 (član 477 ZOO)

Ako se posle odašiljanja stvari kupcu pokaže da su njegove materijalne prilike takve da se osnovano može posumnjati da će on moći isplatiti cenu, prodavac može sprečiti izručenje stvari kupcu čak i kad ovaj već ima u rukama ispravu koja ga ovlašćuje da zahteva izručenje stvari.

Međutim, prodavac ne može sprečiti izručenje ako ga zahteva neko treće lice koje je uredan imalac isprave koja ga ovlašćuje da zahteva izručenje stvari, osim ako isprava sadrži rezerve u pogledu dejstva prenosa ili ako prodavac dokazuje da je imalac isprave kad ju je pribavljao postupio svesno na štetu prodavca.

Odsek 2.

ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE

I. O MATERIJALNIM NEDOSTACIMA UOPŠTE

Materijalni nedostaci za koje prodavac odgovara

Član 530 (član 478 ZOO)

Prodavac odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u času prelaza rizika na kupca, bez obzira na to da li mu je to bilo poznato.

Prodavac odgovara i za one materijalne nedostatke koji se pojave posle prelaza rizika na kupca ako su posledica uzroka koji je postojao pre toga.

Neznatan materijalni nedostatak ne uzima se u obzir.

Kad postoje materijalni nedostaci

Član 531 (član 479 ZOO)

MATERIJALNI nedostatak postoji:

1) ako stvar nema potrebna svojstva za njenu redovnu upotrebu ili za promet;

2) ako stvar nema potrebna svojstva za naročitu upotrebu za koju je kupac nabavlja, a koja je PRODAVCU IZRIČITO ILI PREČUTNO STAVLJENA DO ZNANJA U VREME ZAKLJUČENJA UGOVORA;

3) ako stvar nema svojstva i odlike koje su izričito ili prečutno ugovorene, odnosno propisane;

4) kad stvar nije saobrazna uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obaveštenja.

Alternativa: Tačka 3) se menja tako da glasi:

3) UOPŠTE, KAD STVAR NEMA KARAKTERISTIKE I KVALITET KOJE SU IZRIČITO ILI PREČUTNO UGOVORENE.

Alternativa: Dodaje se stav 2 koji glasi:

PRAVILA O MATERIJALNIM NEDOSTACIMA STVARI PRIMENIĆE SE U SLEDEĆIM SLUČAJEVIMA:

1) KAD JE PRODAVAC PREDAO KUPCU SAMO JEDAN DEO STVARI, KAO I KAD MU JE PREDAO VEĆU ILI MANJU KOLIČINU OD UGOVORENE;

2) KAD JE PRODAVAC PREDAO KUPCU NEKU DRUGU STVAR A NE ONU KOJA JE UGOVORENA, ILI STVAR NEKE DRUGE VRSTE (ALIUD);

3) KAD STVAR NIJE PAKOVANA ILI ZAŠTIĆENA NA NAČIN UOBIČAJEN ZA TAKVU VRS-
TU STVARI ILI, AKO TAKAV NAČIN NE POSTOJI, NA NAČIN KOJI JE PODOBAN DA SAČUVA I
ZAŠTITI STVAR.

Napomena: Svi navedeni slučajevi mogli bi biti obuhvaćeni jedinstvenim konceptom
„nesaobraznosti robe”, kako je to učinjeno u Haškim zakonima i Konvenciji UN o
međunarodnoj prodaji robe (Bečkoj konvenciji). U tom slučaju, potrebno je izvršiti odgo-
varajuća prilagođavanja ostalih odredaba koje se odnose na materijalne nedostatke.

Nedostaci za koje prodavac ne odgovara

Član 532 (član 480 ZOO)

Prodavac ne odgovara za nedostatke ako su u času zaključenja ugovora bili
poznati kupcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati.

Smatra se da nisu mogli ostati nepoznati kupcu oni nedostaci koje bi
brižljivo lice sa prosečnim znanjem i iskustvom lica istog zanimanja i struke kao
kupac moglo lako opaziti pri uobičajenom pregledu stvari.

Ali, prodavac odgovara i za nedostatke koje je kupac mogao lako opaziti,
ako je izjavio da stvar nema nikakve nedostatke ili da stvar ima određena svoj-
stva ili odlike.

Pregled stvari i vidljivi nedostaci

Član 533 (član 481 ZOO)

Kupac je dužan da primljenu stvar na uobičajeni način pregleda ili je da na
pregled, čim je to prema redovnom toku stvari moguće, i da o vidljivim nedosta-
cima obavesti prodavca u roku od osam dana, a kod privrednog ugovora bez od-
laganja, inače gubi pravo koje mu po tom osnovu pripada.

Kad je pregled izvršen u prisustvu obeju strana, kupac je dužan svoje pri-
medbe zbog vidljivih nedostataka saopštiti prodavcu odmah, inače gubi pravo
koje mu po tom osnovu pripada.

Ako je kupac otpremio stvar dalje bez pretovara, a prodavcu je pri zak-
ljučenju ugovora bila poznata ili morala biti poznata mogućnost takve dalje ot-
preme, pregled stvari može biti odložen do njenog prispeća u novo mesto
opredeljenja, i u tom slučaju kupac je dužan da prodavca obavesti o nedostacima
čim je po redovnom toku stvari mogao za njih doznati od svojih klijenata.

Skriveni nedostaci

Član 534 (član 482 ZOO)

Kad se posle prijema stvari od strane kupca pokaže da stvar ima neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobičajenim pregledom prilikom preuzimanja stvari (skriveni nedostatak), kupac je dužan, pod pretnjom gubitka prava, da o tom nedostatku obavesti prodavca u roku od osam dana računajući od dana kad je nedostatak otkrio, a kod privrednog ugovora bez odlaganja.

Prodavac ne odgovara za nedostatke koji se pokažu pošto protekne šest meseci od predaje stvari, izuzev kad je ugovorom određen duži rok.

Rokovi u slučaju opravke, zamene i sl.

Član 535 (član 483 ZOO)

Kad je zbog nekog nedostatka došlo do opravke stvari, isporuke druge stvari, zamene delova i slično, rokovi iz prethodna dva člana počinju teći od predaje opravljene stvari, predaje druge stvari, izvršene zamene delova i slično.

Obaveštenje o nedostatku

Član 536 (član 484 ZOO)

U obaveštenju o nedostatku stvari kupac je dužan bliže opisati nedostatak i pozvati prodavca da pregleda stvar.

Ako obaveštenje o nedostatku koje je kupac blagovremeno poslao prodavcu preporučanim pismom, telegramom ili na neki drugi pouzdan način zadocni ili uopšte ne stigne prodavcu, smatra se da je kupac izvršio svoju obavezu da obavesti prodavca.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

OBAVEŠTAVAJUĆI PRODAVCA o materijalnom nedostatku, kupac je dužan PRECIZNO ODREDITI prirodu nedostatka i pozvati prodavca da pregleda stvar.

SMATRA SE DA JE KUPAC ISPUNIO OBAVEZU DA OBAVESTI PRODAVCA AKO JE OBAVEŠTENJE O NEDOSTATKU UČINIO NA NAČIN KOJI ODGOVARA OKOLNOSTIMA, A KOJI OBEZBEĐUJE DOKAZ DA JE OBAVEŠTENJE BLAGOVREMENO UČINJENO.

Značaj činjenice da je prodavac znao za nedostatak

Član 537 (član 485 ZOO)

Kupac ne gubi pravo da se pozove na neki nedostatak i kad nije izvršio svoju obavezu da stvar pregleda bez odlaganja ili obavezu da u određenom roku obavesti prodavca o postojanju nedostatka, kao i kad se nedostatak pokazao tek

po proteku šest meseci od predaje stvari, ako je taj nedostatak bio poznat prodavcu ili mu nije mogao ostati nepoznat, KAO I AKO JE PRODAVAC PRIZNAO POSTOJANJE NEDOSTATKA.

Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavčeve odgovornosti za materijalne nedostatke

Član 538 (član 486 ZOO)

Ugovorne strane mogu ograničiti ili sasvim isključiti prodavčevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari.

Odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništava je ako je nedostatak bio poznat prodavcu, a on o njemu nije obavestio kupca, kao i kad je prodavac nametnuo tu odredbu koristeći svoj poseban monopolski položaj.

Kupac koji se odrekao prava da raskine ugovor zbog nedostatka stvari zadržava ostala prava zbog tih nedostataka.

Prinudna javna prodaja

Član 539 (član 487 ZOO)

Imalac čija je stvar prodana na prinudnoj javnoj prodaji ne odgovara za nedostatke stvari.

II. PRAVA KUPCA

Ispunjenje, sniženje cene, raskid ugovora, naknada štete

Član 540 (član 488 ZOO)

Kupac koji je blagovremeno i uredno obavestio prodavca o nedostatku može:

- 1) zahtevati od prodavca da nedostatak ukloni ili da mu preda drugu stvar bez nedostatka (ispunjenje ugovora);
- 2) zahtevati sniženje cene;
- 3) izjaviti da raskida ugovor;

U svakom od ovih slučajeva kupac ima pravo i na naknadu štete.

Pored toga, i nezavisno od toga, prodavac odgovara kupcu i za štetu koju je ovaj zbog nedostatka stvari pretrpeo na drugim svojim dobrima, i to prema opštim pravilima o odgovornosti za štetu.

Neispunjenje ugovora u razumnom roku

Član 541 (član 489)

Ako kupac ne dobije zahtevano ispunjenje ugovora u razumnom roku, zadržava pravo da raskine ugovor ili da snizi cenu.

Kad kupac može raskinuti ugovor

Član 542 (član 490 ZOO)

Kupac može raskinuti ugovor samo ako je prethodno ostavio prodavcu naknadni primereni rok za ispunjenje ugovora.

Kupac može raskinuti ugovor i bez ostavljanja naknadnog roka ako mu je prodavac posle obaveštenja o nedostacima saopštio da neće ispuniti ugovor ili ako iz okolnosti konkretnog slučaja očigledno proizlazi da prodavac neće moći ispuniti ugovor ni u naknadnom roku.

Neispunjenje ugovora u naknadnom roku

Član 543 (član 491 ZOO)

Ako prodavac u naknadnom roku ne ispuni ugovor, on se raskida IZJAVOM KUPCA UPUĆENE PRODAVCU NA NESUMNJIV NAČIN.

Napomena: U skladu sa koncepcijom o „bitnoj povredi ugovora”, mogla bi se u vezi sa raskidom ugovora dodati dva nova člana koja glase:

Kad nedostatak predstavlja bitnu povredu ugovora

Član 544

KUPAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR KAD POSTOJANJE MATERIJALNOG NEDOSTATKA PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA.

AKO KUPAC NE RASKINE UGOVOR U RAZUMNOM ROKU OD OBAVEŠTENJA PRODAVCA O NEDOSTATKU, SMATRAĆE SE KAO DA NEDOSTATAK NE PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA.

Kad nedostatak ne predstavlja bitnu povredu ugovora

Član 545

KAD POSTOJANJE NEDOSTATKA NE PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA, KUPAC NE MOŽE ODMAH RASKINUTI UGOVOR, NEGO TEK AKO PRODAVAC NE UKLONI NEDOSTATAK ILI MU NE PREDA STVAR BEZ NEDOSTATKA U PRIMERENOM NAKNADNOM ROKU, KOJI MU KUPAC MOŽE ODREDITI.

KUPAC GUBI PRAVO DA RASKINE UGOVOR AKO GA NE UPOTREBI U RAZUMNOM ROKU PO PROTEKU NAKNADNOG ROKA KOJI JE ODREDIO PRODAVCU, ALI MOŽE I DALJE ZAHTEVATI IZVRŠENJE UGOVORA, I U TU SVRHU ODREDITI PRODAVCU PONOVO NAKNADNI ROK, A PO BEZUSPEŠNOM PROTEKU TOG NAKNADNOG ROKA KUPAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR POD USLOVOM DA TO UČINI U RAZUMNOM ROKU PO PROTEKU NAKNADNOG ROKA, ILI SNIZITI CENU, ILI I DALJE ZAHTEVATI IZVRŠENJE UGOVORA.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

KAD POSTOJANJE MATERIJALNOG NEDOSTATKA NE PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA, KUPAC MOŽE ODREDITI PRODAVCU NAKNADNI ROK RAZUMNE DUŽINE ZA UKLANJANJE NEDOSTATKA ILI PREDAJU DRUGE STVARI BEZ NEDOSTATKA.

MEĐUTIM, AKO KUPAC PRIMI OBAVEŠTENJE OD PRODAVCA DA ON NEĆE IZVRŠITI SVOJE OBAVEZE DO ISTEKA NAKNADNOG ROKA, KUPAC NE MOŽE U TOM ROKU DA SE KORISTI BILO KOJIM SREDSTVOM PREDVIĐENIM ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE.

AKO PRODAVAC U NAKNADNOM ROKU NE UKOLNI NEDOSTATAK ILI MU NE PREDJA STVAR BEZ NEDOSTATKA, KUPAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR.

Delimični nedostaci

Član 544 (član 492 ZOO)

Kad samo deo predate stvari ima nedostatke ili kad je predat samo deo stvari, odnosno manja količina od ugovorene, kupac može raskinuti ugovor u smislu prethodnih članova samo u pogledu dela koji ima nedostatke ili samo u pogledu dela ili količine koji nedostaju.

Kupac može raskinuti ceo ugovor samo ako ugovorena količina ili predata stvar čini celinu ili ako kupac inače ima opravdan interes da primi ugovorenu stvar ili količinu u celini.

Alternativa: Stav 2 menja se tako da glasi:

Kupac može IZJAVITI DA RASKIDA ceo ugovor samo AKO JEDAN DEO PREDATE STVARI ili ISPORUČENA MANJA KOLIČINA OD UGOVORENE PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA.

Kad je prodavac dao kupcu veću količinu

Član 545 (član 493 ZOO)

Ugovorom o prodaji u privredi, kad je prodavac stvari određenih po rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjavi da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak, te je dužan platiti ga po istoj ceni.

Ako kupac odbije da primi višak, prodavac je dužan naknaditi kupcu štetu.

Kad je određena jedna cena za više stvari

Član 546 (član 494 ZOO)

Kad je jednim ugovorom i za jednu cenu prodato više stvari ili jedna skupina stvari, pa samo neke od njih imaju nedostatke, kupac može raskinuti ugovor samo u pogledu tih stvari, a ne i ostalih.

Međutim, ako one čine jednu celinu tako da bi njihovo razdvajanje bilo štetno, kupac može raskinuti ceo ugovor ili ako on ipak izjavi da raskida ugovor samo u pogledu stvari sa nedostatkom, prodavac sa svoje strane može raskinuti ugovor i u pogledu ostalih stvari.

Gubljenje prava da se raskine ugovor zbog nedostatka

Član 547 (član 495 ZOO)

Kupac gubi pravo da raskine ugovor zbog nedostatka stvari kad mu je nemoguće da vrati stvar ili da je vrati u stanju u kome ju je primio.

Ipak, kupac može raskinuti ugovor zbog nekog nedostatka stvari ako je stvar potpuno ili delimično propala ili oštećena usled nedostatka koji opravdava raskidanje ugovora ili usled nekog događaja koji ne potiče od njega ni od nekog lica za koje on odgovara.

Isto vredi ako je stvar potpuno ili delimično propala ili oštećena usled obaveze kupca da pregleda stvar ili ako je kupac pre nego što je otkriven nedostatak potrošio ili izmenio jedan deo stvari u toku njene redovne upotrebe, kao i ako je oštećenje ili izmena bez značaja.

Očuvanje ostalih prava

Član 548 (član 496 ZOO)

Kupac koji je zbog nemogućnosti da vrati stvar ili da je vrati u stanju u kome je primio izgubio pravo da raskine ugovor, zadržava ostala prava (koja mu daje zakon) zbog postojanja nekog nedostatka.

Dejstva raskida zbog nedostatka

Član 549 (član 497 ZOO)

Raskid ugovora zbog nedostatka stvari proizvodi ista dejstva kao i raskid dvostranih ugovora zbog neispunjenja.

Kupac dužuje prodavcu naknadu za korist od stvari i kad mu je nemoguće da je vrati celu ili njen jedan deo, a ugovor je ipak raskinut.

Sniženje cene

Član 550 (član 498 ZOO)

KUPAC KOJI NIJE POSTIGAO IZVRŠENJE UGOVORA, NITI JE RASKINUO UGOVOR, IMA PRAVO NA SNIŽENJE CENE.

Sniženje cene se vrši prema odnosu između vrednosti stvari bez nedostatka i vrednosti stvari sa nedostatkom, u vreme zaključenja ugovora.

Postupno otkrivanje nedostataka

Član 551 (član 499 ZOO)

Kupac koji je postigao sniženje cene zbog postojanja nekog nedostatka može raskinuti ugovor ili zahtevati novo sniženje cene ako se naknadno otkrije neki drugi nedostatak.

Gubitak prava

Član 552 (član 500 ZOO)

Prava kupca koji je blagovremeno obavestio prodavca o postojanju nedostatka gasu se po isteku jedne godine, računajući od dana odašiljanja obaveštenja prodavcu, izuzev ako je prodavčevom prevarom kupac bio sprečen da ih upotrebi.

Međutim, kupac koji je blagovremeno obavestio prodavca o postojanju nedostatka može posle proteka ovog roka, ako još nije isplatio cenu, istaći svoj zahtev da se cena snizi ili da mu se naknadi šteta kao prigovor protiv prodavčevog zahteva da mu se isplati cena.

III. GARANCIJA ZA ISPRAVNO FUNKCIONISANJE PRODATE STVARI

Odgovornost prodavca i proizvođača

Član 553 (član 501 ZOO)

Kad je prodavac neke mašine, motora, kakvog aparata, ili drugih sličnih stvari koje spadaju u takozvanu tehničku robu predao kupcu garantni list kojim proizvođač garantuje ispravno funkcionisanje stvari u toku određenog vremena, računajući od njene predaje kupcu, kupac može, ako stvar ne funkcioniše ispravno, zahtevati kako od prodavca tako i od proizvođača da stvar opravi u razumnom roku ili ako to ne učini da mu umesto nje preda stvar koja funkcioniše ispravno.

Ovim pravilima ne dira se u pravila o odgovornosti prodavca za nedostatke stvari.

Traženje opravke ili zamene

Član 554 (član 502 ZOO)

Kupac može zbog neispravnog funkcionisanja zahtevati od prodavca, odnosno od proizvođača opravku ili zamenu stvari u toku garantnog roka, bez obzira na to kad se nedostatak u funkcionisanju pojavio.

On ima pravo na naknadu štete koju je pretrpeo usled toga što je bio lišen upotrebe stvari od trenutka traženja opravke ili zamene do njihovog izvršenja.

Produženje garantnog roka

Član 555 (član 503 ZOO)

U slučaju manje opravke, garantni rok se produžava onoliko koliko je kupac bio lišen upotrebe stvari.

Međutim, kad je zbog neispravnog funkcionisanja izvršena zamena stvari ili njena bitna opravka, garantni rok počinje teći ponovo od zamene, odnosno od vraćanja opravljene stvari.

Ako je zamenjen ili bitno opravljen samo neki deo stvari, garantni rok počinje teći ponovo samo za taj deo.

Raskidanje ugovora i sniženje cene

Član 556 (član 504 ZOO)

Ako prodavac ne izvrši u razumnom roku opravku ili zamenu stvari, kupac može raskinuti ugovor ili sniziti cenu i zahtevati naknadu štete.

Troškovi i rizik

Član 557 (član 505 ZOO)

Prodavac, odnosno proizvođač je dužan da o svom trošku prenese stvar do mesta gde treba da se opravi, odnosno zameni, kao i da popravljenu, odnosno zamenjenu stvar vrati natrag kupcu.

Za to vreme prodavac, odnosno proizvođač snosi rizik za propast ili oštećenje stvari.

Odgovornost kooperanata

Član 558 (član 506 ZOO)

Kad je u izradi pojedinih delova stvari ili u izvršenju pojedinih radnji učestvovalo više samostalnih proizvođača, njihova odgovornost prema finalnom

proizvođaču za neispravno funkcionisanje stvari koje potiče od tih delova ili od tih radnji prestaje kad prestane odgovornost finalnog proizvođača prema kupcu stvari.

Gubitak prava

Član 559 (član 507 ZOO)

Prava kupca prema proizvođaču po osnovu garantnog lista gase se po isteku jedne godine računajući od dana kad je tražio od njega opravku ili zamenu stvari.

Odsek 3.

ODGOVORNOST ZA PRAVNE NEDOSTATKE (ZAŠTITA OD EVIKCIJE)

Pravni nedostaci

Član 560 (član 508 ZOO)

Prodavac odgovara ako na prodatoj stvari postoji neko pravo trećeg koje isključuje, umanjuje ili ograničava kupčevo pravo, a o čijem postojanju kupac nije obavešten, niti je pristao da uzme stvar opterećenu tim pravom.

Prodavac nekog drugog prava garantuje da ono postoji i da nema pravnih smetnji za njegovo ostvarenje.

Obaveštavanje prodavca

Član 561 (član 509 ZOO)

Kad se pokaže da treće lice polaže neko pravo na stvar, kupac je dužan obavestiti prodavca o tome, izuzev kad je to prodavcu već poznato, i pozvati ga da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili pretenzije trećeg ili, kad su predmet ugovora stvari određene po rodu, da mu isporuči drugu stvar bez pravnog nedostatka.

Sankcije pravnih nedostataka

Član 562 (član 510 ZOO)

Ako prodavac ne postupi po zahtevu kupca, u slučaju oduzimanja stvari od kupca ugovor se raskida samom činjenicom oduzimanja (potpuna evikcija), a u slučaju umanjenja ili ograničenja kupčevog prava, kupac može po svom izboru raskinuti ugovor ili zahtevati srazmerno sniženje cene (delimična evikcija).

Ako prodavac ne udovolji kupčevom zahtevu da u razumnom roku oslobodi stvar od prava ili pretenzija trećeg, kupac može raskinuti ugovor ako se zbog toga njegova svrha ne može ostvariti.

U svakom slučaju kupac ima pravo na naknadu pretrpljene štete.

Međutim, ako je kupac u času zaključenja ugovora znao za mogućnost da mu stvar bude oduzeta, ili da njegovo pravo bude smanjeno ili ograničeno, nema pravo na naknadu štete ako se ta mogućnost ostvari, ali ima pravo zahtevati vraćanje, odnosno sniženje cene.

Alternativa: U stavu 1. i 2. reči: „raskinuti ugovor”, zamenjuju se rečima: „IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR”.

Kad kupac ne obavesti prodavca

Član 563 (član 511 ZOO)

Kupac koji se, ne obaveštavajući prodavca, upustio u spor sa trećim i spor izgubio, može se ipak pozvati na prodavčevu odgovornost za pravne nedostatke, izuzev ako prodavac dokaže da je on raspolagao sredstvima da se odbije zahtev trećeg lica.

Kad je pravo trećeg očigledno osnovano

Član 564 (član 512 ZOO)

Kupac ima pravo pozvati se na prodavčevu odgovornost za pravne nedostatke i kad je bez obaveštenja prodavca i bez spora priznao očigledno osnovano pravo trećeg.

Ako je kupac isplatio trećem izvesnu svotu novca da bi odustao od svog očiglednog prava, prodavac se može osloboditi svoje odgovornosti ako naknadi kupcu isplaćenu svotu i pretrpljenu štetu.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Kad kupac zadrži stvar po nekom drugom osnovu

Član 565

KUPAC NEMA PRAVO DA RASKINE UGOVOR I DA OD PRODAVCA ZAHTEVA POVRAĆAJ CENE I NAKNADU ŠTETE AKO STVAR ZADRŽI U SVOJOJ IMOVINI PO NEKOM DRUGOM OSNOVU, A NE PO OSNOVU KUPOVINE.

Ugovorno ograničenje ili isključenje prodavčeve odgovornosti

Član 566 (član 513 ZOO)

Odgovornost prodavca za pravne nedostatke može se ugovorom ograničiti ili sasvim isključiti.

Ali, ako je u vreme zaključenja ugovora prodavcu bio poznat ili mu nije mogao ostati nepoznat neki nedostatak u njegovom pravu, odredba ugovora o ograničenju ili o isključenju odgovornosti za pravne nedostatke je ništava.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Vraćanje cene u slučaju isključenja odgovornosti

Član 567

AKO JE UGOVORENO DA PRODAVAC NEĆE ODGOVARATI ZA NEDOSTATKE U PRENESE-
NOM PRAVU, ILI ZA NEKE OD NJIH, PA SE UTVRDI POSTOJANJE NEKOG TAKVOG NEDOSTAT-
KA, I STVAR BUDE ODUZETA KUPCU, ILI NJEGOVO PRAVO BUDE SMANJENO ILI OGRANIČENO,
PRODAVAC NEĆE ODGOVARATI ZA ŠTETU KOJU KUPAC TRPI USLED TOGA, ALI ĆE BITI
DUŽAN VRATITI MU ODGOVARAJUĆI DEO CENE, ODNOSNO CELU CENU AKO JE KUPCU
STVAR ODUZETA.

NEMA PRAVO NI NA NAKNADU ŠTETE, NI NA POVRAĆAJ CENE KUPAC KOJI JE U ČASU
ZAKLJUČENJA UGOVORA ZNAO ZA MOGUĆNOST DA MU STVAR BUDE ODUZETA, ILI DA NJE-
GOVO PRAVO BUDE SMANJENO ILI OGRANIČENO, PA IPAK PRISTAO NA ISKLJUČENJU PRO-
DAVČEVE ODGOVORNOSTI ZA PRAVNE NEDOSTATKE.

Ograničenja javno-pravne prirode

Član 568 (član 514 ZOO)

Prodavac odgovara i za posebna ograničenja javno-pravne prirode koja
kupcu nisu bila poznata, ako je on za njih znao ili je znao da se mogu očekivati, a
nije ih kupcu saopštio.

Gubitak prava

Član 569 (član 515 ZOO)

Pravo kupca po osnovu pravnih nedostataka gasi se istekom godine dana
od saznanja za postojanje prava trećeg.

Ali, ako je treće lice pre isteka toga roka pokrenulo spor, a kupac pozvao
prodavca da se u spor umeša, pravo kupca se gasi tek istekom šest meseci po
pravnosnažno okončanom sporu.

Alternativa: U stavu 1. reči: „godine dana”, zamenjuju se rečima: „DVE GODINE”.

**ODELJAK 4.
OBAVEZE KUPCA**

**Odsek 1.
ISPLATA CENE**

Vreme i mesto isplate

Član 570 (član 516 ZOO)

Kupac je dužan platiti cenu u vreme i na mestu određenom u ugovoru.

U nedostatku ugovorne odredbe ili drugačijih običaja, plaćanje se vrši u času i u mestu u kome se vrši predaja stvari.

Ako se cena ne mora platiti u času predaje, plaćanje se vrši u prebivalištu, odnosno sedištu prodavca.

Kamata

Član 571 (član 517 ZOO)

KUPAC DUGUJE KAMATU NA CENU PRVOG DANA POSLE DANA DOSPELOSTI OBAVEZE ZA ISPLATU CENE.

Ako stvar prodana na kredit daje plodove ili kakve druge koristi, kupac dužuje kamatu od kad mu je stvar predata bez obzira na to da li je dospela obaveza za isplatu cene.

Isplata cene u slučaju uzastopnih isporuka

Član 572 (član 518 ZOO)

U slučaju uzastopnih isporuka kupac je dužan isplatiti cenu za svaku isporuku u času njenog preuzimanja, izuzev ako je što drugo ugovoreno ili proizlazi iz okolnosti posla.

Ako je u ugovoru sa uzastopnim isporukama kupac dao prodavcu predujam, prve isporuke naplaćuju se iz predujma, ako nije što drugo ugovoreno.

**Odsek 2.
PREUZIMANJE STVARI**

Član 573 (član 519 ZOO)

KUPAC JE DUŽAN PREUZETI STVAR.

Preuzimanje stvari se sastoji u preduzimanju potrebnih radnji da bi predaja bila moguća, A KAD JE U PITANJU POKRETNOST STVARI DA JE ODNESE.

Ako kupac bez opravdanog razloga odbije da preuzme stvar čija mu je predaja ponuđena na ugovoren ili uobičajen način i na vreme, prodavac može, ako ima osnovanog razloga da posumnja da kupac neće isplatiti cenu, izjaviti da raskida ugovor.

KAD NEIZVRŠENJE OBAVEZE KUPCA DA PREUZME STVAR U SKLADU SA UGOVOROM NE PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA, PRODAVAC MOŽE DATI KUPCU NAKNADNI ROK RAZUMNE DUŽINE, A AKO KUPAC NE PREUZME STVAR U TOM ROKU, PRODAVAC MOŽE, POD USLOVOM DA TO UČINI BEZ ODLAGANJA, IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR.

Alternativa: Stav 4 menja se tako da glasi:

KAD NEIZVRŠENJE OBAVEZE KUPCA DA PREUZME STVAR U SKLADU SA UGOVOROM PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA, ILI DAJE OPRAVDAN OSNOV ZA BOJAZAN DA CENA NEĆE BITI ISPLAĆENA, PRODAVAC MOŽE IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR.

Dodaje se novi stav 5 koji glasi:

KAD NEIZVRŠENJE OBAVEZE KUPCA DA PREUZME STVAR U SKLADU SA UGOVOROM NE PREDSTAVLJA BITNU POVREDU UGOVORA, PRODAVAC MOŽE DATI KUPCU NAKNADNI ROK RAZUMNE DUŽINE, A AKO KUPAC NE PREUZME STVAR U TOM ROKU, PRODAVAC MOŽE, POD USLOVOM DA TO UČINI BEZ ODLAGANJA, IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR.

ODELJAK 5.

OBAVEZA ČUVANJA STVARI ZA RAČUN SAUGOVARAČA

Slučajevi obaveze čuvanja

Član 574 (član 520 ZOO)

Kad je zbog kupčeve docnje rizik prešao na kupca pre predaje stvari, prodavac je dužan čuvati stvar sa pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina, i u tom cilju preduzeti potrebne mere.

Isto važi i za kupca kad mu je stvar uručena, a on hoće da je vrati prodavcu, bilo što je raskinuo ugovor, bilo što je zahtevao drugu stvar umesto nje.

I u jednom i u drugom slučaju ugovorna strana koja je dužna preduzeti mere za očuvanje stvari ima pravo na naknadu troškova potrebnih radi očuvanja stvari.

Kad kupac neće da primi stvar koja mu je upućena

Član 575 (član 521 ZOO)

Kupac koji neće da primi stvar koja mu je upućena u mesto opredeljenja i tamo stavljena na raspolaganje, dužan je da je preuzme za račun prodavca, ako

ovaj nije prisutan u mestu opredeljenja niti tamo ima nekog koji bi je za njega preuzeo, pod uslovom da je to moguće bez isplate cene i bez većih nezgoda ili preteranih troškova.

Prava strane dužne da čuva stvar

Član 576 (član 522 ZOO)

Ugovorna strana koja je prema prethodnim odredbama dužna preduzeti mere za čuvanje stvari može je, pod uslovima i sa posledicama navedenim u odredbama ovog zakonika o polaganju kod suda i prodaji dugovane stvari, položiti kod suda, predati na čuvanje nekom drugom ili prodati je za račun druge strane.

ODELJAK 6.

NAKNADA ŠTETE U SLUČAJU RASKIDA PRODAJE

Opšte pravilo

Član 577 (član 523 ZOO)

Kad je prodaja raskinuta zbog povrede ugovora od strane jedne ugovorne strane, druga strana ima pravo na naknadu štete koju zbog toga trpi, prema opštim pravilima o naknadi štete nastale povredom ugovora.

Kad stvar ima tekuću cenu

Član 578 (član 524 ZOO)

Kad je prodaja raskinuta zbog povrede ugovora od strane jedne ugovorne strane, a stvar ima tekuću cenu, druga strana može zahtevati razliku između cene određene ugovorom i tekuće cene na dan raskida ugovora NA TRŽIŠTU MESTA GDE JE ISPORUKA TREBALO DA BUDE IZVRŠENA.

AKO NA TRŽIŠTU MESTA GDE JE ISPORUKA TREBALO DA BUDE IZVRŠENA nema tekuće cene, za izračunavanje visine naknade uzima se u obzir tekuća cena tržišta koje bi ga moglo zameniti u datom slučaju, kojoj treba dodati razliku u troškovima prevoza.

Kad je izvršena prodaja ili kupovina radi pokrića

Član 579 (član 525 ZOO)

Kad je predmet prodaje izvesna količina stvari određenih po rodu, pa jedna strana ne izvrši svoju obavezu na vreme, druga strana može izvršiti prodaju radi

pokrića, odnosno kupovinu radi pokrića, i zahtevati razliku između cene određene ugovorom i cene prodaje, odnosno kupovine radi pokrića.

Prodaja, odnosno kupovina radi pokrića mora biti izvršena u razumnom roku i na razuman način.

O nameravanoj prodaji, odnosno kupovini poverilac je dužan obavestiti dužnika.

Naknada ostale štete

Član 580 (član 526 ZOO)

Pored prava na naknadu štete prema pravilima iz prethodnih članova, ugovoru verna strana ima pravo i na naknadu veće štete, ukoliko ju je pretrpela.

Glava XVIII

SLUČAJEVI PRODAJE SA NAROČITIM POGODBAMA

ODELJAK 1.

PRODAJA SA PRAVOM PREČE KUPOVINE

Pojam

Član 581 (član 527 ZOO)

Ugovornom odredbom o pravu preče kupovine obavezuje se kupac da izvesti prodavca o nameravanoj prodaji stvari određenom licu, kao i o uslovima te prodaje, i da mu ponudi da on stvar kupi za istu cenu.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

U kojim slučajevima se može koristiti pravo preče kupovine

Član 582

AKO NIJE ŠTO DRUGO UGOVORENO, PRAVO PREČE KUPOVINE PRIPADA PRODAVCU SAMO KAD KUPAC PRODAJE STVAR ILI AKO KUPAC DAJE STVAR SVOM POVERIOCU UMEŠTO ISPLATE NOVČANICE DUGA, KAO I KAD JE PRODAJA PRIKRIVENA POKLONOM ILI RAZMENOM.

Rokovi za vršenje prava i za isplatu cene

Član 583 (član 528 ZOO)

Prodavac je dužan obavestiti kupca na pouzdan način o svojoj odluci da se koristi pravom preče kupovine u roku od mesec dana, računajući od dana kad ga je kupac obavestio o nameravanoj prodaji trećem licu.

U SLUČAJU SIMULACIJE ROK IZ PRETHODNOG STAVA POČINJE DA TEČE OD DANA KADA JE PRODAVAC SAZNAO ZA STVARNU CENU.

Istovremeno sa izjavom da on kupuje stvar, prodavac je dužan isplatiti cenu dogovorenu sa trećim licem, ili je položiti kod suda.

Ako je u ugovoru sa trećim predviđen rok za isplatu cene, prodavac se može koristiti tim rokom samo ako pruži dovoljno obezbeđenje.

Mogućnost nasleđivanja i otuđenja

Član 584 (član 529 ZOO)

Pravo preče kupovine pokretnih stvari ne može se ni otuđiti ni naslediti, ukoliko zakonom nije drukčije određeno.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

PRAVO PREČE KUPOVINE PRELAZI NA NASLEDNIKE I MOŽE SE OTUĐITI.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Kad su ugovorena i druga davanja ili činjenja

Član 585

AKO JE UGOVOROM SA TREĆIM PORED PLAĆANJA CENE PREDVIĐENO I NEKO DRUGO DAVANJA ILI ČINJENJE, PRODAVAC KOJI NE MOŽE DA IH IZVRŠI MOŽE DA ISPLATI NJIHOVU VREDNOST U NOVCU.

KAD SU DAVANJA ILI ČINJENJA NA KOJA SE TREĆI OBAVEZAO NEPROCENJIVA U NOVCU, ONDA, IZUZEV SLUČAJA PREVARE, PRODAVČEVO PRAVO PRESTAJE.

U slučaju prinudne javne prodaje

Član 586 (član 530 ZOO)

U slučaju prinudne javne prodaje prodavac se ne može pozivati na svoje pravo preče kupovine.

Ali, prodavac čije je pravo preče kupovine bilo upisano u javnoj knjizi može zahtevati poništenje javne prodaje, ako nije bio posebno pozvan da joj prisustvuje.

Trajanje prava preče kupovine

Član 587 (član 531 ZOO)

Pravo preče kupovine prestaje posle pet godina od zaključenja ugovora, ako nije ugovoreno da će ono prestati ranije.

Ugovoren duži rok svodi se na rok od pet godina.

Kad je izvršen prenos svojine bez obaveštavanja prodavca

Član 588 (član 532 ZOO)

Ako je kupac prodao stvar i preneo svojinu na trećeg ne obaveštavajući prodavca, i ako je trećem bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato da prodavac ima pravo preče kupovine, prodavac može, u roku od šest meseci, računajući od dana kad je saznao za ovaj prenos, zahtevati da se prenos poništi i da se stvar njemu ustupi pod istim uslovima.

Ako je kupac netačno obavestio prodavca o uslovima prodaje trećem i ako je trećem to bilo poznato ili mu nije moglo ostati nepoznato, rok od šest meseci počinje teći od dana kad je prodavac saznao za tačne uslove ugovora.

Pravo preče kupovine prestaje u svakom slučaju po proteku pet godina od prenosa svojine stvari na trećeg.

Zakonsko pravo preče kupovine

Član 589 (član 533 ZOO)

Za određena lica pravo preče kupovine može biti ustanovljeno zakonom.

Trajanje zakonskog prava preče kupovine nije ograničeno.

Lica koja imaju zakonsko pravo preče kupovine moraju biti obaveštena pismeno o nameravanoj prodaji i o njenim uslovima, inače imaju pravo zahtevati poništenje prodaje.

Pravila o prodaji sa pravom preče kupovine shodno se primenjuju i na zakonsko pravo preče kupovine, utvrđeno posebnim propisima.

Alternativa: Posle stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

ZAKONSKO PRAVO PREČE KUPOVINE NE MOŽE SE OTUĐITI.

ODELJAK 2.

PRODAJA SA PRAVOM OTKUPA

Pojam

Član 590

PRODAVAC MOŽE POSEBNOM ODREDBOM UGOVORA ZADRŽATI ZA SEBE PRAVO DA RASKINE UGOVOR I UZME STVAR NATAG, A KUPCU VRATI CENU (PRAVO OTKUPA).

PRAVO OTKUPA MOŽE BITI UGOVORENO SAMO ISTOVREMENO SA PRODAJOM, A KAD JE UGOVORENO DOCNJE, ONDA JE TO NOV UGOVOR O PRODAJI SA ODLOŽNIM USLOVOM IZMEĐU ISTIH LICA, ALI SA PROMENJENIM ULOGAMA.

Ograničenje kupčevog prava

Član 591

KAD JE U KORIST PRODAVCA UGOVORENO PRAVO OTKUPA, KUPAC NE MOŽE OTUĐITI STVAR, NITI JE OPTERETITI, NITI VRŠITI NA NJOJ SUŠTINSKE PROMENE.

OTUĐENJE I OPTEREĆENJE NEMAJU DEJSTVA PREMA PRODAVCU AKO JE TREĆI ZNAO ILI JE MOGAO ZNATI ZA PRODAVČEVO PRAVO OTKUPA, I PRODAVAC MOŽE ZAHTEVATI VRAĆANJE STVARI OD TREĆEG, KAO I SKIDANJE TERETA.

Trajanje prava otkupa

Član 592

PRAVO OTKUPA NEPOKRETNIH STVARI MOŽE SE UGOVARATI NAJDUŽE ZA PET GODINA, A POKRETNIH ZA TRI GODINE.

UGOVORENI ROK NE MOŽE SE NAKNADNO PRODUŽITI.

AKO TRAJANJE PRAVA OTKUPA NIJE UGOVOROM ODREĐENO, ILI AKO JE UGOVOREN DUŽI ROK NEGO ŠTO JE ZAKONIKOM DOZVOLJENO, SMATRAĆE SE DA JE UGOVOREN NAJDUŽI DOZVOLJEN ROK.

Mogućnost nasleđivanja i otuđenja

Član 593

PRAVO OTKUPA PRELAZI NA NASLEDNIKE I MOŽE BITI PRENESENO NA DRUGOG.

Vršenje otkupa

Član 594

OTKUP SE VRŠI IZJAVOM PRODAVCA KUPCU.

KAD JE PREDMET OTKUPA NEKA NEPOPREKTNOST, IZJAVA O OTKUPU MORA BITI SAOPŠTENA KUPCU PISMENO.

Ko može vršiti pravo otkupa

Član 595

RADI NAPLATE SVOG DOSPELOG NENAMIRENOG POTRAŽIVANJA, SVAKI PRODAVČEV POVERILAC MOŽE VRŠITI PRAVO OTKUPA, ALI KUPAC MOŽE SPREČITI RASKIDANJE UGOVO-

RA, AKO ISPLATI POVERIOCU RAZLIKU IZMEĐU VREDNOSTI KOJU JE STVAR IMALA U ČASU ZAKLJUČENJA UGOVORA I CENE KOJU JE ZA NJU PLATIO.

POTRAŽIVANJE PRODAVČEVOG POVERIOCA PRELAZI NA KUPCA U MERI U KOJOJ GA JE ISPLATIO, A PRAVO OTKUPA SE GASI.

Šta je prodavac dužan isplatiti kupcu

Član 596

ISTOVREMENO SA IZJAVOM O OTKUPU PRODAVAC JE DUŽAN VRATITI KUPCU CENU I NAKNADITI MU TROŠKOVE KOJE JE OVAJ IMAO OKO UGOVORA, ILI IH U SLUČAJU KUPČEVOG ODBIJANJA POLOŽITI KOD SUDA.

KAD JE ZA OTKUP UGOVORENA VEĆA CENA OD ONE ZA KOJU JE STVAR PRODATA, PRODAVAC NIJE DUŽAN ISPLATITI VIŠE OD VREDNOSTI STVARI U VREME OTKUPA, ALI NE MOŽE ISPLATITI NI MANJE OD PRODAJNE CENE.

KAMATA NA CENU I KORIST KOJE JE KUPAC IMAO OD STVARI DO RASKIDA KOMPENZIRAJU SE.

Naknada troškova oko stvari

Član 597

AKO JE KUPAC UČINIO TORŠKOVE OKO STVARI, PRODAVAC JE DUŽAN NAKNADITI MU SVE NUŽNE TROŠKOVE, A OD KORISNIH TROŠKOVA ONOLIKO KOLIKO JE OD NJIH STVAR DOBILA U VREDNOSTI.

Pravo skidanja dodatka

Član 598

KUPAC MOŽE SKINUTI DODATKE KOJE JE UČINIO NA STVARI, AKO SE OVI MOGU ODVOJITI BEZ OŠTEĆENJA STVARI, ALI IH PRODAVAC MOŽE ZADRŽATI AKO ISPLATI KUPCU NJIHOVU VREDNOST U VREME RASKIDA UGOVORA, NO NAJVIŠE DO IZNOSA IZDATAKA UČINJENIH ZA NJIH.

ODELJAK 3. KUPOVINA NA PROBU

Pojam

Član 599 (član 534 ZOO)

Kad je ugovoreno da kupac uzima stvar pod uslovom da je isproba da bi utvrdio da li odgovara njegovim željama, dužan je o tome da li ostaje pri ugovoru

obavestiti prodavca u roku utvrđenom ugovorom ili običajem, a ako takvog nema, onda u primerenom roku koji mu bude odredio prodavac, inače se smatra da je odustao od ugovora.

Ako je stvar predata kupcu da bi je isprobao do određenog roka, a on je ne vrati bez odlaganja po isteku roka ili ne izjavi prodavcu da odustaje od ugovora, smatra se da je ostao pri ugovoru.

Objektivna proba

Član 600 (član 535 ZOO)

Kad je proba ugovorena da bi se utvrdilo da li stvar ima određeno svojstvo ili da li je podobna za određenu upotrebu, opstanak ugovora ne zavisi od kupčevog nahodjenja, već od toga da li ova zaista ima ta svojstva, odnosno da li je podobna za određenu upotrebu.

Rizik

Član 601 (član 536 ZOO)

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari predate kupcu radi probe snosi prodavac do kupčeve izjave da ostaje pri ugovoru, odnosno do isteka roka kada je kupac bio dužan vratiti stvar prodavcu.

Kupovina po pregledu odnosno sa rezervom probanja

Član 602 (član 537 ZOO)

Odredbe o kupovini na probu shodno se primenjuju na kupovinu po pregledu i na kupovinu sa rezervom probanja.

ODELJAK 4.

PRODAJA PO UZORKU ILI MODELU

Član 603 (član 538 ZOO)

U slučaju prodaje po uzorku ili modelu kod privrednih ugovora ako stvar koju je prodavac predao kupcu nije saobrazna uzorku ili modelu, prodavac odgovara po propisima o odgovornosti prodavca za materijalne nedostatke stvari, a u drugim slučajevima po propisima o odgovornosti za neispunjenje obaveze.

Prodavac ne odgovara za nedostatak saobraznosti ako je uzorak, odnosno model podneo kupcu samo radi obaveštenja i približnog određivanja osobine stvari, bez obećanja saobraznosti.

ODELJAK 5. PRODAJA SA SPECIFIKACIJOM

Član 604 (član 539 ZOO)

Ako je ugovorom zadržano pravo za kupca da docnije odredi oblik, meru ili koje druge pojedinosti stvari, a kupac ne izvrši ovu specifikaciju do ugovorenog datuma, ili do proteka razumnog roka računajući od prodavčevog traženja da to učini, prodavac može izjaviti da raskida ugovor ili obaviti specifikaciju prema onome što mu je poznato o kupčevim potrebama.

Ako sam prodavac obavi specifikaciju, dužan je obavestiti kupca o njenim pojedinostima i odrediti mu razuman rok da sam izvrši drugačiju specifikaciju.

Ako kupac ne iskoristi ovu mogućnost, obavezna je specifikacija koju je izvršio prodavac.

ODELJAK 6. PRODAJA SA ZADRŽAVANJEM PRAVA SVOJINE

Uslovi

Član 605 (član 540 ZOO)

Prodavac određene pokretne stvari može posebnom odredbom ugovora zadržati pravo svojine i posle predaje stvari kupcu, sve dok kupac ne isplati cenu u potpunosti.

Zadržavanje prava svojine ima dejstva prema kupčevim poveriocima samo ako je učinjeno u obliku javno overene isprave, pre kupčevog stečaja ili pre plidbe stvari.

Na pokretnim stvarima o kojima se vode posebne javne knjige može se zadržati pravo svojine samo ako je to predviđeno propisima o uređenju i vođenju tih knjiga.

Rizik

Član 606 (član 541 ZOO)

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi kupac od časa kad mu je stvar predata.

ODELJAK 7.
PRODAJA SA OBROČNIM OTPLATAMA CENE

Pojam

Član 607 (član 542 ZOO)

Ugovorom o prodaji pokretne stvari sa obročnim otplatama cene obavezuje se prodavac da preda kupcu određenu pokretnu stvar pre nego što mu cena bude potpuno isplaćena, a kupac se obavezuje da isplati njenu cenu u obrocima, u određenim vremenskim razmacima.

Odredbe ovog odeljka o prodaji sa obročnim otplatama cene primenjuju se samo ako je kupac fizičko lice.

Forma ugovora

Član 608 (član 543 ZOO)

Ugovor o prodaji sa obročnim otplatama cene mora biti sastavljen u pismenoj formi.

Bitni sastojci ugovora

Član 609 (član 544 ZOO)

Pored stvari i njene cene u prodaji za gotovo, u ispravi o ugovoru moraju pod pretnjom ništavosti biti navedeni: ukupan iznos svih obročnih otplata, računajući i onu koja je izvršena u času zaključenja ugovora, iznos pojedinih otplata, njihov broj i njihovi rokovi.

Isprava o ugovoru mora pod pretnjom ništavosti sadržati odredbu da kupac može odustati od ugovora ako to pismeno saopšti prodavcu u roku od tri dana od potpisivanja isprave i da se ovog prava kupac ne može odreći unapred.

Pravo kupca da isplati cenu odjednom

Član 610 (član 545 ZOO)

Kupac može uvek isplatiti odjednom ostatak dužne cene.

Taj ostatak se isplaćuje čist, bez ugovornih kamata i bez troškova.

Ništava je suprotna odredba ugovora.

Raskidanje ugovora i zahtev potpune isplate cene

Član 611 (član 546 ZOO)

Prodavac može raskinuti ugovor ako kupac dođe u docnju sa početnom otplatom.

Posle isplate početne otplate prodavac može raskinuti ugovor ako kupac dođe u docnju s najmanje dve uzastopne otplate, koje predstavljaju najmanje osminu cene.

Izuzetno, prodavac može raskinuti ugovor kad kupac dođe u docnju sa isplatom samo jedne otplate, ako za isplatu cene nije predviđeno više od četiri otplate.

U slučajevima predviđenim u prethodna dva stava prodavac može, umesto da raskine ugovor, zahtevati od kupca isplatu celog ostatka cene, ali je pre toga zahteva dužan ostaviti kupcu naknadni rok od petnaest dana.

Sudsko produženje rokova otplate

Član 612 (član 547 ZOO)

Na traženje kupca sud može, kad to okolnosti slučaja opravdavaju, produžiti rokove za isplatu zadocnelih otplata, ako kupac da obezbeđenje da će izvršiti svoje obaveze i ako usled toga prodavac ne trpi štetu.

Ništavost ugovorne kazne

Član 613 (član 548 ZOO)

Ništava je odredba ugovora o ugovornoj kazni za slučaj raskida ugovora, kao i za slučaj da kupac dođe u docnju sa isplatom nekog obroka cene.

Raskid ugovora

Član 614 (član 549 ZOO)

U slučaju raskida ugovora prodavac je dužan vratiti kupcu primljene otplate sa zakonskom kamatom od dana kada ih je primio i naknaditi mu nužne troškove koje je učinio za stvar.

Sa svoje strane kupac je dužan vratiti prodavcu stvar u stanju u kome je bila kad mu je bila predata i dati mu naknadu za njeno upotrebljavanje do raskida ugovora.

Primena pravila o prodaji sa obročnim otplatama cene

Član 615 (član 550 ZOO)

Pravila o prodaji sa obročnim otplatama cene važe i u slučaju drugih pogodbi koje imaju istu suštinu, kao što je, na primer ugovor o zakupu sa odredbom da će stvar koja je data u zakup preći u svojinu zakupca ako bude plaćao zakupninu za određeno vreme.

Ona će se primenjivati i u slučaju zajma datog kupcu i namenjenog za kupovinu određenih stvari ako su se zajmodavac i prodavac sporazumeli da kupac za stvar koju mu je prodavac prodao otplaćuje zajmodavcu cenu u obrocima, prema ugovoru zaključenom između kupca i prodavca.

Ništavost odredbi nepovoljnih za kupca

Član 616 (član 551 ZOO)

Ništave su odredbe ugovora o prodaji sa obročnim otplatama cene, koje bi bile nepovoljnije za kupca od odredbi ove glave, osim odredbi o zadržavanju prava svojine.

Glava XIX

PRODAJNI NALOG

Pojam

Član 617 (član 554 ZOO)

Ugovorom o prodajnom nalogu obavezuje se nalogoprimac da određenu pokretnu stvar koju mu je predao nalogodavac proda za određenu cenu u određenom roku ili da je u tom roku vrati nalogodavcu.

Prodajni nalog ne može se opozvati.

Rizik za propast i oštećenje stvari

Član 618 (član 555 ZOO)

Stvar predata nalogoprimcu ostaje u svojini nalogodavca i on snosi rizik njene slučajne propasti ili oštećenja, ali ne može raspolagati njom dok mu ne bude vraćena.

Prelaz stvari u svojinu nalogoprimca

Član 619 (član 556 ZOO)

Ako nalogoprimac ne proda stvar i ne preda određenu cenu nalogodavcu do određenog roka niti je vrati u tom roku, smatra se da je on stvar kupio.

Ali, njegovi poverioci ne mogu zapleniti stvar dok on ne isplati cenu nalogodavcu.

Glava XX
UGOVOR O DISTRIBUCIJI

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 620

UGOVOROM O DISTRIBUCIJI SE JEDNA UGOVORNA STRANA – SNABDEVAČ, OBAVEZUJE DA DRUGU UGOVORNU STRANU – DISTRIBUTERA, KONTINUIRANO SNABDEVA PROIZVODIMA, A DISTRIBUTER SE OBAVEZUJE DA TE PROIZVODE KUPUJE RADI NJIHOVE PRODAJE DRUGIM LICIMA – KLIJENTIMA, U SVOJE IME I ZA SVOJ RAČUN.

Posebni slučajevi distribucije

Član 621

UGOVOROM O EKSKLUZIVNOJ DISTRIBUCIJI SNABDEVAČ SE OBAVEZUJE DA PROIZVODIMA SNABDEVA SAMO JEDNOG DISTRIBUTERA NA ODREĐENOJ TERITORIJI ILI ZA ODREĐENU GRUPU LICA – KLIJENATA.

UGOVOROM O SELEKTIVNOJ DISTRIBUCIJI SNABDEVAČ SE OBAVEZUJE DA, DIREKTNO ILI INDIREKTNO, PROIZVODIMA SNABDEVA SAMO DISTRIBUTERE ODABRANE NA OSNOVU ODREĐENIH KRITERIJUMA.

UGOVOROM O EKSKLUZIVNOJ KUPOVINI DISTRIBUTER SE OBAVEZUJE DA PROIZVODE KUPUJE SAMO OD SNABDEVAČA ILI OD LICA ODREĐENOG OD STRANE SNABDEVAČA.

Uzajamno obaveštavanje ugovornih strana

Član 622

TOKOM PREGOVORA ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA O DISTRIBUCIJI, KAO I TOKOM TRAJANJA UGOVORA, SVAKA STRANA JE OBAVEZNA DA BLAGOVREMENO OBAVESTI DRUGU STRANU O SVIM OKOLNOSTIMA KOJE MOGU BITI OD ZNAČAJA ZA ZAKLJUČENJE I IZVRŠENJE UGOVORA O DISTRIBUCIJI.

Poverljivost

Član 623

UGOVORNA STRANA KOJA DOĐE DO POVERLJIVE INFORMACIJE O DRUGOJ UGOVORNOJ STRANI TOKOM ILI U VEZI SA ZAKLJUČENJEM ILI IZVRŠENJEM UGOVORA O DISTRIBUCIJI, DUŽNA JE TAKVU INFORMACIJU ČUVATI KAO POVERLJIVU I NE SME JE OTKRITI TREĆIM

LICIMA TOKOM TRAJANJA UGOVORA, KAO NI NAKON NJEGOVOG PRESTANKA IZ BILO KOG RAZLOGA.

Ustupanje ugovora

Član 624

UGOVOR O DISTRIBUCIJI NE MOŽE SE USTUPITI TREĆEM LICU BEZ PREHODNOG SPO-RAZUMA UGOVORNIH STRANA KOJI MORA BITI ZAKLJUČEN U PISMENOJ FORMI.

ODELJAK 2.

OBAVEZE SNABDEVAČA

Obaveza snabdevanja

Član 625

SNABDEVAČ JE OBAVEZAN DA SNABDEVA DISTRIBUTERA NARUČENIM PROIZVODIMA, U SKLADU SA UGOVOROM O DISTRIBUCIJI.

SNABDEVAČ NE MOŽE, S OBZIROM NA OKOLNOSTI, ODBITI NARUDŽBINE DISTRIBUTERA ONDA KAD TO NIJE OPRAVDANO.

KONTINUIRANA ODBIJANJA NARUDŽBINA DISTRIBUTERA OD STRANE SNABDEVAČA KOJA SU PROTIVNA NAČELU SAVESNOSTI I POŠTENJA, SMATRAJU SE POVREDOM UGOVORA O DISTRIBUCIJI.

Primena pravila o kupoprodaji na obaveze snabdevača

Član 626

NA OBAVEZE SNABDEVAČA KOJE SE ODNOSI NA PRODAJU PROIZVODA (ISPORUKA, ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE I PRAVNE NEDOSTATKE I SL.) KOJE NISU REGULISANE UGOVOROM, PRIMENJUJU SE ODREDBE OVOG ZAKONIKA O PRODAJI.

Zadržavanje prava svojine

Član 627

SNABDEVAČ ZADRŽAVA PRAVO SVOJINE NA PROIZVODIMA KOJIMA SNABDEVA DISTRIBUTERA SVE DOK DISTRIBUTER NE ISPLATI UGOVORENU CENU U CELINI, OSIM AKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO ILI AKO DISTRIBUTER DA ODGOVARAJUĆU GARANCIJU ZA ISPLATU.

Obaveza obaveštavanja distributera tokom trajanja ugovora

Član 628

TOKOM TRAJANJA UGOVORA, SNABDEVAČ JE DUŽAN DA OBAVEŠTAVA DISTRIBUTERA NAROČITO O: KARAKTERISTIKAMA PROIZVODA; CENAMA I ROKOVIMA SNABDEVANJA

PROIZVODIMA; PREPORUČENIM CENAMA I ROKOVIMA ZA SNABDEVANJE KLIJENATA PROIZVODIMA I REKLAMNIM KAMPANJAMA VEZANIM ZA POSAO U PITANJU.

Obaveza obaveštenja o smanjenim kapacitetima snabdevanja

Član 629

KAD SNABDEVAČ PREDVIDI DA ĆE NJEGOVI KAPACITETI SNABDEVANJA BITI ZNAČAJNO MANJI OD ONIH KOJE JE DISTRIBUTER OSNOVANO OČEKIVAO, DUŽAN JE O TOME OBAVESTITI DISTRIBUTERA U PRIMERENOM ROKU.

U TOM SLUČAJU, PRETPOSTAVLJA SE DA JE SNABDEVAČ ZNAO ILI MORAO ZNATI KOJE JE KAPACITETE DISTRIBUTER U KONKRETNOM SLUČAJU OSNOVANO OČEKIVAO.

Obaveza obezbeđenja reklamnog materijala

Član 630

SNABDEVAČ JE OBAVEZAN DA DISTRIBUTERU OBEZBEDI, O SVOM TROŠKU, REKLAMNI MATERIJAL POTREBAN ZA DISTRIBUCIJU I PROMOCIJU PROIZVODA, AKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO.

PO PRESTANKU UGOVORA O DISTRIBUCIJI, DISTRIBUTER JE OBAVEZAN DA VRATI SNABDEVAČU SAV REKLAMNI MATERIJALI KOJI JE DOBIO O TROŠKU SNABDEVAČA, A KOJI SE JOŠ UVEK NALAZI U POSEDU DISTRIBUTERA.

Obaveza očuvanja reputacije proizvoda od strane snabdevača

Član 631

SNABDEVAČ JE DUŽAN DA, TOKOM TRAJANJA UGOVORA O DISTRIBUCIJI, ČUVA REPUTACIJU PROIZVODA SA PAŽNJOM DOBROG PRIVREDNIKA.

ODELJAK 3.

OBAVEZE DISTRIBUTERA

Prodaja u svoje ime i za svoj račun

Član 632

DISTRIBUTER PRODAJE TREĆIM LICIMA PROIZVODE KOJE JE KUPIO OD SNABDEVAČA U SVOJE IME I ZA SVOJ RAČUN.

DISTRIBUTER NIJE OVLAŠĆEN DA ZAKLJUČUJE UGOVORE U IME I ZA RAČUN SNABDEVAČA ILI DA NA BILO KOJI NAČIN OBAVEZUJE SNABDEVAČA PREMA TREĆIM LICIMA, AKO DRUKČIJE NIJE IZRIČITO UGOVORENO.

Obaveza promocije i zaštite interesa snabdevača

Član 633

DISTRIBUTER JE OBAVEZAN DA PROMOVIŠE PROIZVODE SNABDEVAČA NA NAJEFECTINIJI NAČIN I U SKLADU SA UPUTSTVIMA SNABDEVAČA, KAO I DA ŠTITI INTERESE SNABDEVAČA SA PAŽNJOM DOBROG PRIVREDNIKA.

Podistributer

Član 634

DISTRIBUTER MOŽE ANGAŽOVATI PODDISTRIBUTERA ILI ZASTUPNIKA RADI PRODAJE NA ODREĐENOJ TERITORIJI PROIZVODA KOJE JE NABAVIO OD SNABDEVAČA, AKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO.

U TOM SLUČAJU, DISTRIBUTER ODGOVARA SNABDEVAČU ZA SVE PRAVNE POSLOVE I RADNJE PREDUZETE OD STRANE PODDISTRIBUTERA ILI ZASTUPNIKA.

Obaveza obaveštavanja snabdevača tokom trajanja ugovora

Član 635

TOKOM TRAJANJA UGOVORA, DISTRIBUTER JE OBAVEZAN DA OBAVEŠTAVA SNABDEVAČA NAROČITO O: SVOJIM AKTIVNOSTIMA KOJE SE ODNOSU NA IZVRŠENJE UGOVORA O DISTRIBUCIJI; TRŽIŠNIM USLOVIMA I KONKURENCIJI; ZAHTEVIMA TREĆIH LICA VEZANIH ZA PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE SNABDEVAČA; POVREDAMA POVODOM PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE SNABDEVAČA OD STRANE TREĆIH LICA I VAŽEĆIM PROPISIMA NA ODREĐENOJ TERITORIJI RELEVANTNIM ZA IZVRŠENJE UGOVORA O DISTRIBUCIJI.

Obaveza obaveštenja o smanjenju narudžbina

Član 636

KAD DISTRIBUTER PREDVIDI DA ĆE NJEGOVE NARUDŽBINE BITI ZNAČAJNO MANJE OD ONIH KOJE JE SNABDEVAČ OSNOVANO OČEKIVAO, DISTRIBUTER JE DUŽAN O TOME OBAVESTITI SNABDEVAČA U PRIMERENOM ROKU.

U TOM SLUČAJU, PRETPOSTAVLJA SE DA JE DISTRIBUTER ZNAO ILI MORAO ZNATI KOJE JE KAPACITETE SNABDEVAČ U KONKRETNOM SLUČAJU OSNOVANO OČEKIVAO.

Primena pravila o kupoprodaji na obaveze distributera

Član 637

NA OBAVEZE DISTRIBUTERA KOJE SE ODNOSU NA PRODAJU PROIZVODA (CENA, USLOVI PLAĆANJA I SL.) KOJE NISU REGULISANE UGOVOROM, PRIMENJUJU SE ODREDBE OVOG ZAKONIKA O PRODAJI.

Obaveza pridržavanja uputstava

Član 638

DISTRIBUTER JE OBAVEZAN DA SLEDI UPUTSTVA SNABDEVAČA KOJA SE ODNOSI NA OSTVARENJE ODGOVARAJUĆE DISTRIBUCIJE PROIZVODA ILI NA OČUVANJE NJIHOVE REPUTACIJE.

Obaveza obezbeđenja servisa

Član 639

DISTRIBUTER JE OBAVEZAN DA, AKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO, O SVOM TROŠKU OBEZBEDI POSLEPRODAJNI SERVIS ZA SVE PROIZVODE KOJE NABAVLJA OD SNABDEVAČA.

SERVIS MORA U SVEMU ODGOVARATI STANDARDIMA KVALITETA ODREĐENIM OD STRANE SNABDEVAČA.

Kontrola

Član 640

DISTRIBUTER JE OBAVEZAN OBEZBEDITI SNABDEVAČU PRISTUP SVOJIM POSLOVNIM PROSTORIJAMA, KAKO BI SNABDEVAČ MOGAO PROVERITI DA LI DISTRIBUTER POŠTUJE UGOVORENE STANDARDE I UPUTSVA DATA OD STRANE SNABDEVAČA.

Obaveza očuvanja reputacije proizvoda od strane distributera

Član 641

DISTRIBUTER JE DUŽAN DA, TOKOM TRAJANJA UGOVORA O DISTRIBUCIJI, ČUVA REPUTACIJU PROIZVODA SA PAŽNJOM DOBROG PRIVREDNIKA.

ODELJAK 4. PRESTANAK UGOVORA

Ugovor zaključen na određeno vreme

Član 642

KAD JE UGOVOR O DISTRIBUCIJI ZAKLJUČEN NA ODREĐENO VREME, ON PRESTAJE SAMIM ISTEKOM ODREĐENOG VREMENA, AKO SE UGOVORNE STRANE DRUKČIJE NE SPORAZUMEJU.

AKO SE TAKAV UGOVOR PREČUTNO PRODUŽI, SMATRA SE KAO UGOVOR ZAKLJUČEN NA NEODREĐENO VREME.

Ugovor zaključen na neodređeno vreme

Član 643

KAD JE UGOVOR O DISTRIBUCIJI ZAKLJUČEN NA NEODREĐENO VREME, SVAKA UGOVORNA STRANA GA MOŽE OTKAZATI UPUĆIVANJEM DRUGOJ UGOVORNOJ STRANI OBAVEŠTENJA O OTKAZU U PRIMERENOM ROKU.

DUŽINA PRIMERENOG ROKA ODREĐUJE SE U SKLADU SA OKOLNOSTIMA KONKRETNOG SLUČAJA, A NAROČITO IMAJUĆI U VIDU: PRETHODNO VREME TRAJANJA UGOVORNOG ODNOSA; ULOŽENA NOVČANA SREDSTVA; VREME POTREBNO ZA PRONALAŽENJE ODGOVARAJUĆE ALTERNATIVE I RELEVANTNE TRGOVAČKE OBIČAJE.

U SVAKOM SLUČAJU, IZMEĐU OBAVEŠTENJA O OTKAZU I PRESTANKA UGOVORA MORAJE BITI OSTAVLJEN ROK OD NAJMANJE MESEC DANA AKO SE OTKAZ DAJE U PRVOJ GODINI TRAJANJA UGOVORA, PRI ČEMU SE Taj ROK PRODUŽAVA ZA PO MESEC DANA, SRAZMERNO GODINAMA TRAJANJA UGOVORNOG ODNOSA (DVA MESECA AKO SE OTKAZ DAJE U DRUGOJ GODINI TRAJANJA UGOVORA, TRI MESECA AKO SE OTKAZ DAJE U TREĆOJ GODINI TRAJANJA UGOVORA, ITD.).

SPORAZUM UGOVORNIH STRANA SUPROTAN PRETHODNOM STAVU JE BEZ PRAVNOG DEJSTVA.

Otkaz ugovora bez ostavljanja primerenog otkaznog roka

Član 644

U SLUČAJU DA UGOVORNA STRANA OTKAZE UGOVOR O DISTRIBUCIJI BEZ OSTAVLJANJA PRIMERENOG OTKAZNOG ROKA, DRUGA UGOVORNA STRANA IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE.

NAKNADA ŠTETE U TOM SLUČAJU JEDNAKA JE DOBITKU KOJI BI DRUGA UGOVORNA STRANA OSTVARILA U TOKU PERIODA U KOME BI UGOVOR TRAJAO DA JE PRIMEREN OTKAZNI ROK BIO OSTAVLJEN.

GODIŠNJA DOBIT OŠTEĆENE UGOVORNE STRANE ODGOVARA PROSEČNOJ DOBITI KOJU JE OŠTEĆENA UGOVORNA STRANA OSTVARILA NA OSNOVU UGOVORA O DISTRIBUCIJI TOKOM PRETHODNE TRI GODINE, A AKO JE UGOVOR TRAJAO KRAĆE, TOKOM PRETHODNOG PERIODA TRAJANJA UGOVORA.

NA OSTALA PITANJA NAKNADE ŠTETE ZBOG NEOSNOVANOG OTKAZA UGOVORA O DISTRIBUCIJI PRIMENJUJU SE OPŠTA PRAVILA O NAKNADI ŠTETE.

Raskid ugovora zbog neispunjenja ugovorne obaveze

Član 645

UGOVOR O DISTRIBUCIJI MOŽE SE RASKINUTI SAMO U SLUČAJU BITNE POVREDE UGOVORA.

IZJAVA O RASKIDU UGOVORA O DISTRIBUCIJI IMA DEJSTVO JEDINO AKO JE O NJOJ OBAVEŠTENA DRUGA UGOVORNA STRANA.

IZJAVA O RASKIDU UGOVORA O DISTRIBUCIJI MORA BITI UPUĆENA DRUGOJ UGOVORNOJ STRANI U PISMENOJ FORMI, PUTEM SREDSTAVA KOMUNIKACIJE KOJA OMogućAVAJU DOKAZ O TOME DA JE IZJAVA O RASKIDU PRIMLJENA, KAO I DATUM NJENOG PRIJEMA.

Naknada za „goodwill”

Član 646

KAD UGOVOR O DISTRIBUCIJI PRESTANE IZ BILO KOGA RAZLOGA, OSIM USLED RASKIDA ZBOG NEISPUNJENJA OBAVEZE, DISTRIBUTER IMA PRAVO NA NAKNADU ZA „GOODWILL”, AKO JE, NA OSNOVU UGOVORA O DISTRIBUCIJI, DOPRINEO ZNAČAJNOM UVEĆANJU OBIMA POSLOVANJA SNABDEVAČA I AKO SNABDEVAČ, I NAKON PRESTANKA UGOVORA O DISTRIBUCIJI, NASTAVLJA DA OSTVARUJE ZNAČAJNE KORISTI IZ TOG POSLOVANJA.

NAKNADA ZA „GOODWILL” UGOVOROM SE MOŽE DRUČIJE UREDITI.

Zalihe, rezervni delovi i materijali

Član 647

KAD UGOVOR O DISTRIBUCIJI PRESTANE NA OSNOVU OTKAZA ILI RASKIDA OD STRANE JEDNE UGOVORNE STRANE, SNABDEVAČ JE DUŽAN DA, NA ZAHTEV DISTRIBUTERA, OD NJEGA KUPI PREOSTALE ZALIHE, REZERNE DELOVE I MATERIJALE PO RAZUMNOJ CENI, UKOLIKO IH DISTRIBUTER NE MOŽE PRODATI TREĆIM LICIMA PO UOBIČAJENOJ TRŽIŠNOJ CENI.

Glava XXI

RAZMENA

Pojam

Član 648 (član 552 ZOO)

Ugovorom o razmeni svaka ugovorna strana se obavezuje prema svom sugovaraču da prenese na njega svojину neke stvari i da mu je u tu svrhu preda.

Predmet razmene mogu biti i druga prenosiva prava.

Alternativa: Prethodni stav menja se i glasi:

PREDMET RAZMENE MOGU BITI I DRUGA IMOVINSKA PRAVA.

Dejstva ugovora o razmeni

Član 649 (član 553 ZOO)

Iz ugovora o razmeni nastaju za svaku ugovornu stranu obaveze i prava koje iz ugovora o prodaji nastaju za prodavca.

Glava XXII

ZAJAM

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 650 (član 557 ZOO)

Ugovorom o zajmu obavezuje se zajmodavac da preda u svojину zajmoprimcu određenu količinu novca ili kojih drugih zamenljivih stvari, a zajmoprimac se obavezuje da mu vrati posle izvesnog vremena istu količinu novca, odnosno istu količinu stvari iste vrste i istog kvaliteta.

Kamata

Član 651 (član 558 ZOO)

Zajmoprimac se može obavezati da uz glavniciu duguje i kamatu.

U privrednim ugovorima zajmoprimac duguje kamatu i ako ona nije ugovorena.

ODELJAK 2.

OBAVEZE ZAJMODAVCA

Predaja obećanih stvari

Član 652 (član 559 ZOO)

Zajmodavac je dužan predati određene stvari u ugovoreno vreme, a ako rok za predaju nije određen, onda kad to zajmoprimac zatraži.

Pravo zajmoprimca da traži predaju određenih stvari zastareva za tri meseca od dolaska zajmodavca u docnju, a u svakom slučaju za godinu dana od zaključenja ugovora.

Loše imovinske prilike zajmoprimca

Član 653 (član 560 ZOO)

Ako se pokaže da su imovinske prilike zajmoprimca takve da je neizvesno da li će on biti u stanju da vrati zajam, zajmodavac može odbiti da izvrši svoju obavezu predaje obećanih stvari, ako u vreme zaključenja ugovora nije to znao, kao i ako se pogoršanje zajmoprimčevih imovinskih prilika dogodilo posle zaključenja ugovora.

Ali, on je dužan da izvrši svoju obavezu ako mu zajmoprimac ili ko drugi za njega pruži dovoljno obezbeđenje.

Šteta zbog nedostataka pozajmljenih stvari

Član 654 (član 561 ZOO)

Zajmodavac je dužan naknaditi zajmoprimcu štetu koja bi mu bila prouzrokovana zbog materijalnih nedostataka pozajmljenih stvari.

Ali, ako je zajam bez naknade, dužan je naknaditi štetu samo ako su mu nedostaci stvari bili poznati ili mu nisu mogli ostati nepoznati, a on o njima nije obavestio zajmoprimca.

ODELJAK 3.

OBAVEZE ZAJMOPRIMCA

Rok vraćanja zajma

Član 655 (član 562 ZOO)

Zajmoprimac je dužan vratiti u ugovorenom roku istu količinu stvari, iste vrste i kvaliteta.

Ako ugovorne strane nisu odredile rok za vraćanje zajma, niti se on može odrediti iz okolnosti zajma, zajmoprimac je dužan vratiti zajam po isteku primerenog roka koji ne može biti kraći od dva meseca računajući od zajmodavčevog traženja da mu se zajam vrati.

Izbor prilikom vraćanja zajma

Član 656 (član 563 ZOO)

Ako u zajam nije dat novac, a ugovoreno je da će zajmoprimac vratiti zajam u novcu, zajmoprimac je ipak ovlašćen da po svom izboru vrati pozajmljene stvari ili iznos novca koji odgovara vrednosti tih stvari u vreme i u mestu koji su ugovorom određeni za vraćanje.

Isto važi i u slučaju kad nije moguće vratiti istu količinu stvari, iste vrste i istog kvaliteta.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Vraćanje u novcu zajma u drugim stvarima

Član 656

AKO U ZAJAM NIJE DAT NOVAC, A UGOVORENO JE DA ĆE ZAJMOPRIMAC VRATITI ZAJAM U NOVCU, IZNOS DUGA U NOVCU ODREĐUJE SE PREMA VREDNOSTI KOJU SU POZAJMLJENE STVARI IMALE U MESTU I U VREME NJIHOVE PREDAJE ZAJMOPRIMCU.

TAKO ĆE SE POSTUPATI I KAD BI UGOVOROM BIO ODREĐEN NEKI DRUGI NAČIN ODREĐIVANJA IZNOSA DUGA U NOVCU.

ISTO VAŽI I U SLUČAJU KAD NIJE MOGUĆE VRATITI ISTU KOLIČINU STVARI ISTE VRS-TE I ISTOG KVALITETA.

Odustajanje od ugovora

Član 657 (član 564 ZOO)

Zajmoprimac može odustati od ugovora pre nego što mu zajmodavac preda određene stvari, ali ako bi zbog toga bilo kakve štete za zajmodavca, dužan je naknaditi je.

Vraćanje zajma pre roka

Član 658 (član 565 ZOO)

Zajmoprimac može vratiti zajam i pre roka određenog za vraćanje, ali je dužan obavestiti zajmodavca unapred o svojoj nameri i naknaditi mu prouzroko-
vanu štetu.

ODELJAK 4.

NAMENSKI ZAJAM

Član 659 (član 566 ZOO)

Ako je ugovorom određena svrha u koju zajmoprimac može upotrebiti po-
zajmljeni novac, pa ga on upotrebi u neku drugu svrhu, zajmodavac može izjaviti
da raskida ugovor.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

AKO JE UGOVOROM ODREĐENA SVRHA U KOJU ZAJMOPRIMAC MOŽE UPOTREBITI PO-
ZAJMLJENI NOVAC, PA GA ON UPOTREBI U NEKU DRUGU SVRHU, ZAJMOPRIMAC MOŽE ZAH-
TEVATI DA MU SE POZAJMLJENI NOVAC ODMAH VRATI.

Glava XXIII

POKLON

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 660

UGOVOROM O POKLONU OBAVEZUJE SE POKLONODAVAC DA POKLONOPRIMCU PRE-
NESE BEZ NAKNADE PRAVO SVOJINE ILI NEKO DRUGO PRAVO ILI DA MU NA KOJI DRUGI
NAČIN UČINI KAKVU KORIST NA TERET SVOJE IMOVINE.

UGOVOR O POKLONU PREDSTAVLJA I ODRICANJE BEZ NAKNADE OD PRAVA KOJE POKLONODAVAC IMA PREMA POKLONOPRIMCU.

UGOVOR O POKLONU PREDSTAVLJA I UGOVOR KOJI JE ZAKLJUČIO POKLONODAVAC IZ ZAHVALNOSTI ILI NEKE DRUGE MORALNE OBAVEZE, AKO POKLONOPRIMAC NIJE IMAO PRAVO DA TUŽBOM TO ZAHTEVA.

Forma

Član 661

UGOVOR O POKLONU JE PUNOVAŽAN AKO JE ZAKLJUČEN U PISMENOJ FORMI, A U SLUČAJU NEPOKRETNE STVARI I OVEREN OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA.

UGOVOR O POKLONU POKRETNIH STVARI, KOJI NIJE ZAKLJUČEN U PISMENOJ FORMI, PUNOVAŽAN JE AKO JE STVAR PREDATA POKLONOPRIMCU.

AKO SE NA PISMENU PONUDU POKLONA PONUĐENI NE IZJAVI PISMENO ILI USMENO U ODREĐENOM ILI ZAKONSKOM ROKU DA JE NE PRIHVATA, SMATRAĆE SE DA JE PONUDU PRIHVATIO, IZUZEV AKO GA JE PONUDILAC OBAVESTIO DA ĆE NJEGOVO ĆUTANJE SMATRATI KAO ODBIJANJE PONUDE.

KAD SE POKLON ČINI UGOVOROM U KORIST TREĆEG, PRIHVATANJE POKLONOPRIMCA NE MORA DA BUDE U PISMENOJ FORMI.

POKLON ZA UČINJENE USLUGE NE MORA DA BUDE ZAKLJUČEN U PISMENOJ FORMI, U KOLIKO NE PRELAZI ZNATNO VREDNOST UČINJENIH USLUGA.

Sposobnost poklonodavca

Član 662

UGOVOR O POKLONU MOŽE DA ZAKLJUČI SAMO POTPUNO POSLOVNO SPOSOBAN POKLONODAVAC.

POKLONODAVAC KOJI U ČASU ZAKLJUČENJA UGOVORA NIJE IZ BILO KOG UZROKA MOGAO DA SHVATI SMISAO ILI DOMAŠAJ SVOG POSTUPKA, MOŽE ZAHTEVATI PONIŠTENJE UGOVORA O POKLONU U ROKU OD GODINU DANA, OD DANA KADA GA JE ZAKLJUČIO.

ISTO PRAVO IMAJU I NJEGOVI NASLEDNICI.

Sposobnost poklonoprimca

Član 663

POKLON MOŽE DA PRIMI I POSLOVNO NESPOSOBNO LICE.

ZAKONSKI ZASTUPNIK POKLONOPRIMCA MOŽE IZJAVOM POKLONODAVCU DA RASKINE UGOVOR O POKLONU KOJI JE ZAKLJUČEN BEZ NJEGOVE DOZVOLE.

Pokloni povremenih davanja

Član 664

UGOVOR O POKLONU KOJIM SE POKLONODAVAC OBAVEZAO NA POVREMENA DAVANJA PRESTAJE SMRĆU POKLONOPRIMCA.

U SLUČAJU SMRTI POKLONODAVCA OBAVEZE IZ UGOVORA O POKLONU POVREMENIH DAVANJA PRELAZE NA NJEGOVE NASLEDNIKE, IZUZEV AKO IZ UGOVORA PROIZILAZI NEŠTO DRUGO.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

Shodna primena

Član 665

PRAVILA O UGOVORU O POKLONU SHODNO SE PRIMENJUJU I NA UGOVOR O DONACIJI.

ODELJAK 2.

POKLON SA TERETOM ILI NALOGOM

Član 666

UGOVOROM O POKLONU POKLONODAVAC MOŽE DA ZADRŽI ZA SEBE, ILI ZA NEKOG DRUGOG NEKO PRAVO, ILI DA NALOŽI POKLONOPRIMCU DA NEŠTO UČINI, ILI DA SE OD NEČEGA UZDRŽI, ILI DA NEŠTO DOPUSTI DRUGOME.

AKO POKLONOPRIMAC NE IZVRŠI NALOG NI U NAKNADNOM PRIMERENOM ROKU, POKLONODAVAC MOŽE DA RASKINE UGOVOR I DA ZAHTEVA DA POKLONOPRIMAC VRATI ŠTO JE PRIMIO, IZUZEV KAD JE NEKO TREĆI STEKAO PRAVO DA ZAHTEVA IZVRŠENJE NALOGA.

NASLEDNICI POKLONODAVCA MOGU DA RASKINU UGOVOR O POKLONU ZBOG NEIZVRŠENJA NALOGA SAMO KAD JE TO PREDVIĐENO UGOVOROM O POKLONU.

POSLE SMRTI POKLONODAVCA IZVRŠENJE NALOGA MOGU DA ZAHTEVAJU NJEGOVI NASLEDNICI, A KAD JE U PITANJU NALOG, KOJI SE ODNOSI NA JAVNI INTERES, IZVRŠENJE NALOGA MOŽE DA ZAHTEVA NADLEŽNI ORGAN.

AKO JE ZA IZVRŠENJE NALOGA POTREBNO VIŠE SREDSTAVA NEGO ŠTO IZNOSI VREDNOST POKLONA, ILI AKO JE IZVRŠENJE NALOGA OTEŽANO IZ BILO KOG RAZLOGA, POKLONOPRIMAC SE MOŽE OSLOBODITI NALOŽENE DUŽNOSTI VRAĆANJEM PRIMLJENOG.

Uzajamni pokloni

Član 667

AKO JE UGOVORENO DA POKLONOPRIMAC UZVRATI POKLONOM, POKLON POSTOJI SAMO U POGLEDU VEĆE VREDNOSTI UZAJAMNIH DAVANJA.

Mešoviti poklon

Član 668

AKO U TERETNOM PRAVNOM POSLU VREDNOST UZAJAMNIH DAVANJA NIJE JEDNAKA, RAZLIKA U VREDNOSTI SMATRA SE POKLONOM SAMO AKO JE POSTOJALA NAMERA DA SE POKLON UČINI.

TAKAV POKLON NE MOŽE SE POBIJATI ZBOG PREKOMERNOG OŠTEĆENJA

ODELJAK 3.

ODGOVORNOST POKLONODAVCA

Odgovornost za neispunjenje ili zadocnjenje

Član 669

POKLONODAVAC ODGOVARA ZA NEISPUNJENJE SVOJE OBAVEZE, KAO I ZA ZADOCNJENJE SA ISPUNJENJEM, SAMO AKO JE ONO NAMERNO, ILI POTIČE OD NJEGOVE KRAJNJE NEPAŽNJE.

U SLUČAJU ZADOCNJENJA SA ISPUNJENJEM NOVČANOG POKLONA, POKLONODAVAC DUGUJE ZAKONSKU KAMATU OD PODNOŠENJA TUŽBE.

Odgovornost za materijalna i pravne nedostatke

Član 670

POKLONODAVAC NE ODGOVARA ZA MATERIJALNE, KAO NI ZA PRAVNE NEDOSTATKE POKLONJENE STVARI.

IZUZETNO, POKLON ZA UČINJENE USLUGE, KAO I POKLON SA TERETOM ILI NALOGOM, SMATRA SE U POGLEDU OVIH NEDOSTATAKA KAO TERETNI POSAO, TE POKLONODAVAC ODGOVARA ZA MATERIJALNE I PRAVNE NEDOSTATKE POKLONJENE STVARI, ALI SAMO AKO JE VREDNOST UČINJENIH USLUGA, TERETA ILI NALOGA VEĆA OD VREDNOSTI POKLONJENE STVARI.

POKLONOPRIMAC IMA PRAVO DA ZAHTEVA NAKNADU ŠTETE KOJU JE PRETRPEO OD NEKOG NEDOSTATKA, KOJI JE POKLONODAVCU BIO POZNAT, ILI NIJE MOGAO OSTATI NEPOZNAT, A O TOME NIJE OBAVESTIO POKLONOPRIMCA.

ODELJAK 4.

RASKID UGOVORA I OPOZIV POKLONA

Opozivanje poklona zbog nezahvalnosti

Član 671

POKLONODAVAC MOŽE DA RASKINE UGOVOR I DA OPOZOVE UČINJENI POKLON AKO POKLONOPRIMAC SVOJIM PONAŠANJEM PREMA NJEMU, ILI NEKOM NJEMU BLISKOM LICU, POKAŽE VELIKU NEZAHVALNOST.

VELIKA NEZAHVALNOST POSTOJI NAROČITO AKO JE POKLONOPRIMAC UČINIO PREMA POKLONODAVCU ILI NEKOM NJEMU BLISKOM LICU (BRAČNOM DRUGU, RODITELJU, DETETU), KRIVIČNO DELO ILI SE PREMA NJIMA TEŽE OGREŠIO NEIZVRŠENJEM ZAKONOM UTVRĐENE OBAVEZE ILI IM JE NAMERNO PROUZROKOVAO IMOVINSKU ILI NEIMOVINSKU ŠTETU.

UGOVOR O POKLONU SE NE MOŽE RASKINUTI ZBOG VELIKE NEZAHVALNOSTI KOJU JE POKLONODAVAC OPROSTIO POKLONOPRIMCU.

PRAVO NA RASKID I OPOZIV POKLONA IMAJU I NASLEDNICI POKLONODAVCA.

U SLUČAJU RASKIDA UGOVORA I OPOZIVANJA POKLONA ZBOG NEZAHVALNOSTI POKLONOPRIMAC JE DUŽAN DA VRATI SVE ŠTO JE PRIMIO NA IME POKLONA.

Forma raskida

Član 672

UGOVOR O POKLONU SE RASKIDA PISMENOM IZJAVOM UPUĆENOM POKLONOPRIMCU, A U SLUČAJU NEPOKRETNOSTI I OVERENIM POTPISOM OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA.

Prestanak prava na raskid

Član 673

PRAVO NA RASKID I OPOZIV POKLONA PRESTAJE ISTEKOM GODINE DANA OD DANA KAD JE LICE KOJE IMA PRAVO NA OPOZIV SAZNALO ZA RAZLOG OPOZIVA, ODNOSNO ISTEKOM DESET GODINA OD NASTAJANJA RAZLOGA ZA RASKID, AKO ZA POJEDINE SLUČAJEVE NIJE OVIM ILI POSEBNIM ZAKONOM DRUČIJE ODREĐENO.

Dejstvo raskida

Član 674

U SLUČAJU RASKIDA I OPOZIVA POKLONA, POKLONOPRIMAC JE DUŽAN DA VRATI POKLON, ODNOSNO NJEGOVU VREDNOST PREMA PRAVILIMA O STICANJU BEZ OSNOVA.

Raskid poklona zbog nedovoljnih sredstava

Član 675

POKLONODAVAC KOJI NEMA DOVOLJNO SREDSTAVA ZA ŽIVOT ILI ZA IZDRŽAVANJE LICA KOJA JE PO ZAKONU DUŽAN DA IZDRŽAVA, MOŽE RASKINUTI UGOVOR, A AKO JE UGOVOR IZVRŠIO MOŽE POKLON DA OPOZOVE I DA ZAHTEVA DA MU POKLONOPRIMAC VRATI ONO ŠTO SE OD PRIMLJENOG POKLONA JOŠ NALAZI U NJEGOVOJ IMOVINI.

UGOVOR O POKLONU SE NEĆE RASKINUTI AKO SE POKLONOPRIMAC OBAVEŽE DA ĆE POKLONODAVCU ISPLAĆIVATI DOVOLJNA SREDSTVA ZA ŽIVOT, ODNOSNO IZDRŽAVANJE.

POKLONODAVAC NE MOŽE DA RASKINE UGOVOR I DA ZAHTEVA OPOZIV POKLONA AKO JE NAMERNO ILI GRUBOM NEPAŽNJOM DOVEO SEBE U OSKUDICU ILI AKO JE OD IZVRŠENJA UGOVORA O POKLONU PROTEKLO DESET GODINA.

Odricanje od prava na raskid

Član 676

ODRICANJE UNAPRED OD PRAVA DA SE UGOVOR RASKINE I POKLON OPOZOVE NEMA PRAVNE VAŽNOSTI.

Pokloni koji se ne mogu opozvati

Član 677

UOBIČAJENI PRIGODNI POKLONI, NAGRADNI POKLONI, POKLONI UČINJENI U DOBROT-
VORNE I OPŠTEKORISNE SVRHE, KAO I POKLONI UČINJENI IZ ZAHVALNOSTI, NE MOGU SE
OPOZVATI UKOLIKO JE SVRHA POŠTOVANA.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Vraćanje poklona posle prestanka braka

Član 678

AKO BRAK PRESTANE RAZVODOM ILI PONIŠTENJEM UOBIČAJENI POKLONI KOJE SU
SUPRUŽNICI UČINILI JEDAN DRUGOM U TOKU BRAKA NE VRAĆAJU SE.

POKLONI VEĆE VREDNOSTI KOJE SU SUPRUŽNICI UČINILI JEDAN DRUGOM U TOKU
BRAKA VRAĆAJU SE PREMA STANJU U KOME SU SE NALAZILI U TRENUTKU PRESTANKA ZA-
JEDNICE ŽIVOTA.

SUPRUŽNIK NEMA PRAVO NA POVRAĆAJ AKO BI PRIHVATANJE NJEGOVOG ZAHTEVA
PREDSTAVLJALO OČIGLEDNU NEPRAVDU ZA DRUGOG SUPRUŽNIKA.

Alternativa: Stav 2 menja se tako da glasi:

POKLONI KOJE SU SUPRUŽNICI ČINILI JEDAN DRUGOM TOKOM BRAKA A KOJI SU NES-
RAZMERNO VELIKE VREDNOSTI U ODNOSU NA VREDNOST CELOKUPNE IMOVINE POKLONO-
DAVCA U VREME POSTAVLJANJA ZAHTEVA ZA POVRAĆAJ, VRAĆAJU SE PREMA STANJU U
TRENUTKU PRESTANKA ZAJEDNICE ŽIVOTA.

Ugovorni povraćaj poklona

Član 679

PUNOVAŽNA JE ODREDBA UGOVORA O POVRAĆAJU POKLONA POKLONODAVCU AKO
POKLONOPRIMAC UMRE PRE NJEGA.

**ODELJAK 5.
POKLON ZA SLUČAJ SMRTI**

Član 680

UGOVOR O POKLONU U KOME JE PREDVIĐENO DA ĆE SE IZVRŠITI POSLE SMRTI POKLONODAVCA, MORA DA BUDE SASTAVLJEN U PISMENOJ FORMI UZ OVERU POTPISA OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA.

POKLONODAVAC MOŽE DA RASKINE PO SVOJOJ VOLJI UGOVOR O POKLONU ZA SLUČAJ SMRTI POKLONOPRIMCA, A RASPOLAGANJE PREDMETOM TAKVOG UGOVORA, BILO PRAVNIM POSLOM MEĐU ŽIVIMA, BILO PRAVNIM POSLOM ZA SLUČAJ SMRTI, SMATRA SE RASKIDANJEM UGOVORA U POGLEDU POKLONJENIH PREDMETA OBUHVAĆENIH RASPOLAGANJEM.

**Glava XXIV
ZAKUP**

**ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE**

Pojam

Član 681 (član 567 ZOO)

Ugovorom o zakupu obavezuje se zakupodavac da preda određenu stvar zakupcu na upotrebu, a ovaj se obavezuje da mu za to plaća određenu zakupninu.

Upotreba obuhvata i uživanje stvari (pribiranje plodova), ako nije drukčije ugovoreno ili uobičajeno.

Primena posebnih propisa

Član 682 (član 568 ZOO)

Odredbe ove glave neće se primenjivati na zakupe uređene posebnim propisima.

**ODELJAK 2.
OBAVEZE ZAKUPODAVCA**

Predaja stvari

Član 683 (član 569 ZOO)

Zakupodavac je dužan predati zakupcu zakupljenu stvar u ispravnom stanju, zajedno sa njenim pripadcima.

Stvar je u ispravnom stanju ako je u stanju određenom ugovorom, a u nedostatku ugovora, u stanju da može poslužiti za upotrebu radi koje je ugovor zaključen.

Održavanje stvari

Član 684 (član 570 ZOO)

Zakupodavac je dužan održavati stvar u ispravnom stanju za vreme trajanja zakupa i radi toga vršiti potrebne opravke na njoj.

On je dužan naknaditi zakupcu troškove koje je ovaj učinio za održavanje stvari, a koje bi on sam bio dužan učiniti.

Troškovi sitnih opravki izazvanih redovnom upotrebom stvari, kao i troškovi same upotrebe, padaju na teret zakupca.

O potrebi opravke zakupac je dužan obavestiti zakupodavca.

Raskid ugovora i sniženje zakupnine zbog opravki

Član 685 (član 571 ZOO)

Ako potrebne opravke zakupljene stvari ometaju njenu upotrebu u znatnoj meri i za duže vreme, zakupac može raskinuti ugovor.

On ima pravo na sniženje zakupnine srazmerno ograničenju upotrebe stvari zbog tih opravki.

Izmene na zakupljenoj stvari

Član 686 (član 572 ZOO)

Zakupodavac ne može bez pristanka zakupca činiti izmene na zakupljenoj stvari za vreme trajanja zakupa, ukoliko bi to ometalo upotrebu stvari.

Ako bi izmenama stvari bila smanjena u izvesnoj meri zakupčeva upotreba stvari, smanjiće se i zakupnina u odgovarajućoj srazmeri.

Odgovornost za materijalne nedostatke

Član 687 (član 573 ZOO)

Zakupodavac odgovara zakupcu za sve nedostatke zakupljene stvari koji smetaju njenoj ugovorenoj ili redovnoj upotrebi, bez obzira na to da li je znao za njih ili ne, kao i za nedostatke svojstava ili odlika predviđenih izrično ili prećutno ugovorom.

Ne uzimaju se u obzir nedostaci koji su manjeg značaja.

Nedostaci za koje zakupodavac ne odgovara

Član 688 (član 574 ZOO)

Zakupodavac ne odgovara za nedostatke zakupljene stvari koji su u času zaključenja ugovora bili poznati zakupcu ili nisu mogli ostati nepoznati.

Ali, zakupodavac odgovara za nedostatak zakupljene stvari koji je zakupcu usled krajnje nepažnje ostao nepoznat, ako je on znao za taj nedostatak i namerno propustio da o njemu obavesti zakupca.

Proširenje odgovornosti za materijalne nedostatke

Član 689 (član 575 ZOO)

Zakupodavac odgovara za sve nedostatke zakupljene stvari, ako je tvrdio da ona nema nikakvih nedostataka.

Ugovorno isključenje ili ograničenje odgovornosti

Član 690 (član 576 ZOO)

Odgovornost za materijalne nedostatke zakupljene stvari može biti ugovorom isključena ili ograničena.

Odredba ugovora kojom se ova odgovornost isključuje ili ograničava ništava je ako je zakupodavac znao za nedostatke i namerno propustio da o njima obavesti zakupca ili ako je nedostatak takav da onemogućuje upotrebu zakupljene stvari, kao i kad je zakupodavac nametnuo tu odredbu koristeći svoj monopolski položaj.

Obaveštavanje zakupodavca o nedostacima i opasnostima

Član 691 (član 577 ZOO)

Zakupac je dužan obavestiti zakupodavca bez nepotrebnog odlaganja o svakom nedostatku zakupljene stvari koji bi se pokazao u toku zakupa, osim ako zakupodavac zna za nedostatak.

On je isto tako dužan obavestiti zakupodavca o svakoj nepredviđenoj opasnosti koja bi u toku zakupa zapretila zakupljenoj stvari, da bi mogao preduzeti potrebne mere.

Zakupac koji ne obavesti zakupodavca o pojavljenom nedostatku ili o nastaloj opasnosti, za koje ovaj nije znao, gubi pravo na naknadu štete koju bi pretrpeo zbog postojanja nedostatka ili nastale opasnosti za zakupljenu stvar, a dužan je naknaditi štetu koju bi zakupodavac pretrpeo zbog toga.

Prava zakupca kad stvar ima neki nedostatak

Član 692 (član 578 ZOO)

Ako u času predaje zakupljena stvar ima neki nedostatak koji se ne može otkloniti, zakupac može, po svom izboru, raskinuti ugovor ili zahtevati sniženje zakupnine.

Kad stvar ima neki nedostatak koji se može otkloniti bez većih nezgoda za zakupca, a predaja stvari u određenom roku nije bila bitni sastojak ugovora, zakupac može zahtevati od zakupodavca ili otklanjanje nedostatka u primerenom roku ili sniženje zakupnine.

Ako zakupodavac ne otkloni nedostatak u naknadnom primerenom roku koji mu je zakupac odredio, zakupac može raskinuti ugovor ili zahtevati sniženje zakupnine.

U svakom slučaju zakupac ima pravo na naknadu štete.

Kad nedostatak nastane u toku zakupa i kad stvar nema ugovoreno ili uobičajeno svojstvo

Član 693 (član 579 ZOO)

Odredbe prethodnog člana primenjuju se i u slučaju kad u toku zakupa nastane neki nedostatak na zakupljenoj stvari.

One se primenjuju i u slučajevima kad zakupljena stvar nema neko svojstvo koje po ugovoru ili običaju treba da ima ili kad to svojstvo izgubi u toku kupca.

Odgovornost zakupodavca za pravne nedostatke (zaštita od evikcije)

Član 694 (član 580 ZOO)

Kad neko treći pretenduje da na zakupljenoj stvari ili na nekom njenom delu vrši neko pravo i obrati se svojim zahtevom zakupcu, kao i ako samovlasno oduzme stvar od zakupca, ovaj je dužan obavestiti o tome zakupodavca, izuzev kad to ovaj već zna, inače će odgovarati za štetu.

Ako se utvrdi da trećem pripada neko pravo koje sasvim isključuje pravo zakupca na upotrebu stvari, ugovor o zakupu se raskida po samom zakonu, a zakupodavac je dužan naknaditi zakupcu prouzrokovanu štetu.

U slučaju kad se pravom trećeg samo ograničava zakupčevo pravo, ovaj može, po svom izboru, raskinuti ugovor ili zahtevati sniženje zakupnine, i u svakom slučaju naknadu štete.

**ODELJAK 3.
OBAVEZE ZAKUPCA**

Upotreba stvari prema ugovoru

Član 695 (član 581 ZOO)

Zakupac je dužan upotrebljavati stvar kao dobar privrednik, odnosno dobar domaćin.

On je može upotrebljavati samo onako kako je određeno ugovorom ili namenom stvari.

On odgovara za štetu koja nastane upotrebom zakupljene stvari protivno ugovoru ili njenoj nameni, bez obzira na to da li je stvar upotrebljavao on, ili neko lice koje radi po njegovom nalogu, podzakupac ili koje drugo lice kome je on omogućio da upotrebljava stvar.

Otkaz zbog upotrebe protivno ugovoru

Član 696 (član 582 ZOO)

Ako zakupac i posle opomene zakupodavca upotrebljava stvar protivno ugovoru ili njenoj nameni ili zapušta njeno održavanje, te postoji opasnost znatne štete za zakupodavca, ovaj može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka.

Plaćanje zakupnine

Član 697 (član 583 ZOO)

Zakupac je dužan plaćati zakupninu u rokovima određenim ugovorom ili zakonom, a u nedostatku ugovora i zakona, kako je uobičajeno u mestu gde je stvar predata zakupcu.

Ako nije drukčije ugovoreno ili u mestu predaje stvari uobičajeno, zakupnina se plaća polugodišnje kad je stvar data u zakup za jednu ili više godina, a ako je data za kraće vreme, po isteku tog vremena.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

ZAKUPAC JE DUŽAN PLAĆATI ZAKUPNINU U ROKOVIMA ODREĐENIM UGOVOROM ILI ZAKONOM, A U NEDOSTATKU UGOVORA I ZAKONA, KAKO JE UOBIČAJENO U MESTU GDE SE STVAR NALAZI.

AKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO, ZAKUPNINA SE PLAĆA PO ISTEKU ROKA.

Otkaz zbog neplaćanja zakupnine

Član 698 (član 584 ZOO)

Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako zakupac ne plati zakupninu ni u roku od 15 dana pošto ga je zakupodavac pozvao na plaćanje.

Ali će ugovor ostati na snazi ako zakupac isplati iznos dužne zakupnine pre nego što mu otkaz bude saopšten.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

ZAKUPODAVAC MOŽE OTKAZATI UGOVOR O ZAKUPU BEZ DAVANJA OTKAZNOG ROKA, AKO ZAKUPAC NE PLATI ZAKUPNINU U TRI UZASTOPNA ROKA.

ALI ĆE UGOVOR OSTATI NA SNAZI AKO ZAKUPAC ISPLATI IZNOS DUŽNE ZAKUPNINE PRE NEGO ŠTO MU OTKAZ BUDE SAOPŠTEN ILI AKO TADA BUDE IMAO PREMA ZAKUPODAVCU POTRAŽIVANJE KOJE ISPUNJAVA USLOVE ZA KOMPENZACIJU.

Vraćanje zakupljene stvari

Član 699 (član 585 ZOO)

Zakupac je dužan čuvati zakupljenu stvar i po prestanku zakupa vratiti je neoštećenu.

Stvar se vraća u mestu u kome je bila predata.

Zakupac ne odgovara za istrošenost stvari koja nastaje njenom redovnom upotrebom, kao ni za oštećenja koja potiču od njene dotrajalosti.

Ako je zakupac za vreme trajanja ugovora o zakupu izvršio kakve promene na stvari, dužan je vratiti je u stanje u kome je bila kad mu je predata u zakup.

Zakupac može odneti dodatke koje je učinio na stvari ako se mogu odvojiti bez njenog oštećenja, ali ih zakupodavac može zadržati ako mu naknadi njihovu vrednost u vreme vraćanja.

ODELJAK 4.

PODZAKUP

Kad se stvari mogu dati u podzakup

Član 700 (član 586 ZOO)

Ukoliko nije drukčije ugovoreno, zakupac može zakupljenu pokretnu stvar dati u zakup drugome (podzakup) ili mu je po kom drugom osnovu predati na upotrebu, ali samo ako se time ne nanosi šteta zakupodavcu.

Zakupac jemči zakupodavcu da će podzakupac upotrebljavati stvar prema ugovoru o zakupu.

Alternativa: Dodaju se dva nova stava koja glase:

ZAKUPAC NEPOKRETNE STVARI MOŽE JE DATI U ZAKUP DRUGOME (PODZAKUP), CELU ILI JEDAN NJEN DEO, ILI MU JE PO KOM DRUGOM OSNOVU PREDATI NA UPOTREBU I UŽIVANJE.

UGOVOROM O ZAKUPU MOŽE SE UTVRDITI DA ZAKUPAC NE MOŽE DATI ZAKUPLJENU STVAR DRUGOME U ZAKUP, ILI DA MU JE NE MOŽE DATI BEZ DOZVOLE ZAKUPODAVCA.

Kad zakupodavac može odbiti dozvolu

Član 701 (član 587 ZOO)

Kad je za davanje zakupljene stvari u podzakup potrebna dozvola zakupodavca, ovaj je može odbiti samo iz opravdanih razloga.

Otkaz zbog nedozvoljenog podzakupa

Član 702 (član 588 ZOO)

Zakupodavac može otkazati ugovor o zakupu ako je zakupljena stvar data u podzakup bez njegove dozvole, kad je prema zakonu ili ugovoru potrebna.

Neposredni zahtev zakupodavca

Član 703 (član 589 ZOO)

Zakupodavac može, radi naplate svojih potraživanja od zakupca nastalih iz zakupa, zahtevati neposredno od podzakupca isplatu iznosa koje ovaj duguje zakupcu po osnovu podzakupa.

Alternativa: U prethodnom članu dodaje se stav 1. koji glasi:

UGOVOROM O PODZAKUPU NE STVARA SE NIKAKAV NEPOSREDAN PRAVNI ODNOS IZMEĐU PODZAKUPCA I ZAKUPODAVCA, ČAK NI KAD JE ZAKUPODAVAC DAO POTREBNU DOZVOLU ZA ZAKLJUČENJE PODZAKUPA.

Prestanak podzakupa po samom zakonu

Član 704 (član 590 ZOO)

Podzakup prestaje u svakom slučaju kada prestane zakup.

**ODELJAK 5.
OTUĐENJE ZAKUPLJENE STVARI**

Otuđenje posle predaje u zakup

Član 705 (član 591 ZOO)

U slučaju otuđenja stvari koja je pre toga predata nekom drugom u zakup pribavilac stvari stupa na mesto zakupodavca, te posle toga prava i obaveze iz zakupa nastaju između njega i zakupca.

Pribavilac ne može zahtevati od zakupca da mu preda stvar pre proteka vremena za koje je zakup ugovoren, a ako trajanje zakupa nije određeno ni ugovorom ni zakonom, onda pre isteka otkaznog roka.

Za pribaviočeve obaveze iz zakupa prema zakupcu odgovara prenosilac kao solidarni jamac.

Pravo na zakupninu

Član 706 (član 592 ZOO)

Ako nije što drugo ugovoreno, pribavilac stvari predate u zakup nekom drugom ima pravo na zakupninu počev od prvog narednog roka posle pribavljanja stvari, a ako je prenosilac primio tu zakupninu unapred, dužan je da mu je ustupi.

Od časa kad je obavešten o prenosu svojine zakupljene stvari zakupac može isplatiti zakupninu samo pribaviocu.

Otuđenje zakupljene stvari pre predaje zakupcu

Član 707 (član 593 ZOO)

Kad je stvar o kojoj je zaključen ugovor o zakupu predata pribaviocu, a ne zakupcu, pribavilac stupa na mesto zakupodavca i preuzima njegove obaveze prema zakupcu ako je u momentu zaključenja ugovora o otuđenju znao za postojanje ugovora o zakupu.

Pribavilac koji u momentu zaključenja ugovora o otuđenju nije znao za postojanje ugovora o zakupu, nije dužan predati stvar zakupcu, a zakupac može samo tražiti naknadu štete od zakupodavca.

Za pribaviočeve obaveze iz zakupa prema zakupcu odgovara prenosilac kao solidarni jamac.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

AKO JE STVAR O KOJOJ JE ZAKLJUČEN UGOVOR O ZAKUPU PREDATA PRIBAVIOCU, A NE ZAKUPCU, PRIBAVILAC STUPA NA MESTO ZAKUPOVACA, KAO U SLUČAJU OTUĐENJA ZAKUPLJENE STVARI POSLE NJENE PREDAJE ZAKUPCU, SAMO AKO JE IZMEĐU ZAKUPODAVCA I PRIBAVIOCA UGOVORENO DA PRIBAVILAC PREUZIMA ZAKUPODAVČEVE OBAVEZE IZ UGOVORA O ZAKUPU.

AKO NIJE SLUČAJ IZ PRETHODNOG STAVA, PRIBAVILAC NIJE DUŽAN PREDATI STVAR ZAKUPCU, A ZAKUPAC MOŽE SAM TRAŽITI NAKNADU ŠTETE OD ZAKUPODAVCA.

IZUZIMA SE SLUČAJ PREVARE.

KAD JE IZMEĐU PRENOSIOCA I PRIBAVIOCA UGOVORENO DA PRIBAVILAC PREUZME PRENOSIOČEVE OBAVEZE IZ UGOVORA O ZAKUPU, PRENOSILAC ODGOVARA ZA TE OBAVEZE KAO SOLIDARNI DUŽNIK.

Otkaz ugovora zbog otuđenja stvari

Član 708 (član 594 ZOO)

Kad usled otuđenja zakupljene stvari prava i obaveze zakupodavca predu na pribavioca, zakupac može otkazati ugovor u svakom slučaju, poštujući zakonske otkazne rokove.

ODELJAK 6. PRESTANAK ZAKUPA

Protek određenog vremena

Član 709 (član 595 ZOO)

Ugovor o zakupu zaključen za određeno vreme prestaje samim protekom vremena za koje je zaključen.

Isto važi i u slučajevima kad je, u nedostatku volje ugovornih strana, trajanje zakupa određeno zakonom.

Prećutno obnavljanje zakupa

Član 710 (član 596 ZOO)

Kad po proteku vremena za koje je ugovor o zakupu bio zaključen, zakupac produži da upotrebljava stvar, a zakupodavac se tome ne protivi, smatra se da je zaključen nov ugovor o zakupu neodređenog trajanja, pod istim uslovima kao i prethodni.

Obezbeđenja koja su treća lica dala za prvi zakup prestaju protekom vremena za koje je bio zaključen.

Otkaz

Član 711 (član 597 ZOO)

Ugovor o zakupu čije trajanje nije određeno niti se može odrediti iz okolnosti ili mesnih običaja prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući određeni otkazni rok.

Ako dužina otkaznog roka nije određena ugovorom ili zakonom ili mesnim običajima, ona iznosi osam dana, s tim da otkaz ne može biti dat u nevreme.

Ako su zakupljene stvari opasne po zdravlje, zakupac može otkazati ugovor bez davanja otkaznog roka, čak i ako je u času zaključenja ugovora to znao.

Zakupac se ne može odreći prava iz prethodnog stava.

Propast stvari usled više sile

Član 712 (član 598 ZOO)

Zakup prestaje ako zakupljena stvar bude uništena nekim slučajem više sile.

Ako zakupljena stvar bude delimično uništena ili samo oštećena, zakupac može raskinuti ugovor ili ostati i dalje u zakupu i zahtevati odgovarajuće sniženje zakupnine.

Smrt

Član 713 (član 599 ZOO)

U slučaju smrti zakupca ili zakupodavca zakup se nastavlja sa njegovim naslednicima ako nije drukčije ugovoreno.

Glava XXV

UGOVOR O LIZINGU

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 714

UGOVOROM O LIZINGU DAVALAC LIZINGA SE OBAVEZUJE DA NA PRIMAOCA LIZINGA PRENESE OVLAŠĆENJE DRŽANJA I KORIŠĆENJA PREDMETA LIZINGA NA UGOVORENO VRE-

ME, A PRIMALAC LIZINGA SE OBAVEZUJE DA MU ZA TO PLAĆA UGOVORENU NAKNADU U UGOVORENIM RATAMA.

Predmet lizinga

Član 715

PREDMET LIZINGA MOŽE BITI NEPOKRETNOST I POKRETNOST NEPOTROŠNA STVAR KOJOM DAVALAC LIZINGA MOŽE SLOBODNO RASPOLAGATI.

PREDMET LIZINGA MOŽE BITI I BUDUĆA STVAR.

PREDMET LIZINGA NE MOGU BITI NOVAC I HARTIJE OD VREDNOSTI.

Sadržina i forma ugovora

Član 716

UGOVOR O LIZINGU OBAVEZNO SADRŽI: PRECIZNO ODREĐENJE PREDMETA LIZINGA, IZNOS UKUPNE NAKNADE KOJU PLAĆA PRIMALAC LIZINGA, IZNOS POJEDINIH RATA, NJIHOV BROJ I VREME PLAĆANJA, KAO I ROK NA KOJI JE UGOVOR ZAKLJUČEN.

UGOVOR O LIZINGU MORA BITI ZAKLJUČEN U PISMENOJ FORMI.

Shodna primena

Član 717

NA PITANJA UGOVORA O LIZINGU KOJA NISU REGULISANA OVIM ODREDBAMA, PRIMENJUJU SE PRAVILA OVOG ZAKONIKA, ZAVISNO OD PRIRODE KONKRETNOG UGOVORA (ZAKUP, PRODAJA SA OBROČNIM OTPLATAMA CENE, PRODAJA SA ZADRŽAVANJEM PRAVA SVOJINE, I SL.).

NA UGOVOR O FINANSIJSKOM LIZINGU PRIMENJUJE SE POSEBAN ZAKON KOJIM SE UREĐUJE FINANSIJSKI LIZING.*

Davalac lizinga

Član 718

DAVALAC LIZINGA JE LICE KOJE, UZ ZADRŽAVANJE PRAVA SVOJINE NA PREDMETU LIZINGA, PRENOSI NA PRIMAoca LIZINGA OVLAŠĆENJE DRŽANJA I KORIŠĆENJA NA PREDMETU LIZINGA, NA UGOVORENO VREME I UZ UGOVORENU NAKNADU.

* *Napomena:* U Prednacrtu nisu unete odredbe o finansijskom lizingu koji je regulisan posebnim zakonom („Službeni glasnik RS”, br. 55/03 i 61/05).

Primalac lizinga

Član 719

PRIMALAC LIZINGA JE LICE NA KOGA DAVALAC LIZINGA PRENOSI OVLAŠĆENJE DRŽANJA I KORIŠĆENJA PREDMETA LIZINGA, NA UGOVORENO VREME I UZ UGOVORENU NAKNADU.

ODELJAK 2.

PRAVA I OBAVEZE DAVAOCA LIZINGA

Zaštita u slučaju stečaja primaoca lizinga

Član 720

U SLUČAJU STEČAJA PRIMAOC A LIZINGA, DAVALAC LIZINGA IMA PRAVO NA IZDVANJE PREDMETA LIZINGA (IZLUČNO PRAVO) IZ STEČAJNE MASE PRIMAOC A LIZINGA, U SKLADU SA ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJE STEČAJ.

PRIMALAC LIZINGA I NADLEŽAN ORGAN ZA SPROVOĐENJE STEČAJA, DUŽNI SU DA BEZ ODLAGANJA OBAVESTE DAVAOCA LIZINGA O POKRETANJU STEČAJNOG POSTUPKA.

Isključenje odgovornosti

Član 721

DAVALAC LIZINGA NE ODGOVARA PRIMAOCU LIZINGA ZA ŠTETU PROUZROKOVANU PREDMETOM LIZINGA, OSIM AKO JE PRIMALAC LIZINGA PRETRPEO ŠTETU USLED TOGA ŠTO SE OSLOONIO NA UPUTSTVA DAVAOCA LIZINGA U VEZI SA KORIŠĆENJEM PREDMETA, AKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO.

Odgovornost za pravne nedostatke

Član 722

DAVALAC LIZINGA ODGOVARA AKO NA PREDMETU LIZINGA POSTOJI PRAVO TREĆEG LICA KOJE ISKLJUČUJE, UMANJUJE ILI OGRANIČAVA NEOMETANU DRŽAVINU PRIMAOC A LIZINGA, A O ČIJEM POSTOJANJU PRIMALAC LIZINGA NIJE OBAVEŠTEN, NITI JE PRISTAO DA UZME PREDMET LIZINGA OPTEREĆEN TIM PRAVOM.

ODGOVORNOST DAVAOCA LIZINGA ZA PRAVNE NEDOSTATKE PREDMETA LIZINGA NE MOŽE SE UGOVOROM OGRANIČITI ILI ISKLJUČITI.

UGOVOR O LIZINGU NE MOŽE SE USTUPITI TREĆEM LICU BEZ PRETHODNOG SPORAZUMA UGOVORNIH STRANA KOJI MORA BITI ZAKLJUČEN U PISMENOJ FORMI.

Prenos prava svojine na predmetu lizinga

Član 723

DAVALAC LIZINGA MOŽE PRENETI PRAVO SVOJINE NA PREDMETU LIZINGA NA TREĆE LICE BEZ PRISTANKA PRIMAOCA LIZINGA.

PRENOS PRAVA SVOJINE NA TREĆE LICE NE OSLOBAĐA DAVAOKA OBAVEZA KOJE PROIZILAZE IZ UGOVORA O LIZINGU I NE MENJAJU PRAVNU PRIRODU UGOVORA.

U SLUČAJU PRENOSA PRAVA SVOJINE NA PREDMETU LIZINGA BEZ PRISTANKA PRIMAOCA, TREĆE LICE STUPA NA MESTO DAVAOKA LIZINGA, TE PRAVA I OBAVEZE IZ UGOVORA O LIZINGU NASTAJU IZMEĐU NJEGA I PRIMAOCA LIZINGA.

U SLUČAJU PRENOSA PRAVA BEZ PRISTANKA PRIMAOCA, TREĆE LICE NE MOŽE ZAHTEVATI OD PRIMAOCA LIZINGA PREDAJU PREDMETA LIZINGA PRE PROTEKA ROKA NA KOJI JE UGOVOR O LIZINGU ZAKLJUČEN.

PRENOS PRAVA SVOJINE NA PREDMETU LIZINGA NA TREĆE LICE MOŽE SE UGOVOROM ISKLJUČITI ILI DRUKČIJE REGULISATI.

Alternativa: Prethodni član se menja tako da glasi:

DAVALAC LIZINGA MOŽE PRENETI PRAVO SVOJINE NA PREDMETU LIZINGA NA TREĆE LICE, U KOM SLUČAJU TREĆE LICE STUPA NA MESTO DAVAOKA LIZINGA, TE PRAVA I OBAVEZE IZ UGOVORA O LIZINGU NASTAJU IZMEĐU NJEGA I PRIMAOCA LIZINGA.

U SLUČAJU IZ PRETHODNOG STAVA, TREĆE LICE NE MOŽE ZAHTEVATI OD PRIMAOCA LIZINGA PREDAJU PREDMETA LIZINGA PRE PROTEKA ROKA NA KOJI JE UGOVOR O LIZINGU ZAKLJUČEN.

PRENOS PRAVA SVOJINE NA PREDMETU LIZINGA NA TREĆE LICE MOŽE SE UGOVOROM ISKLJUČITI ILI DRUGAČIJE UREDITI.

ODELJAK 3.

PRAVA I OBAVEZE PRIMAOCA LIZINGA

Preuzimanje predmeta lizinga

Član 724

PRIMALAC LIZINGA DUŽAN JE DA PREUZME PREDMET LIZINGA NA NAČIN, U VREME I NA MESTU PREDVIĐENOM UGOVOROM.

Raskid ugovora zbog neisporuke ili materijalnih nedostataka

Član 725

AKO DAVALAC PRIMAOCU LIZINGA NE ISPORUČI PREDMET LIZINGA, AKO GA ISPORUČI SA DOCNJOM ILI AKO PREDMET LIZINGA IMA MATERIJALNI NEDOSTATAK, PRIMALAC

LIZINGA MOŽE ODBITI PRIJEM ISPORUKE ILI IZJAVITI DA RASKIDA UGOVOR O LIZINGU I IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE.

PRIMALAC MOŽE DA ODBIJE PRIJEM PREDMETA LIZINGA SAMO AKO JE USLED MATERIJALNOG NEDOSTATKA NJEGOVA VREDNOST SUŠTINSKI UMANJENA I AKO ON ZA TO NIJE MOGAO ZNATI ILI GA JE DAVALAC UVERAVAO U SUPROTNO.

UGOVOR MOŽE BITI RASKINUT U RAZUMNOM ROKU POSLE PRIJEMA ISPORUKE PREDMETA SA NEDOSTATKOM.

DAVALAC LIZINGA MOŽE ODRŽATI UGOVOR AKO U RAZUMNOM ROKU ISPORUČI PREDMET LIZINGA ODNOSNO OTKLONI NEDOSTATAK POD USLOVIMA PREDVIĐENIM UGOVORM.

DO ISPUNJENJA OBAVEZE ISPORUKE KOJA JE U SVEMU U SKLADU SA UGOVOROM O LIZINGU, PRIMALAC LIZINGA MOŽE DA OBUSTAVI ISPLATU NAKNADE KOJU BI, NA OSNOVU UGOVORA O LIZINGU, BIO DUŽAN PLAĆATI DAVAOCU LIZINGA.

Korišćenje predmeta lizinga

Član 726

PRIMALAC LIZINGA DUŽAN JE DA KORISTI PREDMET LIZINGA SA PAŽNJOM DOBROG PRIVREDNIKA, ODNOSNO DOBROG DOMAČINA.

PRIMALAC LIZINGA DUŽAN JE DA KORISTI PREDMET LIZINGA U SKLADU SA UGOVOROM ILI NAMENOM PREDMETA LIZINGA.

PRIMALAC LIZINGA ODGOVARA ZA ŠTETU PROUZROKOVANU KORIŠĆENJEM PREDMETA LIZINGA PROTIVNO UGOVORU ILI NAMENI PREDMETA LIZINGA, BEZ OBZIRA DA LI JE PREDMET LIZINGA KORISTIO ON, LICE KOJE RADI PO NJEGOVOM NALOGU ILI DRUGO LICE KOMJE JE ON OMOGUĆIO DA KORISTI PREDMET LIZINGA.

Održavanje predmeta lizinga

Član 727

PRIMALAC LIZINGA JE DUŽAN DA ODRŽAVA PREDMET LIZINGA U ISPRAVNOM STANJU I VRŠI POTREBNE POPRAVKE NA PREDMETU LIZINGA.

PRIMALAC LIZINGA ODGOVARA ZA ŠTETU PROUZROKOVANU NEODRŽAVANJEM PREDMETA LIZINGA U ISPRAVNOM STANJU.

TROŠKOVE KOJI PREVAZILAZE TROŠKOVE REDOVNE UPOTREBE I ODRŽAVANJA PREDMETA LIZINGA SNOSI DAVALAC LIZINGA.

Plaćanje lizing naknade

Član 728

PRIMALAC LIZINGA DUŽAN JE DA DAVAOCU LIZINGA PLAĆA LIZING NAKNADU U IZNOSIMA, ROKOVIMA I NA NAČIN KOJI SU PREDVIĐENI UGOVOROM O LIZINGU.

AKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO, NAKNADA SE PLAĆA POLUGODIŠNJE AKO JE STVAR DATA NA UPOTREBU ZA JEDNU ILI VIŠE GODINA, A AKO JE DATA ZA KRAĆE VREME, PO ISTETOG VREMENA.

Alternativa: Stav 2. se briše.

Raskid ugovora zbog neplaćanja lizing naknade

Član 729

AKO PRIMALAC LIZINGA NE PLATI DOSPELU NAKNADU DAVALAC LIZINGA MOŽE DA IZJAVI DA RASKIDA UGOVOR POD USLOVOM DA JE PRIMAOCA POZVAO NA PLAĆANJE I OSTAVIO MU PRIMERENI ROK DA ISPUNI SVOJU OBAVEZU.

PRIMALAC LIZINGA MOŽE ODRŽATI UGOVOR AKO DAVALAC PRIHVATI ODGOVARAJUĆE OBEZBEĐENJE.

DAVALAC LIZINGA KOJI RASKINE UGOVOR ZBOG NEPLAĆANJE LIZING NAKNADE IZ RAZLOGA UTVRĐENIH OVIM ZAKONIKOM ILI UGOVOROM O LIZINGU, IMA PRAVO NA PORAČAJ PREDMETA LIZINGA, KAO I PRAVO NA NAKNADU PRETRPLJENE ŠTETE.

Naknada štete

Član 730

NAKNADA ŠTETE PROUZROKOVANE NEPLAĆANJEM LIZING NAKNADE TREBA DAVAOCA LIZINGA DA DOVEDE U POLOŽAJ U KOME BI SE NALAZIO DA JE PRIMALAC LIZINGA ISPUNIO SVOJU OBAVEZU U SKLADU SA UGOVOROM.

UGOVOROM SE MOŽE PREDVIDETI NAČIN NA KOJI ĆE SE IZRAČUNATI VISINA NAKNADE ŠTETE, KOJA NE MOŽE DA BUDE VEĆA OD ONE KOJA BI BILA UTVRĐENA NA OSNOVU PRETHODNOG STAVA.

Rizik za slučajnu propast ili oštećenje predmeta lizinga

Član 731

RIZIK ZA SLUČAJNU PROPAST ILI OŠTEĆENJE PREDMETA LIZINGA SNOSI PRIMALAC LIZINGA.

Alternativa: Prethodni stav se menja tako da glasi:

RIZIK ZA SLUČAJNU PROPAST PREDMETA LIZINGA OSTAJE NA DAVAOCU PREDMETA I NE PRELAZI NA PRIMAOCA LIZINGA.

Vraćanje predmeta lizinga

Član 732

PRIMALAC LIZINGA JE DUŽAN DA, PO PRESTANKU UGOVORA, NEOŠTEĆEN PREDMET LIZINGA VRATI DAVAOCU LIZINGA ILI LICU KOJE JE DAVALAC LIZINGA ODREDIO, OSIM AKO

UGOVOROM NIJE PREDVIĐENO PRAVO PRIMAOCA LIZINGA DA OTKUPI PREDMET LIZINGA ILI DA PRODUŽI UGOVOR O LIZINGU.

PRIMALAC LIZINGA NE ODGOVARA ZA ISTROŠENOST PREDMETA LIZINGA KOJA NAS-TANE NJEGOVOG REDOVNOM UPOTREBOM ILI ZA PROMENE NA NJEMU KOJE SU IZVRŠENE U SPORAZUMU SA DAVAOCEM LIZINGA.

Obaveza osiguranja

Član 733

UGOVOROM O LIZINGU MOŽE BITI PREDVIĐENA OBAVEZA PRIMAOCA LIZINGA DA PREDMET LIZINGA OSIGURA KOD OSIGURAVAČA KOGA ODREDI DAVALAC LIZINGA, OD RIZI-KA I NA OSIGURANI IZNOS KOJI SU PREDVIĐENI UGOVOROM, U KOM SLUČAJU SE KAO KORIS-NIK OSIGURANJA OZNAČAVA DAVALAC LIZINGA, NA ČIJI TERET PADAJU TROŠKOVI OSIGURANJA, AKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO.

AKO UGOVOROM NISU PREDVIĐENI RIZICI KOJI OSIGURANJEM MORAJU BITI POKRIVE-NI, PRIMALAC JE DUŽAN DA PREDMET OSIGURA OD UOBIČAJENIH RIZIKA.

AKO NASTUPI OSIGURANI SLUČAJ POKRIVEN OSIGURANJEM KORISNIK LIZINGA JE U OBAVEZI DA ODMAH OBAVESTI DAVAOCA LIZINGA I ISTOVREMENO UPUTI ZAHTEV OSIGU-RAVAJUĆOJ ORGANIZACIJI KOD KOJE JE OSIGURANJE ZAKLJUČENO.

SREDSTVA NAPLAĆENA OD OSIGURANJA, KAO POSLEDICA OSIGURANOG SLUČAJA, MOGU SE UPOTREBITI, UZ SAGLASNOST DAVAOCA LIZINGA:

- ZA OPRAVKU OPREME ILI DELA OPREME (AKO JE OPRAVKA MOGUĆA);
- ZA ZAMENU OPREME (ILI NJENOG DELA), UKOLIKO JE ONA UKRADENA, UNIŠTENA ILI OŠTEĆENA U TOLIKOJ MERI DA SE NE MOŽE OPRAVITI, DRUGOM OPREMOM ISTOG ILI SLIČNOG TIPA, NAMENE, OSOBINA I KVALITETA;
- ZA PLAĆANJE RAZLIKE IZMEĐU PREOSTALIH IZNOSA LIZING NAKNADE I SUME DO-BIJENE IZ OSIGURANJA, U SLUČAJU TOTALNE ŠTETE NA PREDMETU LIZINGA.

Predaja predmeta lizinga drugom na korišćenje

Član 734

PRIMALAC LIZINGA MOŽE PREDMET LIZINGA, U CELINI ILI POJEDINIM DELOVIMA, DA-TI NA KORIŠĆENJE TREĆEM LICU UZ PISMENU SAGLASNOST DAVAOCA LIZINGA.

DAVALAC LIZINGA MOŽE DA IZJAVI DA RASKIDA UGOVOR I DA ZAHTEVA NAKNADU ŠTETE AKO JE PRIMALAC LIZINGA, BEZ NJGOVE PISMENE SAGLASNOSTI, PREDAO PREDMET LIZINGA NA KORIŠĆENJE TREĆEM LICU.

PREDAJA PREDMETA LIZINGA NA KORIŠĆENJE TREĆEM LICU NE OSLOBAĐA PRIMAO-CA LIZINGA OBAVEZA KOJE IZ UGOVORA O LIZINGU IMA PREMA DAVAOCU LIZINGA.

PREDAJA PREDMETA LIZINGA NA KORIŠĆENJE TREĆEM LICU MOŽE SE UGOVOROM IS-KLJUČITI ILI DRUKČIJE PREDVIDETI.

**ODELJAK 4.
PRESTANAK UGOVORA O LIZINGU**

Protek roka

Član 735

UGOVOR O LIZINGU PRESTAJE PROTEKOM ROKA NA KOJI JE ZAKLJUČEN.

Propast predmeta lizinga usled više sile

Član 736

UGOVOR O LIZINGU PRESTAJE AKO PREDMET LIZINGA BUDE UNIŠTEN NEKIM SLUČAJEM VIŠE SILE.

Pravo na otkup ili produženje ugovora

Član 737

PREDMET LIZINGA NE PRELAZI U SVOJINU PRIMAOCA LIZINGA PROTEKOM ROKA NA KOJI JE UGOVOR O LIZINGU ZAKLJUČEN.

UGOVOROM O LIZINGU MOŽE SE PREDVIDETI PRAVO PRIMAOCA LIZINGA DA, PO PROTEKU ROKA NA KOJI JE UGOVOR ZAKLJUČEN, OTKUPI PREDMET LIZINGA PO CENI KOJA JE UGOVOROM ODREĐENA ILI DA PRODUŽI UGOVOR O LIZINGU (PRAVO OPCJE).

PRIMALAC LIZINGA JE DUŽAN DA DAVAOKA LIZINGA OBAVESTI O SVOJOJ ODLUCI DA OTKUPI PREDMET LIZINGA ILI DA PRODUŽI UGOVOR O LIZINGU, NAJKASNIJE MESEC DANA PRE ISTEKA ROKA NA KOJI JE UGOVOR ZAKLJUČEN.

**Glava XXVI
UGOVOR O POSLUZI**

**ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE**

Pojam

Član 738

UGOVOROM O POSLUZI OBAVEZUJE SE POSLUGODAVAC DA PREDI ODREĐENU STVAR POSLUGOPRIMCU DA JE BESPLATNO UPOTREBLJAVA, A POSLUGOPRIMAC SE OBAVEZUJE DA PO ISTEKU ODREĐENOG VREMENA VRATI ISTU STVAR NEOŠTEČENU.

Trajanje usluge

Član 739

AKO JE STVAR PREDATA NA UPOTREBU RADI POSTIZANJA ODREĐENE SVRHE, A TRAJANJE USLUGE NIJE ODREĐENO UGOVOROM, SMATRA SE DA JE USLUGA UGOVORENA ZA UOBICAJENO VREME POTREBNO ZA POSTIZANJE TE SVRHE.

AKO VREME USLUGE NIJE ODREĐENO NITI ODREDIVO, UGOVOR O POSLUZI PRESTAJE KAD POSLUGODAVAC ZATRAŽI DA MU SE STVAR VRATI.

Smrt poslodavca ili posloprimca

Član 740

POSLE SMRTI POSLUGODAVCA ILI POSLUGOPRIMCA OBAVEZE IZ UGOVORA O POSLUZI PRELAZE NA NJIHOVE NASLEDNIKE.

AKO JE UGOVOR O POSLUZI BIO ZAKLJUČEN S OBZIROM NA LIČNOST POSLUGOPRIMCA, UGOVOR PRESTAJE NJEGOVOM SMRĆU.

ODELJAK 2.

OBAVEZE POSLUGODAVCA

Predaja stvari

Član 741

PSLUGODAVAC JE DUŽAN DA PREDJA STVAR POSLUGOPRIMCU U ODREĐENO VREME, A AKO VREME NIJE ODREĐENO KAD TO POSLUGOPRIMAC ZATRAŽI.

Odgovornost za štetu od materijalnih nedostataka

Član 742

PSLUGODAVAC JE DUŽAN DA OBAVESTI POSLUGOPRIMCA O MATERIJALNIM NEDOSTACIMA STVARI, INAČE ĆE ODGOVARATI ZA ŠTETU KOJA BI NASTALA POSLUGOPRIMCU OD NEDOSTATAKA KOJI SU MU BILI POZNATI, ILI MU NISU MOGLI OSTATI NEPOZNATI.

ODREDBA PRETHODNOG STAVA NEĆE SE PRIMENJIVATI AKO JE NEDOSTATAK BIO POZNAT POSLUGOPRIMCU ILI MU NIJE MOGAO OSTATI NEPOZNAT.

ODELJAK 3.

OBAVEZE POSLUGOPRIMCA

Čuvanje i upotreba stvari

Član 743

PSLUGOPRIMAC JE DUŽAN DA STVAR ČUVA I UPOTREBLJAVA SA PAŽNJOM BRIŽLJIVOG I UREDNOG ČOVEKA.

POSLOGOPRIMAC MOŽE DA UPOTREBLJAVA STVAR SAMO KAKO JE UGOVORENO, A AKO O TOME NIJE NIŠTA UGOVORENO, ONDA KAKO ODGOVARA NJENOJ PRIRODI I NAMENI KOJU JOJ JE ODREDIO POSLUGODAVAC, INAČE ĆE ODGOVARATI I ZA SLUČAJNU PROPAST ILI OŠTEĆENJE STVARI KOJI BI SE DOGODILI TOM PRILIKOM.

POSLOGOPRIMAC NE ODGOVARA ZA UOBIČAJENO SMANJENJE VREDNOSTI STVARI KOJE NASTANE NJENOM DOZVOLJENOM UPOTREBOM.

Troškovi održavanja

Član 744

POSLOGOPRIMAC SNOSI TROŠKOVE REDOVNOG ODRŽAVANJA, ČUVANJA I UPOTREBE STVARI.

U POGLEDU OSTALIH TROŠKOVA, PRIMENJUJU SE ODREDBE O POSLOVODSTVU BEZ NALOGA.

Alternativa: Posle stava 1. dodaje se novi stav 2. koji glasi:

POSLOGOPRIMAC IMA PRAVO DA ZAHTEVA NAKNADU IZVANREDNIH TROŠKOVA KOJE JE MORAO DA UČINI U INTERESU POSLUGODAVCA.

Prioritetno spašavanje

Član 745

U SLUČAJU OPASNOSTI KOJA ISTOVREMENO PRETI STVARI UZETOJ NA POSLUGU I STVARIMA POSLUGOPRIMCA, ON JE DUŽAN DA PRVO SPAŠAVA STVAR UZETU NA POSLUGU, INAČE ĆE ODGOVARATI ZA NJENU PROPAST ILI OŠTEĆENJE.

Raskidanje ugovora

Član 746

AKO POSLOGOPRIMAC NE ČUVA ILI NE ODRŽAVA STVAR KAKO TREBA, ILI JE NE UPOTREBLJAVA ONAKO KAKO JE UGOVORENO ILI KAKO ODGOVARA PRIRODI ILI NAMENI STVARI, ILI AKO BEZ SAGLASNOSTI PRED A STVAR DRUGOME NA UPOTREBU, POSLUGODAVAC MOŽE DA RASKINE UGOVOR I DA ZAHTEVA DA MU SE STVAR ODMAH VRATI.

Vraćanje stvari

Član 747

PO PRESTANKU UGOVORA O POSLUZI POSLOGOPRIMAC JE DUŽAN DA VRATI POSUĐENU STVAR NEOŠTEĆENU.

AKO JE POSLOGOPRIMAC PRED AO STVAR NA UPOTREBU NEKOM TREĆEM, POSLUGODAVAC IMA PRAVO DA ZAHTEVA NEPOSREDNO OD TREĆEG LICA DA MU VRATI STVAR.

Vraćanje stvari pre roka

Član 748

POSLOGODAVAC JE DUŽAN DA PRIMI NATRAG POSUĐENU STVAR I PRE ISTEKA VREMENA ODREĐENOG ZA POSLUGU, IZUZEV AKO JE ROK VRAĆANJA UGOVOREN U INTERESU OBE UGOVORNE STRANE ILI AKO BI VRAĆANJE STVARI PRE ROKA IZAZVALO VEĆE TROŠKOVE POSLOGODAVCU.

POSLOGODAVAC MOŽE DA ZAHTEVA DA MU SE STVAR VRATI PRE ODREĐENOG ROKA, AKO MU JE IZNENADNO POSTALA HITNO POTREBNA.

ODELJAK 4.

PLODOVI, POPIS I PREGLED

Plodovi

Član 749

AKO JE TO POSEBNO UGOVORENO, POSLUGOPRIMCU PRIPADAJU PLODOVI KOJI SU ODVOJENI ODNOSNO DOSPELI ZA VREME TRAJANJA POSLUGE.

NOVČANI PLODOVI PRIPADAJU POSLUGOPRIMCU SRAZMERNO TRAJANJU POSLUGE, IAKO NISU DOSPELI ODNOSNO NAPLAĆENI ZA VREME TRAJANJA POSLUGE.

POSLOGODAVAC MOŽE DA ZAHTEVA NAKNADU VREDNOSTI PLODOVA KOJI SU REZULTAT NEPRAVILNOG VRŠENJA POSLUGE.

Troškovi stvaranja plodova

Član 750

POSLOGOPRIMAC KOJI JE PO ZASNIVANJU POSLUGE PRISVOJIO PLODOVE U ČIJEM STVARANJU NIJE UČESTVOVAO ILI JE DELIMIČNO UČESTVOVAO, DUŽAN JE DA POSLOGODAVCU NAKNADI TROŠKOVE STVARANJA PLODOVA, ODNOSNO NJIHOV SRAZMERNI DEO, POD USLOVOM DA TI TROŠKOVI NE PRELAZE VREDNOST PRISVOJENIH PLODOVA.

POSLOGODAVAC KOJI JE PO PRESTANKU POSLUGE PRISVOJIO PLODOVE U ČIJEM STVARANJU NIJE UČESTVOVAO ILI JE DELIMIČNO UČESTVOVAO, DUŽAN JE DA POSLUGOPRIMCU NAKNADI TROŠKOVE STVARANJA PLODOVA, ODNOSNO NJIHOV SRAZMERAN DEO, POD USLOVOM DA TI TROŠKOVI NE PRELAZE VREDNOST PRISVOJENIH PLODOVA.

OBAVEZA NAKNADE VREDNOSTI TROŠKOVA IZ PRETHODNIH STAVOVA NE POSTOJI AKO PLODOVI NISU PRISVOJENI IZ OPRAVDANOG RAZLOGA, ODNOSNO AKO JE IMALAC PRAVA NA NAKNADU TROŠKOVA POZVAN DA IH PRISVOJI.

Popis i procena stvari

Član 751

POSLUGOPRIMAC, POSLUGODAVAC I VLASNIK STVARI PREDATE NA POSLUGU MOGU UVEK DA ZAHTEVAJU DA SE ONA POPIŠE I PROCENI.

AKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO, TROŠKOVE POPISA SNOSI ONAJ KO ZAHTEVA POPIS, ODNOSNO ONAJ KO JE SKRIVIO POTREBU ZA POPISOM.

POSLUGODAVAC NIJE DUŽAN DA POSLUGOPRIMCU PRED A STVAR U DRŽAVINU PRE IZVRŠENJA TRAŽENOG POPISA I PROCENE.

Pregled i pokazivanje stvari trećim licima

Član 752

POSLUGODAVAC MOŽE DA PREGLEDA STVAR PREDATU NA POSLUGU, NA NAČIN I U RAZMACIMA VREMENA PRIMERENIM OKOLNOSTIMA SLUČAJA, KAO I PRI SVAKOJ ZNATNIJOJ PROMENI STANJA, VODEĆI RAČUNA O OPRAVDANIM INTERESIMA POSLUGOPRIMCA.

POSLUGODAVAC MOŽE U VEZI SA RASPOLAGANJEM STVARJU PREDATOM NA POSLUGU, NA NAČIN I U RAZMACIMA VREMENA PRIMERENIM OKOLNOSTIMA SLUČAJA, TREĆIM LICIMA DA POKAZUJE TU STVAR, VODEĆI RAČUNA O OPRAVDANIM INTERESIMA POSLUGOPRIMCA.

ODELJAK 5.

RIZICI

Rizik slučajne propasti

Član 753

RIZIK SLUČAJNE PROPASTI ILI OŠTEĆENJA STVARI SNOSI POSLUGODAVAC.

POSLUGOPRIMAC ODGOVARA ZA PROPAST ILI OŠTEĆENJE STVARI KOJI BI SE DOGODILI SLUČAJEM VIŠE SILE, AKO JE UPOTREBLJAVAO STVAR PROTIVNO UGOVORU, ILI NJENOJ PRIRODI ILI NAMENI, KAO I AKO JE PREDAO STVAR NA UPOTREBU NEKOM TREĆEM.

AKO SE KOD POSLUGOPRIMCA STVAR IZGUBILA IAKO JE ON NAKNADIO NJENU VREDNOST, POSLUGOPRIMAC NEMA PRAVO, AKO SE STVAR PRONAĐE, DA JE ZADRŽI AKO JE POSLUGODAVAC SPREMAN DA MU VRATI ONO ŠTO JE ZA STVAR PRIMIO.

Zastarelost uzajamnih zahteva

Član 754

ZAHTEVI POSLUGODAVCA NA NAKNADU ŠTETE ZBOG PROMENE ILI POGORŠANJA STVARI, KAO I ZAHTEVI POSLUGOPRIMCA NA NAKNADU TROŠKOVA I NAKNADU ŠTETE ZBOG NEDOSTATKA STVARI, ZASTAREVAJU ZA GODINU DANA OD DANA POVRAĆAJA STVARI.

Glava XXVII
UGOVOR O DELU

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 755 (član 600 ZOO)

Ugovorom o delu obavezuje se poslenik (preduzimač, izvođač radova) da obavi određeni posao, kao što je izrada ili opravka neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada i sl, a naručilac se obavezuje da mu za to plati naknadu.

Odnos sa ugovorom o prodaji

Član 756 (član 601 ZOO)

Ugovor kojim se jedna strana obavezuje da izradi određenu pokretnu stvar od svog materijala smatra se u sumnji kao ugovor o prodaji.

Ali ugovor ostaje ugovor o delu ako se naručilac obavezao dati bitan deo materijala potreban za izradu stvari.

U svakom slučaju ugovor se smatra ugovorom o delu ako su ugovorne strane imale u vidu naročito poslenikov rad.

Kvalitet poslenikovog materijala

Član 757 (član 602 ZOO)

Kad je ugovoreno da poslenik izradi stvar od svog materijala, a nije određen kvalitet, poslenik je dužan dati materijal srednjeg kvaliteta.

On odgovara naručiocu za kvalitet upotrebljenog materijala isto kao prodavac.

ODELJAK 2.
NADZOR

Član 758 (član 603 ZOO)

Naručilac ima pravo da vrši nadzor nad obavljanjem posla i daje uputstva kad to odgovara prirodi posla, a poslenik je dužan da mu to omogući.

ODELJAK 3.
ZAKLJUČIVANJE UGOVORA NADMETANJEM

Poziv na nadmetanje o ceni radova

Član 759 (član 604 ZOO)

Poziv upućen određenom ili neodređenom broju lica na nadmetanje za izvršenje određenih radova, pod određenim uslovima i uz određene garancije, obavezuje pozivaoca da zaključi ugovor o tim radovima sa onim koji ponudi najnižu cenu, izuzev ako je tu obavezu isključio u pozivu na nadmetanje.

U slučaju isključenja obaveze da se zaključi ugovor, poziv na nadmetanje smatra se kao poziv zainteresovanim da oni daju ponude ugovora pod objavljenim uslovima.

**Poziv na nadmetanje za umetničko ili tehničko rešenje
nameravanih radova**

Član 760 (član 605 ZOO)

Poziv upućen određenom ili neodređenom broju lica na nadmetanje za umetničko ili tehničko rešenje nameravanih radova obavezuje pozivaoca da pod uslovima sadržanim u pozivu na nadmetanje zaključi ugovor sa učesnikom u nadmetanju čije rešenje prihvati komisija čiji je sastav unapred objavljen, izuzev ako je tu obavezu isključio u pozivu na nadmetanje.

ODELJAK 4.
OBAVEZE POSLENIKA

Nedostaci materijala i naloga

Član 761 (član 606 ZOO)

Poslenik je dužan skrenuti pažnju naručiocu na nedostatke materijala koji mu je naručilac predao, a koje je primetio ili je morao primetiti, inače će odgovarati za štetu.

Ako je naručilac zahtevao da se stvar izradi od materijala na čije mu je nedostatke poslenik ukazao, poslenik je dužan postupiti po njegovom zahtevu, izuzev ako je očigledno da materijal nije podoban za naručeno delo ili ako bi izrada od zahtevanog materijala mogla naneti štetu ugledu poslenika, u kom slučaju poslenik može raskinuti ugovor.

Poslenik je dužan upozoriti naručioca na nedostatke u njegovom nalogu, kao i na druge okolnosti za koje je znao ili je morao znati, koje mogu biti od značaja za naručeno delo ili za njegovo izvršenje na vreme, inače će odgovarati za štetu.

Obaveza da izvrši delo

Član 762 (član 607 ZOO)

Poslenik je dužan izvršiti delo kako je ugovoreno i po pravilima posla.

On je dužan izvršiti ga za određeno vreme, a ako ono nije određeno, onda za vreme koje je razumno potrebno za takve poslove.

On ne odgovara za zadocnjenje nastalo zbog toga što mu naručilac nije predao materijal na vreme, ili zbog toga što je tražio izmene, ili što mu nije isplatio dužan predujam i uopšte za zadocnjenje nastalo ponašanjem naručioca.

Raskidanje ugovora zbog odstupanja od ugovorenih uslova

Član 763 (član 608 ZOO)

Ako se u toku izvršenja dela pokaže da se poslenik ne drži uslova ugovora i uopšte da ne radi kako treba, te da će izvršeno delo imati nedostatke, naručilac može upozoriti poslenika na to i odrediti mu primeren rok da svoj rad saobrazi svojim obavezama.

Ako do isteka tog roka poslenik ne postupi po zahtevu naručioca, ovaj može raskinuti ugovor i zahtevati naknadu štete.

Raskidanje ugovora pre isteka roka

Član 764 (član 609 ZOO)

Ako je rok bitan sastojak ugovora, a poslenik je u tolikom zakašnjenju sa započinjanjem ili završavanjem posla da je očigledno da ga neće završiti u roku, naručilac može raskinuti ugovor i zahtevati naknadu štete.

On to pravo ima i kad rok nije bitan sastojak ugovora, ako zbog takvog zakašnjenja naručilac očigledno ne bi imao interesa za ispunjenje ugovora.

Poveravanje izvršenja posla trećem

Član 765 (član 610 ZOO)

Ukoliko iz ugovora ili prirode posla ne proizlazi što drugo, poslenik nije dužan da posao obavi lično.

Poslenik i dalje odgovara naručiocu za izvršenje posla i kad posao ne obavi lično.

Odgovornost za saradnike

Član 766 (član 611 ZOO)

Poslenik odgovara za lica koja su po njegovom nalogu radila na poslu koji je preuzeo da izvrši, kao da ga je sam izvršio.

Neposredan zahtev saradnika poslenika od naručioca

Član 767 (član 612 ZOO)

Za naplatu svojih potraživanja od poslenika njegovi saradnici mogu se obratiti neposredno naručiocu i zahtevati od njega da im isplati ta potraživanja na teret svote koju u tom času duguje posleniku, ako su ta potraživanja priznata.

Predaja izrađene stvari naručiocu

Član 768 (član 613 ZOO)

Poslenik je dužan predati naručiocu izrađenu ili opravljenju stvar.

Poslenik se oslobađa ove obaveze ako stvar koju je izradio ili opravio propadne iz uzroka za koji on ne odgovara.

ODELJAK 5.

ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE

Pregledanje izvršenog dela i obaveštavanje poslenika

Član 769 (član 614 ZOO)

Naručilac je dužan pregledati izvršeno delo čim je to po redovnom toku stvari moguće i o nađenim nedostacima bez odlaganja obavestiti poslenika.

Ako naručilac na poziv poslenika da pregleda i primi izvršeni rad to ne uradi bez opravdanog razloga, smatra se da je rad primljen.

Posle pregleda i primanja izvršenog rada poslenik više ne odgovara za nedostatke koji su se mogli opaziti običnim pregledom, izuzev ako je znao za njih, a nije ih pokazao naručiocu.

Skriveni nedostaci

Član 770 (član 615 ZOO)

Ako se docnije pokaže neki nedostatak koji se nije mogao otkriti običnim pregledom, naručilac se ipak može pozvati na njega, pod uslovom da o njemu obavesti poslenika što pre, a najduže u roku od mesec dana od njegovog otkrivanja.

Istekom dve godine od prijema obavljenog posla, naručilac se više ne može pozvati na nedostatke.

Alternativa: Dodaje se novi stav 3 koji glasi:

ROK IZ PRETHODNOG STAVA NE PRIMENJUJE SE AKO JE ZAKONOM ILI ODREDBOM UGOVORA O GARANCIJI UTVRĐEN DUŽI ROK.

Prestanak prava

Član 771 (član 616 ZOO)

Naručilac koji je poslenika na vreme obavestio o nedostacima izvršenog posla ne može svoje pravo ostvariti sudskim putem po isteku godine dana od učinjenog obaveštenja.

Ali i po isteku tog roka naručilac može, ako je o nedostacima blagovremeno obavestio poslenika, prigovorom protiv poslenikovog zahteva za isplatu naknada istaći svoje pravo na sniženje naknada i na naknadu štete.

Kad poslenik gubi pravo da se pozove na prethodne članove

Član 772 (član 617 ZOO)

Poslenik se ne može pozvati na neku odredbu prethodnih članova kad se nedostatak odnosi na činjenice koje su mu bile poznate, ili mu nisu mogle ostati nepoznate, a nije ih saopštio naručiocu.

Pravo zahtevati uklanjanje nedostataka

Član 773 (član 618 ZOO)

Naručilac koji je uredno obavestio poslenika da izvršeni rad ima neki nedostatak može zahtevati od njega da nedostatak ukloni i za to mu odrediti primeren rok.

On ima pravo i na naknadu štete koju trpi zbog toga.

Ako uklanjanje nedostatka zahteva preterane troškove, poslenik može odbiti da ga izvrši, ali u tom slučaju naručiocu pripada, po njegovom izboru, pravo na sniženje naknade ili raskid ugovora, kao i pravo na naknadu štete.

Raskidanje ugovora u posebnom slučaju

Član 774 (član 619 ZOO)

Kad obavljeni posao ima takav nedostatak koji ga čini neupotrebljivim ili je obavljen u suprotnosti sa izričitim uslovima ugovora, naručilac može, ne

tražeći prethodno otklanjanje nedostatka, raskinuti ugovor i zahtevati naknadu štete.

Pravo naručioca u slučaju drugih nedostataka izvršenog posla

Član 775 (član 620 ZOO)

Kad izvršeni posao ima nedostatak zbog koga delo nije neupotrebljivo, odnosno kad posao nije izvršen u suprotnosti sa izričitim uslovima ugovora, naručilac je dužan dopustiti posleniku da nedostatak otkloni.

Naručilac može odrediti posleniku primeren rok za otklanjanje nedostatka.

Ako poslenik ne otkloni nedostatak do isteka tog roka, naručilac može, po svom izboru, izvršiti otklanjanje nedostatka na račun poslenika, ili sniziti naknadu, ili raskinuti ugovor.

Kad se radi o neznatnom nedostatku, naručilac se ne može koristiti pravom na raskid ugovora.

U svakom slučaju on ima pravo i na naknadu štete.

Snizenje naknade

Član 776 (član 621 ZOO)

Snizenje naknade vrši se srazmerno vrednosti izvršenog rada bez nedostatka u vreme zaključenja ugovora i vrednosti koju bi imao u to vreme izvršeni rad sa nedostatkom.

ODELJAK 6.

OBAVEZE NARUČIOCA

Obaveza da primi rad

Član 777 (član 622 ZOO)

Naručilac je dužan primiti rad izvršen prema odredbama ugovora i pravilima posla.

Određivanje i isplata naknade

Član 778 (član 623 ZOO)

Naknada se određuje ugovorom, ako nije određena obaveznom tarifom ili kojim drugim obaveznim aktom.

Ako naknada nije određena, utvrdiće je sud prema vrednosti rada, prema normalno potrebnom vremenu za takav posao, kao i prema uobičajenoj naknadi za tu vrstu rada.

Naručilac nije dužan isplatiti naknadu pre nego što je pregledao izvršeni rad i odobrio ga, izuzev ako je drukčije ugovoreno.

Isto važi ako je ugovoreno izvršenje i predaja rada u delovima.

Proračun sa izričitim jemstvom

Član 779 (član 624 ZOO)

Ako je naknada ugovorena na osnovu proračuna sa izričitim jemstvom poslenika za njegovu tačnost, on ne može da zahteva povećanje naknade čak i ako je u posao uložio više rada i ako je izvršenje posla zahtevalo veće troškove nego što je bilo predviđeno.

Ovim se ne isključuje primena pravila o raskidanju i izmeni ugovora zbog promenjenih okolnosti.

Ako je naknada ugovorena na osnovu proračuna bez izričitog jemstva poslenika za njegovu tačnost, pa se u toku rada prekoračenje proračuna pokaže neizbežnim, poslenik mora o tome bez odlaganja obavestiti naručioca, inače gubi svako potraživanje zbog povećanih troškova.

ODELJAK 7.

RIZIK

Kad je poslenik dao materijal

Član 780 (član 625 ZOO)

U slučaju kad je poslenik dao materijal za izradu stvari a stvar bude oštećena ili propadne iz ma kog uzroka pre predaje naručiocu, rizik snosi poslenik, te nema pravo na naknadu za dati materijal, kao ni na naknadu za svoj rad.

Ako je naručilac pregledao izvršeni rad i odobrio ga, smatra se da mu je stvar predata, a da je kod poslenika ostala na čuvanju.

Ako je naručilac pao u docnju zbog neprimanja ponuđene stvari, rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari prelazi na njega.

Alternativa: Na kraju prethodnog stava dodaju se sledeće reči: „A POSLE TOGA POSLENIK ODGOVARA SAMO ZA SVOJU KRIVICU.”

Kad je naručilac dao materijal

Član 781 (član 626 ZOO)

Rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi naručilac ako je on dao materijal za izradu.

U tom slučaju, poslenik ima pravo na naknadu samo ako je stvar propala ili bila oštećena posle dolaska naručioca u docnju, ili ako se naručilac nije odazvao njegovom urednom pozivu da stvar pregleda.

Rizik u slučaju predaje po delovima

Član 782 (član 627 ZOO)

Ako je ugovoreno da će naručilac vršiti pregled i prijem pojedinih delova kako budu izrađeni, poslenik ima pravo na naknadu za izradu delova koje je naručilac pregledao i odobrio, čak i ako bi oni posle toga propali kod njega bez njegove krivice.

ODELJAK 8.

PRAVO ZALOGE

Član 783 (član 628 ZOO)

Radi obezbeđenja naplate potraživanja naknade za rad i naknade za utrošeni materijal, kao i ostalih potraživanja po osnovu ugovora o delu, poslenik ima pravo zaloge na stvarima koje je napravio ili opravio, kao i na ostalim predmetima koje mu je predao naručilac u vezi sa njegovim radom, sve dok ih drži i ne prestane dragovoljno da ih drži.

ODELJAK 9.

PRESTANAK UGOVORA

Raskid ugovora voljom naručioca

Član 784 (član 629 ZOO)

Sve dok naručeni posao nije dovršen naručilac može raskinuti ugovor kad god hoće, ali je u tom slučaju dužan isplatiti posleniku ugovorenu naknadu, umanjenu za iznos troškova koje ovaj nije učinio, a koje bi bio dužan učiniti da ugovor nije raskinut, kao i za iznos zarade koju je ostvario na drugoj strani ili koju je namerno propustio da ostvari.

Alternativa: Dodaje se stav 2. koji glasi:

POSLENIK ČIJI BI UGLED BIO POVREĐEN RASKIDOM BEZ OSNOVANOG RAZLOGA IMA PRAVO NA NAKNADU MORALNE ŠTETE.

Alternativa: Dodaju se dva nova člana koja glase:

Smrt poslenika i njegova sposobnost za rad

Član 785

UGOVOR O DELU PRESTAJE SMRĆU POSLENIKA, KAO I KAD POSLENIK POSTANE NESPOSOBAN ZA RAD, AKO SU LIČNOST POSLENIKA I NJEGOVE SPOSOBNOSTI BILI ODLUČUJUĆI PRI ZAKLJUČENJU UGOVORA.

U TIM SLUČAJEVIMA NARUČILAC IMA PRAVO DA ZAHTEVA DA MU SE VRATI MATERIJAL KOJI JE PREDAO POSLENIKU, KAO I OSTALE STVARI KOJE MU JE PREDAO U VEZI SA NJEGOVIIM RADOM.

AKO JE POSLENIK BIO ZAPOČEO RAD NA MATERIJALU NARUČIOCA, OVAJ JE DUŽAN DA ISPLATI ODGOVARAJUĆI DEO UGOVORENE NAKNADE, AKO IZVRŠENI RAD IMA NEKU VREDNOST ZA NJEGA.

U SLUČAJU KAD JE POSLENIK BIO DUŽAN DATI MATERIJAL, POSLENIK ODNOSNO NJEGOVI NASLEDNICI MOGU ZADRŽATI NEZAVRŠENO DELO, A AKO PRISTANU DA GA PREDAJU NARUČIOCU, OVAJ JE DUŽAN DA IM ISPLATI VREDNOST MATERIJALA, KAO I VREDNOST RADA PREMA PRETHODNOM STAVU.

Član 786

POSLENIK KOME JE PREDATA POKRETNNA STVAR U RAD, A NARUČILAC OD KADA JE POSAO OBAVLJEN NIJE NIŠTA PREDUZEĆE DA STVAR PREUZME, IMA PRAVO DA DRŽEĆI SE NAČELA SAVESNOSTI I POŠTENJA ISTU STVAR PRODA SA PAŽNJOM DOBROG DOMAĆINA ODNOSNO PRIVREDNIKA.

OD IZNOSA DOBIJENOG PRODAJOM I ODBITKOM TROŠKOVA PRODAJE, POSLENIK IMA PRAVO DA ZADRŽI DEO PO OSNOVU UGOVORENE NAKNADE, A OSTATAK DA PREDI NARUČIOCU, ODNOSNO DA GA DEPONUJE KOD SUDA U KORIST NARUČIOCA.

Glava XXVIII

UGOVOR O GRAĐENJU

ODELJAK 1. OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 787 (član 630 ZOO)

Ugovor o građenju je ugovor o delu kojim se izvođač obavezuje da prema određenom projektu sagradi u ugovorenom roku određenu građevinu na od-

redenom zemljištu, ili da na takvom zemljištu, odnosno na već postojećem objektu izvrši kakve druge građevinske radove, a naručilac se obavezuje da mu za to isplati određenu cenu.

Ugovor o građenju mora biti zaključen u pismenoj formi.

Građevina

Član 788 (član 631. ZOO)

Pod „građevinom”, u smislu ove glave, podrazumevaju se zgrade, brane, mostovi, tuneli, vodovodi, kanalizacije, putevi, železničke pruge, bunari i ostali građevinski objekti čija izrada zahteva veće i složenije radove.

Nadzor nad radovima i kontrola kvaliteta materijala

Član 789 (član 632 ZOO)

Izvođač je dužan omogućiti naručiocu stalan nadzor nad radovima i kontroli količine i kvaliteta upotrebljenog materijala.

Odstupanje od projekta

Član 790 (član 633 ZOO)

Za svako odstupanje od projekta građenja, odnosno ugovorenih radova, izvođač mora imati pismenu saglasnost naručioca.

On ne može zahtevati povećanje ugovorene cene za radove koje je izvršio bez takve saglasnosti.

Hitni nepredviđeni radovi

Član 791 (član 634. ZOO)

Nepredviđene radove izvođač može izvesti i bez prethodne saglasnosti naručioca ako zbog njihove hitnosti nije bio u mogućnosti da pribavi tu saglasnost.

Nepredviđeni radovi su oni čije je preduzimanje bilo nužno zbog osiguranja stabilnosti objekta ili radi sprečavanja nastanka štete, a izazvani su neočekivanom težom prirodom zemljišta, neočekivanom pojavom vode ili drugim vanrednim i neočekivanim događajima.

Izvođač je dužan bez odlaganja da izvesti naručioca o ovim pojavama i preduzetim merama.

Izvođač ima pravo na pravičnu naknadu za nepredviđene radove koji su morali biti obavljeni.

Naručilac može raskinuti ugovor ako bi usled ovih radova ugovorena cena morala biti znatno povećana, o čemu je dužan bez odlaganja obavestiti izvođača.

U slučaju raskidanja ugovora, naručilac je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući deo cene za već izvršene radove, kao i pravičnu naknadu za učinjene neophodne troškove.

Cena građevine ili radova

Član 792 (član 635. ZOO)

Cena građevine ili radova se može odrediti po jedinici mere ugovorenih radova (jedinična cena) ili u ukupnom iznosu za ceo objekat (ukupno ugovorena cena).

Izmena cene

Član 793 (član 636. ZOO)

Ako ugovorom u pogledu izmene cene nije predviđeno što drugo, izvođač koji je svoju obavezu ispunio u predviđenom roku može zahtevati povećanje cene radova ako su se u vremenu između zaključenja ugovora i njegovog ispunjenja povećale cene elemenata na osnovu kojih je određena cena radova, tako da bi trebalo da ta cena bude veća za više od dva procenta.

U slučaju da izvođač svojom krivicom nije izveo radove u roku predviđenom ugovorom on može zahtevati povećanje cene radova ako su se u vremenu između zaključenja ugovora i dana kad je prema ugovoru trebalo da radovi budu završeni povećale cene elemenata na osnovu kojih je određena cena radova, tako da bi trebalo da ona, prema novim cenama tih elemenata, bude veća za više od pet procenata.

U slučajevima iz prethodnih stavova izvođač može zahtevati samo razliku u ceni radova koja prelazi dva, odnosno pet procenata.

Izvođač se ne može pozivati na povećanje cene elemenata na osnovu kojih je određena cena radova, ako je do povećanja cene došlo nakon njegovog dolaska u docnju.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

IZVOĐAČ IMA PRAVO NA POVEĆANJE UGOVORENE CENE RADOVA, AKO U UGOVORENOM ROKU IZGRADNJE OBJEKTA ILI IZVRŠENJA UGOVORENIH GRAĐEVINSKIH RADOVA DOĐE DO POVEĆANJA CENE ELEMENATA NA OSNOVU KOJIH JE ODREĐENA CENA GRAĐEVINE ILI RADOVA, U SKLADU SA UGOVOROM, GRAĐEVINSKIM UZANSAMA ILI OBIČAJIMA GRAĐEVINSKE STRUKE.

ODREDBA PRETHODNOG STAVA OVOG ČLANA PRIMENJUJE SE I NA NARUČIOCA U SLUČAJU SNIŽENJA CENE ELEMENATA NA OSNOVU KOJIH JE ODREĐENA CENA GRAĐEVINE ILI RADOVA.

IZVOĐAČ SE NE MOŽE POZIVATI NA POVEĆANJE CENE ELEMENATA NA OSNOVU KOJIH JE ODREĐENA CENA RADOVA, AKO JE DO POVEĆANJA CENE DOŠLO NAKON NJEGOVOG DOLASKA U DOCNJU.

U SLUČAJU DOCNJE IZVOĐAČA RADOVA NARUČILAC IMA PRAVO NA SRAZMerno SNIŽENJE CENE RADOVA ZA SVAKO SNIŽENJE CENE ELEMENATA NA OSNOVU KOJIH JE CENA RADOVA ODREĐENA, U SKLADU S UGOVOROM, GRAĐEVINSKIM UZANSAMA ILI PRAVILIMA GRAĐEVINSKE STRUKE.

Odredbe o nepromenljivosti cena

Član 794 (član 637. ZOO)

Ako je ugovoreno da se cena radova neće menjati u slučaju da se posle zaključenja ugovora povećaju cene elemenata na osnovu kojih je ona određena, izvođač može, i pored ovakve odredbe ugovora, zahtevati izmenu cene radova ako su se cene elemenata povećale u tolikoj meri da bi trebalo da cena radova bude veća za više od deset procenata.

Ali, i u ovom slučaju izvođač može zahtevati samo razliku u ceni koja prelazi deset procenata, osim ako je do povećanja cene elemenata došlo posle njegovog dolaska u docnju.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

AKO JE UGOVORENO DA SE CENA RADOVA NEĆE MENJATI U SLUČAJU DA SE POSLE ZAKLJUČENJA UGOVORA POVEĆAJU CENE ELEMENATA NA OSNOVU KOJIH JE ONA ODREĐENA, IZVOĐAČ MOŽE, I PORED OVAKVE ODREDBE UGOVORA, ZAHTEVATI IZMENU CENE RADOVA AKO SU SE CENE ELEMENATA POVEĆALE IZNAD PROCENTA UTVRĐENOG UGOVOROM, GRAĐEVINSKIM UZANSAMA ILI OBIČAJIMA GRAĐEVINSKE STRUKE.

U SLUČAJU IZ PRETHODNOG STAVA IZVOĐAČ MOŽE ZAHTEVATI SAMO RAZLIKU U CENI KOJA PRELAZI UTVRĐENI PROCENAT.

IZVOĐAČ SE I U OVOM SLUČAJU NE MOŽE POZIVATI NA POVEĆANJE CENE ELEMENATA NA OSNOVU KOJIH JE ODREĐENA CENA RADOVA, AKO JE DO POVEĆANJA CENE DOŠLO NAKON NJEGOVOG DOLASKA U DOCNJU.

ODREDBA STAVA O NEPROMENLJIVOSTI CENA OVOG ČLANA PRIMENJUJE SE I NA NARUČIOCA U SLUČAJU SNIŽENJA CENE ELEMENATA NA OSNOVU KOJIH JE ODREĐENA CENA GRAĐEVINE ILI RADOVA.

U SLUČAJU DOCNJE IZVOĐAČA RADOVA NARUČILAC IMA PRAVO NA SRAZMerno SNIŽENJE CENE RADOVA ZA SVAKO SNIŽENJE CENE ELEMENATA NA OSNOVU KOJIH JE CENA ODREĐENA, U SKLADU S UGOVOROM, GRAĐEVINSKIM UZANSAMA ILI OBIČAJIMA GRAĐEVINSKE STRUKE.

Raskid ugovora zbog povećane cene

Član 795 (član 638. ZOO)

Ako bi u slučajevima iz prethodnih članova ugovorena cena morala biti znatno povećana, naručilac može raskinuti ugovor.

U slučaju raskida ugovora naručilac je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući deo ugovorene cene za dotle izvršene radove, kao i pravičnu naknadu za učinjene neophodne troškove.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Ako bi u slučajevima PREDVIĐENIM ZA IZMENU CENE ILI PRIMENU KLAUZULE O NEPROMENLJIVOSTI CENE, UGOVORENA CENA MORALA BITI ZNATNO POVEĆANA, ODNOSNO SNIŽENA, TAKO DA TO PREDSTAVLJA PROMENJENU OKOLNOST U SMISLU OVOG ZAKONIKA, NARUČILAC, ODNOSNO IZVOĐAČ može raskinuti ugovor.

U slučaju raskida ugovora naručilac je dužan isplatiti izvođaču odgovarajući deo ugovorene cene za dotle izvršene radove, kao i pravičnu naknadu za učinjene neophodne troškove.

Pravo naručioca da traži sniženje ugovorene cene

Član 796 (član 639. ZOO)

Ako su se u vreme između zaključenja ugovora i ispunjenja obaveze izvođača cene elemenata na osnovu kojih je određena cena radova snizile za više od dva procenta, a radovi su izvršeni u ugovorenom roku, naručilac ima pravo da traži odgovarajuće sniženje ugovorene cene radova iznad tog procenta.

Ako je ugovorena nepromenljivost cene radova, a oni su izvršeni u ugovorenom roku, naručilac ima pravo na sniženje ugovorene cene, u slučaju da su se cene elemenata na osnovu kojih je određena cena smanjile za toliko da bi cena bila niža za više od deset procenata, i to za razliku u ceni preko deset procenata.

U slučaju docnje izvođača radova naručilac ima pravo na srazmerno sniženje cene radova za svako sniženje cene elemenata na osnovu kojih je cena radova određena.

Napomena: Ovaj član biće izostavljen ako se prihvate alternativna rešenja za čl. 717 i 718.

ODELJAK 2.

UGOVOR O GRAĐENJU SA POSEBNOM ODREDBOM

Član 797 (član 640. ZOO)

Ako ugovor o građenju sadrži odredbu „ključ u ruke” ili neku drugu sličnu odredbu izvođač se samostalno obavezuje da izvrši skupa sve radove potrebne za izgradnju i upotrebu određenog celovitog objekta.

U tom slučaju ugovorena cena obuhvata i vrednost svih nepredviđenih radova i viškova radova, a isključuje uticaj manjkova radova na ugovorenu cenu.

Ako u ugovoru „ključ u ruke” učestvuje kao ugovorna strana više izvođača, njihova odgovornost prema naručiocu je solidarna.

ODELJAK 3.

ODGOVORNOST ZA NEDOSTATKE

Primena pravila ugovora o delu

Član 798 (član 641. ZOO)

Ukoliko u ovoj glavi nije drukčije određeno, za odgovornost za nedostatke građevine primenjuju se odgovarajuće odredbe ugovora o delu.

Prelazak prava

Član 799 (član 642. ZOO)

Prava naručioca prema izvođaču zbog nedostatka građevine prelaze i na sve docnije sticaoce građevine ili njenog dela ali s tim da docnijim sticaocima ne teče novi rok za obaveštenje i tužbu, već im se uračunava rok prethodnika.

Posebna prava nosioca stanarskog prava

Član 800 (član 643. ZOO)

Zakupac stana ili nosilac stanarskog prava na stan u društvenoj ili javnoj svojini ima pravo da zahteva od izvođača otklanjanje nedostataka u granicama njegove odgovornosti za nedostatke građevine prema naručiocu.

Alternativa: Prethodni član se briše.

ODELJAK 4.

ODGOVORNOST IZVOĐAČA I PROJEKTANTA ZA SOLIDNOST GRAĐEVINE

U čemu se sastoji

Član 801 (član 644. ZOO)

Izvođač odgovara za nedostatke u izradi građevine koji se tiču njene solidnosti, ukoliko bi se ti nedostaci pokazali za vreme od deset godina od predaje i prijema radova.

Izvođač odgovara i za nedostatke zemljišta na kome je podignuta građevina, koji bi se pokazali za vreme od deset godina od predaje i prijema radova, osim ako je specijalizovana organizacija dala stručno mišljenje da je zemljište podobno za građenje a u toku građenja se nisu pojavile okolnosti koje dovode u sumnju osnovanost stručnog mišljenja.

Isto važi i za projektanta ako nedostatak građevine potiče od nekog nedostatka u planu.

Oni su odgovorni prema odredbama prethodnih stavova ne samo naručiocu, nego i svakom drugom sticaocu građevine.

Ova njihova odgovornost ne može se ugovorom ni isključiti ni ograničiti.

Dužnost obaveštavanja i gubitak prava

Član 802 (član 645. ZOO)

Naručilac ili drugi sticalac dužan je o nedostacima obavestiti izvođača i projektanta u roku od šest meseci od kad je nedostatak ustanovio, inače gubi pravo da se pozove na njega.

Pravo naručioca ili drugog sticaoca prema izvođaču, odnosno projektantu po osnovu njihove odgovornosti za nedostatke prestaje za godinu dana računajući od dana kad je naručilac, odnosno sticalac obavestio projektanta, odnosno izvođača o nedostatku.

Smanjenje i isključenje odgovornosti

Član 803 (član 646. ZOO)

Izvođač se ne oslobađa odgovornosti ako je šteta nastala zbog toga što je pri izvođenju određenih radova postupao po zahtevima naručioca.

Ali, ako je pre izvršenja određenog rada po zahtevu naručioca upozorio ovog na opasnost od štete, njegova odgovornost se smanjuje, a prema okolnostima konkretnog slučaja može se i isključiti.

Solidarna odgovornost naručioca i izvođača radova

Član 804 (član 207 ZOO)

Naručilac i izvođač radova na nepokretnosti solidarno odgovaraju trećem licu za štetu koja mu nastane u vezi sa izvođenjem tih radova.

Regresi

Član 805 (član 647. ZOO)

Kad su za štetu odgovorni izvođač i projektant, odgovornost svakog od njih određuje se srazmerno krivici.

Projektant koji je izradio projekat građevine i kome je poveren nadzor nad izvršenjem planiranih radova odgovara i za nedostatke u izvršenim radovima nastale krivicom izvođača ako ih je mogao opaziti normalnim i razumnim nadgledanjem radova, ali ima pravo zahtevati od izvođača odgovarajuću naknadu.

Izvođač koji je naknadio štetu nastalu usled nedostataka u izvršenim radovima ima pravo zahtevati naknadu od projektanta u meri u kojoj nedostaci u izvršenim radovima potiču od nedostataka u projektu.

Kad je za nedostatak odgovorno lice kome je izvođač poverio obavljanje jednog dela posla, izvođač, ako hoće da od njega zahteva naknadu, mora da ga obavesti o postojanju nedostatka u roku od dva meseca, računajući od dana kad je on sam obavešten od naručioca o istom nedostatku.

Glava XXIX **IZDAVAČKI UGOVOR***

ODELJAK 1. **OPŠTE ODREDBE**

Pojam

Član 806

IZDAVAČKIM UGOVOROM AUTOR USTUPA IZDAVAČU PRAVO DA OBJAVI NJEGOVO ODREĐENO DELO I OBAVEZUJE SE DA MU U TU SVRHU PREDÁ DELO PRIPREMLJENO ZA OBJAVLJIVANJE, A IZDAVAČ SE OBAVEZUJE DA DELO UMNOŽI U ODREĐENOM BROJU PRIMERAKA, I DA TE PRIMERKE STAVI U PROMET.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Forma ugovora

Član 807

IZDAVAČKI UGOVOR ZAKLJUČUJE SE U PISMENOM OBLIKU, OSIM AKO JE PREDMET OBJAVLJIVANJA ČLANAK, CRTEŽ ILI DRUGI AUTORSKI PRILOG U NOVINAMA, ČASOPISIMA ILI DRUGIM PERIODIČNIM IZDANJIMA.

* *Napomena:* Izdavački ugovor je u važećem pravnom sistemu Republike Srbije regulisan čl. 67-78 Zakona o autorskim i srodnim pravima („Službeni glasnik R. Srbije”, br. 104/2009). Međutim, ovde je tekst tog ugovora regulisan detaljnije u vezi sa pitanjima koja se postavljaju u praktičnoj primeni sa namerom da se u javnoj diskusiji, komparacijom pojedinih odredaba, dođe do što boljih zakonskih rešenja.

Kad ugovor zaključuje zastupnik

Član 808

AUTOROV ZASTUPNIK MOŽE ZAKLJUČITI IZDAVAČKI UGOVOR SAMO ONIH DELA KOJA SU NAVEDENA U NJEGOVOM PUNOMOĆJU.

ZASTUPNIK POSLOVNO NESPOSOBNOG AUTORA NE MOŽE ZAKLJUČITI IZDAVAČKI UGOVOR BEZ AUTOROVOG PRISTANKA DA SE DELO OBJAVI.

ODELJAK 2. PREDMET UGOVORA

Isključivo pravo objavljivanja

Član 809

ZAKLJUČENJEM IZDAVAČKKOG UGOVORA IZDAVAČ STIČE ISKLJUČIVO PRAVO DA DELO OBJAVI NA JEZIKU NA KOME JE NAPISANO I U OBLIKU ODREĐENOM U UGOVORU.

OSTALE MOGUĆNOSTI ISKORIŠĆAVANJA DELA ZADRŽAVA AUTOR.

Kad je predmet ugovora buduće delo

Član 810

IZDAVAČKI UGOVOR MOŽE IMATI ZA PREDMET DELO ODREĐENE VRSTE KOJE JOŠ NE POSTOJI, A KOJE SE AUTOR OBAVEZUJE DA NAPIŠE I PRED A IZDAVAČU DO ODREĐENOG ROKA.

ZA PUNOVAŽNOST UGOVORA O BUDUĆEM DELU POTREBNO JE DA OBIM DELA BUDE PRIBLIŽNO ODREĐEN.

ROK ODREĐEN ZA PREDAJU DELA IZDAVAČU MOŽE SE PRIMERENO PRODUŽITI, AKO JE TO POTREBNO I MOGUĆE S OBZIROM NA SVE OKOLNOSTI SLUČAJA.

AKO ROK NIJE ODREĐEN, U SLUČAJU SPORA ODREDIĆE GA SUD UZIMAJUĆI RAZUMNO U OBZIR SVE OKOLNOSTI SLUČAJA.

Ništavost ugovora o svim budućim delima

Član 811

NIŠTAV JE UGOVOR KOJIM AUTOR USTUPA IZDAVAČU ISKLJUČIVO PRAVO OBJAVLJIVANJA SVIH NJEGOVIH BUDUĆIH DELA, ILI SVIH NJEGOVIH BUDUĆIH DELA ODREĐENE VRSTE, KAO I UGOVOR KOJI BI IMAO ZA PREDMET SVA TAKVA DELA NAPISANA DO IZVESNOG ROKA.

Opcija

Član 812

KAD SE AUTOR OBAVEZAO IZDAVAČKIM UGOVOROM DA ĆE IZDAVANJE SVOJIH BUDUĆIH DELA PONUDITI PRVO SVOM SAUGOVORNIKU, OVAJ JE DUŽAN IZJASNITI SE O SVAKOJ PONUDI U ROKU OD DVA MESECA RAČUNAJUĆI OD DANA KADA MU JE DELO PREDATO.

AKO SE IZDAVAČ NE IZJASNI U ODREĐENOM ROKU, SMATRAĆE SE DA JE PONUDU ODBIO, TE AUTOR MOŽE PONUDITI DELO DRUGOM IZDAVAČU DA GA OBJAVI, ALI NE POD POVOLJNIJIM USLOVIMA OD ONIH KOJE JE BIO DAO IZDAVAČU IMAOČU PRAVA OPCIJE.

U SLUČAJU DVA UZASTOPNA ODBIJANJA IZDAVAČEVO PRAVO OPCIJE SE GASI.

ODELJAK 3. IZDANJE

Kad izdavač ima pravo na jedno izdanje

Član 813

KAD U UGOVORU NIJE ODREĐENO KOLIKO IZDANJA MOŽE IZDAVAČ OBJAVITI, NI NJIHOV TIRAŽ, IZDAVAČ MOŽE OBJAVITI SAMO JEDNO IZDANJE, UOBIČAJENOG TIRAŽA ZA DELA ISTE VRSTE.

KAD IZDAVAČ IMA PRAVO DA NAPRAVI SAMO JEDNO IZDANJE, NJEGOVO ISKLJUČIVO PRAVO PRESTAJE KAD IZDANJE BUDE RASPRODATO, A NAJDOCNIJE PO ISTEKU TRI GODINE OD DANA KADA SU PRIMERCI IZDANJA STAVLJENI U PRODAJU.

Novo izdanje

Član 814

KAD AUTOR HOĆE DA NAPRAVI NOVO IZDANJE ISTOG DELA DUŽAN JE PONUDITI OBJAVLJIVANJE NOVOG IZDANJA IZDAVAČU PRETHODNOG IZDANJA.

AKO IZDAVAČ NE PRIHVATI PONUDU U ROKU OD DVA MESECA, AUTOR MOŽE USTUPITI PRAVO OBJAVLJIVANJA NOVOG IZDANJA DRUGOM IZDAVAČU (ALI NE POD POVOLJNIJIM USLOVIMA OD ONIH KOJE JE BIO DAO PRETHODNOM IZDAVAČU).

Kad izdavač ima pravo na više izdanja

Član 815

KAD IZDAVAČ IMA PRAVO DA NAPRAVI VIŠE UZASTOPNIH IZDANJA, ON JE DUŽAN PRIREDITI NOVO IZDANJE KAD PRETHODNO BUDE ISCRPLJENO.

ON JE DUŽAN OBAVESTITI BLAGOVREMENO AUTORA O POTREBI NOVOG IZDANJA I DATI MU MOGUĆNOST DA U SVOM DELU IZVRŠI POTREBNE IZMENE I DOPUNE.

AKO IZDAVAČ NE PRIREDI NOVO IZDANJE NI U PRIMERENOM ROKU KOJI MU BUDE ODREDIO AUTOR, UGOVOR SE RASKIDA PO SAMOM PRAVU, A AUTOR ZADRŽAVA HONORAR AKO GA JE PRIMIO UNAPRED ZA IZOSTALO IZDANJE.

ISKLUČIVO PRAVO IZDAVAČA OVLAŠĆENOG DA NAPRAVI VIŠE UZASTOPNIH IZDANJA PRESTAJE KAD POSLEDNJE IZDANJE BUDE RASPRODATO, A NAJDOCNJE PO ISTEKU TRI GODINE OD DANA KADA SU PRIMERCI TOG IZDANJA STAVLJENI U PRODAJU.

Kad ugovor glasi na određeno vreme

Član 816

IZDAVAČKI UGOVOR MOŽE BITI ZAKLJUČEN ZA ODREĐENO VREME, KOJE NE MOŽE BITI DUŽE OD PET GODINA, U KOM SLUČAJU ISKLJUČIVO PRAVO IZDAVAČA PRESTAJE ISTOM UGOVORENOM VREMENOM.

U OSTALOM PRIMENJUJU SE ODREDBE PRETHODNOG ČLANA.

Izdanje sabranih dela

Član 817

AUTOR KOJI JE ZA IZDAVANJE SVOJIH POJEDINIH DELA DAO ISKLJUČIVO PRAVO JEDNOM ILI RAZNIM IZDAVAČIMA, MOŽE U SVOJA SABRANA DELA, ILI U SVOJA SABRANA DELA JEDNE VRSTE, O ČIJEM JE IZDAVANJU ZAKLJUČIO UGOVOR SA NEKIM DRUGIM IZDAVAČEM, UKLJUČITI I TA DELA, AKO SU NJIHOVA IZDANJA ISCRPLJENA, ILI AKO JE OD IZDANJA SVAKOG DELA PROŠLO DVE GODINE.

IZDAVAČ SABRANIH DELA NEMA PRAVO NA IZDAVANJE I PRODAJU POJEDINIH DELA KOJA ULAZE U SASTAV SABRANIH DELA.

Alternativa: Stav 2. se briše.

ODELJAK 4. OBAVEZE AUTORA

Predaja rukopisa

Član 818

AUTOR JE DUŽAN PREDATI IZDAVAČU U ODREĐENOM ROKU RUKOPIS DELA PRIPREMLJEN ZA ŠTAMPU.

RUKOPIS OSTAJE U SVOJINI AUTORA, AKO NIJE ŠTO DRUGO UGOVORENO.

Jemstvo

Član 819

AUTOR JEMČI DA PRAVO OBJAVLJIVANJA DELA KOJE JE PREDMET UGOVORA PRIPADA NJEMU, DA GA NIJE USTUPIO DRUGOME NI POTPUNO NI DELIMIČNO, I DA NA ISTOME NEMA TERETA, NITI JE OGRANIČENO U KORIST NEKOG TREĆEG.

ON JE DUŽAN PRUŽITI ZAŠTITU PRAVA USTUPLJENOG IZDAVAČU OD SVIH PRETENZIJA TREĆIH LICA.

Obaveza uzdržavanja

Član 820

ZA VREME TRAJANJA IZDAVAČEVOG ISKLJUČIVOG PRAVA AUTOR NE MOŽE SAM UMNOŽAVATI DELO, NITI NJEGOVE POJEDINE DELOVE, NITI TO POVERITI NEKOM DRUGOM, I TO NE SAMO U ORIGINALNOM OBLIKU, NEGO NI SKRAĆENO, ILI PROŠIRENO, ILI ONAKO IZMENJENO.

PRETHODNI STAV NE VAŽI ZA ČLANKE OBJAVLJENE U LISTOVIMA I DRUGIM PERIODIČNIM I POVREMENIM PUBLIKACIJAMA.

SVOJ PRILOG U NEKOM ZBIRNOM DELU MOŽE AUTOR PONOVO OBJAVITI, ALI JE DUŽAN PRI TOME NAZNAČITI ZBIRNO DELO U KOME JE PRILOG PRVI PUT OBJAVLJEN.

Ispravke štampanih grešaka i autorske popravke

Član 821

AUTOR JE DUŽAN PREGLEDATI OTISKE I IZVRŠITI ISPRAVKU ŠTAMPARSKIH GREŠAKA, AKO NIJE ŠTO DRUGO UGOVORENO.

AKO JE ISPRAVKU ŠTAMPARSKIH GREŠAKA IZVRŠIO SAM IZDAVAČ ILI ŠTAMPAR, IZDAVAČ JE DUŽAN PRE UMNOŽAVANJA PODNETI OTISKE AUTORU NA PREGLED.

AKO PRILIKOM ISPRAVLJANJA ŠTAMPARSKIH GREŠAKA, ILI PRILIKOM PREGLEDA OTISAKA, AUTOR IZVRŠI IZMENE ILI DOPUNE U SAMOM TEKSTU, TAKO NASTALI ŠTAMPARSKI TROŠKOVI PADAJU NA NJEGOV TERET SAMO UKOLIKO PREMAŠUJU DESET PROCENATA TROŠKOVA SLOGA.

ODELJAK 5. OBAVEZE IZDAVAČA

Objavljivanje dela

Član 822

IZDAVAČ JE DUŽAN UMNOŽITI DELO NA UGOVOREN NAČIN, U ODREĐENOM BROJU PRIMERAKA, TAKVO KAKVO JE, BEZ SKRAĆIVANJA, DODATAKA, ILI KAKVOG DRUGOG PREINAKENJA, I STAVITI PRIMERKE TAKO UMNOŽENOG DELA U PRODAJU.

SVAKI PRIMERAK UMNOŽENOG DELA MORA NOSITI IME AUTORA, ILI NJEGOV PSEUDONIM, OSIM KAD JE UGOVORENO ANONIMNO OBJAVLJIVANJE.

Rok objavljivanja

Član 823

IZDAVAČ JE DUŽAN OBJAVITI DELO U UGOVORENOM ROKU, KOJI NE MOŽE BITI DUŽI OD DVE GODINE OD PREDAJE RUKOPISA.

AKO ROK NIJE UTVRĐEN UGOVOROM, IZDAVAČ JE DUŽAN OBJAVITI DELO U PRIMERNOM ROKU, A NAJDOCNJE U ROKU OD GODINE DANA OD PREDAJE RUKOPISA.

AKO IZDAVAČ NE OBJAVI DELO U NAVEDENOM ROKU, AUTOR MOŽE RASKINUTI UGOVOR I ZAHTEVATI NAKNADU ŠTETE, POD USLOVIMA I NA NAČIN PREDVIĐENIM ZA RASKIDANJE DVOSTRANIH UGOVORA.

Oprema dela

Član 824

IZDAVAČ JE DUŽAN TEHNIČKI OPREMITI IZDANJE KAKO JE ODREĐENO UGOVOROM, A AKO UGOVOR NE SADRŽI NIŠTA O TOME, IZDAVAČ JE DUŽAN IZVRŠITI OPREMU DELA PREMA NAKNADNOM SPORAZUMU SA AUTOROM.

AKO SE NE POSTIGNE SPORAZUM O OPREMI, IZDAVAČ JE DUŽAN OPREMITI IZDANJE ONAKO KAKO REDOVNO OPREMA IZDANJA TE VRSTE, A AKO TAKVA DELA NIJE RANIJE IZDAVAO, ONDA ONAKO KAKO JE UOBIČAJENO PRI IZDAVANJU TAKVIH DELA.

Cena

Član 825

IZDAVAČ JE DUŽAN STAVITI DELO U PRODAJU PO UGOVORENOJ CENI, A AKO CENA NIJE ODREĐENA UGOVOROM, ODREDIĆE JE IZDAVAČ, ALI JE DUŽAN DA PRE TOGA SASLUŠA MIŠLJENJE AUTORA.

IZDAVAČ NE MOŽE BEZ AUTROVE SAGLASNOSTI POVEĆATI UGOVORENU CENU, KAO NI CENU KOJU JE SAM ODREDIO, ALI JE MOŽE SNIZITI.

Alternativa: U stavu 2. ispred reči: „IZDAVAČ”, dodaju se reči: „AKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO.”

Besplatni primerci

Član 826

IZDAVAČ JE DUŽAN PREDATI AUTORU BESPLATNO DESET PRIMERAKA OBJAVLJENOG DELA, AKO NIJE UGOVOREN VEĆI BROJ PRIMERAKA.

AUTOR IMA PRAVO ZAHTEVATI DA MU IZDAVAČ PRODA UZ UOBIČAJENI KNJIŽARSKI POPUST POTREBAN BROJ PRIMERAKA ZA LIČNU UPOTREBU.

Publicitet

Član 827

IZDAVAČ JE DUŽAN PREDUZETI POTREBNE MERE DA BI ZAINTERESOVANA JAVNOST BILA OBAVEŠTENA O IZDANJU DELA.

Izveštavanje autora o prodaji

Član 828

IZDAVAČ JE DUŽAN NA ZAHTEV AUTORA DAVATI MU POVREMENO IZVEŠTAJE O PRODAJI PRIMERAKA OBJAVLJENOG DELA I O BROJU PRIMERAKA U MAGACINU.

Honorar

Član 829

IZDAVAČ JE DUŽAN ISPLATITI AUTORU HONORAR U VREME I NA NAČIN KAKO JE ODREĐENO UGOVOROM.

AUTOR IMA PRAVO NA HONORAR I KAD NIJE UGOVOREN, IZUZEV AKO SE IZ OKOLNOSTI SLUČAJA MOŽE ZAKLJUČITI DA SE ODREKAO TOG PRAVA.

KAD AUTOR IMA PRAVO NA HONORAR IAKO NIJE UGOVOREN, KAO I KAD JE HONORAR UGOVOREN ALI NIJE ODREĐEN NJEGOV IZNOS, VISINU HONORARA ODREDIĆE SUD VODEĆI RAČUNA O SVIM OKOLNOSTIMA SLUČAJA.

ODREDBE O HONORARU ZA PRETHODNO IZDANJE VAŽE I ZA NAREDNO IZDANJE AKO ZA OVO NIJE O TOME UGOVORENO ŠTO DRUGO.

Povećanje honorara

Član 830

AKO JE UGOVORENI HONORAR U OČIGLEDNOJ NESRAZMERI SA PRIHODOM KOJI IZDAVAČ IMA OD OBJAVLJENOG DELA, AUTOR IMA PRAVO ZAHTEVATI DA SE ODREDBA UGOVORA O HONORARU IZMENI I DA MU SE ODREDI PRAVIČNIJE UČEŠĆE U PRIHODU OD NJEGOVOG DELA.

Kad visina honorara zavisi od prodaje dela

Član 831

AKO SE HONORAR SASTOJI U IZVESNOM PROCENTU OD CENE PRODATIH PRIMERAKA DELA, IZDAVAČ JE DUŽAN PODNETI AUTORU IZVEŠTAJ O PRODATIM PRIMERCIMA I OBRACUN NJEGOVOG HONORARA SVAKE GODINE, AKO UGOVOROM NIJE ZA TO ODREĐEN KRAĆI ROK.

Honorar u slučaju propasti dela ili izdanja

Član 832

KAD DELO PROPADNE USLED SLUČAJA VIŠE SILE POSLE NJEGOVE PREDAJE IZDAVAČU RADI OBJAVLJIVANJA, AUTOR IMA PRAVO ZAHTEVATI ISPLATU HONORARA KOJI BI MU PRIPADA DA JE DELO BILO OBJAVLJENO.

ALI, KAD USLED SLUČAJA VIŠE SILE PROPADNE PRIPREMLJENO IZDANJE PRE NJEGOVOG STAVLJANJA U PRODAJU, IZDAVAČ IMA PRAVO DA PRIREDI NOVO IZDANJE, A AUTORU PRIPADA HONORAR ZA PROPALO IZDANJE, ALI NE I ZA ISTOVETNO NOVO IZDANJE.

U SLUČAJU DELIMIČNE PROPASTI PRIPREMLJENOG IZDANJA USLED SLUČAJA VIŠE SILE, I PRE NJEGOVOG STAVLJANJA U PRODAJU, IZDAVAČ IMA PRAVO DA UMNOŽI BEZ NAKNADE AUTORA SAMO ONOLIKO PRIMERAKA KOLIKO JE PROPALO.

ODELJAK 6. PRESTANAK UGOVORA

Odustajanje od ugovora

Član 833

AUTOR MOŽE IZJAVOM UPUĆENOM IZDAVAČU, KAO I TESTAMENTOM ODUSTATI OD IZDAVAČKOG UGOVORA I TAKO OPOZVATI PRAVO OBJAVLJIVANJA, AKO DELO VIŠE NE ODGOVARA NJEGOVIH IDEJAMA.

ON, ODNOSNO NJEGOV NASLEDNIK, DUŽAN JE NAKNADITI IZDAVAČU STVARNU ŠETU KOJU OVAJ TRPI ZBOG TOGA.

AKO AUTOR, ODNOSNO NJEGOV NASLEDNIK NE NAKNADI IZDAVAČU ŠETU U ROKU OD TRI MESECA OD IZJAVE O ODUSTAJANJU OD UGOVORA, ILI MU U TOM ROKU NE DA POTREBNO OBEZBEĐENJE DA ĆE JE NAKNADITI U ROKU OD NAREDNA TRI MESECA, IZDAVAČKI UGOVOR OSTAJE NA SNAZI.

AKO SE POSLE ODUSTANKA OD UGOVORA AUTOR ODLUČI PONOVO DA DELO OBJAVI, DUŽAN JE PONUDITI PRAVO OBJAVLJIVANJA IZDAVAČU SA KOJIM JE BIO ZAKLJUČIO UGOVOR OD KOGA JE ODUSTAO, I TO POD ISTIM USLOVIMA.

NIŠTAVA JE ODREDBA UGOVORA KOJOM SE AUTOR ODRIČE PRAVA DA ODUSTANE OD UGOVORA KAD DELO VIŠE NE ODGOVARA NJEGOVIH IDEJAMA.

Stečaj i likvidacija izdavača

Član 834

U SLUČAJU STEČAJA ILI LIKVIDACIJE IZDAVAČA, AUTOR MOŽE RASKINUTI IZDAVAČKI UGOVOR.

Glava XXX
UGOVOR O ORTAKLUKU

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 835

UGOVOROM O ORTAKLUKU UZAJAMNO SE OBAVEZUJU DVA ILI VIŠE LICA DA ULOŽE SVOJ RAD ODNOSNO IMOVINU RADI POSTIZANJA ZAJEDNIČKOG CILJA.

ORTAKLUK JE ZAJEDNICA LICA I DOBARA BEZ SVOJSTVA PRAVNOG LICA, OSIM AKO POSEBNIM ZAKONOM KOJIM SE UREĐUJU PRIVREDNA DRUŠTVA NIJE DRUKČIJE PROPISANO.

ODELJAK 2.
IMOVINA ORTAKLUKA

Sastav imovine

Član 836

IMOVINU ORTAKLUKA ČINE ULOZI ORTAKA (GLAVNICA) I IMOVINA STEČENA POSLOVANJEM ORTAKLUKA.

U IMOVINU ORTAKLUKA ULAZE I NAKNADE ZA UNIŠTENE, OŠTEĆENE ILI ODUZETE STVARI KOJE PRIPADAJU IMOVINI ORTAKLUKA.

IMOVINA ORTAKLUKA ZAJEDNIČKA JE IMOVINA ORTAKA OSIM AKO ORTAKLUK IMA SVOJSTVO PRAVNOG LICA.

IMOVINA ORTAKA KOJA KAO ULOG NIJE UNESENA U ZAJEDNIČKU IMOVINU OSTAJE NJEGOVA POSEBNA, IMOVINA ODVOJENA OD ZAJEDNIČKE.

Ulog

Član 837

ULOG SE MOŽE SASTOJATI U STVARIMA, PRAVIMA, NOVCU, RADU I DRUGIM DOBRIMA.

AKO SE ULAŽE CELA IMOVINA, POD NJOM SE PODRAZUMEVA SAMO SADAŠNJA IMOVINA, ALI AKO UGOVOR OBUHVATA I BUDUĆU IMOVINU, POD NJOM SE PODRAZUMEVA SAMO STEČENA, A NE I NASLEĐENA IMOVINA, OSIM AKO SU OBE IZREKOM UGOVORENE.

UGOVOR KOJI SE ODNOSI NA ULAGANJE SAMO SADAŠNJE ILI SAMO BUDUĆE IMOVINE NIJE VALJAN BEZ POPISA I OPISA DELOVA KOJI U NJU ULAZE.

ORTAK KOJI SE OBAVEZAO ULOŽITI SAMO SVOJ RAD IMA PRAVO NA UDEO U DOBITI, ALI NE I NA UDEO U GLAVNICI ORTAKLUKA, OSIM AKO JE VREDNOST NJEGOVOG RADA, PROCENJENA U NOVCU, UKLJUČENA U GLAVNICU.

Veličina uloga

Član 838

AKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO, ORTACI SU OBAVEZNI NA JEDNAKE ULOGE, KOJI SU PO SVOJOJ PRIRODI I ZNAČAJU ONAKVI KAKVE ZAHTEVA CILJ ORTAKLUKA.

ORTAK NIJE OBAVEZAN NA NAKNADNO POVEĆANJE UGOVORENOG ULOGA, ALI AKO SE ZBOG PROMENJENIH OKOLNOSTI ZAJEDNIČKI CILJ NE BI MOGAO POSTIĆI BEZ POVEĆANJA ULOGA, ORTAK KOJI NE PRISTAJE NA POVEĆANJE MOŽE ISTUPITI IZ ORTAŠTVA, A MOŽE SE IZ NJEGA I ISKLJUČITI.

SVI ORTACI SU, PO PRAVILU, DUŽNI JEDNAKO UČESTVOVATI U OSTVARIVANJU ZAJEDNIČKOG CILJA, BEZ OBZIRA NA VRSTU I VELIČINU NJIHOVIH ULOGA.

Unošenje uloga u imovinu ortakluka

Član 839

STVARI I PRAVA KOJE ČINE ULOG POSTAJU ZAJEDNIČKA IMOVINA ORTAKA ODNOSNO IMOVINA ORTAKLUKA NA OSNOVU UGOVORA O ORTAKLUKU, NA NAČIN PROPISAN ZA STICANJE POJEDINIH IMOVINSKIH PRAVA.

ORTAK ODGOVARA ZA MATERIJALNE I PRAVNE NEDOSTATKE SVOG ULOGA.

U POGLEDU SNOŠENJA RIZIKA ZA SLUČAJNU PROPAST ILI OŠTEĆENJE STVARI I ODGOVORNOSTI ZA NEDOSTATKE STVARI SHODNO SE PRIMENJUJU ODREDBE O ZAKUPU, AKO SE STVAR DAJE NA KORIŠĆENJE, A ODREDBE O PRODAJI, AKO SE ULAŽE SVOJINA STVARI.

KAD SE ULAŽU NOVAC I STVARI PROCENJENE U NOVCU, U SUMNJI SE SMATRA DA SE DAJU U SVOJINU.

ORTAK NE MOŽE RASPOLAGATI SVOJIM UDELOM NITI POJEDINIM STVARIMA I PRAVIMA IZ ZAJEDNIČKE IMOVINE, NITI MOŽE ZAHTEVATI NJENU DEOBU.

ALI ORTAK MOŽE RASPOLAGATI S PRAVOM NA NAKNADU IZDATAKA KOJE JE IMAO U OBAVLJANJU POSLOVA ORTAKLUKA, AKO DOSPEVAJU PRE PRESTANKA ORTAKLUKA, NA KAMATE KOJE MU PRIPADAJU ZA PREDUJMLJENI NOVAC I NA ISPLATU ONOGA ŠTO ĆE MU PRIPASTI PO PRESTANKU ORTAKLUKA.

ODELJAK 3. ODLUKE ORTAKLUKA

Saglasnost i većina

Član 840

ODLUKE ORTAKLUKA DONOSE SE SAGLASNOŠĆU SVIH ORTAKA.

KADA JE UGOVOROM UTVRĐENO DA ODLUKE DONOSI VEĆINA ČLANOVA, VEĆINA SE RAČUNA PO BROJU ORTAKA („GLASANJE PO GLAVAMA”).

ODELJAK 4. POSLOVODSTVO I ZASTUPANJE

Zajedničko posloводство

Član 841

PRAVO NA VOĐENJE POSLOVA ORTAKLUKA (UPRAVLJANJE ORTAKLUKOM) PRIPADA ZAJEDNIČKI SVIM ORTACIMA, OSIM AKO JE UGOVOROM ILI ODLUKOM ORTAKLUKA TO POVERENO JEDNOM ILI NEKOLICINI ORTAKA ILI TREĆIM LICIMA.

ODLUKE U VOĐENJU POSLOVA ORTAKLUKA DONOSE SE PRIMENOM ODREDBI O UPRAVLJANJU STVARI U SUVLASNIŠTVU.

ORTAK KOJI ULAŽE SAMO SVOJ RAD, A KOJI NIJE UKLJUČEN U GLAVNICU, SUDELUJE U DONOŠENJU ODLUKA, ALI BEZ PRAVA GLASA.

Prenos posloводства i zastupanje

Član 842

KAD JE UGOVOROM O ORTAKLUKU ILI ODLUKOM ORTAKLUKA OVLAŠĆENJE ZA VOĐENJE POSLOVA PRENESENO NA JEDNOG ILI VIŠE ORTAKA, TADA SE ONI SMATRAJU PUNOMOĆNICIMA.

AKO JE OVLAŠĆENJE ZA VOĐENJE POSLOVA PRENESENO NA VIŠE ORTAKA, SHODNO SE PRIMENJUJU ODREDBE O PUNOMOĆSTVU OVOG ZAKONIKA, ALI AKO JE UGOVOROM O ORTAKLUKU ODREĐENO DA SVAKI OD NJIH MOŽE SAM PREDUZIMATI POSLOVE, SVAKI SE OD OSTALIH ORTAKA, OVLAŠĆENIH ZA VOĐENJE POSLOVA, MOŽE USPROTIVITI PODUZIMANJU POSLA, A NAMERAVANI POSAO NE MOŽE PREDUZETI.

NA PRAVA I OBAVEZE ORTAKA KOJIMA JE POVERENO VOĐENJE POSLOVA ORTAKLUKA SHODNO SE PRIMENJUJU I ODREDBE O NALOGU, AKO UGOVOROM O ORTAKLUKU NIJE DRUKČIJE ODREĐENO.

Zabrana konkurencije

Član 843

NIJEDAN ORTAK NEMA PRAVO POVERITI VOĐENJE POSLOVA ORTAKLUKA TREĆOJ OSOBI, NITI KOGA PRIMITI U ORTAKLUK, A NI PREDUZETI POSAO KOJIM BI SE, RADI SVOJE POSEBNE KORISTI, UGROZILO POSTIZANJE ZAJEDNIČKOG CILJA ILI NANELA ŠTETA ORTAKLUKU.

KADA JE OVLAŠĆENJE ZA VOĐENJE POSLOVA ORTAKLUKA PRENETO NA JEDNOG ILI VIŠE ORTAKA ILI NA TREĆE LICE, JEDNOGLASNA ODLUKA SVIH ORTAKA JE POTREBNA ZA IMENOVANJE GENERALNOG PUNOMOĆNIKA, KAO I ZA PREDUZIMANJE PRAVNIH POSLOVA KOJI PRELAZE OKVIRE REDOVNOG POSLOVANJA ORTAKLUKA, OSIM AKO POSTOJI OPASNOST OD ODLAGANJA.

ODLUKA O ULAZU TREĆEG LICA U ORTAKLUK ZAHTEVA U SVAKOM SLUČAJU SAGLASNOST SVIH ORTAKA.

Polaganje računa

Član 844

ORTACI KOJIMA JE POVERENO POSLOVODSTVO DUŽNI SU UREDNO VODITI POSLOVNE KNJIGE I POLAGATI RAČUN O STANJU ZAJEDNIČKE IMOVINE I SVIM PRIHODIMA I RASHODIMA.

PRE NEGO SE DOVRŠI POSAO, NE MOŽE SE ZAHTEVATI ZAKLJUČNI OBRAČUN I PODELA DOBITI I GUBITKA, ALI AKO SE RADI O DUGOROČNIM POSLOVIMA KOJI DONOSE GODIŠNJI PRIHOD, ORTACI MOGU ZAHTEVATI POLAGANJE RAČUNA I PODELU DOBITI PO PROTEKU SVAKE POSLOVNE GODINE.

ORTAK KOJI JE PRISTAO NA PODNOŠENJE SAMO ZAKLJUČNOG OBRAČUNA ILI SE ODREKAO PRAVA ZAHTEVATI POLAGANJE RAČUNA, MOŽE, AKO DOKAŽE NEPOŠTENO VOĐENJE POSLOVA, ZAHTEVATI POLAGANJE RAČUNA ZA DOVRŠENE I ZAPOČETE POSLOVE.

Naknade i nagrade

Član 845

ORTAKU KOJI VODI POSLOVE OSTALI ORTACI DUŽNI SU NADOKNADITI IZDATKE KOJE JE PRI TOME UČINIO, KAO I ŠTETU KOJU PRETRPI ZBOG RIZIKA KOJI SU S TIME NEPOSREDNO U VEZI.

ZA PREDUJMLJENI NOVAC ORTAK IMA PRAVO NA KAMATU OD DANA KAD GA JE PREDUJMIO PA DO ISPLATE.

ORTAK KOJI VODI POSLOVE ORTAKLUKA NEMA PRAVO NA POSEBNU NAGRADU ZA LIČNO ULOŽENI TRUD U VOĐENJU TIH POSLOVA.

Alternativa: Prethodni stav menja se tako da glasi:

ORTAK KOJI VODI POSLOVE ORTAKLUKA IMA PRAVO NA POSEBNU NAGRADU ZA LIČNO ULOŽENI TRUD U SKLADU SA POSTIGNUTIM REZULTATIMA.

Pravo nadzora

Član 846

ORTACI KOJI SU POVERILI POSLOVODSTVO JEDNOM ILI NEKOLICINI ORTAKA, ZADRŽAVAJU PRAVO LIČNOG NADZORA NAD POSLOVANJEM ORTAKLUKA KOJE UKLJUČUJE PRAVO NA IZVEŠTAJ O POSLOVIMA ORTAKLUKA I PRAVO UVIDA U POSLOVNE KNJIGE I DRUGE ISPRAVE.

ISKLUČENJE ILI OGRANIČENJE PRAVA ORTAKA IZ PRETHODNOG STAVA JE BEZ DEJSTVA AKO SE MOŽE OSNOVANO POSUMNJATI DA POSLOVI ORTAŠTVA NISU UREDNO VOĐENI.

Oduzimanje ovlašćenja

Član 847

OVLAŠĆENJE NA VOĐENJE POSLOVA PRENESENO NA JEDNOG ILI VIŠE ORTAKA, AKO UGOVOROM O ORTAKLUKU NIJE DRUKČIJE ODREĐENO, MOŽE SE JEDNOGLASNOM ODLUKOM OSTALIH ORTAKA ODUZETI ZBOG GRUBE POVREDE POVERENE DUŽNOSTI, NESPOSOBNOSTI ZA USPEŠNO VOĐENJE POSLOVA ILI DRUGIH VAŽNIH RAZLOGA.

Otkaz posloводства

Član 848

ORTAK MOŽE OTKAZATI POVERENO MU POSLOVODSTVO AKO ZA TO IMA OPRAVDAN RAZLOG.

U SLUČAJU OTKAZA SHODNO SE PRIMENJUJU ODREDBE OVOG ZAKONIKA O NALOGU KOJE SE ODNOSI NA OTKAZ NALOGOPRIMCA.

ODELJAK 5.

ODNOS PREMA TREĆIMA

Sklapanje pravnih poslova

Član 849

ORTAK NE MOŽE PRAVNIM POSLOM S TREĆIM LICIMA PUNOVAŽNO OBAVEZATI ORTAKLUK BEZ IZRIČITOG ILI PREČUTNOG PRISTANKA OSTALIH ORTAKA ILI NJIHOVIH PUNOMOĆNIKA.

PRETPOSTAVLJA SE DA ORTAK KOME JE POVERENO OVLAŠĆENJE ZA UPRAVLJANJE ORTAKLUKOM (VOĐENJE POSLOVA) IMA PRAVO ZASTUPANJA ORTAKLUKA ILI OSTALIH ORTAKA PREMA TREĆIM LICIMA.

POLOŽAJ TREĆEG MOŽE IMATI I ORTAK KOJI JE U ORTAKLUKU SAMO S DELOM SVOJE IMOVINE, A S PREOSTALIM DELOM SAMOSTALNO SUDELUJE U PRAVNOM PROMETU.

Potraživanja i dugovanja ortakluka

Član 850

AKO UGOVOROM O ORTAKLUKU ILI POSEBNIM ZAKONOM NIJE DRUKČIJE ODREĐENO, POTRAŽIVANJA ORTAKLUKA PRIPADAJU SVIM ORTACIMA ZAJEDNO.

ORTAK MOŽE ZAHTEVATI OD DUŽNIKA DA OBAVEZU ISPUNI SVIM ORTACIMA ZAJEDNO, A SAMO NJEMU AKO JE OD SVIH OSTALIH ORTAKA OVLAŠĆEN PRIMITI ISPUNJENJE.

DUŽNIK MOŽE ISPUNITI OBAVEZU PREMA ORTAKLUKU ORTAKU KOJEG SAM IZABERE, SVE DOK SVI ORTACI ILI NEKI OD NJIH NE ZAHTEVAJU ISPUNJENJE.

AKO S POVERIOCEM NIJE DRUKČIJE UGOVORENO, ZA OBAVEZE ORTAKLUKA ODGOVARA ZAJEDNIČKA IMOVINA ORTAKA, ODNOSNO ORTAKLUK, A PORED NJIH SOLIDARNO ODGOVARAJU SVI ORTACI.

TREĆI KAO DUŽNIK ORTAKLUKA NE MOŽE STAVITI U PREBOJ POTRAŽIVANJE KOJE IMA PREMA NEKOME OD ORTAKA S POTRAŽIVANJEM KOJE PRIPADA ORTAKLUKU.

PRIGOVOR DA POTRAŽIVANJE PRIPADA IMOVINI ORTAKLUKA NE MOŽE SE ISTAKNUTI PREMA DUŽNIKU KOJI TO NIJE ZNAO, NITI MU JE MORALO BITI POZNATO.

ODELJAK 6. ODGOVORNOST ZA ŠTETU

Odgovornost za štetu i nedopuštenost kompenzacije

Član 851

ORTAK ODGOVARA ZA ŠTETU KOJU NANESE ORTAKLUKU, OSIM AKO DOKAŽE DA JE ŠTETA NASTALA BEZ NJEGOVE KRIVICE.

NE MOŽE SE KOMPENZIRATI IZNOS ŠTETE S KORIŠĆU KOJU JE ORTAK INAČE PRIBAVIO ORTAKLUKU, OSIM KAD SU ŠTETA I KORIST NASTALI ISTIM SAMOVLASNO PREDUZETIM POSLOM.

ODELJAK 7. DOBIT I GUBITAK

Pojam

Član 852

DOBIT JE ONAJ DEO IMOVINE ORTAKLUKA KOJI PREOSTANE NAKON ODBITKA VREDNOSTI ULOGA, ZAJEDNIČKIH DUGOVA I TROŠKOVA.

GUBITAK POSTOJI KAD JE IMOVINA ORTAKLUKA MANJA OD VREDNOSTI ULOGA.

Udeli u dobiti i gubitku

Član 853

AKO UDELI ORTAKA U DOBITI I GUBITKU NISU UTVRĐENI UGOVOROM O ORTAKLUKU, SVAKI ORTAK IMA, NEZAVISNO OD VRSTE I VELIČINE ULOGA, JEDNAK UDEO U DOBITI I GUBITKU.

AKO JE ODREĐEN SAMO UDEO U DOBITI, ILI SAMO U GUBITKU, SMATRA SE DA SE UGOVORENO UČEŠĆE ODNOSI I NA DOBIT I NA GUBITAK.

UGOVOROM SE MOŽE PREDVIDETI DA SE ORTAK KOJI JE UNEO U ORTAKLUK SVOJ RAD OSLOBODI UČEŠĆA U GUBICIMA, S TIM DA UČESTVUJE SAMO U DOBITI ORTAKLUKA.

ODELJAK 8. ISTUPANJE I ISKLJUČENJE ORTAKA

Istupanje iz ortakluka

Član 854

UGOVOR O ORTAKLUKU ZAKLJUČEN NA NEODREĐENO VREME ORTAK MOŽE OTKAZATI U SVAKO DOBA, OSIM U NEVREME ILI NA ŠTETU OSTALIH ORTAKA.

ISTO VAŽI ZA ORTAKLUK KOJI JE NAKON ISTEKA ODREĐENOG VREMENA PREČUTNO NASTAVLJEN, KAO I ZA ORTAKLUK OSNOVAN ZA VREME TRAJANJA ŽIVOTA ORTAKA.

UGOVOR O ORTAKLUKU ZAKLJUČEN NA ODREĐENO VREME MOŽE SE OTKAZATI PRE ISTEKA TOGA VREMENA SAMO IZ VAŽNIH RAZLOGA, A NAROČITO ZBOG POVREDE BITNE OBAVEZE IZ UGOVORA O ORTAKLUKU KOJU, NAMERNO ILI IZ KRAJNJE NEPAŽNJE, UČINI DRUGI ORTAK, ZBOG NEMOGUĆNOSTI ISPUNJENJA TAKVE OBAVEZE ILI SMRTI, ODNOSNO ISTUPANJA ORTAKA OD KOJEG JE NAROČITO ZAVISILO OBAVLJANJE POSLOVA ORTAKLUKA.

ORTAK KOJI OTKAŽE ORTAKLUK SUPROTNO PRETHODNIM STAVOVIMA, ODGOVARA OSTALIM ORTACIMA ZA ŠTETU KOJA ZBOG TOGA NASTANE.

POVERILAC KOJI JE OSTVARIO PLENIDBU UDELA U IMOVINI ORTAKA, MOŽE OTKAZATI ORTAKLUK I BEZ PRIDRŽAVANJA OTKAZNOG ROKA.

ZA VREME TRAJANJA OTKAZNOG ROKA POVERILAC NE MOŽE OSTVARIVATI PRAVA ORTAKA IZ UGOVORA O ORTAKLUKU, OSIM PRAVA NA UDEO U DOBITI.

NIŠTAVNA JE ODREDBA UGOVORA KOJOM SE ISKLJUČUJE ILI OGRANIČAVA PRAVO ORTAKA NA OTKAZ UGOVORA O ORTAKLUKU.

Isključenje ortaka

Član 855

ORTAK SE MOŽE ISKLJUČITI IZ ORTAKLUKA AKO ZA TO POSTOJE VAŽNI RAZLOZI, A NAROČITO ZBOG POVREDE BITNE OBAVEZE IZ UGOVORA O ORTAKLUKU, PADA POD STEČAJ, POTPUNOG ILI DELIMIČNOG ODUZIMANJA POSLOVNE SPOSOBNOSTI ILI GUBITKA POVERENJA ZBOG UČINJENOG KRIVIČNOG DELA.

ODLUKU O ISKLJUČENJU, AKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO, DONOSE OSTALI ORTACI JEDNOGLASNO.

Dejstvo istupanja i isključenja

Član 856

DEJSTVO ISTUPANJA ILI ISKLJUČENJA NASTUPA DANOM IZJAVE O OTKAZU, ODNOSNO DANOM SAOPŠTENJA ODLUKE O ISKLJUČENJU, PA I ONDA KAD SU RAZLOZI BILI OSPORENI, A ZATIM POTVRĐENI KAO PRAVOVALJANI.

ORTAK KOJI JE OTKAZAO UGOVOR O ORTAKLUKU ILI JE IZ ORTAKLUKA ISKLJUČEN UČESTVUJE U DOBITI I GUBITKU NASTALIM DO DANA OTKAZA, ODNOSNO ISKLJUČENJA.

ORTAK UČESTVUJE U DOBITI I U GUBITKU I IZ ONIH POSLOVA KOJI U VREME NJEGOVA IZLASKA IZ ORTAKLUKA JOŠ NISU BILI OKONČANI I KOJE SU OSTALI ORTACI OVLAŠĆENI PRI-VESTI KRAJU ONAKO KAKO JE TO ZA NJIH NAJPOVOLJNIJE.

Prava i obaveze u slučaju istupanja ili isključenja

Član 857

ORTAK KOJI JE IZAŠAO IZ ORTAKLUKA IMA PRAVO PO PROTEKU SVAKE POSLOVNE GODINE ZAHTEVATI OBRAČUN O POSLOVIMA KOJI SU U MEĐUVREMENU PRIVEDENI KRAJU, O ISPLATAMA KOJE MU NA OSNOVU TOGA PRIPADAJU I O STANJU POSLOVA KOJI JOŠ NISU OKONČANI.

UDEO ORTAKA U IMOVINI ORTAKLUKA U SLUČAJU ISTUPANJA ILI ISKLJUČENJA PRI-RASTA OSTALIM ORTACIMA, A OVI SU DUŽNI VRATITI MU STVARI KOJE JE DAO ORTAKLUKU NA KORIŠĆENJE, OSLOBODITI GA ZAJEDNIČKIH OBAVEZA, ODNOSNO DATI MU PRIMERENO OSIGURANJE AKO TE OBAVEZE JOŠ NISU DOSPELE I ISPLATITI MU ONO ŠTO BI DOBIO OD ZAJEDNIČKE IMOVINE AKO BI U VREME NJEGOVA ISTUPA, ODNOSNO ISKLJUČENJA ORTAKLUK PRESTAO.

AKO ZAJEDNIČKA IMOVINA NIJE DOVOLJNA DA SE NJOM POKRIJU ZAJEDNIČKE OBA-VEZE I ULOZI, ORTAK KOJI JE IZAŠAO IZ ORTAŠTVA DUŽAN JE SRAZMERNO NJEGOVOM UDE-LU U ORTAKLUKU OSTALIM ORTACIMA NADOKNADITI TAJ GUBITAK.

OSTALA PRAVA I OBAVEZE ORTAKA U SLUČAJU ISTUPANJA ILI ISKLJUČENJA UTVRĐUJU SE PREMA ODREDBAMA O DEOBI ZAJEDNIČKE IMOVINE ZBOG PRESTANKA ORTA-KLUKA.

ODELJAK 9.

PRESTANAK ORTAKLUKA

Razlozi prestanka

Član 858

ORTAKLUK PRESTAJE:

1. OSTVARENJEM CILJA ORTAKLUKA ILI AKO NJEGOVO OSTVARENJE POSTANE NE-MOGUĆIM;

2. PROTEKOM VREMENA NA KOJE JE ZAKLJUČEN UGOVOR O ORTAKLUKU, UKOLIKO PREČUTNO NE NASTAVI SVOJE POSLOVANJE I POSLE ISTEKA VREMENA, KADA SE SMATRA DA JE OBNOVLJEN NA NEODREĐENO VREME;

3. PROPAŠĆU ZAJEDNIČKE IMOVINE;

4. PRINUDNIM IZVRŠENJEM NA UDELU JEDNOG OD ORTAKA ILI POKRETANJEM STEČAJA PREMA JEDNOM OD ORTAKA ILI STAVLJANJEM POD STARATELJSTVO NEKOG OD ORTAKA;

5. SPORAZUMOM ORTAKA;

6. SMRĆU, ODNOSNO PRESTANKOM POSTOJANJA, TE ISTUPANJEM I ISKLJUČENJEM ORTAKA, AKO ORTAŠTVO ČINE DVA ORTAKA;

7. OTKAZOM UGOVORA JEDNOG OD ORTAKA, SAGLASNO NAČELU SAVESNOSTI I POŠTENJA I NE U NEVREME, AKO JE TO PRAVO PREDVIĐENO UGOVOROM ILI AKO JE ORTAKLUK ZAKLJUČEN NA NEODREĐENO VREME ILI DOŽIVOTNO ZA JEDNOGA OD ORTAKA, UZ OTKAZNI ROK OD ŠEST MESECI, KOJI PO PRAVILU ISTIČE ISTEKOM POSLOVNE GODINE;

8. ODLUKOM SUDA U SLUČAJU PRESTANKA ORTAKLUKA IZ VAŽNOG RAZLOGA.

Nasleđivanje prava i obaveza ortaka

Član 859

PRAVA I OBAVEZE ORTAKA PO PRAVILU NE PRELAZE NA NJEGOVE NASLEDNIKE.

NASLEDNIK ORTAKA DUŽAN JE O NJEGOVOJ SMRTI BEZ ODLAGANJA OBAVESTITI OSTALE ORTAKA I PODUZETI MERE ZA ZAŠTITU NJIHOVIH INTERESA, A OSTALI ORTAKI SU DUŽNI BEZ ODLAGANJA PREUZETI POSLOVE KOJI SU BILI POVERENI UMRLOM ORTAKU.

NASLEDNIK ORTAKA, AKO SE ORTAKLUK NE BI S NJIM NASTAVIO, OVLAŠĆEN JE ZAHTEVATI POLAGANJE RAČUNA I NJIHOVO PODMIRENJE DO DANA SMRTI ORTAKA, ALI I OBAVEZAN PODMIRITI ONO ŠTO JE UMRLO DUGOVAO ORTAKLUKU.

AKO SU UGOVOROM O ORTAKLUKU IZREKOM OBUHVAĆENI NASLEDNICI ORTAKA, OBAVEZNI SU, AKO PRIHVATE NASLEDSTVO, NASTAVITI ORTAKLUK, ALI TA SE OBAVEZA NE MOŽE ODNOSITI NA NASLEDNIKE NASLEDNIKA.

AKO NASLEDNIK NIJE U STANJU ISPUNITI OBAVEZE UMRLOG ORTAKA PREMA ORTAKLUKU, ODBIT ĆE MU SE OD NASLEĐENOG UDELA SRAZMERAN DEO.

ODELJAK 10.

DEOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE

Povrat stvari

Član 860

POSLEDICA PRESTANKA ORTAKLUKA JE DEOBA ZAJEDNIČKE IMOVINE.

STVARI KOJE JE ORTAK DAO NA KORIŠĆENJE, ODNOSNO UPOTREBU ORTAKLUKU, VRAĆAJU MU SE, S TIM DA NEMA PRAVO NA NAKNADU ZA SLUČAJNU PROPAST ILI OŠTEĆENJE STVARI, NITI ZA NJEZINO POGORŠANJE ZBOG REDOVNE UPOTREBE.

Redosled u deobi zajedničke imovine

Član 861

IZ ZAJEDNIČKE IMOVINE NAJPRE SE PODMIRUJU DUGOVANJA ORTAKLUKA, A AKO SU NEDOSPELA I SPORNA REZERVISE SE DEO IMOVINE ONOLIKO KOLIKO JE POTREBNO ZA NJHOVO PODMIRENJE.

NAKON PODMIRENJA ZAJEDNIČKIH DUGOVA VRAĆAJU SE ULOZI S TIM DA SE ZA NE-NOVČANE ULOGE, OSIM ONIH KOJI SU SE SASTOJALI U RADU ILI PREPUŠTANJU STVARI NA UPOTREBU, NAKNAĐUJE VREDNOST KOJU SU IMALI U VREME ULAGANJA.

RADI NAMIRENJA DUGOVA I VRAĆANJA ULOGA UNOVČIT ĆE SE ZAJEDNIČKA IMOVINA, AKO JE TO POTREBNO.

OSTATAK ZAJEDNIČKE IMOVINE, NAKON PODMIRENJA DUGOVA ORTAKLUKA I VRAĆANJA ULOGA, DELI SE NA ORTAKA PREMA NJHOVIM UDELIMA U DOBITI.

AKO JE TO POTREBNO RADI DEOBE IMOVINE, SMATRA SE DA SE ORTAKLUK NASTAVLJA U POGLEDU OKONČANJA POSLOVA U TOKU, SKLAPANJA NOVIH POSLOVA POTREBNIH ZA OKONČANJE TIH POSLOVA, KAO I ZA ODRŽAVANJE I UPRAVLJANJE ZAJEDNIČKOM IMOVINOM.

AKO IZ UGOVORA O ORTAKLUKU NE PROIZLAZI ŠTO DRUGO, S PRESTANKOM ORTAKLUKA PRESTAJE I OVLAŠĆENJE ORTAKA DA VODI POSLOVE ORTAKLUKA, A POSLOVE IZ PRETHODNOG STAVA NASTAVLJAJU VODITI SVI ORTACI ZAJEDNO.

Doplata manjka

Član 862

AKO ZAJEDNIČKA IMOVINA NIJE DOVOLJNA ZA PODMIRENJE ZAJEDNIČKIH DUGOVA I VRAĆANJE ULOGA, ORTACI DOPLAĆUJU MANJAK PREMA SRAZMERI SNOŠENJA GUBITKA, ALI AKO SE OD NEKOG ORTAKA NE BI MOGAO NAPLATITI DEO KOJI NA NJEGA OTPADA, OSTALI ORTACI GA SNOSE NA JEDNAKE DELOVE.

Primena odredaba o razvrgnuću suvlasničke zajednice

Član 863

NA DEOBU ZAJEDNIČKE IMOVINE SHODNO SE PRIMENJUJU ODREDBE O RAZVRGNUĆU SUVLASNIČKE ZAJEDNICE.

Glava XXXI
UGOVOR O SARADNJI U POLJOPRIVREDI*

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 864

UGOVOROM O SARADNJI U POLJOPRIVREDI OBAVEZUJU SE UZAJAMNO POLJOPRIVREDNA ORGANIZACIJA I POLJOPRIVREDNIK DA SVAKI OD NJIH IZVRŠI ODREĐENE RADOVE, I ULOŽI ODREĐENA SREDSTVA U ODREĐENU PROIZVODNJU, NA POLJOPRIVREDNOM ZEMLJIŠTU U CILJU PODELE KORISTI KOJE BI SE TAKO POSTIGLE.

Bitni uslovi ugovora

Član 865

U UGOVORU O SARADNJI U POLJOPRIVREDI MORA BITI POIMENICE NAVEDENO KOJE JE RADOVE DUŽNA IZVRŠITI JEDNA STRANA A KOJE DRUGA, I KOJA JE SREDSTVA SVAKA OD NJIH DUŽNA DA ULOŽI U PROIZVODNJU.

Forma ugovora

Član 866

UGOVOR O SARADNJI U POLJOPRIVREDI MORA BITI SAČINJEN U PISMENOJ FORMI.

Odsek 1.
OBAVEZE UGOVORNIH STRANA

Organizovanje radova

Član 867

POLJOPRIVREDNA ORGANIZACIJA JE DUŽNA USKLADITI RADOVE KOJE POLJOPRIVREDNIK TREBA DA OBAVI SA RADOVIMA KOJE ONA TREBA DA OBAVI, I OBAVESTITI POLJOPRIVREDNIKA BLAGOVREMENO KADA I NA KOJI NAČIN TREBA SVAKI RAD DA IZVRŠI.

* *Napomena:* U javnoj diskusiji trebalo bi oceniti da li ovaj ugovor uneti u Građanski zakonik, kao poseban imenovani ugovor.

Uputstva i kontrola

Član 868

POLJOPRIVREDNA ORGANIZACIJA JE DUŽNA DAVATI POLJOPRIVREDNIKU POTREBNA STRUČNA UPUTSTVA I VRŠITI STRUČNU KONTROLU SVIH RADOVA I UPOTREBLJENOG MATERIJALA.

Dužna pažnja

Član 869

PRI OBAVLJANJU SVOJIH RADOVA POLJOPRIVREDNIK JE DUŽAN POSTUPATI PO UPUTSTVIMA STRUČNJAKA POLJOPRIVREDNE ORGANIZACIJE.

SVAKA UGOVORNA STRANA JE DUŽNA IZVRŠITI RADOVE ODREĐENE UGOVOROM NA VREME, SA PAŽNJOM DOBROG PRIVREDNIKA, ODNOSNO DOBROG DOMAČINA.

Dužnost obaveštavanja o smetnjama u radu

Član 870

UGOVORNA STRANA KOJA NE MOŽE DA IZVRŠI NEKU SVOJU OBAVEZU DUŽNA JE DA O TOME IZVESTI BLAGOVREMENO DRUGU STRANU.

Kad jedna ugovorna strana propusti da izvrši neki rad

Član 871

KAD JEDNA UGOVORNA STRANA NE OBAVI KAKO TREBA NEKI RAD NA KOJI SE OBAVEZALA, OBAVIĆE GA DRUGA NA NJEGOV TERET.

UGOVORNA STRANA KOJA JE OBAVILA RAD KOJI JE PROPUSTILA OBAVITI DRUGA, DUŽNA JE OBAVESTITI OVU BEZ ODLAGANJA.

VREDNOST TAKO OBAVLJENOG RADA I UPOTREBLJENIH SREDSTAVA URAČUNAĆE SE KAO ULOG UGOVORNE STRANE KOJA GA JE OBAVILA.

Obaveštenje o štetama

Član 872

POLJOPRIVREDNIK JE DUŽAN OBAVESTITI BEZ ODLAGANJA POLJOPRIVREDNU ORGANIZACIJU O ŠTETAMA OD ELEMENTARNIH NEPOGODA, KAO I O POJAVI ŠTETOČINA I BOLESTI.

Odgovornost za mane materijala

Član 873

SVAKA UGOVORNA STRANA ODGOVARA ZA ŠTETU KOJA BI NASTALA ZBOG NEDOSTATAKA U MATERIJALU KOJI JE UPOTREBILA ILI DALA DRUGOJ STRANI DA GA UPOTREBI, OSIM AKO DOKAŽE DA ZA TE NEDOSTATKE NIJE ZNALA NITI JE MOGLA ZNATI.

Odgovornost za minimum agrotehničkih mera

Član 874

ZA PREDUZIMANJE MINIMUMA AGROTEHNIČKIH MERA U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI, PROPISANIH ZAKONOM ILI ODLUKAMA NADLEŽNIH ORGANA, ODGOVARA POLJOPRIVREDNA ORGANIZACIJA, A ONA MOŽE TRAŽITI NAKNADU OD POLJOPRIVREDNIKA AKO JE ON KRIV ŠTO TE MERE NISU PREDUZETE.

ODELJAK 2. PODELA PRINOSA

Osnovno pravilo

Član 875

PODELA DOBIJENIH PLODOVA VRŠI SE SRAZMERNO VREDNOSTI ULAGANJA U PROIZVODNJU, AKO ZA ODREĐENI SLUČAJ NIJE ŠTO DRUGO PREDVIĐENO ZAKONOM ILI UGOVOROM.

Podela u slučaju garantovanog prinosa

Član 876

AKO JE UGOVORENO DA POLJOPRIVREDNA ORGANIZACIJA GARANTUJE POLJOPRIVREDNIKU ODREĐENU KOLIČINU PRINOSA, PODELA SE VRŠI TAKO ŠTO SE PRETHODNO ODVOJI ZA POLJOPRIVREDNIKA TA KOLIČINA („GARANTOVANI DEO”), A ZATIM SE OSTALO PODELI PO UGOVORENOM KLJUČU.

AKO BI CEO PRINOS BIO MANJI OD GARANTOVANOG DELA, POLJOPRIVREDNA ORGANIZACIJA JE DUŽNA NAKNADITI NEDOSTATAK.

IZVAN PRAVA NA PODELU PO UGOVORENOM KLJUČU, POSLE IZDVAJANJA GARANTOVANOG DELA ZA POLJOPRIVREDNIKA, NIJEDNA STRANA NEMA NIKAKVO DRUGO PRAVO, PO OSNOVU NJENIH UGOVOROM ODREĐENIH RADOVA I ULAGANJA, NI NA OSTVARENI PRINOS, NI PREMA DRUGOJ STRANI.

Obaveza da se isporuči određena količina

Član 877

KAD JE U UGOVORU O SARADNJI U POLJOPRIVREDI ODREĐENA KOLIČINA KOJU SE POLJOPRIVREDNIK OBAVEZUJE DA ISPORUČI POLJOPRIVREDNOJ ORGANIZACIJI, TO SE IMA RAZUMETI TAKO DA JE PROIZVOĐAČ DUŽAN ISPORUČITI CELU TU KOLIČINU SAMO AKO JE MANJA OD NJEGOVOG DELA, ILI JEDNAKA SA NJIM.

ODELJAK 3.

RIZIK

Član 878

RIZIK PROIZVODNJE SNOSE UGOVORNE STRANE SRAZMERNO SVOJIM ULAGANJIMA.

UGOVORNA STRANA KOJA JE PREMA UGOVORU DUŽNA ZAKLJUČITI UGOVOR O OSIGURANJU OD ODREĐENIH DOGAĐAJA, PA TO PROPUSTI UČINITI, ODGOVARA ZA SVE ŠTETNE POSLEDICE TOG PROPUŠTANJA.

UGOVORNA STRANA, U ČIJOJ JE TO MOĆI, DUŽNA JE PREDUZETI POTREBNE MERE DA ŠTETA KOJA SE NIJE MOGLA IZBEĆI BUDE ŠTO MANJA.

NIŠTAVA JE ODREDBA UGOVORA KOJOM SE SAV RIZIK PROIZVODNJE PREBACUJE NA JEDNU UGOVORNU STRANU.

Alternativa: Na kraju prethodnog člana dodaje se novi stav koji glasi:

AKO SE U TOKU SARADNJE PROUZROKUJU ŠTETNE EKOLOŠKE POSLEDICE ZA KOJE SE NE MOŽE UTVRDITI KOJA JE OD UGOVORNIH STRANA KRIVA ZA PROUZROKOVANU ŠTETU, NJIHOVA ODGOVORNOST JE SOLIDARNA PREMA OŠTEĆENOM.

ODELJAK 4.

REVIZIJA I POVEĆANJE CENE

Član 879

AKO JE NA DAN ODREĐEN ZA PREDAJU PLODOVA POLJOPRIVREDNOJ ORGANIZACIJI, UGOVORENA CENA MANJA OD CENE NA TRŽIŠTU, I AKO TA RAZLIKA IZNOSI PREKO DESET OD STO PROCENATA OD UGOVORENE CENE, POLJOPRIVREDNIK MOŽE ZAHTEVATI POVEĆANJE CENE ZA PROCENAT RAZLIKE UMANJEN ZA DESET PROCENATA.

AKO POLJOPRIVREDNA ORGANIZACIJA NE PRISTANE NA OVO POVEĆANJE CENE, POLJOPRIVREDNIK MOŽE RASKINUTI UGOVOR, UZ SHODNU PRIMENU OPŠTIH ODREDBI O POSLEDICAMA RASKIDA UGOVORA.

ODREDBE OVOG ČLANA SHODNO SE PRIMENJUJU I U SLUČAJU AKO BI, NA DAN ODREĐEN ZA PREDAJU PLODOVA, UGOVORENA CENA BILA VEĆA OD CENE NA TRŽIŠTU.

UGOVORNE STRANE NE MOGU SE UNAPRED ODREĆI PRAVA PREDVIĐENIH PRETHODNIM STAVOVIMA.

Pravo na povećanje cene

Član 880

POLJOPRIVREDNIK IMA PRAVO NA SRAZMERNO POVEĆANJE CENE PO KOJOJ JE POLJOPRIVREDNOJ ORGANIZACIJI PREDAO SVOJ DEO PLODOVA ZAJEDNIČKE PROIZVODNJE, AKO

CENA PO KOJOJ JE POLJOPRIVREDNA ORGANIZACIJA OTUĐILA TE PLODOVE BUDE NAKNADNO POVEĆANA ODREĐENIM PREMIJAMA, UGOVOROM ILI NA KOJI DRUGI NAČIN.

Glava XXXII **UGOVORI O PREVOZU**

ODELJAK 1. **OPŠTE ODREDBE**

Pojam

Član 881 (član 648. ZOO)

Ugovorom o prevozu obavezuje se prevoziac da preveze na određeno mesto neko lice ili neku stvar, a putnik, odnosno pošiljalac se obavezuje da mu za to isplati određenu naknadu.

Kao prevoziac, u smislu ovog zakonika, smatra se kako lice koje se bavi prevozom kao svojim redovnim poslovanjem, tako i svako drugo lice koje se ugovorom obaveže da izvrši prevoz uz naknadu.

Obaveze prevozioca u linijskom prevozu

Član 882 (član 649. ZOO)

Prevoziac koji obavlja prevoz na određenoj liniji (linijski prevoz) dužan je da redovno i uredno održava objavljenu liniju.

On je dužan da primi na prevoz svako lice i svaku stvar koji ispunjavaju uslove određene u objavljenim opštim uslovima.

Ako redovna prevozna sredstva prevozioca nisu dovoljna za izvršenje svih zahtevanih prevoza, prvenstvo imaju lica ili stvari za koje je to posebnim propisima predviđeno, a dalje prvenstvo se određuje prema redu zahteva, s tim da se između istovremenih zahteva prvenstvo određuje prema većoj dužini prevoza.

Odustanak od ugovora

Član 883 (član 650. ZOO)

Pošiljalac, odnosno putnik može odustati od ugovora pre nego što počne njegovo izvršenje, ali je dužan naknaditi time prouzrokovanu štetu prevoziocu.

Kad prevoznik sa započinjanjem prevoza kasni toliko da druga strana više nema interesa za ugovoreni prevoz, ili kad prevoznik neće ili ne može da izvrši ugovoreni prevoz, druga strana može odustati od ugovora i tražiti da se vrati plaćena naknada za prevoz, kao i naknadu time prouzrokovane štete.

Visina naknade za prevoz

Član 884 (član 651. ZOO)

Ako je visina naknade za prevoz određena tarifom ili kojim drugim objavljenim obaveznim aktom ne može se ugovoriti veća naknada.

Ako iznos naknade za prevoz nije određen tarifom ili kojim drugim objavljenim obaveznim aktom, a ni ugovorom, prevoznik ima pravo na uobičajenu naknadu za tu vrstu prevoza.

U ostalom, shodno se primenjuju odredbe o naknadi sadržane u glavi ovog zakonika o ugovoru o delu.

Ograničenje primene odredbi ove glave

Član 885 (član 652. ZOO)

Odredbe ove glave primenjuju se na sve vrste prevoza, ako zakonom za pojedine vrste nije drukčije određeno.

ODELJAK 2.

UGOVOR O PREVOZU STVARI

Odsek 1.

OPŠTE ODREDBE

Predaja stvari

Član 886 (član 653. ZOO)

Prevoznik je dužan da stvar koju je primio u cilju prevoza PREVEZE I preda na određenom mestu pošiljaocu ili određenom licu (primaocu).

O čemu pošiljalac treba da obavesti prevozioca

Član 887 (član 654. ZOO)

Pošiljalac je dužan obavestiti prevozioca o vrsti pošiljke i o njenoj sadržini i količini, i saopštiti mu kuda pošiljka treba da bude prevezena, ime i adresu pri-

maoca pošiljke, svoje ime i svoju adresu, kao i sve drugo što je potrebno da bi prevoznik mogao ispuniti svoje obaveze bez odlaganja i smetnji.

Kad se u pošiljci nalaze dragocenosti, hartije od vrednosti ili druge skupocene stvari, pošiljalac je dužan obavestiti o tome prevozioca u času njihove predaje na prevoz i saopštiti mu njihovu vrednost.

Kad se radi o prevozu opasne stvari ili stvari za koju su potrebni posebni uslovi prevoza, pošiljalac je dužan da o tome obavesti prevozioca na vreme tako da bi on mogao preduzeti odgovarajuće posebne mere.

Ako pošiljalac ne da prevoziocu podatke iz prethodnih stavova ili mu ih da pogrešno, odgovara za štetu koja bi usled toga nastala.

Prevozne isprave

Član 888

NA ZAHTEV POŠILJAOCA, AKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO ILI PROPISANO, PREVOZILAC JE DUŽAN DA MU IZDA PREVOZNU ISPRAVU SA SVOJSTVOM HARTIJE OD VREDNOSTI (TERETNICA, TOVARNI LIST, ISPRAVA KOMBINOVANOG PREVOZA I SLIČNO).

PREVOZNA ISPRAVA MOŽE DA BUDE IZDATA U PISMENOJ ILI U ELEKTRONSKOJ FORMI I MOŽE DA GLASI NA IME, PO NAREDBI ILI NA DONOSIOCA.

PREVOZNA ISPRAVA SADRŽI: IME I ADRESU POŠILJAOCA I PREVOZIOCA, VRSTU, SADRŽAJ I KOLIČINU POŠILJKE, KAO I VREDNOST DRAGOCENOSTI I DRUGIH SKUPOCENIH STVARI, MESTO OPREDELJENJA, IZNOS NAKNADE ZA PREVOZ, ODNOSNO ZABELEŠKU DA JE NAKNADA PLAĆENA UNAPRED, ODREDBU O SVOTI KOJOM JE POŠILJKA OPTEREĆENA, MESTO I DAN IZDAVANJA TOVARNOG LISTA, A MOŽE SADRŽATI I DRUGE PODATKE IZ UGOVORA O PREVOZU.

PREVOZNU ISPRAVU IZDATU U PISMENOJ FORMI MORAJU POTPISATI UGOVORNE STRANE, A PREVOZNA ISPRAVA IZDATA U ELEKTRONSKOJ FORMI SADRŽI DIGITALNI POTPIS I PODATKE ODREĐENE POSEBNIM ZAKONIMA.

Ugovor o prevozu i prevozne isprave

Član 889

POSTOJANJE I PUNOVAŽNOST UGOVORA O PREVOZU NEZAVISNI SU OD POSTOJANJA PREVOZNE ISPRAVE I NJENE TAČNOSTI.

ODREDBE UGOVORA O PREVOZU PRIMENJUJU SE I NA ODNOS PREVOZIOCA I PRIMAOCA KOJI NIJE ISTO LICE KAO POŠILJALAC SAMO UKOLIKO SU SADRŽANE U PREVOZNOJ ISPRAVI ILI PREVOZNA ISPRAVA UPUĆUJE NA NJIH.

Potvrda o prijemu za prevoz

Član 890 (član 657 ZOO)

Ako nije izdata prevozna isprava, pošiljalac može zahtevati od prevozioca da mu izda potvrdu o prijemu pošiljke za prevoz sa podacima koje treba da sadrži prevozna isprava.

Odsek 2.

ODNOS POŠILJAOCA I PREVOZIOCA

Pakovanje

Član 891 (član 658 ZOO)

Pošiljalac je dužan upakovati stvari na propisani ili uobičajeni način kako ne bi došlo do nastanka kakve štete ili ugrožavanja sigurnosti ljudi ili dobara.

Prevozilac je dužan skrenuti pažnju pošiljaocu na nedostatke pakovanja koji se mogu opaziti, inače odgovara za oštećenje pošiljke koje bi se desilo zbog tih nedostataka.

Ali prevozilac ne odgovara za oštećenje pošiljke ako je pošiljalac, iako mu je skrenuta pažnja na nedostatke pakovanja, zahtevao da prevozilac primi pošiljku na prevoz sa tim nedostacima.

Prevozilac je dužan odbiti pošiljku ako su nedostaci u njenom pakovanju takvi da može biti ugrožena sigurnost lica ili dobara ili prouzrokovana kakva šteta.

Za štetu koju zbog nedostatka u pakovanju pretrpe treća lica za vreme dok se stvar nalazi kod prevozioca, odgovara prevozilac, a on ima pravo zahtevati naknadu od pošiljaoca, u slučaju postojanja njegove odgovornosti.

Naknada za prevoz i troškovi u vezi sa prevozom

Član 892 (član 659 ZOO)

Pošiljalac je dužan isplatiti prevoziocu naknadu za prevoz i troškove u vezi sa prevozom.

Ako u prevoznoj ispravi nije navedeno da pošiljalac plaća naknadu za prevoz i ostale troškove u vezi sa prevozom, pretpostavlja se da je pošiljalac uputio prevozioca da ih naplati od primaoca.

Raspolaganje pošiljkom

Član 893 (član 660. ZOO)

Pošiljalac može raspolagati pošiljkom i menjati naloge sadržane u ugovoru, te može, između ostalog, naložiti prevoziocu da obustavi dalji prevoz pošiljke, da mu pošiljku vrati, da je preda drugom primaocu ili da je uputi u neko drugo mesto.

Pravo pošiljaoca da menja naloge prestaje posle prispeća pošiljke u mesto opredeljenja kad prevozilac preda primaocu prevoznu ispravu, ili kad prevozilac pozove primaoca da preuzme pošiljku, ili kad primalac sam zatraži njenu predaju.

Ako je izdata prevozna isprava sa svojstvom hartije od vrednosti, prava pošiljaoca iz prethodnog stava pripadaju isključivo njenom imaocu.

Ovlašćeno lice koje se posluži pravom da daje nove naloge prevoziocu, dužno je da mu naknadi troškove i štetu koje je imao zbog toga, kao i da mu na njegov zahtev pruži jemstvo da će mu troškovi i šteta biti naknađeni.

Pravac prevoza

Član 894 (član 661. ZOO)

Prevozilac je dužan izvršiti prevoz ugovorenim putem.

Ako nije ugovoreno kojim putem treba da se izvrši prevoz, prevozilac je dužan izvršiti ga onim putem koji najviše odgovara interesima pošiljaoca, odnosno imaoca prevozne isprave sa svojstvom hartije od vrednosti.

Smetnje pri izvršenju prevoza

Član 895 (član 662. ZOO)

Prevozilac je dužan obavestavati imaoca prava raspolaganja pošiljkom o svim okolnostima koje bi bile od uticaja na izvršenje prevoza i postupiti po uputstvima koje od njega dobije.

Prevozilac nije dužan postupiti po uputstvima imaoca prava raspolaganja pošiljkom čije bi izvršenje moglo ugroziti sigurnost lica ili dobara.

Ako bi slučaj bio takav da se ne bi mogla čekati uputstva imaoca prava raspolaganja pošiljkom, prevozilac je dužan postupiti kako bi postupio dobar privrednik, odnosno dobar domaćin u istoj situaciji, i o tome obavestiti imaoca prava raspolaganja pošiljkom i tražiti njegova dalja uputstva.

Prevozilac ima pravo na naknadu troškova koje je imao zbog smetnji nastalih bez njegove krivice.

Naknada u slučaju prekida prevoza

Član 896 (član 663. ZOO)

Ako je prevoz prekinut, iz nekog uzroka za koji odgovara prevozilac, on ima pravo na srazmeran deo naknade za izvršeni prevoz, ali je dužan naknaditi štetu koja bi nastala za drugu stranu usled prekida prevoza.

Ako je prevoz prekinut iz nekog uzroka za koji ne odgovara niko od zainteresovanih lica, prevozilac ima pravo na razliku između ugovorene naknade za prevoz i troškova prevoza od mesta gde je prevoz prekinut do mesta opredeljenja.

Prevozilac nema pravo ni na deo naknade ako u toku prevoza pošiljka propadne usled više sile.

Kad pošiljka ne može da bude predata

Član 897 (član 664. ZOO)

Ako primalac ne može da bude obavešten o prispeću pošiljke, ili odbije da je primi, i uopšte ako pošiljka ne može da bude predata, ili ako primalac ne isplati prevoziocu dužnu naknadu i ostale svote koje terete pošiljku, prevozilac je dužan obavestiti o tome pošiljaoca, tražiti od njega uputstva i preduzeti za njegov račun potrebne mere za čuvanje stvari.

Ako u primerenom roku ovlašćeno lice ne preduzme ništa sa pošiljkom, prevozilac ima pravo da je proda prema pravilima o prodaji dugovane stvari u slučaju docnje poverioca, i da naplati svoja potraživanja iz postignute cene, a ostatak je dužan položiti kod suda ili notara za ovlašćeno lice.

Odgovornost prevozioca prema pošiljaocu

Član 898 (član 665. ZOO)

Ako je prevozilac predao pošiljku primaocu, a nije naplatio od njega svotu kojom je bila opterećena, dužan je isplatiti tu svotu pošiljaocu, ali ima pravo da traži naknadu od primaoca.

Odsek 3.

ODNOS PREVOZIOCA I PRIMAOCA

Obaveštavanje primaoca o prispeću pošiljke

Član 899 (član 666. ZOO)

Prevozilac je dužan obavestiti primaoca bez odlaganja da je pošiljka prispeła, staviti mu je na raspolaganje kako je ugovoreno i podneti mu prevoznu ispravu ako je izdata.

U slučaju kad je izdata prevozna isprava po naredbi ili na donosioca, on je dužan postupati po prethodnom stavu samo ako je u prevoznj ispravi označeno lice u mestu opredeljenja koje treba obavestiti da je pošiljka prispela.

Predaja pošiljke kad je izdat duplikat prevozne isprave

Član 900 (član 667. ZOO)

Prevozilac može odbiti da preda pošiljku ako mu se istovremeno ne preda duplikat prevozne isprave na kome je primalac potvrdio da mu je pošiljka predata.

Pravo primaoca da zahteva predaju pošiljke

Član 901 (član 668. ZOO)

Primalac može vršiti prava iz ugovora o prevozu prema prevoziocu i od njega zahtevati da mu preda prevozn ispravu i pošiljku tek pošto ona prispe u mesto opredeljenja.

Prevozilac je dužan na zahtev primaoca predati mu pošiljku pre nego što ona prispe u mesto opredeljenja, samo ako je na to ovlašćen od pošiljaoca.

Primalac može vršiti prava iz ugovora o prevozu i zahtevati od prevozioca predaju pošiljke samo ako ispuni uslove predviđene u ugovoru o prevozu.

Utvrđivanje istovetnosti i stanja pošiljke

Član 902 (član 669. ZOO)

Ovlašćeno lice ima pravo zahtevati da se zapisnički utvrdi istovetnost pošiljke i, ako je pošiljka oštećena, u čemu se sastoji oštećenje.

Ako se utvrdi da pošiljka nije ona koja je bila predata prevoziocu, ili da je oštećenje veće nego što je prevozilac tvrdio, troškove utvrđivanja snosi prevozilac.

Obaveza primaoca da isplati naknadu za prevoz

Član 903 (član 670. ZOO)

Preuzimanjem pošiljke i prevozne isprave, ako je izdata, primalac se obavezuje da isplati prevoziocu naknadu za prevoz, ako nije što drugo određeno u ugovoru o prevozu ili u prevoznj ispravi, kao i da mu isplati svote kojima je pošiljka opterećena.

Ako primalac smatra da nije dužan isplatiti prevoziocu onoliko koliko ovaj zahteva, on može vršiti prava iz ugovora samo ako kod suda ili ovlašćenog notara položi sporni iznos.

Odsek 4.

ODGOVORNOST PREVOZIOCA ZA GUBITAK,
OŠTEĆENJE POŠILJKE I ZA ZADOCNENJE

Propast, gubitak ili oštećenje pošiljke

Član 904 (član 671. ZOO)

Prevozilac odgovara za propast, gubitak ili oštećenje pošiljke koji bi se dogodili od časa preuzimanja do njene predaje, osim ako su prouzrokovani radnjom ovlašćenog lica, svojstvima pošiljke, ili stranim uzrocima koji se nisu mogli predvideti ni izbeći ili otkloniti.

Ništave su odredbe ugovora o prevozu, opštih uslova prevoza, tarifa ili kog drugog opšteg akta, kojima se ova odgovornost smanjuje.

Ali je punovažna odredba kojom se unapred određuje najviši iznos naknade, pod uslovom da nije u očiglednoj nesrazmeri sa štetom.

Ovo ograničenje iznosa naknade ne važi ako je štetu prevozilac prouzrokovao prevarno, namerno ili krajnjom nepažnjom.

Ako drukčije nije ugovoreno visina naknade određuje se prema tržišnoj ceni pošiljke u vreme i mestu predaje za prevoz.

Propast, gubitak ili oštećenje pošiljke skupocenih stvari

Član 905 (član 672. ZOO)

U slučaju propasti, gubitka ili oštećenja pošiljke u kojoj su se nalazile dragocenosti, hartije od vrednosti ili druge skupocene stvari, prevozilac je dužan naknaditi tako nastalu štetu samo ako je prilikom predaje stvari na prevoz bio obavešten o prirodi tih stvari i njihovoj vrednosti, ili ako je štetu prouzrokovao prevarno, namerno ili krajnjom nepažnjom.

Ako su se sa navedenim stvarima u pošiljci nalazile i druge stvari, za njihov gubitak ili oštećenje prevozilac odgovara po opštim pravilima o odgovornosti prevozioca.

Vraćanje plaćene naknade za prevoz

Član 906 (član 673. ZOO)

U slučaju postojanja odgovornosti kod propasti, potpunog ili delimičnog gubitka pošiljke prevozilac je, pored naknade štete, dužan da pošiljaocu vrati naknadu za prevoz ako je ista plaćena, srazmerno procentu propasti ili gubitka pošiljke.

Pretpostavljeni gubitak pošiljke

Član 907

AKO PREVOZILAC U ROKU ODREĐENOM POSEBNIM ZAKONOM NAKON PODNETOG ZAHTEVA OVLAŠĆENOG LICA NE PRED A POŠILJKU KORISNIKU, PRETPOSTAVLJA SE DA JE POŠILJKA IZGUBLJENA I TADA SE SHODNO PRIMENJUJU PRAVILA ODGOVORNOSTI ZA NJEN GUBITAK.

Kad primalac preuzme pošiljku bez prigovora

Član 908 (član 674. ZOO)

Kad primalac preuzme pošiljku bez prigovora i isplati prevoziocu njegova potraživanja, prestaje odgovornost prevozioca, izuzev ako je oštećenje zapisnički utvrđeno pre preuzimanja pošiljke.

Prevozilac ostaje odgovoran za oštećenja pošiljke koja se nisu mogla opaziti u času predaje, ako ga je primalac obavestio o tim oštećenjima odmah po njihovom otkrivanju, ali ne docnije od osam dana od predaje.

Prevozilac se ne može pozivati na odredbe prethodnih stavova, ako je oštećenje prouzrokovao prevarno, namerno ili krajnjom nepažnjom.

Odgovornost prevozioca za docnju

Član 909 (član 675. ZOO)

Prevozilac odgovara za štetu nastalu zbog docnje, izuzev ako je docnja prouzrokovana nekom činjenicom koja isključuje njegovu odgovornost za gubitak ili oštećenje stvari ili ako je drukčije utvrđeno posebnim propisima.

Odgovornost za pomoćnike

Član 910 (član 676. ZOO)

Prevozilac, u skladu s ovim ili posebnim zakonom, odgovara za lica koja su po njegovom nalogu radila na izvršenju prevoza.

Odsek 5.

UČEŠĆE VIŠE PREVOZILACA U PREVOZU POŠILJKE

Kad oni odgovaraju solidarno

Član 911 (član 677. ZOO)

Prevozilac koji poveri nekom drugom prevoziocu potpuno ili delimično izvršenje prevoza pošiljke koju je primio na prevoz, ostaje i dalje odgovoran za

njen prevoz od njenog prijema do predaje, ali ima pravo na naknadu od prevozioca kome je pošiljku poverio.

Ako drugi prevozilac od prvog prevozioca preuzme sa pošiljkom I PREVOZNU ISPRAVU SA SVOJSTVOM HARTIJE OD VREDNOSTI, on postaje ugovorna strana u ugovoru o prevozu, sa pravima i dužnostima solidarnog dužnika i solidarnog poverioca, čiji su udeli srazmerni njegovom učešću u prevozu.

Isto važi i kad se za izvršenje prevoza neke pošiljke obaveže jednim istim ugovorom više prevozilaca koji će učestvovati u prevozu jedan za drugim.

Svaki od više prevozilaca ima pravo zahtevati da se utvrdi stanje pošiljke u času kad mu se predaje radi izvršenja njegovog dela prevoza.

Solidarni prevozioci učestvuju u snošenju štete srazmerno njihovim udelima u prevozu, izuzev onog koji dokaže da šteta nije nastala dok je on prevozio pošiljku.

Prigovori učinjeni kasnijem prevoziocu dejstvuju i prema svim ranijim.

Alternativa: Stav 1. menja se tako da glasi:

Prevozilac koji (BEZ OVLAŠĆENJA) poveri nekom drugom prevoziocu potpuno ili delimično izvršenje prevoza pošiljke koju je primio na prevoz, ostaje i dalje odgovoran za njen prevoz od njenog prijema do predaje, ali ima pravo na naknadu od prevozioca kome je pošiljku poverio, A PREVOZILAC KOJI TO UČINI SA OVLAŠĆENJEM ODGOVARA ZA IZBOR TAKVOG PREVOZIOCA, IZUZEV AKO JE DRUKČIJE UGOVORENO PRVIM UGOVOROM O PREVOZU – ODGOVORNOST ZA RAD PODPREVOZIOCA.

Podeljena odgovornost prevozilaca

Član 912 (član 678. ZOO)

Kad u izvršenju prevoza iste pošiljke učestvuju jedan za drugim nekoliko prevozilaca koje je odredio pošiljalac, svaki od njih odgovara samo za svoj deo prevoza.

Odsek 6.

PRAVO ZALOGE

Kad prevozilac ima pravo zaloge

Član 913 (član 679. ZOO)

Radi obezbeđenja naplate naknade za prevoz i nužnih troškova koje je učinio u vezi sa prevozom, prevozilac ima pravo zaloge na stvarima koje su mu

predate radi prevoza i u vezi sa prevozom, dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.

Kad je u izvršenju prevoza učestvovalo više prevozioca jedan za drugim, njihova potraživanja u vezi sa izvršenjem prevoza obezbeđena su takođe ovom zalogom, i poslednji prevozioc je dužan, ako prevozna isprava ne sadrži što drugo, naplatiti sva potraživanja po prevoznoj ispravi.

Potraživanja ranijeg prevozioca, kao i njegovo pravo zaloge, prelaze po samom zakonu na docnijeg prevozioca koji mu je isplatio ta potraživanja.

To isto važi i ako prevozioc isplati otpremnikova potraživanja.

Sukob založnih prava

Član 914 (član 680. ZOO)

Kad pored založnog prava prevozioca postoje na istoj stvari istovremeno založna prava komisionara, otpremnika i skladištara, prvenstvo naplate imaju poverioci ma kog od ovih potraživanja nastalih otpremom ili prevozom, i to obratno redu kojim su nastala.

Ostala potraživanja komisionara i skladištara, kao i potraživanja otpremnika i prevozioca nastala davanjem predujmova, naplaćuju se tek po isplati potraživanja navedenih u prethodnom stavu, i to po redu kojim su nastala.

ODELJAK 3.

UGOVOR O PREVOZU LICA

Opšta odredba

Član 915 (član 681. ZOO)

Prevozioc je dužan da prevoz lica izvrši bezbedno onim prevoznim sredstvom koje je određeno ugovorom o prevozu i uz one uslove udobnosti i higijene koji se prema vrsti odnosnog prevoznog sredstva i udaljenosti puta smatraju neophodnim.

Pravo putnika na određeno mesto

Član 916 (član 682. ZOO)

Prevozioc je dužan dati putniku ono mesto i u onom prevoznom sredstvu, kako je ugovoreno.

Odgovornost prevozioca za zadocnjenje

Član 917 (član 683 ZOO)

Prevozilac je dužan prevesti putnika do određenog mesta na vreme.

On odgovara za štetu koju bi putnik pretrpeo zbog zadocnjenja, izuzev ako je do zadocnjenja došlo iz uzroka koji se nije mogao otkloniti ni pažnjom stručnjaka.

Alternativa: Stav 2. menja se tako da glasi:

ON ODGOVARA ZA ŠTETU KOJU BI PUTNIK PRETRPEO ZBOG ZADOCNJENJA, IZUZEV AKO JE ZADOCNJENJE PROUZROKOVANO OKOLNOSTIMA KOJE SE NISU MOGLE PREDVIDETI, NI IZBEĆI ILI SAVLADATI.

Odgovornost prevozioca za sigurnost putnika

Član 918 (član 684. ZOO)

Prevozilac odgovara za sigurnost putnika od početka do završetka prevoza, kako u slučaju prevoza uz naknadu, tako i u slučaju besplatnog prevoza, te je dužan naknaditi štetu koja nastane oštećenjem zdravlja, povredom ili smrću putnika, izuzev ako je prouzrokovana ISKLJUČIVOM KRIVICOM putnika ili stranim uzrokom koji se nije mogao predvideti ni izbeći ili otkloniti.

Ništave su odredbe ugovora, kao i opštih uslova prevoza, tarifa ili kog drugog opšteg akta, kojima se ova odgovornost smanjuje.

Alternativa: U stavu 1. reči: „stranim uzrokom koji se nije mogao predvideti ni izbeći ili otkloniti”, zamenjuju se rečima: „OKOLNOSTIMA KOJE SE NISU MOGLE PREDVIDETI, NI IZBEĆI ILI SAVLADATI”.

Odgovornost za prtljag predat na prevoz i za ostale stvari

Član 919 (član 685. ZOO)

Prtljag koji mu je putnik predao prevozilac je dužan prevesti u isto vreme kad i putnika i predati mu ga po završetku prevoza.

Za gubitak i oštećenje prtljaga prevozilac odgovara prema odredbama za prevoz stvari.

Za oštećenje stvari koje putnik drži sa sobom (ručni prtljag), prevozilac odgovara prema opštim pravilima o odgovornosti.

Alternativa: Dodaje se odeljak 4. koji glasi:

ODELJAK 4. ZASTARELOST PRAVA

Član 920

PRIMALAC, POŠILJALAC, PUTNIK ILI NASLEDNICI MOGU UVEK, PRIGOVOROM, DA OSTVARUJU SVOJA PRAVA PREMA PREVOZIOCU SAMO POD USLOVOM DA PRIGOVOR ULOŽE U ROKU OD GODINU DANA RAČUNAJUĆI, U SLUČAJU PROPASTI, GUBITKA I DOCNJE, OD DANA KADA JE ISPORUKA TREBALO DA SE IZVRŠI, A, U SLUČAJU OŠTEĆENJA, OD DANA KADA JE STVAR ILI PRTLJAG ISPORUČEN PRIMAOCU, I, U SLUČAJU ODGOVORNOSTI ZA SIGURNOST PUTNIKA I DOCNJU U PREVOZU PUTNIKA OD DANA IZVRŠENJA PREVOZA.

PO PRIGOVORU PREVOZILAC JE DUŽAN POSTUPITI U ROKU OD 30 DANA OD DANA PODNOŠENJA PRIGOVORA.

TUŽBE ZA NAKNADU ŠTETE PREMA PREVOZIOCU PO OSNOVU ODGOVORNOSTI ZA STVARI, LICA I PRTLJAG ZASTAREVAJU ZA GODINU DANA OD DANA ISTICANJA ROKA ZA POSTUPANJE PO PRIGOVORU, POD USLOVOM DA SU ULOŽILI BLAGOVREMENO PRIGOVOR I DA JE ISTEKAO ROK ZA POSTUPANJE PO NJEMU, KAO I DA NIJE IZGUBLJENO PRAVO NA TUŽBU PRIJEMOM STVARI ILI PRTLJAGA U SKLADU SA ZAKONOM.

PRETHODNE ODREDBE NE PRIMENJUJU SE U SLUČAJU DOKAZANE PREVARE, NAMERE I GRUBE NEPAŽNJE PREVOZIOCA.

Glava XXXIII UGOVOR O LICENCI

ODELJAK 1. OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 921 (član 686 ZOO)

Ugovorom o licenci obavezuje se davalac licence da sticalac licence ustupi, u celini ili delimično, pravo iskorišćavanja pronalaska, tehničkog znanja i iskustva PATENTA, DIZAJNA, žiga, uzorka ili modela, a sticalac licence se obavezuje da mu za to plati određenu naknadu.

Forma

Član 922 (član 687 ZOO)

Ugovor o licenci mora biti zaključen u pismenoj formi.

Trajanje licence

Član 923 (član 688 ZOO)

Licenca za iskorišćavanje patenta I DIZAJNA ne može biti zaključena za vreme duže od trajanja zakonske zaštite tih prava.

Isključiva licenca

Član 924 (član 689 ZOO)

Ugovorom o licenci sticalac licence stiče isključivo pravo iskorišćavanja predmeta licence samo ako je to izričito ugovoreno (isključiva licenca).

Ostale mogućnosti iskorišćavanja predmeta licence zadržava davalac licence.

Ako u ugovoru o licenci nije naznačeno o kakvoj je licenci reč, smatra se da mu je data neisključiva licenca.

Prostorno ograničenje prava iskorišćavanja

Član 925 (član 690 ZOO)

Pravo iskorišćavanja predmeta licence može biti prostorno ograničeno samo ako to nije protivno propisima o ZAŠTITI KONKURENCIJE.

Ako ugovorom o licenci nije prostorno ograničeno pravo iskorišćavanja predmeta licence, smatra se da je licenca prostorno neograničena.

ODELJAK 2.

OBAVEZE DAVAOCA LICENCE

Predaja predmeta licence

Član 926 (član 691 ZOO)

Davalac licence je dužan da sticaocu licence u određenom roku preda predmet licence.

Davalac licence je dužan da sticaocu licence preda SVU dokumentaciju potrebnu za praktičnu primenu predmeta licence.

Davanje uputstva i obaveštenja

Član 927 (član 692 ZOO)

Davalac licence je dužan da sticaocu licence daje sva uputstva i obaveštenja koja su potrebna za uspešno iskorišćavanje predmeta licence.

Obaveza garantovanja

Član 928 (član 693 ZOO)

Davalac licence garantuje sticaocu licence tehničku izvodljivost i tehničku upotrebljivost predmeta licence.

Jemstvo

Član 929 (član 694 ZOO)

Davalac licence jemči da pravo iskorišćavanja koje je predmet ugovora pripada njemu, da na njemu nema tereta i da nije ograničeno u korist nekog trećeg.

Ako je predmet ugovora isključiva licenca, davalac licence jemči da pravo iskorišćavanja nije ustupio drugome, ni potpuno ni delimično.

Davalac licence je dužan čuvati i braniti pravo ustupljeno sticaocu licence od svih zahteva trećih lica.

Obaveza davaoca isključive licence

Član 930 (član 695 ZOO)

Ako je ugovorena isključiva licenca, davalac licence ne može ni u kom vidu sam iskorišćavati predmet licence, niti njegove pojedine delove, niti to poveriti nekom drugom u granicama prostornog važenja licence.

Alternativa: Prethodni član se briše.

ODELJAK 3.

OBAVEZE STICAOCA LICENCE

Iskorišćavanje predmeta licence

Član 931 (član 696 ZOO)

Sticalac licence MOŽE iskorišćavati predmet licence na ugovoreni način, u ugovorenom obimu i u ugovorenim granicama.

Korišćenje naknadnih usavršavanja

Član 932 (član 697 ZOO)

Ako zakonom ili ugovorom nije drukčije određeno, sticalac licence nije ovlašćen da iskorišćava naknadna usavršavanja predmeta licence.

Čuvanje predmeta licence u tajnosti

Član 933 (član 698 ZOO)

Ako predmet licence sačinjava nepatentirani pronalazak ili tajno tehničko znanje i iskustvo, sticalac licence je dužan da ga čuva u tajnosti.

Kvalitet

Član 934 (član 699 ZOO)

Ako je uz licencu za proizvodnju ustupljena i licenca za upotrebu žiga, sticalac licence može stavljati u promet robu sa tim žigom samo ako je njen kvalitet isti kao što je kvalitet robe koju proizvodi davalac licence.

Suprotan sporazum nema pravno dejstvo.

Obeležavanje

Član 935 (član 700 ZOO)

Sticalac licence je dužan robu obeležiti oznakom o proizvodnji po licenci.

Naknada

Član 936 (član 701 ZOO)

Sticalac licence je dužan isplatiti davaocu licence ugovorenu naknadu u vreme i na način kako je to određeno ugovorom.

Podnošenje izveštaja

Član 937 (član 702 ZOO)

Ako se naknada određuje u zavisnosti od obima iskorišćavanja predmeta licence, sticalac licence je dužan podneti davaocu licence izveštaj o obimu iskorišćavanja i izvršiti obračun naknade svake godine, ako ugovorom nije za to određen kraći rok.

Izmena ugovorene naknade

Član 938 (član 703 ZOO)

Ako je ugovorena naknada postala očigledno nesrazmerna u odnosu na prihod koji sticalac licence ima od iskorišćavanja predmeta licence, zainteresovana strana može zahtevati izmenu ugovorene naknade.

**ODELJAK 4.
PODLICENCA**

Kad se može dati

Član 939 (član 704 ZOO)

Sticalac isključive licence može pravo iskorišćavanja predmeta licence ustupiti drugome (podlicenca).

Ugovorom se može predvideti da sticalac licence ne može dati drugome podlicencu, ili mu je ne može dati bez dozvole davaoca licence.

Alternativa: Stav 1. se briše.

Kad davalac može odbiti dozvolu

Član 940 (član 705 ZOO)

Kad je za davanje podlicence potrebna dozvola davaoca licence, ovaj je može odbiti sticaocu isključive licence samo iz ozbiljnih razloga.

Otkaz zbog nedozvoljene podlicence

Član 941 (član 706 ZOO)

Davalac licence može otkazati ugovor o licenci bez otkaznog roka ako je podlicenca data bez njegove dozvole, kad je ova prema zakonu ili prema ugovoru potrebna.

Neposredan zahtev davaoca licence

Član 942 (član 707 ZOO)

Ugovorom o podlicenci ne stvara se nikakav poseban pravni odnos između sticaoca podlicence i davaoca licence, čak ni kad je davalac licence dao potrebnu dozvolu za zaključenje podlicence.

Ali, davalac licence može, radi naplate svojih potraživanja od sticaoca licence nastalih iz licence, zahtevati neposredno od sticaoca podlicence isplatu iznosa koje ovaj duuguje davaocu podlicence po osnovu podlicence.

**ODELJAK 5.
PRESTANAK UGOVORA**

Protek određenog vremena

Član 943 (član 708 ZOO)

Ugovor o licenci zaključen na određeno vreme prestaje samim protekom vremena za koje je zaključen, te nije potrebno da bude otkazan.

Prećutno obnavljanje licence

Član 944 (član 709 ZOO)

Kad po proteku vremena za koje je ugovor o licenci bio zaključen sticalac licence produži da iskorišćava predmet licence, a davalac licence se tome ne protivi, smatra se da je zaključen nov ugovor o licenci neodređenog trajanja, pod istim uslovima kao i prethodni.

Obezbeđenja koja su treća lica dala za prvu licencu prestaju sa protekom vremena za koje je bila zaključena.

Otkaz

Član 945 (član 710 ZOO)

Ugovor o licenci čije trajanje nije određeno prestaje otkazom koji svaka strana može dati drugoj, poštujući određeni otkazni rok.

Ako otkazni rok nije ugovorom određen, iznosi šest meseci, s tim što davalac licence ne može otkazati ugovor tokom prve godine njegovog važenja.

Smrt, stečaj i likvidacija

Član 946 (član 711 ZOO)

U slučaju smrti davaoca licence, licenca se nastavlja sa njegovim naslednicima, ako drukčije nije ugovoreno.

U slučaju smrti sticaoca licence, licenca se nastavlja sa njegovim naslednicima koji produžavaju njegovu delatnost.

U slučaju stečaja ili likvidacije sticaoca licence davalac licence može raskinuti ugovor.

Glava XXXIV

OSTAVA

ODELJAK 1.

O OSTAVI UOPŠTE

Odsek 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 947 (član 712 ZOO)

Ugovorom o ostavi obavezuje se ostavoprimalac da primi stvar od ostavodavca, da je čuva i da je vrati kad je ovaj bude zatražio.

Predmet ostave mogu biti samo pokretne stvari.

Ostava tuđe stvari

Član 948 (član 713 ZOO)

Ugovor o ostavi može punovažno zaključiti u svoje ime i lice koje nije sopstvenik stvari, i ostavoprimac je dužan vratiti stvar njemu, izuzev ako bi doznao da je stvar ukradena.

Ako treće lice tužbom zahteva stvar od ostavoprimca kao sopstvenik, ostavoprimac je dužan saopštiti sudu od koga lica je stvar primio, a istovremeno obavestiti ostavodavca o podignutoj tužbi.

Odsek 2.

OBAVEZE OSTAVOPRIMCA

Obaveze čuvanja i obaveštavanja

Član 949 (član 714 ZOO)

Ostavoprimac je dužan čuvati stvar kao svoju sopstvenu, a ako je ostava uz naknadu, kao dobar privrednik, odnosno dobar domaćin.

Ako su ugovoreni mesto ili način čuvanja stvari, ostavoprimac ih može promeniti samo ako to zahtevaju promenjene okolnosti, inače odgovara i za slučajnu propast ili slučajno oštećenje stvari.

O svim promenama koje bi primetio na stvari i o opasnostima da budu oštećene na ma koji način ostavoprimac je dužan obavestiti ostavodavca.

Predaja stvari drugom na čuvanje

Član 950 (član 715 ZOO)

Ostavoprimac ne može bez pristanka ostavodavca, ili bez nužde, predati poverenu mu stvar drugome da je čuva, inače odgovara i za njenu slučajnu propast ili oštećenje.

Upotrebljavanje stvari

Član 951 (član 716 ZOO)

Ostavoprimac nema pravo da upotrebljava stvar poverenu mu na čuvanje.

U slučaju nedozvoljene upotrebe stvari, ostavoprimac dužuje ostavodavcu odgovarajuću naknadu i odgovara za slučajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili tom prilikom.

Kad je u ostavu data neka nepotrošna stvar i ostavoprimcu dozvoljeno da je upotrebljava, onda se na odnose ugovornih strana primenjuju odredbe o ugovoru

o posluži, a samo o pitanjima vremena i mesta vraćanja stvari odredbe o ugovoru o ostavi, ako ugovorne strane nisu što drugo odredile u tom pogledu.

Upotrebljavanje i predaja stvari drugome

Član 952 (član 717 ZOO)

Kad ostavoprimac bez pristanka ostavodavca i bez nužde suprotno ugovoru upotrebljava stvar, menja mesto ili način njenog čuvanja ili kad stvar preda na čuvanje drugom licu, on ne odgovara za slučajnu propast ili oštećenje stvari do kojih bi došlo i da je postupao u skladu sa ugovorom.

Vraćanje stvari

Član 953 (član 718 ZOO)

Ostavoprimac je dužan vratiti stvar čim je ostavodavac zatraži i to sa svim plodovima i drugim koristima od stvari.

Ako je određen rok za vraćanje stvari, ostavodavac može tražiti da mu se stvar vrati i pre isteka roka, izuzev kad rok nije ugovoren isključivo u interesu ostavodavca.

Vraćanje se vrši u mestu predaje stvari ostavoprimcu, ako ugovorom nije određeno neko drugo mesto, u kom slučaju ostavoprimac ima pravo na naknadu troškova prenosa stvari.

Alternativa: Dodaju se dva nova člana koja glase:

Kome se može vratiti stvar

Član 954

OSTAVILAC MOŽE ODREDITI KOME TREBA VRATITI STVAR. MEĐUTIM, U SLUČAJU SMRTI OSTAVODAVCA, OSTAVOPRIMAC JE DUŽAN VRATITI STVAR NASLEDNIKU U SVAKOM SLUČAJU, ČAK I AKO BI UGOVOROM BILO ODREĐENO DA SE U TOM SLUČAJU STVAR PREDA NEKOM DRUGOM LICU.

AKO JE OSTAVODAVAC ZAVEŠTANJEM ODREDIO KOME STVAR TREBA VRATITI, OSTAVOPRIMAC ĆE BITI DUŽAN DA JE PREDA TOM LICU, A NE NASLEDNIKU.

Odgovornost naslednika

Član 955

OBAVEZE OSTAVOPRIMCA PRELAZE NA NJEGOVE NASLEDNIKE.

ALI AKO JE NASLEDNIK OSTAVOPRIMCA PRODAO STVAR NE ZNAJUĆI DA ONA PRIPADA OSTAVODAVCU, ON JE DUŽAN SAMO PREDATI OVOME IZNOS KOJI JE PRIMIO NA IME CE-

NE, A AKO MU CENA JOŠ NIJE ISPLAĆENA, OSTAVODAVAC JE MOŽE ZAHTEVATI NEPOSREDNO OD KUPCA.

Odsek 3.

PRAVA OSTAVOPRIMCA

Naknada troškova i štete

Član 956 (član 719 ZOO)

Ostavoprimac ima pravo zahtevati od ostavodavca da mu naknadi troškove opravdano učinjene radi očuvanja stvari, kao i štetu koju je imao zbog ostave.

Naknada

Član 957 (član 720 ZOO)

Ostavoprimac nema pravo na naknadu za svoj trud, izuzev ako je naknada ugovorena, ako se ostavoprimac bavi primanjem stvari na čuvanje, ili ako se naknada mogla očekivati s obzirom na okolnosti posla.

Vraćanje stvari u slučaju besplatne ostave

Član 958 (član 721 ZOO)

Ostavoprimac koji se obavezao da besplatno čuva stvar određeno vreme može je vratiti ostavodavcu pre isteka ugovorenog roka ako bi samoj stvari preti-
la opasnost propasti ili oštećenja ili ako bi mu njeno dalje čuvanje moglo prouz-
rokovati štetu.

Ako rok nije ugovoren, ostavoprimac iz prethodnog stava može u svako
doba odustati od ugovora, ali je dužan ostavodavcu odrediti primeren rok za pre-
uzimanje stvari.

Odsek 4.

POSEBNI SLUČAJEVI OSTAVE

Neprava ostava

Član 959 (član 722 ZOO)

Kad su u ostavu date zamenljive stvari s pravom za ostavoprimca da ih pot-
roši i obavezom da vrati istu količinu stvari iste vrste, onda se na njegove odnose
sa ostavodavcem primenjuju odredbe o ugovoru o zajmu, a o vremenu i mestu

vraćanja odredbe o ugovoru o ostavi, ako ugovorne strane nisu što drugo odredili u tom pogledu.

Ostava u nuždi

Član 960 (član 723 ZOO)

Kome je stvar poverena u slučaju kakve nevolje, na primer u slučaju požara, zemljotresa, poplave, dužan je čuvati je sa povećanom pažnjom.

ODELJAK 2.

UGOSTITELJSKA OSTAVA

Ugostitelj kao ostavoprimac

Član 961 (član 724 ZOO)

Ugostitelj se smatra ostavoprimcem u pogledu stvari koje su gosti doneli i odgovara za njihov nestanak ili oštećenje najviše do iznosa utvrđenog posebnim propisom.

Ova odgovornost je isključena ako su stvari propale ili oštećene usled okolnosti koje se nisu mogle izbeći ili otkloniti, usled nekog uzroka u samoj stvari, ako su nestale ili oštećene ponašanjem samog gosta, ili ponašanjem lica koje je on doveo ili koja su mu došla u posetu.

Ugostitelj dužuje potpunu naknadu ako mu je gost predao stvar na čuvanje, kao i ako je šteta nastala njegovom krivicom ili krivicom lica za koje on odgovara.

Alternativa: U stavu 1. reči: „posebnim propisom”, zameniti rečima: „POSEBNIM UZANSAMA U UGOSTITELJSTVU”, a stav 2. zameniti sledećim stavom koji glasi:

OVA ODGOVORNOST JE ISKLJUČENA AKO SU STVARI PROPALE ILI OŠTEĆENE USLED SLUČAJA ILI USLED NEKOG UZROKA U SAMOJ STVARI, AKO SU NESTALE ILI OŠTEĆENE KRIVICOM SAMOG GOSTA, ILI KRIVICOM LICA KOJE JE ON DOVEO SA SOBOM ILI KOJA SU MU DOŠLA U POSEBU, ILI AKO SU OTETE ILI OŠTEĆENE NASILNO.

Obaveze ugostitelja da primi stvari na čuvanje

Član 962 (član 725 ZOO)

Ugostitelj je dužan primiti na čuvanje stvari koje gosti donesu i hoće da mu predaju na čuvanje, izuzev ako ne raspolaže podesnim prostorijama za njihov smeštaj, ili ako njihovo čuvanje prelazi njegove mogućnosti iz nekog drugog uzroka.

Ako ugostitelj neopravdano odbije da primi stvar na čuvanje, duguje potpunu naknadu štete koju gost usled toga pretrpi.

Dužnost gosta da prijavi štetu

Član 963 (član 726 ZOO)

Gost je dužan prijaviti nestanak ili oštećenje stvari čim dozna za njih, inače ima pravo na naknadu samo ako dokaže da je šteta nastala krivicom ugostitelja ili lica za koje on odgovara.

Objave o isključenju odgovornosti

Član 964 (član 727 ZOO)

Nemaju nikakvog pravnog dejstva objave istaknute u prostorijama ugostitelja kojima se isključuje, ograničava ili uslovljava njihova odgovornost za stvari koje su gosti doneli.

Pravo zadržavanja

Član 965 (član 728 ZOO)

Ugostitelj koji primi goste na noćenje ima pravo zadržati stvari koje su gosti doneli, do potpune naplate potraživanja za smeštaj i ostale usluge.

Proširenje primene odredaba o ugostiteljskoj ostavi

Član 966 (član 729 ZOO)

Odredbe o ugostiteljskoj ostavi shodno se primenjuju i na bolnice, pozorišta, garaže, kola za spavanje, organizovane kampove, sajmove, sportske objekte i slično.

Alternativa: Dodaje se nova glava koja glasi:

Glava XXXV

UGOVOR O ČUVANJU SPORNE STVARI (UGOVORNI SEKVESTAR)

Pojam

Član 967

UGOVOROM O ČUVANJU SPORNE STVARI OBAVEZUJE SE ČUVAR DA OD SVOJIH SAUGOVORNIKA, KOJI SE SPORE OKO NEKE STVARI, PRIMI TU STVAR DA JE ČUVA I UPRAVLJA

NJOM DOK SPOR NE BUDE RASPRAVLJEN, A OVI SE OBAVEZUJU DA MU ZA TO ISPLATE ODREĐENU NAKNADU.

PREDMET UGOVORNOG SEKVESTRA MOŽE BITI KAKO POKRETNNA, TAKO I NEPOKRETNNA STVAR.

Obaveza čuvara

Član 968

PORED BRIŽLJIVOG ČUVANJA STVARI ČUVAR JE DUŽAN PREDUZIMATI SVE ŠTO ZAHTEVA REDOVNA UPRAVA, I U TOM POGLEDU ON IMA POLOŽAJ NALOGOPRIMCA.

Vraćanje stvari

Član 969

ČUVAR MOŽE VRATITI STVAR KOJA MU JE POVERENA NA ČUVANJE SAMO LICU KOJE ODREDE SVI ZAJNTERESOVANI SPORAZUMNO, ILI LICU KOJE ODREDI SUD.

Vraćanje stvari pre vremena

Član 970

ČUVAR MOŽE ZAHTEVATI DA BUDE OSLOBOĐEN OD SVOJIH OBAVEZA PRE VREMENA, SAMO KAD ZA TO POSTOJE OZBILJNI RAZLOZI.

Naknada troškova i naknada za trud

Član 971

ČUVAR IMA PRAVO NA NAKNADU TROŠKOVA UČINJENIH RADI OČUVANJA STVARI I U OKVIRU REDOVNE UPRAVE, KAO I NAKNADU ZA SVOJ TRUD.

AKO VISINA NAKNADE ZA TRUD NIJE ODREĐENA UGOVOROM, ODREDIĆE JE SUD.

Glava XXXVI USKLADIŠTENJE

ODELJAK 1. OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 972 (član 730 ZOO)

Ugovorom o uskladištenju obavezuje se skladištar da primi i čuva određenu robu i da preduzima potrebne ili ugovorene mere radi njenog očuvanja u od-

redenom stanju, te da je preda na zahtev ostavodavca ili drugog ovlašćenog lica, a ostavodavac se obavezuje da mu za to plati određenu naknadu.

Prilikom predaje robe ostavodavac je dužan dati sva potrebna obaveštenja o njoj i izjaviti kolika je njena vrednost.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Obaveza javnog skladišta

Član 973

JAVNO SKLADIŠTE DUŽNO JE BRIŽLJIVO ČUVATI ROBU I NADGLEDATI JE, TE AKO BI SE NA ROBI DEŠAVALE KAKVE PROMENE, SKLADIŠTE JE DUŽNO OBAVESTITI O TOME OSTAVIOCA ROBE, A AKO POSTOJI OPASNOST DA SE ROBA POKVARI PRE NEGO ŠTO BI OSTAVILAC MOGAO PREDUZETI POTREBNE MERE, ONO JE DUŽNO PRODATI ROBU BEZ ODLAGANJA NA NAJPOGODNIJI NAČIN.

JAVNO SKLADIŠTE NE ODGOVARA ZA SLUČAJU PROPAST ILI OŠTEĆENJE STVARI, KAO NI ZA PROMENE U TEŽINI ILI OSOBINAMA ROBE KOJE BI BILE ISKLJUČIVO POSLEDICA NJENE PRIRODE ILI NJENIH NEDOSTATAKA ILI NENOG PAKOVANJA.

Isključenje odgovornosti i neke obaveze skladištara

Član 974 (član 731 ZOO)

Skladištar odgovara za štetu na robi osim ako dokaže da je šteta prouzrokovana usled okolnosti koje se nisu mogle izbeći ili otkloniti ili je prouzrokovana krivicom ostavodavca, manama ili prirodnim svojstvom robe, kao i neispravnom ambalažom.

Skladištar je dužan da upozori ostavodavca na mane, ili prirodna svojstva robe, odnosno na neispravnu ambalažu usled kojih može doći do štete na robi, čim je navedene nedostatke opazio ili morao opaziti.

Ako bi se na robi dešavale takve neotklonjive promene zbog kojih postoji opasnost da se roba pokvari ili propadne, skladištar je dužan, ako to po njegovom pozivu ne bi mogao na vreme da učini ostavodavac, prodati robu bez odlaganja na najpogodniji način.

Skladištar je obavezan da preduzima radnje radi očuvanja prava ostavodavca prema prevoziocu koji mu je predao robu za račun ostavodavca u oštećenom ili manljivom stanju.

Kad postoji dužnost osiguranja

Član 975 (član 732 ZOO)

Skladištar je dužan da osigura robu primljenu na čuvanje samo ako je to ugovoreno.

Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba da obuhvati osiguranje, skladištar je dužan da osigura robu od uobičajenih rizika.

Ograničenje naknade štete

Član 976 (član 733 ZOO)

Naknada štete koju je skladištar dužan platiti zbog propasti, umanjenja ili oštećenja robe za vreme od njenog prijema do predaje, ne može preći stvarnu vrednost robe, osim ako je štetu prouzrokovao namerno ili krajnjom nepažnjom.

Mešanje zamenljivih stvari

Član 977 (član 734 ZOO)

Skladištar ne može pomešati primljene zamenljive stvari sa stvarima iste vrste i iste kakvoće, osim ako je ostavodavac na to pristao, ili ako je očigledno da se radi o stvarima koje se mogu mešati bez opasnosti od nastanka štete za ostavodavca.

Ako su stvari pomešane, skladištar može na zahtev ovlašćenog lica bez sudelovanja ostalih ovlašćenih lica iz smeše zamenljivih stvari izdvojiti deo koji mu pripada.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Mešanje zamenljivih stvari raznih ostavilaca

Član 978

JAVNO SKLADIŠTE MOŽE POMEŠATI PRIMLJENE ZAMENLJIVE STVARI SA STVARIMA ISTE VRSTE I ISTE KAKVOĆE, IZUZEV AKO JE PRILIKOM PREDAJE STVARI SUPROTNO UGOVORENO.

NA ZAHTEV ZAINTERESOVANOG LICA JAVNO SKLADIŠTE MOŽE SAMOSTALNO IZ SMEŠE ZAMENLJIVIH STVARI IZDVOJITI ZASEBNO DEO KOJI MU PRIPADA.

Pregledanje robe i uzimanje uzoraka

Član 979 (član 735 ZOO)

Skladištar je dužan dozvoliti ovlašćenom licu da pregleda robu i da uzima uzorke od nje.

Potraživanje skladištara i pravo zaloge

Član 980 (član 736 ZOO)

Pored naknade za čuvanje, skladištar ima pravo na naknadu troškova koji su bili potrebni za očuvanje robe.

Za svoja potraživanja iz ugovora o uskladištenju i ostala potraživanja nastala u vezi sa čuvanjem robe on ima založno pravo na toj robi.

Podizanje robe i prodaja nepodignute robe

Član 981 (član 737 ZOO)

Ostavodavac može robu podići i pre ugovorenog roka.

Ako ostavodavac ne podigne robu po isteku ugovorenog roka ili po isteku godine dana ako nije ugovoren rok za čuvanje, skladištar može za njegov račun prodati robu na javnoj prodaji, ali je dužan obavestiti ga prethodno o svojoj nameri i ostaviti mu naknadni rok najmanje od osam dana da robu podigne.

Nedostaci pri prijemu robe

Član 982 (član 738 ZOO)

Primalac robe dužan je robu pregledati u trenutku njenog preuzimanja.

Ako prilikom preuzimanja robe primeti nedostatke, primalac je dužan da o tome odmah upozori skladištara, inače se smatra da je roba uredno primljena.

O nedostacima robe koji se nisu mogli utvrditi u trenutku preuzimanja, primalac je dužan da na pouzdan način obavesti skladištara u roku od osam dana, računajući od dana preuzimanja robe, inače se smatra da je roba uredno primljena.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Pretpostavka gubitka robe

Član 983

AKO SKLADIŠTAR U ODREĐENOM ROKU NE PREDA ROBU OSTAVODAVCU NA NJEGOV ZAHTEV, PRETPOSTAVLJA SE DA JE ROBA IZGUBLJENA, U KOM SLUČAJU SE SHODNO PRIMENJU ODREDBE O ODGOVORNOSTI KOPNENOG PREVOZIOCA ZA GUBITAK STVARI.

Primena pravila o ostavi

Član 984 (član 739 ZOO)

Na ugovore o uskladištenju shodno se primenjuju odredbe o ostavi.

ODELJAK 2. SKLADIŠNICA

Dužnost izdavanja skladišnice

Član 985 (član 740 ZOO)

Skladištar koji je na osnovu zakona ovlašćen da za robu primljenu na uskladištenje izda skladišnicu dužan ju je izdati ostavodavcu na njegov zahtev.

Sastojci i sadržina skladišnice

Član 986 (član 741 ZOO)

Skladišnica se sastoji iz priznanice i založnice.

Priznanica i založnica sadrže podatke: naziv, odnosno ime i zanimanje ostavodavca, njegovo sedište, odnosno prebivalište, naziv i sedište skladištara, datum i broj skladišnice, mesto gde se skladište nalazi, vrstu, prirodu i količinu robe, navod o tome do koga iznosa je roba osigurana, kao i ostale podatke potrebne za raspoznavanje robe i određivanje njene vrednosti.

Priznanica i založnica moraju se pozivati jedna na drugu.

Skladišnica za delove robe

Član 987 (član 742 ZOO)

Ostavodavac može zahtevati da skladištar podeli robu na određene delove i da mu za svaki deo izda zasebnu skladišnicu.

Ako je već dobio skladišnicu za celu količinu robe, on može zahtevati da skladištar podeli robu na određene delove i da mu, u zamenu za skladišnicu koju je dobio, izda posebne skladišnice za svaki pojedini deo.

Ostavodavac može zahtevati da mu skladištar izda skladišnicu samo za jedan deo zamenljive robe koji je ostavio kod njega.

Prava imaoaca skladišnice

Član 988 (član 743 ZOO)

Imalac skladišnice ima pravo zahtevati da mu se preda roba označena u njoj.

On može raspolagati robom označenom u skladišnici prenošenjem skladišnice.

Prenošenje priznanice i založnice

Član 989 (član 744 ZOO)

Priznanica i založnica mogu se prenositi indosamentom, zajedno ili odvojeno.

Prilikom svakog prenosa na njima mora biti ubeležen datum.

Na zahtev prijemnika priznanice ili založnice, prenos na njega prepisaće se u registar skladišta, gde će se ubeležiti i njegovo sedište odnosno prebivalište.

Pravo imaoca priznanice

Član 990 (član 745 ZOO)

Prenos priznanice bez založnice daje prijemniku pravo da zahteva da mu se preda roba samo ako isplati imaocu založnice, ili položi skladištaru za imaoca založnice, iznos koji treba da mu bude isplaćen na dan dospelosti potraživanja.

Imalac priznanice bez založnice može zahtevati da se roba proda, ako se postignutom cenom može isplatiti iznos na koji ima pravo imalac založnice, s tim da se ostvareni višak preda njemu.

Kad se radi o zamenljivim stvarima, imalac priznanice bez založnice može zahtevati da mu skladištar preda jedan deo robe pod uslovom da položi skladištaru za račun imaoca založnice odgovarajući iznos u novcu.

Prava imaoca založnice

Član 991 (član 746 ZOO)

Prenos založnice bez priznanice daje prijemniku pravo zaloge na robu.

Prilikom prvog prenosa, na založnici moraju biti ubeleženi naziv odnosno ime i zanimanje poverioca, njegovo poslovno sedište, odnosno prebivalište, iznos njegovog potraživanja, računajući i kamate, i datum dospevanja.

Prvi prijemnik založnice dužan je bez odlaganja prijaviti skladištaru da je na njega izvršen prenos založnice, a skladište je dužno prepisati taj prenos u svoj registar i na samoj založnici zabeležiti da je ovaj prepis izvršen.

Bez obavljanja radnji iz prethodnog stava, založnica se ne može dalje prenositi indosamentom.

Založnica koja ne sadrži iznos potraživanja založnog poverioca, obavezuje u korist založnog poverioca celokupnu vrednost stvari navedenu u njoj.

Protest zbog neisplate i prodaje robe

Član 992 (član 747 ZOO)

Imalac založnice bez priznanice, kome ne bude isplaćeno u roku potraživanja obezbeđeno založnicom, dužan je, pod pretnjom gubitka prava da zahteva isplatu od prenosilaca, podići protest prema Zakonu o menici.

Imalac založnice koji je podigao protest može po proteku osam dana od dospelosti potraživanja zahtevati prodaju založene robe, a isto pravo pripada i prenosiocu koji je isplatio imaocu založnice potraživanje obezbeđeno založnicom.

Od iznosa postignutog prodajom izdvaja se potrebna svota za podmirenje troškova prodaje, potraživanja skladištara iz ugovora o uskladištenju i ostalih njegovih potraživanja nastalih u vezi sa ostavljenom robom, zatim se isplaćuje obezbeđeno potraživanje imaoca založnice, a ostatak pripada imaocu priznanice.

Zahtev isplate od prenosilaca založnice

Član 993 (član 748 ZOO)

Imalac založnice može zahtevati isplatu od prenosioca tek ako nije mogao postići potpuno namirenje prodajom založene robe.

Ovaj zahtev mora biti podignut u roku određenom u Zakonu o menici za zahtev prema indosantima, i taj rok počinje teći od dana kad je izvršena prodaja robe.

Imalac založnice gubi pravo da zahteva isplatu od prenosilaca ako ne bude zahtevao prodaju robe najdalje u roku od mesec dana od protesta.

Glava XXXVII

NALOG

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 994 (član 749 ZOO)

Ugovorom o nalogu obavezuje se nalogoprimac prema nalogodavcu da za njegov račun preduzme određene poslove.

Istovremeno se nalogoprimac ovlašćuje na preduzimanje tih poslova.

Nalogoprimac ima pravo na naknadu za svoj trud, osim ako je drukčije ugovoreno ili proizlazi iz prirode međusobnog odnosa.

Alternativa: U stavu 1. ispred reči: „poslove”, dodaje se reč: „PRAVNE”.

Alternativa: Dodaju se tri nova člana koja glase:

Prećutno zaključenje

Član 995

UGOVOR O NALOGU JE ZAKLJUČEN I KAD ONAJ KOME JE IZVRŠENJE POSLA PONUĐENO ISTI IZVRŠI NE IZJAŠNJAVAJUĆI SE DA GA PRIHVATA.

Sposobnost

Član 996

ZA ZAKLJUČENJE PUNOVAŽNOG UGOVORA O NALOGU NALOGODAVAC MORA IMATI POSLOVNU SPOSOBNOST POTREBNU ZA PREDUZIMANJE PRAVNOG POSLA KOJI POVERAVA NALOGODAVCU.

KAD NALOGOPRIMAC IMA PRAVO NA NAGRADU ZA SVOJ TRUD, NALOGODAVAC MORA IMATI SPOSOBNOST DA SE OBAVEŽE.

Poslovno nesposoban nalogoprimac

Član 997

AKO JE UGOVOR O NALOGU ZAKLJUČEN SA POSLOVNO NESPOSOBNIM LICEM KOJE JE SPOSOBNO ZA RASUĐIVANJE, PRAVNI POSLOVI KOJE ONO OBAVI IMAJU DEJSTVO NEPOSREDNO PREMA NALOGODAVCU KAO DA IH JE OBAVILO POSLOVNO SPOSOBNO LICE, A ZA NJEGOVE ODOSE SA NALOGODAVCEM VAŽE PRAVILA O PRAVNIM POSLOVIMA POSLOVNO NESPOSOBNIH LICA.

Lica dužna da odgovore na ponudu naloga

Član 998 (član 750 ZOO)

Ko se bavi vršenjem tuđih poslova kao zanimanjem ili se javno nudi za vršenje tih poslova, dužan je, ako neće da prihvati ponuđeni nalog koji se odnosi na te poslove, da o tome bez odlaganja obavesti drugu stranu, inače odgovara za štetu koju bi ova pretrpela zbog toga.

ODELJAK 2.
OBAVEZE NALOGOPRIMCA

Izvršenje naloga kako glasi

Član 999 (član 751 ZOO)

Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog prema primljenim uputstvima, sa pažnjom dobrog privrednika, odnosno dobrog domaćina, ostajući u njegovim granicama i u svemu paziti na interese nalogodavca i njima se rukovoditi.

Kad nalogoprimac smatra da bi izvršenje naloga po dobijenim uputstvima bilo od štete za nalogodavca, on je dužan skrenuti na to njegovu pažnju i tražiti nova uputstva.

Ako nalogodavac nije dao određena uputstva o poslu koji treba obaviti, nalogoprimac je dužan, rukovodeći se interesima nalogodavca, postupiti kao dobar privrednik, odnosno dobar domaćin, a ako je nalog bez naknade, kako bi u istim okolnostima postupio u sopstvenoj stvari.

Odstupanje od naloga i uputstava

Član 1000 (član 752 ZOO)

Od dobijenog naloga i uputstava nalogoprimac može odstupati samo sa saglasnošću nalogodavca, a kada mu zbog kratkoće vremena ili iz kog drugog uzroka nije moguće tražiti saglasnost nalogodavca, on može odstupiti od naloga i uputstava samo ako je po proceni svih okolnosti, mogao osnovano smatrati da to zahtevaju interesi nalogodavca.

Ako nalogoprimac prekorači granice naloga ili odstupi od dobijenih uputstava van slučaja predviđenog u prethodnom stavu, neće se smatrati za nalogoprimca, već za poslovođu bez naloga, izuzev ako nalogodavac naknado odobri ono što je uradio.

Zamena izvršioca naloga

Član 1001 (član 753 ZOO)

Nalogoprimac je dužan izvršiti nalog lično.

On može poveriti izvršenje naloga drugome samo ako mu je nalogodavac to dozvolio, kao i ako je na to prinuđen okolnostima.

U tim slučajevima on odgovara samo za izbor zamenika i za uputstva koja mu je dao.

U ostalim slučajevima on odgovara za rad zamenika, kao i za slučajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili kod zamenika.

Nalogodavac može u svakom slučaju zahtevati neposredno od zamenika izvršenje obaveze iz naloga.

Polaganje računa

Član 1002 (član 754 ZOO)

O izvršenom poslu nalogoprimac je dužan položiti račun i predati bez odugovlačenja nalogodavcu sve što je primio na osnovu obavljanja poverenih poslova, bez obzira na to da li je ono što je primio za nalogodavca bilo dugovano ovome ili ne.

Podnošenje izveštaja

Član 1003 (član 755 ZOO)

Nalogoprimac je dužan na zahtev nalogodavca podneti izveštaj o stanju poslova i položiti račun i pre određenog vremena.

Odgovornost za upotrebu nalogodavčevog novca

Član 1004 (član 756 ZOO)

Ako se nalogoprimac služio za svoje potrebe novcem koji je primio za nalogodavca, dužan je platiti kamatu po najvišoj dozvoljenoj ugovornoj stopi, računajući od dana upotrebe, a na ostali dugovani novac koji nije predao na vreme, zateznu kamatu, računajući od dana kad ga je bio dužan predati.

Solidarna odgovornost nalogoprimaca

Član 1005 (član 757 ZOO)

Ako je vršenje nekog posla povereno nekolicini istim nalogom da ga zajednički vrše, oni odgovaraju solidarno za obaveze iz tog naloga, ako što drugo nije ugovoreno.

ODELJAK 3.

OBAVEZE NALOGODAVCA

Predujmljivanje novca

Član 1006 (član 758 ZOO)

Nalogodavac je dužan na zahtev nalogoprimca dati mu izvesnu svotu novca za predviđene izdatke.

Naknada troškova i preuzimanje obaveza

Član 1007 (član 759 ZOO)

Nalogodavac je dužan naknaditi nalogoprimcu, čak i ako njegov trud bez njegove krivice nije imao uspeha, sve potrebne troškove koje je učinio za izvršenje naloga, sa kamatom od dana kad su učinjeni.

On je dužan preuzeti obaveze koje je nalogoprimac uzeo na sebe vršeći u svoje ime poverene mu poslove, ili ga na koji drugi način osloboditi tih obaveza.

Naknada štete

Član 1008 (član 760 ZOO)

Nalogodavac je dužan naknaditi nalogoprimcu štetu koju je ovaj pretrpeo bez svoje krivice u vršenju naloga.

Visina naknade

Član 1009 (član 761 ZOO)

Ako drukčije nije ugovoreno, nalogodavac duguje naknadu u uobičajenoj visini, a ako o tome nema običaja, onda pravičnu naknadu.

Isplata naknade

Član 1010 (član 762 ZOO)

Ukoliko nije drukčije ugovoreno, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu naknadu po obavljenom poslu.

Ako je nalogoprimac bez svoje krivice samo delimično obavio nalog, ima pravo na srazmerni deo naknade.

U slučaju kad bi unapred ugovorena naknada bila u očiglednoj nesrazmeri sa učinjenim uslugama, nalogodavac može zahtevati njeno smanjenje.

Pravo zaloge

Član 1011 (član 763 ZOO)

Radi obezbeđenja naknade i troškova nalogoprimac ima pravo zaloge na pokretnim stvarima nalogodavca koje je dobio po osnovu naloga, kao i na novčanim iznosima koje je naplatio za račun nalogodavca.

Solidarna odgovornost nalogodavaca

Član 1012 (član 764 ZOO)

Ako je više njih poverilo nalogoprimcu izvršenje naloga, oni mu odgovaraju solidarno.

**ODELJAK 4.
PRESTANAK NALOGA**

Odustanak od ugovora

Član 1013 (član 765 ZOO)

Nalogodavac može odustati od ugovora.

U slučaju odustanka od ugovora u kome nalogoprimcu pripada naknada za njegov trud, nalogodavac je dužan isplatiti nalogoprimcu odgovarajući deo naknade, i naknaditi mu štetu koju je pretrpeo odustankom od ugovora, ako za odustanak nije bilo osnovanih razloga.

Otkaz

Član 1014 (član 766 ZOO)

Nalogoprimac može otkazati nalog kad hoće, samo ne u nevreme.

On je dužan naknaditi nalogodavcu štetu koju je ovaj pretrpeo zbog otkaza naloga u nevreme, izuzev kad su za otkaz postojali osnovani razlozi.

Nalogoprimac je dužan produžiti posle otkaza poslove koji ne trpe odlaganje, dok nalogodavac ne bude u mogućnosti da preuzme brigu o njima.

Smrt, prestanak pravnog lica

Član 1015 (član 767 ZOO)

Nalog prestaje smrću nalogoprimca.

Naslednici nalogoprimca dužni su da o njegovoj smrti što pre obaveste nalogodavca i preuzmu što je potrebno za zaštitu njegovih interesa, dok ne bude u stanju da sam preuzme brigu o njima.

Nalog prestaje smrću nalogodavca samo ako je tako ugovoreno ili ako se nalogoprimac primio naloga s obzirom na svoje lične odnose sa nalogodavcem.

U tom slučaju nalogoprimac je dužan produžiti poverene poslove, ako bi inače nastupila šteta za naslednike, dok ovi ne budu u mogućnosti da sami preuzmu brigu o njima.

Ako je nalogodavac ili nalogoprimac neko pravno lice, nalog prestaje kad to lice prestane postojati.

Stečaj, lišenje poslovne sposobnosti

Član 1016 (član 768 ZOO)

Nalog prestaje kad nalogodavac ili nalogoprimac padne pod stečaj ili bude potpuno ili delimično lišen poslovne sposobnosti.

Čas prestanka naloga

Član 1017 (član 769 ZOO)

Kad je nalogodavac odustao od ugovora, kao i kad je umro ili pao pod stečaj, ili potpuno ili delimično lišen poslovne sposobnosti, nalog prestaje u času kad je nalogoprimac saznao za događaj zbog koga nalog prestaje.

Kad je nalogoprimcu izdato pismeno punomoćje dužan ga je vratiti po prestanku naloga.

Izuzeci

Član 1018 (član 770 ZOO)

Kad je nalog dat da bi nalogoprimac mogao postići ispunjenje nekog svog potraživanja od nalogodavca, nalogodavac ne može odustati od ugovora i nalog ne prestaje ni smrću, ni stečajem nalogodavca ili nalogoprimca, ni kad jedan od njih bude potpuno ili delimično lišen poslovne sposobnosti.

Glava XXXVIII

KOMISION

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1019 (član 771 ZOO)

Ugovorom o komisionu obavezuje se komisionar da za naknadu (proviziju) obavi u svoje ime i za račun komitenta jedan ili više poslova koje mu poverava komitent.

Komisionar ima pravo na naknadu i kad ova nije ugovorena.

Primena odredbi o ugovoru o nalogu

Član 1020 (član 772 ZOO)

Na ugovor o komisionu shodno se primenjuju odredbe o nalogu, ukoliko pravilima o komisionu nije drukčije određeno.

Zaključenje posla pod uslovima različitim od naloga

Član 1021 (član 773 ZOO)

Ako je komisionar zaključio neki posao po nepovoljnijim uslovima od onih određenih nalogom kad to nije smeo, dužan je naknaditi komitentu razliku, kao i prouzrokovanu štetu.

U slučaju iz prethodnog stava komitent može odbiti da prihvati zaključeni posao, pod uslovom da o tome odmah obavesti komisionara.

Ali, komitent gubi to pravo ako komisionar pokaže spremnost da mu odmah isplati razliku i naknadi prouzrokovanu štetu.

Ako je posao zaključen po povoljnijim uslovima od onih određenih nalogom, sva tako postignuta korist pripada komitentu.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Kreditiranje saugovornika

Član 1022

KOMISIONAR MOŽE DATI KREDIT SAUGOVORNIKU, ILI MU IZVRŠITI ISPLATU UNAPRED, SAMO SA PRISTANKOM KOMITENTA.

OD KOMISIONARA KOJI JE NEOVLAŠĆENO PRODAO ROBU NA KREDIT MOŽE KOMITENT ZAHTEVATI DA MU KAO DUŽNIK ODMAH ISPLATI CENU, KOJU BI DOBIO DA JE ROBU PREDAO ZA GOTOVO.

AKO JE KOMISIONAR PRODAO ROBU ZA GOTOVO, A PO UPUTSTVU JE BIO DUŽAN PRODATI JE NA KREDIT, KOMITENT MOŽE O ROKU KOJI JE U UPUTSTVU OZNAČIO ZA ISPLATU CENE ZAHTEVATI OD KOMISIONARA CENU KOJA BI SE BILA POSTIGLA DA JE ROBA PRODATA NA KREDIT.

Prodaja robe prezaduženom licu

Član 1023 (član 774 ZOO)

Komisionar odgovara komitentu za štetu ako je prodao robu licu za čiju je prezaduženost znao ili je mogao znati.

Kad sam komisionar kupuje robu komitenta ili mu prodaje svoju robu

Član 1024 (član 775 ZOO)

Komisionar kome je povereno da proda ili da kupi neku robu kotiranu na berzi ili na tržištu može, ako mu je komitent to dozvolio, zadržati robu za sebe kao kupac, odnosno isporučiti je kao prodavac, po ceni u vreme izvršenja poverenog posla.

U tom slučaju između komisionara i komitenta nastaju odnosi iz ugovora o prodaji.

Ako se berzanska, odnosno tržišna cena i cena koju je odredio komitent ne slažu, komisionar – prodavac ima pravo na manju od ove dve cene, a komisionar – kupac dužan je platiti veću.

ODELJAK 2. OBAVEZE KOMISIONARA

Čuvanje i osiguranje

Član 1025 (član 776 ZOO)

Komisionar je dužan čuvati poverenu robu sa pažnjom dobrog privrednika.

On odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje robe ako je nije osigurao, a prema nalogu je bio dužan to učiniti.

Obaveštenje o stanju primljene robe

Član 1026 (član 777 ZOO)

Prilikom preuzimanja robe od prevozioca, koju mu je poslao komitent, komisionar je dužan utvrditi njeno stanje i bez odlaganja izvestiti komitenta o danu prispeća robe, kao i o vidljivim oštećenjima ili manjku, inače odgovara za štetu koja bi zbog tog propuštanja nastala za komitenta.

On je dužan preduzeti sve potrebne mere radi očuvanja prava komitenta prema odgovornom licu.

Obaveštenje o promenama na robi

Član 1027 (član 778 ZOO)

Komisionar je dužan obavestiti komitenta o svim promenama na robi zbog kojih bi ona mogla izgubiti od svoje vrednosti, a ako nema vremena za čekanje njegovih uputstava, ili ako on odugovlači sa davanjem uputstava, u slučaju opasnosti znatnijeg oštećenja robe, komisionar je dužan prodati je na najpogodniji način.

Saopštavanje komitentu imena saugovarača

Član 1028 (član 779 ZOO)

Komisionar je dužan saopštiti komitentu sa kojim je licem obavio posao koji mu je komitent poverio.

Ovo pravilo ne važi u slučaju prodaje pokretnih stvari koja se vrši preko komisionih prodavnica, osim ako nije drukčije ugovoreno.

Polaganje računa

Član 1029 (član 780 ZOO)

Komisionar je dužan položiti račun o obavljenom poslu bez nepotrebnog odlaganja.

On je dužan predati komitentu sve što je primio po osnovu posla izvršenog za njegov račun.

Komisionar je dužan preneti na komitenta potraživanja i ostala prava koja je stekao prema trećem sa kojim je obavio posao u svoje ime i za njegov račun.

Posebna odgovornost komisionara

Član 1030 (član 781 ZOO)

Komisionar odgovara za ispunjenje obaveza svog saugovarača samo ako je posebno jemčio da će on svoje obaveze ispuniti (delkredere), u kom slučaju on odgovara solidarno sa njim.

Komisionar koji je jemčio za ispunjenje obaveza svog saugovarača ima pravo i na posebnu naknadu (delkredere provizija).

ODELJAK 3.

OBAVEZE KOMITENTA

Naknada (provizija)

Član 1031 (član 782 ZOO)

Komitent je dužan isplatiti komisionaru naknadu kad bude izvršen posao koji je komisionar obavio, kao i ako izvršenje posla bude sprečeno nekim uzrokom za koji odgovara komitent.

U slučaju postupnog izvršavanja, komisionar može zahtevati srazmeran deo naknade posle svakog delimičnog ispunjenja.

Ako ne dođe do izvršenja zaključenog posla iz uzroka za koji ne odgovara, ni komisionar ni komitent, komisionar ima pravo na odgovarajuću naknadu za svoj trud.

Komisionar koji je neverno postupio prema komitentu nema pravo na naknadu.

Visina naknade

Član 1032 (član 783 ZOO)

Ako iznos naknade nije određen ugovorom ili tarifom, komisionaru pripada naknada prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu.

Ako je u datom slučaju naknada nesrazmerno velika prema obavljenom poslu i postignutom rezultatu, sud je može, na zahtev komitenta, sniziti na pravičan iznos.

Naknada troškova

Član 1033 (član 784 ZOO)

Komitent je dužan naknaditi komisionaru troškove koji su bili potrebni za izvršenje naloga sa kamatom od dana kad su učinjeni.

Komitent je dužan dati komisionaru posebnu naknadu za upotrebu njegovih skladišta i transportnih sredstava, ako ona nije obuhvaćena naknadom za izvršenje posla.

Predujmljivanje novca komisionaru

Član 1034 (član 785 ZOO)

Ako ugovorom o komisionu nije što drugo određeno, ODNOSNO AKO NE POSTOJI TAKAV OBIČAJ, komitent nije dužan predujmiti komisionaru potrebna sredstva za obavljanje poverenog posla.

ODELJAK 4.

ZALOŽNO PRAVO

Član 1035 (član 786 ZOO)

Komisionar ima pravo zaloge na stvarima koje su predmet ugovora o komisionu dok se te stvari nalaze kod njega, ili kod nekog koji ih drži za njega ili dok on ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.

Iz vrednosti tih stvari komisionar može naplatiti pre ostalih komitentovih poverilaca svoja potraživanja po osnovu svih komisionih poslova sa komitentom kao i po osnovu zajmova i predujmova datih komitentu, bez obzira na to da li su nastala u vezi sa tim stvarima ili nekim drugim.

Pravo prvenstvene naplate ima komisionar iz potraživanja koje je, izvršavajući nalog, stekao za račun komitenta.

ODELJAK 5.
ODNOSI SA TREĆIM LICIMA

Komitentova prava na potraživanja iz posla sa trećim

Član 1036 (član 787 ZOO)

Komitent može zahtevati ispunjenje potraživanja iz posla koji je komisionar zaključio sa trećim i za njegov račun tek pošto mu ih komisionar ustupi.

Ali, u pogledu odnosa komitenta sa komisionarom i njegovim poveriocima, ova se potraživanja od svog nastanka smatraju kao komitentova potraživanja.

Ograničenje prava komisionarevih poverilaca

Član 1037 (član 788 ZOO)

Poverioci komisionara ne mogu radi naplate svojih potraživanja, ni u slučaju njegovog stečaja, preduzeti mere izvršenja na pravima i stvarima koje je komisionar, izvršavajući nalog, stekao u svoje ime, ali za račun komitenta, izuzev ako se radi o potraživanjima nastalim u vezi sa sticanjem tih prava i stvari.

Stečaj komisionara

Član 1038 (član 789 ZOO)

U slučaju stečaja komisionara komitent može zahtevati izlučenje iz stečajne mase stvari koje je predao komisionaru radi prodaje za njegov račun, kao i stvari koje je komisionar nabavio za njegov račun.

U istom slučaju komitent može zahtevati od trećeg kome je komisionar predao stvari, da mu isplati njihovu cenu, odnosno njen još neisplaćeni deo.

Glava XXXIX
UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1039 (član 790 ZOO)

Ugovorom o trgovinskom zastupanju obavezuje se zastupnik da se stalno stara da treća lica zaključuju ugovore sa njegovim nadlogodavcem, i da u tom smi-

slu posreduje između njih i nalogodavca, kao i da po dobijenom ovlaštenju zaključuje ugovore sa trećim licima u ime i za račun nalogodavca, a ovaj se obavezuje da mu za svaki zaključen ugovor isplati određenu naknadu (proviziju).

Nalogodavac može imati na istom području za istu vrstu poslova više zastupnika.

Jedan zastupnik ne može bez pristanka nalogodavca preuzeti obavezu da na istom području i za istu vrstu poslova radi za drugog nalogodavca.

Alternativa: Prethodni član se menja tako da glasi:

UGOVOROM O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU OBAVEZUJE SE ZASTUPNIK DA ĆE ZA VREME TRAJANJA UGOVORA PREGOVARATI S TREĆIM LICIMA O ZAKLJUČENJU UGOVORA U IME I ZA RAČUN NALOGODAVCA I DA ĆE, AKO JE TAKO UGOVORENO, I ZAKLJUČIVATI UGOVORE S TREĆIM LICIMA U IME I ZA RAČUN NALOGODAVCA, A NALOGODAVAC SE OBAVEZUJE DA ĆE ZASTUPNIKU ZA SVAKI UGOVOR KOJI JE ON ZAKLJUČIO ILI KOJI JE ZAKLJUČEN NJEGOVI DELOVANJEM PLATITI ODREĐENU PROVIZIJU.

ZASTUPNIKOM IZ PRETHODNOG STAVA NEĆE SE SMATRATI LICE KOJE JE PO OVOM ILI POSEBNOM ZAKONU OVLAŠĆENO NA ZASTUPANJE DRUGOG LICA.

Nalogodavac može imati na istom području za istu vrstu poslova više zastupnika.

Zastupanje drugog nalogodavca

Član 1040 (član 790 stav 3 ZOO)

Zastupnik ne može bez pristanka nalogodavca preuzeti obavezu da na istom području i za istu vrstu poslova radi za drugog nalogodavca.

Forma

Član 1041 (član 791 ZOO)

Ugovor o trgovinskom zastupanju mora biti zaključen u pismenoj formi.

Punomoćje

Član 1042

ZASTUPNIK MOŽE ZAHTEVATI OD NALOGODAVCA DA MU IZDA PUNOMOĆJE.

Primanje ispunjenja

Član 1043 (član 793 ZOO)

Zastupnik ne može zahtevati ni primati ispunjenje potraživanja svog nalogodavca, ako za to nije posebno ovlašćen.

Izjave zastupnika i izjave zastupniku

Član 1044 (član 794 i 795 ZOO)

Zastupnik je ovlašten radi očuvanja ili vršenja prava svog nalogodavca davati potrebne izjave njegovom saugovaraču.

Saugovarač zastupnika može takođe punovažno davati zastupniku izjave koje se tiču nedostatka predmeta ugovora, kao i druge izjave u vezi s tim ugovorom, radi očuvanja i vršenja prava iz ugovora.

Mere obezbeđenja

Član 1045 (član 796 ZOO)

Radi zaštite interesa nalogodavca zastupnik može zahtevati preduzimanje potrebnih mera obezbeđenja.

ODELJAK 2.

OBAVEZE ZASTUPNIKA

Staranje o interesima nalogodavca

Član 1046 (član 797)

ZASTUPNIK JE DUŽAN STARATI SE O INTERESIMA NALOGODAVCA I U SVIM POSLOVIMA KOJE PREDUZIMA POSTUPATI U SKLADU S NAČELOM SAVESNOSTI I POŠTENJA I PAŽNJOM DOBROG PRIVREDNIKA.

ZASTUPNIK JE NAROČITO DUŽAN PREDUZIMATI SVE ŠTO JE POTREBNO KAKO BI POSREDOVAO I PREDUZIMAO POSLOVE ZA KOJE JE OVLAŠĆEN, DRŽEĆI SE PRITOM RAZUMNIH UPUTSTAVA NALOGODAVCA.

ODREDBE UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU SUPROTNE ODREDBAMA PRETHODNIH STAVOVA NIŠTAVE SU.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Kad je sprečen da obavlja poslove

Član 1047

AKO JE ZASTUPNIK SPREČEN DA OBAVLJA POSLOVE NA KOJE SE OBAVEZAO, DUŽAN JE O TOME OBAVESTITI NALOGODAVCA BEZ ODLAGANJA, INAČE ĆE MU ODGOVARATI ZA ŠTETU.

Dužnost obaveštavanja

Član 1048 (član 787 st. 3. ZOO)

ZASTUPNIK JE DUŽAN DAVATI NALOGODAVCU SVA POTREBNA OBAVEŠTENJA O STANJU NA TRŽIŠTU, NAROČITO ONA KOJA SU ZNAČAJNA ZA SVAKI POJEDINI POSAO.

ZASTUPNIK JE DUŽAN NALOGODAVCA REDOVNO OBAVEŠTAVATI O ISPUNJENJU SVOJIH UGOVORNIH OBAVEZA, O TREĆIM LICIMA KOJA SU SPREMNA PREGOVARATI S NALOGODAVCEM ILI S NJIME ZAKLJUČITI UGOVOR, TE O UGOVORIMA KOJE JE ZAKLJUČIO U IME I ZA RAČUN NALOGODAVCA.

ODREDBE UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU SUPROTNE ODREDBAMA PRETHODNIH STAVOVA NIŠTAVE SU.

Postupanje po uputstvima

Član 1049

U VOĐENJU PREGOVORA I PRI ZAKLJUČIVANJU UGOVORA ZASTUPNIK JE DUŽAN POSTUPATI PO UPUTSTVIMA NALOGODAVCA.

Čuvanje tajni

Član 1050 (član 799 ZOO)

Zastupnik je dužan čuvati poslovne tajne svog nalogodavca koju je doznao u vezi s poverenim poslom.

On odgovara ako ih iskoristi ili drugome otkrije i posle prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju.

Alternativa: U stavu 1. reči: „poslovne tajne”, zamenjuju se rečima: „POSLOVNU, PROFESIONALNU I SLUŽBENU TAJNU.”

Vraćanje stvari datih na upotrebu

Član 1051 (član 800 ZOO)

Nakon prestanka ugovora o trgovinskom zastupanju zastupnik je dužan vratiti nalogodavcu sve stvari koje mu je ovaj predao na upotrebu za vreme trajanja ugovora, OSIM AKO JE ŠTO DRUGO UGOVORENO.

Poseban slučaj odgovornosti

Član 1052 (član 801 ZOO)

Zastupnik odgovara nalogodavcu za ispunjenje obaveze iz ugovora u čijem je zaključenju posredovao ili koje je po ovlašćenju zaključio on u ime nalogodavca, samo ako je za to posebno pismeno jemčio.

U tom slučaju on ima pravo i na posebnu proviziju (delkredere provizija).

ODELJAK 3.
OBAVEZE NALOGODAVCA

Opšte pravilo

Član 1053

NALOGODAVAC JE DUŽAN U SVOM ODNOSU SA ZASTUPNIKOM POSTUPATI U SKLADU S NAČELOM SAVESNOSTI I POŠTENJA I S PAŽNJOM DOBROG PRIVREDNIKA.

KAD JE TO ZA OBAVLJANJE NJEGOVIH POSLOVA POTREBNO, NALOGODAVAC JE DUŽAN O SVOM TROŠKU STAVITI ZASTUPNIKU NA RASPOLAGANJE UZORKE, NACRTE, CENOVNIKE, PROMOTIVNE MATERIJALE, OPŠE USLOVE POSLOVANJA I OSTALU DOKUMENTACIJU.

ODREDBE UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU SUPROTNE ODREDBAMA PRETHODNIH STAVOVA NIŠTAVE SU.

Dužnost obaveštavanja

Član 1054 (član 803 ZOO)

NALOGODAVAC JE DUŽAN DATI ZASTUPNIKU SVA OBAVEŠTENJA POTREBNA ZA ISPUNJENJE NJEGOVIH OBAVEZA IZ UGOVORA.

NALOGODAVAC JE DUŽAN U RAZUMNOM ROKU OBAVESTITI ZASTUPNIKA O PRIHVATU ILI ODBIJANJU PONUDE TE NEISPUNJENJU UGOVORA U ČIJEM JE ZAKLJUČENJU ZASTUPNIK UČESTVOVAO.

Nalogodavac je dužan bez odlaganja obavestiti zastupnika o potrebi da se obim njegovih poslova svede na manju meru nego što je zastupnik mogao osnovano očekivati, kako bi ovaj pravovremeno smanjio svoju preduzimljivost u odgovarajućoj meri, inače mu odgovara za pretrpljenu štetu.

ODREDBE UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU SUPROTNE ODREDBAMA PRETHODNIH STAVOVA NIŠTAVE SU.

Provizija

Član 1055 (član 804 ZOO)

Nalogodavac je dužan isplatiti zastupniku proviziju za ugovore koji su za vreme trajanja ugovora o trgovinskom zastupanju zaključeni njegovim posredovanjem te za ugovore što ih je zastupnik zaključio u ime i za račun nalogodavca, ako je bio na to ovlašćen.

Zastupnik ima pravo na proviziju i za ugovore što ih je nalogodavac zaključio neposredno s klijentima koje je zastupnik našao.

ZASTUPNIK KOME JE NA OSNOVU UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU POVERENO ISKLJUČIVO PRAVO POSREDOVANJA NA ODREĐENOM PODRUČJU ILI S ODREĐENIM KLIJENTIMA IMA PRAVO NA PROVIZIJU I ZA ONE UGOVORE KOJE JE NALOGODAVAC ZAKLJUČIO NA TOM PODRUČJU ILI S TIM KLIJENTIMA BEZ POSREDOVANJA ZASTUPNIKA.

SVAKA NAKNADA ČIJI IZNOS ZAVISI OD BROJA ILI VREDNOSTI OSTVARENIH POSLOVA SMATRA SE PROVIZIJOM.

ZASTUPNIK IMA PRAVO NA PROVIZIJU ZA UGOVOR KOJI JE NALOGODAVAC ZAKLJUČIO NAKON PRESTANKA UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU, AKO JE ZAKLJUČENI UGOVOR PRETEŽNO POSLEDICA ZASTUPNIKOVA DELOVANJA PRE PRESTANKA UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU, I AKO JE UGOVOR ZAKLJUČEN U RAZUMNOM ROKU OD PRESTANKA UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU ILI AKO JE PONUDA TREĆEG LICA ZA ZAKLJUČENJE UGOVORA STIGLA ZASTUPNIKU ILI NALOGODAVCU PRE PRESTANKA UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU.

ZASTUPNIK NEMA PRAVO NA PROVIZIJU AKO PRAVO NA PROVIZIJU, U SKLADU SA PRETHODNIM STAVOM, PRIPADA PRETHODNOM ZASTUPNIKU, OSIM AKO BI NA OSNOVU OKOLNOSTI SLUČAJA BILO PRAVIČNO DA SE PROVIZIJA PODELI IZMEĐU OBA ZASTUPNIKA.

Iznos provizije

Član 1056 (član 806 ZOO)

AKO IZNOS PROVIZIJE NIJE ODREĐEN UGOVOROM ILI TARIFOM, ZASTUPNIK IMA PRAVO NA PROVIZIJU U IZNOSU KOJI JE UOBIČAJEN ZA TU VRSTU POSLA U MESTU U KOJEM JE ZASTUPNIK OBAVLJAO POSLOVE ZA NALOGODAVCA.

AKO JE ZASTUPNIK POSREDOVAO ZA NALOGODAVCA U RAZLIČITIM MESTIMA, IMA PRAVO NA PROVIZIJU U IZNOSU KOJI JE UOBIČAJEN U MESTU GDE SE NALAZI NJEGOVO PREBIVALIŠTE, ODNOSNO SEDIŠTE.

AKO NIJE MOGUĆE UTVRDITI IZNOS PROVIZIJE KOJI JE UOBIČAJEN, ZASTUPNIK IMA PRAVO NA PROVIZIJU U IZNOSU KOJI BI PREMA SVIM OKOLNOSTIMA SLUČAJA, A NAROČITO BROJU I VREDNOSTI POSLOVA KOJE JE ZASTUPNIK OBAVIO ZA NALOGODAVCA, SLOŽENOSTI I OBIMU ZASTUPNIKOVA POSREDOVANJA, BIO PRAVIČAN.

Ako je u datom slučaju provizija nesrazmerno velika prema učinjenoj usluzi, sud je može na zahtev nalogodavca sniziti na pravičan iznos.

Posebna provizija

Član 1057 (član 807 ZOO)

Zastupnik koji je po ovlašćenju nalogodavca naplatio neko njegovo potraživanje ima pravo na posebnu proviziju od naplaćenog iznosa.

Sticanje prava na proviziju

Član 1058 (član 805 ZOO)

ZASTUPNIK STIČE PRAVO NA PROVIZIJU U TRENUTKU KAD JE NALOGODAVAC ISPUNIO, ODNOSNO TREBAO ISPUNITI SVOJU ČINIDBU IZ UGOVORA IZMEĐU NJEGA I TREĆEG LICA ILI, AKO JE TREĆE LICE NA OSNOVU UGOVORA S NALOGODAVCEM DUŽNO PRVO ISPUNITI SVOJU ČINIDBU, U TRENUTKU KAD JE TREĆE LICE ISPUNILO, ODNOSNO TREBALO ISPUNITI SVOJU ČINIDBU, PA I KAD TO NIJE UČINILO IZ RAZLOGA ZA KOJI JE ODGOVORAN NALOGODAVAC.

AKO JE IZMEĐU NALOGODAVCA I TREĆEG LICA ZAKLJUČEN UGOVOR S UZASTOPNIM ČINIDBAMA KOJE SE TREBAJU ISPUNJAVATI KROZ ODREĐENO VREME, ZASTUPNIK STEČE PRAVO NA SRAZMERNI DEO PROVIZIJE U SKLADU S PRAVILIMA IZ PRETHODNOG STAVA.

ODREDBE UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU SUPROTNE PRETHODNIM STAVOVIMA NIŠTAVE SU, AKO SE NJIMA POGORŠAVA POLOŽAJ ZASTUPNIKA UTVRĐEN OVIM STAVOVIMA.

Obračunavanje provizije

Član 1059

NALOGODAVAC JE DUŽAN SVAKA TRI MESECA PODNETI ZASTUPNIKU OBRAČUN PROVIZIJE NA KOJU ZASTUPNIK IMA PRAVO, IZRAČUNATU ZA SVAKI MESEC POSEBNO.

OBRAČUN PROVIZIJE MORA SADRŽATI SVE BITNE ELEMENTE NA OSNOVU KOJIH JE IZRAĐEN.

NALOGODAVAC JE DUŽAN OBRAČUNATI I PLATITI ZASTUPNIKU TROMESEČNU PROVIZIJU NAJKASNIJE DO KRAJA MESECA KOJI SLEDI NAKON POSLEDNJEG MESECA OBRAČUNSKOG TROMESEČJA.

STRANE MOGU UGOVORITI OBRAČUNSKO RAZDOBLJE KRAĆE OD TRI MESECA.

NALOGODAVAC JE DUŽAN, NA ZAHTEV ZASTUPNIKA, O SVOM TROŠKU PREDATI MU IZVOD IZ SVOJIH POSLOVNIH KNJIGA KOJI SE ODNOSI NA POSLOVE KOJI ZASTUPNIKU DAJU PRAVO NA PROVIZIJU TE GA OBAVESTITI O SVIM OKOLNOSTIMA KOJE UTIČU NA PROVIZIJU.

AKO NALOGODAVAC ODBIJE ZASTUPNIKOV ZAHTEV IZ PRETHODNOG STAVA ILI AKO ZASTUPNIK POSUMNJA U TAČNOST IZVODA IZ NALOGODAVČEVIH POSLOVNIH KNJIGA ILI POSUMNJA U OBAVEŠTENJA KOJA MU JE NALOGODAVAC DAO, OVLAŠĆEN JE ZAHTEVATI DA OVLAŠĆENI REVIZOR PREGLEDA NALOGODAVČEVE POSLOVNE KNJIGE U POGLEDU PODATAKA O KOJIMA ZAVISI PROVIZIJA, TE DA MU TE PODATKE DOSTAVI.

ODREDBE UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU SUPROTNE PRETHODNIM STAVOVIMA NIŠTAVE SU, AKO SE NJIMA POGORŠAVA POLOŽAJ ZASTUPNIKA UTVRĐEN TIM STAVOVIMA.

Gubitak prava na proviziju

Član 1060

ZASTUPNIK GUBI PRAVO NA PROVIZIJU AKO UGOVOR IZMEĐU NALOGODAVCA I TREĆEG LICA OSTANE NEISPUNJEN IZ UZROKA KOJI NISU NA STRANI NALOGODAVCA, A AKO JE ZASTUPNIK PRIMIO PROVIZIJU, DUŽAN JU JE VRATITI.

ODREDBE UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU SUPROTNE PRETHODNOM STAVU NIŠTAVE SU, AKO SE NJIMA POGORŠAVA POLOŽAJ ZASTUPNIKA UTVRĐEN TIM STAVOM

Troškovi

Član 1061 (član 808)

Zastupnik nema pravo na naknadu troškova koji proizlaze iz redovnog obavljanja poslova, osim ako je drukčije ugovoreno.

Ali on ima pravo na naknadu posebnih troškova koje je učinio u korist nalogodavca ili po njegovom nalogu.

Založno pravo

Član 1062 (član 809 ZOO)

Radi obezbeđenja naplate svojih dospelih potraživanja nastalih u vezi sa ugovorom zastupnik ima pravo zaloge na svotama koje je naplatio za nalogodavca, po njegovom ovlašćenju, kao i na svim nalogodavčevim stvarima koje je u vezi sa ugovorom primio od nalogodavca ili od nekog drugog, dok se nalaze kod njega, ili kod nekog koji ih drži za njega, ili dok ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Pravo zadržanja

Član 1062

RADI OBEZBEĐENJA SVOJIH DOSPELIH POTRAŽIVANJA NASTALIH U VEZI S UGOVOROM, ZASTUPNIK IMA PRAVO ZADRŽANJA NA IZNOSIMA ŠTO IH JE NAPLATIO ZA NALOGODAVCA PO NJEGOVOM OVLAŠĆENJU, KAO I NA SVIM NALOGODAVČEVIM STVARIMA KOJE JE U VEZI S UGOVOROM PRIMIO OD NALOGODAVCA ILI OD NEKOG DRUGOG, DOK SE NALAZE KOD NJEGA ILI KOD NEKOG KO IH DRŽI ZA NJEGA, ILI DOK IMA U RUKAMA ISPRAVU POMOĆU KOJE MOŽE RASPOLAGATI NJIMA.

ODELJAK 4. PRESTANAK UGOVORA

Trajanje ugovora

Član 1063

AKO SE NE UGOVORI DRUKČIJE, UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU ZAKLJUČUJE SE NA NEODREĐENO VREME.

UGOVOR ZAKLJUČEN NA ODREĐENO VREME PRESTAJE PROTEKOM VREMENA NA KOJE JE ZAKLJUČEN.

AKO STRANE NASTAVE ISPUNJAVATI UGOVOR ZAKLJUČEN NA ODREĐENO VREME I NAKON PROTEKA VREMENA NA KOJE JE UGOVOR ZAKLJUČEN, SMATRA SE DA SU ZAKLJUČILE NOVI UGOVOR ISTOG SADRŽAJA NA NEODREĐENO VREME.

Otkaz ugovora

Član 1064 (član 810 ZOO)

AKO JE UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU ZAKLJUČEN NA NEODREĐENO VREME, SVAKA GA STRANA MOŽE OTKAZATI PISMENIM OBAVEŠTENJEM UPUĆENIM DRUGOJ STRANI, POŠTUJUĆI OTKAZNE ROKOVE ODREĐENE OVIM ČLANOM.

DUŽINA OTKAZNOG ROKA ZAVISI OD TRAJANJA UGOVORA I IZNOSI PO MESEC DANA ZA SVAKU ZAPOČETU GODINU TRAJANJA UGOVORA.

AKO JE UGOVOR TRAJAO DUŽE OD PET GODINA, OTKAZNI ROK IZNOSI ŠEST MESECI.

STRANE NE MOGU UGOVORITI KRAĆI OTKAZNI ROK, A AKO UGOVORE DUŽI, TAJ ROK MORA BITI JEDNAK ZA OBE STRANE.

AKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO, OTKAZNI ROK ZAPOČINJE TEĆI PRVI DAN MESECA KOJI SLEDI MESECU U KOJEM JE DRUGOJ STRANI UPUĆENO PISMENO OBAVEŠTENJE O OTKAZU A ZAVRŠAVA ZADNJIM DANOM ZADNJEG MESECA ROKA.

ODREDBE OVOGA ČLANA PRIMENJUJU SE I NA UGOVOR ZAKLJUČEN NA ODREĐENO VREME KOJI SE ZBOG ISPUNJAVANJA I NAKON PROTEKA ROKA NA KOJI JE ZAKLJUČEN SMATRA UGOVOROM NA NEODREĐENO VREME, S TIM DA SE VREME TRAJANJA UGOVORA NA ODREĐENO VREME UZIMA U OBZIR PRI IZRAČUNAVANJU DUŽINE OTKAZNOG ROKA.

Raskid ugovora

Član 1065 (član 811 ZOO)

IZ VAŽNIH RAZLOGA KOJE MORA NAVESTI, A NAROČITO ZBOG NEISPUNJENJA UGOVORNE OBAVEZE DRUGE STRANE ILI ZBOG PROMENJENIH OKOLNOSTI, SVAKA STRANA MOŽE RASKINUTI UGOVOR NA NEODREĐENO VREME BEZ OTKAZNOG ROKA, ODNOSNO RASKINUTI UGOVOR NA ODREĐENO VREME PRE ISTEKA VREMENA NA KOJE JE ZAKLJUČEN.

OVO PRAVO STRANE NE MOGU UGOVOROM ISKLJUČITI ILI OGRANIČITI.

Ako je izjava o raskidu ugovora na neodređeno vreme data bez važnih razloga, smatra se otkazom s redovnim otkaznim rokom.

UGOVORNA STRANA IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE AKO DRUGA STRANA NIJE IMALA VAŽAN RAZLOG ZA RASKID UGOVORA.

NEOSNOVANI RASKID DAJE PRAVO DRUGOJ STRANI DA RASKINE UGOVOR NA NEODREĐENO VREME BEZ OTKAZNOG ROKA, ODNOSNO DA RASKINE UGOVOR NA ODREĐENO VREME PRE PROTEKA VREMENA NA KOJE JE ZAKLJUČEN.

Alternativa: Prethodna tri člana menjaju se tako da glase:

Raskidanje ugovora zaključenog za neodređeno vreme

Član 1063

KAD TRAJANJE UGOVORA O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU NIJE ODREĐENO UGOVOROM, NITI SE IZ OKOLNOSTI POSLA MOŽE ODREDITI, SVAKA STRANA MOŽE RASKINUTI UGOVOR KRAJEM SVAKOG KALENDARSKOG TROMESEČJA.

OTKAZ MORA BITI SAOPŠTEN DRUGOJ STRANI NAJMANJE MESEC DANA PRE ISTEKA KALENDARSKOG TROMESEČJA, A AKO JE UGOVOR TRAJAO TRI GODINE, OTKAZ JOJ MORA BITI SAOPŠTEN DVA MESECA PRE ISTEKA KALENDARSKOG TROMESEČJA.

UGOVORNE STRANE MOGU DRUKČIJE ODREDITI ROKOVE OTKAZA I PRESTANKA UGOVORA, ALI IZMEĐU OTKAZA I PRESTANKA UGOVORA MORA BITI SOTAVLJEN NAJMANJE ROK OD MESEC DANA.

Raskidanje ugovora zaključenog na određeno vreme

Član 1064

KAD JE UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU ZAKLJUČEN ZA ODREĐENO VREME, ON PRESTAJE ISTEKOM ODREĐENOG VREMENA.

AKO SE TAKAV UGOVOR PREČUTNO PRODUŽI SMATRAĆE SE DALJE KAO UGOVOR ZAKLJUČEN ZA NEODREĐENO VREME.

Raskidanje ugovora bez otkaznog roka

Član 1065

IZ OZBILJNIH UZROKA SVAKA STRANA MOŽE, NAVODEĆI TE UZROKE, RASKINUTI UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU BEZ OTKAZNOG ROKA.

AKO JE IZJAVA O RASKIDANJU UČINJENA BEZ OZBILJNIH UZROKA, ONA ĆE SE SMATRATI KAO OTKAZ SA REDOVNIM OTKAZNIM ROKOM.

ZASTUPNIK KOJI JE USLED NEOSNOVANOG OTKAZA PREKINUO SVOJU DELATNOST IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE ZBOG IZGUBLJENE PROVIZIJE, A AKO JE ON NEOSNOVANO OTKAZAO UGOVOR, PRAVO NA NAKNADU PRIPADA NALOGODAVCU.

NEOSNOVANI OTKAZ DAJE PRAVO DRUGOJ STRANI DA RASKINE UGOVOR BEZ OTKAZNOG ROKA.

Alternativa: Dodaje se odeljak 5. koji glasi:

ODELJAK 5. NAKNADE I ZABRANE

Posebna naknada

Član 1066

PO PRESTANKU UGOVORA ZASTUPNIK STIČE PRAVO NA POSEBNU NAKNADU AKO JE NALOGODAVCU NAŠAO NOVE STRANKE ILI MU JE ZNAČAJNO POVEĆAO OBIM POSLOVANJA S POSTOJEĆIM STRANKAMA, A NALOGODAVAC JE I PO PRESTANKU UGOVORA IMAO ZNATNE KORISTI OD TIH STRANAKA, TE AKO PLAĆANJE TE NAKNADE OPRAVDAVAJU OKOLNOSTI SLUČAJA, NAROČITO GUBITAK PROVIZIJE U POSLOVANJU S TIM STRANKAMA.

PRAVO NA POSEBNU NAKNADU NASTAJE I U SLUČAJU DA JE UGOVOR PRESTAO ZBOG SMRTI ZASTUPNIKA.

PRILIKOM ODREĐIVANJA POSEBNE NAKNADE TREBA VODITI RAČUNA I O PROVIZIJI KOJU JE ZASTUPNIK DOBIO ZA UGOVORE ZAKLJUČENE PO PRESTANKU UGOVORNOG ODNOSA S NALOGODAVCEM, KAO I BITNU ZABRANU ILI OGRANIČENJE OBAVLJANJA DELATNOSTI PO PRESTANKU ODNOSA S NALOGODAVCEM.

IZNOS POSEBNE NAKNADE NE MOŽE PREMAŠITI IZNOS PROSEČNE GODIŠNJE PROVIZIJE U ZADNJIH PET GODINA, A AKO JE UGOVORNI ODNOS TRAJAO KRAĆE OD PET GODINA IZNOS PROSEČNE GODIŠNJE PROVIZIJE U RAZDOBLJU TRAJANJA UGOVORA.

U POGLEDU IZVODA IZ POSLOVNIH KNJIGA NALOGODAVCA I OBAVEŠTENJA O OKOLNOSTIMA KOJE UTIČU NA VISINU POSEBNE NAKNADE, SHODNO SE PRIMENJUJU ODREDBE OVOG ZAKONIKA O PRAVIMA ZASTUPNIKA PRILIKOM OBRAČUNAVANJA PROVIZIJE.

PLAĆANJE POSEBNE NAKNADE NE ISKLJUČUJE PRAVO ZASTUPNIKA DA TRAŽI NAKNADU ŠTETE KOJA PRELAZI VISINU POSEBNE NAKNADE.

Razlozi koji isključuju pravo na posebnu naknadu

Član 1067

NALOGODAVAC NIJE DUŽAN PLATITI POSEBNU NAKNADU:

– AKO JE ZASTUPNIK OTKAZAO ILI RASKINUO UGOVOR, S TIM DA I TADA ZASTUPNIK MOŽE ZAHTEVATI POSEBNU NAKNADU AKO JE UZROK ZA RASKID ILI OTKAZ UGOVORA BIO NA STRANI NALOGODAVCA;

– AKO JE NALOGODAVAC RASKINUO UGOVOR ZBOG ZASTUPNIKOVOG SKRIVLJENOG PONAŠANJA;

– AKO JE NA OSNOVU SPORAZUMA S NALOGODAVCEM ZASTUPNIK PRENEO UGOVOR NA NEKOG DRUGOG.

Alternativa: Prethodni član se briše.

Gubitak prava na posebnu naknadu

Član 1068

ZASTUPNIK GUBI PRAVO NA POSEBNU NAKNADU TE NA NAKNADU ŠTETE, AKO U ROKU OD GODINU DANA OD DANA PRESTANKA UGOVORA NE OBAVESTI NALOGODAVCA DA ĆEH ZAHTEVATI.

Zabrana ograničenja ili isključenja zastupnikovih prava

Član 1069

UGOVORNE STRANE NE MOGU PRE PRESTANKA UGOVORA OGRANIČITI ILI ISKLJUČITI PRAVA KOJA TRGOVINSKI ZASTUPNIK IMA PO OVOM ZAKONIKU.

Zabrane ili ograničenje obavljanja delatnosti

Član 1070

UGOVORNE STRANE MOGU UGOVORITI DA ZASTUPNIK NAKON PRESTANKA UGOVORA NEĆE SMETI OBAVLJATI, U POTPUNOSTI ILI DELIMIČNO, DELATNOST TRGOVINSKOG ZASTUPANJA.

TAKVA ĆE UGOVORNA ODREDBA BITI VALJANA AKO JE U PISMENOJ FORMI TE AKO SE ODNOSI NA ISTO PODRUČJE, ISTA LICA ILI ISTU ROBU NA KOJE SE ODNOSI I UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU.

KAD UGOVOR PRESTANE ZBOG RAZLOGA KOJI SU NA STRANI NALOGODAVCA, TAKVA UGOVORNA ODREDBA OBAVEZUJE ZASTUPNIKA SAMO AKO MU NALOGODAVAC PO PRESTANKU UGOVORA PLATI POSEBNU NAKNADU I AKO MU U RAZDOBLJU TRAJANJA ZABRANE ILI OGRANIČENJA OBAVLJANJA DELATNOSTI PLAĆA DODATNU MESEČNU NAKNADU U IZNOSU KOJI JE JEDNAK PROSEČNOM MESEČNOM IZNOSU PROVIZIJE NA KOJU JE IMAO PRAVO U ZADNJIH PET GODINA, A AKO JE UGOVOR TRAJAO KRAĆE OD PET GODINA, U IZNOSU KOJI JE JEDNAK PROSEČNOM MESEČNOM IZNOSU PROVIZIJE NA KOJU JE IMAO PRAVO ZA VREME TRAJANJA UGOVORA.

UGOVORNA ODREDBA O ZABRANI ILI OGRANIČENJU OBAVLJANJA DELATNOSTI OBAVEZUJE ZASTUPNIKA NAJDUŽE DVE GODINE PO PRESTANKU UGOVORA.

AKO ZASTUPNIK RASKINE UGOVOR ZBOG NALOGODAVČEVOG SKRIVLJENOG PONAŠANJA, OVLAŠĆEN JE U ROKU OD MESEC DANA OD DANA RASKIDA UGOVORA PISMENOM

IZJAVOM SAOPŠTITI NALOGODAVCU DA NEĆE POŠTOVATI ODREDBU O ZABRANI ILI OGRANIČENJU OBAVLJANJA DELATNOSTI.

ODREDBA UGOVORA O ZABRANI ILI OGRANIČENJU OBAVLJANJA DELATNOSTI SUPROTNA ODREDBAMA OVOG ČLANA NIŠTAVA JE AKO SE NJOME POGORŠAVA POLOŽAJ ZASTUPNIKA UTVRĐEN TIM ODREDBAMA.

Glava XL POSREDOVANJE

ODELJAK 1. OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1071 (član 813 ZOO)

Ugovorom o posredovanju obavezuje se posrednik da nastoji naći i dovesti u vezu sa nalogodavcem lice koje bi s njim pregovaralo o zaključenju određenog ugovora, a nalogodavac se obavezuje da mu isplati određenu naknadu, ako taj ugovor bude zaključen.

Primena odredbi o ugovoru o delu

Član 1072 (član 814 ZOO)

Kad je ugovoreno da će posrednik imati pravo na određenu naknadu i ako njegovo nastojanje ostane bez rezultata, na taj ugovor shodno se primenjuju odredbe o ugovoru o delu.

Primanje ispunjenja

Član 1073 (član 815 ZOO)

Nalog za posredovanje ne sadrži ovlašćenje za posrednika da za nalogodavca primi ispunjenje obaveze iz ugovora zaključenog njegovim posredovanjem.

Za to je potrebno posebno pismeno punomoćje.

Opozivanje naloga za posredovanje

Član 1074 (član 816 ZOO)

Nalogodavac može opozvati nalog za posredovanje kad god hoće, ako se toga nije odrekao i pod uslovom da opozivanje nije protivno savesnosti i poštenju.

Odsustvo obaveze za nalogodavca da zaključi ugovor

Član 1075 (član 817 ZOO)

Nalogodavac nije dužan pristupiti pregovorima za zaključenje ugovora sa licem koje je posrednik našao, ni zaključiti sa njim ugovor pod uslovima koje je saopštio posredniku, ali će odgovarati za štetu ako je postupio protivno savjesnosti i poštenju

ODELJAK 2.

OBAVEZE POSREDNIKA

Obaveza tražiti priliku

Član 1076 (član 818 ZOO)

Posrednik je dužan tražiti sa pažnjom dobrog privrednika priliku za zaključenje određenog ugovora i ukazati na nju nalogodavcu.

Posrednik je dužan posredovati u pregovorima i nastojati da dođe do zaključenja ugovora ako se na to posebno obavezao.

On ne odgovara ako i pored potrebne brižljivosti ne uspe u svom nastojanju.

Obaveza obaveštavanja

Član 1077 (član 819 ZOO)

Posrednik je dužan obavestiti nalogodavca o svim okolnostima od značaja za nameravani posao koje su mu poznate ili su mu morale biti poznate.

Odgovornost posrednika

Član 1078 (član 820 ZOO)

Posrednik odgovara za štetu koju bi pretrpela jedna ili druga strana između kojih je posredovao, a koja bi se dogodila zbog toga što je posredovao za poslovno nesposobno lice za čiju je nesposobnost znao ili mogao znati, ili za lice za koje je znao ili morao znati da neće moći izvršiti obaveze iz tog ugovora, i uopšte za svaku štetu nastalu njegovom krivicom.

Posrednik odgovara za štetu koja bi za nalogodavca nastala usled toga što je bez dozvole nalogodavca obavestio nekog trećeg o sadržini naloga, o pregovorima ili o uslovima zaključenog ugovora.

Posrednički dnevnik i list

Član 1079 (član 821 ZOO)

Posrednik u privredi dužan je u posebnu knjigu (posrednički dnevnik) ubeležiti bitne podatke o ugovoru koji je zaključen njegovim posredovanjem i izdati izvod iz te knjige potpisan od njegove strane (posrednički list).

Alternativa: Prethodni član se briše.

ODELJAK 3.

OBAVEZE NALOGODAVCA

Naknada

Član 1080 (član 822 ZOO)

Posrednik ima pravo na naknadu i kad nije ugovorena.

Ako visina naknade nije određena ni tarifom ili kojim drugim opštim aktom, ni ugovorom, a ni običajem, odrediće je sud prema posrednikovom trudu i učinjenoj usluzi.

Ugovorenu posredničku naknadu sud može sniziti na zahtev nalogodavca, ako nađe da je preterano visoka s obzirom na posrednikov trud i učinjenu uslugu.

Snizenje ugovorene naknade ne može se tražiti ako je isplaćena posredniku posle zaključenja ugovora za koji je on posredovao.

Kada posrednik stiče pravo na naknadu

Član 1081 (član 823 ZOO)

Posrednik stiče pravo na naknadu u času zaključenja ugovora za koji je posredovao, ako što drugo nije ugovoreno.

Ali, ako je ugovor zaključen pod odložnim uslovom, posrednik stiče pravo na naknadu tek kad se uslov ostvari.

Kad je ugovor zaključen pod raskidnim uslovom, ostvarenje uslova nema uticaja na posrednikovo pravo na naknadu.

U slučaju nevažnosti ugovora, posrednik ima pravo na naknadu ako mu uzrok nevažnosti nije bio poznat.

Alternativa: Dodaje se novi stav koji glasi:

POSREDNIK ZADRŽAVA PRAVO NA NAKNADU I AKO BI ZAKLJUČENI UGOVOR BIO DOCNJE RASKINUT IZ NEKOG UZROKA PREDVIĐENOG U ZAKONIKU ILI U SAMOM UGOVORU.

Naknada troškova

Član 1082 (član 824 ZOO)

Posrednik nema pravo na naknadu troškova učinjenih u izvršenju naloga, izuzev kad je to ugovoreno.

Ali, ako mu je ugovorom priznato pravo na naknadu troškova, on ima pravo na tu naknadu i u slučaju kad ugovor nije zaključen.

Posredovanje za obe strane

Član 1083 (član 825 ZOO)

Ukoliko drukčije nije ugovoreno, posrednik koji je dobio nalog za posredovanje od obeju strana može zahtevati od svake strane samo polovinu posredničke naknade i naknadu polovine troškova, ako je naknada troškova ugovorena.

Posrednik je dužan da se sa pažnjom dobrog privrednika stara o interesima obeju strana između kojih posreduje.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Kad posrednik nema pravo na naknadu i naknadu troškova

Član 1084

POSREDNIK NEMA PRAVO NA NAKNADU AKO JE UGOVOR, U ČIJEM JE ZAKLJUČENJU TREBALO DA POSREDUJE, ZAKLJUČEN SA NJIM.

ON NEMA PRAVO NA NAKNADU, NI NA NAKNADU TROŠKOVA, AKO JE UGOVOR PONIŠTEN, ILI AKO JE ODBIJENO ODOBRENJE TREĆEG ILI NADLEŽNOG ORGANA POTREBNO ZA PUNOVAŽNOST ZAKLJUČENOG UGOVORA ILI ZA NJEGOVO IZVRŠENJE.

Gubitak prava na naknadu

Član 1085 (član 826 ZOO)

Posrednik koji protivno ugovoru ili protivno interesima svog nalogodavca radi za drugu stranu, gubi pravo na posredničku naknadu i na naknadu troškova.

Glava XLI

OTPREMANJE (ŠPEDICIJA)

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1086 (član 827 ZOO)

Ugovorom o otpremanju obavezuje se otpremnik da radi prevoza određene stvari zaključi u svoje ime i za račun nalogodavca ugovor o prevozu i druge ugo-

vore potrebne za izvršenje prevoza, kao i da obavi ostale uobičajene poslove i radnje, a nalogodavac se obavezuje da mu isplati određenu naknadu.

Ako je ugovorom predviđeno, otpremnik može zaključivati ugovor o prevozu i preduzimati druge pravne radnje u ime i za račun nalogodavca.

Odustajanje od ugovora

Član 1087 (član 828 ZOO)

Nalogodavac može po svojoj volji odustati od ugovora, ali je u tom slučaju dužan naknaditi otpremniku sve troškove koje je dotle imao i isplatiti mu srazmieran deo naknade za dotadašnji rad.

Shodna primena

Član 1088 (član 829 ZOO)

Na odnose nalogodavca i otpremnika koji nisu uređeni u ovoj glavi shodno se primenjuju odredbe o ugovoru o komisionu, odnosno trgovinskom zastupanju.

ODELJAK 2.

OBAVEZE OTPREMNIKA

Upozorenje na nedostatke naloga

Član 1089 (član 830 ZOO)

Otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na nedostatke u njegovom nalogu, naročito na one koji ga izlažu većim troškovima ili šteti.

Upozorenje na nedostatke pakovanja

Član 1090 (član 831 ZOO)

Ako stvar nije upakovana ili inače nije spremljena za prevoz kako treba, otpremnik je dužan upozoriti nalogodavca na te nedostatke, a kad bi čekanje da ih nalogodavac ukloni bilo od štete za njega, otpremnik je dužan da ih ukloni na račun nalogodavca.

Čuvanje interesa nalogodavca

Član 1091 (član 832 ZOO)

Otpremnik je dužan u svakoj prilici postupiti kako to zahtevaju interesi nalogodavca i sa pažnjom dobrog privrednika.

On je dužan da bez odlaganja obavesti nalogodavca o oštećenju stvari, kao i o svim događajima od značaja za njega i da preduzme sve potrebne mere radi očuvanja njegovih prava prema odgovornom licu.

Postupanje po uputstvima nalogodavca

Član 1092 (član 833 ZOO)

Otpremnik je dužan držati se uputstava o pravcu puta, sredstvima i načinu prevoza, kao i ostalih uputstava dobijenih od nalogodavca.

Ako nije moguće postupiti po uputstvima sadržanim u nalogu, otpremnik je dužan tražiti nova uputstva, a ako za to nema vremena ili je to nemoguće, otpremnik je dužan postupiti kako to zahtevaju interesi nalogodavca.

O svakom odstupanju od naloga otpremnik je dužan bez odlaganja obavestiti nalogodavca.

Ako nalogodavac nije odredio ni pravac puta ni sredstvo, odnosno način prevoza, otpremnik će ih odrediti kako zahtevaju interesi nalogodavca u datom slučaju.

Ako je otpremnik odstupio od dobijenih uputstava odgovara i za štetu nastalu usled više sile, izuzev ako dokaže da bi se šteta dogodila i da se držao datih uputstava.

Odgovornost otpremnika za druga lica

Član 1093 (član 834 ZOO)

Otpremnik odgovara za izbor prevozioca kao i za izbor drugih lica sa kojima je u izvršenju naloga zaključio ugovor (uskladištenje robe i sl.), ali ne odgovara i za njihov rad, izuzev ako je tu odgovornost preuzeo ugovorom.

Otpremnik koji izvršenje naloga poveri drugom otpremniku umesto da ga sam izvrši, odgovara za njegov rad.

Ako nalog sadrži izričito ili prećutno ovlašćenje otpremniku da poveri izvršenje naloga drugom otpremniku ili ako je to očigledno u interesu nalogodavca, on odgovara samo za njegov izbor, osim ako je preuzeo odgovornost za njegov rad.

Odgovornosti iz prethodnih stavova ovog člana ne mogu se ugovorom isključiti ni ograničiti.

Carinske radnje i plaćanje carine

Član 1094 (član 835 ZOO)

Ukoliko ugovorom nije drukčije određeno, nalog za otpremu stvari preko granice sadrži obavezu za otpremnika da sprovede potrebne carinske radnje i isplati carinske dažbine za račun nalogodavca.

Kad otpremnik sam vrši prevoz ili druge poslove

Član 1095 (član 836 ZOO)

Otpremnik može i sam izvršiti potpuno ili delimično prevoz stvari čija mu je otprema poverena, ako nije nešto drugo ugovoreno.

Ako je otpremnik sam obavio prevoz ili deo prevoza, ima prava i obaveze prevozioca i u tom slučaju pripada mu i odgovarajuća naknada za prevoz pored naknade po osnovu otpremanja i naknade troškova u vezi sa otpremanjem.

Isto važi u pogledu drugih poslova obuhvaćenih nalogom, običajima ili opštim uslovima.

Osiguranje pošiljke

Član 1096 (član 837 ZOO)

Otpremnik je dužan da osigura pošiljku samo ako je to ugovoreno.

Ako ugovorom nije određeno koje rizike treba da obuhvati osiguranje, otpremnik je dužan da osigura stvari od uobičajenih rizika.

Polaganje računa

Član 1097 (član 838 ZOO)

Otpremnik je dužan nakon završenog posla položiti račun nalogodavcu.

Prema zahtevu nalogodavca otpremnik je dužan položiti račun i u toku izvršavanja naloga.

ODELJAK 3.

OBAVEZE NALOGODAVCA

Isplata naknade

Član 1098 (član 839 ZOO)

Nalogodavac je dužan isplatiti otpremniku naknadu prema ugovoru, a ako naknada nije ugovorena, onda naknadu određenu tarifom ili nekim drugim opštim aktom, a u nedostatku ovoga, naknadu PREMA MESNOM OBIČAJU.

Alternativa: Dodaje se stav 2. koji glasi:

PRETERANO VISOKU NAKNADU MOŽE SUD SMANJITI.

Kada otpremnik može zahtevati naknadu

Član 1099 (član 840 ZOO)

Otpremnik može zahtevati naknadu kad izvrši svoje obaveze iz ugovora o otpremanju.

Troškovi i predujam

Član 1100 (član 841 ZOO)

Nalogodavac je dužan naknaditi otpremniku potrebne troškove učinjene radi izvršenja naloga o otpremanju stvari.

Otpremnik može zahtevati naknadu troškova odmah pošto ih je učinio.

Nalogodavac je dužan na zahtev otpremnika predujmiti mu potrebnu svotu za troškove koje zahteva izvršenje naloga o otpremanju stvari.

Kada je ugovoreno da naknadu isplati primalac stvari

Član 1101 (član 842 ZOO)

Ako je ugovoreno da će otpremnik naplatiti svoja potraživanja od primaoca stvari, otpremnik zadržava pravo da traži isplatu naknade od nalogodavca ako primalac odbije da mu je isplati.

Opasne stvari i dragocenosti

Član 1102 (član 843 ZOO)

Nalogodavac je dužan obavestiti otpremnika o osobinama stvari kojima može biti ugrožena sigurnost lica ili dobara ili prouzrokovana šteta.

Kad se u pošiljci nalaze dragocenosti, hartije od vrednosti ili druge skupocene stvari, nalogodavac je dužan obavestiti o tome otpremnika i saopštiti mu njihovu vrednost u času predaje radi otpremanja.

ODELJAK 4.

POSEBNI SLUČAJEVI OTPREMANJA

Otprema sa fiksnom naknadom

Član 1103 (član 844 ZOO)

Kad je ugovorom o otpremanju određena jedna ukupna svota za izvršenje naloga o otpremanju stvari, ona obuhvata naknadu po osnovu otpremanja i naknadu za prevoz i naknadu svih ostalih troškova, ako nije što drugo ugovoreno.

U tom slučaju, otpremnik odgovara i za rad prevozioca i drugih lica koje je na osnovu ovlašćenja iz ugovora angažovao.

Zbirna otprema

Član 1104 (član 845 ZOO)

Otpremnik može u izvršavanju dobijenih naloga organizovati zbirnu otpremu, osim ako je ugovorom to isključeno.

Ako zbirnom otpremom postigne razliku u vozarini u korist nalogodavca, otpremnik ima pravo na posebnu dodatnu naknadu.

U slučaju zbirne otpreme otpremnik odgovara za gubitak ili oštećenje stvari nastale za vreme prevoza do kojih ne bi došlo da nije bilo zbirne otpreme.

Alternativa: Dodaju se dva stava koja glase:

AKO OTPREMNIK ZAKLJUČI UGOVOR O PREVOZU U SVOJE IME I ZA SVOJ RAČUN, I NA OSNOVU NJEGA UTOVARI ZAJEDNO STVARI RAZNIH NALOGODAVACA, ONDA ON IMA PREMA SVAKOM POJEDINOM NALOGODAVCU POLOŽAJ PREVOZIOCA.

ON MOŽE OD SVAKOG NALOGODAVCA ZAHTEVATI NAJVIŠE NAKNADU UTVRĐENU ILI UOBIČAJENU ZA PREVOZ STVARI KOJU MU JE OVAJ PREDAO DA JE OTPREMI, AKO NIJE ŠTO DRUGO UGOVORENO.

ODELJAK 5.

ZALOŽNO PRAVO OTREMNIKA

Član 1105 (član 846 ZOO)

Radi obezbeđenja naplate svojih potraživanja nastalih u vezi sa ugovorom o otpremanju, otpremnik ima pravo zaloge na stvarima predatim radi otpremanja i u vezi sa otpremanjem sve dok ih drži ili dok ima u rukama ispravu pomoću koje može raspolagati njima.

Kad je u izvršenju otpremanja učestvovao i drugi otpremnik, on je dužan starati se o naplati potraživanja i ostvarenju prava zaloge prethodnih otpremnika.

Ako drugi otpremnik isplati prevoziočeva potraživanja ili otpremnikova potraživanja prema nalogodavcu, ta potraživanja i otpremnikovo pravo zaloge prelaze na njega po samom zakonu.

Glava XLII
UGOVOR O KONTROLI ROBE

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1106 (član 847 ZOO)

Ugovorom o kontroli robe jedna ugovorna strana (vršilac kontrole) se obavezuje da stručno i nepristrasno obavi ugovorenu kontrolu robe i izda sertifikat o tome, a druga strana (naručilac kontrole) se obavezuje da za izvršenu kontrolu isplati ugovorenu naknadu.

Kontrola robe može se sastojati u utvrđivanju identiteta, kvaliteta, kvantiteta i drugih svojstava robe.

Obim kontrole

Član 1107 (član 848 ZOO)

Vršilac kontrole je dužan da izvrši kontrolu u obimu i na način koji su određeni u ugovoru, a ako u ugovoru nije ništa određeno, u obimu i na način koji odgovaraju prirodi stvari.

Ništavost pojedinih odredaba ugovora

Član 1108 (član 849 ZOO)

Ništave su odredbe ugovora koje vršiocu kontrole nameću dužnosti koje bi mogle uticati na nepristrasnost u vršenju kontrole ili na ispravnost isprave o izvršenoj kontroli (sertifikat).

Kontrola se smatra izvršenom tek izdavanjem sertifikata.

ODELJAK 2.
PRAVA I OBAVEZE UGOVORNIH STRANA

Čuvanje robe odnosno uzorka

Član 1109 (član 850 ZOO)

Robu koju je naručilac kontrole predao vršiocu kontrole radi obavljanja ugovorene kontrole, vršilac kontrole je dužan čuvati i obezbediti od zamene.

Vršilac kontrole je dužan čuvati predane mu uzorke najmanje šest meseci, ukoliko nije drukčije ugovoreno.

Obaveza obaveštavanja naručioca

Član 1110 (član 851 ZOO)

Vršilac kontrole je dužan da o svim značajnim okolnostima u toku kontrole i čuvanja robe blagovremeno obaveštava naručioca kontrole, a naročito o nužnim i korisnim troškovima učinjenim za njegov račun.

Naknada

Član 1111 (član 852 ZOO)

Za obavljanje kontrole i čuvanje robe vršilac kontrole ima pravo na ugovorenu, odnosno uobičajenu naknadu.

Vršilac kontrole ima pravo i na naknadu svih nužnih i korisnih troškova koji su učinjeni za račun naručioca kontrole.

Pravo zaloge

Član 1112 (član 853 ZOO)

Radi obezbeđenja ugovorene ili uobičajene naknade i naknade nužnih i korisnih troškova vršilac kontrole ima pravo zaloge na robi koja mu je predana na kontrolu.

Odgovornost vršioca kontrole

Član 1113 (član 854. ZOO)

Vršilac kontrole može obavljanje ugovorene kontrole robe poveriti drugome, izuzev ako mu je naručilac kontrole to izričito zabranio.

Vršilac kontrole odgovara naručiocu kontrole za rad drugog vršioca kontrole.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

VRŠILAC KONTROLE DUŽAN JE DA UGOVORENI POSAO KONTROLE ROBE OBAVI LIČNO.

VRŠILAC KONTROLE KOJI NEOVLAŠĆENO PRENESE VRŠENJE POSLA KONTROLE ROBE NA DRUGO LICE ODGOVARA ZA RAD TOG LICA, A U SLUČAJU OVLAŠĆENOG PRENOSA ODGOVARA ZA IZBOR TOG LICA.

Kontrola robe sa vršenjem pojedinih pravnih radnji

Član 1114 (član 855 ZOO)

Na osnovu izričitog naloga naručioca kontrole, vršilac kontrole je ovlašćen da pored izvršenja ugovorene kontrole robe, vrši i pojedine pravne radnje u ime i za račun naručioca kontrole.

Vršilac kontrole ima pravo na posebnu uobičajenu ili ugovorenu naknadu za obavljanje pojedinih pravnih radnji u ime i za račun naručioca kontrole.

Kontrola robe sa garancijom

Član 1115 (član 856 ZOO)

Vršilac kontrole može da garantuje za nepromenljivost svojstava kontrolisane robe u ugovorenom roku.

Za preuzetu garanciju u pogledu svojstava robe, vršilac kontrole ima pravo na posebnu, ugovorenu ili uobičajenu naknadu.

Kontrola usluga i stvari koje nisu namenjene prometu

Član 1116 (član 857 ZOO)

Ako se vršenje kontrole odnosi na stvari koje nisu namenjene prometu, vršilac kontrole i naručilac kontrole imaju ista prava i obaveze kao i kod kontrole robe.

Raskid ugovora

Član 1117 (član 858 ZOO)

Naručilac kontrole može izjaviti da raskida ugovor sve dok naručena kontrola nije izvršena, ali je u tom slučaju dužan vršiocu kontrole platiti srazmerni deo naknade i učinjene nužne i korisne troškove, kao i naknaditi mu štetu.

Glava XLIII

UGOVOR O ORGANIZOVANJU PUTOVANJA

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1118 (član 859 ZOO)

Ugovorom o organizovanju putovanja obavezuje se organizator putovanja da pribavi putniku skup usluga koje se sastoje od prevoza, boravka i drugih uslu-

ga koje su sa njima vezane, a putnik se obavezuje da organizatoru plati jednu ukupnu (paušalnu) cenu.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

UGOVOROM O ORGANIZOVANJU PUTOVANJA OBAVEZUJE SE ORGANIZATOR PUTOVANJA PRIBAVITI PUTNIKU NAJMANJE DVE USLUGE KOJE SE SASTOJE OD PREVOZA, SMEŠTAJA ILI DRUGIH TURISTIČKIH USLUGA ŠTO ČINE CELINU I KOJE SE PRUŽAJU U VREMENU DUŽEM OD 24 SATA ILI UKLJUČUJU BAR JEDNO NOĆENJE (PAKET-ARANŽMAN), A PUTNIK SE OBAVEZUJE PLATITI MU ZA TO JEDNU UKUPNU (PAUŠALNU) CENU.

ODREDBE OVOGA DELA ZAKONIKA PRIMENJUJU SE I KAD SU POJEDINE USLUGE IZ PRETHODNOG STAVA. ODVOJENO NAPLAĆENE.

ORGANIZATOROM PUTOVANJA SMATRA SE I LICE KOJE PRODAJE PAKET-ARANŽMAN KOJI JE PRIPREMILO NEKO DRUGO LICE.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Promotivni materijali

Član 1119 (član 860 ZOO)

PROMOTIVNI MATERIJALI, POPUT PROGRAMA PUTOVANJA ILI BROŠURA, KOJI SE ODNOSE NA PAKET-ARANŽMAN, A KOJE JE ORGANIZATOR PUTOVANJA STAVIO PUTNIKU NA RASPOLAGANJE NE SMEJU SADRŽAVATI NETAČNA OBAVEŠTENJA U POGLEDU CENE ILI BILO KOJE DRUGE ODREDBE UGOVORA O ORGANIZOVANJU PUTOVANJA.

PROMOTIVNI MATERIJALI KOJI SU PUTNIKU STAVLJENI NA RASPOLAGANJE MORAJU SADRŽAVATI JASNA, POTPUNA I TAČNA OBAVEŠTENJA O: CENI PAKET-ARANŽMANA; ODREĐIŠTU (DESTINACIJI); SREDSTVU, KARAKTERISTIKAMA I KATEGORIJI PREVOZA; VRSTI SMEŠTAJNOG OBJEKTA, NJEGOVOJ LOKACIJI I KATEGORIJI, NJEGOVIM OSNOVNIM KARAKTERISTIKAMA TE TURISTIČKOJ KLASIFIKACIJI PREMA PRAVU DRŽAVE U KOJOJ SE OBJEKT NALAZI; BROJU DNEVNIH OBROKA; PLANU PUTOVANJA; IZNOSU ILI POSTOTKU PREDUJMA TE O BROJU I IZNOSU OBROKA OTPLATE OSTATKA CENE, GRANIČNIM, VIZNIM I ZDRAVSTVENIM FORMALNOSTIMA U POGLEDU PUTOVANJA I BORAVKA U ODREĐIŠTU; NAJMANJEM BROJU PUTNIKA KOJI JE POTREBAN ZA ORGANIZOVANJE PUTOVANJA TE ROKU U KOJEM ĆE PUTNIK BITI OBAVEŠTEN O OTKAZIVANJU PUTOVANJA AKO ZA PUTOVANJE NIJE PRIJAVLJEN DOVOLJAN BROJ PUTNIKA.

PODACI SADRŽANI U PROMOTIVNIM MATERIJALIMA OBAVEZUJU ORGANIZATORA PUTOVANJA I MOGU BITI IZMENJENI JEDINO NA OSNOVU SPORAZUMA S PUTNIKOM ILI AKO JE PUTNIK O TIM IZMENAMA OBAVEŠTEN PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA, U KOJEM SLUČAJU TA MOGUĆNOST MORA BITI IZRIČITO NAVEDENA U PROMOTIVNIM MATERIJALIMA.

Alternativa: Stav 2. se briše.

Prethodno obaveštenje

Član 1120

PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE OBAVESTITI PUTNIKA, U PISMENOJ FORMI ILI DRUGOM TRAJNOM, PUTNIKU DOSTUPNOM, MEDIJU O OSNOVNIM GRANIČNIM, VIZNIM I ZDRAVSTVENIM FORMALNOSTIMA U POGLEDU PUTOVANJA I BORAVKA U MESTU ODREDIŠTA, KAO I O VREMENU POTREBNOM ZA ISPUNJAVANJE TIH FORMALNOSTI.

AKO JE PRE IZDAVANJA PRETHODNOG OBAVEŠTENJA PUTNIKU URUČEN PROGRAM PUTOVANJA ILI NEKI DRUGI PROMOTIVNI MATERIJAL KOJI SADRŽI PODATKE IZ PRETHODNOG STAVA, PRETHODNO OBAVEŠTENJE MOŽE SADRŽAVATI SAMO UPUĆIVANJE NA TAJ PROGRAM ILI PROMOTIVNI MATERIJAL.

Alternativa: Prethodni član se briše.

Forma

Član 1121

UGOVOR O ORGANIZOVANJU PUTOVANJA ZAKLJUČUJE SE U PISMENOJ FORMI ILI PUTEM DRUGOG TRAJNOG, PUTNIKU DOSTUPNOG I RAZUMLJIVOG OBLIKA, S TIM DA BAR JE-DAN PRIMERAK UGOVORA MORA BITI DOSTAVLJEN PUTNIKU.

ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA PUTNIKA UPOZNATI SA SADRŽAJEM UGOVORA.

PRETHODNE ODREDBE NE ODNOSI SE NA ZADOCNELE REZERVACIJE ILI UGOVORE „U POSLEDNJEM TRENUTKU”.

Izdavanje potvrde o putovanju

Član 1122 (član 860 ZOO)

Organizator putovanja prilikom zaključenja ugovora izdaje putniku potvrdu o putovanju.

Potvrda o putovanju treba da sadrži: mesto i datum izdavanja; oznaku i adresu organizatora putovanja; ime putnika; mesto i datum početka i svršetka putovanja, datume boravka, nužne podatke o prevozu, boravku kao i drugim uslugama koje su obuhvaćene ukupnom cenom; najmanji broj potrebnih putnika; ukupnu cenu za skup usluga predviđenih ugovorom; uslove pod kojima putnik može tražiti raskid ugovora kao i druge podatke za koje se smatra da je korisno da budu sadržani u potvrdi.

Ako je pre izdavanja potvrde o putovanju putniku uručen program putovanja u kome se nalaze podaci iz prethodnog stava, potvrda o putovanju može da sadrži samo uput na taj program.

Sadržaj ugovora

Član 1123

ZAVISNO OD USLUGA KOJE SU NJIME OBUHVAĆENE, UGOVOR O ORGANIZOVANJU PUTOVANJA NAROČITO SADRŽATI ODREDBE O: POSLOVNOM IMENU ILI NAZIVU, ODNOSNO IMENU I PREZIMENU TE SEDIŠTU I ADRESI ORGANIZATORA PUTOVANJA I NJEGOVA OSIGURAVAČA, AKO JE OSIGURANJE OBUHVAĆENO PAKET-ARANŽMANOM; ODREDIŠTU, VREMENU I DATUMU BORAVKA U ODREDIŠTU; VRSTI SMEŠTAJNOG OBJEKTA, NJEGOVOJ LOKACIJI I KATEGORIJI, NJEGOVI OSNOVNIM KARAKTERISTIKAMA, TURISTIČKOJ KLASIFIKACIJI PREMA PRAVU DRŽAVE U KOJOJ SE OBJEKT NALAZI; BROJU DNEVNIH OBROKA; PLANU PUTOVANJA; IZLETIMA, OBILASCIMA I DRUGIM USLUGAMA KOJE SU OBUHVAĆENE PAKET-ARANŽMANOM I KOJE SU UKLJUČENE U CENU; CENI I MOGUĆNOSTI IZMENE CENE U SKLADU S OVIM ZAKONIKOM I NAKNADAMA ZA ODREĐENE USLUGE KOJE NISU UKLJUČENE U CENU; NAČINU I VREMENU PLAĆANJA CENE; POSEBNIM ZAHTEVIMA PUTNIKA O KOJIMA JE OBAVESTIO ORGANIZATORA PUTOVANJA PRILIKOM REZERVISANJA PUTOVANJA, A KOJE JE OVAJ PRIHVATIO; NAJMANJEM BROJU PUTNIKA KOJI JE POTREBAN ZA ORGANIZOVANJE PUTOVANJA, KAO I ROKU U KOM ĆE PUTNIK BITI OBAVEŠTEN O OTKAZIVANJU PUTOVANJA AKO ZA PUTOVANJE NIJE PRIJAVLJEN DOVOLJAN BROJ PUTNIKA; ROKU U KOJEM PUTNIK MORA PODNETI SVOJE PRIGOVORE U POGLEDU NEISPUNJENJA ILI NEUREDNOG ISPUNJENJA UGOVORA.

Alternativa: Prethodni član se briše.

Odnos ugovora i potvrde o putovanju

Član 1124 (član 861 ZOO)

Postojanje i punovažnost ugovora o organizovanju putovanja nezavisni su od postojanja potvrde o putovanju i njene sadržine.

Ali, organizator putovanja odgovara za svu štetu koju druga strana pretrpi zbog neizdavanja potvrde o putovanju ili njene netačnosti.

Pretpostavka tačnosti potvrde

Član 1125 (član 862 ZOO)

Smatra se da je tačno ono što stoji u potvrdi sve dok se ne dokaže suprotno.

ODELJAK 2. OBAVEZE ORGANIZATORA PUTOVANJA

Zaštita prava i interesa putnika

Član 1126 (član 863 ZOO)

ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE PUTNIKU PRUŽITI USLUGE KOJE IMAJU SADRŽAJ I SVOJSTVA PREDVIĐENE UGOVOROM I USKLADITI IH SA PRAVIMA I INTERESIMA PUTNIKA, U SKLADU S POSLOVNIM OBIČAJIMA U TURISTIČKOJ DELATNOSTI.

AKO PUTNIK ZA VREME PUTOVANJA ISTAKNE PRIGOVOR ZBOG NEISPUNJENJA ILI NEUREDNOG ISPUNJENJA NEKE OD UGOVORENIH USLUGA, ORGANIZATOR PUTOVANJA ILI NJEGOVOG MESNI ZASTUPNIK DUŽNI SU BEZ ODLAGANJA NA PRIKLADAN NAČIN REŠITI Taj PRIGOVOR.

Obaveza obaveštavanja

Član 1127 (član 864 ZOO)

Organizator putovanja dužan je da putniku pruži potrebna obaveštenja o cennama i uslovima prevoza, boravka i posebnih usluga, kao i obaveštenja koja se odnose na kvalitet prevoznih sredstava i smeštaja, na red vožnje, veze, granične i carinske formalnosti, na sanitarne, monetarne i druge administrativne propise.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE U RAZUMNOM ROKU PRE ZAPOČINJANJA PUTOVANJA, U PISMENOJ FORMI ILI DRUGOM TRAJNOM, PUTNIKU DOSTUPNOM, OBLIKU OBAVEŠTITI PUTNIKA O: MESTU MEĐU ODREDIŠTA ILI IZMENE PREVOZNOG SREDSTVA I VREMENU DOLASKA U TO MESTO; NJEGOVOM MESTU U PREVOZNOG SREDSTVU (BROJU ODELJKA U SPAVAČIM KOLIMA, KABINE NA BRODU I SL.); IMENU I PREZIMENU, ADRESI I BROJU TELEFONA MESNOG ZASTUPNIKA ORGANIZATORA PUTOVANJA ILI, AKO GA NEMA, LICU KOME SE PUTNIK MOŽE OBRATITI U SLUČAJU POTEŠKOĆA ILI, AKO NEMA NI TAKVOG LICA, BROJU TELEFONA ILI DRUGOM SREDSTVU KOJE MU OMOGUĆUJE KONTAKT S ORGANIZATOROM PUTOVANJA; U SLUČAJU PUTOVANJA MALOLETNIKA, NAČINU USPOSTAVLJANJA NEPOSREDNE VEZE S NJIM ILI ZA NJEGA ODGOVORNIM LICEM; MOGUĆNOSTI ZAKLJUČENJA UGOVORA O OSIGURANJU KOJIM SE OSIGURAVAJU TROŠKOVI RASKIDA UGOVORA OD STRANE PUTNIKA ILI TROŠKOVI POMOĆI I POVRATKA PUTNIKA U MESTO POLAZIŠTA U SLUČAJU NESREĆE ILI BOLESTI.

Obaveza čuvanja tajne

Član 1128 (član 865 ZOO)

Obaveštenja koje dobije o putniku, njegovom prtljagu, njegovim kretanjima i imenima njegovih saputnika organizator može saopštiti trećim licima samo s odobrenjem putnika ili na zahtev nadležnog TELA JAVNE VLASTI.

Odgovornost za štetu

Član 1129 (član 866 i 867 ZOO)

Organizator putovanja odgovara za SVU štetu koju prouzrokuje putniku neispunjenjem, delomičnim ispunjenjem ili neurednim ispunjenjem obaveza koje se odnose na organizovanje putovanja predviđenih ugovorom i ovim zakonikom.

Ako sam obavlja usluge prevoza, smeštaja ili druge usluge vezane za izvršenje organizovanog putovanja, organizator odgovara za štetu pričinjenu putniku prema propisima koji se odnose na te usluge.

Odgovornost za štetu kad je pružanje pojedinih usluga organizator poverio trećim licima

Član 1130 (član 868 ZOO)

Organizator putovanja koji je poverio trećim licima izvršenje usluga prevoza, smeštaja ili drugih usluga vezanih za izvršenje putovanja, odgovara putniku za štetu koja je nastala zbog potpunog ili delomičnog neizvršenja tih usluga, u skladu s propisima koji se na njih odnose.

Ali i kad su usluge izvršene u skladu s ugovorom i propisima koji se na njih odnose, organizator odgovara za štetu koju je putnik pretrpeo u povodu njihovog izvršenja, osim ako dokaže da se ponašao kao pažljiv organizator putovanja pri izboru lica koja su ih izvršila.

Putnik ima pravo neposredno od trećeg lica odgovornog za štetu zahtevati potpunu ili dopunsku naknadu za pretrpljenu štetu.

U meri u kojoj je naknadio štetu putniku organizator putovanja stiče sva prava koja bi putnik imao prema trećem licu odgovornom za ovu štetu (pravo na regres).

Putnik je dužan ustupiti organizatoru putovanja isprave i sve što je potrebno za ostvarivanje prava regresa.

Sníženje cene

Član 1131 (član 869 ZOO)

Ako su usluge iz ugovora o organizovanju putovanja nepotpuno ili neuredno izvršene, putnik ima pravo na srazmerno sníženje cene pod uslovom da je stavio prigovor organizatoru putovanja u roku od osam dana od dana završetka putovanja.

Zahtev za sníženje cene ne utiče na pravo putnika da zahteva naknadu štete.

Isključenje i ograničenje odgovornosti za štetu

Član 1132 (član 870 ZOO)

Ništave su odredbe ugovora o organizovanju putovanja kojima se isključuje ili ograničava odgovornost organizatora putovanja za prouzrokovanu štetu.

Ali je punovažna odredba ugovora kojom se unapred određuje najviši iznos naknade štete, osim ako je u očiglednoj nerazmeri sa štetom.

Ovo ograničenje iznosa naknade štete ne važi ako je organizator štetu prouzrokovao namerno ili krajnjom nepažnjom ili ako je šteta posledica telesne povrede.

Osiguranje

Član 1133

ORGANIZATOR PUTOVANJA JE DUŽAN ZAKLJUČITI UGOVOR O OSIGURANJU OD ODGOVORNOSTI ZA ŠTETU PREDVIĐENU OVIM ZAKONIKOM.

U SPORAZUMU S PUTNIKOM ORGANIZATOR PUTOVANJA MOŽE GA OSIGURATI I OD DRUGIH RIZIKA PUTOVANJA.

Garancija organizatora putovanja

Član 1134

ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE ZA SVAKO ORGANIZOVANO PUTOVANJE OBEZBEDITI GARANCIJU KOD BANKE ILI OSIGURAVAJUĆEG DRUŠTVA ZA POVRAĆAJ CENE PUTNIKU, AKO ZBOG NJEGOVOG STEČAJA ILI NESPOSOBNOSTI PLAĆANJA PUTOVANJE NE BUDE IZVRŠENO, ODNOSNO NAKNADE TROŠKOVA POVRATKA PUTNIKA U MESTO POLASKA, AKO BI IZ ISTIH RAZLOGA PUTOVANJE BILO PREKINUTO.

GARANCIJA MOŽE BITI U OBLIKU POLISE OSIGURANJA, GOTOVINSKOG DEPOZITA ILI BANKARSKJE GARANCIJE.

ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE IZDATI PUTNIKU POTVRDU O OBEZBEĐENJU GARANCIJE KOJA MU OMOGUĆUJE NEPOSREDNO OSTVARENJE PRAVA PREMA BANCIMA, ODNOSNO OSIGURAVAJUĆEM DRUŠTVU.

Alternativa: Prethodni član se briše.

ODELJAK 3.

OBAVEZE PUTNIKA

Plaćanje cene

Član 1135 (član 871 ZOO)

Putnik je dužan organizatoru putovanja platiti ugovorenu cenu za putovanje u vreme kako je ugovoreno, odnosno uobičajeno.

Obaveza davanja podataka

Član 1136 (član 872 ZOO)

Putnik je dužan na zahtev organizatora blagovremeno dostaviti sve podatke potrebne za organizovanje putovanja, a posebno za pribavljanje prevoznih karata, rezervaciju smeštaja te isprave potrebne za prelazak preko granice.

Ispunjavanje uslova predviđenih propisima

Član 1137 (član 873 ZOO)

Putnik je dužan da se stara da on lično, njegove lične isprave i njegov prtljag ispunjavaju uslove predviđene graničnim, carinskim, sanitarnim, monetarnim i drugim propisima.

Odgovornost putnika za štetu

Član 1138 (član 874 ZOO)

Putnik odgovara za štetu koju pričini organizatoru putovanja neispunjenjem obaveza koje za njega proizlaze iz ugovora i odredaba ovog zakonika.

Obaveštavanje o nedostacima ispunjenja

Član 1139

PUTNIK JE DUŽAN, U PISMENOM ILI DRUGOM ODGOVARAJUĆEM OBLIKU, OBAVESTITI O NEISPUNJENJU ILI NEUREDNOG ISPUNJENJU BILO KOJE USLUGE IZ UGOVORA LICE KOJE JE TU USLUGU PRUŽILO, ŠTO JE PRE MOGUĆE, A ORGANIZATORA PUTOVANJA U ROKU OD 8 DANA OD DANA ZAVRŠETKA PUTOVANJA.

DUŽNOST PUTNIKA IZ PRETHODNOG STAVA MORA BITI JASNO I IZRIČITO NAVEDENA U UGOVORU O ORGANIZOVANJU PUTOVANJA.

ODELJAK 4.

POSEBNA PRAVA I OBAVEZE UGOVORNIH STRANA

Zamena putnika

Član 1140 (član 875 ZOO)

AKO JE SPREČENO ZAPOČETO UGOVORENO PUTOVANJE, PUTNIK MOŽE ODREDITI DRUGO LICE DA UMETO NJEGA KORISTI UGOVORENE USLUGE AKO TO LICE ZADOVOLJAVA POSEBNE ZAHTEVE PREDVIĐENE ZA UGOVORENO PUTOVANJE I AKO O TOME BLAGOVREMENO OBAVESTI ORGANIZATORA PUTOVANJA.

ZAMENJENI I NOVI PUTNIK SOLIDARNO SU ODGOVORNI ZA PLAĆANJE CENE I TROŠKOVA IZAZVANIH ZAMENOM.

Promena ugovorene cene

Član 1141 (član 876 ZOO)

ORGANIZATOR PUTOVANJA MOŽE ZAHTEVATI POVEĆANJE UGOVORENE CENE AKO JE POSLE ZAKLJUČENJA UGOVORA DOŠLO DO PROMENA U KURSU UGOVORENE VALUTE, DO POVEĆANJA TROŠKOVA PREVOZA, UKLJUČUJUĆI I TROŠKOVE GORIVA ILI DO POVEĆANJA NAKNADA ZA ODREĐENE USLUGE KOJE UTIČU NA CENU PUTOVANJA, A ZA KOJE NIJE ZNAO NI MOGAO ZNATI.

PRAVO NA POVEĆANJE UGOVORENE CENE ORGANIZATOR PUTOVANJA MOŽE OSTVARITI SAMO AKO JE ONO PREDVIĐENO U UGOVORU I AKO JE U UGOVORU IZRIČITO NAVEDEN NAČIN OBRAČUNA IZMENE CENE.

AKO BI POVEĆANJE CENE IZNOSILO VIŠE OD 10 POSTO OD UGOVORENE CENE, PUTNIK IMA PRAVO DA RASKINE UGOVOR BEZ OBAVEZE NA NAKNADU ŠTETE I PRAVO NA POVRATAJ UPLAĆENE CENE.

DVADESET DANA PRE POČETKA PUTOVANJA UGOVORENA CENA NE MOŽE SE POVEĆATI.

AKO SU NAVEDENE PROMENE PROUZROKOVALE SNIŽENJE CENE PUTOVANJA, ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE PUTNIKU VRATITI RAZLIKU U CENI.

Pravo putnika na raskid ugovora

Član 1142 (član 877 ZOO)

Putnik može u svakom trenutku potpuno ili delomično raskinuti ugovor.

Ako putnik pre početka putovanja raskine ugovor u razumnom roku koji se određuje s obzirom na vrstu aranžmana (blagovremeni raskid), organizator putovanja ima pravo samo na naknadu administrativnih troškova.

U slučaju neblagovremenog raskida ugovora organizator putovanja može od putnika zahtevati naknadu u određenom postotku ugovorene cene koji se utvrđuje srazmerno vremenu preostalom do početka putovanja i koja mora biti ekonomski opravdana.

Organizator putovanja ima pravo samo na naknadu troškova ako je putnik raskinuo ugovor zbog okolnosti koje nije mogao izbeći ili otkloniti i koje bi, da su postojale u vreme zaključenja ugovora, bile opravdan razlog da ne zaključi ugovor, a i u slučaju ako je putnik osigurao odgovarajuću zamenu ili je zamenu našao sam organizator.

Ako putnik raskine ugovor nakon početka putovanja, a razlog za to nisu okolnosti iz stava 4. ovoga člana, organizator ima pravo na puni iznos ugovorene cene putovanja.

Pravo organizatora na raskid ugovora

Član 1143 (član 878 ZOO)

Organizator putovanja može raskinuti ugovor, potpuno ili delomično, bez obaveze naknade štete putniku, ako pre ili za vreme ispunjavanja ugovora nastupe spoljne izvanredne i nepredvidive okolnosti koje se nisu mogle sprečiti, izbeći ili otkloniti, a koje bi, da su postojale u vreme zaključenja ugovora, bile za njega opravdan razlog da ugovor ne zaključi.

Organizator putovanja može raskinuti ugovor bez obaveze naknade štete i u slučaju da se za putovanje nije prijavio broj putnika koji je potreban za organizovanje putovanja, ako je o toj okolnosti putnika obavestio u primerenom roku koji ne može biti kraći od pet dana pre dana kad je putovanje trebalo započeti.

AKO ORGANIZATOR PUTOVANJA RASKINE UGOVOR ZBOG RAZLOGA KOJI JE NA STRANI PUTNIKA, PUTNIK NEMA PRAVO ZAHTEVATI NAKNADU ŠTETE KOJU JE PRETRPEO TIM RASKIDOM.

U slučaju raskida ugovora pre započinjanja s njegovim ispunjenjem organizator mora u celosti vratiti ono što je primio od putnika.

Ako je organizator raskinuo ugovor zbog izvanrednih okolnosti koje su nastupile za vreme njegova ispunjavanja, dužan je vratiti putniku razliku u ceni između ugovorenih i pruženih usluga i preduzeti sve mere nužne za zaštitu interesa putnika.

Izmena programa putovanja

Član 1144 (član 879 ZOO)

Izmene u programu putovanja mogu se vršiti samo ako su prouzrokovane vanrednim okolnostima koje organizator putovanja nije mogao predvideti, izbeći ili otkloniti.

Troškove koji su nastali usled izmene programa snosi organizator putovanja, a smanjenje troškova ide u korist putnika.

Zamena ugovorenog smeštaja može se vršiti samo upotrebom objekta iste kategorije, ili na teret organizatora, upotrebom objekta više kategorije i u ugovorenom mestu smeštaja.

Ako su u programu putovanja izvršene bitne izmene bez opravdanog razloga, organizator putovanja mora u celini vratiti ono što je primio od putnika koji je zbog toga odustao od putovanja.

Ako su bitne izmene u programu učinjene za vreme izvršavanja ugovora, putnik u slučaju odustanka snosi samo stvarne troškove ostvarenih usluga.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Izmena sadržaja ugovora

Član 1144

AKO ORGANIZATOR PRE POČETKA PUTOVANJA IZVRŠI ZNAČAJNIJE IZMENE U BITNIM ELEMENTIMA UGOVORA (PROGRAM, SMEŠTAJ, CENA), DUŽAN JE BEZ ODLAGANJA O TOME OBAVESTITI PUTNIKA U PISMENOM OBLIKU.

AKO ORGANIZATOR PUTOVANJA PONUDI PUTNIKU IZMENJENI UGOVOR PONUDA MO-
RA SADRŽATI IZMENE KOJE SU IZVRŠENE, KAO I UTICAJ TIH IZMENA NA CENU PUTOVANJA.

AKO NE PRIHVATI IZMENE UGOVORA, PUTNIK MOŽE PO SVOME IZBORU RASKINUTI UGOVOR BEZ OBAVEZE NAKNADE ŠTETE I TROŠKOVA, ILI KORISTITI DRUGO ODGOVARAJUĆE PUTOVANJE KOJE MU ORGANIZATOR PUTOVANJA MOŽE PONUDITI, BEZ DOPLATE CENE AKO MU JE CENA VIŠA, ODNOSNO UZ POVRAT RAZLIKE U CENI AKO MU JE CENA NIŽA.

PUTNIK JE DUŽAN OBAVESTITI O SVOM IZBORU ORGANIZATORA PUTOVANJA U ROKU OD DVA RADNA DANA OD DANA PRIJEMA PREDLOGA IZMENE UGOVORA.

AKO PUTNIK RASKINE UGOVOR, ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE BEZ ODLAGANJA VRATITI MU ONO ŠTO JE PUTNIK PLATIO ZA PUTOVANJE I NAKNADITI MU ŠTETU.

PUTNIK NEMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE IZ PRETHODNOG STAVA AKO JE DO IZMENA U BITNIM ELEMENTIMA UGOVORA DOŠLO ZBOG IZVANREDNIH SPOLJNIH OKOLNOSTI KOJE ORGANIZATOR PUTOVANJA NIJE MOGAO PREDVIDETI, IZBEĆI NI OTKLONITI.

AKO NAKON ZAPOČINJANJA PUTOVANJA NIJE PRUŽIO VEĆI DEO UGOVORENIH USLUGA, ILI AKO OCENI DA NEĆE BITI U STANJU OBEZBEDITI ISPUNJENJE VEĆEG DELA UGOVORENIH USLUGA, ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE, O SVOM TROŠKU, IZVRŠITI ODGOVARAJUĆE IZMENE PROGRAMA ZA NASTAVAK PUTOVANJA I, AKO JE TO POTREBNO, OBEŠTETITI PUTNIKA ZA RAZLIKU U CENI IZMEĐU UGOVORENIH I STVARNO PRUŽENIH USLUGA.

AKO NIJE MOGUĆE NA ODGOVARAJUĆI NAČIN IZMENITI PROGRAM PUTOVANJA ILI AKO PUTNIK NE PRIHVATI TE IZMENE IZ OPRAVDANIH RAZLOGA, ORGANIZATOR PUTOVANJA DUŽAN JE, O SVOM TROŠKU, OMOGUĆITI PUTNIKU POVRATAK, ODGOVARAJUĆIM PREVOZNIIM SREDSTVOM, U MESTO POLASKA ILI NEKO DRUGO MESTO, AKO JE PUTNIK S TIME SAGLASAN, I NAKNADITI MU ŠTETU KOJU JE TIME PRETRPEO.

Glava XLIV

POSREDNIČKI UGOVOR O PUTOVANJU

Pojam

Član 1145 (član 880 ZOO)

Posredničkim ugovorom o putovanju posrednik se obavezuje da, u ime i za račun putnika, zaključi bilo ugovor o organizovanju putovanja bilo ugovor o

izvršenju jedne ili više posebnih usluga koje omogućuju da se ostvari neko putovanje ili boravak, a putnik se obavezuje da za to plati naknadu.

Obaveza izdavanja potvrde

Član 1146 (član 881 ZOO)

Kad se posredničkim ugovorom o putovanju preuzima obaveza zaključenja ugovora o organizovanju putovanja, posrednik je dužan da prilikom zaključenja izda potvrdu o putovanju koja, pored podataka koji se odnose na samo putovanje i oznake i adrese organizatora putovanja, mora da sadrži oznaku i adresu posrednika, kao i podatak da on istupa u tom svojstvu.

Ako u potvrdi o putovanju ne naznači svojstvo posrednika, posrednik u organizovanju putovanja smatra se kao organizator putovanja.

U slučaju kad se posrednički ugovor o putovanju odnosi na zaključenje ugovora o nekoj posebnoj usluzi, posrednik je dužan da izda potvrdu koja se odnosi na tu uslugu sa naznakom iznosa koji je plaćen za uslugu.

Postupanje po uputstvima putnika

Član 1147 (član 882 ZOO)

Posrednik je dužan da postupa po uputstvima koje mu je putnik blagovremeno dao, ako su ona u skladu sa ugovorom, uobičajenim poslovanjem posrednika i interesima drugih putnika.

Ako putnik ne da potrebna uputstva, posrednik je dužan da radi na način koji je u datim prilikama najpogodniji za putnika.

Izbor trećih lica

Član 1148 (član 883 ZOO)

Posrednik je dužan da savesno vrši izbor trećih lica koja treba da obave usluge predviđene ugovorom i odgovara putniku za njihov izbor.

Shodna primena

Član 1149 (član 884 ZOO)

Odredbe ovog zakona koje se odnose na ugovor o organizovanju putovanja, shodno se primenjuju na posrednički ugovor o putovanju, ako odredbama ove glave nije drukčije određeno.

Glava XLV
**UGOVOR O ANGAŽOVANJU UGOSTITELJSKIH
KAPACITETA (UGOVOR O ALOTMANU)**

ODELJAK 1.
OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1150 (član 885 ZOO)

Ugovorom o alotmanu ugostitelj se obavezuje da u toku određenog vremena stavi na raspolaganje turističkoj agenciji određeni broj ležaja u određenom objektu, pruži ugostiteljske usluge licima koje uputi agencija i plati joj određenu proviziju, a ova se obavezuje da nastoji da ih popuni odnosno da obavesti u utvrđenim rokovima da to nije u mogućnosti, kao i da plati cenu pruženih usluga, ukoliko je koristila angažovane hotelske kapacitete.

Ako ugovorom nije drukčije određeno, smatra se da su smeštajni ugostiteljski kapaciteti stavljeni na raspolaganje za jednu godinu.

Forma ugovora

Član 1151 (član 886 ZOO)

Ugovor o alotmanu mora biti zaključen u pismenoj formi.

ODELJAK 2.
OBAVEZE TURISTIČKE AGENCIJE

Obaveza obaveštavanja

Član 1152 (član 887 ZOO)

Turistička agencija je dužna da obaveštava ugostitelja o toku popunjavanja smeštajnih kapaciteta.

Ukoliko nije u mogućnosti da popuni sve angažovane smeštajne kapacitete, turistička agencija je dužna da u ugovorenim ili uobičajenim rokovima obavesti ugostitelja o tome i da mu dostavi listu gostiju, kao i da u obaveštenju odredi rok do koga ugostitelj može slobodno raspolagati angažovanim kapacitetima.

Ugostiteljski kapaciteti koji u listi gostiju nisu označeni kao popunjeni, smatraju se slobodnim od dana prijema te liste od strane hotela za period na koji se lista odnosi.

Posle proteka toga roka turistička agencija ponovo stiče pravo da popunjava angažovane smeštajne kapacitete.

Obaveza pridržavanja ugovorenih cena

Član 1153 (član 888 ZOO)

Turistička agencija ne može licima koja šalje u ugostiteljski objekat zaračunavati veće cene za ugostiteljske usluge od onih koje su predviđene ugovorom o alotmanu ili ugostiteljskim cenovnikom.

Obaveza plaćanja ugostiteljskih usluga

Član 1154 (član 889 ZOO)

Ukoliko ugovorom nije drukčije određeno, cenu pruženih ugostiteljskih usluga plaća ugostitelju turistička agencija posle izvršenih usluga.

Ugostitelj ima pravo da zahteva plaćanje odgovarajuće akontacije.

Obaveza izdavanja posebne pismene isprave

Član 1155 (član 890 ZOO)

Turistička agencija je dužna da licima koja šalje na osnovu ugovora o alotmanu izda posebnu pismenu ispravu (posebna pismena isprava).

Posebna pismena isprava glasi na ime ili na određenu grupu, neprenosiva je i sadrži nalog ugostitelju da pruži usluge koje su u njoj navedene.

Posebna pismena isprava služi kao dokaz da je lice klijent turističke agencije koja je sa ugostiteljem zaključila ugovor o alotmanu.

Na osnovu posebne pismene isprave vrši se obračun uzajamnih potraživanja između turističke agencije i ugostitelja.

ODELJAK 3.

OBAVEZE UGOSTITELJA

Obaveza stavljanja na korišćenje ugovorenih smeštajnih kapaciteta

Član 1156 (član 891 ZOO)

Ugostitelj preuzima konačnu i neopozivu obavezu da u toku određenog vremena stavi na korišćenje ugovoreni broj ležaja i pruži licima koja upućuje turistička agencija usluge navedene u posebnoj pismenoj ispravi.

Ugostitelj ne može ugovoriti sa drugom turističkom agencijom angažovanje kapaciteta koji su već rezervisani na osnovu ugovora o alotmanu.

Obaveze jednakog postupanja

Član 1157 (član 892 ZOO)

Ugostitelj je dužan da licima koja uputi turistička agencija pruži pod istim uslovima usluge kao i licima sa kojima je neposredno zaključio ugovor o ugostiteljskim uslugama.

Obaveza ugostitelja da ne menja cene usluga

Član 1158 (član 893 ZOO)

Ugostitelj ne može menjati ugovorene cene ako o tome ne obavesti turističku agenciju najmanje šest meseci unapred, osim u slučaju promene u kursu razmena valuta koje utiču na ugovorenu cenu.

Nove cene mogu se primenjivati po isteku mesec dana od njihove dostave turističkoj agenciji.

Nove cene neće se primenjivati na usluge za koje je već dostavljena lista gostiju.

U svakom slučaju izmene cene nemaju dejstvo na rezervacije koje je ugostitelj potvrdio.

Obaveza plaćanja provizije

Član 1159 (član 894 ZOO)

Ugostitelj je dužan da turističkoj agenciji isplati proviziju na promet ostvaren na osnovu ugovora o alotmanu.

Provizija se određuje u procentu od cene izvršenih ugostiteljskih usluga.

Ukoliko procenat provizije nije određen ugovorom, turističkoj agenciji pripada provizija određena opštim uslovima poslovanja turističke agencije ili, ako ovih više nema, poslovnim običajima.

ODELJAK 4.

PRAVO TURISTIČKE AGENCIJE DA ODUSTANE OD UGOVORA

Pravo na odustanak od angažovanih smeštajnih kapaciteta

Član 1160 (član 895 ZOO)

Turistička agencija može privremeno odustati od korišćenja angažovanih smeštajnih kapaciteta a da time ne raskine ugovor o alotmanu niti stvori za sebe

obavezu naknade štete ugostitelju, ukoliko u ugovorenom roku pošalje obaveštenje o odustanku od korišćenja.

Ako rok obaveštenja o odustanku nije određen ugovorom, utvrđuje se na osnovu poslovnih običaja u ugostiteljstvu.

U slučaju da obaveštenje o odustanku ne bude poslato u predviđenom roku, ugostitelj ima pravo na naknadu štete.

Turistička agencija može odustati od ugovora u celini bez obaveze da naknadi štetu ako obaveštenje o odustanku pošalje u ugovorenom roku.

Obaveza turističke agencije da popuni angažovane kapacitete

Član 1161 (član 896 ZOO)

Ugovorom o alatmanu se može predvideti posebna obaveza turističke agencije da popuni angažovane ugostiteljske kapacitete.

Ako u tom slučaju ne popuni angažovane ugostiteljske kapacitete, turistička agencija je dužna da plati ugostitelju naknadu po neiskorišćenom ležaju u danu.

Turistička agencija nema tada pravo da putem blagovremenog obaveštenja otkaže ugovor bilo delimično ili u celini.

Glava XLVI OSIGURANJE

ODELJAK 1.

ZAJEDNIČKE ODREDBE ZA IMOVINSKA OSIGURANJA I OSIGURANJA LICA

Odsek 1. OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1162 (član 897 ZOO).

UGOVOROM O OSIGURANJU OBAVEZUJE SE UGOVARAČ OSIGURANJA DA PLATI OSIGURAU ODREĐENU SVOTU NOVCA (PREMIJU) A OVAJ SE OBAVEZUJE, AKO SE DESI UGOVOROM PREDVIĐENI DOGAĐAJ (OSIGURANI SLUČAJ), DA ISPLATI UGOVARAČU ILI NEKOM DRUGOM KORISNIKU OSIGURANJA ODREĐENU SVOTU NOVCA ILI UČINI NEŠTO DRUGO.

Rizik

Član 1163

RIZIK KOJI JE OBUHVAĆEN OSIGURANJEM (OSIGURANI RIZIK) MORA BITI BUDUĆI, NEIZVESAN I NEZAVISAN OD ISKLJUČIVE VOLJE UGOVARAČA OSIGURANJA ILI OSIGURANIKA.

Osigurani slučaj

Član 1164 (član 898. ZOO)

OSIGURANI SLUČAJ JE DOGAĐAJ KOJI NASTAJE OSTVARENJEM OSIGURANOG RIZIKA

Ugovor o osiguranju je ništav ako je u času njegovog zaključenja već nastao osigurani slučaj, ili je on bio u nastupanju, ili je bilo izvesno da će nastupiti, ili ako je već tada bila prestala mogućnost da on nastane.

Ali, ako je ugovoreno da će osiguranjem biti obuhvaćen određeni period koji prethodi zaključenju ugovora, ugovor će biti ništav samo ako je u času njegovog zaključenja zainteresovanoj strani bilo poznato da se osigurani slučaj već dogodio, odnosno da je već tada bila prestala mogućnost da se on dogodi.

Isključenje nekih osiguranja

Član 1165 (član 899. ZOO)

ODREDBE OVE GLAVE NEĆE SE PRIMENJIVATI NA POMORSKA OSIGURANJA I NA DRUGA OSIGURANJA NA KOJA SE PRIMENJUJU ODREDBE O POMORSKOM OSIGURANJU, NA OSIGURANJA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU I NA OSIGURANJA POTRAŽIVANJA.

I Varijanta: Stav 1. menja se tako da glasi:

ODREDBE OVE GLAVE NEĆE SE PRIMENJIVATI NA POMORSKA OSIGURANJA I NA DRUGA OSIGURANJA NA KOJA SE PRIMENJUJU ODREDBE O POMORSKOM OSIGURANJU, NA OSIGURANJA U VAZDUŠNOM SAOBRAĆAJU, NA OSIGURANJA POTRAŽIVANJA I NA REOSIGURANJE.

ODREDBE OVE GLAVE NEĆE SE PRIMENJIVATI NI NA ONA OSIGURANJA KOJA SU REGULISANA POSEBNIM ZAKONOM.

II Varijanta: Dodaje se stav 2 koji glasi:

ODREDBE OVE GLAVE PRIMENJIVAĆE SE KAO OPŠTA PRAVILA U OSIGURANJIMA KOJA SU REGULISANA POSEBNIM ZAKONOM.

Odstupanja od odredaba ove glave

Član 1166 (član 900. ZOO)

Ugovorom se može odstupiti samo od onih odredaba ove glave u kojima je to odstupanje izričito dopušteno, kao i od onih koje pružaju ugovornim stranama mogućnost da postupe kako hoće.

Odstupanje od ostalih odredaba, ukoliko nije zabranjeno ovim ili kojim drugim zakonom, dopušteno je samo ako je u nesumnjivom interesu osiguranika.

Odsek 2.

ZAKLJUČENJE UGOVORA

Kad je ugovor zaključen

Član 1167 (član 901. ZOO)

UGOVOR O OSIGURANJU JE ZAKLJUČEN KAD JE PONUDA O OSIGURANJU PRIHVAĆENA.

Pismena ponuda učinjena osiguraču za zaključenje ugovora o osiguranju vezuje ponudioca, ako on nije odredio kraći rok, za vreme od osam dana od dana kad je ponuda prispela osiguraču, a ako je potreban lekarski pregled, onda za vreme od trideset dana.

Ako osigurač u tom roku ne odbije ponudu koja ne odstupa od uslova pod kojima on vrši predloženo osiguranje, smatraće se da je prihvatio ponudu i da je ugovor zaključen.

U tom slučaju ugovor se smatra zaključenim kad je ponuda prispela osiguraču.

Član 1168

UGOVOR O OSIGURANJU LICA ZAKLJUČEN JE KADA STRANE POTPIŠU POLISU OSIGURANJA.

Alternativa: Dodaje se novi stav 2. koji glasi:

KADA JE OSIGURANIK FIZIČKO LICE KOJE NE ZAKLJUČUJE UGOVOR ZA SVOJE PROFESIONALNE ILI KOMERCIJALNE DELATNOSTI (KADA JE U SVOJSTVU POTROŠAČA USLUGA) UGOVOR JE ZAKLJUČEN KADA UGOVORNE STRANE POTPIŠU POLISU OSIGURANJA

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Obaveze osigurača pre zaključenja ugovora

Član 1169

PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA O OSIGURANJU OSIGURAČ JE DUŽAN DA ZAINTERESOVANOJ STRANI DOSTAVI INFORMACIJE O: POSLOVNOM IMENU I ORGANIZACIONO-PRAVNOM

OBLIKU OSIGURAČA, SEDIŠTU DRUŠTVA I POSLOVNE JEDINICE KOJA ZAKLJUČUJE UGOVOR; OPŠTIM USLOVIMA OSIGURANJA, KAO I MERODAVNOM PRAVU ZA UGOVOR O OSIGURANJU; VREMENU TRAJANJA UGOVORA O OSIGURANJU; PRAVILIMA I USLOVIMA KADA SE MOŽE ODUSTATI OD UGOVORA; VISINI PREMIJE OSIGURANJA, NAČINU PLAĆANJA PREMIJE, VISINI DOPRINOSA, POREZA I DRUGIH TROŠKOVA KOJI SE ZARAČUNAVAJU PORED PREMIJE OSIGURANJA I UKUPNOM IZNOSU OVIH PLAĆANJA; ROKU NA KOJI PONUDA VEZUJE PONUDI-OCA; TELU KOJE JE NADLEŽNO ZA NADZOR NAD DRUŠTVOM ZA OSIGURANJE.

U SLUČAJU ŽIVOTNOG OSIGURANJA, UGOVORNOJ STRANI SE MORA, PORED NAVEDENIH INFORMACIJA KOJE SE DOSTAVLJAJU U VEZI SA UGOVORIMA KOJI SE ZAKLJUČUJU U SVIM VRSTAMA OSIGURANJA, SAOPŠTITI KAO DOPUNSKI SLEDEĆI PODACI O: OSNOVICI I MERILIMA ZA UČEŠĆE U DOBITI; TABELAMA OTKUPNE VREDNOSTI POLISE; PRAVIMA NA KAPITALIZACIJU UGOVORA O ŽIVOTNOM OSIGURANJU I PRAVIMA IZ TAKVOG OSIGURANJA; PORESKOM SISTEMU KOJI SE ODNOSI NA NAVEDENU VRSTU OSIGURANJA.

KOD UGOVORA O ŽIVOTNOM OSIGURANJU VEZANU ZA JEDINICU INVESTICIONIH FONDOVA DRUŠTVO ZA OSIGURANJE DUŽNO JE PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA O OSIGURANJU, UZ PODATKE IZ PREDHODNA DVA STAVA OVOG ČLANA, UGOVORNU STRANU PISMENO OBAVESTITI O PROSPEKTU FONDA, A NAROČITO O STRUKTURI ULAGANJA.

INFORMACIJE UGOVORNOJ STRANI ODNOSNO OSIGURANIKU KOJE SE DAJU PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA, KAO I U TOKU TRAJANJA UGOVORA O OSIGURANJU, DOSTAVLJAJU SE U PISMENOM OBLIKU, NA PREGLEDAN I RAZUMLJIV NAČIN.

UKOLIKO OSIGURAČ PREKRŠI OBAVEZU DAVANJA INFORMACIJA U SMISLU PRETHODNIH STAVOVA OVOG ČLANA, OSIGURANIK (UGOVARAČ OSIGURANJA) IMA PRAVO DA PISMENIM PUTEM RASKINE UGOVOR U ROKU OD MESEC DANA OD DANA KADA JE SAZNAO ZA NEISPUNJENJE OVE OBAVEZE OSIGURAČA, A NAJKASNIJE U ROKU OD GODINU DANA POSLE ZAKLJUČENJA UGOVORA O OSIGURANJU. U TOM SLUČAJU OSIGURANIK IMA PRAVO NA NAKNADU ŠTETE KOJU JE PRETRPEO ZBOG RASKIDA UGOVORA.

Polisa osiguranja

Član 1170 (član 902 ZOO)

O ZAKLJUČENOM UGOVORU O OSIGURANJU OSIGURAČ JE OBAVEZAN DA BEZ ODLAGANJA UGOVORNOJ STRANI OSIGURANJA PREDU UREDNO SASTAVLJENU I POTPISANU POLISU OSIGURANJA ILI NEKU DRUGU ISPRAVU O OSIGURANJU (LIST POKRIĆA I DR.).

U polisi moraju biti navedeni: ugovorne strane, osigurana stvar, odnosno osigurano lice, OZNAČENJE KORISNIKA OSIGURANJA, rizik obuhvaćen osiguranjem, trajanje osiguranja i period pokrića, svota osiguranja ili da je osiguranje neograničeno, premija ili doprinos, datum izdavanja polise i potpisi ugovornih strana, UČEŠĆE OSIGURANIKA ODNOSNO KORISNIKA U RASPODELI DOBITI KOD OSIGURANJA ŽIVOTA, MERODAVNO PRAVO KOJE SE PRIMENJUJE NA UGOVOR AKO SE NA UGOVOR NE PRIME-NJUJE PRAVO REPUBLIKE SRBIJE, NAZIV I ADRESA NADZORNOG ORGANA NADLEŽNOG ZA

KONTROLU OSIGURAČA I DRUGOG ORGANA KOME SE MOGU UPUTITI PRIGOVORI U VEZI SA UGOVOROM O OSIGURANJU.

U slučaju neslaganja neke odredbe opštih ili posebnih uslova i neke odredbe polise primeniće se odredba polise, a u slučaju neslaganja neke štampane odredbe polise i neke njene rukopisne odredbe, primeniće se ova poslednja.

Prema sporazumu ugovornih strana, polisa može glasiti na određeno lice, po naredbi ili na donosioca.

POLISA SE PRENOSI CESIJOM ILI INDOSAMENTOM SA DEJSTVOM USTUPANJA.

POLISA OSIGURANJA ŽIVOTA NE MOŽE GLASITI NA DONOSIOCA.

POLISA MOŽE BITI IZDATA I U ELEKTRONSKOJ FORMI I SADRŽAVATI MEHANIČKI POTPIS.

List pokrića

Član 1171

POLISA OSIGURANJA MOŽE BITI PRIVREMENO ZAMENJENA LISTOM POKRIĆA KADA U MOMENTU NJEGOVOG IZDAVANJA NISU POZNATI SVI BITNI SASTOJCI UGOVORA.

U SLUČAJU KADA LIST POKRIĆA BUDE ZAMENJEN POLISOM, DEJSTVA UGOVORA POČINJU IZDAVANJEM LISTA POKRIĆA, A NE IZDAVANJEM POLISE.

PORED TOGA, LIST POKRIĆA MOŽE BITI IZDAT KAO DOKAZ PRIVREMENOG POKRIĆA SA OGRANIČENIM VREMENOM TRAJANJA, BEZ OBAVEZE OSIGURAČA DA PREDA OSIGURANIKU OPŠTE USLOVE OSIGURANJA I BEZ PRAVA OTKAZIVANJA UGOVORA O PRIVREMENOM POKRIĆU.

Kada se sadržaj polise razlikuje od ugovorenog

Član 1172

U SLUČAJU DA SE SADRŽAJ POLISE RAZLIKUJE OD UGOVORENOG, TAKVE RAZLIKE ĆE SE SMATRATI KAO DA SU UGOVORENE OD TRENUTKA IZDAVANJA POLISE OSIGURANJA, POD USLOVOM DA UGOVARAČ OSIGURANJA NIJE UPUTIO PISMENI PRIGOVOR U ROKU OD MESEC DANA POSLE PRIJEMA PREDMETNE POLISE OSIGURANJA I POD USLOVOM DA GA JE OSIGURAČ INFORMISAO O TIM RAZLIKAMA, KAO I NJEGOVOM PRAVU DA ULOŽI PRIGOVOR.

OBAVEZU INFORMISANJA UGOVARAČA OSIGURANJA OSIGURAČ IZVRŠAVA PISMENIM PUTEM ILI NAPOMENOM NA PRVOJ STRANI POLISE OSIGURANJA NAPISANOJ NA TAKAV NAČIN DA SE NAPOMENA OČIGLEDNO RAZLIKUJE OD OSTALIH DELOVA POLISE, KAKO BI SE LAKO MOGLA UOČITI. OSIGURAČ TAKOĐE UGOVARAČU OSIGURANJA MORA IZDATI POSEBAN ŠTAMPANI OBRAZAC (SPESIMEN) NAPOMENE O PRAVU NA PRIGOVOR.

AKO OSIGURAČ NE INFORMIŠE UGOVARAČA OSIGURANJA O NJEGOVOM PRAVU PO OVOM ČLANU ILI MU NE DOSTAVI GORE OPISAN OBRAZAC NAPOMENE O PRAVU NA PRIGOVOR, IZMENE UGOVORA NE OBAVEZUJU UGOVARAČA OSIGURANJA I SMATRAĆE SE DA JE UGOVOR ZAKLJUČEN U SKLADU SA USLOVIMA SADRŽANIM U PONUDI ZA OSIGURANJE.

Opšti i posebni uslovi osiguranja

Član 1173

OPŠTI I POSEBNI USLOVI OSIGURANJA, KOJI SU SASTAVNI DEO UGOVORA O OSIGURANJU MORAJU DA SADRŽE POTPUNU INFORMACIJU O: DOGAĐAJIMA NA OSNOVU KOJIH NASTAJE OBAVEZA OSIGURAOCA NA ISPLATU NAKNADE IZ OSIGURANJA I O SLUČAJEVIMA U KOJIMA JE NJEGOVA OBAVEZA ISKLJUČENA ILI OGRANIČENA; NAČINU ODREĐIVANJA VISINE NAKNADE IZ OSIGURANJA; ROKU ISPUNJENJA OBAVEZE OSIGURAOCA; USLOVIMA PLAĆANJA PREMIJE I POSLEDICAMA ZBOG NEPLAĆANJA ILI NEUREDNOG PLAĆANJA PREMIJE; OBAVEZAMA PRIJAVLJIVANJA OKOLNOSTI OD ZNAČAJA ZA OCENU RIZIKA PRE I POSLE ZAKLJUČENJA UGOVORA; OBAVEZAMA OSIGURANIKA POSLE NASTANKA OSIGURANOG SLUČAJA I NJEGOVO DOKAZIVANJE; PRAVU UGOVORNIH STRANA NA IZMENU ILI OTKAZ UGOVORA; MESNOJ NADLEŽNOSTI SUDA U REPUBLICI SRBIJI.

NADLEŽNI ORGAN KOJI VRŠI KONTROLU DELATNOSTI OSIGURANJA MOŽE DA PROŠIRI ILI SMANJI BROJ OBAVEZNIH SASTOJAKA KOJE OPŠTI I POSEBNI USLOVI OSIGURANJA TREBA DA SADRŽE, ZAVISNO OD VRSTE OSIGURANJA I SVOJSTVA UGOVORNIH STRANA.

Upoznavanje osiguranika sa opštim uslovima i predaja osiguraniku opštih uslova

Član 1174

OSIGURAOČ JE DUŽAN UPOZORITI UGOVARAOCA OSIGURANJA DA SU OPŠTI I POSEBNI USLOVI OSIGURANJA SASTAVNI DEO UGOVORA I PREDATI MU NJIHOV TEKST, AKO TI USLOVI NISU ŠTAMPANI NA SAMOJ POLISI.

IZVRŠENJE OVE OBAVEZE OSIGURAOCA MORA BITI KONSTATOVANO NA POLISI.

UKOLIKO OSIGURAOČ NE ISPUNI OBAVEZU IZ STAVA 1. OVOG ČLANA, SMATRAĆE SE DA JE UGOVOR ZAKLJUČEN NA OSNOVU SASTOJAKA SADRŽANIH U POLISI, BEZ ISKLJUČENJA ILI OGRANIČENJA POKRIĆA KOJE SADRŽE USLOVI OSIGURANJA, AKO OSIGURANIK ZA NJIH NIJE ZNAO NITI JE KAO SAVESNO LICE MORAO ZNATI.

Alternativa: Stav 3 menja se tako da glasi:

KLAUZULE KOJE PREDVIĐAJU NIŠTAVOST, GUBITAK PRAVA ILI ISKLJUČENJA POKRIĆA PUNOVAŽNE SU AKO SU VIDLJIVO ODŠTAMPANE U POLISI.

AKO U SLUČAJU ZAKLJUČENJA UGOVORA O OSIGURANJU NA OSNOVU PISMENE PONUDE UGOVARAOČ OSIGURANJA ZAHTEVA DAVANJE MOMENTALNOG POKRIĆA, OSIGURAOČ NEMA OBAVEZU DA UGOVORNOJ STRANI DOSTAVI USLOVE OSIGURANJA, TE UGOVORNA STRANA POSLE PRIJEMA POLISE OSIGURANJA NEMA PRAVO DA PRIGOVARA SADRŽINI ZAKLJUČENOG UGOVORA PREMA ELEMENTIMA OBUHVAĆENIM U PONUDI OSIGURANJA ILI USLOVIMA POD KOJIMA OSIGURAOČ SPROVODI ZAKLJUČENO OSIGURANJE.

Izmene uslova osiguranja i premijskog sistema

Član 1175

AKO OSIGURAČ U TOKU TRAJANJA UGOVORA IZMENI OPŠTE USLOVE OSIGURANJA ILI PREMIJSKI SISTEM DUŽAN JE DA NAJKASNIJE MESEC DANA PRE ISTEKA TEKUĆEG JEDNOGODIŠNJEG PERIODA OSIGURANJA O TOME IZVESTI UGOVARAČA OSIGURANJA PISMENO ILI NA DRUGI PODOBAN NAČIN NA KOJI OVAJ SIGURNO MOŽE DOBITI OBAVEŠTENJE.

AKO UGOVARAČ OSIGURANJA U ROKU OD TRIDESET DANA OD OBAVEŠTENJA NE OTKAŽE UGOVOR O OSIGURANJU, NOVI USLOVI OSIGURANJA ODNOSNO PREMIJSKI SISTEM PRIMENJUJU SE NA POČETKU NAREDNOG PERIODA OSIGURANJA.

AKO UGOVORNA STRANA OTKAŽE UGOVOR U SMISLU PREDHODNOG STAVA OVOG ČLANA, UGOVOR PRESTAJE DA VAŽI ISTEKOM GODINE OSIGURANJA U KOJOJ JE OSIGURAČ PRIMIO OTKAZ OSIGURANJA.

Obaveze osigurača kod ugovora zaključenih između odsutnih strana

Član 1176

KOD UGOVORA O OSIGURANJU KOJI SE ZAKLJUČUJU SREDSTVIMA UDALJENE KOMUNIKACIJE, A U KOJE SE UBRAJAJU, POSEBNO, UGOVORI KOJI SE ZAKLJUČUJU PUTEM PISAMA, TELEFONA, TELEFAKSA, ELEKTRONSKE POŠTE, RADIJA I PREKO MEDIJSKIH USLUGA, OSIGURAČ JE DUŽAN DA BLAGOVREMENO, PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA O OSIGURANJU, PORED INFORMACIJA PREDVIĐENIH U ČLANU 1024., PISMENIM PUTEM INFORMIŠE UGOVARAČA OSIGURANJA I O SLEDEĆIM PODACIMA: POSTOJANJU ILI NEPOSTOJANJU PRAVA OSIGURANIKA DA BEZ OBRAZLOŽENJA I PENALA RASKINE ZAKLJUČENI UGOVOR O OSIGURANJU, ROKU I USLOVIMA KORIŠĆENJA PRAVA NA RASKID UGOVORA, UKLJUČUJUĆI I INFORMACIJU O VISINI PREMIJE KOJA SE OD OSIGURANIKA MOŽE ZAHTEVATI DO DAVANJA IZJAVE O RASKIDU UGOVORA; PRAKTIČNIM INSTRUKCIJAMA ZA VRŠENJE PRAVA NA RASKID KOJE, IZMEĐU OSTALIH, OBUHVATAJU NAZNAČENJE ADRESE NA KOJU SE RASKID IMA POSLATI; UGOVORNE KLAUZULE O MERODAVNOM PRAVU, SUDU NADLEŽNOM ZA REŠAVANJE SPOROVA I JEZIKU NA KOME SU SASTAVLJENI UGOVORNI USLOVI.

OSIGURAČ JE U OBAVEZI DA U FAZI PREDUGOVARANJA OVIH UGOVORA OSIGURANIKU DOSTAVI SVE INFORMACIJE U PAPIRNOJ FORMI ILI DRUGOM TRAJNOM MEDIJU KOJE IMA NA RASPOLAGANJU I KOJE OSIGURANIK MOŽE DA KORISTI, ODNOSNO DA MU PRISTUPI.

OSIGURAČ JE DUŽAN DA PRILIKOM ZAKLJUČENJA OVIH UGOVORA O OSIGURANJU OBAVESTI ZAJNTERESOVANU STRANU DA MOŽE NA SOPSTVEN ZAHTEV DA DOBIJE DODATNE INFORMACIJE, KAO I DA INFORMACIJE KOJE DOSTAVLJA ZAJNTERESOVANOJ STRANI NA TRAJNOM MEDIJU DOSTAVI U DOVOLJNO DUGOM ROKU PRE NEGO ŠTO OVA STRANA PREUZME OBAVEZE IZ UGOVORA O OSIGURANJU.

AKO ZBOG NAČINA NA KOJI SE ZAKLJUČUJE UGOVOR O OSIGURANJU IZMEĐU ODSUTNIH STRANA NIJE MOGUĆE DA SE UGOVORNA STRANA PISMENIM PUTEM OBAVESTI PRE IZ-

JAŠNENJA O ZAKLJUČENJU UGOVORA, DAVANJE INFORMACIJA MOŽE SE IZVRŠITI SLANJEM UGOVORNOJ STRANI ISTIH NAJKASNIJE ISTOVREMENO SA SLANJEM POLISE OSIGURANJA.

Odustanak od ugovora o osiguranju zaključenih između odsutnih strana

Član 1177

U SLUČAJU UGOVORA O OSIGURANJU ZAKLJUČENOG OD STRANE FIZIČKOG LICA VAN OKVIRA NJEGOVE KOMERCIJALNE ILI PROFESIONALNE DELATNOSTI, UGOVARAČ OSIGURANJA IMA PRAVO DA ODUSTANE OD UGOVORA O OSIGURANJU BEZ OBRAZLAGANJA RAZLOGA I BEZ PENALA U ROKU OD 14 DANA OD ZAKLJUČENJA UGOVORA ILI POSLE DANA KADA JE OBAVEŠTEN O USLOVIMA OSIGURANJA I PREMIJI (DOPRINOSU) OSIGURANJA.

U SLUČAJU OSIGURANJA ŽIVOTA, UGOVARAČ OSIGURANJA IMA PRAVO DA ODUSTANE OD UGOVORA U ROKU OD 30 DANA POSLE DANA KADA JE OBAVEŠTEN DA JE UGOVOR O OSIGURANJU ZAKLJUČEN, ILI POSLE DANA KADA JE OBAVEŠTEN O USLOVIMA OSIGURANJA I PREMIJI.

ODREDBE OVOG ČLANA NE PRIMENJUJU SE NA UGOVORE O OSIGURANJU KOJI SU ZAKLJUČENI NA PERIOD KRAĆI OD MESEC DANA, NA OSIGURANJE PUTNIKA I PRTLJAGA, NA OSIGURANJE VLASNIKA MOTORNIH VOZILA OD ODGOVORNOSTI, KAO I NA U CELINI IZVRŠENE UGOVORE O OSIGURANJU OD OBEJU UGOVORNIH STRANA PRE VRŠENJA PRAVA NA ODUSTANAK OD STRANE OSIGURANIK.

OSIGURAČ JE U OBAVEZI DA BEZ NEPOTREBNOG ODLAGANJA, A NAJKASNIJE U ROKU OD MESEC DANA POSLE DANA ODUSTANKA OD UGOVORA O OSIGURANJU U SKLADU SA STAVOM 1. OVOG ČLANA VRATI UGOVARAČU OSIGURANJA PLAĆENE PREMIJE UMANJENE ZA ISPLAĐENE NAKNADE IZ OSIGURANJA, A OSIGURANIK IMA OBAVEZU DA U ISTOM ROKU VRATI OSIGURAČU SVE NAKNADE IZ OSIGURANJA KOJE SU PLAĆENE, A KOJE PRELAZE IZNOS PLAĆENE PREMIJE.

Alternativa: Stav 4. menja se tako da glasi:

UKOLIKO UGOVARAČ OSIGURANJA ŽELI DA RASKINE UGOVOR U SMISLU STAVA 1. OVOG ČLANA, U OBAVEZI JE DA PLATI PREMIJU DO TRENUTKA RASKIDA, A NE ZA CEO TEKUĆI PERIOD TRAJANJA OSIGURANJA U KOME JE TRAŽEN RASKID.

Osiguranje bez polise

Član 1178 (član 903. ZOO)

Uslovima osiguranja mogu biti predviđeni slučajevi u kojima ugovorni odnos iz osiguranja nastaje samim plaćanjem premije.

**Zaključenje ugovora u ime drugog
bez ovlašćenja**

Član 1179 (član 904 ZOO)

Ko zaključi ugovor o osiguranju u ime drugog bez njegovog ovlašćenja, odgovara osiguraču za obaveze iz ugovora sve dok ga onaj u čije je ime ugovor zaključen ne odobri.

Zainteresovani može odobriti ugovor i pošto se dogodio osigurani slučaj.

Ako je odobrenje odbijeno, ugovarač osiguranja duuguje premiju za period osiguranja u kome je osigurač obavješten o odbijanju odobrenja.

Ali, ne odgovara za obaveze iz osiguranja poslovođa bez naloga koji je obavestio osigurača da istupa bez ovlašćenja u ime i za račun drugoga.

**Osiguranje za tuđi račun
ili za račun koga se tiče**

Član 1180 (član 905. ZOO)

U slučaju osiguranja za tuđi račun ili za račun koga se tiče, obaveze plaćanja premije i ostale obaveze iz ugovora dužan je izvršavati ugovarač osiguranja, ali on ne može vršiti prava iz osiguranja, čak i kad drži polisu, bez pristanka lica čiji je interes osiguran i kome ona pripadaju.

Ugovarač osiguranja nije dužan predati polisu zainteresovanom licu dok mu ne budu naknađene premije koje je isplatio osiguraču, kao i troškovi ugovora.

Ugovarač osiguranja ima pravo prvenstvene naplate ovih potraživanja iz dugovane naknade, kao i pravo da zahteva njihovu isplatu neposredno od osigurača.

Osigurač može istaći svakom korisniku osiguranja za tuđi račun sve prigovore koje po osnovu ugovora ima prema ugovaraču osiguranja.

Zastupnici osiguranja

Član 1181 (član 906 ZOO)

Kad osigurač ovlasti nekoga da ga zastupa, a ne odredi obim njegovih ovlašćenja, zastupnik je ovlašćen da u ime i za račun osigurača zaključuje ugovore o osiguranju, da ugovara izmene ugovora ili produženje njihovog važenja, da izda polise osiguranja, da naplaćuje premije i da prima izjave upućene osiguraču.

Ako je osigurač ograničio ovlašćenja svog zastupnika, a to ugovaraču osiguranja nije bilo poznato, smatra se kao da ta ograničenja nisu ni postojala.

Odsek 3.
OBAVEZE OSIGURANIK, ODNOSNO UGOVARAČA
OSIGURANJA

I. PRIJAVA OKOLNOSTI OD ZNAČAJA
ZA OCENU RIZIKA

Dužnost prijavljivanja

Član 1182 (član 907 ZOO)

Ugovarač osiguranja dužan je prijaviti osiguraču prilikom zaključenja ugovora sve okolnosti koje su od značaja za ocenu rizika, a koje su mu poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate.

UKOLIKO UGOVARAČ OSIGURANJA NA ZAHTEV OSIGURAČA PRIJAVI OKOLNOSTI KOJE SE ODNOSU NA TAJNOST PODATAKA PREMA ZAKONU KOJIM SE UREĐUJE ZAŠTITA PODATAKA O LIČNOSTI, PRIJAVLJENE PODATKE OSIGURAČ JE DUŽAN DA ČUVA I KORISTI U SKLADU SA PROPISIMA O NAČINU PRIKUPLJANJA, ČUVANJU I DOSTAVLJANJU LIČNIH PODATAKA.

Alternativa: Stav 2 menja se tako da glasi:

UGOVARAČ OSIGURANJA NIJE DUŽAN DA NA ZAHTEV OSIGURAČA PRIJAVI OKOLNOSTI KOJE SE ODNOSU NA TAJNOST PODATAKA SAGLASNO ZAKONU O ZAŠTITI PODATAKA O LIČNOSTI.

Namerna netačna prijava ili prećutkivanje

Član 1183 (član 908 ZOO)

Ako je ugovarač osiguranja namerno učinio netačnu prijavu ili namerno prećutao neku okolnost takve prirode da osigurač ne bi zaključio ugovor da je znao za pravo stanje stvari, osigurač može zahtevati poništenje ugovora.

U slučaju poništenja ugovora iz razloga navedenih u prethodnom stavu, osigurač zadržava naplaćene premije i ima pravo zahtevati isplatu premije za period osiguranja u kome je zatražio poništenje ugovora.

Osiguračevo pravo da zahteva poništenje ugovora o osiguranju prestaje ako on u roku od tri dana od dana saznanja za netačnost prijave ili za prećutkivanje ne izjavi ugovaraču osiguranja da namerava koristiti to pravo.

Nenamerna netačnost ili nepotpunost prijave

Član 1184 (član 909 ZOO)

Ako je ugovarač osiguranja učinio netačnu prijavu ili je propustio dati dužno obaveštenje, a to nije učinio namerno, osigurač može, po svom izboru, u

roku od mesec dana od saznanja za netačnost ili nepotpunost prijave, izjaviti da raskida ugovor ili predložiti povećanje premije srazmerno većem riziku.

Ugovor u tom slučaju prestaje po isteku četrnaest dana od kad je osigurač svoju izjavu o raskidu saopštio ugovaraču osiguranja, a u slučaju osiguračevog predloga da se premija poveća, raskid nastupa po samom zakonu ako ugovarač osiguranja ne prihvati predlog u roku od četrnaest dana od kad ga je primio.

U slučaju raskida, osigurač je dužan vratiti deo premije koji otpada na vreme do kraja perioda osiguranja.

Ako se osigurani slučaj dogodio pre nego što je utvrđena netačnost ili nepotpunost prijave, ili posle toga ali pre raskida ugovora, odnosno pre postizanja sporazuma o povećanju premije, naknada se smanjuje u srazmeri između stope plaćenih premija i stope premija koje bi trebalo platiti prema stvarnom riziku.

Proširenje primene prethodnih članova

Član 1185 (član 910 ZOO)

Odredbe prethodnih članova o posledicama netačne prijave ili prećutkivanja okolnosti od značaja za ocenu rizika primenjuju se i u slučajevima osiguranja zaključenih u ime i za račun drugoga, ili u korist trećeg, ili za tuđi račun, ili za račun koga se tiče, ako su ova lica znala za netačnost prijave ili prećutkivanje okolnosti od značaja za ocenu rizika.

Slučajevi u kojima se osigurač ne može pozivati na netačnost ili nepotpunost prijave

Član 1186 (član 911 ZOO)

Osigurač kome su u času zaključenja ugovora bile poznate ili mu nisu mogle ostati nepoznate okolnosti koje su od značaja za ocenu rizika, a koje je ugovarač osiguranja netačno prijavio ili prećutao, ne može se pozivati na netačnost prijave ili prećutkivanja.

Isto važi u slučaju kad je osigurač saznao za te okolnosti za vreme trajanja osiguranja, a nije se koristio zakonskim ovlašćenjima.

II. PLAĆANJE PREMIJE

Dužnost plaćanja i primanja premije

Član 1187 (član 912 ZOO)

Ugovarač osiguranja dužan je platiti premiju osiguranja, ali je osigurač dužan primiti isplatu premije od svakog lica koje ima pravni interes da ona bude plaćena.

Premija se plaća u ugovorenim rokovima, a ako treba da se isplati odjednom, plaća se prilikom zaključenja ugovora.

Mesto plaćanja premije je mesto u kome ugovarač osiguranja ima svoje sedište, odnosno prebivalište, ako ugovorom nije određeno neko drugo mesto.

Ako je ugovoreno da se premija plaća prilikom sklapanja ugovora, obaveza osigurača da isplati naknadu ili svotu određenu ugovorom počinje narednog dana od dana uplate premije.

Ako je ugovoreno da se premija plaća posle zaključenja ugovora, obaveza osigurača da isplati naknadu ili svotu određenu ugovorom počinje od dana određenog u ugovoru kao dana početka osiguranja.

Posledice neisplate premije

Član 1188 (član 913. ZOO)

Ako ugovarač osiguranja premiju koja je dospela posle zaključenja ugovora ne plati do dospelosti, niti to učini koje drugo zainteresovano lice, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu po isteku roka od trideset dana od kada je ugovaraču osiguranja uručeno preporučeno pismo osigurača sa obaveštenjem o dospelosti premije i nameri osigurača da ugovor raskine, ali s tim da taj rok ne može isteći pre nego što protekne trideset dana od dospelosti premije.

U svakom slučaju, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu ako premija ne bude plaćena u roku od godine dana od dospelosti, a osigurač nije izjavio da ugovor želi da ostane na snazi

Odredbe ovog člana ne primenjuju se na osiguranje života.

Alternativa: Dodaje se stav 3. koji glasi:

UKOLIKO JE UGOVORENO PLAĆANJE GODIŠNJE PREMIJE U MESEČNIM ILI DRUGIM RATAMA, PRAVNE POSLEDICE NEPLAĆANJA PREMIJE PREDVIĐENE U PREDHODNOM STAVU OVOG ČLANA NASTAJU I U SLUČAJU NEPLAĆANJA DOSPELE RATE PREMIJE.

I Varijanta: Stav 3. se dopunjuje tako da glasi:

PRAVNE POSLEDICE NEPLAĆANJA RATA PREMIJE UGOVORNE STRANE MOGU I DRUKČIJE UREDITI UGOVOROM.

II Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

Obustava i raskid ugovora zbog neplaćanja premije

Član 1188a

AKO PREMIJA NE BUDE PLAĆENA O DOSPELOSTI, DEJSTVO OSIGURANJA OBUSTAVLJA SE PO SAMOM PRAVU PO PROTEKU MESEC DANA OD DOSPELOSTI.

AKO UGOVARAČ OSIGURANJA NA POZIV OSIGURAČA, KOJI MU MORA BITI DOSTAVLJEN PREPORUČENIM PISMOM, NE ISPLATI DOSPELU PREMIJU O ROKU ODREĐENOM U TOM PISMU, A KOJI NE MOŽE BITI KRAĆI OD MESEC DANA RAČUNAJUĆI OD KAD MU JE PISMO URUČENO, NITI TO UČINI KOJE DRUGO ZAJNTERESOVANO LICE, OSIGURAČ MOŽE TRAŽITI, IZUZEV SLUČAJEVA OSIGURANJA ŽIVOTA, NJENU ISPLATU SUDSKIM PUTEM ILI RASKINUTI UGOVOR.

UGOVOR SE MOŽE RASKINUTI PO PREDHODNOM STAVU SAMO AKO JE U PISMU UGOVARAČU OSIGURANJA UKAZANO NA DATUM KADA JE BIO DUŽAN PLATITI PREMIJU, I AKO JE U ISTOM PISMU UPOZOREN DA UGOVOR MOŽE BITI RASKINUT AKO ON NE DOSTAVI DUŽNU PREMIJU OSIGURAČU U OSTAVLJENOM ROKU.

AKO OSIGURANJE NIJE RASKINUTO PO PRETHODNIM STAVOVIMA OVOG ČLANA, ONO DOBIJA PONOVO SVOJE DEJSTVO ZA BUDUĆE, NAREDNOG DANA PO ISPLATI ZADOCNELE PREMIJE.

III. OBAVEŠTAVANJE OSIGURAČA O PROMENAMA RIZIKA

Povećanje rizika

Član 1190 (član 914 ZOO)

Ugovarač osiguranja dužan je, kad je u pitanju osiguranje imovine, obavestiti osigurača o svakoj promeni okolnosti koja može biti od značaja za ocenu rizika, a kad je u pitanju osiguranje lica, onda samo ako je rizik povećan zbog toga što je osigurano lice promenilo zanimanje.

On je dužan da bez odlaganja obavesti osigurača o povećanju rizika, ako je rizik povećan nekim njegovim postupkom, a ako se povećanje rizika dogodilo bez njegovog učešća, on je dužan da ga obavesti u roku od četrnaest dana od kad je za to saznao.

Ako je povećanje rizika toliko da osigurač ne bi zaključio ugovor da je takvo stanje postojalo u času njegovog zaključenja, on može raskinuti ugovor.

Ali, ako je povećanje rizika toliko da bi osigurač zaključio ugovor samo uz veću premiju da je takvo stanje postojalo u času zaključenja ugovora, on može ugovaraču osiguranja predložiti novu stopu premije.

Ako ugovarač osiguranja ne pristane na novu stopu premije u roku od četrnaest dana od prijema predloga nove stope, ugovor prestaje po samom zakonu.

Ali, ugovor ostaje na snazi i osigurač se više ne može koristiti ovlašćenjima da predloži ugovaraču osiguranja novu stopu premije ili da raskine ugovor, ako ne iskoristi ta ovlašćenja u roku od mesec dana od kad je ma na koji način doznao za povećanje rizika, ili ako još pre isteka toga roka na neki način pokaže da

pristaje na produženje ugovora (ako primi premiju, isplati naknadu za osigurani slučaj koji se desio posle tog povećanja i sl.).

Kad se osigurani slučaj dogodi u međuvremenu

Član 1191 (član 915 ZOO)

Ako se osigurani slučaj dogodi pre nego što je osigurač obavešten o povećanju rizika ili pošto je obavešten o povećanju rizika, ali pre nego što je ugovor raskinuo ili postigao sporazum sa ugovaračem osiguranja o povećanju premije, naknada se smanjuje u srazmeri između plaćenih premija i premija koje bi trebalo platiti prema povećanom riziku.

Smanjenje rizika

Član 1192 (član 916 ZOO)

U slučaju kad se posle zaključenja ugovora o osiguranju dogodilo smanjenje rizika, ugovarač osiguranja ima pravo zahtevati odgovarajuće smanjenje premije, računajući od dana kad je o smanjenju obavestio osigurača.

Ako osigurač ne pristane na smanjenje premije, ugovarač osiguranja može raskinuti ugovor.

Obaveza obaveštavanja o nastupanju osiguranog slučaja

Član 1193 (član 917 ZOO)

Osiguranik je dužan izuzev u slučaju osiguranja života, obavestiti osigurača o nastupanju osiguranog slučaja najdalje u roku od tri dana od kad je to saznao.

Ako on ne izvrši ovu svoju obavezu u određeno vreme, dužan je naknaditi osiguraču štetu koju bi ovaj zbog toga imao.

Ništavost odredaba o gubitku prava

Član 1194 (član 918 ZOO)

Ništave su odredbe ugovora koje predviđaju gubitak prava na naknadu ili svotu osiguranja, ako osiguranik posle nastupanja osiguranog slučaja ne izvrši neku od propisanih ili ugovorenih obaveza.

Odsek 4.

OBAVEZE OSIGURAČA

Isplata naknade ili ugovorene svote

Član 1195 (član 919 ZOO)

Kad se dogodi osigurani slučaj, osigurač je dužan isplatiti naknadu ili svotu određenu ugovorom u ugovorenom roku koji ne može biti duži od četrnaest dana, računajući od kada je osigurač dobio obaveštenje da se osigurani slučaj dogodio.

Ali ako je za utvrđivanje postojanja osiguračeve obaveze ili njenog iznosa potrebno izvesno vreme, ovaj rok počinje teći od dana kada je utvrđeno postojanje njegove obaveze i njen iznos.

Ako iznos osiguračeve obaveze ne bude utvrđen u roku određenom u predhodnim stavovima ovog člana, osigurač je dužan, na zahtev ovlašćenog lica, isplatiti iznos nespornog dela svoje obaveze na ime predujma.

Isključenje odgovornosti osigurača u slučaju namere i prevare

Član 1196 (član 920 ZOO)

Ako je ugovarač osiguranja, osiguranik ili korisnik izazvao osigurani slučaj namerno ili prevarom, osigurač nije obavezan ni na kakva davanja, a suprotna ugovorna odredba nema pravnog dejstva.

Prigovori osigurača

Član 1197 (član 921 ZOO)

Protiv zahteva donosioca polise, kao i zahteva kog drugog lica koje se na nju poziva, osigurač može istaći sve prigovore koje ima u vezi sa ugovorom prema licu sa kojim je zaključio ugovor o osiguranju.

Izuzetno, protiv zahteva trećeg lica u slučaju dobrovoljnog osiguranja od odgovornosti, i zahteva nosilaca određenih prava na osiguranoj strani, čije je pravo prešlo po samom zakonu sa uništene ili oštećene osigurane stvari na naknadu iz osiguranja, osigurač može istaći samo prigovore koji su nastali pre nego što se dogodio osigurani slučaj.

Odsek 5.

TRAJANJE OSIGURANJA

Početak dejstva osiguranja

Član 1198 (član 922 ZOO).

Ako drukčije nije ugovoreno ugovor o osiguranju proizvodi svoje dejstvo po isteku dvadesetčetvrtog časa dana koji je u polisi označen kao dan početka trajanja osiguranja (ili: POČETKOM NAREDNOG DANA OD DANA KOJI JE U POLISI OZNAČEN KAO DAN POČETKA TRAJANJA OSIGURANJA), pa sve do svršetka poslednjeg dana roka za koji je osiguranje ugovoreno.

Raskid ugovora protekom vremena

Član 1199

Ako rok trajanja osiguranja nije određen ugovorom, svaka strana može raskinuti ugovor sa danom dospeća premije, obaveštavajući pismenim putem drugu stranu najkasnije tri meseca pre dospelosti premije.

Ako je osiguranje zaključeno na rok duži od pet godina, svaka strana može po proteku ovog roka uz otkazni rok od šest meseci pismeno izjaviti drugoj strani da raskida ugovor.

Alternativa: stav 2. menja se tako da glasi:

AKO JE OSIGURANJE ZAKLJUČENO NA ROK DUŽI OD TRI GODINE, SVAKA STRANA MOŽE RASKINUTI UGOVOR OBAVEŠTAVAJUĆI DRUGU STRANU NAJMANJE ŠEST MESECI PRE ISTEKA UGOVORENOG ROKA.

I Varijanta: Umesto stava 2. unose se sledeći stavovi:

AKO JE OSIGURANJE ZAKLJUČENO NA ROK DUŽI OD GODINE DANA (VIŠEGODIŠNJA OSIGURANJA) ISTEKOM SVAKOG JEDNOGODIŠNJEG PERIODA OSIGURANJA SVAKA STRANA MOŽE BEZ NAVOĐENJA RAZLOGA DA OTKAŽE UGOVOR UPUĆUJUĆI DRUGOJ UGOVORNOJ STRANI PREPORUČENO PISMO NAJKASNIJE DVA MESECA PRE ISTEKA OVOG PERIODA.

PRAVO NA OTKAZ UGOVORA PO ISTEKU SVAKE GODINE TRAJANJA OSIGURANJA MORAJE DA BUDE NAZNAČENO U POLISI OSIGURANJA.

PRAVO NA OTKAZ UGOVORA NA KRAJU SVAKOG JEDNOGODIŠNJEG PERIODA OSIGURANJA STRANE MOGU DRUKČIJE UGOVORITI KOD UGOVORA O OSIGURANJU ŽIVOTA, INDIVIDUALNIH UGOVORA O ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU, KAO I KOD UGOVORA KOJE ZAKLJUČUJU PRAVNA LICA U OKVIRU SVOJE PROFESIONALNE DELATNOSTI.

II Varijanta: Dodaje se i 4. stav koji glasi:

IZDAVANJE I POTPISIVANJE POSEBNIH POLISA OSIGURANJA KOJIMA SE UTVRĐUJE PREMIJA ZA KRAĆI VREMENSKI PERIOD U OKVIRU UGOVORENOG ROKA TRAJANJA OSIGURANJA (TZ. OBRAČUNSKE POLISE), NIJE OD UTICAJA NA POSTOJANJE UGOVORNOG ODNOSA.

Prećutno produženje ugovora

Član 1200

AKO UGOVOR O OSIGURANJU IMA ODREĐENO TRAJANJE, UGOVOR PRESTAJE PROTEKOM NAZNAČENOG ROKA, OSIM AKO JE UGOVORENO DA SE MOŽE PREĆUTNO PRODUŽITI.

TAKVO PRODUŽENJE NE MOŽE SE UGOVORITI ZA PERIOD KOJI BI BIO DUŽI OD GODINE DANA.

PO ISTEKU UGOVORENOG ROKA OSIGURANJE SE PREČUTNO PRODUŽAVA SVAKI PUT ZA GODINU DANA AKO POLISOM NIJE ODREĐEN NEKI KRAĆI ROK.

KOD UGOVORA O OSIGURANJU FIZIČKIH LICA VAN OKVIRA NJIHOVE PROFESIONALNE DELATNOSTI OSIGURALAC JE U OBAVEZI DA OBAVESTI OSIGURANIK NAJMANJE 15 DANA PRE ISTEKA ROKA TRAJANJA UGOVORA O PRODUŽENJU UGOVORA I OSTAVI MU ROK OD 20 DANA OD DANA SLANJA OBAVEŠTENJA U KOME MOŽE DA ODUSTANE OD PRODUŽENJA UGOVORA, A AKO TO NE UČINI, OSIGURANIK MOŽE DA ODUSTANE OD PRODUŽENJA UGOVORA U SVAKO DOBA.

UGOVOR KOJI JE PREČUTNO PRODUŽEN NE SMATRA SE NOVIM UGOVOROM, VEĆ NASTAVLJA DA PROIZVODI DEJSTVA POD ISTIM USLOVIMA KAO I PRVOBITNO ZAKLJUČEN UGOVOR OD MOMENTA PRODUŽENJA (KONTINUITET POKRIĆA).

Ugovorom se ne može isključiti pravo svake strane da raskine ugovor kako je napred izloženo, NITI ODREDITI DUŽI ROK OD GODINE DANA ZA PREČUTNO PRODUŽENJE UGOVORA.

Odredbe ovog člana ne važe za osiguranje života.

Uticaj stečaja ili likvidacije na osiguranje

Član 1201 (član 923. ZOO)

U slučaju stečaja ili likvidacije ugovarača osiguranja osiguranje se nastavlja, ali svaka strana ima pravo raskinuti ugovor o osiguranju u roku od tri meseca od otvaranja stečaja, odnosno likvidacije, u kom slučaju stečajnoj ili likvidacionoj masi ugovarača pripada deo plaćene premije koji odgovara preostalom vremenu osiguranja.

U slučaju stečaja ili likvidacije osiguravača ugovor o osiguranju prestaje nakon isteka trideset dana od otvaranja stečaja odnosno likvidacije.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

U SLUČAJU STEČAJA ILI LIKVIDACIJE JEDNE OD STRANA UGOVORNICA, SVAKA STRANA MOŽE DA RASKINE UGOVOR O OSIGURANJU, ALI NE PRE ISTEKA ROKA OD TRIDESET DANA OD OTVARANJA STEČAJA ILI LIKVIDACIJE (ILI: TRIDESET DANA OD DANA KADA JE SAZNALA ZA OTVARANJE STEČAJA ILI LIKVIDACIJE).

U SVAKOM SLUČAJU UGOVOR O OSIGURANJU PRESTAJE DANOM DONOŠENJA REŠENJA O ZAKLJUČENJU STEČAJNOG ODNOSNO LIKVIDACIONOG POSTUPKA.

U SLUČAJU RASKIDA UGOVORA IZ STAVA 1. OVOG ČLANA, DEJSTVO RASKIDA SE PROTEŽE SAMO NA BUDUĆNOST, TE STEČAJNOJ MASI UGOVARAČA PRIPADA ODGOVARAJUĆI DEO PREMIJE PREMA VREMENU TRAJANJA OSIGURANJA.

ODELJAK 2. OSIGURANJE IMOVINE

Odsek 1. OPŠTE ODREDBE

Interes osiguranja

Član 1202 (član 924 ZOO)

UGOVOR O OSIGURANJU IMOVINE MOŽE ZAKLJUČITI SVAKO LICE ILI SE MOŽE ZAKLJUČITI U KORIST SVAKOG LICA KOJE IMA INTERES DA SE NE DOGODI OSIGURANI SLUČAJ, POŠTO BI INAČE PRETRPELO NEKI MATERIJALNI GUBITAK.

PRAVA IZ OSIGURANJA MOGU IMATI SAMO LICA KOJA SU U ČASU NASTANKA ŠTETE IMALA NA OSIGURANOM PREDMETU PRAVNO DOZVOLJEN MATERIJALNI INTERES DA SE OSIGURANI SLUČAJ NE DOGODI.

Svrha osiguranja imovine

Član 1203 (član 925 ZOO)

Osiguranjem imovine obezbeđuje se naknada za štetu koja bi se desila u imovini osiguranika zbog nastupanja osiguranog slučaja.

Iznos naknade ne može biti veći od štete koju je osiguranik pretrpeo nastupanjem osiguranog slučaja.

Kod osiguranja useva i plodova i ostalih proizvoda zemlje iznos štete utvrđuje se s obzirom na vrednost koju bi imali u vreme sabiranja, ako nije drukčije ugovoreno.

Punovažne su odredbe ugovora kojima se iznos naknade ograničava na manji iznos od iznosa štete.

Pri utvrđivanju iznosa štete uzima se u obzir izmakli dobitak samo ako je to ugovoreno.

Ako se u toku istog perioda osiguranja dogodi više osiguranih slučajeva jedan za drugim, naknada iz osiguranja za svaki od njih određuje se i isplaćuje u potpunosti s obzirom na celu svotu osiguranja, bez njenog umanjenja za iznos ranije isplaćenih naknada u tom periodu.

Ako je ugovorom o osiguranju vrednost osigurane stvari sporazumno utvrđena, naknada se određuje prema toj vrednosti, izuzev ako osigurač dokaže da je ugovorena vrednost znatno veća od stvarne vrednosti, a za tu razliku ne postoji opravdan razlog (kao na primer, osiguranje upotrebljavane stvari na vrednost takve nove stvari, ili osiguranje subjektivne vrednosti).

Alternativa: Stav 5 menja se tako da glasi:

PRI UTVRĐIVANJU IZNOSA ŠTETE UZIMA SE U OBZIR IZMAKLA DOBIT UKOLIKO UGOVOROM NIJE ISKLJUČENA.

Sprečavanje osiguranog slučaja i spasavanje

Član 1204 (član 926 ZOO)

Osiguranik je dužan preduzeti propisane, ugovorene i sve ostale mere potrebne da se spreči nastupanje osiguranog slučaja, a ako osigurani slučaj nastupi, dužan je preduzeti sve što je u njegovoj moći da se ograniče njegove štetne posledice.

Osigurač je dužan naknaditi troškove, gubitke, kao i druge štete prouzrokovane razumnim pokušajem da se otkloni neposredna opasnost nastupanja osiguranog slučaja, kao i pokušajem da se ograniče njegove štetne posledice, pa i onda ako su ti pokušaji ostali bez uspeha.

Osigurač je dužan dati ovu naknadu čak i ako ona zajedno sa naknadom štete od osiguranog slučaja prelazi svotu osiguranja.

Ako osiguranik ne ispuni svoju obavezu sprečavanja osiguranog slučaja ili obavezu spasavanja, a za to nema opravdanja, obaveza osigurača smanjuje se za onoliko za koliko je nastala veća šteta zbog tog neispunjenja.

Prepuštanje oštećene osigurane stvari

Član 1205 (član 927 ZOO)

Ako drukčije nije ugovoreno, osiguranik nema pravo da posle nastupanja osiguranog slučaja prepusti osiguraču oštećenu stvar i da od njega zahteva isplatu pune svote osiguranja.

Propast stvari usled događaja koji nije predviđen u polisi

Član 1206 (član 928 ZOO)

Ako osigurana stvar ili stvar u vezi sa čijom je upotrebom zaključeno osiguranje od odgovornosti propadne za vreme perioda osiguranja usled nekog događaja koji nije predviđen u polisi, ugovor prestaje da važi dalje, a osigurač je dužan vratiti ugovaraču osiguranja deo premije srazmerno preostalom vremenu.

Kad jedna od više stvari obuhvaćenih jednim ugovorom propadne usled nekog događaja koji nije predviđen u polisi, osiguranje ostaje na snazi i dalje u pogledu ostalih stvari uz potrebnog smanjenja premije zbog smanjenja predmeta osiguranja.

Odsek 2.
OGRANIČENJE OSIGURANIH RIZIKA

Štete pokrивene osiguranjem

Član 1207 (član 929 ZOO)

Osigurač je dužan naknaditi štete nastale slučajno ili krivicom ugovarača osiguranja, osiguranika ili korisnika osiguranja, izuzev ako je u pogledu određene štete ova njegova obaveza izrično isključena ugovorom o osiguranju.

On ne odgovara za štetu koju su ta lica prouzrokovala namerno, te je ništava odredba u polisi koja bi predviđala njegovu odgovornost i u tom slučaju.

Ali, ukoliko se ostvario osigurani slučaj osigurač je dužan naknaditi svaku štetu prouzrokovanu od nekog lica za čije postupke osiguranik odgovara po ma kom osnovu, bez obzira na to da li je šteta prouzrokovana nepažnjom ili namerno.

POD LICIMA ZA ČIJE POSTUPKE OSIGURANIK ODGOVARA U SMISLU OVOG ČLANA PODRAZUMEVAJU SE I LICA KOJA ISTUPAJU U SVOJSTVU ORGANA PRAVNOG LICA OSIGURANIKA.

**Šteta prouzrokovana nedostacima
osigurane stvari**

Član 1208 (član 930 ZOO)

Osigurač ne odgovara za štetu na osiguranoj stvari koja potiče od njenih nedostataka, osim ako je drukčije ugovoreno.

**Štete prouzrokovane ratnim operacijama
i pobunama**

Član 1209 (član 931 ZOO)

Osigurač nije dužan naknaditi štete prouzrokovane ratnim operacijama ili pobunama, osim ako je drukčije ugovoreno.

Osiguravač je dužan dokazati da je šteta prouzrokovana nekim od ovih događaja.

Alternativa: Stav 1. ovog člana menja se tako da glasi:

OSIGURAČ NIJE DUŽAN NAKNADITI ŠTETE PROUZROKOVANE RATNIM RIZICIMA, OSIM AKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO.

Odsek 3.

NADOSIGURANJE I UGOVOR SA VIŠE OSIGURAČA

Nadosiguranje

Član 1210 (član 932 ZOO)

Ako se pri zaključenju ugovora jedna strana posluži prevarom i tako ugovori svotu osiguranja veću od stvarne vrednosti osigurane stvari, druga strana može tražiti poništenje ugovora.

Ako je ugovorena svota osiguranja veća od vrednosti osigurane stvari, a pri tome ni jedna strana nije postupila nesavesno, ugovor ostaje na snazi, svota osiguranja se snižava do iznosa stvarne vrednosti osigurane stvari, a premije se srazmerno smanjuju.

U oba slučaja savesni osiguravač zadržava primljene premije i ima pravo na nesmanjenu premiju za tekući period.

Alternativa: Stav 3 menja se tako da glasi:

U SLUČAJU PONIŠTENJA UGOVORA IZ STAVA 1. SAVESNI OSIGURAČ ZADRŽAVA PRIMLJENE PREMIJE I IMA PRAVO NA NESMANJENU PREMIJU ZA TEKUĆI PERIOD OSIGURANJA, A U SLUČAJU SMANJENJA SUME OSIGURANJA NA OSNOVU STAVA 2. SUMA OSIGURANJA SE SMANJUJE OD DANA KAD JE SNIŽENJE ZATRAŽENO, A OD ISTOG DANA SE SMANJUJE I PREMIJA NA IZNOS KOJI ODGOVARA SNIŽENOJ SUMI OSIGURANJA.

Naknadno smanjenje vrednosti

Član 1211 (član 933 ZOO)

Ako se osigurana vrednost smanji za vreme trajanja osiguranja, svaka ugovorna strana ima pravo na odgovarajuće sniženje svote osiguranja i premije, počev od dana kada je svoj zahtev za sniženje saopštila drugoj strani.

Višestruko i dvostruko osiguranje

Član 1212 (član 934 ZOO)

Ako je neka stvar osigurana kod dva ili više osigurača od istog rizika, za isti interes i za isto vreme, tako da zbir svota osiguranja ne prelazi vrednost te stvari (višestruko osiguranje), svaki osigurač odgovara za izvršenje u potpunosti obaveza nastalih iz ugovora koji je on zaključio.

Ako, pak, zbir svota osiguranja prelazi vrednost osigurane stvari (dvostruko osiguranje), a pri tome ugovarač osiguranja nije postupio nesavesno, sva ta

osiguranja su punovažna, i svaki osigurač ima pravo na ugovorenu premiju za period osiguranja u toku, a osiguranik ima pravo zahtevati od svakog pojedinog osigurača naknadu prema ugovoru zaključenom sa njim, ali ukupno ne više od iznosa štete.

Kad se dogodi osigurani slučaj, ugovarač osiguranja dužan je obavestiti o tome svakog osigurača istog rizika i saopštiti mu imena i adrese ostalih osigurača, kao i svote osiguranja pojedinih ugovora zaključenih sa njima.

Po isplati naknade osiguraniku svaki osigurač snosi deo naknade u srazmeri u kojoj stoji svota osiguranja na koju se on obavezao prema ukupnom zbiru svota osiguranja, te osigurač koji je platio više ima pravo zahtevati od ostalih osigurača naknadu više plaćenog.

Ako je neki ugovor zaključen bez naznačenja svote osiguranja ili uz neograničeno pokriće smatra se kao ugovor zaključen uz najvišu svotu osiguranja.

Za deo osigurača koji ne može da plati, odgovaraju ostali osigurači srazmerno svojim delovima.

Ako je ugovarač osiguranja zaključio ugovor o osiguranju kojim je nastalo dvostruko osiguranje ne znajući za ranije zaključeno osiguranje, on može, bez obzira na to da li je ranije osiguranje zaključio on ili neko drugi, u roku od mesec dana od kada je saznao za to osiguranje, zahtevati odgovarajuće sniženje svote osiguranja i premije docnijeg osiguranja, ali osigurač zadržava primljene premije i ima pravo na premiju za tekući period.

Ako je do dvostrukog osiguranja došlo zbog smanjenja vrednosti osigurane stvari za vreme trajanja osiguranja, ugovarač osiguranja ima pravo na odgovarajuća sniženja svota osiguranja i premija, počev od dana kada je svoj zahtev za sniženje saopštio osiguraču.

Ako je pri nastanku dvostrukog osiguranja ugovarač osiguranja postupio nesavesno svaki osigurač može tražiti poništenje ugovora, zadržati primljene premije i zahtevati nesmanjenu premiju za tekući period.

Saosiguranje

Član 1213 (član 935 ZOO)

Kad je ugovor o osiguranju zaključen sa više osigurača koji su se sporazumeli o zajedničkom snošenju i raspodeli rizika (saosiguranje), svaki osigurač naznačen u polisi osiguranja odgovara osiguraniku za potpunu naknadu.

Odsek 4.

PODOSIGURANJE

Član 1214 (član 936 ZOO)

Kad se utvrdi da je u početku odnosnog perioda osiguranja vrednost osigurane stvari bila veća od svote osiguranja, iznos naknade kojuuguje osigurač smanjuje se srazmerno, izuzev ako je drukčije ugovoreno.

Osigurač je dužan dati potpunu naknadu sve do iznosa svote osiguranja, ako je ugovoreno da odnos između vrednosti stvari i svote osiguranja nema značaja za određivanje iznosa naknade.

Odsek 5.

PRELAZ UGOVORA I ISPLATA NAKNADE
IZ OSIGURANJA DRUGOME

Prelaz ugovora na pribavioca osigurane stvari

Član 1215 (član 937 ZOO)

U slučaju otuđenja osigurane stvari, kao i stvari u vezi sa čijom je upotrebom zaključeno osiguranje od odgovornosti, prava i obaveze ugovarača osiguranja prelaze po samom zakonu na pribavioca, osim ako drukčije nije ugovoreno.

Ali, ako je otuđen samo jedan deo osiguranih stvari koji u pogledu osiguranja ne čine zasebnu celinu, ugovor o osiguranju prestaje po samom zakonu u pogledu otuđenih stvari.

U slučaju kad se zbog otuđenja stvari poveća ili smanji verovatnoća nastupanja osiguranog slučaja, primenjuju se opšte odredbe o povećanju ili smanjenju rizika.

Ugovarač osiguranja koji ne obavesti osigurača da je osigurana stvar otuđena, ostaje u obavezi na plaćanje premija koje dospevaju i posle dana otuđenja.

Osigurač i pribavilac osigurane stvari mogu odustati od osiguranja uz otkazni rok od petnaest dana, s tim što su otkaz dužni podneti najdalje u roku od trideset dana od saznanja za otuđenje.

Ugovor o osiguranju ne može se raskinuti ako je polisa osiguranja izdata na donosioca ili po naredbi.

Dodeljivanje naknade nosiocima zaloge i drugih prava

Član 1216 (član 938 ZOO)

Posle nastupanja osiguranog slučaja, založna prava i ostala prava koja su ranije postojala na osiguranoj stvari imaju za predmet dugovanu naknadu, kako u

slučaju osiguranja sopstvene stvari, tako i u slučaju osiguranja tuđih stvari zbog obaveze njihovog čuvanja i vraćanja, te osigurač ne može isplatiti naknadu osiguraniku bez saglasnosti nosilaca tih prava.

Ova lica mogu zahtevati neposredno od osigurača da im u granicama svote osiguranja i prema zakonskom redu isplati njihova potraživanja.

Međutim, ako u času isplate osigurač nije znao niti je mogao znati za ta prava, izvršena isplata naknade osiguraniku ostaje punovažna.

Odsek 6.

PRELAZ OSIGURANIKOVIH PRAVA PREMA ODGOVORNOM LICU NA OSIGURAČA (SUBROGACIJA)

Član 1217 (član 939 ZOO)

Isplatom naknade iz osiguranja prelaze na osigurača, po samom zakonu, do visine isplaćene naknade sva osiguranikova prava prema licu koje je po ma kom osnovu odgovorno za štetu.

Ako je krivicom osiguranika onemogućen ovaj prelaz prava na osigurače, u potpunosti ili delimično, osigurač se oslobađa u odgovarajućoj meri svoje obaveze prema osiguraniku.

Prelaz prava sa osiguranika na osigurača ne može biti na štetu osiguranika, te ako je naknada koju je osiguranik dobio od osigurača iz bilo kog uzroka niža od štete koju je pretrpeo, osiguranik ima pravo da mu se iz sredstava odgovornog lica isplati ostatak naknade pre isplate osiguračevog potraživanja po osnovu prava koja su prešla na njega.

Izuzetno od pravila o prelazu osiguranikovih prava na osigurača, ova prava ne prelaze na osigurača ako je štetu prouzrokovalo lice u srodstvu u pravoj liniji sa osiguranikom ili lice za čije postupke osiguranik odgovara, ili koje živi sa njim u istom domaćinstvu, ili lice koje je radnik osiguranika, osim ako su ta lica štetu prouzrokovala namerno.

Ali ako je neko od lica pomenutih u prethodnom stavu bilo osigurano od odgovornosti, osigurač može zahtevati od njegovog osigurača naknadu iznosa koji je isplatio osiguraniku.

Odsek 7.

OSIGURANJE OD ODGOVORNOSTI

Osigurani slučaj

Član 1218

U OSIGURANJU OD ODGOVORNOSTI OSIGURANI SLUČAJ JE OSTVAREN U MOMENTU ŠTETNOG DOGAĐAJA ZA ČIJE POSLEDICE POSTOJI ODGOVORNOST OSIGURANIK.

SMATRA SE DA JE OSIGURANI SLUČAJ NASTAO ONOG MOMENTA KADA JE TAKAV DOGAĐAJ POČEO DA SE OSTVARUJE.

JEDNIM OSIGURANIM SLUČAJEM SMATRA SE I VIŠE VREMENSKI POVEZANIH ŠTETA, AKO SU ONE POSLEDICE ISTOG UZROKA.

Alternativa: Na kraju stava 1. dodaju se sledeće reči: UKOLIKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO.

Vremenska važnost osiguranja

Član 1219

OSIGURAČ JE U OBAVEZI SAMO AKO JE OSIGURANI SLUČAJ NASTAO ZA VREME VAŽNOSTI OSIGURANJA

OSIGURANI SLUČAJ KOJI JE NASTAO ZA VREME VAŽNOSTI OSIGURANJA, A ČIJI JE UZROK IZ PERIODA KOJI PREDHODI ZAKLJUČENJU UGOVORA O OSIGURANJU, POKRIVEN JE OSIGURANJEM SAMO AKO UGOVARAČU OSIGURANJA ILI OSIGURANIKU DO POČETKA OSIGURANJA NIJE BIO POZNAT ILI NIJE MOGAO BITI POZNAT UZROK IZ KOGA OSIGURANI SLUČAJ POTIČE

ZA ŠTETNE POSLEDICE PROUZROKOVANE OSIGURANIM SLUČAJEM KOJE NASTANU PO ISTEKU OSIGURANJA UGOVOROM SE MOŽE OGRANIČITI ODGOVORNOST OSIGURAČA ZA ODREĐENI VREMENSKI PERIOD.

Alternativa: Prethodna dva člana zamenjuju se sa tri nova stava koja glase:

Osigurani slučaj u osiguranju od odgovornosti

Član 1218a

UGOVOROM O OSIGURANJU SE ODREĐUJE DA LI ĆE OBAVEZA OSIGURAČA DA NASTUPI U MOMENTU ŠTETNOG DOGAĐAJA, ILI U MOMENTU PODIZANJA ODŠETNOG ZAHTEVA. MEĐUTIM, AKO JE POKRIVENA ODGOVORNOST FIZIČKOG LICA VAN NJEGOVE PROFESIONALNE AKTIVNOSTI, OBAVEZA OSIGURAČA NASTUPA U MOMENTU ŠTETNOG DOGAĐAJA.

ZAKONOM SE MOŽE ODREDITI JEDAN OD NAČINA NASTANKA OSIGURANOG SLUČAJA KOD POKRIĆA POSEBNIH VRSTA ODGOVORNOSTI.

OSIGURAČ JE OBAVEZAN DA PRILIKOM ZAKLJUČENJA UGOVORA POSEBNOM PISMENOM IZJAVOM UZ POLISU OSIGURANJA OD ODGOVORNOSTI OBAVESTI OSIGURANIKU KOJI SE DOGAĐAJ SMATRA RELEVANTNIM ZA NASTANAK OBAVEZE OSIGURAČA (ŠTETNI DOGAĐAJ ILI PODIZANJE ODŠETNOG ZAHTEVA), KAO I POSLEDICAMA KOJE NASTAJU U JEDNOM OD OVA DVA SLUČAJA KOD SUKCESIJE UGOVORA.

Osigurani slučaj u momentu štetnog događaja

Član 1219a

UKOLIKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO OBAVEZA OSIGURAČA NASTAJE U MOMENTU ŠTETNOG DOGAĐAJA ZA ČIJE POSLEDICE POSTOJI ODGOVORNOST OSIGURANIK (OSIGURANI SLUČAJ).

SMATRA SE DA JE OSIGURANI SLUČAJ NASTAO ONOG MOMENTA KADA JE TAKAV DOGAĐAJ POČEO DA SE OSTVARUJE.

JEDNIM OSIGURANIM SLUČAJEM SMATRA SE I VIŠE VREMENSKI POVEZANIH ŠTETA, AKO SU ONE POSLEDICA ISTOG UZROKA.

OSIGURAČ JE U OBAVEZI SAMO AKO JE ŠTETNI DOGAĐAJ NASTAO ZA VREME VAŽNOSTI OSIGURANJA.

ODGOVOROST OSIGURAČA ODNOSI SE I NA ŠTETNE POSLEDICE KOJE SU U UZROČNOJ VEZI SA ŠTETNIM DOGAĐAJEM, A KOJE SE MOGU OSTVARITI I POSLE PRESTANKA UGOVORA O OSIGURANJU

ŠTETNI DOGAĐAJ KOJI JE NASTAO ZA VREME VAŽENJA OSIGURANJA, A ČIJI JE UZROK IZ PERIODA KOJI PREDHODI ZAKLJUČENJU UGOVORA O OSIGURANJU, POKRIVEN JE OSIGURANJEM SAMO AKO UGOVARAČU OSIGURANJA ILI OSIGURANIKU DO POČETKA OSIGURANJA NIJE BIO POZNAT ILI NIJE MOGAO BITI POZNAT UZROK IZ KOGA ŠTETNI DOGAĐAJ POTIČE.

Alternativa: Stav 5 menja se tako da glasi:

ZA ŠTETNE POSLEDICE PROUZROKOVANE OSIGURANIM SLUČAJEM KOJE NASTANU PO ISTEKU OSIGURANJA UGOVOROM SE MOŽE OGRANIČITI ODGOVORNOST OSIGURAČA ZA ODREĐENI VREMENSKI PERIOD. OVO OGRANIČENJE NEMA UTICAJA NA ZASTARELOST POTRAŽIVANJA IZ ČLANA 1078. OVOG ZAKONA (član 380 ZOO).

Osigurani slučaj u momentu podizanja odštetnog zahteva

Član 1220

UGOVOROM SE MOŽE PREDVIDETI NASTUPANJE OBAVEZE OSIGURAČA U MOMENTU PODIZANJA ODŠTETNOG ZAHTEVA OŠTEĆENOG LICA POD USLOVOM DA SE ŠTETNI DOGAĐAJ DOGODIO U VREME TRAJANJA UGOVORA I KADA JE PRVI ODŠTETNI ZAHTEV UPUĆEN OSIGURANIKU ILI NJEGOVOM OSIGURAČU IZMEĐU PRVOG DANA KADA POKRIĆE ZASNIVA DEJSTVO I ISTEKA DODATNOG ROKA OD DANA PRESTANKA UGOVORA.

UGOVORENI DODATNI ROK NE MOŽE BITI KRAĆI OD 3 (ILI: 5), (ILI: 10) GODINA.

VISINA POKRIĆA U DODATNOM ROKU NE MOŽE BITI MANJA OD POKRIĆA KOJE JE ZAHTEVANO U GODINI KOJA PREDHODI DATUMU PRESTANKA UGOVORA.

ZAKONOM MOGU BITI ODREĐENI USLOVI DUŽEG ROKA I VEĆEG DODATNOG POKRIĆA ZA POJEDINE VRSTE OSIGURANJA

OSIGURAČ NEĆE PRUŽITI OSIGURANIKU POKRIĆE ZA ŠTETU AKO UTVRDI DA JE OSIGURANIK ZNAO ZA ŠTETNI DOGAĐAJ U VREME ZAKLJUČENJA UGOVORA O OSIGURANJU.

PRESTAJE PRAVO NA NAKNADU IZ OSIGURANJA AKO DO ISTEKA UGOVORENOG DATNOG ROKA NE BUDE PODIGNUT ODŠTETNI ZAHTEV PREMA OSIGURAČU.

Pravna zaštita osiguranika

Član 1221

OSIGURAČ SNOSI TROŠKOVE SPORA I DRUGE OPRAVDANE TROŠKOVE RADI UTVRĐIVANJA OSIGURANIKOVE OBAVEZE U GRANICAMA SVOTE OSIGURANJA

IZ OSIGURANJA SE NAKNAĐUJU I TROŠKOVI MERA PREDUZETIH NA ZAHTEV OSIGURAČA ILI U DOGOVORU SA NJIM, RADI ZAŠTITE OD NEOPRAVDANIH I PRETERANIH ZAHTEVA TREĆIH OŠTEĆENIH LICA.

Sopstveno pravo oštećenog i direktna tužba

Član 1222 (član 941. ZOO)

U slučaju osiguranja od odgovornosti, oštećeno lice može zahtevati neposredno od osigurača naknadu štete koju je pretrpelo događajem za koji odgovara osiguranik, ali najviše do iznosa osiguračeve obaveze.

Oštećeno lice ima, od dana kada se dogodio osigurani slučaj, sopstveno pravo na naknadu iz osiguranja te je svaka docnija promena u pravima osiguranika prema osiguraču bez uticaja na pravo oštećenog lica na naknadu.

ODELJAK 3.

OSIGURANJE LICA

Odsek 1.

OPŠTE ODREDBE

Utvrdjivanje osigurane svote

Član 1223 (član 942 ZOO)

U ugovorima o osiguranju lica (osiguranje života i osiguranje od nesrećnog slučaja) visina osigurane svote, koju je osigurač dužan isplatiti kad nastupi osigurani slučaj, utvrđuje se u polisi prema sporazumu ugovornih strana.

Polisa osiguranja života

Član 1224 (član 943 ZOO)

Pored sastojaka koje mora imati svaka polisa, u polisi osiguranja života moraju biti naznačeni: ime i prezime lica na čiji se život odnosi osiguranje, da-

tum njegovog rođenja i događaj ili rok od koga zavisi nastanak prava da se zahteva isplata osigurane svote.

Polisa osiguranja života može glasiti na određeno lice ili po naredbi, ali ne može glasiti na donosioca.

Za punovažnost indosamenta polise po naredbi potrebno je da sadrži ime korisnika, datum indosiranja i potpis indosanta.

Netačna prijava starosti osiguranika

Član 1225 (član 944 ZOO)

Izuzetno od opštih odredbi ove glave i posledicama netačnih prijava i prećutkivanja okolnosti od značaja za ocenu rizika, za netačne prijave godina života u ugovorima o osiguranju života važe sledeća pravila:

1) ugovor o osiguranju života je ništav, i osigurač je dužan u svakom slučaju vratiti sve primljene premije, ako su prilikom njegovog zaključenja netačno prijavljene godine života osiguranika a njegove stvarne godine života prelaze granicu do koje osigurač po svojim uslovima i tarifama vrši osiguranje života;

2) ako je netačno prijavljeno da osiguranik ima manje godina, a njegove stvarne godine života ne prelaze granicu do koje osigurač vrši osiguranje života ugovor je punovažan, a osigurana svota se smanjuje u srazmeri ugovorene premije i premije predviđene za osiguranje života lica osiguranikovih godina;

3) kad osiguranik ima manje godina nego što je prijavljeno prilikom zaključenja ugovora, premija se smanjuje na odgovarajući iznos, a osigurač je dužan vratiti razliku između primljenih premija i premija na koje ima pravo.

Posledice neplaćanja premije i smanjenje osigurane svote

Član 1226 (član 945 ZOO)

Ako ugovarač osiguranja života ne plati neku premiju o dospelosti, osigurač nema pravo da njenu isplatu traži sudskim putem.

Ako ugovarač osiguranja na poziv osigurača, koji mu mora biti dostavljen preporučenim pismom, ne isplati dospelu premiju u roku određenom u tom pismu, a koji ne može biti kraći od mesec dana, računajući od kada mu je pismo uručeno, niti to učini koje drugo zainteresovano lice, osigurač može samo, ako su dotle plaćene bar tri godišnje premije, izjaviti ugovaraču osiguranja da smanjuje osiguranu svotu na iznos otkupne vrednosti osiguranja, a u suprotnom slučaju da raskida ugovor.

Ako se osigurani slučaj dogodio pre raskida ugovora ili smanjenja osigurane svote, smatra se kao da je osigurana svota smanjena odnosno da je ugovor raskinut, prema tome da li su premije bile plaćene bar za tri godine ili ne.

Osiguranje trećeg lica

Član 1227 (član 946 ZOO)

Osiguranje života može se odnositi na život ugovarača osiguranja, a može se odnositi i na život nekog trećeg.

Isto važi i za osiguranje od nesrećnog slučaja.

Ako se osiguranje života odnosi na slučaj smrti nekog trećeg, za punovažnost ugovora potrebna je njegova pismena saglasnost data u polisi ili u odvojenom pismenu, prilikom potpisivanja polise, sa naznačenjem osigurane svote.

Osiguranje za slučaj smrti maloletnika i lica lišenih poslovne sposobnosti

Član 1228 (član 947 ZOO)

Ništavo je osiguranje života za slučaj smrti trećeg lica mlađeg od četrnaest godina, kao i lica potpuno lišenog poslovne sposobnosti, te je osigurač dužan vratiti ugovaraču osiguranja sve premije primljene po osnovu takvog ugovora.

Za punovažnost osiguranja života za slučaj smrti trećeg lica starijeg od četrnaest godina potrebna je pismena saglasnost njegovog zakonskog zastupnika, kao i pismena saglasnost svakog osiguranog lica.

Kumuliranje naknade i osigurane svote

Član 1229 (član 948 ZOO)

U osiguranju lica, osiguravač koji je isplatio osiguranu svotu ne može imati ni po kom osnovu pravo na naknadu od trećeg lica odgovornog za nastupanje osiguranog slučaja.

Pravo na naknadu od trećeg lica odgovornog za nastupanje osiguranog slučaja, pripada osiguraniku, odnosno korisniku, nezavisno od njegovog prava na osiguranu svotu.

Odredbe prethodnih stavova ne odnose se na slučaj kad je osiguranje od posledice nesrećnog slučaja ugovoreno kao osiguranje od odgovornosti.

Alternativa: Stav 3 se briše.

Odsek 2.

ISKLUČENI RIZICI

Samoubistvo osiguranika

Član 1230 (član 949 ZOO)

Ugovorom o osiguranju za slučaj smrti nije obuhvaćen rizik samoubistva osiguranika ako se desilo u prvoj godini osiguranja.

U slučaju da se samoubistvo dogodilo u roku od tri godine od dana zaključenja ugovora osigurač nije dužan da isplati korisniku osiguranu svotu, nego samo matematičku rezervu ugovora.

Namerno ubistvo osiguranika

Član 1231 (član 950 ZOO)

Osigurač se oslobađa obaveze da korisniku isplati osiguranu svotu ako je ovaj namerno izazvao smrt osiguranika, ali je dužan, ako su dotle bile uplaćene bar tri godišnje premije, isplatiti matematičku rezervu iz ugovora ugovaraču osiguranja, a ako je on osiguranik, njegovim nasljednicima.

Namerno prouzrokovanje nesrećnog slučaja

Član 1232 (član 951 ZOO)

Osigurač se oslobađa obaveze iz ugovora o osiguranju od nesrećnog slučaja ako je osiguranik namerno prouzrokovao nesrećni slučaj.

Ratne operacije

Član 1233 (član 952 ZOO)

Ako je smrt osiguranika prouzrokovana ratnim operacijama osigurač, ako što drugo nije ugovoreno, nije dužan isplatiti korisniku osiguranu svotu, ali je dužan isplatiti mu matematičku rezervu iz ugovora.

Ako nije što drugo ugovoreno, osigurač se oslobađa obaveze iz ugovora o osiguranju od nesrećnog slučaja, ako je nesrećni slučaj prouzrokovao ratnim operacijama

Alternativa: U prethodnim stavovima reči: „ratnim operacijama”, zamenjuju se rečima: „RATNIM RIZICIMA”.

Ugovorno isključenje rizika

Član 1234 (član 953 ZOO)

Ugovorom o osiguranju za slučaj smrti ili od nesrećnog slučaja mogu biti isključeni iz osiguranja i drugi rizici.

Odsek 3.

PRAVA UGOVARAČA OSIGURANJA PRE NASTUPANJA
OSIGURANOG SLUČAJA

Otkup

Član 1235 (član 954 ZOO)

Na zahtev ugovarača osiguranja života zaključenog za ceo život osiguranika, osigurač je dužan isplatiti mu otkupnu vrednost polise, ako su dotle plaćene bar tri godišnje premije.

U polisi moraju biti navedeni uslovi pod kojima UGOVORNA STRANA može zahtevati isplatu njene otkupne vrednosti, kao i način kako se ta vrednost izračunava, saglasno uslovima osiguranja.

Pravo zahtevati otkup ne mogu vršiti poverioci ugovarača osiguranja, kao ni korisnik osiguranja, ali će otkupna vrednost biti isplaćena korisniku na njegov zahtev, ako je određivanje korisnika neopozivo.

Izuzetno od prethodnog stava, otkup polise može zahtevati poverilac kome je polisa predata u zalogu, ako potraživanja radi čijeg je osiguranja data zaloga ne bude namireno o dospelosti.

Alternativa: Dodaje se stav 5 koji glasi:

AKO SE POSLE ZAHTEVA ZA OTKUP, A PRE ISPLATE OTKUPNE VREDNOSTI POLISE, DO GODI OSIGURANI SLUČAJ, KORISNIK NEMA PRAVO NA OSIGURANU SVOTU, NEGO SAMO NA IZNOS OTKUPNE VREDNOSTI.

Predujam

Član 1236 (član 955 ZOO)

Na traženje ugovarača osiguranja života zaključenog za ceo život osiguranika, može mu osigurač isplatiti unapred deo osigurane svote do visine otkupne vrednosti polise, koji ugovarač osiguranja može vratiti docnije.

Na primljeni predujam ugovarač osiguranja dužan je plaćati određenu kamatu.

Ako ugovarač osiguranja zadocni sa plaćanjem dospele kamate, postupiće se kao da je zahtevao otkup.

U polisi osiguranja moraju biti navedeni uslovi davanja predujma, mogućnost da se iznos primljen na ime predujma vrati osiguraču, visina kamatne stope, posledice neplaćanja dospele kamate, kako je određeno uslovima osiguranja.

Zalaganje polise

Član 1237 (član 956 ZOO)

Polisa osiguranja života može biti data u zalogu.

Zalaganje polise ima dejstvo prema osiguraču samo ako je pismeno obavešten da je polisa založena određenom poveriocu.

Kad polisa glasi po naredbi, zalaganje se vrši indosamentom.

Odsek 4.

OSIGURANJE ŽIVOTA U KORIST TREĆEG LICA

Određivanje korisnika

Član 1238 (član 957 ZOO)

Ugovarač osiguranja života može u ugovoru, kao i nekim docnijim pravnim poslom, pa i testamentom, odrediti lice kome će pripasti prava iz ugovora.

Ako se osiguranje odnosi na život nekog drugog lica, za određivanje korisnika potrebna je i njegova pismena saglasnost.

Korisnik ne mora biti određen po imenu, dovoljno je ako akt sadrži nužne podatke za njegovo određivanje.

Kad su za korisnike određena deca ili potomci, korist pripada i onima koji su rođeni docnije, a korist namenjena suprugu pripada licu koje je bilo u braku sa osiguranikom u času njegove smrti.

Podela koristi između više korisnika

Član 1239 (član 958 ZOO)

Kad su za korisnike određena deca, potomci, i uopšte naslednici, ako ugovarač osiguranja nije odredio kako će se izvršiti podela između njih, podela će se izvršiti srazmerno njihovim nasledničkim delovima, a ako korisnici nisu naslednici, osigurana svota biće podeljena na jednake delove.

Opozivanje odredbe o određivanju korisnika

Član 1240 (član 959 ZOO)

Odredbu kojom se korist iz osiguranja dodeljuje određenom licu, može opozvati samo ugovarač osiguranja, i to njegovo pravo ne mogu vršiti ni njegovi poverioci, ni njegovi zakonski naslednici.

Ugovarač osiguranja može opozvati odredbu o koristi sve dok korisnik ne izjavi na ma koji način da je prima, kad ona postaje neopoziva.

Ipak, ugovorna strana može opozvati odredbu o koristi i posle izjave korisnika da je prima, ako je korisnik pokušao ubistvo osiguranika, a ako je korist dodeljena bez naknade, za opozivanje važe i odredbe o opozivanju poklona.

Smatra se da je korisnik odbio namenjenu mu korist, ako se posle smrti ugovarača osiguranja na poziv njegovih naslednika ne izjasni u roku od mesec dana da je prima.

Sopstveno i neposredno pravo korisnika

Član 1241 (član 960 ZOO)

Osigurana svota koja treba da bude isplaćena korisniku ne ulazi u zaostavštinu ugovarača osiguranja, pa ni kad su za korisnike određeni njihovi naslednici.

Pravo na osiguranu svotu ima samo korisnik, i to od samog zaključenja ugovora o osiguranju, i bez obzira na to kako je i kada određen za korisnika, i bez obzira da li je izjavio svoje prihvatanje pre ili posle smrti osiguranika, te se može obratiti neposredno osiguraču sa zahtevom da mu se isplati osigurana svota.

Ako je ugovarač osiguranja odredio za korisnika svoju decu, svoje potomke, ili naslednike uopšte, svakom tako određenom korisniku pripada pravo na odgovarajući deo osigurane svote i ako se odrekne nasleđa.

Poverioci ugovarača osiguranja i osiguranika

Član 1242 (član 961 ZOO)

Poverioci ugovarača osiguranja i osiguranika nemaju nikako pravo na osiguranu svotu ugovorenu za korisnika.

Ali, ako su premije koje je uplatio ugovarač osiguranja bile nesrazmerno velike prema njegovim mogućnostima u času kad su bile uplaćene, njegovi poverioci mogu zahtevati da im se preda deo premija koji premaša njegove mogućnosti, ako su ispunjeni uslovi pod kojima poverioci imaju pravo na pobijanje dužnikovih pravnih radnji.

Ustupanje osigurane svote

Član 1243 (član 962 ZOO)

Svoje pravo na osiguranu svotu može korisnik preneti na drugoga i pre osiguranog slučaja, ali mu je zato potreban pismeni pristanak ugovarača osiguranja, u kome mora biti navedeno ime lica na koje se pravo prenosi, a ako se osiguranje odnosi na život nekog drugog lica, potreban je isti takav pristanak i tog lica.

Kad određeni korisnik umre pre dospelosti

Član 1244 (član 963 ZOO)

Kad lice koje je bez naknade određeno za korisnika umre pre dospelosti osigurane glavnice ili rente, korist iz osiguranja ne pripada njegovim nasljednicima, nego narednom korisniku, a ako ovaj nije određen, onda imovini ugovarača osiguranja.

Osiguranje za slučaj smrti bez određenog korisnika

Član 1245 (član 964 ZOO)

Ako ugovarač osiguranja za slučaj smrti ne odredi korisnika, ili ako odredba o određivanju korisnika ostane bez dejstva zbog opozivanja, ili zbog odbijanja određenog lica, ili iz kog drugog uzroka, a ugovarač osiguranja ne odredi drugog korisnika, osigurana svota pripada imovini ugovarača osiguranja i kao njen deo prelazi sa ostalim njegovim pravima na njegove naslednike.

Savesna isplata osigurane svote neovlašćenom licu

Član 1246 (član 965 ZOO)

Kad osigurač isplati osiguranu svotu licu koje bi na nju imalo pravo da ugovarač osiguranja nije odredio korisnika, on se oslobađa obaveze iz ugovora o osiguranju ako u času izvršene isplate nije znao niti je mogao znati da je korisnik određen testamentom, ili nekim drugim aktom koji mu nije dostavljen, a korisnik ima pravo da zahteva vraćanje od lica koje je primilo osiguranu svotu.

Isto važi u slučaju promene korisnika.

ODELJAK 4.

REOSIGURANJE

Opšta *Napomena*: Odredbe ovog odeljka treba uskladiti sa odredbama člana ovog zakonika o tome kada je ugovor o osiguranju zaključen.

Ugovor o reosiguranju

Član 1247

UGOVOROM O REOSIGURANJU REOSIGURAČ SE OBAVEZUJE DA REOSIGURANIKU ISPLATI ODREĐENU SUMU NA IME OBAVEZE KOJA JE PREMA REOSIGURANIKU NASTALA NA OSNOVU PUNOVAŽNOG UGOVORA O OSIGURANJU, DOK SE REOSIGURANIK OBAVEZUJE DA REOSIGURAČU PLATI PREMIJU REOSIGURANJA

ODREDBE OVOG ZAKONIKA KOJE SE PRIMENJUJU NA UGOVOR O OSIGURANJU PRIME-
NJUJU SE KAO OPŠTA PRAVILA I NA REOSIGURANJE, S TIM DA UGOVORNE STRANE MOGU OD
NJIH ODSTUPITI KADA JE TO ZAKONOM DOPUŠTENO.

Alternativa: Stav 2. menja se tako da glasi:

STRANE MOGU UGOVORITI PRIMENU NA UGOVOR O REOSIGURANJU SVIH ILI POJEDI-
NIH ODREDBA OVOG ZAKONIKA KOJE SE ODNOSU NA UGOVOR O OSIGURANJU.

Istovetnost sudbine osigurača i reosigurača

Član 1248

REOSIGURAČ JE DUŽAN DA PLATI NAKNADU IZ REOSIGURANJA I DA UČESTVUJE U
TROŠKOVIMA OSIGURAČA U VEZI SA ZAHTEVOM OSIGURANIKA IZ ODNOSA DIREKTOG OSI-
GURANJA ONAKO KAKO JE TO ODREĐENO UGOVOROM O REOSIGURANJU.

SAMO AKO JE TO UGOVOROM IZRIČITO ODREĐENO, REOSIGURAČ JE DUŽAN DA PLATI
NAKNADU IZ REOSIGURANJA U ZAVISNOSTI OD NAČINA NA KOJI JE OSIGURAČ ISPUNIO ZAH-
TEV OSIGURANIKA IZ ODNOSA DIREKTOG OSIGURANJA.

PROPUŠTANJE OSIGURAČA DA IZVRŠI NEKE OBAVEZE IZ UGOVORA O REOSIGURANJU,
NJEGOVE GREŠKE ILI ZABLUDE U IZVRŠENJU TIH OBAVEZA, NEĆE PROIZVODITI POSLEDICE
PO NJEGOVA PRAVA PREMA REOSIGURAČU SAMO AKO JE TAKO UGOVORENO.

Položaj osiguranika iz odnosa direktnog osiguranja

Član 1249

OSIGURANIK IZ ODNOSA DIREKTOG OSIGURANJA IMA PRAVO DA ZAHTEVA OD REO-
SIGURAČA ISPLATU NAKNADE IZ REOSIGURANJA SAMO AKO JE TAKO IZRIČITO ODREĐENO
UGOVOROM O REOSIGURANJU ILI JE OSIGURAČ PAO POD STEČAJ, ILI AKO SE NA TAJ ODNOS
DIREKTOG OSIGURANJA PROTEŽE DEJSTVO REOSIGURANJA.

U SLUČAJEVIMA IZ PREDHODNOG STAVA REOSIGURAČ U SVEMU IMA POLOŽAJ OSIGU-
RAČA, A IZNOSI KOJE JE OSIGURANIK PRIMIO OD REOSIGURAČA UZEĆE SE U OBZIR PRILI-
KOM RASPODELE STEČAJNE MASE

Alternativa: Stav 1. menja se tako da glasi:

UGOVOROM O REOSIGURANJU NE NASTAJE DUŽNOST REOSIGURAČA DA ISPUNI SVOJU
OBAVEZU DIREKTO OSIGURANIKU, ALI SE U SLUČAJU STEČAJA OSIGURAČA UGOVOROM O
REOSIGURANJU MOŽE PREDVIDETI TAKVA OBAVEZA REOSIGURAČA.

Stečaj osigurača ili reosigurača

Član 1250

STEČAJ OSIGURAČA ILI REOSIGURAČA IMA ZA POSLEDICU RASKID UGOVORA O REOSIGURANJU.

U SLUČAJU STEČAJA REOSIGURAČA OSIGURAČ IMA PRVENSTVENO PRAVO NAPLATE IZ DEPOZITA.

Plaćanje premije reosiguranja i posledice neplaćanja

Član 1251

UKOLIKO NIJE DRUKČIJE UGOVORENO, REOSIGURAČ IMA PRAVO NA PREMIJE REOSIGURANJA ZA SVE VREME U KOME JE NOSIO RIZIK I BEZ OBZIRA DA LI JE REOSIGURANIK NAPLATIO PREMIJU OSIGURANJA OD OSIGURANIKA.

AKO REOSIGURANIK NE PLATI PREMIJU REOSIGURANJA U UGOVORENOM ROKU, REOSIGURAČ IMA PRAVO DA BEZ OTKAZNOG ROKA UGOVOR RASKINE, ALI OSTAJE U OBAVEZI ZA SVE REOSIGURANE SLUČAJEVE DO RASKIDA.

Nepostojanje subrogacije

Član 1252

ISPLATOM NAKNADE IZ REOSIGURANJA NA REOSIGURAČA NE PRELAZE PRAVA OSIGURAČA PREMA TREĆEM ODGOVORNOM LICU, NITI PRAVA KOJA JE OSIGURAČ STEKAO PO OSNOVU NAPUŠTAJA.

OSIGURAČ JE DUŽAN DA OSTVARUJE PRAVA KOJA JE STEKAO NAPUŠTAJEM ILI ISPLATOM NAKNADE IZ OSIGURANJA, I DA ISPLATI REOSIGURAČU ODGOVARAJUĆI DEO NAPLAĆENIH IZNOSA.

ODELJAK 5.

ZASTARELOST KOD UGOVORA O OSIGURANJU

Zastarelost potraživanja iz ugovora o osiguranju

Član 1253 (član 380. ZOO)

Potraživanja ugovarača osiguranja, odnosno trećeg lica iz ugovora o osiguranju života zastarevaju za pet, a iz ostalih ugovora o osiguranju za tri godine, računajući od prvog dana posle proteka kalendarske godine u kojoj je potraživanje nastalo.

Ako zainteresovano lice dokaže da do dana određenog u prethodnom stavu nije znalo da se osigurani slučaj dogodio, zastarevanje počinje od dana kada je za

to saznalo, s tim da u svakom slučaju potraživanje zastareva kod osiguranja života za deset, a kod ostalih za pet godina od dana određenog u prethodnom stavu.

Potraživanja osigurača iz ugovora o osiguranju zastarevaju za tri godine POČEV OD DANA KADA JE OSIGURAČ IMAO PRAVO DA ZAHTEVA ISPUNJENJE OBAVEZE DUŽNIKA.

Zastarelost potraživanja iz ugovora o osiguranju od odgovornosti

Član 1254 (član 380. ZOO)

Kad u slučaju osiguranja od odgovornosti trećeg, oštećeno lice zahteva naknadu od osiguranika, ili je dobije od njega, zastarevanje osiguranikovog zahteva prema osiguraču počinje od dana kada je oštećeno lice tražilo sudskim putem naknadu od osiguranika, odnosno kad ga je osiguranik obeštetio.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

ZASTAREVANJE ZAHTEVA OSIGURANIKA PREMA OSIGURAČU OD ODGOVORNOSTI POČINJE OD DANA KADA JE OSIGURANIK OBEŠTETIO OŠTEĆENO LICE, NA OSNOVU PRESUDE ILI VANSUDSKOG PORAVNANJA.

Neposredan zahtev trećeg oštećenog lica prema osiguravaču zastareva za isto vreme za koje zastareva njegov zahtev prema osiguraniku odgovornom za štetu i počinje da teče kad i zastarelost tužbe oštećenog prema osiguraniku.

I Varijanta: Stav 2 menja se tako da glasi:

ZASTARELOST DIREKTNE TUŽBE OŠTEĆENOG LICA PREMA OSIGURAČU ZASTAREVA ZA ISTO VREME ZA KOJE ZASTAREVA NJEGOV ZAHTEV PREMA OSIGURANIKU ODGOVORNOM ZA ŠTETU I POČINJE DA TEČE OD ČASA KADA JE OŠTEĆENI SAZNAO KOD KOGA JE OSIGURAČA OSIGURANIK ODGOVORAN ZA ŠTETU OSIGURAN OD ODGOVORNOSTI.

II Varijanta: Posle stava 2 unosi se nov stav koji glasi:

OBUSTAVLJANJE I PREKID ZASTARELOSTI JEDNOG OD DVA ZAHTEVA IZ PRETHODNOG STAVA IMA ISTO DEJSTVO I U POGLEDU ZASTARELOSTI DRUGOG ZAHTEVA.

Zastarelost potraživanja po osnovu subrogacije

Član 1255

Zastarevanje potraživanja koje pripada osiguravaču PO OSNOVU SUBROGACIJE OSIGURAČA U PRAVA OSIGURANIKA prema trećem licu odgovornom za nastupanje osiguranog slučaja počinje teći kad i zastarevanje potraživanja osiguranika prema tom licu i navršava se u istom roku.

I Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

ZASTAREVANJE ZAHTEVA KOJI PRIPADA OSIGURAČU PREMA TREĆEM LICU ODGOVORNOM ZA NASTUPANJE OSIGURANOG SLUČAJA POČINJE TEĆI OD DANA KADA JE UGOVORILAC OSIGURANJA PODNEO OSIGURAČU SVOJ ZAHTEV NAKNADE IZ OSIGURANJA.

II Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

ZASTAREVANJE ZAHTEVA KOJI PRIPADA OSIGURAČU PREMA TREĆEM LICU ODGOVORNOM ZA NASTUPANJE OSIGURANOG SLUČAJA POČINJE TEĆI OD DANA KADA JE OSIGURANIK ISPLATIO NAKNADU OSIGURANIKU.

Zastarelost regresnog potraživanja

Član 1256

REGRESNO POTRAŽIVANJE OSIGURAČA PREMA OSIGURANIKU ILI NEKOM DRUGOM LICU ZA ISPLAĆENU NAKNADU ŠTETE TREĆEM LICU, ZA KOJU POSTOJI ODGOVORNOST OSIGURANIK ILI NEKOG DRUGOG LICA, ZASTAREVA U ROKU OD TRI GODINE OD DANA ISPLATE.

Alternativa: Dodaje se glava XLVII koja glasi:

Glava XLVII

UGOVOR O FRANŠIZINGU*

Pojam ugovora

Član 1257

UGOVOROM O FRANŠIZINGU JEDNA STRANA – DAVALAC FRANŠIZINGA, USTUPA ISKLJUČIVA PRAVA PRODAJE ROBE ILI VRŠENJA USLUGA DRUGOJ STRANI – PRIMAOCU FRANŠIZINGA, OVLAŠĆUJUĆI GA DA ISTUPA POD NJEGOVIM ZAŠTIĆENIM IMENOM (FIRMOM), DA KORISTI NJEGOVE LICENCE (TRGOVAČKE I ROBNE ŽIGOVE) I DRUGE ZNAKOVE RAZLIKOVANJA, DA KORISTI NJEGOVE TEHNIČKE I KOMERCIJALNE METODE POSLOVANJA, ZNANJA I ISKUSTVA (KNOW-HOW), MARKETING, UZ PRUŽANJE STRUČNIH USLUGA I POMOĆI U OBUČAVANJU I POSLOVANJU KORISNIKA, A UZ KONSTANTNO PRAVO DAVANJA INSTRUKCIJA I NADZORA NAD POSLOVANJEM KORISNIKA, A DRUGA UGOVORNA STRANA – PRIMALAC FRANŠIZINGA, PLAĆA ZA USTUPLJENA PRAVA I IZVRŠENE USLUGE ODGOVARAJUĆU NAKNADU DAVAOCU.

* *Napomena:* Za ovaj ugovor važe rezerve u pogledu celishodnosti zakonskog regulisanja navedene u Uvodnim napomenama (tačka 13).

Sadržina ugovora

Član 1258

UGOVOR O FRANŠIZINGU NAROČITO SADRŽI: OZNAČENJE UGOVORNIH STRANA; PRIVREDNU DELATNOST U KOJOJ SE POSAO OBAVLJA; ISKLJUČIVA PRAVA KOJA SE UGOVOROM PRENOSE; IZNOS, ROKOVE I NAČIN PLAĆANJA NAKNADE; TERITORIJU NA KOJOJ SE KORISTE PRENETA ISKLJUČIVA PRAVA.

Forma ugovora

Član 1259

UGOVOR O FRANŠIZINGU ZAKLJUČUJE SE U PISMENOJ FORMI.

Registracija ugovora o franšizingu

Član 1260

UGOVOR O FRANŠIZINGU, NJEGOVE IZMENE I DOPUNE I PRESTANAK UGOVORA UPISUJE SE U REGISTAR KOD AGENCIJE ZA PRIVREDNE REGISTRE, U SKLADU SA POSEBNIM ZAKONOM.

DAVALAC FRANŠIZINGA DUŽAN JE DA UPIS U REGISTAR IZVRŠI U ROKU OD SEDAM DANA OD DANA ZAKLJUČENJA UGOVORA O FRANŠIZINGU, NJегоVIH IZMENA I DOPUNA ILI PRESTANKA.

UGOVOROM O FRANŠIZINGU MOŽE SE PREDVIDETI DA UPIS U REGISTAR VRŠI PRIMALAC FRANŠIZINGA.

UPIS U REGISTAR FRANŠIZINGA NEMA KONSTITUTIVNO DEJSTVO, VEĆ EVIDENCIONI KARAKTER.

U ODNOSIMA PREMA TREĆIM LICIMA, UGOVORNE STRANE MOGU SE POZIVATI NA UGOVOR O FRANŠIZINGU SAMO OD MOMENTA NJEGOVE REGISTRACIJE.

ZA ŠTETU KOJU SAVESNO TREĆE LICE PRETRPI USLED NEIZVRŠENJA OBAVEZE UPISA U REGISTAR, DAVALAC I PRIMALAC FRANŠIZINGA ODGOVARAJU SOLIDARNO.

Podfranšizing

Član 1261

UGOVOROM O FRANŠIZINGU MOŽE BITI PREDVIĐENO PRAVO PRIMAOCA FRANŠIZINGA DA ISKLJUČIVA PRAVA, ILI DEO TIH PRAVA, KOJA SU NA NJEGA PRENETA OVIM UGOVOROM, PRENESE NA DRUGO LICE UZ SAGLASNOST DAVAOCA FRANŠIZINGA.

UGOVOROM MOŽE BITI PREDVIĐENA OBAVEZA PRIMAOCA DA IZVRŠI PRENOS TIH PRAVA NA ODREĐENO LICE I NA ODREĐENO VREME.

UGOVOR O POD-FRANŠIZINGU NE MOŽE BITI ZAKLJUČEN NA ROK KOJI JE DUŽI OD ROKA NA KOJI JE ZAKLJUČEN UGOVOR O FRANŠIZINGU.

NEVAŽNOST UGOVORA O FRANŠIZINGU POVLAČI I NEVAŽNOST UGOVORA O PODFRANŠIZINGU.

PRIMALAC FRANŠIZINGA SNOSI SUBSIDIJERNU ODGOVORNOST ZA ŠTETU PRIČINJENU DAVAOCU FRANŠIZINGA RADNJAMA KORISNIKA PODFRANŠIZINGA, UKOLIKO UGOVOROM NIJE DRUKČIJE PREDVIĐENO.

NA UGOVOR O PODFRANŠIZINGU SHODNO SE PRIMENJUJU ODREDBE OVE GLAVE O UGOVORU O FRANŠIZINGU, UKOLIKO IZ PRIRODE PODFRANŠIZINGA NE PROIZILAZI NEŠTO DRUGO.

Obaveze davaoca franšizinga

Član 1262

DAVALAC FRANŠIZINGA JE DUŽAN DA PRIMAOCU, U CILJU ISKLJUČIVE PRODAJE ROBE ILI VRŠENJA USLUGA, OMOGUĆI KORIŠĆENJE SVIH SVOJIH ISKLJUČIVIH PRAVA: PRAVO UPOTREBE FIRME, PRAVO KORIŠĆENJA ROBNOG ILI USLUŽNOG ŽIGA, MODELA, I DRUGIH ZNAKOVA RAZLIKOVANJA, METODA MARKETINGA I SVIH OSTALIH ZNANJA I ISKUSTVA U PROMOCIJI I PRODAJI ROBA I USLUGA.

DAVALAC FRANŠIZINGA JE DUŽAN DA U SVRHU REALIZACIJE POSLA IZ PRETHODNOG STAVA OBEZBEDI STALNO INFORMISANJE PRIMAoca O SVIM ČINJENICAMA KOJE OMOGUĆAVAJU USPEŠNO POSLOVANJE, DA SPROVODI OBUKU I USAVRŠAVANJE OSOBLJA PRIMAoca U PREUZIMANJU I VOĐENJU POSLA, DA PRUŽI POMOĆ PRIMAOCU U SLUČAJU SPORA OKO REGISTRACIJE I LICENCIRANJA ŽIGA.

DAVALAC FRANŠIZINGA JE DUŽAN DA VRŠI NADZOR U FUNKCIJI ZAŠTITE ŽIGA KAO I KONTROLU NAČINA NJEGOVE UPOTREBE I ZAŠTITI PRENETA PRAVA NA PRIMAoca U SLUČAJU ZAHTEVA TREĆIH LICA.

Odgovornost davaoca franšizinga

Član 1263

DAVALAC FRANŠIZINGA ODGOVARA ZA POSTOJANJE I SADRŽINU PRENETIH PRAVA, KAO I ZA INFORMACIJE DATE PRIMAOCU U CILJU OBAVLJANJA PROGRAMA PRENETIH PRAVA.

AKO DAVALAC FRANŠIZINGA POVREDI OBAVEZU IZ PRETHODNOG STAVA, PRIMALAC FRANŠIZINGA IMA PRAVO DA IZJAVI DA RASKIDA UGOVOR, ILI DA UMANJI NAKNADU KOJU DUGUJE DAVAOCU, U SRAZMERI KOJU UTVRDI NEZAVISAN EKSPERT.

Obaveze primaoca franšizinga

Član 1264

PRIMALAC FRANŠIZINGA JE U OBAVEZI DA DAVAOCU PLATI ODREĐENU SUMU NOVCA, KAO NAKNADU ZA USTUPLJENA PRAVA, ČIJA SE VISINA UTVRĐUJE, U PRINCIPU, PREMA PROCENTU OD OSTVARENE DOBITI ILI PROMETA.

UGOVOROM O FRANŠIZINGU MOGU BITI UTVRĐENE I DRUGE OBAVEZE PRIMAOKA: NABAVKE ROBE OD STRANE DAVAOCA ILI LICA KOJE ON ODREDI; PRIMENA U POSLOVANJU SVIH UPUTSTAVA I STANDARDA POSLOVANJA I TEHNOLOŠKIH POSTUPAKA U PROIZVODNJI, ODNOSNO PRUŽANJU USLUGA; OBAVEZA ODREĐENOG INVESTIRANJA; SPOLJNOG JEDNOOBRAZNOG UREĐENJA SEDIŠTA, I DRUGO.

Ograničenja prava ugovornih strana

Član 1265

UGOVOROM O FRANŠIZINGU MOGU BITI OGRANIČENA PRAVA UGOVORNIH STRANA UGOVORNIM ODREDBAMA O:

- OBAVEZI DAVAOCA DA NE PRENOSI NA DRUGA LICA ISKLJUČIVA PRAVA KOJA SU PREDMET UGOVORA O FRANŠIZINGU RADI NJHOVOG VRŠENJA NA TERITORIJI PRIMAOKA, KAO I DA SE UZDRŽAVA OD VRŠENJA SOPSTVENIH TAKVIH AKTIVNOSTI NA ISTOJ TERITORIJI;
- OBAVEZI PRIMAOKA DA NE KONKURIŠE DAVAOCU U KORIŠĆENJU PRENETIH PRAVA VAN TERITORIJE NA KOJOJ SE PROSTIRE DEJSTVO UGOVORA O FRANŠIZINGU;
- OBAVEZI PRIMAOKA DA ODBIJE PRIJEM ANALOGNIH PRAVA ONIMA KOJA JE DOBIO UGOVOROM O FRANŠIZINGU, OD STRANE KONKURENATA (POTENCIJALNIH KONKURENATA) DAVAOCA FRANŠIZINGA;
- OBAVEZI PRIMAOKA DA SE PRIDRŽAVA NORMI ZA FORMIRANJE CENA DATIH OD STRANE DAVAOCA, POD USLOVOM DA IZMEĐU NJIH NE POSTOJI DOGOVORNO PONAŠANJE U POGLEDU STVARNE PRIMENE TIH CENA;
- OBAVEZI PRIMAOKA DA U SAGLASNOSTI SA DAVAOCEM ODREDI MESTO (PROSTORIJE, LOKALE) U KOJIMA SE OSTVARUJU ISKLJUČIVA PRAVA PREDVIĐENA UGOVOROM O FRANŠIZINGU, KAO I NJIHOV UNUTRAŠNJI I SPOLJNI IZGLED;
- OBAVEZI PRIMAOKA DA PRODAJE ROBU ILI VRŠI USLUGE KOJE SU PREDMET FRANŠIZINGA SAMO U UGOVOROM ODREĐENIM PROSTORIJAMA, OPREMLJENIM NA NAČIN PREDVIĐEN UGOVOROM.

OGRANIČENJA IZ PRETHODNOG STAVA MOGU BITI PROGlašENA BEZ DEJSTVA, NA ZAHTEV ANTIMONOPOLSKOG ORGANA ILI DRUGOG ZAJNTERESOVANOG LICA, AKO ZBOG PONAŠANJA NA TRŽIŠTU I EKONOMSKOG POLOŽAJA UGOVORNIH STRANA PROTIVUREČE ANTIMONOPOLSKOM ZAKONODAVSTVU.

SMATRAJU SE NIŠTAVIM UGOVORNA OGRANIČENJA KOD UGOVORA O FRANŠIZINGU, PO KOJIMA:

- DAVALAC FRANŠIZE IMA PRAVO ODREĐIVANJA CENE PRODAJE ROBE OD STRANE PRIMAOKA ILI CENU RADA (USLUGA) KOJE ISKAZUJE PRIMALAC, ILI USTANOVLJAVA GORNJU ILI DONJU GRANICU TIH CENA;
- PRIMALAC IMA PRAVO DA PRODAJE ROBU ILI VRŠI USLUGE ISKLJUČIVO ODREĐENOJ KATEGORIJI KUPACA, ILI ISKLJUČIVO KUPCIMA NA ODREĐENOJ TERITORIJI.

Odgovornost davaoca

Član 1266

DAVALAC FRANŠIZINGA ODGOVARA SUBSIDIJERNO PO ZAHTEVIMA TREĆIH LICA PREMA PRIMAOCU FRANŠIZE U SLUČAJU NESAOBRAZNOSTI SVOJSTAVA ROBE ILI USLUGA KOJE NA OSNOVU UGOVORA O FRANŠIZINGU PRIMALAC PRODAJE TREĆIM LICIMA.

PO ZAHTEVIMA OD STRANE TREĆIH LICA PREMA PRIMAOCU FRANŠIZE, A U VEZI ROBE KOJU JE PROIZVEO DAVALAC FRANŠIZE, DAVALAC ODGOVARA SOLIDARNO SA PRIMAOCEM.

Trajanje ugovora

Član 1267

TRAJANJE UGOVORA ODREĐUJU UGOVORNE STRANE ZAVISNO OD POTREBA DISTRIBUCIJE ROBE ILI USLUGA KOJI SU PREDMET UGOVORA.

AKO TRAJANJE UGOVORA NIJE ODREĐENO, ILI PRELAZI ROK OD DESET GODINA, SVAKA STRANA IMA PRAVO DA OTKAŽE UGOVOR SA OTKAZNIM ROKOM OD ŠEST MESECI, AKO UGOVOROM NIJE PREDVIĐEN DUŽI OTKAZNI ROK.

AKO PO ISTEKU UGOVORENOG ROKA NIJE PREDVIĐENO PRODUŽENJE UGOVORA, A UGOVORNE STRANE NASTAVE DA ISPUNJAVAJU UGOVORNE OBAVEZE, UGOVOR SE PREČUTNO PRODUŽAVA SVAKI PUT ZA PERIOD OD DVE GODINE.

PRESTANKOM UGOVORA ISTEKOM UGOVORENOG ROKA NASTAJE OBAVEZA PRIMAoca DA SVA USTUPLJENA SREDSTVA VRATI DAVAOCU FRANŠIZINGA, KAO I OBAVEZA DA PRESTANE DA U PRAVNOM PROMETU U SVOJOJ FIRMI KORISTI REČI, ELEMENTE, ŽIGOVE I SVE ZNAKOVE RAZLIKOVANJA KOJE JE PO OSNOVU UGOVORA O FRANŠIZINGU DOBIO OD DAVAoca FRANŠIZINGA.

Obnova ugovora o franšizingu

Član 1268

PRIMALAC FRANŠIZINGA, POŠTO JE ISPUNIO SVOJE UGOVORNE OBAVEZE, PO PROTEKU ROKA TRAJANJA UGOVORA, IMA PRAVO DA ZAKLJUČI UGOVOR NA NOVI ROK I POD ISTIM USLOVIMA.

DAVALAC FRANŠIZINGA MOŽE ODBITI DA ZAKLJUČI UGOVOR O FRANŠIZINGU NA NOVI ROK POD USLOVOM DA U ROKU OD TRI GODINE OD DANA ISTEKA ROKA DATOG U UGOVORU ON NEĆE ZAKLJUČIVATI SA DRUGIM LICIMA ANALOGNE UGOVORE O FRANŠIZINGU ČIJE ĆE SE DEJSTVO PROTEZATI NA TERITORIJU NA KOJOJ JE DEJSTVOVAO ISTEKLI UGOVOR.

U SLUČAJU AKO DO ISTEKA TROGODIŠNJEG PERIODA DAVALAC ODLUČI DA PRENESE NA DRUGOGA TA PRAVA KOJA SU BILA PREDMET PRETHODNOG (ISTEKLOG) UGOVORA, ON JE U OBAVEZI DA PREDLOŽI PRIMAOCU DA ZAKLJUČI NOVI UGOVOR ILI MU NAKNADI PRETRPLJENI GUBITAK, S TIM DA USLOVI POD KOJIMA SE ZAKLJUČUJE NOVI UGOVOR NE MOGU BITI NEPOVOLJNIJI ZA PRIMAoca OD USLOVA PRETHODNOG UGOVORA.

Prestanak ugovora usled prestanka isključivih prava davaoca

Član 1269

U SLUČAJU PRESTANKA PRAVA NA FIRMU I DRUGIH TRGOVINSKIH OBELEŽJA, BEZ ZAMENE NOVIM, UGOVOR O FRANŠIZINGU PRESTAJE DA PROIZVODI DEJSTVA.

AKO DOĐE DO PROMENE FIRME ILI DUGIH TRGOVAČKIH OBELEŽJA DAVAOCA, UGOVOR O FRANŠIZINGU PROIZVODI DEJSTVA U ODNOSU NA IZMENJENU FIRMU ILI DRUGA OBELEŽJA, UKOLIKO PRIMALAC NE ZAHTEVA RASKID UGOVORA I NAKNADU GUBITAKA.

U SLUČAJU PRODUŽENJA UGOVORA PRIMALAC MOŽE ZAHTEVATI SRAZMerno UMANJENJE NAKNADE KOJA PRIPADA DAVAOCU.

Prestanak ugovora u slučaju likvidacije ili stečaja

Član 1270

U SLUČAJU LIKVIDACIJE ILI STEČAJA DAVAOCA ILI PRIMAOCA FRANŠIZINGA, UGOVOR PRESTAJE DA PROIZVODI DEJSTVA.

Dejstvo promene nosioca isključivih prava

Član 1271

PRENOS NA TREĆE LICE ISKLJUČIVOG PRAVA PRENETOG UGOVOROM O FRANŠIZINGU NA PRIMAOCA, NE DOVODI DO IZMENA ILI PRESTANKA UGOVORA O FRANŠIZINGU.

Obaveza lojalne konkurencije

Član 1272

UGOVORNE STRANE SU DUŽNE DA SE PONAŠAJU U SKLADU SA PRAVILIMA LOJALNE KONKURENCIJE U IZVRŠAVANJU SVOJIH UGOVORNIH OBAVEZA, KAO I U PERIODU OD GODINU DANA POSLE PRESTANKA UGOVORA.

AKO BI ZABRANA KONKURENCIJE IMALA ŠTETNE POSLEDICE U POSLOVANJU PRIMAOCA FRANŠIZE, ON BI IMAO PRAVO NA ODGOVARAJUĆU KOMPENZACIJU, BEZ OBZIRA NA MOTIV PRESTANKA UGOVORA.

Čuvanje poslovne tajne

Član 1273

PRIMALAC FRANŠIZINGA JE U OBAVEZI DA NE OTKRIVA TREĆIM LICIMA POVERLJIVE INFORMACIJE I POSLOVNE TAJNE DAVAOCA FRANŠIZE DO KOJIH JE DOŠAO ZA VREME TRAJANJA UGOVORA, A OVA OBAVEZA POSTOJI I POSLE PRESTANKA UGOVORA O FRANŠIZINGU.

Alternativa: Dodaje se glava XLVIII koja glasi:

Glava XLVIII
UGOVOR O FAKTORINGU
(UGOVOR O PRENOSU POTRAŽIVANJA RADI NAPLATE)*

Pojam

Član 1274

UGOVOROM O FAKTORINGU JEDNA STRANA (FAKTOR) OBAVEZUJE SE DA U SVOJE IME I ZA SVOJ RAČUN, ILI U SVOJE IME A ZA RAČUN DRUGE STRANE (KLIJENTA) NAPLATI ILI GARANTUJE NAPLATU NJEGOVIH POTRAŽIVANJA PREMA TREĆEM LICU (DUŽNIKU) PO OSNOVU ISPORUČENE ROBE, IZVRŠENIH USLUGA ILI IZVRŠENOG RADA, UZ USLOV DA KLIJENT USTUPI FAKTORU TA POTRAŽIVANJA I PLATI DOGOVORENU PROVIZIJU I DRUGE UGOVORENE TROŠKOVE NAPLATE POTRAŽIVANJA.

I Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

UGOVOROM O FAKTORINGU USTUPIJALAC POTRAŽIVANJA (KLIJENT) OBAVEZUJE SE DA PRENESE NA FAKTORA POSTOJEĆA ILI BUDUĆA POTRAŽIVANJA IZ UGOVORA IZ PRODAJE ROBE ILI VRŠENJA USLUGA TREĆIM LICIMA, A FAKTOR SE OBAVEZUJE DA UZ PROVIZIJU I NAPLATU TROŠKOVA NAPLATI POTRAŽIVANJA U KORIST KLIJENTA I/ILI GARANTUJE NJHOVU NAPLATU, KAO I DA KREDITIRA USTUPIOCA POTRAŽIVANJA I VRŠI DRUGE FAKTORING USLUGE.

II Varijanta: Prethodni član menja se tako da glasi:

UGOVOROM O FAKTORINGU JEDNA STRANA, KOJA JE ISPORUČILAC ROBE ILI VRŠILAC USLUGA (KLIJENT) OBAVEZUJE SE DA USTUPI DRUGOJ STRANI (FAKTORU) POTRAŽIVANJA VEĆ NASTALA ILI BUDUĆA PREMA TREĆEM LICU IZ UGOVORA O PRODAJI ROBE ILI VRŠENJA USLUGA, ILI IZ IZVRŠENOG RADA, A FAKTOR SE OBAVEZUJE DA UZ NAKNADU I NAPLATU TROŠKOVA IZVRŠI NAJMANJE DVE OD SLEDEĆIH OBAVEZA:

1. DA AVANSNO FINANSIRA KLIJENTA (ISPLATA POTRAŽIVANJA PRE DOSPELOSTI, UKLJUČUJUĆI ZAJAM I AVANSNE ISPLATE U VEZI TIH POTRAŽIVANJA);
2. DA NAPLATI PRENETA POTRAŽIVANJA;
3. DA GARANTUJE KLIJENTU NAPLATU TIH POTRAŽIVANJA (PREUZIMA RIZIK NAPLATE POTRAŽIVANJA U SLUČAJU NELIKVIDNOSTI DUŽNIKA);
4. DA VODI EVIDENCIJU O POTRAŽIVANJIMA KLIJENTA.

* *Napomena:* Za ovaj ugovor važe rezerve u pogledu celishodnosti zakonskog regulisanja navedene u Uvodnim napomenama (tačka 13).

Sadržina ugovora

Član 1275

UGOVOR O FAKTORINGU NAROČITO SADRŽI: POTRAŽIVANJA KOJA SE PRENOSE, PODATKE O MOMENTU DOSPELOSTI POTRAŽIVANJA, NAČINU, VREMENU I MESTU PLAĆANJA; IZNOS I NAČIN OBRAČUNA NAKNADE KOJU FAKTOR NAPLAĆUJE ZA SVOJE USLUGE.

Forma ugovora

Član 1276

UGOVOR O FAKTORINGU ZAKLJUČUJE SE U PISMENOJ FORMI.

Potraživanja koja su predmet ustupanja

Član 1277

KLIJENT FAKTORU USTUPA JEDNO ILI VIŠE POSTOJEĆIH ILI BUDUĆIH POTRAŽIVANJA, ODREĐENIH ILI ODREDIVIH, U CELINI ILI DELIMIČNO, POJEDINAČNIH ILI ZBIRNO ODREĐENIH.

UGOVOR JE PUNOVAŽAN AKO JE POTRAŽIVANJE ODREĐENO ILI AKO SADRŽI PODATKE NA OSNOVU KOJIH SE POTRAŽIVANJE, NAJKASNIJE U TRENUTKU DOSPELOSTI, MOŽE ODREDITI.

PREDMET FAKTORINGA MOŽE BITI I USLOVLJENO POTRAŽIVANJE, A KADA SE USLOV OSTVARI NIJE POTREBNO NOVO UGOVARANJE.

PRENOSOM POTRAŽIVANJA NA FAKTORA PRELAZE I SPOREDNA PRVA (PRAVO PRVENSTVENE NAPLATE, ZALOŽNA PRAVA, PRAVA NA KAMATU, UGOVORNU KAZNU, I DR.) NA NAČIN I OBIMU PREDVIĐENOM UGOVOROM O FAKTORINGU.

Dejstvo ustupanja potraživanja

Član 1278

POSTOJEĆA POTRAŽIVANJA SE USTUPAJU FAKTORU MOMENTOM ZAKLJUČENJA UGOVORA O FAKTORINGU, OSIM AKO TIM UGOVOROM NIJE DRUKČIJE ODREĐENO.

BUDUĆA POTRAŽIVANJA KOJA SU PREDMET UGOVORA O FAKTORINGU USTUPAJU SE FAKTORU U MOMENTU NJHOVOG NASTANKA, OSIM AKO UGOVOROM NIJE DRUKČIJE ODREĐENO.

KLAUZULA U UGOVORU IZMEĐU KLIJENTA I DUŽNIKA KOJOM SE ZABRANJUJE USTUPANJE POTRAŽIVANJA NEMA DEJSTVO U ODNOSIMA IZMEĐU KLIJENTA I FAKTORA.

USTUPANJE FAKTORU NOVČANOG POTRAŽIVANJA JE PUNOVAŽNO I KADA IZMEĐU KLIJENTA I NJегоVOG DUŽNIKA POSTOJI SPORAZUM O OGRANIČENJU ILI ZABRANI USTUPANJA POTRAŽIVANJA.

ODREDBA PREDHODNOG STAVA OVOG ČLANA NE OSLOBAĐA KLIJENTA OD ODGOVORNOSTI ZA KRŠENJE UGOVORNIH OBAVEZA PREMA DUŽNIKU.

Pravo faktora na naplatu od dužnika

Član 1279

AKO JE UGOVOREN PRENOS POTRAŽIVANJA RADI NAPLATE (OTKUP POTRAŽIVANJA AGENTA PREMA DUŽNIKU), FAKTOR IMA PRAVO NA SVE SUME KOJE DOBIJA OD DUŽNIKA NA IME ISPUNJENJA PRENETOG POTRAŽIVANJA, A KLIJENT NE ODGOVARA FAKTORU AKO SU TE SUME MANJE OD CENE PO KOJOJ JE POTRAŽIVANJE USTUPLJENO FAKTORU.

AKO JE POTRAŽIVANJE PRENETO NA FAKTORA SAMO U CILJU OBEZBEĐENJA NAPLATE, A UGOVOROM O USTUPANJU POTRAŽIVANJA NIJE PREDVIĐENO DRUKČIJE, FAKTOR JE DUŽAN DA KLIJENTU PREDA OBRAČUN NAPLATE I PREDA MU SUMU KOJA PRELAZI VISINU DUGA KLIJENTA PREMA FAKTORU NA OSNOVU UGOVORA O FAKTORINGU.

AKO NOVČANA SREDSTVA NAPLAĆENA OD DUŽNIKA BUDU MANJA OD POTRAŽIVANJA KOJA FAKTOR IMA PREMA KLIJENTU PO OSNOVU USTUPANJA POTRAŽIVANJA KLIJENT OSTAJE U OBAVEZI PREMA FAKTORU ZA OSTATAK DUGA.

Rizik naplate potraživanja od dužnika

Član 1280

AKO JE UGOVOREN PRENOS POTRAŽIVANJA RADI NAPLATE (OTKUP POTRAŽIVANJA), RIZIK NAPLATE USTUPLJENOG POTRAŽIVANJA FAKTOR PREUZIMA NA SEBE.

U SLUČAJU USTUPANJA POTRAŽIVANJA IZ PRETHODNO STAVA, KLIJENT ĆE IZUZETNO SNOSITI RIZIK NAPLATE I POSLE USTUPANJA POTRAŽIVANJA:

1) AKO JE KLIJENT U ČASU ZAKLJUČENJA UGOVORA SA DUŽNIKOM ZNAO ILI MORAO ZNATI DA DUŽNIK NIJE SPOSOBAN ZA PLAĆANJE; ILI,

2) AKO KLIJENT NIJE DOSTAVIO FAKTORU SVE PODATKE I ISPRAVE KOJE JE POSEDOVAO ILI IMAO SAZNANJA O NJIMA NITI JE O TOME OBAVESTIO FAKTORA, A KOJI SU OD ZNAČAJA ZA UTVRĐIVANJE POSTOJANJA I VISINE, KAO I NAPLATU POTRAŽIVANJA, NAJKASNIJE U VREME NJIHOVOG USTUPANJA.

AKO JE UGOVOREN PRENOS POTRAŽIVANJA SAMO U CILJU OBEZBEĐENJA NAPLATE, TERET RIZIKA NAPLATE MOŽE BITI UGOVOREN I NA DRUKČIJI NAČIN.

Odgovornost klijenta za postojanje i valjanost prenetog potraživanja

Član 1281

KLIJENT ODGOVARA FAKTORU ZA POSTOJANJE POTRAŽIVANJA KOJE JE PREDMET USTUPANJA U ČASU KADA JE IZVRŠENO USTUPANJE.

KLIJENT ODGOVARA ZA NAPLATIVOST USTUPLJENOG POTRAŽIVANJA, UKOLIKO DRUKČIJE NIJE UGOVORENO.

KLIJENT ODGOVARA ZA NAPLATIVOST DOSPELIH POTRAŽIVANJA U MOMENTU NJIHOVOG USTUPANJA, A ZA NEDOSPELA POTRAŽIVANJA U ČASU DOSPELOSTI.

Obaveštavanje dužnika

Član 1282

ZA PRENOS POTRAŽIVANJA NA FAKTORA NIJE POTREBAN PRISTANAK DUŽNIKA, ALI SU KLIJENT ILI FAKTOR PO OVLAŠĆENJU KLIJENTA DUŽNI PISMENIM PUTEM OBAVESTITI DUŽNIKA O IZVRŠENOM USTUPANJU.

OBAVEŠTENJE IZ PRETHODNOG STAVA SADRŽI: PODATKE I ISPRAVE NA OSNOVU KOJIH SE SA IZVESNOŠĆU MOGU UTVRDITI POTRAŽIVANJA KOJA SU USTUPLJENA; PODATKE O FAKTORU ILI SUKCESIVNOM FAKTORU; UPUTSTVO I PODACI O BANKARSKOM RAČUNU NA KOJI DUŽNIK TREBA DA PLATI DUG.

SMATRA SE DA JE OBAVEŠTENJE DATO I U SLUČAJU KADA JE UPUĆENO TELEGRAMOM, TELEFAKSOM, ELEKTRONSKOM POŠTOM ILI DRUGIM UOBIČAJENOM SREDSTVOM KOMUNIKACIJE, KOJA OMOGUĆUJU DOKAZ O SADRŽINI OBAVEŠTENJA I NESUMNIVO UTVRĐIVANJE IDENTITETA POŠILJAOCA, KAO I DOKAZ O PRIJEMU OBAVEŠTENJA OD STRANE DUŽNIKA.

DUŽNIK NIJE U OBAVEZI DA PLATI USTUPLJENO POTRAŽIVANJE FAKTORU, ODNOSNO SUKCESIVNOM FAKTORU, AKO NIJE OBAVEŠTEN NA NAČIN PREDVIĐEN U OVOM ČLANU, ALI NJEGOVA OBAVEZA PREMA KLIJENTU OSTAJE.

ISPUNJENJE IZVRŠENO KLIJENTU PRE OBAVEŠTENJA O USTUPANJU PUNOVAŽNO JE I OSLOBAĐA DUŽNIKA OBAVEZE, ALI JE U TOM SLUČAJU KLIJENT DUŽAN DA BEZ ODLAGANJA NAPLAĆENE SUME KOJE SE ODNOSU NA USTUPLJENA POTRAŽIVANJA PRENESE NA FAKTORA.

Prigovori dužnika

Član 1283

DUŽNIK MOŽE FAKTORU DA ISTIČE SVE PRIGOVORE KOJE BI MOGAO ISTAĆI I KLIJENTU DO ČASA KADA JE SAZNAO ZA USTUPANJE.

DUŽNIK MOŽE ISTAĆI FAKTORU PRIGOVOR KOMPENZACIJE NJEGOVOG POTRAŽIVANJA SAMO POD USLOVOM DA JE DUŽNIKOVO POTRAŽIVANJE DOSPELO NAJKASNIJE U MOMENTU DOBIJANJA OBAVEŠTENJA O USTUPANJU POTRAŽIVANJA FAKTORU.

Pravo dužnika na povraćaj iznosa isplaćenih faktoru

Član 1284

DUŽNIK NE MOŽE TRAŽITI OD FAKTORA POVRAĆAJ CELOKUPNOG ILI DELA PLAĆENOG IZNOSA ZBOG DOCNJE, DELIMIČNOG ILI POTPUNOG NEISPUNJENJA UGOVORA OD STRANE KLIJENTA, OSIM: AKO FAKTOR KLIJENTU NIJE ISPLATIO POTRAŽIVANJE NAPLAĆENO OD DUŽNIKA, ILI AKO JE ISPLATIO POTRAŽIVANJE KLIJENTU, IAKO JE U VREME PLAĆANJA ZNAO ILI MORAO ZNATI DA KLIJENT NIJE ISPUNIO SVOJU OBAVEZU IZ UGOVORA SA DUŽNIKOM.

Sukcesivni faktoring

Član 1285

FAKTOR MOŽE USTUPLJENO POTRAŽIVANJE DALJE DA USTUPI NAREDNOM FAKTORU (SUKCESIVNI FAKTOR) SAMO AKO JE TO UGOVOROM O FAKTORINGU DOPUŠTENOM.

SUKCESIVNI FAKTOR JE PRAVNI SLEDBENIK FAKTORA IZ UGOVORA ZAKLJUČENOG IZMEĐU KLIJENTA I FAKTORA, ODNOSNO IZMEĐU DVA FAKTORA, I ON PREUZIMA PRAVA I OBAVEZE IZ UGOVORA PREDHODNOG FAKTORA.

ODREDE OVE GLAVE O OBAVEŠTAVANJU DUŽNIKA PRIMENJUJU SE I U SLUČAJU SUKCESIVNOG FAKTORINGA.

Glava XLIX

ZALOGA*

ODELJAK 1. OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1286 (član 966 ZOO)

Ugovorom o zalozi obavezuje se dužnik ili neko treći (zalagodavac) prema poveriocu (zalogoprincipu) da mu preda neku pokretnu stvar, da bi se pre ostalih poverilaca mogao naplatiti iz njene vrednosti, ako mu njegovo potraživanje ne bude isplaćeno o dospelosti, a poverilac se obavezuje da primljenu stvar čuva i po namirenju svog potraživanja vrati neoštećenu zalagodavcu.

Sticanje založnog prava

Član 1287 (član 968 ZOO)

Zalogoprincipac stiče založno pravo kad mu stvar koja je predmet ugovora bude predata.

Sposobnost

Član 1288 (član 969 ZOO)

Za zaključenje punovažnog ugovora o zalozi potrebno je da zalagodavac ima sposobnost za raspolaganje stvarima koje daje u zalogu.

* *Napomena:* Ugovor o zalozi pokretnih stvari upisom u registar nije unet u ovaj tekst, jer je regulisan posebnim Zakonom.

Zaloga na stvari već založenoj drugome

Član 1289 (član 970 ZOO)

Ugovor o zalozi može biti zaključen o stvari koja je već založena nekome.

U tom slučaju založno pravo nastaje kad zalagodavac obavesti poverioca kod koga se stvar nalazi o zaključenju ugovora o zalozi sa drugim poveriocem, i naloži mu da po naplati svog potraživanja preda stvar ovome.

Zaloga za buduću ili uslovnu obavezu

Član 1290 (član 971 ZOO)

Zaloga se može dati za buduću, kao i za uslovnu obavezu.

Protezanje zaloge na druge obaveze zalagodavca

Član 1291 (član 972 ZOO)

Zaloga kojom je obezbeđeno ispunjenje neke obaveze, proteže se i na druge obaveze koje bi nastale između zalogoprimca i zalagodavca posle zaključenja ugovora o zalozi, a koje bi dospele za isplatu pre namirenja obaveze za čije je obezbeđenje zaloga data.

Zabranjene odredbe

Član 1292 (član 973 stav 1 ZOO)

Ništava je odredba ugovora o zalozi da će založena stvar preći u svojину poverioca ako njegovo potraživanje ne bude namireno o dospelosti, kao i odredba da će u tom slučaju poverilac moći po unapred određenoj ceni prodati založenu stvar ili je zadržati za sebe.

ODELJAK 2.

DAVANJE U ZALOGU TELESNIH STVARI

Odsek 1.

OBAVEZE ZALOGODAVCA

Član 1293 (član 974 ZOO)

Zalagodavac je dužan predati zalogoprimcu, ili trećem licu koje su sporazumno odredili, stvar koja je predmet ugovora ili dokument koji daje imaocu isključivo pravo raspolaganja njome.

Ugovornici se mogu sporazumeti da zajednički čuvaju stvar ili dokument.

Odsek 2.

OBAVEZE ZALOGOPRIMCA

Čuvanje založene stvari

Član 1294 (član 975 ZOO)

Zalogoprimac je dužan čuvati stvar sa pažnjom brižljivog i urednog čoveka. On je dužan vratiti je čim mu dug bude namiren.

Upotrebljavanje založene stvari

Član 1295 (član 976)

Zalogoprimac nema pravo da upotrebljava založenu stvar, ili da je preda drugome na upotrebu, ili u zalogu (pazaloga), osim ako mu to dozvoli zalogodavac.

Zalogoprimac koji upotrebljava stvar bez dozvole zalogoprimca ili je preda drugome na upotrebu, ili u zalogu, odgovara i za slučajnu propast ili oštećenje stvari koji bi se dogodili tom prilikom.

Plodovi založene stvari

Član 1296 (član 977 ZOO)

Ako založena stvar daje plodove, a nije ugovoreno kome će oni pripasti posle odvajanja od stvari, poverilac, ako hoće, može ih zadržati za sebe.

U tom slučaju iznos čistog prihoda od plodova odbija se od troškova na čiju naknadu poverilac ima pravo, zatim od dužne kamate i najzad od glavnice.

Isto vredi za koristi postignute upotrebom založene stvari.

Oduzimanje založene stvari od zalogoprimca

Član 1297 (član 978 ZOO)

Na zahtev zalogodavca sud će narediti da se založena stvar oduzme od zalogoprimca i preda nekom trećem licu da je drži za njega, ako zalogoprimac ne čuva založenu stvar kako treba, ako je upotrebljava bez dozvole zalogodavca, ili je daje drugom na upotrebu, ili ako je ne upotrebljava saglasno datoj mu dozvoli, i uopšte ako postupa sa njom protivno ugovoru i zakonu.

Odsek 3.

PRAVA ZALOGOPRIMCA

Kad založena stvar ima neki nedostatak

Član 1298 (član 979 ZOO)

Kad se pokaže da založena stvar ima neki materijalni ili pravni nedostatak, te ne predstavlja dovoljno obezbeđenje naplate njegovog potraživanja, založni poverilac ima pravo zahtevati od zalogodavca drugu odgovarajuću zalogu.

Prodaja založene stvari

Član 1299 (član 980 ZOO)

Ako poveriočevo potraživanje ne bude namireno o dospelosti, poverilac može zahtevati od suda odluku da se stvar proda na javnoj prodaji, ili po tekućoj ceni, kad stvar ima berzansku ili tržišnu cenu.

Ako bi troškovi javne prodaje bili nesrazmerno veliki prema vrednosti založene stvari, sud može odlučiti da poverilac proda stvar po ceni utvrđenoj procenom stručnjaka, ili da je, ako hoće, zadrži za sebe po toj ceni.

**Prodaja stvari založene za potraživanje
iz privrednih ugovora**

Član 1300 (član 981 ZOO)

Ako dužnik ne namiri o dospelosti potraživanje nastalo iz privrednog ugovora, poverilac nije dužan obraćati se sudu, nego može pristupiti prodaji založene stvari na javnoj prodaji po isteku osam dana od upozorenja učinjenog dužniku, kao i zalogodavcu, kad to nije isto lice, da će tako postupiti.

Poverilac je dužan obavestiti blagovremeno oba lica o datumu i mestu prodaje.

Ako založene stvari imaju tržišnu ili berzansku cenu, poverilac ih može prodati po toj ceni, po isteku osam dana od upozorenja učinjenog dužniku i zalogodavcu da će tako postupiti.

**Prodaja založene stvari pre vremena zbog kvarenja
ili gubljenja vrednosti i njena zamena**

Član 1301 (član 982 ZOO)

Kad se založena stvar kvari ili kad inače gubi vrednost, te postoji opasnost da postane nedovoljna za obezbeđenje poveriočevog potraživanja, sud može, na zahtev zalogoprimca ili zalogodavca, a po saslušanju druge strane, odlučiti da se stvar proda na javnoj prodaji, ili po berzanskoj ili tržišnoj ceni ako je ima, i da se

cena ili dovoljan deo cene položi kod suda radi obezbeđenja zalogoprimčevog potraživanja.

Sud će odbiti zahtev zalogoprimca, ako zalagodavac ponudi da zalogoprimcu preda mesto založene stvari neku drugu stvar iste vrednosti, čije čuvanje ne zahteva veći trud i brigu od čuvanja prvobitno založene stvari.

Sud će, pod istim uslovima, dozvoliti zamenu založene stvari na zahtev zalagodavca i u slučaju kad zalogoprimac ne traži njenu prodaju.

Prodaja založene stvari pre vremena na zahtev zalagodavca

Član 1302 (član 983 ZOO)

Na zahtev zalagodavca sud može dozvoliti da se založena stvar proda određenom licu za određenu cenu, ako nađe da je cena povoljna.

Dobijena cena, ili dovoljan deo cene, koji će sud odrediti dozvoljavajući prodaju, stupa na mesto založene stvari i polaže se u sud za obezbeđenje naplate poveriočevog potraživanja.

Pravo prvenstvene naplate

Član 1303 (član 984 ZOO)

Zalogoprimac ima pravo da iz cene postignute prodajom založene stvari naplati pre ostalih poverilaca zalagodavca svoje potraživanje, dužnu kamatu, troškove učinjene za očuvanje založene stvari, kao i troškove oko ostvarenja naplate potraživanja.

Rang založnih prava

Član 1304 (član 985 ZOO)

Kad je jedna stvar založena nekolicini poverilaca, red po kome se isplaćuju njihova potraživanja iz vrednosti založene stvari određuje se prema datumu nastanka njihovih založnih prava.

Odsek 4.

PRESTANAK ZALOŽNOG PRAVA

Prestanak založnog prava gubitkom državine

Član 1305 (član 986 ZOO)

Poveriočevo pravo da se prvenstveno naplati iz vrednosti založene stvari prestaje sa prestankom njegove državine.

Ono ponovo nastaje kad poverilac povрати državinu stvari.

Prestanak založnog prava sa prestankom potraživanja

Član 1306 (član 987 ZOO)

Kad prestane potraživanje čije je ispunjenje bilo obezbeđeno zalogom, poverilac je dužan vratiti založenu stvar zalagodavcu.

ALI POVERILAC SE MOŽE NAMIRITI IZ ZALOŽENE STVARI I POSLE ZASTARELOSTI NJEGOVOG POTRAŽIVANJA.

Alternativa: Dodaje se novi član koji glasi:

Zastarelost međusobnih potraživanja

Član 1307 (član 988 ZOO)

Potraživanja zalagodavca prema zalogoprimcu za naknadu štete zbog pogoršanja stvari, kao i potraživanja zalogoprimca prema zalagodavcu za naknadu troškova učinjenih radi poboljšanja stvari, zastareva u roku od jedne godine od dana kada je stvar vraćena.

ODELJAK 3.

DAVANJE U ZALOGU POTRAŽIVANJA I DRUGIH PRAVA

Odsek 1.

DAVANJE U ZALOGU POTRAŽIVANJA

Obaveštavanje dužnika i predaja isprave

Član 1308 (član 989 ZOO)

Za sticanje založnog prava na nekom potraživanju potrebno je da dužnik bude obavešten o zaključenom ugovoru o založi.

Zalagodavac je dužan predati zalogoprimcu ispravu o založenom potraživanju.

Davanje u zalogu potraživanja iz hartija od vrednosti

Član 1309 (član 990 ZOO)

Poverilac stiče založno pravo na potraživanju upisanom na obveznici na donosioca kada mu bude predata.

Davanje u zalogu potraživanja iz hartije po naredbi vrši se indosamentom u kome je naznačeno da je predata u zalogu.

Dužnost očuvanja potraživanja

Član 1310 (član 991 ZOO)

Zalogoprimac je dužan preduzimati mere potrebne za očuvanje založenog potraživanja.

Pribiranje i uračunavanje kamata

Član 1311 (član 992 ZOO)

Ako založeno potraživanje daje pravo na kamate, ili kakva druga povremena potraživanja, zalogoprimac je dužan da ih pribira.

Tako postignuti iznosi prebijaju se sa troškovima na čiju naknadu zalogoprimac ima pravo, zatim sa kamatom koja mu se duguje, i najzad sa glavnicom.

Naplaćivanje založenog potraživanja

Član 1312 (član 993 ZOO)

Kad založeno potraživanje dospe za naplatu, zalogoprimac je dužan naplatiti ga.

Sa ispunjenjem založenog potraživanja založno pravo prelazi na stvar kojom je potraživanje ispunjeno.

Kad je predmet založenog potraživanja novac, zalogoprimac je dužan na zahtev zalogodavca položiti naplaćeni iznos kod suda, ali ako je predmet njegovog potraživanja takođe novac, i ako je ono dospelo za naplatu, zalogoprimac može zadržati za sebe koliko mu se duguje, a ostalo je dužan predati zalogodavcu.

Prigovori dužnika založenog potraživanja

Član 1313 (član 994 ZOO)

Dužnik založenog potraživanja može istaći zalogoprimcu prigovore, koje u slučaju ustupanja potraživanja može dužnik ustupljenog potraživanja istaći prijemniku.

Odsek 2.

DAVANJE U ZALOGU DRUGIH PRAVA

Način zalaganja

Član 1314 (član 995 ZOO)

Ne samo potraživanja, nego i druga prava mogu se dati u zalogu.

Davanje u zalogu tih prava vrši se na način predviđen za njihovo prenošenje na drugoga, ako za određeni slučaj nije propisano što drugo.

Odsek 3.

PRIMENA ODREDBI O DAVANJU U ZALOGU
TELESNIH STVARI

Član 1315 (član 996 ZOO)

Odredbe o davanju u zalogu telesnih stvari shodno se primenjuju i na zalo-
ge potraživanja i drugih prava, ukoliko za njih nije propisano što drugo.

Glava L

JEMSTVO

ODELJAK 1.

OPŠTE ODREDBE

Pojam

Član 1316 (član 997 ZOO)

Ugovorom o jemstvu se jemac obavezuje prema poveriocu da će ispuniti
punovažnu i dospelu obavezu dužnika, ako to ovaj ne učini.

Forma

Član 1317 (član 998 ZOO)

Ugovor o jemstvu obavezuje jemca samo ako je izjavu o jemčenju učinio
pismeno.

Sposobnost za jemčenje

Član 1318 (član 999 ZOO)

Ugovorom o jemstvu može se obavezati samo ko ima potpunu poslovnu
sposobnost.

Jemčenje za poslovno nesposobnog

Član 1319 (član 1000 ZOO)

Ko se obaveže kao jemac za obavezu nekog poslovno nesposobnog lica,
odgovara poveriocu isto kao jemac poslovno sposobnog lica.

Predmet jemčenja

Član 1320 (član 1001 ZOO)

Jemstvo se može dati za svaku punovažnu obavezu, bez obzira na njenu sadržinu.

Jemčiti se može i za uslovnu obavezu, kao i za određenu buduću obavezu.

Jemstvo za buduću obavezu može se opozvati pre nego što obaveza nastane, ako nije predviđen rok u kome ona treba da nastane.

Jemstvo se može dati i za obavezu nekog drugog jemca (jemac jemčev).

Obim jemčeve odgovornosti

Član 1321 (član 1002 ZOO)

Jemčeva obaveza ne može biti veća od obaveze glavnog dužnika, a ako je ugovoreno da bude veća, ona se svodi na meru dužnikove obaveze.

Jemac odgovara za ispunjenje cele obaveze za koju je jemčio, ako njegova odgovornost nije ograničena na neki njen deo ili na drugi način podvrgnuta lakšim uslovima.

On je dužan da naknadi potrebne troškove koje je poverilac učinio u cilju naplate duga od glavnog dužnika.

Jemac odgovara i za svako povećanje obaveze koje bi nastalo dužnikovom docnjom ili dužnikovom krivicom, ukoliko nije drukčije ugovoreno.

On odgovara samo za onu ugovorenu kamatu koja je dospela posle zaključenja ugovora o jemstvu.

Prelaz poveriočevih prava na jemca (subrogacija)

Član 1322 (član 1003 ZOO)

Na jemca koji je namirio poveriočevo potraživanje prelazi to potraživanje sa svim sporednim pravima i garantijama njegovog ispunjenja.

ODELJAK 2.

ODNOS POVERIOCA I JEMCA

Oblici jemstva

Član 1323 (član 1004 ZOO)

Od jemca se može zahtevati ispunjenje obaveze tek nakon što je glavni dužnik ne ispuni u roku određenom u pismenom pozivu (supsidijarno jemstvo).

Poverilac može tražiti ispunjenje od jemca iako nije pre toga pozvao glavnog dužnika na ispunjenje obaveze, ako je očigledno da se iz sredstava glavnog dužnika ne može ostvariti njeno ispunjenje ili ako je glavni dužnik pao pod stečaj.

Ako se jemac obavezao kao jemac platac, odgovara poveriocu kao glavni dužnik za celu obavezu i poverilac može zahtevati njeno ispunjenje bilo od glavnog dužnika bilo od jemca ili od obojice u isto vreme (solidarno jemstvo).

Jemac za obavezu nastalu iz privrednih ugovora odgovara kao jemac platac, ako nije što drugo ugovoreno.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Red naplaćivanja

Član 1323a

POVERILAC MOŽE ZAHTEVATI ISPUNJENJE OD JEMCA, TEK POŠTO JE PRE TOGA BEZUSPEŠNO POKUŠAO DA SE PRINUDNIM PUTEM NAPLATI OD DUŽNIKA (PRIGOVOR REDA).

ALI, POVERILAC MOŽE ZAHTEVATI ISPUNJENJE OD JEMCA IAKO NIJE PRETHODNO POKUŠAO DA SE NAPLATI OD DUŽNIKA, AKO SE JEMAC PISMENO ODREKAO PRIGOVORA REDA I AKO SE OBAVEZAO PORED GLAVNOG DUŽNIKA KAO SOLIRADNI JEMAC (JEMAC PLATAC) I AKO JE DUŽNIK U STEČAJU.

Solidarnost jemaca

Član 1324 (član 1005 ZOO)

Više jemaca nekog duga odgovaraju solidarno, bez obzira na to da li su jemčili zajedno, ili se svaki od njih obavezao prema poveriocu odvojeno, izuzev kada je ugovorom njihova odgovornost uređena drukčije.

Gubitak prava na rok

Član 1325 (član 1006 ZOO)

Ako je dužnik izgubio pravo na rok određen za ispunjenje njegove obaveze, poverilac ipak ne može zahtevati ispunjenje od jemca pre isteka tog roka, ukoliko nije drukčije ugovoreno.

Stečaj glavnog dužnika

Član 1326 (član 1007 ZOO)

U slučaju stečaja glavnog dužnika poverilac je dužan prijaviti svoje potraživanje u postupku stečaja i o tome obavestiti jemca, inače odgovara jemcu za štetu koju bi ovaj imao zbog toga.

Smanjenje obaveze glavnog dužnika u stečajnom postupku ili u postupku prinudnog poravnanja ne povlači sa sobom i odgovarajuće smanjenje jemčeve obaveze, te jemac odgovara poveriocu za ceo iznos svoje obaveze.

Slučaj smanjene odgovornosti dužnikovog naslednika

Član 1327 (član 1008 ZOO)

Jemac odgovara za ceo iznos obaveze za koji je jemčio i u slučaju kad bi se od dužnikovog naslednika mogla zahtevati isplata samo onog njenog dela koji odgovara vrednosti nasleđene imovine.

Jemčevi prigovori

Član 1328 (član 1009 ZOO)

Jemac može istaći protiv poveriočevog zahteva sve prigovore glavnog dužnika, uključujući i prigovor prebijanja, a ne i čisto lične dužnikove prigovore.

Dužnikovo odricanje od prigovora, kao i njegovo priznanje poveriočevog potraživanja, nema dejstva prema jemcu.

Jemac može istaći protiv poverioca i svoje lične prigovore, na primer, ništavost ugovora o jemstvu, zastarelost poveriočevog potraživanja prema njemu, prigovor prebijanja uzajamnih potraživanja.

Dužnost obaveštavanja jemca o dužnikovom propuštanju

Član 1329 (član 1010 ZOO)

Ako dužnik ne ispuni svoju obavezu na vreme, poverilac je dužan obavestiti o tome jemca, inače će mu odgovarati za štetu koju bi jemac pretrpeo zbog toga.

Oslobođenje jemca zbog poveriočevog odugovlačenja

Član 1330 (član 1011 ZOO)

Jemac se oslobađa odgovornosti ako poverilac na njegov poziv posle dospelosti potraživanja, ne zahteva ispunjenje od glavnog dužnika u roku od mesec dana od tog poziva.

Kad rok za ispunjenje nije određen, jemac se oslobađa odgovornosti ako poverilac, na njegov poziv po isteku jedne godine od zaključenja ugovora o jemstvu, ne učini u roku od mesec dana od tog poziva potrebnu izjavu za određivanje datuma ispunjenja.

Oslobodenje jemca zbog napuštanja garantija

Član 1331 (član 1012 ZOO)

Ako poverilac napusti zalogu ili koje drugo pravo kojim je bilo obezbeđeno ispunjenje njegovog potraživanja, ili ga izgubi svojom nepažnjom i tako onemogućiti prelaz tog prava na jemca, ovaj se oslobađa svoje obaveze prema poveriocu za onoliko za koliko bi mogao dobiti vršenjem tog prava.

Pravilo prethodnog stava važi kako u slučaju kad je pravo nastalo pre zaključenja ugovora o jemstvu, tako i u slučaju kad je nastalo posle toga.

ODELJAK 3.

ODNOS JEMCA I DUŽNIKA

Pravo zahtevati naknadu od dužnika

Član 1332 (član 1013 ZOO)

Jemac koji je isplatio poveriocu njegovo potraživanje može zahtevati od dužnika da mu naknadi sve što je isplatio za njegov račun, kao i kamatu od dana isplate.

On ima pravo na naknadu troškova nastalih u sporu sa poveriocem od časa kad je obavestio dužnika o tom sporu, kao i na naknadu štete ako bi je bilo.

Pravo jemca jednog solidarnog dužnika

Član 1333 (član 1014 ZOO)

Jemac jednog od više solidarnih dužnika može zahtevati od bilo koga od njih da mu naknadi ono što je isplatio poveriocu, kao i troškove.

Pravo jemca na prethodno obezbeđenje

Član 1334 (član 1015 ZOO)

I pre nego što namiri poverioca, jemac koji se obavezao sa znanjem ili odobrenjem dužnika ima pravo zahtevati od dužnika da mu pruži potrebno obezbeđenje za njegove eventualne zahteve u sledećim slučajevima: ako dužnik nije ispunio svoju obavezu o njenoj dospelosti, ako je poverilac zatražio sudskim putem naplatu od jemca i ako se dužnikovo imovinsko stanje znatno pogoršalo posle zaključenja ugovora o jemstvu.

Gubitak prava na naknadu

Član 1335 (član 1016 ZOO)

Dužnik može upotrebiti protiv jemca koji je bez njegovog znanja izvršio isplatu poveriočevog potraživanja sva pravna sredstva kojima je u času te isplate mogao odbiti poveriočev zahtev.

Jemac koji je isplatio poveriočevo potraživanje, a o tome nije obavestio dužnika, te je i ovaj u neznanju za tu isplatu ponovo isplatio isto potraživanje, ne može zahtevati naknadu od dužnika, ali ima pravo zahtevati od poverioca da mu vrati ono što mu je isplatio.

Pravo na vraćanje isplaćenog

Član 1336 (član 1017 ZOO)

Jemac koji je bez dužnikovog znanja isplatio poveriočevo potraživanje koje je docnije na dužnikov zahtev poništeno, ili ugašeno prebijanjem, može samo zahtevati od poverioca vraćanje isplaćenog.

ODELJAK 4.

REGRES ISPLATIOCA PREMA OSTALIM JEMCIMA

Član 1337 (član 1018 ZOO)

Kad ima više jemaca, pa jedan od njih isplati dospelo potraživanje, on ima pravo zahtevati od ostalih jemaca da mu svaki naknadi deo koji pada na njega.

ODELJAK 5.

ZASTARELOST

Član 1338 (član 1019 ZOO)

Zastarelošću obaveze glavnog dužnika zastareva i obaveza jemca.

Kad je rok za zastarevanje obaveze glavnog dužnika duži od dve godine, obaveza jemca zastareva po isteku dve godine od dospelosti obaveze glavnog dužnika, izuzev kad jemac odgovara solidarno sa dužnikom.

Prekid zastarevanja potraživanja prema glavnom dužniku dejstvuje i prema jemcu samo ako je do prekida došlo nekim postupkom poverioca pred sudom protiv glavnog dužnika.

Zastoj zastarevanja obaveze glavnog dužnika nema dejstva prema jemcu.

Glava LI
UPUĆIVANJE (ASIGNACIJA)

ODELJAK 1.
POJAM UGOVORA

Član 1339 (član 1020 ZOO)

Upućivanjem (asignacijom) jedno lice, uputilac (asignant) ovlašćuje drugo lice, upućenika (assignat) da za njegov račun izvrši nešto određenom trećem licu, primaocu uputa (assignatar), a ovoga ovlašćuje da to izvršenje primi u svoje ime.

ODELJAK 2.
ODNOSI PRIMAOCA UPUTA I UPUĆENIKA

Prihvatanje od strane upućenika

Član 1340 (član 1021 ZOO)

Primalac uputa stiče pravo da zahteva od upućenika ispunjenje tek kad mu ovaj izjavi da prihvata uput.

Prihvatanje uputa ne može se opozvati.

Prigovori upućenika

Član 1341 (član 1022 ZOO)

Prihvatanjem uputa nastaje između primaoca uputa i upućenika dugovinski odnos nezavisan od odnosa između uputioca i upućenika, kao i odnos između uputioca i primaoca uputa.

Upućenik koji je prihvatio uput može istaći primaocu uputa samo prigovore koji se tiču punovažnosti prihvatanja, prigovore koji se zasnivaju na sadržini prihvatanja ili na sadržini samog uputa, kao i prigovore koje ima lično prema njemu.

Prenošenje uputa

Član 1342 (član 1023 ZOO)

Primalac uputa može uput preneti na drugog i pre prihvatanja od upućenika, a ovaj ga može preneti dalje, izuzev kad iz samog uputa ili posebnih okolnosti proizlazi da je on neprenosiv.

Ako je upućenik izjavio primaocu uputa da prihvata uput, to prihvatanje ima dejstva prema svim licima na koja bi uput bio uzastopno prenesen.

Ako je upućenik izjavio pribaviocu, na koga je primalac uputa preneo uput, da ga prihvata, on ne može istaći prijaviocu prigovore koje ima prema primaocu uputa lično.

Zastarelost

Član 1343 (član 1024 ZOO)

Pravo primaoca uputa da zahteva ispunjenje od upućenika zastareva za godinu dana.

Ako za ispunjenje nije određen rok, zastarelost počinje teći kada upućenik prihvati uput, a ako ga je on prihvatio pre nego što je dat primaocu uputa, onda kada bude dat ovome.

ODELJAK 3.

ODNOS PRIMAOCA UPUTA I UPUTIOCA

Ako je primalac uputa poverilac uputioca

Član 1344 (član 1025 ZOO)

Poverilac nije dužan pristati na uput koji mu je učinio dužnik u cilju ispunjenja svoje obaveze, ali je dužan da o svom odbijanju odmah izvesti dužnika, inače će mu odgovarati za štetu.

Poverilac koji je pristao na uput dužan je pozvati upućenika da ga izvrši.

Uput nije ispunjenje

Član 1345 (član 1026 ZOO)

Kad je poverilac pristao na uput učinjen od njegovog dužnika u cilju ispunjenja obaveza, ta obaveza ne prestaje ako nije drukčije ugovoreno, ni njegovim pristankom na uput, ni prihvatanjem od strane upućenika, nego tek ispunjenjem od strane upućenika.

Poverilac koji je pristao na uput učinjen od njegovog dužnika može zahtevati od uputioca da mu ispuni ono što mu duguje samo ako nije dobio ispunjenje od upućenika u vreme određeno u uputu.

Dužnost primaoca uputa da obavesti uputioca

Član 1346 (član 1027 ZOO)

Ako upućenik odbije pristanak na uput, ili odbije ispunjenje koje mu zahteva primalac uputa, ili izjavi unapred da neće da ga izvrši, primalac uputa je dužan obavestiti odmah uputioca o tome, inače mu odgovara za štetu.

Odustanak od prihvaćenog uputa

Član 1347 (član 1028 ZOO)

Primalac uputa koji nije poverilac uputioca i koji neće da se koristi uputom može odustati od njega, čak i ako je već izjavio da ga prima, ali je dužan da bez odlaganja obavesti o tome uputioca.

Opozivanje ovlašćenja datog primaocu uputa

Član 1348 (član 1029 ZOO)

Uputilac može opozvati ovlašćenje koje je uputom dao primaocu uputa, izuzev ako je uput izdao u cilju ispunjenja nekog svog duga prema njemu i uopšte ako je uput izdao u njegovom interesu.

ODELJAK 4.

ODNOS UPUTIOCA I UPUĆENIKA

Ako je upućenik dužnik uputioca

Član 1349 (član 1030 ZOO)

Upućenik nije dužan prihvatiti uput, čak i ako je dužnik uputioca, izuzev ako mu je to obećao.

Ali, kad je uput izdat na osnovu upućenikovog duga uputiocu, upućenik je dužan da ga izvrši do iznosa tog duga, ako mu to ni po čemu nije teže od ispunjenja obaveze prema uputiocu.

Izvršenjem uputa izdatog na osnovu upućenikovog duga uputiocu, upućenik se oslobađa u istoj meri svoga duga prema uputiocu.

Opozivanje ovlašćenja datog upućeniku

Član 1350 (član 1031 ZOO)

Uputilac može opozvati ovlašćenje koje je uputom dao upućeniku, sve dok ovaj ne izjavi primaocu uputa da prihvata uput, ili ga ne izvrši.

On ga može opozvati i kad je u samom uputu navedeno da je neopoziv, kao i kad bi se opozivanjem vredala neka njegova obaveza prema primaocu uputa.

Otvaranje stečaja nad imovinom uputioca povlači po samom zakonu opozivanje uputa, izuzev slučaja kad je upućenik bio već prihvatio uput pre otvaranja stečaja, kao i kad u času prihvatanja nije znao niti je morao znati za taj stečaj.

ODELJAK 5.
SMRT I LIŠENJE POSLOVNE SPOSOBNOSTI

Član 1351 (član 1032 ZOO)

Smrt uputioca, primaoca uputa ili upućenika, kao i lišenje poslovne sposobnosti nekoga od njih, nema uticaja na uput.

ODELJAK 6.
UPUT U OBLIKU HARTIJE NA DONOSIOCA

Član 1352 (član 1033 ZOO)

Pismeni uput može biti izdat na donosioca.

U tom slučaju svaki imalac hartije ima prema upućeniku položaj primaoca uputa.

Odnosi koji uputom nastaju između primaoca uputa i uputioca, nastaju u ovom slučaju samo između svakog pojedinog imaoca hartije i lica koje mu je hartiju ustupilo.

ODELJAK 7.
UPUT U OBLIKU HARTIJE PO NAREDBI

Član 1353 (član 1034 ZOO)

Pismeni uput koji glasi na novac, na hartije od vrednosti ili na zamenjive stvari može biti izdat sa odredbom „po naredbi”, ako je upućenik lice koje se bavi privrednom delatnošću i ako ono što treba da izvrši ulazi u okvir te delatnosti.

Glava LII
PORAVNANJE

Pojam

Član 1354 (član 1089 ZOO)

Ugovorom o poravnanju lica između kojih postoji spor ili neizvesnost o nekom pravnom odnosu, pomoću uzajamnih popuštanja prekidaju spor, odnosno uklanjaju neizvesnost i određuju svoja uzajamna prava i obaveze.

Postoji neizvesnost i kad je ostvarenje određenog prava nesigurno.

U čemu se sastoje uzajamna popuštanja

Član 1355 (član 1090 ZOO)

Popuštanje se može sastojati, između ostalog, u delimičnom ili potpunom priznavanju nekog zahteva druge strane ili u odricanju od nekog svog zahteva; u uzimanju na sebe neke nove obaveze; u smanjenju kamatne stope; u produženju roka; u pristajanju na delimične otplate; u davanju prava na odustanicu.

Popuštanje može biti uslovno.

Kad samo jedna strana popusti drugoj, na primer, prizna pravo druge strane, to nije poravnanje, te ne podleže pravilima o poravnanju.

Sposobnost

Član 1356 (član 1091 ZOO)

Za zaključenje ugovora o poravnanju potrebna je sposobnost za raspolaganje pravom koje je predmet poravnanja.

Predmet

Član 1357 (član 1092 ZOO)

Predmet poravnanja može biti svako pravo kojim se može raspolagati.

Punovažno je poravnanje o imovinskim posledicama krivičnog dela.

Ne mogu biti predmet poravnanja sporovi koji se tiču statusnih odnosa.

Primena odredbe o dvostranim ugovorima

Član 1358 (član 1093 ZOO)

Za ugovor o poravnanju važe opšte odredbe o dvostranim ugovorima, ako za njega nije što drugo predviđeno.

Kad pod nazivom poravnanja ugovorne strane obave neki drugi posao, na njihove odnose ne primenjuju se odredbe o poravnanju, već one koje važe za stvarno obavljeni posao.

Prekomerno oštećenje

Član 1359 (član 1094 ZOO)

Zbog prekomernog oštećenja ne može se tražiti poništenje poravnanja.

Dejstvo poravnanja prema jemcima i zalagodavcima

Član 1360 (član 1095 ZOO)

Ako je poravnanjem izvršena novacija obaveze, jemac se oslobađa odgovornosti za njeno ispunjenje, a prestaje i zaloga koju je dao neko treći.

Inače, jamac i treći koji je dao svoju stvar u zalogu ostaju i dalje u obavezi, a njihova odgovornost može biti smanjena poravnanjem, ali ne i povećana, izuzev ako su se saglasili sa poravnanjem.

Kad dužnik poravnanjem prizna sporno potraživanje, jamac i zalogodavac zadržavaju pravo da istaknu poveriocu prigovore kojih se dužnik poravnanjem odrekao.

Poravnanje o poslu koji se može poništiti

Član 1361 (član 1096 ZOO)

Punovažno je poravnanje o pravnom poslu čije je poništenje mogla tražiti jedna strana, ako je ona u času zaključenja poravnanja znala za tu mogućnost.

Ali je ništavo poravnanje o ništavom pravnom poslu i kad su ugovarači znali za ništavost i hteli poravnanjem da je otklone.

Ništavost poravnanja

Član 1362 (član 1097 ZOO)

Poravnanje je ništavo ako je zasnovano na pogrešnom verovanju obe ugovorne strane da postoji pravni odnos koji u stvari ne postoji, i ako bez tog pogrešnog verovanja ne bi među njima bilo ni spora ni neizvesnosti.

Isto važi i kad se pogrešno verovanje ugovornih strana odnosi na obične činjenice.

Odricanje od ove ništavosti nema pravnog dejstva i ono što je dato na ime izvršenja obaveza iz takvog poravnanja može se natrag tražiti.

Ništavost jedne odredbe poravnanja

Član 1363 (član 1098 ZOO)

Odredbe poravnanja čine celinu, te ako je jedna odredba ništava, celo poravnanje je ništavo, izuzev kad se iz samog poravnanja vidi da se ono sastoji iz nezavisnih delova.

Deo sedmi

BANKARSKI POSLOVI*

Glava LIII

OSNOVNE ODREDBE

Pojam

Član 1364

BANKARSKI POSLOVI SU DEPOZITNI, KREDITNI I DRUGI POSLOVI KOJI ZA SVOJ PREDMET IMAJU NOVAC, HARTIJE OD VREDNOSTI I ODREĐENE USLUGE KOJE BANKE OBAVLJAJU ZA SVOJE KLIJENTE.

Dužna pažnja

Član 1365

BANKA JE DUŽNA DA U ZAKLJUČIVANJU I IZVRŠAVANJU SVOJIH POSLOVA POSTUPA S POVEĆANOM PAŽNJOM PREMA PRAVILIMA STRUKE I OBIČAJIMA (PAŽNJA DOBROG STRUČNJAKA).

Opšti uslovi poslovanja

Član 1366

STANDARDNI USLOVI POSLOVANJA BANKE KOJI SE PRIMENJUJU NA KLIJENTE, KAO I USLOVI ZA USPOSTAVLJANJE ODNOSA IZMEĐU KLIJENTA I BANKE UTVRĐUJU SE OPŠTIM USLOVIMA POSLOVANJA.

OPŠTIM USLOVIMA POSLOVANJA POSEBNO SE PROPISUJU USLOVI KOJI SE PRIMENJUJU NA ODNOSE SA KLIJENTIMA-FIZIČKIM LICIMA, U SKLADU SA ZAKONOM I PROPISIMA NARODNE BANKE SRBIJE.

* Delovi Prednacrta o HARTIJAMA OD VREDNOSTI I O BANKARSKIM POSLOVIMA izrađeni su, pro bono, u saradnji sa Radnom grupom u kojoj su učestvovali, pored članova Komisije: prof. dr Mirka Vasiljevića (kao predsednika Radne grupe), i prof. dr Predraga Šulejića, prof. dr Stojan Dabić (rukovodilac Radnog tima), Emica Zdravković, Nikola Cicmil, mr Mirjana Radović i Ratomir M. Slijepčević.

OPŠTIM USLOVIMA POSLOVANJA BANKA JE DUŽNA DA OBEZBEDI PRIMENU DOBRIH POSLOVNIH OBIČAJA, DOBRE POSLOVNE PRAKSE PREMA KLIJENTU KAO POTROŠAČU BANKARSKIH USLUGA.

Bitne karakteristike bankarskih ugovora

Član 1367

ODREDBE UGOVORA KOJE BANKE ZAKLJUČUJU MORAJU BITI ZA KLIJENTE JASNE, POTPUNE I NEDVOSMISLENE.

Alternativa: Prethodni član se briše.

Primena odredaba o bankarskom poslovanju

Član 1368

ODREDBE OVOG ZAKONIKA O BANKARSKIM POSLOVIMA SHODNO SE PRIMENJUJU I NA DRUGE PRIVREDNE SUBJEKTE KOJI SU OVLAŠĆENI ZA OBAVLJANJE ODREĐENIH BANKARSKIH POSLOVA.

Glava LIV

BANKARSKI DEPOZITI

ODELJAK 1.

NOVČANI DEPOZIT

Pojam

Član 1369 (član 1035 ZOO)

Ugovor o novčanom depozitu je zaključen kada se banka obavezala da primi, a deponent da položi kod banke određeni novčani iznos.

Ovim ugovorom banka stiče pravo da raspolaže deponovanim novcem i dužna je da ga vrati prema uslovima predviđenim u ugovoru.

Otvaranje računa

Član 1370 (član 1036 ZOO)

Na osnovu ugovora o novčanom depozitu banka otvara račun u korist i na teret kojeg upisuje sve uplate i isplate koje proizađu iz novčanog depozita i upravljanja depozitnim računom.

Ne upisuju se u račun ona potraživanja, odnosno dugovanja za koje se ugovorne strane dogovore da ih isključe.

Otklanjanje dugovnog salda

Član 1371 (član 1037 ZOO)

Banka je obavezna da vrši isplate sa računa u granicama raspoloživih sredstava.

Ako je banka obavila jednu ili više uplata i isplata u okviru ugovora o depozitu, koje dovodi račun u dugovni saldo, o tome mora bez odlaganja obavestiti deponenta koji je dužan odmah da preduzme mere radi otklanjanja dugovnog salda.

Vrste novčanih depozita

Član 1372 (član 1038 ZOO)

Novčani depozit može biti po viđenju ili oročen, s otkaznim rokom ili bez otkaznog roka, sa posebnom namenom ili bez namene.

Ako nije suprotno ugovoreno, smatra se da je račun novčanog depozita po viđenju bez otkaznog roka i bez namene, te deponent ima pravo da u svakom trenutku slobodno raspolaže delom ili celim iznosom deponovanih sredstava.

Stanje računa

Član 1373 (član 1039 ZOO)

Banka je dužna da deponenta obaveštava ili da mu učini dostupnim (stavi na raspolaganje) podatke o svakoj promeni stanja na njegovom računu najkasnije narednog radnog dana.

Banka je dužna da krajem svake godine, a ako je to ugovoreno ili uobičajeno i češće, deponentu pošalje ili stavi na raspolaganje (učini dostupnim) izveštaj o stanju računa.

Postojanje više računa

Član 1374 (član 1041 ZOO)

U slučaju da isto lice ima kod jedne banke ili kod više njenih poslovnih jedinica više računa, svaki od ovih računa je samostalan, ako ugovorom nije drukčije uređeno.

Plaćanje kamate

Član 1375 (član 1042 ZOO)

Banka je dužna da deponentu plaća kamatu na sredstva koja su kod nje deponovana po osnovu ugovora o novčanom depozitu, ukoliko zakonom nije drukčije određeno.

Visina kamatne stope utvrđuje se ugovorom o novčanom depozitu, a ako ugovorom ništa nije predviđeno, plaća se zakonska kamata.

ODELJAK 2.

ULOG NA ŠTEDNJU

Štedna knjižica

Član 1376 (član 1043 ZOO)

UGOVOR O ULOGU NA ŠTEDNJU JE VRSTA NOVČANOG DEPOZITA, A ZAKLJUČUJE SE PREDAJOM NOVČANIH SREDSTAVA OD STRANE ULAGAČA (DEPONENTA) BANCI.

Ako je novčani depozit primljen kao ulog na štednju, banka izdaje deponentu štednu knjižicu.

Štedna knjižica može biti izdata samo na ime određenog lica.

Upis u knjižicu

Član 1377 (član 1044 ZOO)

U štednu knjižicu se upisuju sve uplate (i isplate) i kamate po osnovu ugovora o ulogu na štednju.

Upisi u štednu knjižicu potvrđeni pečatom banke i potpisom ovlašćenog lica su dokaz o uplatama odnosno isplatama u odnosima između banke i ulagača.

Suprotan sporazum je ništav.

Plaćanje kamate

Član 1378 (član 1045 ZOO)

Na uloge na štednju plaća se kamata.

Vrste uloga na štednju

Član 1379 (član 1046 ZOO)

Ulozi na štednju mogu biti po viđenju ili oročeni, s otkaznim rokom ILI bez otkaznog roka, sa namenom ili bez namene.

ODELJAK 3
DEPONOVANJE HARTIJA OD VREDNOSTI

Pojam

Član 1380 (član 1047 ZOO)

Ugovorom o deponovanju hartija od vrednosti banka se obavezuje da će, uz naknadu, preuzeti hartije od vrednosti radi čuvanja i vršenja prava i obaveza koje se u vezi sa tim zahtevaju.

Vršenje prava

Član 1381 (član 1048 ZOO)

Ako nije drukčije ugovoreno, banka može vršiti prava iz deponovanih hartija od vrednosti isključivo za račun deponenta.

Dužnosti banke

Član 1382 (član 1049 ZOO)

Banka je dužna da obezbedi čuvanje hartije od vrednosti sa brižljivošću koja se zahteva od ostavoprimca uz naknadu i da za račun deponenta preduzima sve radnje radi očuvanja i ostvarivanja njegovih prava iz hartije od vrednosti.

Ukoliko između ugovornih strana nije što drugo ugovoreno, banka je dužna da naplaćuje dospele kamate, glavnicu i uopšte DA OSTVARUJE SVA POTRAŽIVANJA NA KOJA deponovane hartije od vrednosti daju pravo, čim ONA dospeju za isplatu, SAGLASNO UGOVORU.

Banka je dužna da stavi na raspolaganje deponentu naplaćene sume, a ako ovaj ima kod banke račun sa novčanim depozitom, da ih upiše u korist tog računa.

Glava LV
TEKUĆI RAČUN

Pojam

Član 1383 (član 1052 ZOO)

Ugovorom o tekućem računu banka se obavezuje da nekom licu otvori poseban račun i da preko njega prima uplate i vrši isplate u granicama njegovih sredstava i odobrenog kredita.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Ugovorom o tekućem računu banka se obavezuje da KORISNIKU RAČUNA otvori poseban NOVČANI račun i da NA NJEGA UPISUJE SVA POTRAŽIVANJA I DUGOVANJA KOJA PROISTIČU IZ UGOVORA, KAO I DA preko njega prima uplate i vrši isplate u granicama RASPOLOŽIVIH sredstava i odobrenog kredita.

Forma ugovora

Član 1384 (član 1053 ZOO)

Ugovor o otvaranju tekućeg računa mora biti zaključen u pismenoj ILI PISMENOJ formi.

Sredstva na tekućem računu

Član 1385 (član 1054 ZOO)

Novčana sredstva na tekućem računu ostvaruju se uplatama od strane deponenta i DRUGIH LICA za njegov račun.

Banka je dužna da preko tekućeg računa vrši plaćanje za deponenta i kad na računu nema pokrića i to u obimu koji je predviđen ugovorom o otvaranju tekućeg računa ili posebnim sporazumom.

Ova obaveza banke može se isključiti ugovorom o otvaranju tekućeg računa.

Prebijanje između salda više računa

Član 1386 (član 1055 ZOO)

Ako deponent kod iste banke ima više tekućih računa aktivni i pasivni saldo ovih računa se uzajamno prebijaju, ukoliko nije drukčije ugovoreno.

Raspolaganje saldonom

Član 1387 (član 1056 ZOO)

Korisnik tekućeg računa može u svakom trenutku raspolagati saldonom koji se na računu pojavljuje u njegovu korist, osim ako je ugovoren otkazni rok.

Primena pravila ugovora o nalogu

Član 1388 (član 1057 ZOO)

Banka odgovara za izvršenje naloga deponenta prema odredbama o ugovoru o nalogu.

Ako nalog treba da se izvrši u mestu gde banka nema poslovnu jedinicu, ona može to obaviti preko druge banke.

Trajanje računa

Član 1389 (član 1058 ZOO)

Ako u ugovoru o otvaranju tekućeg računa nije utvrđen rok njegovog trajanja, svaka strana može da ga raskine uz otkazni rok od 15 dana.

Provizija i naknada troškova

Član 1390 (član 1059 ZOO)

Banka ima pravo da zaračunava proviziju za izvršene usluge koje su obuhvaćene ugovorom o tekućem računu, kao i naknadu za posebne troškove učinjene u vezi sa tim uslugama.

Ova svoja potraživanja banka upisuje u svoju korist na teret tekućeg računa, ukoliko između ugovornih strana nije drukčije ugovoreno.

Dostavljanje izvoda

Član 1391 (član 1060 ZOO)

Banka je dužna da na zahtev deponenta preda izvod sa naznačenjem salda klijentu na sporazumno utvrđeni način.

Smatra se da je izvod odobren ako nije osporen u dogovorenom roku ili, ako dogovora nema, u roku od 15 dana.

I nakon njegovog odobrenja, izvod računa se može osporavati zbog grešaka u pisanju ili u obračunu, zbog ispuštanja ili dupliranja, ali se ovo osporavanje mora preduzeti najdalje u roku od godinu dana od prijema računa o likvidaciji salda po zaključenju tekućeg računa, inače se pravo gasi.

Alternativa: Prethodni član menja se tako da glasi:

Prilikom svake promene stanja tekućeg računa banka je dužna da izda izvod sa naznačenjem salda i DA GA STAVI NA RASPOLAGANJE klijentu na sporazumno utvrđeni način.

Smatra se da je izvod odobren ako nije osporen u ugovorenom roku ili, ako dogovora nema, u roku od 15 dana OD DANA PRIJEMA IZVODA OD STRANE KORISNIKA RAČUNA.

Glava LVI
KREDITNI POSLOVI BANKE

Pojam

Član 1392

KREDITNE POSLOVE BANKE ČINE POSLOVI UZIMANJA I POSLOVI DAVANJA KREDITA.
BANKE MOGU DAVATI KREDITE SVOJIM KLJENTIMA – FIZIČKIM I PRAVNIM LICIMA U ZEMLJI I INOSTRANSTVU ZA INVESTICIONA ULAGANJA, ZA OBEZBEĐIVANJE OBRTHNIH SREDSTAVA, KUPOVINU POTROŠNIH DOBARA I USLUGA, KREDITE ZA LIKVIDNOST, KAO I KREDITE ZA KUPOVINU HARTIJA OD VREDNOSTI, NA NAČIN I PO POSTUPKU UTVRĐENOM ZAKONOM.

Alternativa: Prethodni član se briše.

ODELJAK 1.
UGOVOR O KREDITU

Pojam

Član 1393 (član 1065 ZOO)

Ugovorom o kreditu banka se obavezuje da korisniku kredita stavi na raspolaganje određeni iznos novčanih sredstava, na određeno ili određivo vreme, za neku namenu ili bez utvrđene namene, a korisnik se obavezuje da banci plaća ugovorenu kamatu i druge naknade i dobijeni iznos novca vrati u vreme i na način kako je utvrđeno ugovorom.

Forma i sadržina

Član 1394 (član 1066. ZOO)

Ugovor o kreditu zaključuje se u pismenoj formi.

Ugovorom o kreditu utvrđuju se iznos, kao i uslovi davanja, korišćenja, NAČINA OBEZBEĐENJA i vraćanja kredita.

TOKOM OTPLATE KREDITA BANKA NE MOŽE JEDNOSTRANO MENJATI USLOVE KORIŠĆENJA I VRAĆANJA KREDITA, OSIM AKO TO NIJE PREDVIĐENO UGOVOROM.

Alternativa: Stav 2 menja se tako da glasi:

UGOVOROM O KREDITU UTVRĐUJU SE NAROČITO: VRSTA KREDITA, IZNOS KREDITA I PERIOD NA KOJI SE KREDIT ODOBRAVA, VALUTA U KOJOJ BANKA ISKAŽUJE/ODOBRAVA ILI INDEKSIRA KREDIT, KURS KOJI SE PRIMENJUJE KOD OBRAČUNA, KAO I PERIODE U KOJIMA SE KURS USKLAĐUJE, VISINA KAMATNE STOPE I MOGUĆNOST I NAČIN NJENE IZMENE, KAO I

METOD OBRAČUNA (KONFORMNI, PROPORCIONALNI I DR.), KOD OTPLATE U RATAMA VISINA RATE I NJENO DOSPEĆE, KAMATNA STOPA ZA SLUČAJ DOCNJE, VRSTA I VISINA SVIH NAKNADA I DRUGIH TROŠKOVA KOJI PADAJU NA TERET KORISNIKA KREDITA, VRSTA SREDSTAVA OBEZBEĐENJA; USLOVI ZA PREVREMENU OTPLATU KREDITA, USLOVI ZA AKTIVIRANJE SREDSTAVA OBEZBEĐENJA, KAO I USLOVI I POSTUPAK RASKIDA UGOVORA.

Alternativa: Posle prethodnog člana dodaje se novi član koji glasi:

Procena kreditne sposobnosti klijenta

Član 1395

PRE ZAKLJUČENJA UGOVORA O KREDITU, DAVALAC KREDITA PROCENJUJE KREDITNU SPOSOBNOST KLIJENTA.

U CILJU PROCENE KREDITNE SPOSOBNOSTI KLIJENTA DAVALAC KREDITA JE OVLAŠĆEN DA KORISTI RASPOLOŽIVE BAZE PODATAKA, U SKLADU SA ZAKONOM.

Otkaz davaoca kredita

Član 1396 (član 1067. ZOO)

Ugovor o kreditu banka može otkazati pre isteka ugovorenog roka ako je kredit korišćen u suprotnosti sa njegovom namenom.

Ugovor o kreditu banka može otkazati pre isteka ugovorenog roka i u slučaju insolventnosti korisnika čak i kad nije utvrđeno sudskom odlukom, u slučaju prestanka pravnog lica ili smrti korisnika, ako bi u tim slučajevima davalac kredita došao u bitno nepovoljniji položaj.

U SLUČAJU OTKAZA KREDITA SVE PREOSTALE RATE SMATRAJU SE DOSPELIM DANOM OTKAZA.

Restriktivne klauzule

Član 1397

U SLUČAJU KADA JE KORISNIK KREDITA U DOCNJI, KAO I U SLUČAJU OTKAZA DAVAOCA KREDITA, BANKA IMA PRAVO DA POTRAŽIVANJE PO OSNOVU DATOG KREDITA NAPLATI IZ SVIH SREDSTAVA KOJE KORISNIK KREDITA IMA NA DEPOZITIMA KOD BANKE KAO KREDITORA, KAO I IZ DRUGIH POTRAŽIVANJA KORISNIKA KREDITA PREMA BANCIMA I KREDITORIMA.

U SLUČAJU TRAJNIJE INSOLVENTNOSTI KORISNIKA KREDITA UGOVOROM SE MOGU PREDVIDETI KLAUZULE KOJE OGRANIČAVAJU RASPOLAGANJE NJEGOVIIM SREDSTVIMA, DODATNO ZADUŽIVANJE I DRUGE ISPLATE.

Odustajanje od ugovora i vraćanja kredita pre roka

Član 1398 (član 1068. ZOO)

Korisnik kredita može odustati od ugovora pre nego što je počeo koristiti kredit.

Korisnik kredita može vratiti kredit i pre roka određenog za vraćanje, ali je dužan o tome unapred obavestiti banku.

U oba slučaja korisnik kredita dužan je naknaditi štetu ukoliko ju je davalac kredita pretrpeo.

U slučaju vraćanja kredita pre određenog roka, banka ne može da zaračuna kamatu za vreme od dana vraćanja kredita do dana kada je po ugovoru trebalo da bude vraćen.

ODELJAK 2.

UGOVOR O KREDITU NA OSNOVU ZALOGE HARTIJA OD VREDNOSTI ILI DRUGIH POKRETNIH STVARI (LOMBARDNI KREDIT)

Pojam

Član 1399 (član 1069. ZOO)

Ugovorom o kreditu na osnovu zaloge hartija od vrednosti i drugih pokretnih stvari banka odobrava kredit u određenom iznosu uz obezbeđenje zalogom hartija od vrednosti ili drugih pokretnih stvari koje pripadaju korisniku kredita ili trećem licu koje na to pristane.

Forma i sadržina

Član 1400 (član 1070. ZOO)

Ugovor o kreditu na osnovu zaloge hartija od vrednosti ili drugih pokretnih stvari mora biti zaključen u pismenoj formi i sadržati naznačenje hartija od vrednosti, odnosno pokretnih stvari koje se zalažu, ime, poslovno ime i sedište, odnosno prebivalište imaoца hartija, iznos i uslove odobrenog kredita, kao i iznos i vrednost hartije, odnosno založenih stvari koje su predate za odobrenje kredita.

Upis založnog prava u javni registar

Član 1401

ZALOŽNO PRAVO BANKE NA ZALOŽENIM HARTIJAMA OD VREDNOSTI ILI ZALOŽENIM POKRETNIM STVARIMA UPISUJE SE U JAVNI REGISTAR.

Kad banka može prodati založene hartije

Član 1402 (član 1071. ZOO)

Ako korisnik ne vrati po dospelosti dobijeni kredit, banka može prodati založene hartije od vrednosti ILI ZALOŽENE POKRETNE STVARI NA NAČIN I U POSTUPKU KOJI SU UREĐENI ZAKONOM.

Alternativa: Dodaju se dve nove glave koje glase:

Glava LVII

DEVIZNI I DEVIZNO-VALUTNI POSLOVI

Vrste deviznih poslova

Član 1403

BANKA MOŽE OBAVLJATI SLEDEĆE DEVIZNE I DEVIZNO-VALUTNE POSLOVE: VOĐENJE DEVIZNIH DEPOZITA DOMAĆIH I STRANIH PRAVNIH I FIZIČKIH LICA; PLAĆANJE, NAPLAĆIVANJE I PRENOS IZMEĐU REZIDENATA (DOMAĆIH PRAVNIH I FIZIČKIH LICA) I NEREZIDENATA (STRANIH FIZIČKIH I PRAVNIH LICA) U STRANIM SREDSTVIMA PLAĆANJA I DOMAĆOJ VALUTI PO OSNOVU TEKUĆIH I KAPITALNIH POSLOVA; KREDITNE POSLOVE SA INOSTRANSTVOM; DAVANJE GARANCIJA I AVALA PO POTRAŽIVANJIMA I OBAVEZAMA KOJE GLASE NA STRANA SREDSTVA PLAĆANJA; POSLOVE SA HARTIJAMA OD VREDNOSTI I FINANSIJSKIM DERIVATIMA KOJI GLASE NA STRANU VALUTU; PREUZIMANJE DUGA PO OSNOVU OBAVEZA PREMA NEREZIDENTIMA, KUPOVINA I NAPLATA POTRAŽIVANJA KOJA GLASE NA STRANA SREDSTVA PLAĆANJA; POSLOVE DEVIZNOG TRŽIŠTA U ZEMLJI; UTVRĐIVANJE KURSA DOMAĆE VALUTE, MENJAČKE POSLOVE; POSLOVE PLATNOG PROMETA SA INOSTRANSTVOM I DRUGE POSLOVE PROPISANE POSEBNIM ZAKONOM.

Subjekti deviznih poslova

Član 1404

DEVIZNE I DEVIZNO – VALUTNE POSLOVE OBAVLJAJU NARODNA BANKA SRBIJE I POSLOVNE BANKE NA NAČIN UTVRĐEN ZAKONOM O NARODNOJ BANCII SRBIJE I POSEBNIM ZAKONOM.

Glava LVIII
POSLOVI PLATNOG PROMETA*

Subjekti platnog prometa

Član 1405

POSLOVE PLAĆANJA (PLATNI PROMET) IZMEĐU UČESNIKA U PLATNOM PROMETU U ZEMLJI VRŠE NARODNA BANKA SRBIJE I POSLOVNE BANKE (NOSIOCI PLATNOG PROMETA U ZEMLJI) NA OSNOVU ZAKLJUČENOG UGOVORA O PLAĆANJU.

POSLOVE PLAĆANJA PREMA INOSTRANSTVU (PLATNI PROMET PREMA INOSTRANSTVU) VRŠE NARODNA BANKA SRBIJE I OVLAŠĆENE POSLOVNE BANKE (NOSIOCI PLATNOG PROMETA PREMA INOSTRANSTVU).

POSLOVI PLAĆANJA OBUHVATAJU POSLOVE PRENOSA NOVČANIH SREDSTAVA, NAPLATU, OBRAČUN SREDSTAVA, UPLATE I ISPLATE I IZVEŠTAVANJE O IZVRŠENIM PLAĆANJIMA OD STRANE BANKE NA NAČIN PROPISAN ZAKONOM.

Izvršenje poslova platnog prometa

Član 1406

POSLOVI PLAĆANJA IZVRŠAVAJU SE NA OSNOVU JEDINSTVENOG SISTEMA RAČUNA U PLATNOM PROMETU PUTEM NALOGA ZA PLAĆANJE I KORIŠĆENJEM JEDINSTVENOG NAČINA PLAĆANJA U ODNOSU NA SVE UČESNIKE U PLATNOM PROMETU.

JEDINSTVENI NAČIN PLAĆANJA, VRSTE I OBLIK NALOGA ZA PLAĆANJE UTVRĐUJU SE POSEBNIM ZAKONOM.

ZA IZVRŠENE POSLOVE PLATNOG PROMETA, BANKE OD UČESNIKA U PLATNOM PROMETU NAPLAĆUJU PROVIZIJU I DRUGE NAKNADE U SKLADU SA ZAKONOM.

ZA ŠTETU PRIČINJENU UČESNICIMA PLATNOG PROMETA U TRANSAKCIJAMA PLAĆANJA, BANKAE ODGOVARA NA NAČIN UREĐEN UGOVOROM I ZAKONOM.

Računi platnog prometa

Član 1407

RAČUNI PLATNOG PROMETA ČINE JEDINSTVEN SISTEM RAČUNA PLATNOG PROMETA U ZEMLJI, KOJI OBUHVATA: TEKUĆE RAČUNE; ŽIRO RAČUNE; OBRAČUNSKIE RAČUNE; RAČUNE ZA OBAVLJANJE POSEBNIH FUNKCIJA; ZBIRNE (PROLAZNE) RAČUNE BUDŽETA; RAČUNE DRŽAVNOG TREZORA I TREZORA LOKALNE SAMOUPRAVE; RAČUNE IZDVOJENIH SREDSTAVA I DRUGE RAČUNE U SKLADU SA ZAKONOM (LIKVIDACIJA, STEČAJ I DR.).

* *Napomena:* Naredne odredbe o poslovima platnog prometa mogle bi se reducirati. zbog postojanja posebnog zakona o platnom prometu.

RAČUNE PLATNOG PROMETA UČESNICIMA U PLATNOM PROMETU OTVARAJU, VODE I GASE BANKE NA OSNOVU UGOVORA KOJI ZAKLJUČUJU BANKE I UČESNICI U PLATNOM PROMETU U SKLADU SA ZAKONOM.

UČESNIK U PLATNOM PROMETU – KLIJENT BANKE NE MOŽE RASPOLAGATI SREDSTVIMA SA RAČUNA ČIJE JE IZVRŠENJE IZUZETO ZAKONOM, SUDSKOM ODLUKOM ILI ODLUKOM DRUGOG NADLEŽNOG ORGANA.

BANKA JE DUŽNA DA UČESNIKU U PLATNOM PROMETU DOSTAVLJA IZVEŠTAJE O SVIM PROMENAMA NA RAČUNU I OBRAČUN SA KONAČNIM SALDOM.

UČESNIK PLATNOG PROMETA JE DUŽAN DA PRATI IZVEŠTAJ BANKE O PROMENAMA NA SOPSTVENOM RAČUNU I DA O SVAKOM NESLAGANJU OBAVEŠTAVA BANKU RADI USAGLAŠAVANJA I KOREKCIJE NA RAČUNU.

BANKA JE DUŽNA DA ZAŠTITI TAJNOST RAČUNA I DA PODATKE O RAČUNU I STANJU NA RAČUNU DAJE VLASNIKU RAČUNA ILI OD NJEGA OVLAŠĆENOM LICU.

IZUZETNO, PODATKE O RAČUNU UČESNIKA U PLATNOM PROMETU I STANJU NA TOM RAČUNU, BANKA MOŽE DATI LICU ODREĐENOM ZAKONOM, PO NALOGU SUDA I NALOGU PORESKOG ILI DRUGOG NADLEŽNOG ORGANA.

Glava LIX AKREDITIVI

Obaveza akreditivne banke i forma akreditiva

Član 1408 (član 1072 ZOO)

Prihvatanjem zahteva nalogodavca za otvaranje akreditiva, akreditivna banka se obavezuje da će korisniku akreditiva isplatiti određenu novčanu svotu ako do određenog vremena budu ispunjeni uslovi navedeni u nalogu za otvaranje akreditiva.

Akreditiv mora biti sačinjen u pismenoj formi.

Alternativa: Stav 1 menja se tako da glasi:

AKREDITIV JE BANKARSKI POSAO KOJIM SE BANKA PO NALOGU KLIJENTA (NALOGODAVCA) OBAVEZUJE PREMA KORISNIKU AKREDITIVA DA ĆE MU STAVITI NA RASPOLAGANJE ODREĐENU NOVČANU SVOTU ILI AKCEPTIRATI I ISPLATITI MENICU U SKLADU SA USLOVIMA NAVEDENIM U AKREDITIVU.

Kada nastaje obaveza prema korisniku

Član 1409 (član 1273 ZOO)

Banka je obavezna prema korisniku od dana kada mu je otvaranje akreditiva saopšteno.

Nalogodavac je vezan izdatim nalogom od trenutka kad je nalog prispeo banci.

Nezavisnost akreditiva od drugog pravnog posla

Član 1410 (član 1074 ZOO)

Akreditiv je nezavisan od ugovora o prodaji ili drugog pravnog posla povodom koga je akreditiv otvoren.

Dokumentarni akreditiv

Član 1411 (član 1075 ZOO)

Dokumentarni akreditiv postoji kada je banka preuzela obavezu da isplati korisniku akreditiva određenu novčanu svotu pod uslovom da joj budu podneti dokumenti prema uslovima utvrđenim u akreditivu.

Dužnost akreditivne banke

Član 1412 (član 1076 ZOO)

Banka koja je otvorila dokumentarni akreditiv dužna je da izvrši klauzule plaćanja pod uslovima predviđenim u akreditivu.

Neopozivost akreditiva

Član 1413 (član 1077 i 1079 ZOO)

AKREDITIV JE UVEK NEOPOZIV BEZ OBZIRA DA LI JE USLOVIMA AKREDITIVA TA NAZNAKA IZVEDENA.

Akreditiv predstavlja samostalnu i neposrednu obavezu banke prema korisniku.

Ova obaveza može biti ukinuta ili izmenjena samo sporazumom svih učesnika u akreditivnom poslu.

Potvrđivanje i aviziranje

Član 1414 (član 1079 ZOO).

Akreditiv može biti potvrđen od neke druge banke, koja time, pored akreditivne banke, preuzima samostalnu i neposrednu obavezu prema korisniku.

Aviziranje akreditiva od strane neke druge banke ne predstavlja potvrđivanje ovog akreditiva.

I Varijanta: Prethodni član se menja tako da glasi:

Neopozivi akreditiv predstavlja samostalnu i neposrednu obavezu banke prema korisniku.

Ova obaveza može biti ukinuta ili izmenjena samo sporazumom svih strana učesnika u akreditivnom poslu.

Neopozivi akreditiv može biti potvrđen od neke druge banke, koja time, pored akreditivne banke preuzima samostalnu i neposrednu obavezu prema korisniku.

Notifikacija akreditiva od strane neke druge banke nije sama po sebi potvrđivanje ovog akreditiva.

II Varijanta: Stvar 3. u Varijanti I menja se tako da glasi:

Ova obaveza može biti ukinuta ili izmenjena samo sporazumom IZMEĐU AKREDITIVNE BANKE, POTVRĐUJUĆE BANKE I KORISNIKA AKREDITIVA.

Dužnost banke u pogledu dokumenata

Član 1415 (član 1080 ZOO)

Banka je dužna da ispita da li su dokumenti u svemu saobrazni zahtevima nalogodavca.

Kada dobije dokumente, banka mora u najkraćem roku o tome obavestiti nalogodavca i ukazati mu na utvrđene nepravilnosti i nedostatke.

Alternativa: Prethodni član se menja tako da glasi:

Banka je dužna da ispita USKLAĐENOST PREZENTOVANIH DOKUMENATA SA USLOVIMA IZ AKREDITIVA.

KADA PRIMI DOKUMENTA I UTVRDI DA ISTA NISU U SKLADU SA USLOVIMA AKREDITIVA, BANKA MORA U NAJKRAĆEM ROKU O TOME OBAVESTITI STRANU OD KOJE JE PRIMILA DOKUMENTA KAO I NALOGODAVCA, NAVODEĆI SVA UTVRĐENA ODSUPANJA DOKUMENATA OD USLOVA AKREDITIVA.

Granice odgovornosti banke

Član 1416 (član 1081 ZOO)

Banka ne preuzima nikakvu odgovornost ako su podneti dokumenti na izgled saobrazni sa uputstvima nalogodavca.

Ona ne preuzima nikakvu obavezu u pogledu robe koja je predmet otvorenog akreditiva.

Alternativa: Prethodni član se menja tako da glasi:

Banka ne preuzima nikakvu odgovornost ako su podneti dokumenti na izgled saobrazni sa USLOVIMA IZ AKREDITIVA.

AKREDITIVNA BANKA ne preuzima nikakvu obavezu u pogledu robe ILI USLUGE POVODOM KOJE JE OTVOREN AKREDITIV.

AKREDITIVNA BANKA POSLUJE SA DOKUMENTIMA, A NE SA ROBOM ILI USLUGAMA NA KOJE SE TI DOKUMENTI ODNOSU.

Prenosivost akreditiva

Član 1417 (član 1082 ZOO)

Dokumentarni akreditiv je prenosiv ili deljiv samo ako je banka koja otvara akreditiv u korist korisnika koga je označio nalogodavac ovlašćena u uputstvima prvog korisnika da plati u celini ili delimično jednom ili većem broju trećih lica.

Akreditiv može preneti, na bazi izričitih uputstava, samo banka koja ga otvara i to samo jedanput, ukoliko nije suprotno ugovoreno.

Alternativa: Prethodni član se menja tako da glasi:

AKREDITIV JE PRENOSIV SAMO AKO JE U USLOVIMA AKREDITIVA IZRIČITO NAZNAČENO DA JE PRENOSIV.

AKREDITIV KOJI JE U USLOVIMA AKREDITIVA OZNAČEN KAO PRENOSIV DAJE MOGUĆNOST KORISNIKU AKREDITIVA DA ZAHTEVA OD BANKE DA PRENESE AKREDITIV NA DRUGOG KORISNIKA, U CELOSTI ILI DELIMIČNO (POD USLOVOM DA SU DOZVOLJENE DELIMIČNE ISPORUKE).

Akreditiv može preneti, na bazi IZRIČITOG UPUTSTVA KORISNIKA AKREDITIVA, AKREDITIVNA BANKA ILI DRUGA BANKA KOJA JE NA TO OVLAŠĆENA OD STRANE AKREDITIVNE BANKE.

PRENOSIVI AKREDITIV SE MOŽE PRENETI NA NOVOG KORISNIKA, ukoliko nije suprotno ugovoreno.

Glava LX

POSLOVI SA PLATNOM KARTICOM

Pojam platne kartice

Član 1418

PLATNA KARTICA JE INSTRUMENT PLAĆANJA ČIJOM UPOTREBOM NJEN KORISNIK DAJE NALOG BANCIMA DA IZVRŠI GOTOVINSKO ILI BEZGOTOVINSKO PLAĆANJE ODREĐENE SVOTE

NOVCA NA TERET NJегоVOG POKRIĆA NA RAČUNU KOD BANKE ILI DO IZNOSA ODOBRENOG KREDITA.

NAČIN IZDAVANJA, KORIŠĆENJA I AMORTIZACIJA PLATNE KARTICE BLIŽE SE UREĐUJU PROPISIMA KOJIMA SE UREĐUJE PLATNI PROMET.

O IZDAVANJU I KORIŠĆENJU PLATNE KARTICE BANKA IZDAVALAC I KORISNIK PLATNE KARTICE ZAKLJUČUJU POSEBAN UGOVOR U SKLADU SA ZAKONOM.

Ovlašćena upotreba

Član 1419

UPOTREBA PLATNE KARTICE SE SMATRA OVLAŠĆENOM AKO JE KORISNIK KARTICE DAO SAGLASNOST DA SE IZVRŠI TRANSAKCIJA PLAĆANJA INICIRANA NA OSNOVU UPOTREBE PLATNE KARTICE.

U NEDOSTATKU SAGLASNOSTI KORISNIKA PLATNE KARTICE, UPOTREBA KARTICE SE SMATRA NEOVLAŠĆENOM.

Obaveze korisnika platne kartice

Član 1420

KORISNIK PLATNE KARTICE JE OBAVEZAN DA PLATNU KARTICU: UPOTREBLJAVA U SKLADU SA UGOVOROM I USLOVIMA NJENOG IZDAVANJA, ODNOSNO KORIŠĆENJA, DA PO PRIJEMU PLATNE KARTICE PREDUZME SVE MERE KAKO BI SAČUVAO TAJNOST IDENTIFIKACIONIH PODATAKA O AUTENTIČNOSTI PLATNE KARTICE (PERSONALNI IDENTIFIKACIONI BROJ, KONTROLNI BROJ, ŠIFRU I DRUGE OZNAKE TAJNOSTI) PROPISANIH ZA ZAŠTITU TAJNOSTI PLATNE KARTICE I DA BEZ ODLAGANJA OBAVESTI BANKU IZDAVAOCA PLATNE KARTICE ILI DRUGO LICE KOJE BANKA ODREDI, KADA SAZNA ZA GUBITAK, KRAĐU ILI NEZAKONITO PRISVAJANJE PLATNE KARTICE, ODNOSNO ZA NJENU NEOVLAŠĆENU UPOTREBU.

Alternativa: Ovaj član se briše.

Obaveze banke u vezi sa platnom karticom

Član 1421

BANKA – IZDAVALAC PLATNE KARTICE JE DUŽNA DA: NEPOSREDNO DOSTAVI KORISNIKU IZDATU PLATNU KARTICU I DA SNOSI MOGUĆI RIZIK ZA KORISNIKA U NJENOM DOSTAVLJANJU, DA KONTINUIRANO OBEZBEDI TAJNOST PODATAKA O IDENTIFIKACIJI VLASNIKA PLATNE KARTICE I PODATAKA O NJENOJ IDENTIFIKACIJI I AUTORIZACIJI, HITNO PREDUZME MERE ZA SPREČAVANJE ZLOUPOTREBE PLATNE KARTICE NA ŠTETU NJENOG SOPSTVENIKA, KADA MU JE PLATNA KARTICA NEOVLAŠĆENO IZUZETA IZ POSEDA, SARAĐUJE I PRUŽI POTREBNU POMOĆ SOPSTVENIKU PLATNE KARTICE U POSTUPKU PRONALAŽENJA LICA KOJE JU JE NEOVLAŠĆENO STEKLO I U NAPLATI NAKNADE ŠTETE KOJU MU JE TO LICE PRICINILO I DA

KORISNIKU PLATNE KARTICE PRUŽI DRUGE OBLIKE ZAŠTITE PROPISANE ZAKONOM U SLUČAJU NJENE ZLOUPOTREBE.

Alternativa: Prethodni član se briše.

Glava LXI **BANKARSKA GARANCIJA**

Pojam

Član 1422 (član 1083 ZOO)

Bankarskom garancijom se obavezuje banka prema primaocu garancije (korisniku) da će mu o dospelosti izmiriti obavezu, pod uslovima navedenim u garanciji.

Garancija mora biti izdata u pismenoj formi.

I Varijanta: Stav 1 menja se tako da glasi:

Bankarskom garancijom se banka GARANT OBAVEZUJE prema KORISNIKU garancije da će mu U SLUČAJU DA NALOGODAVAC ne ispuni obavezu o dospelosti PLATITI UTVRĐENI IZNOS U GARANCIJI ako budu ispunjeni svi uslovi navedeni u garanciji.

II Varijanta: Stav 1 menja se tako da glasi:

BANKARSKA GARANCIJA JE BANKARSKI POSAO KOJIM SE BANKA GARANT PO NALOGU KLIJENTA (NALOGODAVCA) OBAVEZUJE PREMA KORISNIKU GARANCIJE DA ĆE MU U SLUČAJU DA NALOGODAVAC NE ISPUNI ODREĐENU OBAVEZU O DOSPELOSTI PLATITI UTVRĐENI IZNOS U GARANCIJI, ako budu ispunjeni svi uslovi navedeni u garanciji.

Izmirenje obaveze iz garancije u novcu

Član 1423 (član 1084 ZOO)

Banka izmiruje obavezu iz garancije u novcu i u slučaju da se garancijom obezbeđuje nenovčana obaveza.

Potvrda garancije (supergarancija)

Član 1424 (član 1085 ZOO)

Ako druga banka potvrdi obavezu iz garancije, korisnik može svoje zahteve iz garancije podneti bilo banci koja je izdala garanciju, bilo onoj koja ju je potvrdila.

Ustupanje prava iz garancije

Član 1425 (član 1086 ZOO)

Svoja prava iz bankarske garancije korisnik može ustupiti trećem samo sa ustupanjem potraživanja koje je obezbeđeno garancijom i prenosom svojih obaveza u vezi sa obezbeđenim potraživanjem.

Garancija „bez prigovora”

Član 1426 (član 1087 ZOO)

Ako bankarska garancija sadrži klauzulu „bez prigovora”, „na prvi poziv” ili sadrži reči koje imaju isto značenje, banka ne može isticati prema korisniku prigovore koje nalogodavac kao dužnik može isticati prema korisniku po obezbeđenoj obavezi.

Nalogodavac je dužan platiti banci svaki iznos koji je banka platila po osnovu garancije izdate sa klauzulom iz prethodnog stava.

Korisnik garancije dužuje nalogodavcu iznos primljen po osnovu garancije na koji inače ne bi imao pravo zbog opravdanih prigovora nalogodavca.

Glava LXII

DEPO POSLOVI

UGOVOR O SEFU

Pojam

Član 1427 (Član 1061 ZOO)

Ugovorom o sefu obavezuje se banka da stavi na upotrebu korisniku sef za određeni period vremena, a korisnik se obavezuje da za to plati banci određenu naknadu.

Banka mora preduzeti sve potrebne mere da obezbedi dobro stanje sefa i nadzor nad njim.

Pristup sefu

Član 1428 (član 1062 ZOO)

Pristup sefu može se dozvoliti samo korisniku ili njegovom punomoćniku.

Banka ne sme držati kod sebe duplikat ključa ili ključeva koji se predaju korisniku.

Predmeti koji se ne smeju staviti u sef

Član 1429 (član 1063 ZOO)

Korisnik ne sme staviti u svoj sef predmet ili proizvod koji može ugroziti sigurnost banke ili drugih sefova.

U slučaju da se korisnik ne pridržava ove obaveze, banka može izjaviti da raskida ugovor o sefu.

Prava banke u slučaju neplaćanja

Član 1430 (član 1064 ZOO)

Ako korisnik ne plati banci makar samo jedan obrok naknade po dospelosti, banka može raskinuti ugovor po isteku mesec dana pošto korisnika preporučenim pismom opomene na naplatu.

Pošto raskine ugovor, banka može pozvati korisnika da isprazni sef i da joj preda ključ, pa ako korisnik to ne učini, banka može zahtevati da se sef otvori putem suda, utvrdi njegova sadržina i nađene stvari stave u sudski depozit ili povere banci na čuvanje.

Banka ima pravo prvenstva naplate dužne naknade nastale iz ugovora o sefu iz novčanog iznosa koji je pronađen u sefu, kao i iz cene dobijene prodajom drugih vrednosti nađenih u sefu.

Alternativa: Dodaje se nova glava koja glasi:

Glava LXIII

KUPOVINA I NAPLATA POTRAŽIVANJA

Ugovori o kupovini i naplati potraživanja

Član 1431

BANKA I KLIJENT BANKE MOGU ZAKLJUČIVATI UGOVORE KOJIM SE BANKA OBAVEZUJE DA U SVOJE IME, A ZA RAČUN KLIJENTA, ODNOSNO U SVOJE IME I ZA SVOJ RAČUN PREUZME NAPLATU NJегоVIH POTRAŽIVANJA PO OSNOVU ISPORUČENE ROBE, IZVRŠENIH USLUGA I INVESTICIONIH ULAGANJA, UZ USLOV DA BANCİ PLATI DOGOVORENU PROVIZIJU I DRUGE NAKNADE NA NAČIN I POD USLOVIMA UTVRĐENIM U TOM UGOVORU (UGOVOR O FAKTORINGU I UGOVOR O FORFETINGU).

Ugovori o forfetingu

Član 1432

UGOVOROM O FORFETINGU KLIJENT BANKE PRENOSI NA BANKU – FORFETERA SVOJA POTRAŽIVANJA PO OSNOVU IZVOZA OD TREĆIH LICA IZ INOSTRANSTVA ZA IZVRŠENE INVE-

TICIONE RADOVE I ISPORUČENU INVESTICIONU OPREMU RADI NAPLATE, A BANKA – FORFETER SE OBAVEZUJE DA MU ZA PRENETO POTRAŽIVANJE PLATI DOGOVORENU – DISKONTNU CENU U NOVCU, UMANJENU ZA IZNOS PROVIZIJE, KAMATA I DRUGIH TROŠKOVA NAPLATE.

Forma

Član 1433

UGOVOR O FORFETINGU SE ZAKLJUČUJE U PISMENOJ FORMI.

Prenos potraživanja

Član 1434

PRENOS POTRAŽIVANJA NA BANKU VRŠI SE UGOVOROM O CESIJI, ODNOSNO PREDAJOM ODGOVARAJUĆIH HARTIJA OD VREDNOSTI KOJIMA JE OBEZBEĐENA NAPLATA PRENETOG POTRAŽIVANJA SA POTREBNOM DOKUMENTACIJOM O IZVRŠENOM IZVOZU.

Pravo regresa

Član 1435

BANKA – FORFETER NEMA PRAVO REGRESA PREMA KLIJENTU AKO NE IZVRŠI NAPLATU PRENETOG POTRAŽIVANJA.

Obaveza obaveštavanja

Član 1436

KLIJENT BANKE JE DUŽAN DA PROMPTNO OBAVESTI SVOG DUŽNIKA O PRENOSU POTRAŽIVANJA NA BANKU – FORFETERA.

Beograd, decembar 2009.

SADRŽAJ

UVODNE NAPOMENE	3
OBLIGACIONI ODNOSI (OBLIGACIJE)	11
OSNOVNA NAČELA	11

Deo prvi NASTANAK OBAVEZA

Glava I	UGOVOR	15
	Odeljak 1. Zaključenje ugovora	15
	Odeljak 2. Zastupanje	36
	Odeljak 3. Tumačenje ugovora	43
	Odeljak 4. Nevažnost ugovora	45
	Odeljak 5. Dvostrani ugovori	49
	Odeljak 6. Opšta dejstva ugovora	61
Glava II	PROUZROKOVANJE ŠTETE	63
	Odeljak 1. Opšta načela	63
	Odeljak 2. Odgovornost po osnovu krivice	65
	Odeljak 3. Odgovornost za drugoga	66
	Odeljak 4. Odgovornost za štetu od opasne stvari ili opasne delatnosti	69
	Odeljak 5. Posebni slučajevi odgovornosti	74
	Odeljak 6. Naknada štete	77
Glava III	STICANJE BEZ OSNOVA	85
	Odeljak 1. Opšta pravila	85
	Odeljak 2. Posebni slučajevi isplate nedugovanog	85

Odeljak 3. Pravila vraćanja	87
Odeljak 4. Ostvarivanje koristi	88
Glava IV POSLOVODSTVO BEZ NALOGA	89
Odeljak 1. Opšta pravila	89
Odeljak 2. Obaveze i prava poslovođe bez naloga	89
Odeljak 3. Vršenje tuđih poslova protiv zabrane	91
Odeljak 4. Nepravo posloводство	91
Odeljak 5. Odobrenje	92
Glava V JEDNOSTRANA IZJAVA VOLJE	92
Odeljak 1. Javno obećanje nagrade	92
Glava VI HARTIJE OD VREDNOSTI	93
Odeljak 1. Opšte odredbe	93
Odeljak 2. Hartije od vrednosti u seriji	95
Odeljak 3. Ostvarivanje prava iz hartija od vrednosti	97
Odeljak 4. Prenos hartije od vrednosti	98
Odeljak 5. Promene kod hartija od vrednosti	100
Odeljak 6. Ispunjenje obaveze iz hartije od vrednosti	101
Odeljak 7. Legitimacioni papiri i znaci	103

Deo drugi
DEJSTVA OBAVEZA

Glava VII POVERIOČEVA PRAVA I DUŽNIKOVE OBAVEZE	105
Odeljak 1. Pravo na naknadu štete	105
Odeljak 2. Pobijanje dužnikovih pravnih radnji	111
Odeljak 3. Pravo zadržavanja	113
Glava VIII POVERIOČEVA PRAVA U NEKIM POSEBNIM SLUČAJEVIMA	114

Deo treći
PRESTANAK OBAVEZA

Glava IX	ISPUNJENJE	117
Odeljak 1.	Opšta pravila o ispunjenju	117
Odeljak 2.	Docnja	127
Odeljak 3.	Polaganje i prodaja dugovane stvari	128
Glava X	OSTALI NAČINI PRESTANKA OBAVEZA	131
Odeljak 1.	Prebijanje ili kompenzacija	131
Odeljak 2.	Otpuštanje duga ili oproštaj	135
Odeljak 3.	Prenov ili novacija	136
Odeljak 4.	Sjedinjenje ili konfuzija	137
Odeljak 5.	Nemogućnost ispunjenja	137
Odeljak 6.	Protek roka u trajnom dugovinskom odnosu	138
Odeljak 7.	Otkaz trajnog dugovinskog otkaza	138
Odeljak 8.	Prestanak obaveza smrću dužnika ili poverioca	139
Glava XI	ZASTERELOST	139
Odeljak 1.	Opšte odredbe	139
Odeljak 2.	Vreme potrebno za zastarelost	141
Odeljak 3.	Zastoj zastarevanja	144
Odeljak 4.	Prekid zastarevanja	146

Deo četvrti
RAZNE VRSTE OBAVEZA

Glava XII	NOVČANE OBAVEZE	149
Odeljak 1.	Opšte odredbe	149
Odeljak 2.	Ugovorna kamata	150
Glava XIII	OBAVEZE SA VIŠE PREDMETA	151
Odeljak 1.	Kumulativne obaveze	151
Odeljak 2.	Alternativne odredbe	151
Odeljak 3.	Fakultativne obaveze i fakultativna potraživanja	153

Glava XIV	OBAVEZE SA VIŠE DUŽNIKA ILI POVERILACA	154
	Odeljak 1. Deljive obaveze	154
	Odeljak 2. Solidarne obaveze	155
	Odeljak 3. Nedeljive obaveze	160

Deo peti
PROMENA POVERIOCA ILI DUŽNIKA

Glava XV	USTUPANJA POTRAŽIVANJA UGOVOROM ILI CESIJA	161
	Odeljak 1. Opšte odredbe	161
	Odeljak 2. Odnos prijemnika i dužnika	162
	Odeljak 3. Odnos ustupioca i prijemnika	162
	Odeljak 4. Posebni slučajevi ustupanja potraživanja	163
Glava XVI	PROMENA DUŽNIKA	164
	Odeljak 1. Preuzimanje duga	164
	Odeljak 2. Pristupanje dugu	166
	Odeljak 3. Preuzimanje ispunjenja	167

Deo šesti
UGOVORI

Glava XVII	PRODAJA	169
	Odeljak 1. Opšte odredbe	169
	Odeljak 2. Sastojci ugovora o prodaji	170
	Odeljak 3. Obaveze prodavca	173
	Odeljak 4. Obaveze kupca	188
	Odeljak 5. Obaveza čuvanja stvari za račun saugovarača	189
	Odeljak 6. Naknada štete u slučaju raskida prodaje	190
Glava XVIII	SLUČAJEVI PRODAJE SA NAROČITIM POGODBAMA	191
	Odeljak 1. Prodaja sa pravom preče kupovine	191
	Odeljak 2. Prodaja sa pravom otkupa	193

Odeljak 3. Kupovina na probu	195
Odeljak 4. Prodaja po uzorku ili modelu	196
Odeljak 5. Prodaja sa specifikacijom	197
Odeljak 6. Prodaja sa zadržavanjem prava svojine	197
Odeljak 7. Prodaja sa obročnim otplatama cene	198
Glava XIX PRODAJNI NALOG	200
Glava XX UGOVOR O DISTRIBUCIJI	201
Odeljak 1. Opšte odredbe	201
Odeljak 2. Obaveze snabdevača	202
Odeljak 3. Obaveze distributera	203
Odeljak 4. Prestanak ugovora	205
Glava XXI RAZMENA	207
Glava XXII ZAJAM	208
Odeljak 1. Opšte odredbe	208
Odeljak 2. Obaveze zajmodavca	208
Odeljak 3. Obaveze zajmoprimca	209
Odeljak 4. Namenski zajam	210
Glava XXIII POKLON	210
Odeljak 1. Opšte odredbe	210
Odeljak 2. Poklon sa teretom ili nalogom	212
Odeljak 3. Odgovornost poklonodavca	213
Odeljak 4. Raskid ugovora i opoziv poklona	213
Odeljak 5. Poklon za slučaj smrti	216
Glava XXIV ZAKUP	216
Odeljak 1. Opšte odredbe	216
Odeljak 2. Obaveze zakupodavca	216
Odeljak 3. Obaveze zakupca	220
Odeljak 4. Podzakup	221
	445

Odeljak 5. Otudjenje zakupljene stvari	223
Odeljak 6. Prestanak zakupa	224
Glava XXV UGOVOR O LIZINGU	225
Odeljak 1. Opšte odredbe	225
Odeljak 2. Prava i obaveze davaoca lizinga	227
Odeljak 3. Prava i obaveze primaoca lizinga	228
Odeljak 4. Prestanak ugovora o lizingu	232
Glava XXVI UGOVOR O POSLUZI	232
Odeljak 1. Opšte odredbe	232
Odeljak 2. Obaveze poslugodavca	233
Odeljak 3. Obaveze poslugoprimca	233
Odeljak 4. Plodovi, popis i pregled	235
Odeljak 5. Rizici	236
Glava XXVII UGOVOR O DELU	237
Odeljak 1. Opšte odredbe	237
Odeljak 2. Nadzor	237
Odeljak 3. Zaključivanje ugovora nadmetanjem	238
Odeljak 4. Obaveze poslenika	238
Odeljak 5. Odgovornost za nedostatke	240
Odeljak 6. Obaveze naručioca	242
Odeljak 7. Rizik	243
Odeljak 8. Pravo zaloge	244
Odeljak 9. Prestanak ugovora	244
Glava XXVIII UGOVOR O GRAĐENJU	245
Odeljak 1. Opšte odredbe	245
Odeljak 2. Ugovor o građenju sa posebnom odredbom	249
Odeljak 3. Odgovornost za nedostatke	250
Odeljak 4. Odgovornost izvođača i projektanta za solidnost građevine ..	250
Glava XXIX IZDAVAČKI UGOVOR	252
Odeljak 1. Opšte odredbe	252
Odeljak 2. Predmet ugovora	253

Odeljak 3. Izdanje	254
Odeljak 4. Obaveze autora	255
Odeljak 5. Obaveze izdavača	256
Odeljak 6. Prestanak ugovora	259
Glava XXX UGOVOR O ORTAKLUKU	260
Odeljak 1. Opšte odredbe	260
Odeljak 2. Imovina ortakluka	260
Odeljak 3. Odluke ortakluka	261
Odeljak 4. Posloводство i zastupanje	262
Odeljak 5. Odnos prema trećima	264
Odeljak 6. Odgovornost za štetu	265
Odeljak 7. Dobit i gubitak	265
Odeljak 8. Istupanje i isključenje ortaka	266
Odeljak 9. Prestanak ortaštva	267
Odeljak 10. Deoba zajedničke imovine	268
Glava XXXI UGOVOR O SARADNJI U POLJOPRIVREDI	270
Odeljak 1. Opšte odredbe	270
Odeljak 2. Podela prinosa	272
Odeljak 3. Rizik	273
Odeljak 4. Revizija i povećanje cene	273
Glava XXXII UGOVOR O PREVOZU	274
Odeljak 1. Opšte odredbe	274
Odeljak 2. Ugovor o prevozu stvari	275
Odeljak 3. Ugovor o prevozu lica	284
Odeljak 4. Zastarelost prava	286
Glava XXXIII UGOVOR O LICENCI	286
Odeljak 1. Opšte odredbe	286
Odeljak 2. Obaveze davaoca licence	287
Odeljak 3. Obaveze sticaoca licence	288
	447

Odeljak 4. Podlicenca	290
Odeljak 5. Prestanak ugovora	290
Glava XXXIV OSTAVA	291
Odeljak 1. O ostavi uopšte	291
Odeljak 2. Ugostiteljska ostava	295
Glava XXXV UGOVOR O ČUVANJU SPORNE STVARI (UGOVORNI SEKVESTAR)	296
Glava XXXVI USKLADIŠTENJE	297
Odeljak 1. Opšte odredbe	297
Odeljak 2. Skladišnica	301
Glava XXXVII NALOG	303
Odeljak 1. Opšte odredbe	303
Odeljak 2. Obaveze nalogoprimca	305
Odeljak 3. Obaveze nalogodavca	306
Odeljak 4. Prestanak naloga	308
Glava XXXVIII KOMISION	309
Odeljak 1. Opšte odredbe	309
Odeljak 2. Obaveze komisionara	311
Odeljak 3. Obaveze komitenta	312
Odeljak 4. Založno pravo	313
Odeljak 5. Odnosi sa trećim licima	314
Glava XXXIX UGOVOR O TRGOVINSKOM ZASTUPANJU	314
Odeljak 1. Opšte odredbe	314
Odeljak 2. Obaveze zastupnika	316
Odeljak 3. Obaveze nalogodavca	318
Odeljak 4. Prestanak ugovora	322
Odeljak 5. Naknade i zabrane	324
Glava XL POSREDOVANJE	326
Odeljak 1. Opšte odredbe	326
Odeljak 2. Obaveze posrednika	327
Odeljak 3. Obaveze nalogodavca	328

Glava XLI	OTPREMANJE (ŠPEDICIJA)	329
	Odeljak 1. Opšte odredbe	329
	Odeljak 2. Obaveze otpremnika	330
	Odeljak 3. Obaveze nalogodavca	332
	Odeljak 4. Posebni slučajevi otpremanja	333
	Odeljak 5. Založno pravo otpremnika	334
Glava XLII	UGOVOR O KONTROLI ROBE I USLUGE	335
	Odeljak 1. Opšte odredbe	335
	Odeljak 2. Prava i obaveze ugovornih strana	335
Glava XLIII	UGOVOR O ORGANIZOVANJU PUTOVANJA	337
	Odeljak 1. Opšte odredbe	337
	Odeljak 2. Obaveze organizatora putovanja	341
	Odeljak 3. Obaveze putnika	343
	Odeljak 4. Posebna prava i obaveze ugovornih strana	344
Glava XLIV	POSREDNIČKI UGOVOR O PUTOVANJU	347
Glava XLV	UGOVOR O ANGAŽOVANJU USTOTITELJSKIH KAPACITETA (UGOVOR O ALOTMANU)	349
	Odeljak 1. Opšte odredbe	349
	Odeljak 2. Obaveze turističke agencije	349
	Odeljak 3. Obaveze ugostitelja	350
	Odeljak 4. Pravo turističke agencije da odustane od ugovora	351
Glava XLVI	OSIGURANJE	352
	Odeljak 1. Zajedničke odredbe za imovinska osiguranja i osiguranja lica	352
	Odeljak 2. Osiguranje imovine	369
	Odeljak 3. Osiguranje lica	378
	Odeljak 4. Reosiguranje	385
	Odeljak 5. Zastarelost kod ugovora o osiguranju	387
Glava XLVII	UGOVOR O FRANŠIZINGU	389
Glava XLVIII	UGOVOR O FAKTORINGU (UGOVOR O PRENOSU POTRAŽIVANJA RADI NAPLATE)	395
		449

Glava XLIX	ZALOGA	399
	Odeljak 1. Opšte odredbe	399
	Odeljak 2. Davanje u zalogu telesnih stvari	400
	Odeljak 3. Davanje u zalogu potraživanja i drugih prava	404
Glava L	JEMSTVO	406
	Odeljak 1. Opšte odredbe	406
	Odeljak 2. Odnos poverioca i jemca	407
	Odeljak 3. Odnos jemca i dužnika	410
	Odeljak 4. Regres isplatioca prema ostalim jencima	411
	Odeljak 5. Zastarelost	411
Glava LI	UPUĆIVANJE (ASIGNACIJA)	412
	Odeljak 1. Pojam ugovora	412
	Odeljak 2. Odnos primaoca uputa i upućenika	412
	Odeljak 3. Odnos primaoca uputa i uputioca	413
	Odeljak 4. Odnos uputioca i upućenika	414
	Odeljak 5. Smrt i lišenje poslovne sposobnosti	415
	Odeljak 6. Uput u obliku hartije na donosioca	415
	Odeljak 7. Uput u obliku hartije po naredbi	415
Glava LII	PORAVNANJE	415

Deo sedmi
BANKARSKI POSLOVI

Glava LIII	OSNOVNE ODREDBE	419
Glava LIV	BANKARSKI DEPOZITI	420
	Odeljak 1. Novčani depozit	420
	Odeljak 2. Ulog na štednju	422
	Odeljak 3. Deponovanje hartija od vrednosti	423
Glava LV	TEKUĆI RAČUN	423

Glava LVI	KREDITNI POSLOVI BANKE	426
Odeljak 1.	Ugovor o kreditu	426
Odeljak 2.	Ugovor o kreditu na osnovu zaloge hartija od vrednosti ili drugih pokretnih stvari (lombardni kredit)	428
Glava LVII	DEVIZNI I DEVIZNO-VALUTNI POSLOVI	429
Glava LVIII	POSLOVI PLATNOG PROMETA	430
Glava LIX	AKREDITIVI	431
Glava LX	POSLOVI SA PLATNOM KARTICOM	434
Glava LXI	BANKARSKA GARANCIJA	436
Glava LXII	DEPO POSLOVI (UGOVOR O SEFU)	437
Glava LXIII	KUPOVINA I NAPLATA POTRAŽIVANJA	438